

**NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN KÖROĞLU ADLI ESKİ
HARFLİ TARİHİ ROMANININ ÇEVİRİ YAZISI VE TAHLİLİ**

Hakan NAYMAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ULUSOY TUNÇEL

Ağustos, 2018

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN
KÖROĞLU ADLI ESKİ HARFLİ TARİHİ ROMANININ
ÇEVİRİ YAZISI VE TAHLİLİ

Hazırlayan

Hakan NAYMAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ULUSOY TUNÇEL

AFYONKARAHİSAR 2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun Köroğlu Adlı Eski Harfli Tarihî Romanının Çeviri Yazısı ve Tahlili adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça'da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.... /.../2018

Hakan NAYMAN

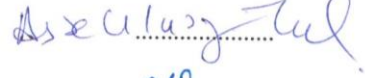
İmza

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ULUSOY TUNÇEL

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Mehmet SARI

: Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hakan NAYMAN' ın “Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’ nun Köroğlu Adlı Eski Harfli Tarihi Romanının Çeviri Yazısı ve Tahlili” başlıklı tezi, 28.08.2018 günü saat 11.30’ da Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği’ nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Celal DEMİR
MÜDÜR

ÖZET

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU’NUN KÖROĞLU ADLI ESKİ HARFLİ TARİHÎ ROMANININ ÇEVİRİ YAZISI VE TAHLİLİ

Hakan NAYMAN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Ağustos 2018

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ULUSOY TUNÇEL

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu romancı, gazeteci, politikacı, çevirmen, eleştirmen gibi birçok sıfatı üzerinde barındıran çok yönlü bir yazardır. Çok yönlülüğünün bir neticesi olarak edebiyat alanında da eserler vermiştir. Cumhuriyet döneminin ilk tarihî roman yazarı unvanının sahibi olan yazar hakkında tez düzeyinde hiç çalışma yapılmadığı görülerek bu çalışma yapılmıştır. Tarihi tahrif etme konusunda eleştirilmesine karşılık döneminde yazdığı romanlar halk ve aydınlar tarafından çok beğenilmiştir. Onun tarihî romanlarından *Köroğlu*’nun eski harflerle yazıldığı ve çevirisinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Romanın günümüz alfabesine çevirisi yapılarak roman inceleme yöntemlerinden klâsik inceleme yöntemiyle tahlil edilmesi, bu araştırmanın ana konusunu teşkil etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nizamettin Nazif, *Köroğlu*, tarihî roman, roman tahlili.

ABSTRACT

TRANSLATION AND ANALYSIS OF KÖROĞLU, A HISTORICAL NOVEL WITH OLD LETTERS BY NIZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU

Hakan NAYMAN

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

August 2018

Advisor: Asst. Prof. Ayşe ULUSOY TUNÇEL

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu is a multi-directional author accommodating a number of roles such as novelist, journalist, politician, translator and critic. As a result of this multi-directionality, he had works in literature, as well. This study was carried out as there were not any dissertations on the author, who has the title of the author of the first historical novel in Republic period. Although he was criticized as falsifying the history, his novels were very popular among the public and the intelligentsia. It was identified that *Köroğlu*, one of his historical novels, was written with old letters and has not been translated yet. The main subject of this study is to analyze the novel through classical review method after translating it to Latin alphabet.

Keywords: Nizamettin Nazif, *Köroğlu*, history novel, novel analysis.

ÖN SÖZ

Bu çalışmamızda Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu ve onun *Köroğlu* adlı romanını ele alıp incelemeye çalıştık. Cumhuriyet dönemindeki ilk tarihî roman yazarı olan Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu üzerine şimdiye kadar tez düzeyinde hiç çalışma yapılmamıştır. Üzerine çalışma yapılmış yazar ve şairler hakkında söylenebilecek her şeyin söylendiği, bunlar hakkında yapılacak çalışmaların ancak söylenenleri tekrar etme anlamına geleceği düşüncesiyle değerli hocam Ayşe Ulusoy Tunçel'in tavsiyesiyle Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu hakkında çalışarak onu edebiyat dünyasına geri kazandırmaya karar verdik. Bu çalışma ile Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu ve Latin harflerine aktarılmadığı için fazla bilinmeyen *Köroğlu* adlı tarihî romanını çeviri yazısı ile birlikte tanıtmaya çalıştık.

Tezimiz üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun hayatı, eserleri ve tarihî romancılığı hakkında bilgiler verdik. İkinci bölümde *Köroğlu* adlı tarihî romanı, klâsik inceleme yöntemiyle tahlil ettik. Üçüncü bölümde ise, dönemin dil kurallarına uyarak *Köroğlu* romanının çeviri yazısını yaptık. Yazarın dili, kolaylıkla okunup anlaşılacak şekilde olduğu için sözlük ekleme gereği duymadık. Tezin sonuna, 26 Ağustos 2014 tarihinde Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu anmak için, ESKADER ile Basın İlan Kurumu'nun müşterekliğinde yapılan törende iştirakçilerin yaptığı konuşmaları da ekledik.

Tezin hazırlanmasında, fikirleriyle bana yardım edip yol gösteren kıymetli hocam Ayşe Ulusoy Tunçel'e teşekkürlerimi sunarım. Çalışmalarımın İstanbul kısmında bana büyük yardımları dokunan ve Kubbealtı Vakfı'nda değerli çalışmaları olan başta kültür tarihçisi Sayın Dursun Gürlek olmak üzere, ESKADER Müdürü Sayın Şerif Aydemir'e ve Damla Kitabevi'nin sahibi Sayın Mehmet Nuri Yardım'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca eğitimci sıfatıyla yoluma ışık tutan, eğitim hayatımın tüm safhalarında ve hayat yolunda dâima desteğini gördüğüm babamı rahmetle, hürmetle ve minnetle anarak bu çalışmamı ona adıyorum. Hayatımın en büyük, en vefakâr ve cefakâr kahramanı olan biricik anneciğime de gece gündüz demeden çalışmalarımda verdiği desteklerden dolayı teşekkür ederim.

Hakan NAYMAN

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN HAYATI, ESERLERİ VE TARİHİ ROMANCILIĞI

1. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN HUSUSİ HAYATI...	2
2. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN AKADEMİK HAYATI.....	4
3. TARİHİ ROMANIN TARİHİ SEYRİ.....	7
4. HAYATI VE KARAKTERİNDEN HAREKETLE NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN TARİHİ ROMANCILIĞI.....	21
4.1. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN ÇOK YÖNLÜLÜĞÜ.....	21
4.2. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN HAYATI VE KARAKTERİNDEN YANSIMALAR	27
4.3. YAZAR, DÖNEM VE ESER BAĞLAMINDA NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN TARİHİ ROMANCILIĞI	37

İKİNCİ BÖLÜM

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN KÖROĞLU ADLI ESKİ HARFLİ TARİHİ ROMANININ KLÂSİK İNCELEME YÖNTEMİYLE TAHLİL EDİLMESİ

1. ÖZET	71
2. DIŞ YAPI.....	74
2.1. BİYOGRAFİK KÜNYE	74
2.2. KONU	75
2.3. OLAY ÖRGÜSÜ	76
2.4. TEMA.....	92
3. İÇ YAPI	94
3.1. GERÇEĞİMSİ YAPIYI HAZIRLAYAN UNSURLAR	94
3.1.1. Bakış Açısı.....	94
3.1.2. Anlatma Tekniği.....	98
3.1.2.1. Vaka Tipi.....	102
3.1.2.2. Vaka Tertibi.....	103
3.1.2.3. Çatışma Unsurları:.....	104
3.2. GERÇEĞİMSİ YAPIYI OLUŞTURAN UNSURLAR	109
3.2.1. Şahıs Kadrosu:	109
3.2.2. Zaman:	141
3.2.3. Mekân:	145
3.3. GERÇEĞİMSİ YAPIYI GELİŞTİREN UNSURLAR	158
3.3.1. Dil ve Üslûp:	158

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN KÖROĞLU ADLI ESKİ HARFLİ TARİHİ ROMANININ ÇEVİRİ YAZISI

1. KÖROĞLU.....	167
SONUÇ.....	596
KAYNAKÇA	604
EK: 26 AĞUSTOS 2014 TARİHLİ ESKADER İLE BASIN İLAN KURUMU MÜŞTEREKLİĞİNDE YAPILAN NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NU ANMA TÖRENİNDE İŞTİRAKÇILARIN YAPTIĞI KONUŞMALAR	607

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.d. : Adı Geçen Dergi

a.g.e. : Adı Geçen Eser

a.g.t. : Adı Geçen Tez

C. : Cilt

Çev: : Çeviren

ESKADER : Edebiyat, Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği

S. : Sayı

s. : Sayfa

vb. : Ve benzeri

GİRİŞ

1901 yılında doğan Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, meşhur Yanya Valisi Tepedelenli Ali Paşa'nın beşinci kuşaktan torunudur. O, ömrü boyunca çok farklı gazetelerde çeşitli konularda köşe yazıları yazar. Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'ya geçip mücadele eden ilk gazetecilerden birisidir. Gazete yazarlığından sonra roman yazmaya karar veren Nizamettin Nazif, *Kara Davud* adlı romanıyla genç Cumhuriyet'in ilk tarihî roman yazarı olur. Kendisinden sonra bu alanda roman yazacaklara öncülük eder ve onun romanlarından sonra tarihî roman yazan yazarların sayısı artar. Tarihî romanlarından sonra yakın geçmişi konu alan ve daha çok kendi düşünce ve tespitlerinin yer aldığı inceleme türünden eserler kaleme alır. Nizamettin Nazif'in; *Kara Davud*, *Deli Deryalı*, *Kolkola* ve *Karlı Dağlar* gibi tarihî romanlarının yanı sıra *Köroğlu* gibi henüz Latin alfabesine aktarımı yapılmamış tarihî romanı olmasına karşın günümüze dek tez boyutunda hiçbir araştırmaya konu olmadığı görülmüş ve bu alandaki eksikliği gidermesi amacıyla bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Tezimizde, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun hususî ve akademik hayatı hakkında bilgi verdikten sonra; yazar, dönem, eser bağlamında onun tarihî romancılığı hakkında değerlendirmelerde bulunduk. *Köroğlu* adlı tarihî romanın çeviri yazısını ve tahlilini yaptık. Anlatma esasına bağlı edebî eserlerde iki tip vaka tertibi vardır. *Köroğlu* romanında klâsik vaka tertibi söz konusu olduğu için tahlil yaparken roman inceleme yöntemlerinden klâsik inceleme yöntemini kullandık. Çeviri yazıyı ise, devrin dil kurallarına uyarak yapmaya çalıştık. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu hakkında tez düzeyinde ilk eser olan bu çalışmamız, yazar adına daha sonra akademik alanda yapılacak bütün çalışmalara kaynaklık edebilecek türden bir çalışmadır. Bu değerlendirmelerden hareketle tezimizin, yazar hakkında ilk olsa da son olmayacağı dileğinde ve düşüncesindeyiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN HAYATI, ESERLERİ VE TARİHİ ROMANCILIĞI

1. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN HUSUSÎ HAYATI

Çevresinde ve edebiyat dünyasında “Deli Nizam” lakabıyla bilinen Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, 1 Ocak 1901 yılında Taşoz'da doğar. Babası; öğretmenlik, avukatlık ve Selanik Ceza Mahkemesi Başkanlığı gibi görevlerde bulunan Mehmet Nazif Bey,¹ annesi ise, Fatma Hanım'dır. Kaya² adında bir kız kardeşi ve Ensari Veliyyüddin³ adında bir erkek kardeşi vardır.

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun soyu, soyadından da anlaşılacağı üzere Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki ünlü Yanya âyânı Tepedelenli Ali Paşa'ya dayanır. Nizamettin Nazif'in babası Mehmet Nazif Bey, Süleyman Celâleddin Bey'in; Süleyman Celâleddin Bey de, Hüseyin Paşa'nın oğludur. Hüseyin Paşa, Tepedelenli Ali Paşa'nın büyük oğlu Muhtar Paşa'nın oğludur. Bu suretle Nizamettin Nazif, Tepedelenli Ali Paşa'nın beşinci göbekten torunudur. Tepedelenlioğlu Ali Paşa'nın Arnavut olduğu yönünde bazı iddialar bulunsa da Profesör Kemal Beydilli, Paşa'nın atalarının Anadolu'dan Rumeli'ye geçtiğini vurgular.⁴ Nizamettin Nazif Taşoz'da, Drama Nazif-i Mektebî İbtidaisi'ni ve Drama Rüştîyesi'ni bitirir. Sultanî tahsilinin bir kısmını Selanik'te, bir kısmını da Kumkapı'daki Fransız Koleji olan Ogüslan Frerler Mektebi'nde, Sen Benuva'da tamamlar. Kavala, Heybeliada Deniz Harp Mektebi, Hukuk Fakültesi ve Yüksek Ticaret Mektebi'ne gider fakat bitirmeden bırakır.⁵ Bu noktada kaynaklar arasında çelişki vardır. Ahmet Özcan, Ticaret Mektebi'ni bitirmeden bıraktığını söylerken; son dönemlerde Nizamettin Nazif hakkında en kapsamlı çalışmayı yapan Önder

¹ Ahmet Özcan; *Türkiye'de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2011, s.316.

² Vahap Okay; *Babıali Konuşuyor (Yokuşun Tükettikleri)*, Okay Yayınevi, İstanbul 1989, s.123.

³ Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu; *Ordu ve Politika*, Bedir Yayınları, İstanbul 1967, s.4.

⁴ Önder Kaya; “Matbuât Âleminin Deli Nizam'ı”, *Müteferrika*, Kitabiyat Dergisi, S. 51, Ocak 2017, s.192.

⁵ Ahmet Özcan; *a.g.e.*, s.316.

Kaya ise, Ticaret Mekteb-i İdadisi'nin Şehbenderiye kısmından diploma aldığını söyler.⁶ Bugünkü adı Deniz Hap Okulu olan Mektebi-i Fünûn-i Bahriye-i Şahane'yi kazanır fakat sağlık sorunu nedeniyle bitirmeden ayrılmak zorunda kalır. *Ordu ve Politika* adlı eserinde bunun sebebi olarak; Lenfatik günde iltihabı hastalığına askerî doktorların doğru teşhis koyamamasını ve hastalığının müzminleşmesini gösterir.⁷ Daha sonra Karaköy'de bulunan San Geteorg Schule'de lisan eğitimi alır. Önder Kaya, Hikmet Altinkaynak'a dayandırdığı bilgilerden hareketle Nizamettin Nazif'in Nazım Hikmet ve Vâlâ Nurettin ile beraber Moskova Kutv Üniversitesi'nde eğitim gördüğünü ve savaş çıkınca eğitimini yarıda bırakıp Türkiye'ye döndüğünü söyler. Nizamettin Nazif, istiklal madalyası sahibi bir yazardır. İstanbul'un işgali sırasında 19 yaşında olan Nizamettin Nazif, Beyoğlu'nda asılı olan bir Yunan bayrağını yırtarak düşman işgalini protesto eder ve akabinde Anadolu'ya giden ilk gazeteci olur.⁸ Kandıra ve İzmit yolundan Anadolu'ya giderek Millî Mücadele'ye katılır ve Anadolu'ya silah kaçırılmasında önemli bir rol oynar. Bu dönemde *Kandere* adıyla çıkarılıp Şile, İzmit ve Adapazarı civarında dağıtılan Millî Mücadele yanlısı bu gazetede başyazarlık yapar. Millî Mücadele yıllarında Sakarya Harbi'nde yaralanır.⁹ Kurtuluş Savaşı'nda birçok cephede çarpışıp beş kurşun yarası aldığını onu en yakından tanıyan isim olan Vahap Okay bildirir.¹⁰ Çeşitli vesilelerle hapis cezası alır. On yedi kez evlenen Nizamettin Nazif'in tek oğlu, üçüncü eşi olan Fatma Zafer Güzin Gürman'dan doğan Akbulut Tepedelenlioğlu'dur.¹¹ Oğluna verdiği Akbulut ismi ise, *Kara Davud* adlı tarihî romanında, esere ismini veren ve halk kahramanı olarak yarattığı Kara Davud adlı kurmaca karakterin babasının ismidir. On yedi kez evlenip boşandığı isimlerden birisi de ünlü romancı Suat Derviş'tir. Bu evlilik dört yıl kadar sürer ve nihayetinde, Nizamettin Nazif'in on altı evliliğinde olduğu gibi boşanma ile sonuçlanır.¹² 25 Mayıs 1970 Pazartesi günü sabah saat 09.05'te

⁶ Önder Kaya; a.g.e., s.197.

⁷ Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu; a.g.e., s.4.

⁸ Önder Kaya; a.g.e., s.226.

⁹ A.g.e., s.197-198.

¹⁰ Vahap Okay; a.g.e., s.81.

¹¹ Önder Kaya; a.g.e., s.217.

¹² A.g.e., s.219.

Kadıköy'deki evinde kalp krizi sonucu vefat eder. 26 Mayıs Salı günü Türk Basın Birliği önünde yapılan bir törenden sonra Kozlu'da toprağa verilir.¹³

2. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN AKADEMİK HAYATI

Yazar, 1917'de yükseköğrenimini yapmakta iken *Sabah* gazetesine girer. İmzalı ilk yazısını ise, yine aynı gazetede 1918'de yazar. İstanbul'un işgalinden sonra, İstiklal Savaşı'na ilk katılanlardan birisi olup Anadolu'nun muhtelif yerlerinde Millî Mücadele sırasında çeşitli yerlerinden yaralanır.

1920 yılında *Hâkimiyet-i Milliye*'nin ilk Yazı İşleri Müdürü ve Başyazarı olur. Matbuat ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün ve Anadolu Ajansı'nın da ilk kurucu müdürlüğünü ve muharrirliğini yapar. Savaş süresince *Açık Söz*, *Yeni Dünya*, *Yeni Hayat* ve *Şarkın Sesi* gazetelerinde yazılar kaleme almakla birlikte, Cumhuriyet'in ilanından sonra bir süre Erivan Viskonsolosluğu yapar ve İstanbul, İzmir gibi şehirlerde devamlı surette gazetecilikle uğraşır. Atatürk'ün Hariciyesi'nde, Lozan'ın ikinci devresinde, Montrö Boğazlar Konferansı'nda, Sâdâbâd, Balkan Paktı, Cemiyet-i Akvam toplantılarında bulunur ve daha birçok temsil heyetine başlıca davet edilenlerdendir. İstanbul'un ve İzmir'in hemen tüm gazetelerinde muhabir, fıkra yazarı, siyasî yazar, yazı işleri müdürü, başyazar olarak çalışır ve birçok tarihî ve edebî romanlar tefrika eder. *Yarın*, *Hergün*, *Halkın Sesi*, *Saat 12*, *Haber*, *Zaman*, *Açık Söz* gazetesini ortaklaşa kurar ve bir süre işletir. Daha sonra 1939'da *İstiklal* ve 1941'de *Son Havadis* gazetelerini tek başına kurar. Bu iki gazete 1951'de kapatılır. 1955 ile 1958 yılları arasında *Hürriyet* gazetesinde dış politika yazarlığı yapar. 1960'ta *Yeni İstanbul*'a girer. Daha sonra da *Hür Nizam* adında bir siyasî dergi çıkarır. Eski Matbuat Cemiyeti İdare Meclisi üyeliği ve Umumî Kâtipliği'nde bulunur; Türk Basın Birliği'nin Kongre Meclis Başkanı olur; Türk Basın Birliği'nin ve Gazeteciler Federatif Derneği'nin başkanlığını yapar. Eserlerinden sekiz, on film çevrildiği söylenir.¹⁴ Bu filmler sırasıyla şu şekildedir: *Bir Millet Uyanıyor*, 1932; *Koroğlu*, 1945; *Kara Davut*, 1953; *Beklenen Bomba*,

¹³ Vahap Okay; *Babiali Konuşuyor (Yokuşun Tükettikleri)*, Okay Yayınevi, İstanbul 1989, s.63.

¹⁴ A.g.e., s.62.

1959; *Bir Millet Uyanıyor*, 1966; *Kara Davud*, 1967.¹⁵ 20 Eylül 1919'da Şefik Hüsnü (Değmer) ile birlikte Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi'nin kurucuları arasında yer alır.¹⁶ Türk Ocağı İktisat ve Ticaret Akademisi Öğrenci Derneği kuruculuğunu ve başkanlığını yapar. Karakol Cemiyeti, Müdafaa-yı Hukuk ve Cumhuriyet Halk Partisi üyeliklerinde bulunur.¹⁷ Emekli Albay Sadık DUMAN, Şekip GÜNDÜZ, Ensari BÜLENT, Hür NİZAM ve BENCE takma adlarıyla gazete yazıları yazar.¹⁸ Kaç eseri olduğu hakkında net bir bilgi olmamakla beraber Ahmet Özcan: "*Küçük büyük romanları, siyasî ve edebî eserlerinin sayısı sekseni geçer.*"¹⁹ der. Onu en yakından tanıyanlardan birisi olan Vahap Okay'ın kitabında ise, üç ayrı yerde eser sayısı zikredilirken bunların hepsi birbirinden farklıdır. Bunlardan ilki Vahap Okay'ın kendi ağzından: "*Büyük küçük, edebî, siyasî ve tarihî olmak üzere üç yüzden fazla eser vermiştir.*"²⁰ şeklindeyken ikincisi, Nizamettin Nazif'in ağzından başlayıp Vahap Okay tarafından devam ettirilen bir surette: "*Elli kitaba imza attım diye böbürlenmiş bir görkemli yazar dahi, karısı tarafından takdir edilme ve bir beğenilme kaprisinden kendini kurtaramıyor.*"²¹ biçiminde karşımıza çıkar. Üçüncüsü ise, Nizamettin Nazif'in ölümünden sonra, Nurettin Ünen tarafından kaleme alınan bir yazıda karşımıza çıkar:

"Madem ki yok ahrete götüreceğimiz,

Kalmalıdır bari dünyada eserlerimiz." şeklinde bir ifadeden sonra: "*Nizamettin Nazif de, bu mutlu kişilerdendir. Her fani gibi ahirete boş gitti ama geride 117 eser bırakarak! Ve böylece adını ölümsüzleştirerek unutulmazlar arasına girdi.*"²² der. Tarihî roman deyince ilk akla gelen isim olan Hülya Argunşah ise: "*Yüzü aşkın siyasî muhtevalı eserinin yanında kitaplaşmamış, tefrika halinde kalmış*

¹⁵ Nizamettin N. Tepedelenlioğlu; <http://www.sinematurk.com/kisi/1947-nizamettin-nazif-tepedelenlioglu/>, 10.01.2018.

¹⁶ Önder Kaya; a.g.e., s.197.

¹⁷ Ahmet Özcan; a.g.e., s.316.

¹⁸ A.g.e., s.83.

¹⁹ A.g.e., s.316.

²⁰ Vahap Okay; a.g.e., s.63.

²¹ A.g.e., s.90.

²² A.g.e., s.116.

birçok eseri daha vardır."²³ der. Kaynaklardan edinilen kesin bilgilere göre eserleri şunlardır:

Kara Davud, 1928; *Deli Deryalı*, 1928; *Köroğlu*, 1928; *Bir Millet Uyaniyor*, 1933; *Son Balo*, 1941; *Atatürk'ün Son Balosu*, 1944; *Dünyaya Yaklaşan Bir Felaket ve Hüseyin Cahit Yalçın'la Açık Bir Hesaplaşma*, 1944; *1945 Komedyası Başlıyor*, 1944; *Bilinmeyen Taraflarıyla Atatürk*, 1959; *İlan-ı Hürriyet ve Sultan İkinci Abdülhamid Han*, 1960; *Sultan İkinci Abdülhamid Han ve Osmanlı İmparatorluğunda Komitacılar*, 1964; *Ordu ve Politika*, 1967;²⁴ *Bağdat Hatun,*;²⁵ *Dağlar Delisi,*;²⁶ *Kolkola*, 1928;²⁷ *Karlı Dağlar-Makedonya*, 1933.²⁸

Bu kaynaklarda belirtilmemekle birlikte İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi ve Taksim Atatürk Kitaplığı'nda yaptığımız araştırmalar sonucu bulduğumuz kitapları ise şunlardır: *Fatma'ya Mektuplar*, 1944; *Topuna Birden*, 1946; *Postdam Muamması*, 1945; Victor Hugo'dan çevirdiği *Notre Dame de Paris*, 1947; *Kim Korkar Matematikten*, 1983.

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun *Kara Davud*, *Deli Deryalı*, *Kolkola* ve *Karlı Dağlar* adlı eserleri kaynaklarda popüler tarihî roman²⁹ olarak değerlendirilir. Tepedelenlioğlu'nun çevirisini yaptığımız *Köroğlu* romanı da popüler tarihî roman türünde bir eserdir.

²³ Hülya Eraydın Argunşah; *Türk Edebiyatında Tarihî Roman (Türk Tarihiyle İlgili)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1990, s.107.

²⁴ Ahmet Özcan; *a.g.e.*, s.316.

²⁵ Vahap Okay; *a.g.e.*, s.120.

²⁶ Alemdar Yalçın; *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı 1920-1946*, Akçağ Yayınları, Ankara 2017, s.327. **-Deli Deryalı yerine Dağlar Delisi dediği ve basım hatası olduğu kanaatinde olmakla birlikte doğru olabilme ihtimaline karşı yazma lüzumu gördük.-**

²⁷ Mehmet Narlı; *Roman Ne Anlatır*, Akçağ Yayınları, Ankara 2012, s.304.

²⁸ Ahmet Özcan; *a.g.e.*, s.360.

²⁹ Hülya Eraydın Argunşah; *a.g.t.*, s.108.

3. TARİHİ ROMANIN TARİHİ SEYRİ

İnsanın zamana hâkim olma, zamanı durdurma, maziye merak etme ve âtîyi yeniden kurma düşüncesi zihnini sürekli meşgul eder. Bu sebeptendir ki insan hâldeki durumunu düşünüp değerlendirirken, mazisini merak eder, âtîsini ise hayal eder ve mazisinden hareketle âtîsini kurma düşüncesiyle onu öğrenmek ister. İnsanın âtîyle ilgili düşüncelerini hayal, rüya, tasarı ve plan kelimeleriyle karşılarken; geçmişle ilgili merakını gidermesi ise, tarih sayesinde olur. Tarih; geniş anlamıyla insanlığın, buna oranla daha dar olarak milletlerin kendi geçmişleriyle kurdukları bağıdır. Bu anlamıyla tarih ortak bir geçmişin mahsulü olması hasebiyle toplulukları, anlamsız birer kalabalık olmaktan çıkarır ve millet olma bilincine ulaştırır.

Fransız İhtilali'nden sonra skolastik düşüncenin ortadan kalkmasıyla milliyetçilik gibi bazı fikrî faaliyetler ortaya çıkmış, toplulukları oluşturan insanların kimlikleriyle ilgilenilmiş ve nihayet bunları, millî şuurlarının uyanması takip etmiştir. Millî şuurun uyanması anlamsız insan topluluklarını ortak bir paydada buluşturarak millet olma bilincini geliştirmiş ve böylece millî devlet anlayışını ortaya çıkarmıştır. Böylece insanlar maziye yani tarihe yönelmiş ve onun üzerinde düşünmeye başlamıştır. Tarih bu haliyle öncelikle bir bilgidir ve üzerinde bilimin soğukluğunu ve ciddiliğini taşır. Alain de bu düşünceye paralel bir şekilde, *Edebiyat Üstüne Söyleşiler*'de: “*Tarihin en güzeli bile maddeden yoksundur. Oldum olası biraz soyuttur tarih.*”³⁰ der.

Tarihin bir olaylar bütünü olduğu düşünülüp onu insansızlaştırmak, tarihi tarih yapanın insanlar olduğunu; tarihi yapanın, tarihîlik atfettiğimiz o günün insanının duyguları, psikolojisi, yaptığı hata veya doğrularının toplamı olduğunu bir kenara bırakarak sadece olaylara odaklanmak, tarihi soyut bir bilim haline getirmiştir. Tarihi salt bilginin soğukluğundan, insansızlıktan ve dolayısıyla soyutluktan kurtaran; ona duygularıyla, psikolojisiyle, hata ve doğrularıyla somut bir varlık olan insanı katan ve onun üzerinden tarihi değerlendirerek geniş kitlelere yayan edebiyattır. Bu vesileyle tarih soyut bir bilim olmanın dışına çıkmış ve genel anlamıyla güzel sanatların, daha özel anlamıyla ise edebiyatın; şiir, hikâye, roman, tiyatro gibi edebî türlerin ilham kaynağı ve malzemesi olmuştur. Bu türler içinde en

³⁰ Alain; *Edebiyat Üstüne Söyleşiler*, Çev: Asım B. Say Yayınları, İstanbul 1985, s.88-89.

yaygını ise, tarihî romandır. Tarihî roman yazarı, yaşadığı zamana göre geçmişte kalmış olayları konu alarak, onları beyin süzgecinden geçirip kurgular ve ona insan faktörünü yerleştirerek salt soyut bilginin soğukluğundan uzaklaştırır. Dolayısıyla tarihin daha çok merak edilmesini sağlayarak geniş kitlelerce ilgiyle okunmasını sağlar. Tarihî romanın amacı elbette ki tarih olmak veya tarihin yerine geçmek değildir. Tarihi soyut bir bilgi olmaktan çıkarıp insan faktörünü de ekleyerek onu somutlaştırmak, kurgu ile beraber tarihe bilimden öte bir durum kazandırmak ve millî kültür unsuru olarak nesilden nesile nakledilmesini sağlamaktır. Hülya Argunşah bu konuda:

“Sanatçı tarihi, klasik tarihî roman yazarlarının yaptığı şekliyle takip edilen ve canlandırılan bir malzeme olarak görmenin tamamen dışına çıkar, kendisini ve yaratma kabiliyetini sonsuz şekilde kullanabildiği özgün bir çalışma içerisine girer. Tarihin değiştirilemeyecek gerçeklerine uyar ama başka olası hadiseler de dikkati çekerek eserini asıl bunlar üzerine kurar. Bilinen tarihin arkasında yer alan tarih ve olayların tarihinden çok insanın tarihiyle ilgilenir. Kabul edilenlerle çelişmek pahasına yeni bir tarih yapılandırır. Kendisine kadar var olan tarihi alt üst ederek onunla adeta alay eder.”³¹ der.

Tarihten ilham alan edebî türlerin ortaya çıkışı, 19. yüzyılda tarihin pozitif bilim olma yoluna girmesiyle mümkün olmuştur. Daha önce tarih; destanlar, *Dede Korkut Hikâyeleri*, cenk hikâyeleri, Gazavatnameler, Saltuknameler ve Battalnameler vesilesiyle hem bir bilgi hem de hamasî duyguların tatmini doğrultusunda bir anlatı görevini üstlenirken 19. yüzyılda pozitivizmin etkisiyle salt bilgi olma rolünü üstlenmiştir. Pozitif bilimlerin geliştiği bu yüzyılda hâkim olan akım ise, realizmdir. Realizmin etkisiyle Namık Kemal romanı; güzerân etmiş veya güzerân etmemişse bile güzerânı imkân dâhilinde olan şekilde tanımlar. Daha önce hem tarih bilgisi veren hem de hamasî duyguların tatmin edilmesini sağlayan fakat içerisinde birçok olağanüstü unsurlar taşıyan ve o çağın akımı olan romantizmin etkisiyle ortaya çıkan destan, efsane, masal, Gazavatname, Saltukname, Battalname, cenk hikâyeleri, halk hikâyesi -*Dede Korkut Hikâyeleri* gibi- ve hatta belki -geçmiş hakkında bilgi vermesi ve olağanüstülükler taşıması açısından- mit gibi türleri, modern çağlarda tarihî roman

³¹ Hülya Argunşah; “Tarihî Romanda Postmodern Arayışlar”, *Tarih ve Roman*, Kesit Yayınları, İstanbul 2016, s.65-66.

karşılar hâle gelmiştir. Roman kurmaca esasına dayalı bir tür olduğu için yazar, yaratma ve yeniden inşa etme süreçleriyle mevcut bilgiyi değiştirerek yeniden kurgular. Bu noktada sanatçının psikolojisi ve dünya görüşü doğrultusunda bilgi, yeniden şekillenerek yeni bir boyuta ulaşır. Tarih ise, belgelere dayanmak mecburiyetinde olduğu için tarafsız kalmak zorunda, olanı olduğu gibi anlatmak durumundadır. Tarihçi ideolojisi doğrultusunda yorum yapma hakkına sahip olsa da bunu belgelerle ispat etmek zorundadır. Tarihî roman yazarı, daha önce tarihçinin tespit ettiği olayları yaratma ve hayal etme yetenekleri çerçevesinde bilimsel verilere bağlı kalma zorunluluğu olmadan yorumlar, zihninde canlandırır ve kurgular. Bu noktada tarihin bilgi, belge eksikliği gibi sebeplerle açıklayamadığı boşlukları tarihî roman yazarı hayal gücüyle doldurabilmektedir. Bu noktada Hülya Argunşah *Hece Dergisi*'nin özel sayısındaki *Tarihî Romanın Yükselişi* adlı yazısında:

“Tarihî roman ise sırtını tarih malzemesine dayamıştır. Onun gerçeği, tarihi gerçekliktir. Tarihî roman yazarı, daha önce tarih bilimiyle uğraşan tarihçilerin ortaya koydukları bilgiyi yeniden inşası için temel malzeme veya hareket noktası olarak seçer. Ancak bir bilim adamı olmadığı ve bilim adamı gibi hareket etmediği için, tarihî olaylara ve vesika değeri taşıyan belgelere bağlı kalmak zorunda değildir. Çünkü tarihî roman yazarının işi, tarihi yorumlamak, canlandırmak hatta tarihçinin sorumluluk alanı içerisinde görülmeyen birtakım boşlukları da hayal dünyasının yardımıyla doldurarak tamamlamaktır. Dolayısıyla tarihî roman, genel olarak roman kavramı etrafında düşünüldüğü şekliyle, tarihî gerçeğin yorumlanmasıdır. Böylece tarih daha anlaşılır olmakta, sadece olayların tespiti olmaktan uzaklaştırılarak ilave edilen insan ögesi ve onun etrafında yer alan hisler dünyası sayesinde olayların tarihi olmaktan çıkmakta ve insanın tarihi haline gelmektedir.”³² der.

Hülya Argunşah romanda tarihin farklı kullanımları ve bazı dikkatlerin ışığında tarihî romanı şöyle tanımlar: *“Tarihî roman, başlangıç ve sonucu geçmiş zaman içerisinde gerçekleşmiş olan hadiselerin, devirlerin ve bu devirlerde yaşamış olan insanların hikâyelerinin edebî ölçüler içerisinde yeniden inşa edilmesidir.”³³*

³² Hülya Argunşah, “Tarihî Romanın Yükselişi”, *Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)*, C. 1, S. 65-66-67, Mayıs-Haziran-Temmuz 2002 (Genişletilmiş Üçüncü Baskı Mayıs 2017), s.527.

³³ Hülya Argunşah; a.g.e., s.23.

Bu tanım, tarihî romanın vazgeçilmez özelliklerinden olan “mazi olmuş ve tamamlanmış bir zaman”dan hareketle yapılmıştır. Dolayısıyla tarihî roman yazarının karşılaşacağı en büyük sıkıntılarında birisi, eserini yazmadan önce bir araştırma ve öğrenme sürecinden geçmek zorunda olmasıdır. Çünkü yazar, soyut ve olay merkezli olan tarihî belgelerden hareketle hiç bilmediği bir dönemi, insan faktörünü de ekleyerek somutlaştıracak ve olaylara sosyal, psikolojik bir içerik kazandırarak romanında kurgulayacaktır. Sadık Tural bu durumu şöyle açıklar: “*Tarih romancısı, vesikanın ortaya koyduğu malzemeyi önce öğrenir; sonra kendisine tesir eden unsurlar arasında seçmeler, ayıklamalar yapar; daha sonra da, edebî yaratmanın sihri ile onlara can verir.*”³⁴

Bu araştırma ve öğrenme aşamasından sonra ayıklama ve kurgulama süreci gelişir ki bu süreçte yazar elindeki tarihsel malzemelere bakarak muhayyilesinin yardımıyla tarihi yeniden kurgular ve inşa eder. Tarihî romanın en önemli şartlarından birisi de tarihî gerçekliğe uygunluk, onu tahrif etmeme ve mümkün olduğu kadar ona bağlı kalma olarak gösterilir. Bu noktada tarihî romanın, tarih gibi kalıp bilgileri tekrar etmesi; roman türünün şahsına münhasır olan kurgu özelliğini hiçe sayması ve dolayısıyla yaratmayla eşdeğer olan sanat yönünden ödün vermesi anlamına gelir ki bu, romanın var oluşuna aykırı bir durumdur ve romandan beklenen bu olmamalıdır. Tarihî romanın bir diğer önemli meselesi de yaratma ve kurgulamanın getirdiği ideolojik yapısıdır. Öncelikle yazar dediğimiz varlığın her şeyden önce duyguları, düşünceleri ve psikolojisiyle etten ve kemikten bir insan olduğu; bir toplumun, ailenin ve çevrenin içinden çıktığı; yaşamış olduğu zamanın sosyal, ekonomik ve siyasî şartlarından etkilendiği unutulmamalıdır. Bu nokta-i nazardan bakıldığında insan olan yazarın, bir kurgulama ve yaratma işlemini ifade eden sanat eseri elbette ki onun düşüncelerini içerebilir. Postmodern romanların benimsediği esneklik ve serbestlikte, “*tarihin değiştirilemeyecek gerçeklerine uyar ama başka olası hadiselere de dikkati çekerek eserini asıl bunlar üzerine kurar. Bilinen tarihin arkasında yer alan tarih ve olayların tarihinden çok insanın tarihiyle ilgilenir. Kabul edilenlerle çelişmek pahasına yeni bir tarih yapılandırır.*”³⁵ ve

³⁴ Sadık Tural; “Tarihî Roman ve Atsız’ın Tarihî Romanları Üzerine Düşünceler”, *Zamanın Elinden Tutmak*, Yüce Erek Yayınevi, Ankara 2006, s.213.

³⁵ Hülya Argunşah; a.g.e., s.65-66.

böylece yazar muhayyilesi ölçüsünde romanını kurgular. Sadık Tural ise, bu konuda daha katıdır. Ona göre:

*“Tarihî romanın kuruluşu ve ifade tarzı sırasında, konu edilen devrin duyma, düşünme ve sistemine, tarihî belgeler ile efsane ve menkıbeden gelen bilgi ile uyuşmayan malzemeye yer verilemez. Tarihî olay ve kişileri tahrif etmek, bir art niyet olmasa da, affedilmez bir hatadır. Devlet Ana (Kemal Tahir) romanındaki yozlaştırılmış Yunus Emre tipi bu açıdan değerlendirilmelidir.”*³⁶

Nitekim ilk tarihî romanlarda tarihe sıkı sıkıya bağlı olma düşüncesi varken daha sonraları, özellikle yeni tarihsel kuram ile beraber postmodern dediğimiz eserlerde bu anlayış değişmiş yazarın özgürlük alanı genişlemiştir.

Avrupa’da 19. yüzyılın başlarında Walter Scott ile başlayan³⁷, bizde ise 19. yüzyılın ikinci yarısında Namık Kemal’in *Cezmi* adlı romanıyla ilk örneklerini veren tarihî roman,³⁸ bir takım millî değerlerin aktarılması ve toplumun kendi tarihi etrafında sağlam bir şuur edinmesini sağlamak amacıyla bolca yazılmış ve okunmuş bir roman türü olagelmıştır. Bu dönemde yaygın olan milliyetçilik yerli kaynaklara ve tarihe yönelmeyi zorunlu kılmıştır. Milliyetçiliğin özellikleri olan geçmişi bilme ve yaşanan çağa rol modeller sunma edebiyatın malzemesi ve esin kaynağı olmuştur. Türk edebiyatında tarihî roman alanında verilen ilk eserlere bakıldığında tarihin mümkün olduğu kadar yakından takip edildiği, tarihî gerçeklere sadık kalındığı görülür. Bu yaklaşımın en iyi örneği edebiyatımızın ilk tarihî roman olma özelliğini taşıyan *Cezmi*’dir. Bu romanında Namık Kemal *Peçevî* ve *Naima* tarihlerinde de yer alan bir olayı konu edinmiş ve *Hammer Tarihi*’nden aldığı açıklamaları dipnotlarına koymuştur. *“Osmanlı kimliğinden Türk kimliğine geçiş sürecimizi anlamakta en çok yardımcı olacak kaynaklardan biri de tarihî romanlardır.”*³⁹ diyen Taner Timur ise, bununla millîleşme sürecinde tarihe olan ihtiyacı vurgulamıştır. Ömer Seyfettin’in tarihî hikâyelerinin konuları ve yazılış tarihleri düşünüldüğünde; toplumsal olarak dar boğazda olunan bir dönemde okuyucuları tarihe yönlendirmek, yaşadığı zamanın sıkıntılarından kurtulmak isteyen

³⁶ Sadık Tural; a.g.e., s.214.

³⁷ A.g.e., s.215.

³⁸ A.g.e., s.218.

³⁹ Taner Timur; *Osmanlı-Türk Romanında Tarih, Toplum, Kimlik*, Afa Yayınları, İstanbul 1991, s.10.

insanları geçmişteki kahraman ve kahramanlıklarla buluşturarak oradan aldığı ilhamla yaşadığı zamanı aydınlatma çabası içinde olduğu görülecektir. İskender Fahrettin'in 1930 ve 1940 yılları arasında yazdığı *Sümer Kızı* ve *Asya'dan Bir Güneş Doğuyor* adlı romanlar, Atatürk'ün "Türk Tarih Tezi" doğrultusunda yazılmış ve Anadolu'daki Türk tarihinin Osmanlı ve Selçuklu'dan çok daha öncesine dayandığını anlatarak Anadolu'nun asırlardır Türk'ün vatanı olduğunu kanıtlamak için yazılmıştır. Bütün edebî türlerde olduğu gibi romanın da giderek özgünleşmesi ve yaratıcılığın önem kazanması tarihî romanı da etkiler. Böylece gerçeklik boyutu ile tarih kitaplarıyla boy ölçüşen tarihî romandan, tarihi bütün gerçekliğiyle yansıtmak iddiasında olmayan ve tarihi asıl anlatmak istedikleri için bir zemin olarak kullanan tarihî romanlara geçilir.

Bu klâsik tarihî roman döneminden sonra Hüseyin Nihal Atsız, Kemal Tahir, Mustafa Necati Sepetçioğlu ve Tarık Buğra gibi yazarların hem sanat hem de ideolojik sebeplerle yazdıkları tarihî romanların yanında; Abdullah Ziya Kozanoğlu, Feridun Fazıl Tülbentçi, Turhan Tan, Reşat Ekrem Koçu ve Oğuz Özdeş gibi yazarların sadece tarihteki bir macerayı anlatmayı hedefleyen popülist tarih romanları ortaya çıkar. Klâsik anlatım tarzlarının kullanıldığı bu romanlarda herkesçe malum olan tarihî olay ve kişiler basit bir dille, zaman zaman da folkloristik unsurlarla beslenilerek anlatılır. Bu romanları okunur kılan dokularına yerleştirilmiş olan macera unsurudur. Okuyucu çok estetik boyutları olmasa da zaman zaman cinsellikle beslenen bu macerayı takip etmek ister. 1960'lı yıllarda ise Kemal Tahir'in *Devlet Ana adlı* tarihî romanı ile popüler edebiyatın yapısından uzaklaşarak ideolojik bir hüviyete bürünür. Yine bu yıllarda Tarık Buğra'nın *Küçük Ağa* üçlemesi ve *Osmancık*'a rağmen tarihî romanda fazla canlılık görülmez. Diğer yandan ise, Kemal Tahir ve özellikle de Attila İlhan'ın devir romanı denilen tarih temalı romanları okuyucuyla buluşur.⁴⁰

"Yeni tarihselcilik" tarihî romana farklı bir boyut kazandırarak yeni bir anlam kazanmasını sağlamıştır. Carr'ın "*Tarih yorum demektir.*" cümlesinden hareketle postmodern tarih anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu cümle tarihi kurgu, tarihî romanı ise kurgunun kurgusu haline getirmiştir. Carr'a göre: "*Tarihin olguları hiçtir, yorumsa*

⁴⁰ Hülya Argunşah; a.g.e., s.63-64.

her şeydir. Tarihin kurulmasında yorum vazgeçilmez bir rol oynadığından ve var olan hiçbir yorum bütünüyle nesnel olmadığı için her yorumun bir öteki kadar iyidir.”⁴¹ Bu fikir ise, bizi çoğulcu bir tarih anlayışına götürmektedir. Bu fikirden hareketle çıkarılacak bir başka sonuç ise; tarihçilerin kendi birikimleri doğrultusunda tarihe bakmasıyla “tarihî olgu” dediğimiz gerçeklerin hiçbir zaman “arı” biçimde bize gelmeyeceği gerçeğidir. Bu görüş, gerçeklerin tek olmadığı nokta-i nazarından hareketle tarihçilerin de bir yorumcu olduğu; bir bilim olarak kabul edilen tarihle, var olan tarih bilgilerinden hareketle muhayyilesi ölçüsünde ve kültürü, dünya görüşü nispetinde yaratma işlevi olan yazarın dolayısıyla edebiyatın “olanları yeniden anlatma” noktasında buluşmaları anlamına gelir. Bu durum, pozitif bir bilim olma iddiasındaki tarihin bu boyutuna gölge düşürüp eldeki tarih bilgilerinden bizi şüphe etmeye sevk etse de tarihi inkâr etmemize sebep olmamakla birlikte tarihsel gerçeğin tek boyutlu olmadığını ve farklı bakış açılarıyla çoğaltılabileceğini gözler önüne serer. Sıdika Dilek Yalçın Çelik ise, konuyu şöyle değerlendirir: “*Tarihin metinselliği / kurgulanabilir bir disiplin oluşu, onun sadece bir dil (lisan) içerisinde gerçekleşebileceği kabulü, kaydedilmiş gerçeklerin bile tarihçi tarafından yeniden yorumlanarak ortaya çıkması süreci, ‘tarih’ kavramının geleneksel anlamını temelden sarsmış ve tarihe yeni bir anlam kazandırmıştır.*”⁴²

Açıkça görülmektedir ki tarih, yeni tarihselcilik kuramı ile birlikte bir bilim olmaktan bir yorum olma konumuna geçmiştir. Umberto Eco adlı İtalyan bir yazarın 1980 yılında *Gülün Adı* isimli romanının yayımlanmasından sonra bizde de gözde haline gelen bu yeni tarih-roman ilişkisi, Orhan Pamuk’un 1985’te yazdığı *Beyaz Kale* adlı romanıyla ilk örneğini vermiştir. Bunu, Emre Kongar’ın 1989’da yazdığı *Hocaefendi’nin Sandukası* ve Nedim Gürsel’in 1995’te kaleme aldığı *Boğazkesen* adlı romanı takip etmiştir. Daha sonra ise İhsan Oktay Anar’ın *Kitab-ül Leyl* ve *Puslu Kıtalar Atlası*; Orhan Pamuk’un *Benim Adım Kırmızı* ve *Kara Kitap*, son olarak da Nedim Gürsel’in *Resimli Dünya* adlı romanları yeni tarihsel kuramın öngördüğü tarih anlayışını romanlarına yansıtmış ve tarihî romanın daha önceki

⁴¹ Edward H. Carr; *Tarih Nedir?*, Çev: Misket Gizem G. İletişim Yayınları, İstanbul 1996, s.34.

⁴² Sıdika Dilek Yalçın Çelik; *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005, s.25.

örneklerine göre kendilerine daha özgür bir yazma alanı oluşturmuşlardır. Postmodern tarihî romanlar yazan Orhan Pamuk bu konuda şunları söyler:

*“Tarih bana taze, el sürülmemiş ve bir sürü yeni olanak tanıyan, imgeler sunan bir hazine gibi geliyor. Ama tarihî sorunlar, günümüze çeşitli şekilde ışık tutacak anlamlar, bir dönemin dramlaştırılması, Shakespeare-vari veya Tolstoy-vari tarih anlayışı bana ilgi çekici gelmiyor. Tarihi ilgi çekici yapan şey ona bağlı olma zorunluluğu değil, bağlı olmama zorunluluğudur. Benim için tarih, günümüz gibi anlamlandırılması gereken bir dünya değildir; yalnızca bir imge deposudur. Bu hazineden işime yarayacak ne varsa çekip kullanabilirim diye düşünürüm. Tolstoy ya da Stendhal gibi tarihte olup bitenlerin anlamı nedir diye düşünmem. Bu yüzden de tarihsel gerçeklerin altında ezilme tehlikesine düşmem.”*⁴³

Tarihî romanın, tarih içindeki seyri bu şekildeyken tarihî romanın isimlendirilmesi ve konumlandırılması hakkında fark gözetmeksizin tarihle ilgili bütün eserleri tarihî roman olarak addedenlerin yanı sıra farklı isimler almasını, tasniflendirilmesini teklif edenler de olmuş; bu doğrultuda tarihî romanların yazılış tarihi, içerik, amaç ve işlevine göre farklı isimler alıp almaması ya da romandan ayrı bir tür olup olmaması tartışılmalı konulardan olmuştur. Bu noktada Hülya Argunşah, “*tarihle ilgili roman*” başlığının, roman-tarih ilişkilerinin tek bir kavramla karşılanmasının mümkün olmadığını düşündüğünü ve bu başlığın çok geniş bir çerçeveyi kapsadığını belirtir.⁴⁴ Hülya Argunşah: “*Tarihî roman, tarihsel roman, belgesel roman, devir romanı gibi insanlık, devlet ve millet açısından gerçek, önemli ve yaşanan zamandan daha eski bir zamana ait bir olayı veya kişiyi bir kurgu dünya içinde anlatmayı esas almış romanlar, tarihle ilgili romanlardır.*”⁴⁵ demiştir.

Turgut Gögebakan ise tarihî romanın, roman genel başlığı altında düşünülmesi gerektiği ve romandan ayrı, başka ve bağımsız bir tür olarak alınmaması⁴⁶ düşüncesindedir. Tarihi ilham kaynağı olarak alan romanlar tek bir başlık altında düşünülüp bunlara; tarihî roman, tarihten söz açan roman, tarihe dayanmış roman, tarih romanı, tarihsel roman gibi isimler verilir. Bütün bu

⁴³ Orhan Pamuk; *Öteki Renkler*, İletişim Yayınları, İstanbul 2016, s.112-113.

⁴⁴ Hülya Argunşah; a.g.e., s.100.

⁴⁵ A.g.e., s.52.

⁴⁶ Turgut Gögebakan; *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, s.26.

adlandırmalarda ise tek ortak nokta, anlatılanların tarihîlik boyutunu taşımasıdır. Sadık Tural bu konuda ölçüyü şöyle koyar: “*Tarih konulu romanların özelliklerinden birincisi, geçmiş gerçeklere dayanmasıdır. Çağını konu edinen eserlerden farkı, işlenen vakanın, halde devam etmesi yerine başlangıç ve sonucu, gözlenebilen zamandan önceye dayanmasıdır.*”⁴⁷

Kurguya dayalı eserler üç boyutlu bir zaman değeri taşırlar. Bunlar: Vakanın oluş zamanı, yazarın bu vakayı yazış zamanı ve okuyucunun bu eseri okuma zamanı şeklinde sıralanır.⁴⁸ Tarihî roman adlandırması ise, yukarıda bahsedilen zamanın ilk ikisinin birbirine olan yakınlık ve uzaklığına göre yapılmıştır. Burada eserin yazılma zamanı ile anlatılma zamanı arasında bir olup bitme ve tarihe mâl olma süreci beklenmektedir. Zaman dilimi olarak Scott’un tarihsel romanlarında 60-70 yıllık bir zaman aralığı tercih edilmiştir.⁴⁹ Örneğin *Ateşten Gömlek* ve *Yaban* adlı romanlarda yazar bizzat yaşadığı, şahit olduğu dönemi anlatmaktayken; *Cezmi*, *Osmancık*, *Devlet Ana* adlı romanlar, olup bitme ve tarihe mâl olma boyutlarını geçirdiği için yazar romanını, tarihî bilgi ve belgeler ışığında kurgulamıştır. Dolayısıyla ilkinde bireysel tecrübe esas iken; ikincisinde geçmişte yaşananları araştırıp öğrenme ve bunlardan hareketle kurgu söz konusu olmuştur. Halide Edip’in *Ateşten Gömlek* ve Yakup Kadri’nin *Yaban* örnekleri, bu dönemi bizzat yaşamış olan yazarların Cumhuriyet’in temel ideolojisi olan aydın-halk buluşmasını, başlangıcından yani İstiklal Savaşı’ndan itibaren ele alan iki romanıdır. Kemal Tahir’in *Devlet Ana* ve Tarık Buğra’nın *Osmancık* romanları ise çok uzakta kalmış bir tarihi, Osmanlı Devleti’nin kuruluş dönemini anlatırlar.⁵⁰ Yaşadıkları dönemin bizzat şahidi olmalarına karşın iki yazarın da romanlarını yazmada etkili olan yorum ve tercihleri, döneme bakış açıları farklıdır. Halide Edip Adıvar, yarattığı kahramanları seven, geleceğe güvenen ve iyimser bir bakış açısına sahip olup İstiklal Savaşı’na da bu çerçeveden bakarken; Yakup Kadri, olaylara kötümser bakan ve meseleleri bu nokta-i nazardan sorgulayan bir yazardır. Örneğin Halide Edip’in yarattığı karakterler, yaşanan devrin ihtiyaç duyduğu insan modelleridir. Yazarın kahramanları *Peyami*

⁴⁷ Sadık Tural; a.g.e., s.213.

⁴⁸ Şerif Aktaş; *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara 1991, s.117.

⁴⁹ Turgut Gögebakan; a.g.e., s.16.

⁵⁰ Hülya Argunşah; a.g.e., s.120.

örneğinde olduğu gibi, aydın kimliğinin bir gerekliliği olarak sosyal duyarlılık göstermiş ve topluma öncülük etmiş, millî davanın insanı olarak “dönüşüm” göstermiştir. Buna karşılık Yakup Kadri’nin kahramanları, yazarın devre karamsar bakış açısının yansıması olarak dönüşmemiştir. Nitekim Yakup Kadri’nin *Yaban*’ında bu bakış açısının bir tezahürü olan ve o dönemin aydınını temsil eden *Ahmet Celal*, gittiği köyün insanlarını aydınlatamamış, bildiklerini onlara öğretememiş, köylüyle iç içe olması gerekirken onlara “yaban” kalmıştır. Aydın-halk buluşmasıyla köylü, aydına kültürü; aydın ise köylüye medeniyeti öğretecekken bu, mümkün olmamıştır. Aydın, köylüyü küçümseyip cahil olarak görürken, köylü de aydını yaban olarak görür. Yaşadıkları devri anlatan yazarlarda bile bakış açısı ve yorum farklılıkları bu derece etkiliyken; tanıdığı -olup bitme olayı gerçekleşen, tarihe mâl olan- dönemi anlatan yazarların bakış açıları ve yorumları, hiç şüphesiz romanlarını birbirinden daha da farklılaştırabilecektir. Bu minvalde Tarık Buğra, *Osmancık* adlı romanında Osmanlı Devleti’ni ferah bir mekânla tasvir edip devletin geleceğine, tarihteki yer ve rolüne olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmış ve devletin kuruluşunda Şeyh Ede Bali ve dervişlerine önemli bir yer vermiştir. Kemal Tahir ise *Devlet Ana* adlı romanında devleti bir bataklığın kenarında kurarak, devletin kurulduğu andan itibaren çökmeye mahkûm olduğunun hissedilmesine sebep olmuştur. Bir diğer unsur olarak *Osmancık* romanında olumlu bir yere sahip olan Şeyh Ede Bali ve dervişler, bu romanda gerek görünüş ve gerekse de davranışları itibariyle başıbozuk bir topluluk olarak gösterilmiştir. Görüldüğü üzere yaşadıkları devirden çok önce kurulmuş ve yıkılmış olan Osmanlı’yı anlatan bu iki tarihî romanda da yazarların bakış açıları etkili olmuş ve bu doğrultuda eserlerini kurgulamışlardır. Okuyucu için ise durum değişmemekte, ilk örnekteki gibi bizzat yaşanan, şahit olunan dönemi anlatan eserler ile; geçmişte yaşananları araştırıp öğrenme ve bunlardan hareketle kurgusu yapılan eserler aynı çizgide birer roman gibi gelmektedir. Çünkü okuyucu bu eserleri okuduğunda -eser yayımlandığında okuyan dolayısıyla o devre ait olan okuyucular hariç- her iki örnekteki romanlarda anlatılan olayların üzerinden zaman geçmiş olacak ve okuyucuya tarihî roman gibi gelecektir.

Yazarın bizzat yaşadığı tarihî olayı anlatmasıyla; bir takım kaynaklardan hareketle öğrenerek kurguladığı tarihî olayı ya da tarihî şahsiyeti anlatması arasında ciddi bir fark vardır. Sadık Tural bu ayrımı şu şekilde yapar:

“Yazarın bizzat yaşadığı veya yaşayanların gözlediği veya dinlediği (okuduğu) zaman meydana getireceği tahkiyeli eser ile kendisinin hiçbir şekilde şahidi olamayacağı tahkiyeli eser, pek tabii farklı olacaktır. Hiçbir şekilde şahidi olamayacağı bir zaman dilimini tahkiyeli eser haline getirirken (uzun veya kısa hikâye, roman, senaryo, piyes)yazar, tarihçinin ve sosyoloğun muteber saydığı kaynaklardan ve bu iki ilim dalının ulaştığı tespit ve değerlendirmelerden yararlanır. Ancak bu iki bilim dalının muteber saymadığı, dikkate almadığı bilgi ve inanışlar ile şahsî yorumuna da yer vererek gerçeğimsi bir hayat, gerçeğimsi bir tarih yazarken, bir vakaya dayanışıyla araştırmacılarından ayrılır.”⁵¹

Bu bilgilerden hareketle Hülya Argunşah romanları, yazılış zamanına göre değerlendirildiğinde; yazarın bizzat şahit olduğu dönemi anlatmasını “*devir romanı*”⁵² olarak adlandırırken; Turgut Göğebakan buna yakın bir isimle “*çağ romanı*”⁵³ demiştir. Yazarın, olmuş bitmiş bir tarihî olayı ya da tarihî şahsiyeti, bir takım kaynaklardan hareketle öğrenerek kurgulaması ise, tarihî roman olarak adlandırılabilir.

Alemdar Yalçın da tarihî romanların tanımı ve tasnifi konusunun hâlâ tartışıldığını ve bir ölçü konulmadığını⁵⁴ söyledikten sonra tarihî romanları şu şekilde değerlendirir:

“1. Konusu, mekânı ve kahramanları tarihin bir kesitinde geçen romanlardır.

2. Tarihî romanlar iki zaman dilimini içinde barındırabilirler. Bunlardan biri yaşadığımız dönem ikincisi ise romanın içinde değişik gerekçelerle tarihe yönelen romanlar.

⁵¹ Sadık Tural; “Tarihî Roman Geleneği veya Cezmi Tahkiyeli Eser ve Tarih”, *Tarihten Destana Akan Duyarlılık*, Yüce Ereğ Yayinevi, Ankara 2006, s.96.

⁵² Hülya Argunşah; a.g.e., s.20.

⁵³ Turgut Göğebakan; a.g.e., s.15-16.

⁵⁴ Alemdar Yalçın; a.g.e., s.33.

3. *Tarihî romanlar, yakın siyasî ve sosyal tarih ile uzak siyasî ve sosyal tarihi anlatan romanlar.*

4. *Tarihî serüven romanları; geçmişin yalnızca baş döndürücü, merak uyandıran olaylarına dayalı olarak ele alınan toplumun bütün kesimlerinin ilgisini çeken, satış ve pazarlama kaygısıyla yazılan romanlar.*”⁵⁵

Tarihî romanlar hakkında kısa bir değerlendirme yapan Alemdar Yalçın bu romanları taşıdıkları arka plan, detay ve derinliği bakımından şöyle tasnif eder:

“1. *Tamamen tarihî olay ve kahramanlar çevresinde geçen olayları ele alan romanlar. Bu romanlar edebiyatımızda önemi bir yer tutar.*

2. *Zaman ve mekân olarak gerçek tarihî zaman ve mekânlarda geçen, kahramanların bir kısmı gerçek tarihî kahramanlardan oluşan, diğer kahramanları yazar tarafından geliştirilen tarihî romanlar.*

3. *Zaman ve mekân bakımından tamamen tarihî gerçek mekânlarda geçen, kahramanların tamamı kurgu olan tarihî romanlar.*

4. *Zaman ve mekân açısından nerede ve ne zaman geçtiği belli olmayan, kahramanları tamamen kurgu olan romanlardır. Bu romanlar daha çok fantezi tarihî romanlar olarak bilinmektedir.*”⁵⁶

Tarihle ilgili romanlar bu tasnifin dışında ilham kaynakları olan tarihe yaklaşımları, tarih ile kurgu arasındaki konumları ve yazarlarının sanata verdikleri anlam bakımından da bir sınıflandırmaya tâbi tutulabilir. Hülya Argunşah, tarihî romanları şöyle tasnif eder:

“*Tarihi birebir takip etme ve sadece tarih belgelerindeki bilgiler doğrultusunda hareket eden ‘tarih-roman’; tarihsel bir zamanı gerçek belgelere dayandırarak anlatan ‘tarihî belgesel roman’; tarihi tartışmasız gerçek olarak kabul edip didaktik ve eğlendirici olma iddiası taşıyan ‘popüler tarihî roman’; yaşanıp bitmiş, tarihe mâl olmuş tarihî olayları konu edinen ‘tarihî roman’; okuyucu için tarih olmuş fakat yazarın bizzat tanık olduğu bir zamanı anlatan ‘devir romanı’; tarihî zamanı farklı ideolojik yaklaşımları anlatmak için malzeme olarak seçen*

⁵⁵ A.g.e., s.320.

⁵⁶ A.g.e., s.320.

‘tarihî ideolojik roman’; *tarihî bir olaydan çok tarihî bir kişiyi anlatmak isteyen dolayısıyla aynı zamanda biyografik olan ‘tarihî biyografik roman’; herhangi bir tarihî olay ya da kişiyi anlatmak istemediği halde macerası için tarihî bir zamanı uygun bulan ‘tarihî macera roman’; son yıllardaki postmodernist eğilimlerden etkilenerek yazılmış ‘postmodern tarihî roman.’*”⁵⁷

Bu romanlar arasından ilk başlarda belirgin olarak işlenen tarih-roman türüne örnek verilecek olursa:

*“Tarih-roman adlandırmasıyla tarihî devir hakkında araştırmalar yapıp o devrin önemli hadiselerine işaret eden, tarihi kurgusal bir düzlem üzerinden anlatmaya çalışan, hatta meddahlara yakın bir üslubu kullanan fakat buna rağmen yazdıklarıyla tarihî macera romanı boyutlarını aşamayan yazarların eserleri işaret edilmektedir. Tarihi öğrenmeyi ve anlatmayı zevk edinmiş olan, sanatçılara kaynak olarak gösteren ve kendileri de küçük denemeler yapmış olan ancak sanatçı muhayyilesine sahip olmadıkları ya da tamamen bir bakış açısı olarak kurguyu dışlamaya çalıştıklarını düşündüğümüz Ahmet Refik Altınay, Reşat Ekrem Koçu’nun temsil ettikleri yolda yazılmışlardır. Asıl gayeleri, tarihe karşı bir ilgi uyandırmaktır. Bu sebeple de anlatmayı seçtikleri zaman dilimleri ilgiyi çeken, merakı artıran, entrik, gizemli zamanlar ve olaylardır.”*⁵⁸

Popüler tarihî roman ise, şu şekilde şu şekilde tanımlanır:

*“Popüler tarihî romanlar ise amaç olarak daha çok eğlendirmeyi ve bu arada öğretmeyi, tarihi sevdirmeyi seçmişlerdir. Genel anlamıyla edebiyatın içinde başlangıçtan itibaren varlığını gösteren popüler edebiyat, üretmek için kendisine tarihi de bir kaynak olarak görür. Popüler tarihî romanlar, romanın geleneksel anlatınının -destan ve halk hikâyesinin- yerini tuttuğu tezini belirgin olarak ortaya koyarlar. Zaman zaman kurguda tekrara düşülse de çok beğenilen ve okunan kahramanın hikâyesi, seri halde devam ettirilebilir.”*⁵⁹

Postmodern tarih görüşüne göre zaten kurmaca olarak kabul edilmiş tarih, bu tür romanlarda ikinci bir kurgulamaya tâbi tutulmuştur. Tarih, macera ve sırlarla dolu

⁵⁷ Hülya Argunşah; a.g.e., s.100-101.

⁵⁸ A.g.e., s.20-21.

⁵⁹ Hülya Eraydın Argunşah; a.g.t., s.4.

bir atmosferi yaratmak için uygun bir zemin olarak görülerek, tarihin ciddiyetinin dışına çıkmıştır. Tarih oynanan, değiştirilen, yeniden yazılan bir şey olmuştur. Bu sebeple ‘postmodern tarih romanları’nın en iddialı tarafı kurgulardır.⁶⁰

Ayrıca popüler tarihe uygun olarak yazılmış tarihî romanlarda özellikle gazetelerde tefrika edilmiş ve gerilim unsuru yoğun olarak kullanılmış, böylece okuyucunun esere bağlanması ve gazeteyi satın alması sağlanmıştır. Bu yüzden bu popüler tarihî romanlarda macera ön planda olmuştur. Serüven, esrareniz hikâyeler, polisiye bir kurgu ya da cazip aşk hikâyeleri daima olmuştur. Bu maceraya dayalı kurgu sayesinde okuyucuda değişik duygular uyandıran işkence sahneleri ve cinselliği ön plana çıkaran pornografik bölümlerle desteklenmiştir. Bu hususlar yeni tarih-roman yani postmodern romanlarda da kullanılmıştır. Postmodern romanlardan olan *Beyaz Kale*, *Boğazkesen* ve *Kitabü'l-Hiyel*’de romanın asıl hikâyesini oluşturan ve içte kalan tarihî hikâye, okuyucunun o güne kadar alıştığı, benimsediği genel kabullerin dışında ve esrareniz bir hikâyedir. Cinsellik alışılmışın dışında ve çarpıcı bir şekilde kullanılır.⁶¹

Tarihî romanın başlangıçtan günümüze tarihî seyrine baktıktan ve isimlendirilmesi ile sınıflandırılmasına yönelik yapılan tartışmaları değerlendirdikten sonra, tarihî romanı tanımlamayı denersek: İnsanlık, devlet ya da millet açısından önemli bir olayı veya kişiyi, bir kurgu dünyası içinde anlatmayı esas almış; destan, efsane, masal, halk hikâyeleri, mit, Battalname, Gazavatname, Cenname, Saltukname gibi türlerin yerine geçen ve modern devirlerdeki insanların ihtiyacını karşılamaya yönelik ortaya çıkan; Avrupa’da 19. yüzyılın başlarında Walter Scott ile başlayan, bizde ise 19. yüzyılın ikinci yarısında Namık Kemal’in *Cezmi* adlı romanıyla ilk örneklerini veren; yazarın yaşadığı zamandan çok daha öncesine ait olan, tarihte gerçekten yaşanmış, olup bitme ve tarihe mâl olma işlemlerinden geçmiş ve millet için önem taşıyan; bunun üzerine bir araştırma, inceleme, muhayyilede kurgulama ve yeniden inşa etme işlemleri gerektiren; işlediği konuları anlatış biçimine, kurgusuna, devrin tarih yaklaşımlarına ve o devrin sosyal psikolojisinin yönlendirmesine -tarihe bire bir uyma ya da tarihi tahrif etme derecesinde özgür

⁶⁰ Hülya Argunşah; a.g.e., s.66-67.

⁶¹ A.g.e., s.70-71.

olma; yaşadığı dönemin tarihî olayını, kişisini anlatma ya da bitmiş, tarihe mâl olmuş bir olay ya da kişiyi anlatma gibi- göre tarih-roman, tarihî belgesel roman, tarihî biyografik roman, popüler tarihî roman, tarihî ideolojik roman, tarihî macera romanı, postmodern tarihî roman, devir romanı gibi alt başlıkları olan türe tarihî roman diyebiliriz.

4. HAYATI VE KARAKTERİNDEN HAREKETLE NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU’NUN TARİHİ ROMANCILIĞI

Tezimizin giriş kısmında, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun hususî ve akademik hayatından kısaca bahsettik. Her ne kadar aşırıya kaçmadan, kaynaklardan öz bilgileri almaya çalışsak da Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun hayatını ayrıntılı bir şekilde mercek altına almadan, onun nasıl bir yaşam sürdürdüğünden ve eskilerin tabiat, mizaç ve yaratılış dediği huy ve karakterinden bahsetmezsek bazı şeylerin havada kalacağını, onu ve sanatını tam olarak anlayamayacağımızı düşündük. Bu yüzden bu bölümde; onun başından geçenlerden yani hayatından hareketle hayata bakış açısından, karakterinden yansımalar sunmaya çalışacak ve daha sonra eserlerini değerlendirmeye tâbi tutacağız. Bir başka deyişle tezimizi devir, şahsiyet ve eser bağlamında değerlendirmeye tâbi tutacak ve Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nu geniş bir çerçevede ele alacağız.

4.1. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU’NUN ÇOK YÖNLÜLÜĞÜ

Bu doğrultuda ilk olarak şahsiyet bağlamında Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nu ele alacağız. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun Cağaloğlu’nda kısa adı Nizam Hoca’dır. Onu en iyi tanıyan ve mesai arkadaşı olan Vahap Okay bunun sebebini: “*Cağaloğlu’nda, basına emek vermiş, ad yapmış kişilere ‘HOCA’ denir.*”⁶² cümlesiyle açıklar. Her ne kadar kısa adı Nizam Hoca olsa da o, yaşadığı devirde daha çok Deli Nizam diye anılmıştır. Döneminde bu lakabı, onu çekemeyen ve bir küçümseme olarak kullanmaya çalışan bazı güruh olsa da bu lakabın daha çok iyi anlamda kullanıldığını görürüz. Nitekim Vahap Okay da bu güruha bir cevap niteliğinde ve “Deli” lakabının ona iyi anlamda; onu muadillerinden

⁶² Vahap Okay; *a.g.e.*, s.64.

ayıran, üstün kılan, ona özel bir farklılık veren ve bir lakap gibi değil adeta bir unvan gibi üzerinde taşıdığı -taşımaktan mutlu olduğu- bu sözü şu şekilde değerlendirir:

“Nizam Hoca, yaşamında, çağının ilerisinde bir kafa yapısıyla, kişiyi şaşırtacak kadar sağlam bir belleğe ve hızlı bir yaşam gidişine sahipti. Anadolu’da bağnazlığı itenlere, toplumun güncel olaylarını küçümseyenlere DELİ (!) derler. Tarih boyunca, deli diye adlandırılanların değerleri, uygarlık gelişimine göre, 50, 100, 500 yıl sonra anlaşılmuş, hatta atom varsayımıcısı DEMOKRİT, 2500 yıl sonra yerini bulabilmiştir.”⁶³

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun Cağaloğlu’ndaki kıymet-i harbiyesini göstermek isteyen Vahap Okay, onun, çağının ünlü gazetecileri, yazarları tarafından kışkırıldığını ve bir Neyzen Tefvik, Tarık Carım, Hattat Hamit Aytaç, Kadri Aytaç, Halil Lütfü Dördüncü denginde yazar olduğunu söyleyerek çağdaşları ve meslektaşlarının Nizam Hoca’yla tartışmaya girmek bir tarafa dursun, sohbetinde bile bulunmaya cesaret edemediğini belirtir. Onu anlatmaya şu sözlerle devam eder:

“Nizam Hoca’daki taşkın zekâ, kuvvetli bellek, derya gibi bilgi, genel yetenek, Yokuş’takilerce iyi bilinirdi. İyi Fransızca bilirdi. Çevirileri, romanları ve başyazıları çok başarılıydı. Bütün eleştirmenler, hocayı eleştirmekten, başlarını belaya sokmamak, şecerelerini okutmamak için kaçınırlardı. Kuvvetli belleğe sahip hoca, tanıdıklarının özel yaşamlarını bile izler, günü gelince ‘Şecereni okurum ha...’ diye çıkışıverirdi. Bâb-ı Âlî’nin ad yapmış yazarları, gazete sahipleri, Nizam Hoca’nın adı geçince, DELİ NİZAM diye hafife alarak, kafa yapılarındaki noksanlığı, bilgi kıtlıklarını ve kişisel eksikliklerini örtmeye çalışır, kendilerini aldatırlardı. Nizam Hoca, ‘Dâhi’ denecek bir kafa yapısına sahipti. Evrende oluşan bütün kavramları, derinliğine, genişliğine inceler, günün koşullarına göre basite indirirdi. Kişisel duygusallığı, kendine güvencinden gelirdi. Belleği insanı şaşırtacak kadar üstündü. Siz ona, Firavun II. Ramses’i sorun, o size yedi kat sülalesini saydığı gibi, bu sülalenin hangi tarihte hangi nedenlerle yok olduğunu, sanki ilk günü yaşamış gibi anlatırdı. Kullandığı dil, akıcı olmasına rağmen ağdalıydı. Osmanlıca’yı çok rahat kullanırdı. Nutuk çekmelerinde, ölüleri güldürecek kadar espriler, cinaslar, benzetmeler kullanırdı ki, dinleyicileri oltaya takılmış BALIK gibi kendine

⁶³ A.g.e., s.64.

çekerdi. Böylesine geniş bir mesleki yeteneği, korkunç belleği, bilgi hazinesi, kafası, eğilmez başı, yenilmeyen gurur ve kişiliği kim kıskanmazdı? Böylesine bir atmosferi yaşayan Bâb-ı Âlî’de, Nizam Hoca, ‘BAŞ’ olmaktan öte bir yeri kişiliğine yakıştıramazdı. Hiç kimsenin emrinde çalışmazdı. Başkalarının kurduğu bir derneğe bile üye olmazdı. Gazeteciler Cemiyeti’ne üye değildi. Türk Basın Birliği’ne başkan oldu.”⁶⁴

Selahattin Giz, onun ölümünden sonra yazdığı yazısında onunla yaşadığı “Delilik” üzerine bir anısına değinir. İkinci Dünya Savaşı’na yakın bir zamanda Romenlerin meşhur Tanasa revüsü kalabalık bir ekiple İstanbul’a gelir. Bu ziyaretten dolayı bir temsil düzenlenecektir. Nizamettin Nazif’in başında milletvekillerinin giydiği melon bir şapka vardır. Bu temsile katılan Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, kapıda kendisine bilet soran görevliye “*Ben mebusum... Nasıl sorarsın?*” der gibi bir bakışla: “*Nizamettin Nazif!*” der ve devam eder. Davetiyesi olmadığı halde içeri giren Nizamettin Nazif, Selahattin Giz’e: “*Adını deliye çıkarırsan rahat edersin. Ben meslekte o yüzden muvaffak oldum.*”⁶⁵ diyecektir. Bu, onun bu söylemden hoşlandığını ve mizahî bir yönünün olduğunu bize gösterir.

Vahap Okay, Nizamettin Nazif’in fizikî görünümünü ve ruhî hissiyatını şu şekilde anlatır:

“Çam yarması gibi bir gövde. Kilise kapısı gibi kabarık göğüs, obüs güllesi gibi bir baş. Ablak denecek yüzde derin bakışlı gözleri, iyonik burun altında geniş dudaklar, yuvarlak çene, göğsüne denklikte bir göbekte heybetli görünüşlü, gümbür gümbür yürüyüşlü bir kişi... İşte romancı, gazeteci, politikacı, çevirmen, eleştirmen, dünya ve yurt olaylarını tozpembe gören orta yaşlı bir kişi... Kabadayılara özgü şövalye yürüyüşüyle endamlı ve ağıdalı bir fizik yapısı içinde, görkemli görünüşüyle konuştuklarına değer veren, yardımsever, merhameti bol bir yönü vardı. Ölümünden çok korktuğundan, dostu doktorlara sık sık muayene olurdu. ‘Nasılsın Hoca?’ diyenlere ‘Domuz gibiyim.’ diye karşılık vererek, feleğe meydan okurdu. Yerine ve olayın türüne göre, o tatlı, şen görünüşlü yüzünü birden değiştirir, kişilerin, toplumun o andaki havasına bürünürdü. Acımalı yaşamı olan kişi ve toplumlara, o

⁶⁴ A.g.e., s.105-106.

⁶⁵ A.g.e., s.126.

denli artistik bir bakış, titrete bir ses tonuyla ve anında değişen makyajlı yüziyle, dinleyicilerin duygusallığını o kadar inceltir, ezikleştirirdi ki kendisiyle birlikte karşısındakileri de hüngür hüngür, hıçkırır hıçkırır ağlatırdı. ”⁶⁶

Vahap Okay ilerleyen bölümlerde, Nizamettin Nazif’in fizikî görünümünü ve günlük hayattaki giyimini:

“Şık giyinimiyle, fötr şapkalı, kundurası parlayan bir İstanbul efendisiydi. Saygınlığı saptanmış bir köy ağası görünümünde, geniş göğsüne yaraşır, kır saçlı bir başı vardı. Eski filmlerin başlangıcında yabancı bir film firmasının simgesi, kükreyen aslaninkine benzer yüz yapısı... Tok ve sert sözlü, ince dudaklıydı. Kabarmış göğüsler üstünde, obüs güllesi gibi duran bir baş, onundu. ”⁶⁷ şeklinde anlatır.

Yazarın ruh inceliğini ve insanî yönünü ise, ölümünden sonra, Nurettin Ünen’in yazdığı şu satırlarda görürüz: “1963’te kalp ameliyatı oldum. Eski milletvekili idim ama ilaç alacak param yoktu! Vefalı dost Vahap Okay’la birlikte bana ilaç parası sağladılar. ”⁶⁸

Nizamettin Nazif haksızlık karşısında susmayan, kimden ya da hangi kesimden geldiğine bakmaksızın eleştiren bir yazardır. M. Süleyman Çapanoğlu onun ölümünden sonra kaleme aldığı yazısında Nizamettin Nazif’in günlük yazılarında gündemi kaçırmadığını, ülkesinin dertlerini dile getirdiğini ve bunların çözümüne ilişkin öneriler sunduğunu belirtir. O, belediye işlerinden tutun sokakların pis olmasına, pahalılıktan tutun asayişsizlik konularına kadar her meseleyi gündemine taşır ve değerlendirir. Bu bakımdan onu, Namık Kemal ve Süleyman Nazif’e benzetir. Nizamettin Nazif’in de tıpkı onlar gibi ülkesinin gelişmesi için didindiğini ve vatanî konuları dile getirdiğini belirtir.⁶⁹ Onun bu yönünü doğrulayan bir olaya, Vahap Okay da değinir. 1936 yılında, Cemiyet-i Akvam toplantısında Faşist İtalya’nın Habeşistan’ı işgali konusu görüşülmektedir. İtalyan delegesi Habeşistan’ın vahşi bir ülke olduğunu, buraya uygarlık götürmek için girdiklerini ve istilalarının amacının insancıl olduğunu söylemesi üzerine toplantıya Anadolu Ajansı

⁶⁶ A.g.e., s.82-83.

⁶⁷ A.g.e., s.108.

⁶⁸ A.g.e., s.117.

⁶⁹ A.g.e., s.121.

adına muhabir olarak katılan genç gazeteci Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu bu haksız konuşmalara daha fazla tahammül edemez ve basın locasından ayağa kalkarak İtalyan delegesinin başına çantasını fırlatır.⁷⁰

Nizamettin Nazif, sosyal yönü güçlü, gür ve tok sesiyle etkileyici hitabeti olan bir yazardır. Öyle ki onun olmadığı bir toplantı düşünülemez, eksikliği hemen hissedilir. Nitekim balolar, resepsiyonlar, kokteyller, konferanslar ve hatta mağaza ve sinema açılış törenlerine kadar davet edilen birisidir. Nasrettin Hoca şenliklerinden, Erzurum'un kurtuluş törenine kadar bütün il ve ilçelerde yapılan anma törenlerine davet edilen ve olmayınca eksikliği hissedilen önemli bir şahsiyettir. Bu toplantılarda 'Nizamca sözcükler' kullanan yazar fizik yapısıyla ve gür sesiyle dikkatleri üzerine çekme konusunda da oldukça mâhirdir.⁷¹ Nizamettin Nazif'in hitaplarını şaheser olarak niteleyen M. Süleyman Çapanoğlu, onun kitlelere hitapta bulunurken müsvedde kâğıtlardan okumak şeklinde değil, doğaçlama olarak konuştuğunu ve Süleyman Nazif'in hitaplarında insanları ağlattığı gibi, kendisinin de öyle gözyaşı döktürdüğünü belirtir.⁷²

Yine Vahap Okay'ın kitabından öğrendiğimiz kadarıyla Nizamettin Nazif, paraya çok önem vermeyen, az çok demeden eline geçen parayı hemen harcayan bir adamdır. Vahap Okay kitabının değişik yerlerinde, bu duruma değinir. Gazeteciliğinden başka hiçbir geliri olmadığı halde milyarder gibi yaşıyan, parayı harcarken 10, 50 ve 100 liranın rengini bilmeden, 20 lira vermesi gerekirken 100 lira verip üstüne bir de "Yetiyor mu?"⁷³ diye sorarak bakış açılarına göre değişmekle birlikte; paraya değer vermeyen ya da savurgan bir adamdır denilebilir.

Onun gözünde paranın ehemmiyetsizliğini gösteren en güzel anekdot; 1944 yılında, evlerde buzdolabının lüks olduğu yıllarda Avukat Yılmaz Dereli ve eşinin su soğutmaya yarayan bir testi alıp Karaköy'den Kadıköy'deki evlerine dönmek üzere vapura bineceğini görmesi üzerine Bayan Dereli'nin, yolcusu sosyete olan bir vapurda elinde testi taşımasını yadırgaması ve taşımak istemesi üzerine gelişen olaylarda görülür. Nizamettin Nazif'in taşıma talebi üzerine, tanınmış bir yazarın da

⁷⁰ A.g.e., s.79.

⁷¹ A.g.e., s.102-103.

⁷² A.g.e., s.121.

⁷³ A.g.e., s.109.

bu vapurda testi götüremeyeceği cevabı verilir ve bir süre ‘Sen götürürsün, ben götürürüm.’ tartışması yaşanır. Daha sonra orta yol olarak vapurla değil de köprüden kalkan motorla geçme kararına varılır. O dönemde 25 kuruşa Kadıköy’e yolcu taşıyan motorların yanına vardıklarında belediyenin yolcu taşımalarını yasakladığını öğrenirler. Hazır cevap olan Nizamettin Nazif belediyenin toplu yolcu seferlerini yasakladığını kendisinin özel tutmasına belediyenin karışamayacağını söyleyerek motoru özel olarak tutar. Nizam Hoca pazarlık yapmaz fakat içlerinden birisi kaç liraya götüreceğini sorunca 500 lira cevabı alırlar. Bu konuşmalar oladursun Nizamettin Nazif elindeki testiyle motora çoktan binmiş ve motorcunun namuslu adam olmasından dem vurarak çok ucuz fiyata götürdüğünü söyler. Karı koca ise aksi düşüncede olup Nizamettin Nazif’i külfete sokmamak adına motora binmek istemez. Tabii sonunda Nizamettin Nazif’in dediği olur ve onun ısrarı üzerine binmek durumunda kalırlar. Motor Sarayburnu’nu geçerken Nizamettin Nazif motorcudan bir çay içmek için Büyükkada’ya götürme isteğinde bulunur. Ada için 750 lira daha isteyen motorcuya Nizamettin Nazif’in tepkisi: “*Ulan bu kaptan ne ucuzcu adam, ne insaflı, ne namuslu adam.*”⁷⁴ şeklinde olur. Büyükkada İskelesi’ne çıktıklarında onu tanıyan herkesi gideceği yere buyur eder ve nihayetinde 10-12 kişi olurlar. Hesap olarak 2600 TL ödeyen Nizam Hoca 50 TL de bahşış verir. Dereli çiftinin ısrarıyla akşamüzeri Kadıköy’e dönerler ve Nizamettin Nazif motorcuya 1500 TL verir. Motorcu çay içip dönecekken üç saat beklediğini söyleyince onu fazla konuşturmadan 500 lira daha verir. Dolayısıyla bir ada yemeği tüm masraflarla beraber 5900 TL’ye mâl olur. Vahap Okay, o gün için bir bakkal sermayesinin 1000 TL olduğunu ve hayatın, o günden kitabı yazdığı tarih olan 1989 yılına kadar yüz kat pahalandığını düşünüp bugünün karşılığıyla kaç paraya karşılık geldiğini siz hesaplayın diyerek onun paraya verdiği kıymeti gözler önüne serer.⁷⁵

Parası varken bu derece gönlü zengin olan ve paraya değer vermeyen Nizamettin Nazif’in parasız kaldığı zamanlar da olur. O dönemlerde parasızlıktan fasulye piyazı yediğini anlatan Nizamettin Nazif, kafasının iyi çalışmasını ve yaratıcılığını da buna bağlar. Yeni nesil yazarların bol para kazandığı için bol yemek yediklerini ve sıkıntı çekmediklerini belirttikten sonra şunları söyler: “*Dün bu*

⁷⁴ A.g.e., s.87.

⁷⁵ A.g.e., s.86-87-88.

yokuşta kafa vardı, yazar vardı, yapıt veren adam vardı. Çünkü aldıkları para ile aşçı Fettah'tan ve sokak satıcılarından en ucuz yemek olan FASULYE PİYAZI yerlerdi. İşte fasulye piyazının içindeki yaratıcı unsur kafaları çalıştırır, yaratıcılık getirirdi.”⁷⁶ Onun bu görüşünden: “Her fasulye piyazı yiyen yazar olur ya da iyi yazılar yazar!” çıkarımı yapılamaz elbette. O, yaratıcılığın kaynağı olarak zorluk çekmek gerektiği tezinden hareketle fasulye piyazına övgüler dizer.

4.2. NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU’NUN HAYATI VE KARAKTERİNDEN YANSIMALAR

Nizamettin Nazif’in dikkat çeken özelliklerinden bazıları, hayatı ciddiye almayı, hazırcevaplığı, müthiş zekâsı ve mizahî yönüdür. O, şahsına münhasır bir karakterdir. Öyle ki başına buyruk hareket etmesi ve çevresine, kendisini bu şekilde kabul ettirmesi, onun özelliklerindedir. Bu başına buyruk halleri, başına çok iş açar ve çok kereler hapis cezası alır. Bunlar, değişik şekillerde cereyan eder.

İslam ile sosyalizmin benzer umdelere sahip olduğu düşüncesinde olan Ahmet Oruç ve Çerkez Ethem’in temellerini attığı Yeşil Ordu cemiyetinin yayın organı olan *Yeni Dünya* gazetesinin yazarları arasında Nizamettin Nazif de vardır. Çerkez Ethem ile Ankara hükümetinin arası açılınca gazete ve Nizamettin Nazif Çerkez Ethem’in tarafında tutum takınır. Ankara Hükümeti’nin, Çerkez Ethem’in üzerine ordu göndermesini müteakip Nizamettin Nazif, Eskişehir havalisindeki demiryolu işçilerini ve halkı ayaklandırmak için bir beyanname yayımlar. İsyanın bastırılması üzerine Nizamettin Nazif tutuklanır ve sekiz sene mahkûmiyetine karar verilerek Diyarbakır’a sürülür. Bir süre sonra cezası affedilse de o kendisini tutamaz ve *Açık Söz* gazetesinde Heyet-i Adliye’ye hücum eden bir yazı yazar. Bunun üzerine altı yıl hapse mahkûm olur. Ayrıca her türlü komünist faaliyetin hükümet tarafından yasaklanmasına tepki olarak *Yeni Hayat* gazetesinde “*Başvekilin Ensesine Bir Tokat*” isimli bir yazı kaleme alır ve bu yüzden gazetenin kapatılmasına sebep verir.⁷⁷

Bir diğer hapis tecrübesinde ise; *Cumhuriyet* ile *Son Posta* gazeteleri arasındaki polemige müdâhil olan Nizamettin Nazif, işi hakaret boyutuna götürünce

⁷⁶ A.g.e., s.91.

⁷⁷ Önder Kaya; a.g.e., s.199-200.

Son Posta gazetesi idaresi, kendisini şikâyet eder. Nizamettin Nazif, bunun üzerine sekiz ay hapis cezası alır fakat *Son Posta* gazetesi, işleme koyması adına davadan feragat ettiğini bildiren bir dilekçe göndermesine karşın Nizamettin Nazif işi ağırdan alınca karara itiraz süresi dolar ve hapis cezası kesinleşir. Nizamettin Nazif bunun üzerine sağlık sorunlarını öne sürerek cezanın ertelenmesini talep eder. Savcılık ise, bu talebi değerlendirmek üzere kendisini Adli Tıbbı sevk eder.⁷⁸

İlerleyen yıllarda yine farklı şekillerde hapis cezası alır Nizamettin Nazif. Bunlardan bir diğesinde, seçim çalışmaları için Sinop'ta bulunan Cumhuriyet Halk Partisi genel sekreteri Kasım Gülek'in yaptığı bir konuşmasında suç unsuru bulunur ve tutuklanmak üzere emniyete götürülür. Nizamettin Nazif ise, Cumhuriyet Halk Partisi meclis üyesi ve seçimi takip eden gazeteci sıfatıyla orada bulunur. Tutuklanma haberini alır almaz Kasım Gülek'i ziyarete gider. Odaya izinsiz girip tutuklama olayını hafife alarak laubali tavırlar sergileyince savcı kendisine “*Ne işin var burada!*” diye çıkışır. Nizamettin Nazif ise, “*Sen kimsin be!*” diye karşılık verir. “*Ben buranın savcısıyım*” cevabını alınca “*Ne olursan ol be adam*” deyince savcı görev başında makamına ve şahsına hakaret ettiğini söyleyip kendisini tutuklatır ve Sinop Cezaevi'ne gönderir. Nitekim burada yalnız bir gece kalan Nizamettin Nazif, Ankara'dan gelen emirle serbest bırakılır.⁷⁹

Nizamettin Nazif pek çok kereler evlenip boşanır. Pek çok muğlaklığını ortadan kaldıracak olursak, kaynaklardan hareketle bunun sayısal karşılığının Türkiye'de muhtemelen bir rekor olduğunu ve on yedi kez evlendiğini söylemek yerinde olur. Bir boşanma sırasında kendisine bir yıl evlenmeme cezası veriledursun Nizamettin Nazif, altı ay sonra tekrar evlenir ve şikâyet üzerine altı ay hapis cezası alır.⁸⁰

Nizamettin Nazif, en kötü durumları bile mizaha dönüştürme konusunda ustadır. Hayata bakışı da hep bu yöndedir. O, diğeri bir hapishane mevzusunda ise, bir gün hapis cezası alır. Bir günün sonunda hapishaneden çıkarken, hapishane müdürünün odasına uğrar ve odada bulamayınca ona şu mektubu bırakır: “*24 saatten*

⁷⁸ A.g.e., s.204.

⁷⁹ Vahap Okay; a.g.e., s.97.

⁸⁰ A.g.e., s.89-90.

*beri hapishanemizde bulunuyorum. Burası maalesef son derece pis. Ortalık süpürülmüyor. Camlar tozlu, köşeler örümcek bağlamış, testi kapakları kırık, kerevetler sallanıyor... Eğer böyle devam ederse bir daha hapishanemize gelemeyeceğimi üzülerek bildiririm.”*⁸¹

Onun mizahî yönünü gösteren olaylardan bir diğerinde, bir gazete “*Kimlerin heykeli yapılmalı?*” diye diye bir anket yapar. Heykeli dikilesi insanlar arasında Nizamettin Nazif de gösterilir. Konu hakkındaki görüşleri sorulan Nizamettin Nazif: “*Lüzumu yoktur. Heykelimi yapmak için sarf edecekleri parayı bana versinler. Ben istedikleri yere gider, ayakta dururum.*”⁸² diyerek kendisini tanıyanları şaşırtmayacak, tam da onun kıvrak zekâsından ve hazırcevaplığından beklenir bir cevap verecektir.

Nizamettin Nazif sadece edebî eserleriyle anılan bir yazar değildir. Onun gazetecilik yönüyle beraber siyasî bir tarafı da vardır. Bu kısım bizim çalışmamız açısından önemli olmasa da onun bir diğer hapishane serüvenini anlatmak adına bu anekdotu da paylaşıyoruz. Onun son hapishane macerası ise CHP’den milletvekili adayı olduğu yıllardadır. Nizamettin Nazif konuşması sırasında Adnan Menderes’e “*Muhteşem armut*” benzetmesi yapar ve bunun üzerine kendisi hakkında şikâyetle bulunulur. Olayın sonunda hâkim karşısına çıkan Nizamettin Nazif kendisini: “Elma ya da şeftali demenin suç sayılmadığı bir yerde niçin armut demenin suç sayıldığını; bu meyvelerin hepsinin birbirinden güzel lezzetleri olduğunu; bu meyveleri yerken birbirinden ayırmıyorken kendisinin nasıl böyle bir sözcükten dolayı suçlanabileceğini ve ayrıca da kendisinin muhteşem armut değil muhteşem mabut” dediğini söyler. Yapılan tahkikat sonucunda suç unsuru bulunmaz ve beraat eder.⁸³

Nizamettin Nazif’in en meşhur ve başına buyruk hareketlerinden birisi de Peyami Safa’nın ölümü üzerine cenaze töreninden yaptığı konuşmadır. Bu durumu onun açısından başına buyruk olması ve bu açıdan önemli ve özel kılan sebep ise, cenaze töreninin 17 Mayıs 1961’de, yani 27 Mayıs askerî darbesi sonrasında yapılmasıdır. Sol kesim tarafından sevilmeyen Peyami Safa’nın cenaze töreninde bir

⁸¹ Önder Kaya; a.g.e., s.205.

⁸² A.g.e., s.228.

⁸³ Vahap Okay; a.g.e., s.94.

subay, yanındaki askerlerle birlikte mezara kimseyi yaklaştırmamaktadır. Mezar başında kimsenin konuşma yapması istenmez fakat Nizamettin Nazif: “*Beni Peyami'nin mezarı başında konuşmaktan hiçbir kuvvet men edemez.*” diyerek subayı dirseğiyle ittirir ve oradaki insanlara şu hitapta bulunur:

“Son devirlerde çocukluk, meslek arkadaşım Peyami Safa bünye itibarı ile zayıf ve kuvvetsiz kalmıştı. Yalnız ondaki yüksek zekâ ona kuvvet verdi ve onu bugüne kadar yaşattı. Ona bazen gayızlı, bazen fazla kinci dediler. Peyami Safa bütün gazetecilik hayatında daima bî- taraf kaldı ve hakemlik etti. İlhamını daima halktan aldı. Şunu söylemek isterim ki hiçbir zaman Peyami Safa'yı kötü olarak düşünecek bir insan mevcut olamaz. Onu ilahlaştırmıyorum. Çalışmaları ile kendisi bir âbide yaptı. Onunla ayakta kalacak ve âbide daima beraber yaşayacaktır.”⁸⁴

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, iletişime geçtiği her insanın üzerinde otorite kurabilen, beden dili ve özgüvenli konuşmalarıyla sosyal yönü çok kuvvetli bir yazardır. Karşısındakini etkileme hususunda üzerine yoktur denilebilir. Bunun bir göstergesi olarak addedebileceğimiz hadiselerden birinde Nizamettin Nazif, Ankara Emniyet Müdürü'nü ziyarete gider. Bu sırada yüzü solmuş bir vaziyette şair Orhan Veli Kanık ve yanında ressam Fahir Aksoy'u görür. Neden orada olduklarını sorunca Orhan Veli, bir şiir nedeniyle sorguya çağırıldığı cevabını verir. Nizamettin Nazif, ikisini de alıp müdürün yanına götürür ve: “*Müdür Bey. Şairler, sanatçılar sıralarda bekleşmez. Emniyet Müdürü'nün odasında ağırlanır.*”⁸⁵ diyerek müdüre kahve söyletirken Orhan Veli'ye de şiir okutur. Böylece, her ikisinin de sorgudan kurtulmalarını sağlar.

Sekiz sayfalık gazete yazısını beş saatte yazma işinin, her yazarın harcı olmadığı düşünülürse onun zekâsı ve pratikliği daha iyi anlaşılır. Hangi devirde yaşanılırsa yaşanılırsın yazma eylemi bir sanattır ve kolay gerçekleşmeyen bir olgudur. Hele ki bu yazma eylemi hakkaniyet ve soğukkanlılıkla, toplumun yararına olacak olaylar hakkındaysa şüphesiz sorumluluğunuz daha çok artar ve yazma sanatı daha da zorlaşır. Söz gelimi o, sekiz sayfalık gazeteyi beş saatte yazıp dizdirecek, sayfalarını düzenleyip manşet atacak, ara başlık verip olayları değerlendirebilecek bir

⁸⁴ Önder Kaya; a.g.e., s.210.

⁸⁵ Vahap Okay, a.g.e., s.116.

yazma kudretine ve yeteneğine sahiptir.⁸⁶ Bu yazılar, alelacele ve baştan savma şeklinde olsa okunmayıp ilgi görmeyeceği düşünülürse ve devrinde bu kadar sevilip yazıları hakkında bu kadar övgü aldığı da göz önünde bulundurulursa onun, işini ciddiyetle yaptığı takdir edilir.

On yedi kere evlenmesi, otuzu aşkın gazete ve dergi çıkarıp batmasına karşın zerre kadar üzülmemesi onun hayata bakış açısını anlatmaya yeter. Nizamettin Nazif'in sahibi olduğu *İstiklal* Gazetesi'nin yüksek tirajda satıldığı günlerde, gazetede yangın çıkması sonucu onun da sayfa düzeni ve başmakalesi yanmaktadır. Sekreterin arayıp durumu haber verir ve ne yapması gerektiğini sorar. Nizamettin Nazif ise tek bir kelimeyle konuyu kapatır: “*Öperim...*”⁸⁷

Onun mizah ve hazırcevap yönünü gösteren bir hadisede ise; 1960'lı yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı, çocukların durumları hakkında bilgi edinmeleri için velilerinin, sınıflarda derse girmelerine izin verince Nizamettin Nazif de tek oğlu olan Akbulut'un zayıf olan matematik dersine girer. Kırk dakikayı zor bitiren Nizamettin Nazif dersin sonunda kendisiyle ilgilenen öğretmene: “*Sayın bayan öğretmen, sizin gibi güzel, tatlı ve cilveli bir öğretmenim olsa, ben de ders dinleme yerine sizi seyrederim.*”⁸⁸ diyecektir.

Çıkardığı gazete ve dergiler için özel, tüzel ve yabancı şirketlerden reklam alan Nizamettin Nazif ilan alacağı firma veya bankanın müdürünü ya da reklam müdürünü arayarak “*Merhaba*” dedikten sonra hâl hatır sormadan:

“*Mart sayısına reklamınızı yine koyuyorum, öperim*” der ve telefonu kapatır. “*Ne dediler? Hangi sayfaya koyacaksın? Anlaşmadınız, sonra kabul etmezlerse ne olur?*” diye sorulunca da: “*Ulan sizde zerre kadar akıl yok. Ben adama, reklam verir misin? Hangi sayfaya koyayım, yarım mı dörtte bir mi olsun diye sorarsam; paramız bitti, 100 liramız kaldı veya müdürle bir görüşeyim, diyecekler. Bunlara meydan verilir mi? Reklamı koyarsın, götürürsün, çatır çatır parayı alırsın. İtiraz ederse, ‘Be adam, ben sana telefonda söyledim, başka firmanın yerini sana verdim’ der*

⁸⁶ A.g.e., s.82.

⁸⁷ A.g.e., s.99.

⁸⁸ A.g.e., s.84.

gürlersin. Onlar da namuslarına boğulur, bal gibi paralarını verirler.” der ve “Telefonu kapatırken eşek herifi boşuna mı öpecektim.”⁸⁹ diye de ekler.

Tasvip edilmeyecek bazı sözler olmasına karşın bu davranış şekli onun mizah yönünü ve hazırcavaplığını gösterir. Burada vurgulanmak istenen de bu kısımdır. Onun hayata ve insanlara karşı olan Neyzenvâri mizah yönü, eserlerine ve gazete yazılarına da yansır. M. Süleyman Çapanoğlu onun bu yönünü şöyle anlatır: *“Nizam’ın bir de mizaha yakın, bazen de tam mizah kılıklı yazıları vardır. Zaman ve Açık Söz gazetelerinde yazdığı bu konular, günlük gazetelerin bazı fıkra ve satırlarında gördüğü cümlelere verdiği esprili ve mizahî cevaplardır ki bir mizahçının bunları kolay kolay başaracağına kâni değilim.”⁹⁰*

Onu, onun mizah yönünden hareketle anlatan ve aile dostu olan Haluk C. Tanju, *“İstanbul’un En Renkli Yazarı”* başlığı altında: *“Onun için hayat eğlenceli bir savaştan başka bir şey değildi. En ciddi olaylarda bile bir mizah yolu bulur, diline dolar, konuyu parça parça ederdi.”⁹¹* dedikten sonra onunla ilgili anılarından bahseder. Haluk C. Tanju’nun anlattığı anılar, onun mizahî yönünü göstermesi bakımından önemlidir. Nitekim ortak çıkardıkları gazetede mürettibe mermer taş gerekirken Nizamettin Nazif, Avrupa’dan haberleri dinleyebilmek adına bir radyo ister. Para olmadığı için her ikisi de alınamaz. Kurdukları gazete maddî açıdan sıkıntıya düşer. Nizamettin Nazif, başmakalesini tüm gece yazamadığı halde sabah gazete binasına gelen Haluk C. Tanju tarafından hazır bulunurken onu ise gazetenin sıkıntılılarına rağmen tüm ihtiras ve hırsından uzak, mışıl mışıl uyurken bulur. Bir süre sonra Nizamettin Nazif başmakaleyi de yazmaz olur. Makalesini yazması için, Nizamettin Nazif’i odasına kilitlemelerine karşın o penceresini açar Ankara Caddesi boyunca, olanca kuvvetiyle: *“Beni hapsettiler... Kurtarın ey ehl-i iman!..”⁹²* diye bağıracaktır.

Bir diğer kayda değer olayda ise, Nizamettin Nazif *Akşam* gazetesinden toplu bir para almak ister. Bir gün, Tarabya Oteli’nden patronu Necmettin Sadak’a telefon eder ve: *“Dünyayı yerinden oynatacak bir haberim var. Amerika Maliye Nazırı,*

⁸⁹ A.g.e., s.100.

⁹⁰ A.g.e., s.121.

⁹¹ A.g.e., s.122.

⁹² A.g.e., s.125.

başka bir isim altında Rusya'ya gidiyor. Sovyet maliyesini inceleyecek. Adam şimdi yanımda. Hemen foto muhabiri yollayın."⁹³ der. Fotoğrafçı gelir ve Nizamettin Nazif oradaki turistlerden birisi ile yan yana fotoğraf çektirip haberi yazar ve yollar. Karşılığında beş yüz lira istese de 25 lira alabilir. Parayı aldıktan sonra *Cumhuriyet* gazetesinin sahibi Yunus Nadi'nin yanına giderek durumu anlatır ve: "*Yarın beni işten kovarlar, sen alır mısın?*" diye sorar. Yunus Nadi ise kahkahalar atarak "*Aldım gitti...*" der.⁹⁴

10 Mayıs 1965 tarihli *Akşam* gazetesinde, "*Türkiye'de Boşanma Rekoru Kıran Adam*" başlığıyla bir röportaj yayımlanır. Bu haberin konusu, Nizamettin Nazif'ten başkası değildir. Bu kadar çok evlenip boşanmasının sebebini: "*Bıkmak*" olarak gösterir yazar. Bu bıkma durumu ne geçimsizlikten, ne ekonomik durumdan ve ne de yaş farkındandır. Bu bıkma durumu sadece ona ait bir durum da değildir. Bu bıkma durumları evliliği bitirir ve sonucunda bu kadar çok evlenip boşanan bir yazar karşımıza çıkar. Yazar bıkma durumunu ise öyle tanımlar: "*Bir zaman gelir soluk alamam ve benim manevî ciğerim işlemez olur, bunu hissederim.*"⁹⁵ Bu kadar çok evlenip boşanmasına karşın onun için kadın son derece önemlidir. Zaten önemli olmasa, bu kadar evlilik yapması da beklenemez. Nizamettin Nazif, ailenin devamını kadının sağladığını düşünür. Asıl anlamı gururlu hayvan demek olan erkek de bu işi kendisinin yaptığını sanır diyerek kadının aile içindeki rol ve önemine dikkati çeker. Bu görüşüyle, bıkma konusunda bir özeleştirme de yapmış olur.⁹⁶ Yazar evliliğe bakış açısını ve ondan beklediklerini şöyle ifade eder: "*Ben evli olmadan yaşayamam. Akşamları kesin olarak evime yani karıma döneceğim. Ve o beni kapı aralığında mutlaka güler yüzle karşılayacak.*"⁹⁷

Evlendiği kadınların hepsinin sarışın olduğunu söyleyen yazar, yapmacık sarışın da olsa yetindiğini anlatır. Bu noktada, yazarın eserlerinin hemen hepsinde, kadınların sarışın olduğu ek bilgisini de vermek isteriz. Onun, evleneceği kadınlardan beklentisi ve eşlerinde aradığı özelliklerden birisi de, yazılarının karısı

⁹³ A.g.e., s.95.

⁹⁴ A.g.e., s.96.

⁹⁵ A.g.e., s.89.

⁹⁶ A.g.e., s.88-89.

⁹⁷ A.g.e., s.89.

tarafından okunması ve beğenilmesidir. Buradan şunu çıkarıyoruz ki; bir kişi, yaşadığı dönemde böylesine önemli izler bırakan ve sevilen bir yazar da olsa veya on yedi kez evlense de bir kadın tarafından beğenilme, takdir edilme ve kendisini eşine kabul ettirme arzusu insanoğlunun bir gereksinimidir.⁹⁸

On yedinci ve son eşi olan Ayten Hanım ile evliliği ise, onun mizacına ve bir kadında aradığı sarışın olma özelliğine uygun bir şekilde aniden olur. Nizamettin Nazif, *Hür Nizam* adlı siyasî dergisini *Hürriyet* gazetesinde bastırır. Buraya, sadece yazılarını tamamlayıp basılması için vereceği zamanlar giden yazar bir gün gazetenin müracaat bölümünde sarışın bir bayanın çalıştığını fark eder. Sonraki kısa ve öz konuşma ise aynen şu şekilde gerçekleşir:

“-Kız, ne yapıyorsun burada?”

“-Çalışıyorum efendim.”

Bu kısa konuşmadan sonra gazete sahibi Erol Simavi'nin yanına gider ve o gür sesiyle: “-Bana bak patron, aşağıda sarışın bir kız var. O buraya değil, bana lâyük...” der ve cevap vermesine müsaade etmeden yanından ayrılır. Müracaat memuru Ayten Hanım'ı kolundan tutarak: “-Haydi bakalım nikâh dairesine.” deyip Adliye Tabipliği'nden aynı gün aldığı raporla yıldırım nikâhı kıydırır. Ayten Hanım'ın bu ani evliliğe itiraz etmediğini düşündüğümüzde, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun döneminde tanınan, yakışıklı ve alımlı bir yazar olduğu anlaşılır. Nüfus kâğıdında ise Osmanlıca yazılı nikâh işlemlerinden başlayan evlenme boşanma işlemleri, son sayfada on yedinci karısı Ayten Tepedelenlioğlu ile son bulur.⁹⁹

Vahap Okay, onun ölümden çok korktuğunu ve doktor dostlarına sık sık muayene olduğunu söyler.¹⁰⁰ Yine Vahap Okay'ın kaleminden okuduğumuz ve Nizamettin Nazif'in ağzından çıktığı belirtilen bir yazıda, Budapeşte'de Turizm Yazarları ve Gazeteciler Federasyonu'nun Genel Kongresi olduğu söylenir. Giysi zorunluluğu olan kongrede, Türkiye'yi temsilen altı delege vardır. Bunlardan birisi de elbette Nizamettin Nazif'tir. Günlük yaşayıp eline para geçer geçmez harcadığı

⁹⁸ A.g.e., s.90.

⁹⁹ A.g.e., s.85.

¹⁰⁰ A.g.e., s.82.

için Nizamettin Nazif'in ekonomik durumu kötüdür. Üstüne üstlük çok kilo almıştır ve de smokininin içine sığmamaktadır. Parası olmadığı için yeni smokin de alamayan yazar kendi tabiriyle açlık grevi ve sabah, akşam yorucu maratonlara başlar ve sonunda smokinine sığabilir. Bu esnada kendisi ölümden korkmadığını şöyle anlatır:

“Son üç yıl içinde pek ahmakça şişmanladım. Tam yirmi kilo atmaya mecburum. Hem de süratle, süratle, süratle! Aklınıza kötü şeyler getirmeyin. Sakın ha! Ancak şahsi sıhhatleri söz konusu olunca, tıpla ilgilenen ve özel doktorlarına bol bol para saçan göbekli, gerdanlı tacir azmanları gibi, ölüm korkusuna tutulduğumu sanmayın. Ne onlar gibi, ne de fazla sandıkları et ve yağ kilolarını gram gram düşürmeye mahkûm edilmiş, zavallı sosyete tombulları gibi bir telaşım var... Hayır... Benim zorlanışım ‘Sıhhi’ değil; düpedüz ‘Ekonomik.’ Efendim Elbiselerime giremiyorum. Ya pantolonların üst düğmeleri iliklenmiyor, ağırları dar geliyor yahut ceketlerin kol altları çatırıyor...”¹⁰¹

Bu konuyla ilgi hüküm vermemizde etkili olacak bir başka bilgi ise Orhan Akbal'ın güncesinde geçen bir olaydır. Kendisi güncesinde, Nizamettin Nazif'in Ankara treninde sessizlikten sıkılıp tabakları, bardakları kırdığını ve *“Bir ses, insan sesi istiyorum.”* diye bağırdığını yazar.¹⁰² Tüm bu bilgilerden sonra yazarın, boşanmaları olmasa da on yedi kez evlenmesi, kadına verdiği değer ve onu ailenin temel taşı olarak görmesinden kaynaklandığı kadar, yalnızlıktan ve belki de yalnız ölmekten korktuğu içindir değerlendirmesinde bulunabiliriz. Nizamettin Nazif'i en iyi anlatan şüphesiz ki yine kendisidir. Bu durumu o: *“Ayıp oluyor ama, ben, taş çatlasa kendimden söz edeceğim. Çünkü; kendimden söz etmek de bana düşüyor.”* şeklinde ifade ettikten sonra kendisini anlatmaya başlar:

“Bâb-ı Âli'nin ad yapmışlarının çoğunu, ben ad sahibi yaptım. İkinci dile sahibim. Dış yorum, cesur makale, benim harcımdı. Tan'ı Naci'yle birlikte lanse edenlerden biri de ben oldum. Günde dört, beş magazin sayfası, bir başmakale, iki tefrika yazdığım olurdu. Tarihi romancılığı Türkiye'de benim kurduğumu İbrahim ALAADDİN yazar. Daha sonra Yeni İstiklal ve Sabah'a makaleler yazdım. 1945'ten

¹⁰¹ A.g.e., s.103.

¹⁰² A.g.e., s.116.

bugüne kadar sayısız periyodikler kurdum. Şeker Bayramı, Kurban Bayramı, Yeni Yıl, Fuar Ekstra filan gibi yıllıklar bunlar arasındadır. Gazeteciliğimizin tekniği, benden az şey almıştır denemez. Bugün çeşitli gazetelerde kullanılan fıkra başlıkları bile benden yadigârdır. Şimşir harfler, ikinci sayfanın canlandırılışı, 1924'ten sonra rafa kaldırılan Dış Politika'nın tekrar gazetecilik ödevi haline sokuluşu, haykıran başlıklar ve manşetler benden yadigârdır. Aksini iddia eden varsa koleksiyonlar şahittir. Ve sanırım ki Bâb-ı Âli'ye en büyük hizmetim, gazete bürolarını beş kurnaz adamın tekelinden kurtarmak olmuştur. Gazeteciliği üç beş kişiye ait bir gedik haline sokmak için kurulmuş bütün barajları yıkanların, elbette başında gelirim.”¹⁰³

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun gazete çıkardığı yıllarda başbayilik yapan Fazıl Ünverdi onunla olan bir anısını anlatır. Demokrat Parti'nin yeni kurulduğu yıllarda Nizamettin Nazif bir gazete çıkarır. Dağıtımını da Fazıl Ünverdi'ye verir. Gazete tutulur ve tabir-i caizse para yağar. Nizamettin Nazif, gazetenin ne kadar basıldığına farkında değildir. O, yazı yazdırıp başlık atarken matbaadakiler bol bol yer içer. Gazete beş, altı sayı çıkar ve Nizamettin Nazif parasını almak için bürosuna gelir. Fazıl Ünverdi, günlük satıştan müvezzi ve dağıtıcıya kadar hepsi keyiflerince para aldıklarını, yüzü otuz gösterdiklerini buna rağmen tomarla para kaldığını aktarır. Desteyle banknot para alan Nizamettin Nazif arkasını döner ve gider. Fazıl Ünverdi, Nizamettin Nazif'in arkasından: “Hoca, paranın hepsini götürme, yarısını bırak da gazeteye devam edelim.” dese de o, sert sert Fazıl Ünverdi'nin yüzüne bakarak: “Param varken, ben gazete çıkarır mıyım, enayi miyim?” der ve gider. Çok değil üç gün sonra desteyle parayı bitiren Nizamettin Nazif geri dönerek “Haydi gazete çıkaralım.” der ve avans ister.¹⁰⁴

Onun lügatinde tasarruf, birikim diye bir kelime olmadığı için günü birlik yaşar, gelecek planları yapmaz ve bu yaşam biçiminin bir uzantısı olarak hayatını kaybettiğinde ölü bedenini, Vahap Okay'ın teleks çağrısı ile Belgrad'dan İstanbul'a gelmesini bekler.¹⁰⁵ Vefalı dost Vahap Okay, camideki cenazesinin kalkması için bin lira Türk Basın Birliği'nin ve bin lira da kendisinin verdiğini söyler.¹⁰⁶

¹⁰³ A.g.e., s.107-108.

¹⁰⁴ A.g.e., s.96-97.

¹⁰⁵ A.g.e., s.65.

¹⁰⁶ A.g.e., s.113.

4.3. YAZAR, DÖNEM VE ESER BAĞLAMINDA NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN TARİHİ ROMANCILIĞI

Cumhuriyet döneminin ilk tarihî romanını *Kara Davud* ile Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu yazar. Bu romanını yazdıktan sonra halk nezdindeki tepkileri ve nihayetinde ona olan sevgiyi göstermesi bakımından önem arz eden bir anısını paylaşmak yerinde olacaktır. 1928 yılında, onun *Kara Davud* romanı yayımlandığında öğrenci olan Vahap Okay, kitap çıktığında okul kitaplığı için önerildiğini ve aralarında para toplayarak bu kitabı edindiklerini söyler. Yazı dilinin, o gün için bile çok ağır fakat çok başarılı olduğunu belirtir. Nizamettin Nazif'in, derin bir tarih bilgisi ve çok kuvvetli bir belleği olduğunu söyleyen Vahap Okay, Firavun isimlerini bile bildiğini de ekler. Roman türünde ilk defa tarihsel bir boyutu onun işlediğini ifade ederek Nizamettin Nazif'ten sonra bu türü işleyenlerin, onun kadar başarılı olamadığını söyler. Gerçekten de, Cumhuriyet döneminde tarihî roman yazan ilk yazar Nizamettin Nazif'tir. Ondan sonra, birçok yazar bu alanda romanlar yazmaya başlayacaktır. Vahap Okay, o dönemde, bu derece tarih bilgisi olan iki isimi zikreder: Nizamettin Nazif ve Cemal Kutay. Bu andan itibaren ise, Cemal Kutay'ın, Nizamettin Nazif'in ölümü üzerine kaleme aldığı bir yazısını paylaşır. Bu yazı, bir anıdır ve meşhur *Kara Davud* romanı ile ilgilidir. Kutay, 1972 yılında, *Yeni İstanbul* gazetesinin sohbet köşesinde kaleme aldığı bu anıya: “Sayın üstadın satırlarını eksiltmek ve artırmak bizim yazarlığımızın haddine düşmemiş. Onun için köşe dizisinin *Kara Davud*'la ilgili pasajını aynen aktarıyorum.”¹⁰⁷ diyerek başlar. *Kara Davud*'un, yazıldığı dönemlerde dedikodulara ve tarizlere uğradığından bahseder ve sözü uzatmadan romanın meşhur tokat atma sahnesine getirir. Romanın başkahramanı ve romana ismini veren Kara Davud, o sıralarda Manisa'da Vali olan Şehzâde Fâtilh Sultan Mehmet'e tokat atar. Bu tokattan dolayı Nizamettin Nazif'in teessüf ve teessür edildiğini hatta tehdit mektupları aldığını ve gösteriler düzenlendiğini söyler. Olaydan yirmi beş yıl sonra Cemal Kutay ve Nizamettin Nazif, Manisa Mesir Bayramı'na gider. O zaman, yolların ve otellerin kötü olduğu bilgisini veren Cemal Kutay, Nizamettin Nazif'in sudan sebeplerle sinirlendiğini ve otel sahibine: “Bana bak... Ben bu şehirde, dört yüz elli sene önce koca Fatih'e tokat

¹⁰⁷ A.g.e., s.92.

attırmış adamım!..”¹⁰⁸ şeklinde çıktığını ifade eder. Bu laftan bir anlam çıkaramayan adam, Nizamettin Nazif’in ne demek istediğini başkalarına danışır. Ertesi sabah, Cemal Kutay ve Nizamettin Nazif kahvelerini içerken yaşını almış ve beldenin insanlarınca tanınan bir adam gelir. Her ikisinin de yüzüne baktıktan sonra Nizamettin Nazif’in yanına giderek gülümser ve şöyle der:

*“Hoş geldiniz Nizamettin Nazif Bey... Otelci bana adınızı vermeden söylediklerinizi anlatınca gelenin siz olduğunuzu anladım. Ben yirmi beş sene önce sizi bulup, Kara Davut’un Fatih’e yaptığını sizin yanağınıza iade etmeye yemin etmiştim. O günden bugüne öyle güzel eserler verdiniz ki yanaklarınızı öpmek için geldim.”*¹⁰⁹

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun romanlarında en önemli unsurlardan birisi de macera ve aksiyondur. Önder Kaya, onun roman anlayışını yansıtması bakımından Hikmet Feridun Es’ten alıntı yaptığı yazısında şu ifadelerle yer verir:

“Amatör roman yazarı kaleme aldığı romanını Nizamettin Nazif’e okutur. Nizamettin Nazif: ‘Metelik etmez, böyle roman mı olur be teres. İlk kısımda topu topu beş kişi öldürüyorsun. Böyle hareketsiz, durgun eserlerin modası çoktan geçti. Birinci bapta 15-20 kişi daha öldür bakalım! Orada kıvrıcık saçlı bir adam var, onu öldür gitsin. Sonra yine tefeci bir acuzeden bahsediyorsun, onu da hırsızlara ktır ktır kestir. Kocası da bir cinayete kurban gitsin. Sonra âşık var ya âşık, onun babasına ne lüzum var. O herifi de yangın kulesinden aşağı düşür, gebersin. İşte böylece 15-20 kişiyi öte dünyaya gönder de romanın bir şeye benzesin.’” der. Amatör romancı her gelişinde ona bazı kahramanları öldürtünce yazar dayanamaz ve: *“Aman üstâd artık kimseyi öldüremem, tüm kahramanlar sizlere ömür.”* der. Bunun üzerine Nizamettin Nazif: *“Be aptal, o kadınlara aklın ermiyor mu? Cinayetlere, haydutluklara ahirette de devam.”*¹¹⁰ cevabını verir.

Bu görüşü doğrulayan bir başka değerlendirmede de Zeki Taştan, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu’nun romanları hakkında şu tespitleri yapar:

¹⁰⁸ A.g.e., s.93.

¹⁰⁹ A.g.e., s.93.

¹¹⁰ Önder Kaya; a.g.e., s.231.

“Nizamettin Nazif, romanlarında tarih ve macerayı iç içe sunar. Onun romanlarında esrarengiz olaylar, birden bire açılan kayalar, yer altı şehirleri, saraydaki gizli ve esrarengiz dehlizler, yüzlerce cariyenin bulunduğu kafesler, yüz kişiyi tek başına alt eden efsanevi kahramanlar, kısaca romanesk muhayyilenin en uç örnekleri, tarihî hâdiseler eşliğinde canlandırılır.”¹¹¹

Zeki Taştan, yine bu görüşlere paralel olarak Nizamettin Nazif’in romanlarında abartı unsurunun olduğunu, bir insanın yapamayacağı şeyleri yapma anlamında olağanüstülükler atfettiğini belirtir Buna örnek olarak ise yazarın, *Kara Davud* romanındaki Akbulut oğlu Kara Davud’un yaptıklarını gösterir. O örnek şu şekildedir: “*Kara Davut tiptemesi, birçok yönüyle abartılıdır. Bir yerde yedi kişiye tek başına karşı koyar. Bazen otuz kişiyi tek başına haklar. Hatta o da yetmez tam yüz sipahiyle çarpışır. Akkoyunlu sipahiler onunla asla baş edemezler.*”¹¹²

Zeki Taştan; Nizamettin Nazif, Turhan Tan, İskender Fahrettin, Ziya Şakir, Niyazi Ahmet, Kemalettin Şükrü, Reşat Ekrem, Nihal Atsız, Kadircan Kafalı, Enver Behnan ve Feridun Fazıl gibi yazarların, tarihî romana veya geçmişin herhangi bir devresine yönelmelerinde tarih hususunda yapmış oldukları çalışmaların büyük önemi olduğunu söyler. Onların tarihî roman yazarlıklarının yanı sıra tarih hususunda da çalışmaları olduğunu ifade eder.¹¹³ Önder Kaya’nın belirttiğine göre ise, 1928 yılı ve sonrasında yazılan tarihî romanların başarılı olmasından sonra bazı yazarlar kendilerini tarihçi olarak niteler. Nizamettin Nazif ise, *Kurun* dergisinde yayımlanan bir söyleşisinde, bu durum karşısındaki tavrını şu sözlerle ifade eder:

“İşin garibi bana da tarihçi diyorlar. Bu sıfatı redde mecburum. Çünkü ben anladığım tarzda pek çok roman yazdım. Fakat bunların hiçbirisi hakikat-ı tarihiye denilen vâhimeye intibak etmedikleri kanaatindeyim. Bendeniz uydururum efendim. Tarihi okumak isteyen insanların kütüphane raflarını dolduran tarih ciltlerini okumaktan kolay ne var ki... İnsan, başarılması güç saydığı şeylere cehdini tevcih etmelidir. Sanırım ki en zor şey, olmayanı yapmaktır. Beni bu tarihçiler içinden

¹¹¹ Zeki Taştan; *Türk Edebiyatında Tarihî Romanlar (Türk Tarihi İle İlgili 1871-1950)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000, s.38.

¹¹² Zeki Taştan, “Tarihî Romanda Tarihî Şahsiyetleri Kurgulamak”, *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Van 2013, S. 24, s.19-53.

¹¹³ Zeki Taştan, *a.g.t.*, s.43.

çıkarmamız daha doğru olur. Turhan Tan'da bu hüviyeti bulmanız mümkündür. Yani hem dokümanter tarihi, hem olmayan tarihi."¹¹⁴

Yaşadığı toplumun ve çağın bir parçası olan yazar, roman yazarken dahi devrin sosyal, siyasal ve kültürel ortamından etkilenirken; tarihî roman yazarken devrin ideolojisinden etkilenmesi gayet normaldir. Nitekim Nizamettin Nazif de *Kara Davud* ve diğer tarihî romanlarında devrin hâkim ideolojik yapısından etkilenir. Eserlerinde, tarihsel açıdan gerçek karakterleri tabir-i câizse yeniden yaratır. Romanlarında tarihsel karakterlerden padişahlar, devşirme olan eşleri ve sadrazamları bu ideolojik bakışın bir yansıması olarak kötü bir surette ele alınırken yazarın kendi yarattığı ve halkın içinden çıkan kişiler padişahlara karşı Türk halkını temsil etmekte ve bütün başarıların kaynağı olarak onlar gösterilmektedir. Yazarın roman anlayışında görülen bu ideolojik yaklaşım çok partili hayata geçişle beraber biraz daha yumuşayacaktır. En azından *Kara Davud*'un Fâtih'e attığı tokat sahnesi çıkarılacak ve bu anlamda romanını yumuşatacaktır. Nizamettin Nazif, *Kara Davud* adlı eserini *Resimli Ay* dergisinde tanıtırken şunları söyler:

*"İstanbul'u fetheden ne İkinci Mehmet'in devşirme usulüyle topladığı Yeniçeri denilen derebeyi ordusu, ne de İkinci Mehmet'in cesaret ve dirayetidir. Nizamettin'in iddiasına göre İstanbul'un fethinde en büyük âmil olan Kara Davut, yani ne idüğü belirsiz bir serseri. İkinci Mehmet ki Konstantiniye'deki karılar, kızlar ve şarabın visâline nâil olmak için bir emriyle on binlerce insanı ölüme göndermiş bir ceberruttur. İkinci Mehmet ki Türkiye'yi satan Sultan Vahdettin'in dedesidir. Kara Davut'tan tokat yer, hem de nasıl bir tokat. Şaklamasının sesi bir taraftan ecdadının mezarlarını sarsan, öte taraftan mütereddi sarı uzun kulaklı ahfadını 77 kere kaldırıp kaldırıp yere çarpan bir tokat. Bu itibarla Kara Davud'un şuurlu okuyucuları, yıkılan derebeylik ictimai nizâmının düşmanı olanlardır. Ancak onlar Kara Davut'u bir kahraman telakki ederler. Kara Davut, âlim geçinen pek çok cahil ediplerin iddiası gibi bir palavra, bir sergüzeşt romanı değil, son senelerde çıkan, çok derin ve şâyân-ı dikkat, tezli bir eserdir."*¹¹⁵

¹¹⁴ Önder Kaya; a.g.e., s.231.

¹¹⁵ A.g.e., s. 234.

Şahsiyet, bir başka deyişle yazar olarak Nizamettin Nazif'i değerlendirdikten sonra onun bu eserleri verdiği döneme, bu dönemde hâkim olan görüşlere de bakmakta fayda vardır. Yazarların tarihî şahsiyetlere bakışı, eserlerin yazıldığı devre göre değişmektedir. Adına yazar dediğimiz kişilerin, her şeyden önce bir insan olduğu; bir aileye, çevreye ve topluma mensup bulunduğu; döneminde yaşanan olaylardan herkes gibi etkilendiği unutulmamalıdır. Bu açıdan, tarihî romancıların da geçmişe, tarihe ve tarihî şahsiyetlere bakışı, eserlerin yazıldığı devrin hâkim anlayışından etkilenecek gelişir. Örneğin, Tanzimat devrinde neşredilen romanlarda Osmanlı tarihi hakkında eserler verilirken; Meşrutiyet yıllarında neşredilen romanlarda, devrinde kabul gören Türkçülük düşüncesi işlenir. Ulusal tarih bilincinin uyandığı bu dönemlerde ilk kez Timur ve Cengiz gibi Asyalı Türk liderlere, eserlerde yer verilir. Cumhuriyet öncesinde neşredilen eserlerde roman kahramanı olarak az da olsa yer verilen Osmanlı padişahları geneli itibarıyla yüce bir kişilik olarak tasvir edilirken; Cumhuriyet devrine gelindiğinde bu anlayışın keskin bir şekilde değiştiği görülür. Cumhuriyet yıllarında neşredilen romanlarda, Osmanlı tarihine karşı büyük bir alâka uyanması dikkat çekicidir fakat Osmanlıya duyulan bu ilgi, geçmiş dönemin anlayışından farklıdır. Özellikle Osmanlı Devleti'ndeki mutlakiyetçi yapıyı hedef alan yazarlar, bunun yerine zaferlerde Türk milletini öne çıkarırlar. Bu dönemde, devrin hâkim anlayışı çerçevesinde ümmet yerine, millet fikri önem kazanır.

1919-1928 yılları arasında sayı olarak en fazla roman 1928'de yayımlanır. Bu yılda Nizamettin Nazif; *Kara Davud* ve *Deli Deryalı* adlı romanlarıyla tarihî macera türünde örnekler verirken, özellikle padişahlara olumsuz özellikler yükleyerek Osmanlı'yı tarihî gerçeklerin dışında kurgular ve romanlarını bu yönde inşa eder.¹¹⁶ 1928 yılı, dönem için olduğu kadar Nizamettin Nazif için de oldukça verimli bir yıl olarak görünür. Kaynaklardan hareketle baktığımızda Nizamettin Nazif, yukarıda adı geçen romanları haricinde: *Köroğlu*, 1928;¹¹⁷ ve *Kolkola*, 1928;¹¹⁸ *Battal Gazi*,

¹¹⁶ Murat Kacıroğlu; *Millî Mücadele ve Erken Dönem Cumhuriyet Romanı (Yapı ve Tema 1919-1928)*, Kriter Yayınevi, İstanbul 2008, s.121.

¹¹⁷ Ahmet Özcan; *a.g.e.*, s.316.

¹¹⁸ Mehmet Narlı; *a.g.e.*, s.304.

1928;¹¹⁹ romanlarını da 1928 yılında yayımlar. Her biri hacimli olan bu romanların aynı yıl içinde yazılması mümkün gözükmemekle birlikte aynı yıl yayımlandıkları ortadadır. Bu yıllarda, Nizamettin Nazif'in bir hayli üretken ve hayal dünyasının epey geniş olduğu bu romanlarında görülür. 1928 yılı böylece tarihî romancılığımızda önemli bir dönüm noktası olur. Neşredilen romanlarda eski Türk tarihine gidilmekle birlikte, en çok rağbet edilen Osmanlı tarihidir.

Bu alanda kapsamlı bir doktora tezi çalışması olan Zeki Taştan, 1928 yılının tarihî romanlar açısından bir dönüm noktası olduğunu ifade eder. Romanlarda işlenen ortak konu ise, devrin hâkim ideolojisinin soğuk baktığı Osmanlı tarihidir.¹²⁰ Cumhuriyet döneminde, tarihî roman alanında ilk eseri *Kara Davud* adlı eseriyle Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu yazar. Türk edebiyatında tarihî şahsiyetler, Tanzimat'tan sonra karşımıza çıkar. Tarihî şahsiyetler, başlangıçta parıltılı ve idealist cepheleriyle kurgulanırlar. Bundan sonraki süreçte de bu bakış açısı devam eder. Tarihî şahsiyetlerin tercihi, kurgulanışı ve niteliğinde, devrin tarih anlayışı ile birlikte roman yazarlarının mizaçlarının da etkili olduğunu görürüz. Tanzimat yıllarından II. Meşrutiyet'e kadar devam eden süreçte, tarihî şahsiyetler içinde padişahlara yer verilmediği görülür. Filibeli Ahmet Hilmi, *Öksüz Turgut* romanında ilk kez bir Osmanlı padişahına yer verir ve bu Türk romanı için bir ilktir. Yıldırım Bayezid, bu romanda, bir Türk padişahı olarak üstün meziyetlerle kurgulanır. Bu devrede yazılan diğer romanlarda da gerçek kişilerin sayısı artmaya başlar. Yıldırım Bayezid'den başka Cengiz (*Türk'ün Romanı*) ve Timur (*Şarkın En Büyük Hükümdarı Timurlenk*) da bu dönemde karşılaştığımız diğer kahramanlardır. Bu şahsiyetlerin kurgulanışında, devrin Türkçü-Turancı bakış açısının etkili olduğu görülür. Örneğin Filibeli Ahmet Hilmi, *En büyük Türk* olarak nitelendirdiği Yıldırım Bayezid'i, hep parıltılı cephesiyle ve üstün özellikleriyle niteler.¹²¹

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise, tarihî şahsiyetlerin sayısının artmaya başladığı ve bakış açısının değiştiği görülür. Meşrutiyet yıllarında artan ve

¹¹⁹ İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi ve Taksim Atatürk Kitaplığı'nda yaptığımız araştırmalar sonucunda bulduğumuz kitaplardandır. Orijinal metni Osmanlıca olup henüz Türkçe'ye çevrilmemiştir.

¹²⁰ Zeki Taştan; *a.g.t.*, s.35.

¹²¹ Zeki Taştan, *a.g.d.*, s.19-53.

Cumhuriyet devrinde de devam eden Türkçü bakış açısı, resmî tarih söylemiyle birleşince tarihî şahsiyetlerin tercih ve kurgulanışında da farklılıklar görülmeye başlar. Türk tarih tezinin etkisiyle *Sümer Kızı*, *Asya'dan Bir Güneş Doğuyor* gibi eski Türk tarihine uzanan romanlar kaleme alınsa da bu dönemde asıl ilgi, eski Türk tarihinden ziyade Osmanlı tarihine yönelmiştir. Zeki Taştan, Cumhuriyet yıllarında yazılan romanları oranladığında, bu romanların % 76.47'lik bir diliminin Osmanlı tarihini konu aldığını söyler. Osmanlı tarihi içinde tercih edilen asıl dönemin ise, yükseliş ve duraklama dönemleri olduğunu belirtir. Yazarların, Osmanlı tarihinin hangi dönemlerini işlediğini oranladığında ise, % 78.84'lik bir dilimin Osmanlı'nın yükseliş / duraklama dönemlerini konu aldığını ortaya koyar.¹²²

Önceleri roman kahramanı olarak görünmeyen birçok padişah veya devlet adamı, Cumhuriyet devrinde asıl ilginin Osmanlı tarihine yönelmesiyle birlikte romanlarda karşımıza çıkmaya başlar. Padişahların çoğu, romanların merkezine yerleşirler. Osmanlı padişahların dışında onların aileleri, şehzadeler ve devlet adamları da romanların önemli kişileri olarak karşımıza çıkarlar. Daha önce *Öksüz Turgut*'la başlayan ve Yıldırım Bayezid'in kahramanlıklarını ve dış parıltısını işleyen romanlardan sonra, Cumhuriyet'in ilk yıllarında, hânedâna bakış açısı değişmeye başlar. Bu durum doğal olarak kurguyu da etkiler. Cumhuriyet döneminde en çok işlenen Osmanlı padişahları arasında Yıldırım Bayezid, Fâtih Sultan Mehmed ve Kanunî Sultan Süleyman'ı saymak mümkündür. Yıldırım Bayezid, Nizamettin Nazif'in *Köroğlu* adlı eserinde olduğu gibi, ele alındığı romanlarda daha çok olumsuz özellikleriyle kurgulanır. Cumhuriyet döneminde, Bayezid örneğinde görüldüğü gibi gerçek kişilerin kurgulanışında, genellikle bakış açısının ve devrin tarih anlayışının etkili olduğunu görürüz. Roman yazarları daha çok kendi düşüncelerine ve yaşadığı dönemin atmosferine uygun olarak roman kahramanlarını şekillendirirler.

Cumhuriyet döneminde ele alınan eserlerde tarihî şahsiyetlerin büyük çoğunluğu, padişahlardan tercih edilmiştir. Yazarlar, Osmanlı'yı konu alan romanlarda, özellikle Osmanlı tarihi içinde yükseliş dönemi dediğimiz parıltılı dönemi işleyip padişahları kötülerken ortada var olan gerçek zaferleri kime mâl

¹²² A.g.d., s.19-53.

edecektir? Bu sorun, “*halk kahramanları*” modeliyle giderilmeye çalışılır. Ancak bu kişilerin bir kısmı “*yaratılmış kişiler*” olup tarihsel özellik taşımazlar. Buna en güzel örnek ise, Nizamettin Nazif’in 1928’de kaleme aldığı ve tefrika edildiği yıllarda büyük ilgi toplayan ve tartışmalara neden olan üç ciltlik *Kara Davud* romanıdır. İstanbul’un fethini konu alan romanda zafer Fâtiḥ Sultan Mehmed veya devlet ricaline değil, Kara Davud gibi halk kahramanlarına mâl edilir. Bu tür kahramanlar yaratılırken, “*Zaferler hükümdarların değil milletlerindir.*” teziyle hareket edilir. Bu kahramanlar, genelde olumsuz özellikleriyle çizilen padişahların karşısına çıkartılırlar. Bu tipler, Osmanlı’nın bütün zaferlerinde etkin rol oynayan doğru sözlü, kahraman, cesur, yiğit insanlar, aynı zamanda mensubu olduğu hükümdarlara kafa tutabilecek yaradılıştaki cesur kişilerdir.¹²³

Cumhuriyet döneminde, *Kara Davud* adlı eseriyle tarihî roman alanında ilk örneği veren Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, Zeki Taştan’a göre bu eseri istek üzerine kaleme alır. Zeki Taştan yayımlanmamış doktora tezinde, Nizamettin Nazif’in gazetecilik mesleğini hiç sevmediğini ve bu mesleğe tesadüfen girdiğini söyler. Hatta zoraki muharrir yakıştırmasında bulunur.¹²⁴ Hayatından hareketle Nizamettin Nazif’i tanıtmaya çalıştığımız bölümde uzun uzadıya anlattığımız gibi yazarın, paraya ihtiyacı olduğunda gazete çıkarması ve gerekli parayı kazandığında ise: “*Param varken, ben gazete çıkarır mıyım, enayi miyim?*”¹²⁵ sözlerinden hareketle onun gazetecilik hayatını kötülemek istemediğimizi, önemsemediğimizi ve sadece para için bu mesleği yapmadığını önemle belirtmekle birlikte Zeki Taştan’ın tespitinin kısmen doğru olduğu söylenebilir. Nizamettin Nazif, Türk Basın Birliği’nin başkanlığını yapmış ve Anadolu Ajansı’nın ilk kurucu müdürlerinden olmuştur. Yaşadığı dönemde gazeteci sıfatıyla birçok faaliyete katıldığı, döneminde çok sevildiği ve yazılarının önemsenip övüldüğü ve her işin, nihayetinde maddî bir karşılık neticesiyle yapıldığı düşünüldüğünde zoraki muharrir yakıştırmasını doğru bulmadığımızı belirtmek isteriz.

Zeki Taştan doktora tezinin devamında, Nizamettin Nazif’in arayış içinde olduğu bir dönemde, gazeteci arkadaşı Mehmet Asım’ın, kendisine, roman yazması

¹²³ Zeki Taştan, a.g.d., s.19-53.

¹²⁴ Zeki Taştan; a.g.t., s.35.

¹²⁵ Vahap Okay; a.g.e., s.96.

teklifinde bulunduğunu söyler. Nizamettin Nazif'teki hayal gücünün kuvvetini teşhis eden Asım, onu roman yazması hususunda teşvik eder. Mehmet Asım'ın: “*Şimdiye kadar okuduğum yazılarında, yazı tekniği, hayal kuvvetidir ki senden bana roman istetiyor.*” sözleri üzerine Nizamettin Nazif, *Kara Davud*'u yazmaya başlar.¹²⁶ *Kara Davud*, dönemin önemli gazetelerinden *Vakit*'te tefrika edilir. Eser, kısa zamanda büyük bir ilgi görünce gazetenin satışında büyük artış görülür ve tefrika günlerce gazetenin manşetinden duyurulur. Aynı gazetenin iç sayfalarında Reşat Nuri (*Yeşil Gece*), Halide Edip (*Zeyno'nun Oğlu*), Hüseyin Rahmi (*Kokotlar Mektebi, Şeytan İşi*) ve Ercüment Ekrem (*Gemi Arslanı*) gibi devrin önemli yazarlarının romanlarının tefrika edildiği düşünüldüğünde, o devrede *Kara Davud*'a, dolayısıyla da tarihî romana gösterilen rağbetin ehemmiyeti daha iyi anlaşılacaktır. Okuyucu, tecrübeli romancılar yerine bu sahada ilk defa eser veren bir yazarın romanına teveccüh gösterir.¹²⁷ Eser, bu derece ilgi görünce ikinci cilt de aynı gazetede tefrika edilmeye başlanır. İkinci cilt büyük Türk şairi Ahmet Haşim'e ithaf edilir. Ahmet Haşim ise, bu ikinci cildin neşrinden sonra “*Büyük Bir Efsaneci*” başlıklı bir yazı kaleme alır ve şöyle der: “*Ben ki fena bir roman kariyim. Kara Davud'un birinci cildini bir gece içinde okumuş ve son sayfasını kapamadan gözümü kırpmamışım. İkinci cildini de aynı iştiha ile ve aynı kısa müddet içinde bitirdim.*”¹²⁸ Zeki Taştan, tezin devamında *Kara Davud*'un o devirde gördüğü rağbeti Faruk Güventürk'ün sözleriyle de gözler önüne serer: “*Ortayı bitirip liseye geçtiğimiz sırada Kara Davud elimize geçmişti. Kuleli'nin bütün Boğazı kucaklayıp İstanbul'a bakan dershanesinde akşam paydoslarını sabırsızlıkla bekler, gür sesle gürbüz arkadaşımız Agâh'ın etrafında toplanır Kara Davut'u derin heyecan, kulak ve gönül dolduran bir zevkle dinlerdik...*”¹²⁹

Kara Davud, kaynaklardan hareketle belirttiğimiz gibi hem halk, hem de münevverler nazarında büyük bir ilgi görür. Bu ilgi ise, üçüncü cildi yayımlatacaktır. Nizamettin Nazif'in bu şöhreti, yurt içiyle sınırlı kalmaz. Zeki Taştan doktora tezinde, Deliorman'a dayandırdığı bilgilere göre, eserin şöhreti yurt dışına da yayılır.

¹²⁶ Zeki Taştan; *a.g.t.*, s.35.

¹²⁷ *A.g.t.*, s.36.

¹²⁸ *A.g.t.*, s.36.

¹²⁹ *A.g.t.*, s.36.

Roman, Fransızcaya, Rumcaya, Ermeniceye tercüme edilir. Atina, Belgrat ve Sofya'nın ünlü gazeteleri *Kara Davud*'u tefrika etmeye başlarlar. Ardından da senaryosu yazılır. Romanın filmi yapılmak üzere bir İngiliz şirketiyle anlaşılır. Fakat bu film çevrilemez.¹³⁰

Nizamettin Nazif'in Kara Davud adlı romanı, gerek halk ve gerekse de devrin münevverlerince çok büyük bir ilgi görmeye birlikte, birçok eleştirilere de maruz kalır. Romana yöneltilen tenkitler ise, tarihin tahrif edildiği, çarpıtıldığı noktasında odaklaşır. Devrin önde gelen yazarlarından Falih Rıfkı, *Türk Yurdu Mecmuası*'ndaki başyazısında bu konuyu gündeme getirerek, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu ve ona destek verenleri şiddetle eleştirir. *Kara Davud*'u savunanların üslûpları ise, daha sert olacaktır.¹³¹

Kara Davud, böylece neşredildiği dönemde büyük bir alâka uyandırır. Kitaba olan ilgi sebebiyle diğer gazete sahipleri, Nizamettin Nazif'e yeni tarihî romanlar ısmarlarlar. Nizamettin Nazif aynı yıl içinde iki tarihî roman daha kaleme alır. *Deli Deryalı Akşam*'da, *Köroğlu İkdâm*'da tefrika edilir. *Kara Davud*'un ilk iki cildinin 1928 senesinde neşredildiğini dikkate aldığımızda, Nizamettin Nazif'in bir yıl içinde dört ciltlik hacimli tarihî romanları tefrika ettirip neşrettiğini görürüz. Zeki Taştan, bu bilgilerden hareketle Cumhuriyet devrinde adından çokça söz ettiren ilk tarihî romanların, ısmarlama eserler olduğunu¹³² ifade eder. Fakat ısmarlama olarak tabir edilen bu durum, Nizamettin Nazif'in eserlerinin değerinden hiçbir şey götürmez. Nitekim Mehmet Asım'ın ondaki hayal gücünü keşfetmesi ve roman yazması tavsiyesinde bulunması Nizamettin Nazif'in roman yazmasına vesile olmaktan öte gitmeyen bir durumdur. *Kara Davud* adlı romanın halk ve yazarlar nezdinde başarılı olması ve okunması ise, onu, elbette ki yeni eserler yazmaya itecektir. Eserleri değerlendirirken, devrin şartlarını göz önünde bulundurmak gerekir. Yazar, her ne kadar dönemin hâkim ideolojisinin etkisiyle Osmanlı padişahı Fâtihten Sultan Mehmed'i olduğundan farklı ve olumsuz özelliklerle kurgulasa da bu durum, eserin, o dönemde gördüğü ilgi ve başarısını gölgelememelidir. Nitekim tek parti döneminden çok partili hayata geçtikten sonra Nizamettin Nazif, eserini tekrar

¹³⁰ A.g.t., s.36.

¹³¹ A.g.t., s.36-37.

¹³² A.g.t., s.37.

düzenlemiş ve Kara Davud'un Fâtih'e tokat attığı sahneyi eserinden çıkarmıştır. Zeki Taştan da, doktora tezinin ilerleyen bölümlerinde bu duruma dikkat çeker:

“Nizamettin Nazif ise yaşadığı çağın politik, sosyal, tarihî, kültürel atmosferinin tesiriyle eserini yeniden kaleme alır. Fatih Sultan Mehmet'in kısmen de olsa farklı ele alınışında devrin tarih anlayışı etkilidir. Eserin yazıya geçirildiği zaman, (1928) Cumhuriyet rejiminin otoritesini tesis ettiği bir dönemdir. Murat Belge'nin belirttiği gibi bu zamanda Cumhuriyet yönetimi Osmanlı uygarlığına ve kültürüne sırtını çevirerek kendini inşa eder. Bu sebeple yazarın ilk etapta bu düşünceler ışığında Fatih'i menfi ele aldığını söyleyebiliriz. Ancak zamanla bu anlayış değişmeye başlar. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki otoriter tarihî anlayış, çok partili hayata geçişte farklı düşüncelerle karşılaşır. Bu sebeple Osmanlı hanedanı veya Osmanlı tarihî, her iki devrede farklı telâkki edilir. Meselâ İstanbul'un fethinin 500. yıldönümünde (1953) yürütülen kapsamlı faaliyetler bu değişikliğin önemli bir göstergesidir. Nizamettin Nazif de bu ve benzeri hususlardan etkilenmiş olmalı ki Kara Davut'ta bazı değişiklikler yapma gereğini duymuştur. Gerçi tarihî telâkkilerin zamanla değişmesi gayet tabiidir. Çünkü her müellif yaşadığı çağın insanıdır; devrin anlayışından, tarihî, edebî, kültürel atmosferinden etkilenebilir. Özellikle otoriter rejimlerin tarih hususundaki hassasiyeti, edebiyata, sanata, felsefeye, düşünceye çizdikleri çerçeve bu noktada yazma zamanlarını sürekli etkilemiştir. Bu tesir tarihî romancılarda daha derin tezahür etmiştir.”¹³³

Nizamettin Nazif'in, tarihî roman alanında yazdığı eserlerden sonra birçok yazar da bu alanda romanlar yazmaya başlar. Nizamettin Nazif'in bu alanda başarılı olmasıyla birlikte ondan etkilenen ve bu yönde romanlar yazan yazar sayısı artar. Zeki Taştan bu durumu şöyle ifade eder:

“Kara Davut'un gördüğü rağbet, sadece gazetecilerin dikkatlerini çekmez. Farklı sahalarda eser veren bazı edipler de popüler ortamdan etkilenip tarihî roman yazmaya heves ederler. Aynı yıl içinde üç tarihî roman daha neşredilir. Turhan Tan ilk kez bu sahada gözükür. Meşrutiyet yıllarından beri romanlar neşreden Turhan Tan, bu devrede tarihî roman sahasında eser vermeye başlar. (...) Nizamettin Nazif'in bu sahaya çektiği diğer bir kişi Vâlâ Nurettin'dir. Vâlâ Nurettin, devrin en

¹³³ A.g.t., s.107.

popüler edebî türüne *Baltacı İle Katerina* romanıyla katılır. Muharrir romanını; 'romantik memleketimizin ilk romantik eseri olan *Kara Davut*'un müellifi dostum, fikir ve meslek arkadaşım' dediği Nizamettin Nazif'e ithaf eder. (...) 1928 yılının diğer bir romanı *Saraylarda Mecnunlar*'dır. Eser *Haftalık Mecmua*'da formalar hâlinde neşredilip aynı yıl kitaplaştırılır. Eserin yazarı Selanikli Fazlı Necip, Cumhuriyet öncesinde yazdığı *Dehşetler İçinde tarihî romanıyla da bilinen bir isimdir.*”¹³⁴

Bütün bu değerlendirmelerden hareketle yazarların, yaşadıkları dönemlerden etkilendikleri ve eserlerini de bu yönde yazdıkları sonucu çıkarılabilir. Nitekim Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun, *Kara Davud*, *Köroğlu*, *Deli Deryalı*, *Kolkola* ve *Karlı Dağlar* adlı eserlerinden sonra, bir daha bu alanda eser vermediği görülür. Zeki Taştan da bu noktadan hareketle şunları söyler:

“Nizamettin Nazif, romanlarında tarih ve macerayı iç içe sunar. Onun romanlarında esrarengiz olaylar, birden bire açılan kayalar, yer altı şehirleri, saraydaki gizli ve esrarengiz dehlizler, yüzlerce cariye'nin bulunduğu kafesler, yüz kişiyi tek başına alt eden efsanevi kahramanlar, kısaca romanesk muhayyilenin en uç örnekleri, tarihî hâdiseler eşliğinde canlandırılır. Turhan Tan da *Cehennemden Selâm*'da onu takip eder. Esrarengizlik ve macera *Baltacı İle Katerina*'da da devam eder. Dikkat çeken bir nokta, 1928 senesinde eser veren yazarlardan bir tek Turhan Tan'ın tarihî romanda karar kılmasıdır. Nizamettin Nazif, Vâlâ Nurettin ve Fazlı Necip gibi önemli yazarlar, bir daha bu sahada gözükmezler.”¹³⁵

Yazar ve dönem hakkında bilgiler verdikten sonra, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun tarihî romanları ve diğer bazı eserlerinden hareketle bir değerlendirmede bulunacağız. Daha sonra ise, *Köroğlu* adlı romanın tahliline ve çeviri yazısına geçeceğiz. Bu noktada, Nizamettin Nazif'in ilk eseri olan ve döneminden başlayarak yakın geleceğe kadar tarihî roman olarak addedilen, günümüzde ise, yapılan yeni tanım ve tasnifler neticesinde popüler tarihî roman türüne dâhil edebileceğimiz *Kara Davud* adlı romanı ve bu romanının başarılı olması

¹³⁴ A.g.t., s.37-38.

¹³⁵ A.g.t., s. 38.

üzerine *Deli Deryalı, Köroğlu, Kolkola* ve *Karlı Dağlar* gibi popüler tarihî romanlarıyla devam eden süreci, kaynaklardan hareketle değerlendireceğiz.

Hülya Argunşah, tarihî romanlar üzerine yazdığı doktora tezinde, Nizamettin Nazif'in *Kara Davud, Kolkola, Karlı Dağlar* ve *Deli Deryalı* adlı eserlerinin tarihî roman olduğundan bahseder. Tefrika halinde kalan birçok eseri olduğunu bildirir. *Kara Davud* adlı romanın “*Zaferler kumandanların değil milletindir*” tezi doğrultusunda yazıldığını, esere ismini veren Akbulut oğlu Kara Davud'un milletin sembolü olduğunu belirtir. Bu eserle birlikte, halkın hafızasındaki Fâtihi karakterine bir darbe vuracağı endişesi uyandığından bahseder. Bunun sebebi ise, karşısına yerleştirilen Doğu Roma İmparatoru Konstantin Dragozes'in, nefisini müdafaa etmeye çalışan bir düşman olarak çizilmesidir. Romanın Fâtihi ve fetihten başka Kara Davud'un şahsî macerasını anlattığını söyler. Kahramanın, romanın sonunda İsfendiyaroğlu Koçhisar Bey'i Nurullah'ın oğlu olduğunu öğrendiğini ve bu dramatik maceranın romanın cazibesini sürdürmesine yardımcı olduğunu vurgular.¹³⁶

Deli Deryalı romanında, Kanunî devrinin anlatıldığı bilgisini veren Hülya Argunşah, Deli Deryalı olarak ise, Akdeniz'deki Türk korsanlarının kastedildiğı bilgisini verir. Barbaros'un, Andrea Dorya'ya açık denizleri dar ettiğinden, Güney Afrika'da kuş uçurtmadığından, Malta ve İspanya gemicilerine fırsat vermediğinden bahseder ve saray erkânı ile arasının iyi olmadığından bahseder. Eserin konusunun, İbrahim Paşa ve Barbaros arasındaki hâdiseler, Kanunî ve Hürrem arasındaki hâdiseler ve de İbrahim Paşa'nın öldürülmesiyle Rüstem Paşa'nın sadrazam oluşu gibi birçok entrikadan oluştuğunu dile getirir. Nizamettin Nazif'in bu entrikaları, devrin zenginliğini gözler önüne seren mekân ve kıyafet tasvirleriyle birbirine bağladığını belirtir.¹³⁷ *Karlı Dağlar* romanında ise, Arnavutluk ve Makedonya bölgesindeki hürriyet mücadelesini, casusluk ve macera romanı biçiminde kaleme aldığını ifade eder.¹³⁸

Bütün bu bilgilerden sonra Hülya Argunşah, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun romanlarının popüler tarihî romancılık tarzına göre yazıldığını

¹³⁶ Hülya Eraydın Argunşah; *a.g.t.*, s.107.

¹³⁷ *A.g.t.*, s.108.

¹³⁸ *A.g.t.*, s.108.

söyler ve ekler: “Ancak yazarın *Kara Davud ve Deli Deryalılar* isimli romanlarında olduğu gibi, bir romanın temel unsurlarından sayılabilen tezatları çok başarılı kullandığı tespit edilebilir. Ayrıca tarihin macera, casusluk hikâyeleri ve hissî gelişmeleri içerisinde verilmesi yazarın romanlarının ilgi görmesine sebep olmuştur.”¹³⁹

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun romanlarında kişiler, tarihî şahsiyetler ve tarihî olmayan şahsiyetler olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkar. Bu bağlamda, *Kara Davud* romanında: Sultan II. Murad, Sultan II. Mehmed (Fâtih), Bizans İmparatoru Konstantin Dragozes (Dragezes), Karamanoğlu Beyi, Germiyanoğlu, Aydınoğlu, Menteşeoğlu ve İsfendiyaroğlu beyleri, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan, Çandarlı Halil Paşa tarihî kahramanlar olarak öne çıkarken; *Kara Davud*, *Kara Bulut*, *Poyrazoğlu* gibi kahramanlar ise kurmaca kahramanlar olarak karşımıza çıkar. *Deli Deryalı* romanında: Kanunî Sultan Süleyman, Hürrem Sultan, Sadrazam İbrahim Paşa ve Barbaros Hayrettin Paşa tarihî şahsiyetler olarak öne çıkarken; kahraman birer denizci olan Kurt, Bulut, Alfredo, Diyego, Jano ve Dona Alora yazarın kurmaca olarak çizdiği kişilerdir.¹⁴⁰ *Köroğlu* romanında tarihî diyebileceğimiz kahramanlar: Yıldırım Bayezid, Olivera, Karakoyunlu Hükümdarı Yusuf Han, Ahmed Celayir, Timur; Köroğlu (Ruşen Ali), Bolu Beyi, Nasrettin Hoca iken; tarihî olmayan şahsiyetler ise: Burhanettin Veli, Bedrettin Veli, Recep, Fatma, Çoban Memet ve diğerleridir.

Nizamettin Nazif'in romanlarında olaylar, mekân olarak çok geniş coğrafyalarda geçer. Örneğin *Kara Davud* romanında mekân olarak: Kastamonu, Konya, Niğde, Malatya, Çorum, Darende, Harput, Hekimhan, Arapgir, Sivas, Tokat, Bursa, Sinop, Elbistan, Siverek, Mardin, Karaman, Manisa, Edirne ve İstanbul¹⁴¹ yer alır. Yazarın, *Deli Deryalı* adlı romanının girişinde: “İstanbul. Hicret'in 942. senesi... Viyana'dan İsfahan'a kadar hâkimiz. İran ile Efrenc arasında Türk çerileri mekik dokuyor. Eflak bizim. Boğdan bizim. Akdeniz'de biziz, Karadeniz'de biz. Türk sipahileri geniş bir coğrafyada at oynatmaktadır.”¹⁴² şeklinde ifade edilen durum,

¹³⁹ A.g.t., s.108-109.

¹⁴⁰ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.140-141.

¹⁴¹ A.g.e., s.140.

¹⁴² Ahmet Özcan; a.g.e., s.227.

yazarın romanlarının neden geniş coğrafyalarda geçtiğini bize açık olarak gösterir. Daha önce açıkladığımız ve tarihî romanların ortaya çıkmasında etkili olan geçmişe duyulan özlem, burada açıkça görülür. Yazar, geçmişin geniş coğrafyalarında gücünün tecellisi olarak hüküm süren Osmanlı'nın padişahlarına olmasa da maddî formdaki haline yani büyüklüğüne bir özlem duyar.

Yazar romanlarında, Osmanlı'ya olumsuz bakışının bir yansıması olarak, tarihî şahsiyetler olan padişahlar ve çevresindeki kişileri olumsuz özellikleriyle ele alırken; tarihî olmayan şahsiyetleri ise, bütün başarıların kaynağı ve baş aktörü olarak ele almakta ve bu şahsiyetlerin bedeninde Türk halkını temsil ettirmektedir. Ahmet Özcan, Nizamettin Nazif'in *Deli Deryalı* romanında; Osmanlı hayatının olumsuzlukları yerine geçmişin büyük coğrafyası ve kudretiyle olumlulaştırılan tarafını tercih ettiğini¹⁴³ söyler. Bu görüşünde kısmen haklıdır. Yazarın, ikili olay örgüsü kapsamında yazdığı bu romanının bir kısmında, Barbaros Hayrettin Paşa'nın ve Türk denizcilerinin başarılarını işlediği düşünüldüğünde haklıdır fakat öbür taraftan Kanunî Sultan Süleyman'ın olumsuz bir şekilde işlendiği göz önüne getirildiğinde, pek de yerinde bir tespit olmadığını söyleyebiliriz.

Nizamettin Nazif'in *Kara Davud*, *Deli Deryalı* ve *Köroğlu* adlı romanlarında görülen ortak özelliklerden birisi de; Osmanlı İmparatorluğu'na olumsuz bakış açısının yansıması olarak padişahları, kötü bir karakter ve özelliklerle ele almasıdır. Bu padişahlardan Fâtilh Sultan Mehmed, yazarın *Kara Davud* adlı romanında, kadın ve ganimet için savaşan, eli kanlı birisi¹⁴⁴ ve kendi şahsî ihtirasları için Bizans'ı yıkmaya çalışan, kendisine elçi olarak gelen Bizanslıları kılıçtan geçiren bir padişahdır.¹⁴⁵ Acımasız ve zalim bir hükümdar olarak gösterilen Fâtilh Sultan Mehmed'in, İstanbul'u fethetmesinin amacı ise; peygamber övgüsüne mazhar olmak değil, "*ganimet elde etmek, ün yapmak gibi şahsî duygular*"¹⁴⁶dır. Küçük yaştaki kardeşini bir adamına boğdurtup sonra da o adamını öldüren, Rumeli Hisarı önlerinden geçmeye çalışan bir gemideki Cenevizlileri ve bazı Rum köylülerini yağlı

¹⁴³ A.g.e., s.227.

¹⁴⁴ Murat Kacıroğlu; *a.g.e.*, s.140.

¹⁴⁵ A.g.e., s.474.

¹⁴⁶ A.g.e., s.334.

kazığa oturtan canı yürekli bir padişah olarak anlatılır.¹⁴⁷ Eserde, İstanbul'un kuşatılması sırasında karşımıza çıkan Şehzade Orhan ise, yazarın padişahlara olumsuz bakışından nasibini alarak sefih bir kişilik olarak yansıtılır.¹⁴⁸ Yazara göre, Fâtih Sultan Mehmed'in babası II. Murad'ın tahttan çekilme sebebi de, zevk ve sefa içinde bir ömür idâme ettirmek istemesidir. Bu tezin kanıtı olarak yazar, II. Murad'ı, eşleriyle içki âlemi yaparken birden tıkanması ve alkol boğulması neticesinde ölmesi boyutunda kurgular.¹⁴⁹ Kanunî Sultan Süleyman ise, *Deli Deryalı* adlı romanında; “karısı Hürrem Sultan ile vezir İbrahim Paşa'nın tesirinden kurtulamayan, kendi fikri olmayan, olaylar karşısında iradesini ortaya koyamayan, köşkünde zevk ve sefa içinde yaşayan”¹⁵⁰ birisi olarak gösterilir. Hatta yazar, Kanunî'nin şahsında bütün Osmanlı padişahlarını şehvet düşkünü olarak gösterir.¹⁵¹ *Koroğlu* romanında ise Yıldırım Bayezid, milletine sırtını dönmüş, devlet işlerinden elini eteğini çekmiş, Edirne'deki sarayında Prenses Olivera ile zevk ve sefa içinde yaşayan mağrur bir padişah olarak yansıtılır. Yazar, *Koroğlu* romanında Yıldırım Bayezid'i şu şekilde tanıtır:

“Pây-i tahtında tıpkı bir baykuş gibi tüneyen Sultan-ı İklim-i Rum, patlak dudakları arasından çıkan bir tek kelime ile, isterse şu şehri ve şu şehir ile beraber bütün Kalemrev Saltanatı'nı hâk ile yeksân ettirebilir.. Ve dilerse şayet, yüz binlerce beşeri, sübaşı ve kara kollukçu kullarına bir an içinde yatağandan geçirtebilir. Nefs-i nefis-i Hümâyûn'a bir katre zevk sunmak için, harap bir şehir ve bedeninden ayrılmış birkaç bin baş.. Nedir ki?.. Sultan-ı İklim-i Rum işte bu adamdır.”¹⁵²

Ona göre, “şarap hayatın ta kendisi”¹⁵³ iken sevdiği yalnız iki şey vardır: “Şarap ve kadın.”¹⁵⁴ Yazar, zaman zaman Bayezid'in Niğbolu'daki kahramanlıklarına vurgu yapsa da ardından ona: “Bana Yıldırım derler. Ben, Niğbolu'yu kana boyayan cihangirim. Kosova'da, en kahhar düşmanlarını buğday

¹⁴⁷ Önder Kaya; a.g.e., s.251.

¹⁴⁸ A.g.e., s.249.

¹⁴⁹ Önder Kaya; a.g.e., s.250.

¹⁵⁰ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.142-143.

¹⁵¹ A.g.e., s.474.

¹⁵² Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu; *Koroğlu*, Hüsni Tabiat Matbaası, İstanbul 1928, C.1, s.155.

¹⁵³ A.g.e., s.151.

¹⁵⁴ A.g.e., s.157.

başakları gibi ta diplerinden tırpanlayan Hüdâvendigâr Murad'ın oğluyum ben.. Bunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlar mı ki ben, kardaş kanıyla elleri bulan bir Osmanoğluyum!"¹⁵⁵ dedirtir.

Yazar, yakın tarihî dönemleri anlattığı ve inceleme denebilecek türden eserleri olan *İlân-ı Hürriyet ve Sultan II. Abdülhamid Han* ile *Ordu ve Politika*'da ise, padişahlar hakkında çelişkili görüşler ortaya koyar. *İlân-ı Hürriyet ve Sultan II. Abdülhamid Han* adlı eserinde Abdülaziz'den kapkara bir cahil, ağzını altınla doyuran bir israf devi ve borç aldığı paraları israf eden bir müsrif, Vahdettin'den hain olarak bahsederken;¹⁵⁶ daha sonra yazdığı *Ordu ve Politika* adlı eserinde ise, Abdülaziz ve Vahdettin'e methiyeler düzer.¹⁵⁷ Bu eserde yazara göre Abdülaziz, aldığı borçları çok akıllıca kullanmış bir liderdir.¹⁵⁸ Abdülaziz ve Abdülhamid, dönemin en kıymetli askerî liderleri arasındadır.¹⁵⁹ Yazar, Vahdettin'i ise, tahta çıkmadan önce ordunun kıymetini kavramış bir prens olarak gösterir. Mustafa Kemal'in, Enver Paşa'nın yerini almak için Vahdettin'in şehzadelik döneminden itibaren ona yaklaştığını ancak Vahdettin'in tahta çıktıktan sonra yeni bir Enver Paşa yaratmamaya gayret ettiğini söyler. Ona göre Vahdettin'in yaptığı tek hata, Mustafa Kemal'i geniş yetkilerle Anadolu'ya yollamasıdır. Mustafa Kemal de örgütlenme konusundaki becerisini kullanarak Anadolu'yu kendi istediği biçimde şekillendirir.¹⁶⁰

Nizamettin Nazif'in kötü olarak gösterdiği padişahların aksine hürmetle andığı ve adına iki kitap yazdığı padişah ise, Sultan II. Abdülhamid'dir. Kaynaklarda bunun sebebi olarak, Nizamettin Nazif'in Atatürk ile görüşmesi zikredilir. Nizamettin Nazif, Meşrutiyet'in ilanının ellinci yıl dönümü hasebiyle *Hürriyet* gazetesinde, 23 Temmuz 1958 tarihinde bir yazı dizisi yayımlar. 31 Temmuz 1958 tarihindeki yazısında ise, o zamana kadar bilinmeyen bir hatırasını anlatır. 1937 yılında, Atatürk'ün Abdülhamid'i nasıl gördüğüne dâir bir hatıradır bu. O hatırayı Nizamettin Nazif şu şekilde anlatır:

¹⁵⁵ A.g.e., s.166.

¹⁵⁶ Önder Kaya; a.g.e., s.237-239.

¹⁵⁷ A.g.e., s.239.

¹⁵⁸ A.g.e., s.240.

¹⁵⁹ A.g.e., s.239.

¹⁶⁰ A.g.e., s.242-243.

“1937 yılında idi. Yaz aylarından biri.

Doğrudan doğruya kendi kontrolümdeki bir gazetede ‘Makedonya’ adlı bir eserim tefrika ediliyordu. Bir akşamüstü başyaver Celal Bey beni telefonla aradı. Dolmabahçe Sarayı’na davet edildim ve saraya gidince de, hemen hiç bekletilmeden, üst kata çıkarıldım. Bir kapı açıldı, kendimi büyük adamın karşısında buldum. Saygılarımı bildirince mutad bir iki nezaket cümlesi ile beni taltif etti. Sonra:

-Yazını okuyorum, dedi. Hürriyet’in ilân edildiği zaman küçük bir çocuk olman lâzım. Fakat tebrik ederim, o günleri iyi canlandırıyorsun. Yalnız Abdülhamid’i hiç sevmediğin belli.

Biraz durdu. Elindeki bir renkli kalemi, önünde açık duran kalın ciltli bir Fransızca kitaba dikine vurarak düşünür gibi oldu. Ben susuyordum. Bu hâl bir iki dakika devam etti. Sonra birdenbire şu sözler çıktı ağzından:

-Sevme Abdülhamid’i. Gene de sevme! Fakat sakın hatırasına hakaret edeyim deme. Senin neslin biraz daha temkinli kararlar vermeye alışmalı. Bak çocuk! Şahsî kanaatimi kısaca söyleyeyim:

Tecrübe göstermiştir ki, toprakları üstünde yaşayan insanların çoğunun ahvali meşkûk (ne olacakları şüpheli) ve hudutları yalnız düşmanlarla çevrili bir büyük devlette Abdülhamid’in idare tarzı, âzamî müsamahadır (en yüksek hoşgörüdür). Hele bu idare, on dokuzuncu yüzyılın son yıllarında tatbik edilmiş olursa...

Bunun üzerine ayrılmama müsaade buyurmuşlardı. Saygılarımı tekrarlayarak huzurlarından uzaklaşmışım.”¹⁶¹

İlân-ı Hürriyet ve Sultan II. Abdülhamid Han adlı eserinde Abdülhamid’i gerçek bir vatansever olarak gösterir. Tahta geçtikten sonra ilk iş olarak dış borçlanmayı engellemeye çalışır. Bu durumda Osmanlı pazarlarını ellerinden kaçıran yabancı sermaye çevreleri ise, Sultan II. Abdülhamid’e diş bilerler. Yine Sultan II. Abdülhamid Han’ın, masonları kökü dışarda olan bir kurum olarak gördüğünü ve Melâmî, Bektaşî ve Mevlevîlerin de masonlarla işbirliği yaptığını, bilerek ya da bilmeyerek Avrupa’nın emellerine alet olduğunu söyler. Nizamettin Nazif’e göre,

¹⁶¹ Mustafa Armağan; *Abdülhamid’in Kurtlarla Dansı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2018, s. 317-318.

sultanın otoriter tutum takınmasının ve meclisi kapatmasının sebebi, meclisin Osmanlı menfaatine çalışmamasıdır. Kırk gayr-i müslim üyenin tamamı, memleket aleyhine çalışır. Müslümanlar arasında yer alan Arap, Kürt, Arnavut vekillerden de şüphelenildiğini söyler. Geriye kalan Türk vekillerin bir kısmının da bozguncu olduğu ifade eder ve bu şartlarda padişahın meclisi kapatmaktan başka çaresinin kalmadığını vurgular.¹⁶² Ona göre, Abdülhamid'i kötü gösterme çabasında olanlardan biri de siyonistlerdir. Baron Hirsh'in, Yahudi yurdu kurmak için büyük bir servet bırakmasıyla başlayan süreç, Teodor Herzl ile Abdülhamid arasındaki görüşmeye evrilir. Tarihte de bilindiği üzere Herzl'in, Abdülhamid'den Filistin'de Yahudi devleti kurmak için izin istemesi, Abdülhamid tarafından reddedilir ve bunun neticesinde siyonistler Abdülhamid'e düşman olur.¹⁶³

Ordu ve Politika adlı eserinde, Abdülhamid'i vesveseli bulanları, ahmak olarak nitelendirir.¹⁶⁴ Abdülhamid'in istihbaratçılığı ile Mustafa Kemal'i karşılaştırarak her ikisinin de istihbarata verdikleri önem sayesinde zor aldatıldıklarından bahseder. Jön Türklere ise, ağır ithamlarda bulunur. Onları, "*Avrupa ödenekli Türk bozguncuları*"¹⁶⁵ olarak tanımlar.

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun romanlarında görülen ortak noktalardan birisi de tarihî olmayan, kurgu olan şahsiyetlerin, kahramanlığın ve cesaretin timsali ve bütün başarıların baş aktörü olarak karşımıza çıkmasıdır. Ona göre, devletin ve imparatorluğun bu büyük coğrafyalara ulaşmasını sağlayan padişahlar değil; bizzat halkın içinden çıkarak Türk halkını temsil eden, bazen tarihî ve bazen de tarihî olmayan kahramanlardır. Bu kahramanlar, sarayın karşısında gerçek halk kahramanı olarak¹⁶⁶ karşımıza çıkar. Zeki Taştan bu durumu şu şekilde açıklar:

"Cumhuriyet döneminde ele alınan gerçek kişilerin tamamı doğal olarak padişahlardan tercih edilmemiştir. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nun özellikle yükseliş dönemi dediğimiz parlıtlı bir cephesi de vardır. Bir kısım yazarlar

¹⁶² Önder Kaya; a.g.e., s.238.

¹⁶³ A.g.e., s.238.

¹⁶⁴ A.g.e., s.239.

¹⁶⁵ A.g.e., s.241.

¹⁶⁶ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.142.

Osmanlı'yı konu alan romanlarda padişahları kötülerken ortada var olan gerçek zaferler kime mal edilecektir? Bunun alternatifi de kısa zamanda 'halk kahramanları' modeliyle giderilmeye çalışılır. Ancak bu kişilerin bir kısmı 'yaratılmış kişiler' olup tarihsel özellik taşımazlar. Buna en güzel örnek ise Nizamettin Nazif'in 1928'de kaleme aldığı ve tefrika edildiği yıllarda büyük ilgi toplayan ve tartışmalara neden olan üç ciltlik Kara Davut romanıdır. İstanbul'un fethini konu alan romanda zafer Fatih Sultan Mehmet veya devlet ricaline değil Kara Davut gibi halk kahramanlarına mâl edilir. Bu tür kahramanlar yaratılırken de 'zaferler hükümdarların değil milletlerindir.' teziyle hareket edilir. Bu kahramanlar genelde olumsuz özellikleriyle çizilen padişahların karşısına çıkartılırlar. Bu tipler, Osmanlının bütün zaferlerinde etkin rol oynayan doğru sözlü, kahraman, cesur, yiğit insanlar, aynı zamanda mensubu olduğu hükümdarlara kafa tutabilecek yaradılıştaki cesur kişilerdir."¹⁶⁷

Bu kapsamda *Kara Davud* adlı romanda, tarihî olmayan fakat romana adını verecek kadar önemli bir şahsiyet olan Akbulut oğlu Kara Davud, "hiçbir kuvvetin emri altına girmeyen, gezgin bir hayat süren, yiğit ve korkusuz olan, İstanbul'un fethi söz konusu olduğunda ise surların önünde kahramanca çarpışan"¹⁶⁸ bir cengâverdir. Hatta kaynaklarda zikredilen odur ki, Kara Davud aslında Nizamettin Nazif'in ta kendisidir. Kitabın kapağında yer alan Kara Davud karakteri ile Nizamettin Nazif'in gençlik resimleri arasında büyük bir benzerlik olduğu söylenir.¹⁶⁹ Çapkın ve hovarda oluşları, bir kadına bağlı kalamamaları, sarışın kadınlardan hoşlanmaları bakımından da benzerler. Önder Kaya da bu duruma dikkat çeker:

"Kara Davud da kişilik olarak Nizamettin Nazif'e benzer. Çapkın ve hovardadır. Bir güzele bağlanmaya sıcak bakmaz. Hatta sarışın güzelle birlikte olduktan sonra iyileşmesinin akabinde bu güzele dönüş sözü vererek yola çıkar. Ancak bu kez de Bizans İmparatoru Konstantin'in başdanışmanı Notaras'ın kızı İrene ile aşk yaşar. Gelgelelim bu kızın ölmesi sonrasında tekrardan ilk aşkına geri döner."¹⁷⁰

¹⁶⁷ Zeki Taştan, a.g.d., s.19-53.

¹⁶⁸ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.334.

¹⁶⁹ Önder Kaya; a.g.e., s.247.

¹⁷⁰ A.g.e., s.248-249.

Her ikisinin de kafasına eseni yapmaları ve hiçbir kuvvetin altına girmeyen bir karaktere sahip olmaları, onları birbirine yakınlaştırır. Kara Davud'un, hiçbir kuvvetin altına girmediğini yukarıda belirttik. Nizamettin Nazif de hayatında 'baş' olmaktan öte bir yeri kendisine yakıştıramayan, hiç kimsenin emrinde çalışmayan ve sırf bu yüzden başkalarının kurduğu bir derneğe bile üye olmayan bir karaktere sahiptir.¹⁷¹ Bu açıdan da bir benzerliğin olduğunu söyleyebiliriz. Edebî eserlerin müellifinden, onun devrinden ve dünya görüşünden ayrı olamayacağını düşündüğümüzde bu durum normaldir. Kara Davud, Osmanlı'ya karşı halkı temsil eder. İstanbul'un fethi sırasında, gösterdiği kahramanlıklar zaferin kazanılmasında önemli bir etken olur. Bu şekilde zaferleri getirenin padişahlar değil, halk olduğu tezi ispatlanır. İstanbul'un fethinde şehri gerçekten fetheden kişiyi yani kendisini ve temsil ettiği Türk milletini hatırlatarak Fâti'h'e şunları söyler: *"Ey genç Şehinşah! Kara Davud ve benzerleri dilerlerse kılıçlarının uçları ile verdiklerini kabzaları ile geriye alabilirler. Bu da yetmez daha da ileri giderler. Kahraman diye başlarına çıkardıklarını bir anda yere çalarlar, dişleriyle, tırnaklarıyla parçalarlar."*¹⁷²

Hatta Kara Davud, *"dürüstlüğü ve insancılığıyla Fatih'ten daha üstündür."*¹⁷³ *Deli Deryalı* romanında ise, bu özellikleri taşıyan Türk denizcileri ve Barbaros Hayrettin Paşa'dır. Barbaros Hayrettin Paşa, yazarın, tarihî bir şahsiyet olarak olumlu gösterdiği nadir kişilerdendir. Zeki Taştan ise, bu bakış açısını doğrular nitelikte şu değerlendirmede bulunur:

"Cumhuriyet devri tarihî romanlarımızda ortaya çıkan ve temelde kahramanlık vasıflarıyla birbirini andıran bu tiplerin diğer bir ortak noktası, her birinin saray hayatından uzakta yaşamalarıdır. Ayrıca saraydan uzakta yaşam sürdüren, Türk milletinin geleceği için gece gündüz durmadan savaşan, dürüstlükleri, açık sözlülükleri, kahramanlıkları ve yiğitlikleriyle kurgulanan diğer roman kişileri denizcilerdir. Karadaki Türk kahramanları at üstünde çarpıştıkları gibi Türk leventleri de gemilerde savaşır. Ancak asıl önemli fark, karadaki kahramanların umumiyetle yaratma figürler, denizcilerin ise gerçek kişilerden meydana geldiğidir. Bunların başında Barbaros Hayrettin Paşa gelmektedir.

¹⁷¹ Vahap Okay; a.g.e., s.106.

¹⁷² Önder Kaya; a.g.e., s.252.

¹⁷³ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.334.

Nizamettin Nazif, Türk romanında ilk kez canlandırdığı bu tiplere Deli Deryalı adını verir. Deli Deryalılar, düşmanların olduğu gibi sarayın da korkulu rüyası, ferman dinlemez leventlerdir. Barbaros, Türk yurdu hâline getirdiği Ak denizin taç ve tahtsız tacdari'dir."¹⁷⁴

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun *Kara Davud, Deli Deryalı ve Köroğlu* adlı tarihî romanlarından hareketle, padişahın yanındaki evveli gayr-i müslim olan devşirme eş ve yöneticiler kötü, kibirli ve devleti uçuruma sürükleyen şahsiyetlerden oluşurken bu eşler, müstehcen tarzda cinsel özellik ve ihanetleriyle karşımıza çıkar. Söz gelimi *Deli Deryalı* romanında İbrahim Paşa: "*Son derece gaddar, son derece canavar bir adamdır.*"¹⁷⁵ şeklinde tanıtılır. Kanunî ile kendisini bir tutan ve vezir olduktan sonra ihtişam içinde yaşayan bir adamdır. İbrahim Paşa karakteri şöyle anlatılır:

"Kanûnî Sultan Süleyman imparatorluğunda Kanûnî Sultan Süleyman kadar hâkim ve fermân-ber olan bu vezir-i azam, göz körleten, derin bir ihtiras ve gururun baziçesi bulunuyordu. Dün bir 'esir' iken bugün bir 'sahib-i kül' olmuştu. Talii bir 'hiç'ten bir 'her şey' yaratmıştı. Aslen Hristiyan ve Rum'du. Parga gemicilerinden birinin sulbünden dünyaya gelmişti. Akdeniz Türk korsanları genç yaşında, henüz tüysüz bir oğlan iken kendisini esir etmişler ve imparatorluk pazarlarında haraç mezat satılarak Manisalı bir dul kadının 'mâl-ı sahih-i şeri'si olmuştu."¹⁷⁶

İbrahim Paşa, vezir-i âzam olmasına rağmen, iktidarını arttırmaya çalışır. Bu yüzden kendisi gibi emelleri olan Hürrem Sultan'la çatışır. Bu çatışmadan dolayı Hürrem Sultan, sadrazamı padişahın gözünden düşürmek için kışkırtmaya çalışır. Bu iki güçlü karakterin arasında silik bir vesika gibi tasvir edilen padişah sadrazamına bir şey yapamaz. Romanda bir diğer çatışma da kendilerine Deli Deryalı diyen Türk denizcileri ve Barbaros Hayretin Paşa ile İbrahim Paşa arasında yaşanır. Hain bir devlet adamı olarak gösterilen İbrahim Paşa, Fransızlarla yaptığı anlaşmalar yüzünden Barbaros Hayrettin ve Türk denizcileriyle ters düşer. İbrahim Paşa, Fransız gemilerinin Akdeniz'de rahatça dolaşmalarına ve Türk limanlarına serbestçe girip

¹⁷⁴ Zeki Taştan, a.g.d., s.19-53.

¹⁷⁵ Murat Kacıroğlu; a.g.e., s.141.

¹⁷⁶ A.g.e., s.141.

ticaret yapmalarına olanak sağlamak isterken; Akdeniz’de kendi izinleri dışındaki herhangi bir faaliyete izin vermeyen Barbaros Hayrettin ve beraberindeki Türk denizcileri ise, bu durumdan rahatsız olur. Bu yüzden İbrahim Paşa, Barbaros Hayrettin Paşa’ya karşı padişahı kıskırtmaya çalışır. Türk denizcilerinin Barbaros’un komutasında İstanbul’a saldırıp yönetimi ele geçireceğini söyleyecek kadar ileri gider. Kanunî Sultan Süleyman başta bu duruma çok hiddetlense de Barbaros’un donanmasıyla İstanbul’a gelişi; padişaha getirdiği hediyeler ve gemilerin Marmara’ya girerken gösterdiği ihtişam karşısında bu hiddetten eser kalmaz.¹⁷⁷ Bu romanda özü gayr-i müslim olan bir diğer devşirme ise, Kanunî Sultan Süleyman’ın eşi Hürrem Sultan’dır. Hürrem Sultan romanda şöyle tanıtılır:

*“Bir adımda bin bir hadaa ve bihr-i hadaasında yine bin bir cinayet tertip eden Rus güzeli, bir tek erkekle teskin edilemez haris bir şehvetin kadınıydı. Hayır hayır... Hürrem Sultan; bir tek erkeğin adaleleri altında, ruhunun kulunçları ezilemez bir kısraktı. Ona her gün, her dakika ve her saniye, başka başka erkekler, başka başka sündürülecek, ihtiraslar lazımdı.”*¹⁷⁸

Bu tınyette bir yaratılış olarak aktarılan Hürrem Sultan işi, saraydan dışarıya yaptırdığı tünel sayesinde her gece dışarıya çıkarak farklı erkeklerle birlikte olmaya kadar götürecektir.¹⁷⁹

Kara Davud romanında, döktüğü toplarla İstanbul’un fethinde önemli bir rol oynayan Macar asıllı Urban, bir kumarbaz olarak tanıtılır.¹⁸⁰ Devşirme olmayan Türk vezirler de Nizamettin Nazif’in gündemindedir. Fâtih’in veziri Çandarlı Halil Paşa, İstanbul’un fethi sırasında Bizans’tan rüşvet alıp fethi engellemeye çalışan bir hain olarak gösterilir. Devşirme bir vezir olan Zağanos da yazara göre o denli ihtiraslıdır ki, Halil Paşa ile rekabeti dolayısıyla kızını kendi elleri ile Fâtih’in koynuna sokar.¹⁸¹ Devşirme olup Nizamettin Nazif’ten nasibini alanlardan biri de Humbaracı Ahmet Paşa olarak bilinen, Fransız asıllı Komte de Bonneval’dır. *Ordu ve Politika* adlı

¹⁷⁷ A.g.e., s.315.

¹⁷⁸ A.g.e., s.141-142.

¹⁷⁹ A.g.e., s.142.

¹⁸⁰ Önder Kaya; a.g.e., s.249.

¹⁸¹ A.g.e., s.250.

yakın tarih incelemesinde Nizamettin Nazif, onu, “*yabancı devletlere casusluk yapan, doğuştan ahlaksız ve tıynetsiz bir şahsiyet*”¹⁸² olarak anlatır.

Koroğlu romanında ise Sırp prensesi Olivera, Yıldırım Bayezid’i seviyor gibi görünse de, bir taraftan da Niğbolu’yu fethedip orada Sırp şövalyelerini öldürdüğü için ona, içten içe öfke beslemektedir. Bu yüzden Yıldırım Bayezid ile Timur’u savaştırarak Sırp şövalyelerinin intikamını almak ister. Olivera halkın, yeniçerilerin, Bayezid’in sadrazamının, nikâhlı karılarının ve herkesin kendisine fahişe yakıştırmaları yapmasından şikâyetçi olur gibi görünse de bunları, asıl söyleyeceklerinden önce bir giriş mahiyetinde konuşma olarak yapar ve mağdur rolüne bürünür.¹⁸³ Ağzındaki baklayı ise, ilerleyen bölümlerde çıkarır ve zaten kibirli olarak tasvir edilen Yıldırım’a, Timur’dan çok korktuğunu söyleyip onun gururunu tahrik ederek Timur’a düşman eder.¹⁸⁴ Bu bölüm romanda şu şekilde geçer:

“Sırp güzeli bir an onun arkasından bakakaldı, sonra beyaz kollarını, nefis göğsünü, dolgun baldırlarını yer yer morartan çürükleri birer birer tetkik ederek çalgın bir sevinçle fakat sözlerinin işitilmesini istemeyen bir fettan kadın ihtirazı ile söylendi:

-Harp edecek.. Ah.. Muhakkak harp edecek! Gururunu, kibrini öyle bir tahrik ettim ki.. Harp edecek. Harp edecek.. Oh muhakkak, neye mâl olursa olsun harp edecek. Niğbolu’da dökülen Hristiyan kanı! İntikamın alınıyor!!! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Önüne geleni yakan yıkan, deviren, kahreden, Tatarların Timur’u, önüne geleni yakan, yıkan, deviren, kahreden Türklerin Yıldırım’ı ile çarpışacak! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Artık, yarın şarka doğru sarkacak salib kahramanlarının önünde ne bir Timur, ne de bir Yıldırım kalacak!

Ve ani bir zıplayışla ayağa kalkarak, büyük bir sevinçle ellerini birbirine vurdu:

-Oh.. Oh.. Timur’la Yıldırım çarpışıyor!. Çarpışıyorlar!. Çarpışacaklar! Niğbolu’da kesilen Hristiyan şövalyeleri! İntikamınız alınıyor.. Hristiyanlar

¹⁸² A.g.e., s.241.

¹⁸³ Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, *Koroğlu*, Hüsn-i Tabiat Matbaası, İstanbul 1928, C.1, s. 166-168.

¹⁸⁴ A.g.e., s.172.

*sevininiz! İntikamınız alınıyor! Oh.. Babam kim bilir ne kadar sevinecek.. Oh babacığım.. Kim bilir ne kadar sevineceksin!..*¹⁸⁵

Yazar, romanının sonunda Yıldırım ve Timur'un savaşına yer vermez fakat tarihte Ankara Savaşı sonucunda Yıldırım Bayezid'in yenildiğini ve esir düştüğünü biliriz. Bu bilgilerden hareketle yenilgiden sorumlu kişiler olarak; Sırp Prensesi, Sırp Prensesi'ne uyup içki ve eğlenceye dalarak devlet işlerinden uzaklaşan Yıldırım Bayezid işaret edilir. *Deli Deryalı* romanında Hürrem Sultan ile görülen ve padişahı aldatma derecesine götürülen cinsellik unsurları, *Köroğlu* romanında yine bir devşirme olan Olivera ile karşımıza çıkar. Bu müstehcen durumlar kitabın birçok yerinde geçmekle birlikte onlardan birkaç tanesi şu şekilde cereyan eder:

*“Şu, içlerinde her an bin bir renk yanıp sönen gözleriyle, şu sedef tenli levent endamıyla, bu tabiattan taranmış, ince kavisli sarı saçlarıyla, şu yarı açık dudakları arasından göze çarpan fildişi dişleriyle şu kadın, bütün bir cihanı alt üst edebilecek bir afetti.”*¹⁸⁶

(...)

“Sabah ezanları okunmaya başlarken, Yıldırım Bayezid Han ile sevgilisi; kuş tüyü yastıklar arasında bî-hoş uzanmış bulunuyorlardı.

Birbirlerine öyle sıkı sıkı sarılmışlardı ki, birbirleriyle öyle sıkı sıkı sarmaş dolaş olmuşlardı ki, şu dakikada, eğer, yabancı bir göz, bu atlas yastıklı sedire bakmış olsa idi; ilk nazarda, burada hem-bezm iki âşık bulunduğunu fark edemezdi.

*Ser-hoş tâc-dâr ile işvekâr maşuka iç içe geçmişler, etten ve kemikten bir yumak haline girmişler, yusyuvurlak garip bir halîte yaratmışlardı.”*¹⁸⁷

Yukarıda, yazarın tarihî romanlarından ve bir inceleme kitabından hareketle devşirme olarak saraya getirilen vezirler, sadrazamlar ve padişahların eşi olma derecesine yükselen Sırp Prensesi Olivera ile Hürrem Sultan'ın romandaki özellikleri örneklerle ortaya konmuştur. Yazarın romanlarında dikkati çeken bir diğer ve son unsur ise bu kadınlar padişahların yanına gelmeden önce hükümdarlar, ülkeleri için

¹⁸⁵ A.g.e., s.207-208.

¹⁸⁶ A.g.e., s.160.

¹⁸⁷ A.g.e., s.183.

fetihler yapan şanlı komutanlar iken; devşirme kadınların romana katılmalarıyla birlikte devletin felaket sürecine doğru ilerlemesi vaziyetidir. Örneğin *Koroğlu* romanında, Yıldırım Bayezid'in tanıtıldığı bölümden anlaşılacağı üzere, Yıldırım Bayezid, Olivera'yı haremine almadan önce topraklarını sürekli genişleten bir hükümdardır:

“Şu, ayakta duran, yuvarlak yüzlü, kırmızıya mail beyaz tenli, koç burunlu, ela gözlü, koyu kumral kaşlı ve koyu kumral sakallı adam..

Bunun adına Bayezid derler. Osmanoğulları hanedanından gelen dördüncü tâc-dâr işte budur.

Geniş göğsüne dikkat ediniz! Bu geniş göğüslü, uzun seneler süren çetin mücadeleler karşısında, zerre kadar fütur duymamış bir kalbin mahfazasıdır. ‘Hüdâvendigâr Murat’ın’ büyük oğlu ‘Ertuğrul’un’ hafîdinin hafîdidir bu.

Hristiyan silahşörler, bu geniş göğüslü tâc-dârı Azrail addederler.

Bizans'ta hükümet süren Rum İmparatorları, Avrupa'nın her tarafındaki derebeyleri, krallar ve hükümdarlar, Anadolu'nun her tarafındaki küçük küçük hükümetçikler Hüdâvendigâr oğlu Bayezid'in önünde tir tir titreyen birer zelildirler.

Türk ordusunun başında, şu iri yarı, azılı vücutlu tâc-dâr, öyle kahramanlıklar öyle harikalar göstermiştir ki..

Niğbolu'da ehl-i salibin beynine inen demirden yumruğuyla garb, şu dakikada sersem bir öküzden farksızdır.

Selçuk saltanatının enkazı üzerine kurulan nice beyler, nice nice nîm hükümdarlar, şu dakikada fermanlarına, iradelerine râm birer sübaşı menzelesindedirler.

Ona şimdi bütün dünya ‘Yıldırım’ namını vermektedir.

Yıldırım..

Osmanoğulları hudutlarından içeriye sarkmaya çalışan azim bir ordu, onun yıldırım bir sağnağa benzeyen saldırılarına karşısında mahv ve perişan olmuştur.

Bu, muasırları arasında misili mevcut olmayan bir tâc-dârdır.”¹⁸⁸

Yıldırım Bayezid’in, ‘Yıldırım’ ve ‘Sultan-ı İklim-i Rum’ unvanlarını aldığı Niğbolu Savaşı’ndan ve bunun sonucunda Olivera’nın padişah eşi olarak Edirne Sarayı’na gelmesinden sonra işler değişir. Romanda bu anlam ilk başlarda yukarıda olduğu gibi açık bir şekilde ifade edilmez, hissettirmeye çalışılır. Yukarıda, romandan alıntı yapılarak belirtildiği üzere, Yıldırım Bayezid’in eski başarılarından hareketle düşünüldüğünde, bu bakış açısı karşılığını bulur. İlerleyen bölümlerde ise bu durum, “*Dünün cengâveri*” sözleriyle açık olarak zikredilecektir. Bayezid’in Olivera öncesinde içki içip içmediği eserde geçmemekle birlikte Olivera’nın saraya gelişinden sonra işler değişecektir. Bu andan itibaren Yıldırım; zevk ve sefa hayatına öncelik verecek, Olivera’ya sakilik yaptıracak ve hayatın anlamı olarak şarap ve kadını görecektir:

“-Olivera! Sabrımın suistimal edilmesinden hazzeden bir adam değilim ben.. Bunu ne zaman idrak edeceksin? Haydi! Durma? Doldur!. Doldur şu murassa kâseyi.. Doldur şunu! Şu güzel ellerin, bu beyazlıkları karşısında bütün bir saltanatın manasızlaştığı kolların esirgemesinler bu lütfü!.. Doldur.. Doldur kâsemi!.. Dolsun ve taşsın Bizans şarabıyla bu incili tas..

(....)

*‘-Şarap!’ diye bağırdı. Şarap hayattır. Hayatın ta kendisidir şarap. Kanımızdan renk alan bir sekr verici mayi de olmasa yaşamaktan ne zevk alabiliriz ki?.. Şarap içerken dostlarımıza dost oluruz. Düşmanlarımıza bizi gaddar edebilecek şaraptan gayri bir kudret var mıdır?’*¹⁸⁹

(....)

“Oh!.. Hüdâvendigâr’ın büyük oğlu ve halefi Bayezid, kırmızı şaraba bayılır, her ay Bizans’tan kalkan bir kârbân, Edirne Sarayı’nda yaşayan cihangir Bayezid’e, imparatorların mahzenlerinde yillanmış en nefis Kıbrıs, Girit, İzmir ve Mora şaraplarını büyük fiçilarla nakleder ve Osmanoğlu Yıldırım Han, İzmir’in, Mora ve Girit’in bu en nefis şaraplarını kâse kâse, desti desti, fiçi fiçi yuvarlıyor..

¹⁸⁸ A.g.e., s.156.

¹⁸⁹ A.g.e., s.150-151.

İçer, içer, içer..

Niğbolu, galibinin hıncı şimdi şerabedir.

Bu kadın.. Şu yanibaşındaki sedire çırılçıplak uzanmış yatan enfes hilkat, onun sâkiyesidir."¹⁹⁰

Yıldırım Bayezid'in, Olivera'nın saraya gelişinden sonra kötü özelliklere büründüğünü metnin içinde bize en iyi gösteren bölüm ise, şüphesiz şu kısımdır:

"O, yalnız şunları sever:

Şarap ve kadın.

Ve o.. Her gece, Edirne, karanlıklara gömülürken buraya, şu odaya bu haclegâha çekilir.. Şarap ile kadını, kadınına karşısına alır ve ta sabaha kadar her gece kadın ve şarap onunla dudak dudağa, kucak kucağa, koyun koyuna yaşar.

Dünün cengâveri, bu günün zevk-peresti ve zen-peresti olmuştur.

Yıldırım Bayezid şimdi, 'Niğbolu'da' ehl-i salîbe kan kusturan, Anadolu Derebeylerine korku veren kâdir-i şehenşâh değildir.

Artık o, kadından ve şaraptan kâm alan, kadına ve şaraba tapan bir bedmesttir."¹⁹¹

Bu noktada Yıldırım Bayezid'in içki içip içmediği, yazarın, tarihî bir şahsiyet olan ve tarihte önemli bir yere sahip olan Yıldırım Bayezid'i içkiye müptela olarak göstermesinin tarihî bir hakikat mi yoksa tarihin tahrif edilmesinden ibaret mi olduğuna kaynaklardan hareketle bakmak gerekir. Bu konu hakkında Tarkan Suçıkar, *Emir Timur Yıldırım Bayezid* adlı eserinde; kaynaklardan hareketle Yıldırım Bayezid'in içki içtiğini söylemekle birlikte bunun müsebbipleri olarak gösterilen Sırp Kralı Lazar'ın kızı Olivera'nın -kaynaklarda Mara-Marya, Mar(y)a Despina ve Mar(y)a Olivera Despina gibi isimlerle anılır- ya da Çandarlı Ali Paşa'nın etki ve yönlendirilmeleriyle değil kendisinin iradesi, zaafı ve meyli ile gerçekleştiğini söyler.¹⁹² Yıldırım Bayezid'in içki içmesi hususunda Olivera ve Çandarlı Ali Paşa'ya

¹⁹⁰ A.g.e., s.157-158.

¹⁹¹ A.g.e., s.157.

¹⁹² Tarkan Suçıkar; *Emir Timur Yıldırım Bayezid*, Kripto Yayınları, Ankara 2015, s.155-156-157.

olan suçlamasının, müspet Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezid algısına zarar vereceği ve Osmanlı padişahlarıyla ilgili menfî algıya dönüşebileceği kaygısıyla ortaya atıldığını düşünür.¹⁹³ Ahmed Akgündüz ve Said Öztürk ortak olarak yazdıkları *Bilinmeyen Osmanlı* adlı eserlerinde; Yıldırım Bayezid'in gençliğinde içki içtiğini aktaran tarihten bazı kişiler olduğunu söylemekle beraber bu düşünceye mesafeli ve temkinli şekilde yaklaşır. Yazarlar, amaçlarının; bütün Osmanlı padişahlarını masum göstermek olmadığını, Osmanlı tarihlerinin Osman Bey'den Sultan Murad zamanına kadar kendileri içki içmediği gibi halkının da içki içmesine müsaade etmedikleri ancak Yıldırım Bayezid devrinde halka içki içirilmemesi hususunun biraz gevşediği, şayet bu bilgiler doğru ise de onun asla içki müptelası olmadığını, söylendiği gibi içkili sofralar düzenlemediğini ve çok geçmeden tövbe ederek Bursa Ulucami'nin inşaatına başladığını söylerler. Yıldırım Bayezid'in içki içtiğini söyleyen kaynakların; onun 1391 yılında Olivera ile evlendikten sonra, bu kadının müslüman olmaması ve başka sebeplerle, az bir süre de olsa içki kullandığını, veziri Çandarlı Ali Paşa'nın ise ikaz görevini yerine getirmediğini belirttiğini söylerler. Kısaca Olivera'nın Bayezid'le evlendirilmesini padişahı evvela manen yıkmak olduğunu belirten kaynakların olduğundan bahsederler. Yıldırım Bayezid, Çubuk Ovası'ndaki Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilince: "*Musibetler, günahlardan doğar!*" mantığı doğrultusunda Yıldırım'ın dinî, siyasî ve malî konularda gevşek davrandığı ve bunun sonucunda yenildiğini söyleyen kaynaklar olduğunu zikrederler.¹⁹⁴ Nitekim Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu da romanında açık olarak söylemese de Olivera'nın, Yıldırım Bayezid ile evlenmesinin sebebi olarak padişahı manen zayıflatmak ve Niğbolu Savaşı sırasında öldürdüğü Hristiyan askerlerinin intikamını almak olduğu romanın şu bölümünden anlaşılır:

"İçer, içer, içer..

Niğbolu, galibinin hıncı şimdi şerabedir.

Bu kadın.. Şu yanibaşındaki sedire çırılçıplak uzanmış yatan enfes hilkat, onun sâkiyesidir.

¹⁹³ A.g.e., s.162-163.

¹⁹⁴ Ahmed Akgündüz ve Said Öztürk. *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1999, s.59-60.

Orada.. Halının üzerinde kapaklanmış duran incili tas; bunun elleriyle doldurulur ve bunun şu birbirinden güzel, gül turnaklı mini mini pamuk ellerindendir ki Osmanlı Padişahı'nın devetabanını andıran azılı pençelerine ağız ağıza dolu devler piyalesi ulaşır ve dolar dolar.. Boşanır, yine dolar..

Bu güzel kadın, şu dik memeleri tepeletecek erkek izzet-i nefsi arayan kadın, şu bembeyaz sinesinde, geniş kalçalı olgun vücudunda cinsiyetinin bütün mümtaz hususiyetlerini saklayan kadın, bir Sırp Prensesi'dir.

Niğbolu'da ehl-i salibin yapamadığı işi, tek başına, Edirne'de, Edirne'nin göbeğinde, Edirne Sarayı'nın ta içinde yapan ve beceren bir Sırp Prensesi..”¹⁹⁵

Tarkan Suçıkar, Âşıkpaşazâde, Behiştî Neşrî, İdrîs-i Bitlisî ve Hoca Sâdeddin'e dayandırdığı bilgilerde; Olivera'nın, Yıldırım Bayezid üzerindeki etkisinden kardeşleri lehine yararlandığını ifade eder. Yine Hoca Sâdeddin'e dayandırdığı bilgilerden hareketle Olivera'nın kardeşi Stefan Lazareviç, ona evlenirken şöyle diyecektir:

“Padişahın özel hayatına karışırsan, ona yakın ve sırdaş olabilersen baş başa kaldığınız bir sırada, neşesini bulduğu anda Las diyarından Semendire ve Güvercinlik kalelerini sana doğrulukla hizmet etmekte olan, emirlerine uyan kardeşime armağan eylesen, onu pek çok yükselteceğin gibi ben cariyeni de sevdiğine işaret olur diyerek yalvarıp yakar. Kerem ve ihsan duygularını harekete geçir demişti.”¹⁹⁶

Yazar da *Köroğlu* romanında, bu bilgilerdeki gibi Olivera'nın, Yıldırım Bayezid üzerindeki etkisini ve onu istediği şekilde yönlendirdiğini gösteren bölümlere yer verir:

“-İmkân mı yok!. Lakin sultanım, sen hiç mi benimle alakadar değilsin? Pay-i tahtındaki dönen entrikalara, ağızdan ağza dolaşan dedikodulara hiç mi kulak vermiyorsun? Duymuyor musun ki tebaan, kollarının arasında kendinden geçen, dudaklarından ateş, sevginden hayat alan kimsesiz Olivera'yı her dakika, her an yerden yere vurmaktadır. İşitmiyor musun ki sadrazamından yeniçerilerine kadar,

¹⁹⁵ Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, *Köroğlu*, C.1, s.158.

¹⁹⁶ Tarkan Suçıkar, a.g.e., s.154.

sarayının aşçılarından menkûhalarına kadar herkes, beni terzil ile meşguldür. Bilmiyor musun ki en sefil serseriden, en asil sefiline kadar bütün bendelerin beni bir fahişe, beni bir allâk, beni bir alçak diye anıyor?

Ellerini, güzel başını taçlayan sarı saçların ipek demetleri arasına daldırarak, inler gibi haykırdı:

-Ah.. Bilmiyor musun? Bilmiyor musun? Bî-haber misin bütün bunlardan? Duymadın mı, işitmedin mi bunları?

Sultan-ı İklîm-i Rum'un gözleri büyüdü, büyüdü, büyüdü.

Yumrukları bir kantar zeytinin yağını bir lahzada çıkartabilecek bir şiddetle sıkıldı. Kolları birer boğa yılanı korkunçluğuyla, kıvrıla kıvrıla havaya kalktı. Dışleri tasavvuru muhâl bir gayz ile birbirine kenetlendi. Avurtlarını bin çuval buğdayı bir anda öğütebilecek bir değirmen kudretiyle oynatarak:

-Fahişe.. Fahişe ha?. Sana fahişe diyorlar öyle mi? Yıldırım'ın koynunda yatan kadına fahişe diyorlar öyle mi?

-Hahahahaaaa.. Buna cüret eden haydutlar! Biliniz ki bu misilsiz küstahlığın cezası pek feci olacaktır.. Pek feci olacak bu küstahlığın cezası.. Bana Yıldırım derler. Ben, Niğbolu'yu kana boyayan cihangirim. Kosova'da, en kahhar düşmanlarını buğday başakları gibi ta diplerinden turpanlayan Hüdâvendigâr Murad'ın oğluyum ben.. Bunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlar mı ki ben, kardaş kanyıla elleri bulanan bir Osmanoğluyum!

(...)

-Hepsini keseceğim.. Hepsini.. Ne bir tek sefil serseri bırakacağım, ne de asil sefil ayak üstünde kalacak.. Anladın mı Olivera? Hepsini keseceğim. Senin bu beni çıldırta güzellığın önünde eğilmeyen bir tek baş bırakmayacağım. Hepsini keseceğim. Hepsini.. Hepsini!.”¹⁹⁷

Metinlerarası ilişki bağlamında *Köroğlu* adlı esere baktığımızda, halk nazarında anlatılan birçok Köroğlu rivayeti olduğunu belirtmekle birlikte yazarın eserinin, bu anlatmalardan en çok İstanbul rivayetine benzediği ve geniş bir tarih

¹⁹⁷ Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu; *Köroğlu*, C.1, s. 165-167.

bilgisine sahip olan yazarın, eserini yazarken bu rivayetten haberi olduğu, belki de okuyup yararlandığı söylenebilir. İstanbul rivayetinde ve *Köroğlu* eserinde ortak özellik olarak, Köroğlu'nun babası, Bolu Beyi'nin seyisidir.¹⁹⁸ *Köroğlu* adlı eserde, seyisin gözünü okla kör eden zalim Bolu Beyi daha sonra onu atın üstüne bindirip yollar. At onu bir köye kadar götürür. Bu noktadan sonra seyis, köyden birinin refakatiyle memleketine gider. İstanbul rivayetinde ise, at onu memleketine kadar götürür. Öte yandan en benzer özelliklerden birisi de seyisin, oğluna bir at hazırlaması sahnesidir. Seyis, intikamını almak için oğlunla beraber, ona bu yolculukta vasıta olacak bir de at yetiştirir. Atı yetiştirme tarzı olarak hem *Köroğlu* adlı eserde, hem de İstanbul rivayetinde at, bir iğne deliği kadar açık bırakılmayacak şekilde ahıra kapatılır. Köroğlu, babasının talimatlarıyla atı orada bir müddet besledikten sonra çamurda koşturur. Daha sonra tekrar ahıra kapatır ve bir süre daha besler. Bir sonraki çamur koşusundan sonra at hazır hale gelir ve Köroğlu babasının intikamını almak üzere yola çıkar.¹⁹⁹

Bütün bu değerlendirmeler neticesinde, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun tarihî romanlarında, devrinin sosyal, siyasal ve ekonomik olaylarından etkilendiğini, eserlerini bu çerçevede yazdığını, dönemin şartları gereği Osmanlı padişahlarına ve gayr-i müslimlerden devşirme olarak getirildikten sonra padişah eşi ya da vezir, sadrazam mertebelerine ulaşanlara olumsuz bir pencereden baktığını söyleyebiliriz. Bunun sebebi olarak, devrinin ulus devlet anlayışıyla ve yeni bir devlet kurulurken bu anlayışa uygun olmayan Osmanlı'yı reddetmek gerektiği düşüncesiyle hareket ettiği söylenebilir. Ancak, Osmanlı'nın yıkılmasında gayr-i müslimlerin kardeşlik maskesi altında Müslümanları, Abdülhamid gibi padişahlara karşı kışkırtması ve onun devrilmesinden sonra bir bir bağımsızlık istemeleri de, Nizamettin Nazif'in dimağında yer edinmiş olacak ki, Abdülhamid'i eserlerinde övüp savunurken, diğer padişahlara, özü gayr-i müslim olan devşirme eş ve vezirlere karşı sürekli bir olumsuz tutum içerisinde. Cumhuriyet rejiminden etkilenmesinin bir tezahürü olarak eserlerinde, padişahlara karşı Türk halkını temsil eden kurmaca bir şahsiyet yaratan yazar, başarıların padişahlar sayesinde değil Türk halkı sayesinde kazanıldığı tezini işler. Yazarın kendi beğenilerinden hareketle, romanlarında kadın

¹⁹⁸ Pertev Naili Boratav; *Köroğlu Destanı (Bütün Eserleri-6)*, Bilge Su Yayınları, Ankara 2016, s.36.

¹⁹⁹ A.g.e., s.36.

şahsiyetleri sürekli sarışın olarak yarattığı da görülür. Romanlarında macera, cinsellik ve ihanet, yasak aşk, içki, unsurları da ön plandadır. Üslûp yönünden eserlerine bakıldığında, eserlerini hâkim / tanrısal bakış açısıyla kaleme alan yazar, merak unsurunu sürekli ön planda tutarken bazen bu durumu abartarak uzatır. Buna karşılık romanlarını tezatlar üzerine kuran yazar bunda oldukça başarılıdır. Padişahlar ve saray yönetimine karşı yarattığı karakterlerde oldukça başarılıdır. Tarihî romanların, salt tarih bilgilerine dayandırılmasına karşı olduğunu söyleyen yazarın eserlerinden anlaşılın, hayal gücünün sınırsız olduğudur. Nitekim onun roman yazma sebebi de, Mehmet Asım'ın bu hayal gücünü fark etmesi ve onu roman yazma konusunda teşvik etmesidir. Bu, bir anlamda roman ve sanat için olması gereken bir durumdur. Sanatın ve sanatçının amacı, hayal gücü nispetinde eserler üretmesidir. Bu noktada yazar, eserini ortaya koyarken hayal dünyasındakileri beyin süzgecinden geçirerek bir kurgu yaratır. Bu açıdan bakıldığında normal görünen durum, konu tarihî roman olduğunda hassaslaşır. En eski günlerden, mit, destan, efsane, hikâye, masal, Cenname, Gazavatname vb. gibi farklı ad ve şekillerde günümüze kadar ulaşan, değişip dönüşen ve bugünkü şeklini alan tarihî romanlar, insanların yaşadığı andan, hâlden memnun olmayıp mâziye baktıklarında mutlu oldukları, gurur duydukları, âtilerinde ders alacakları olaylar ve örnek alacakları rol modeller olarak atalarının şanlı tarihini görmek istedikleri yer olarak görüldüğünde hiçbir olumsuzluğun ve eleştirinin hoş karşılanmadığı bir alan olarak karşımıza çıkar. Hele ki bu eleştiriler yıkıcı bir tarzda ve tarihin tahrif edilmesi boyutunda olduğunda insanların ve eleştirmenlerin tepkisini çeker. Yazacağı her eserde sınırsız bir özgürlüğe sahip olan yazardan, tarihî romanlarda, tarihe sıkı sıkıya bağlı olmasa da eserindeki tarihî şahsiyetler ve olaylar konusunda daha dikkatli olması beklenir. Bu beklenti elbette yerindedir. Tarihî roman yazarından, yazacağı dönemle ilgili araştırmalar yapması, bu araştırmalar neticesinde bir kurgu yaratması ve bu kurgu sırasında tarihi tahrif etmemesi beklenir. Ancak son yıllardaki postmodern tarihî roman anlayışının, tarihe uymayı reddettiği düşünüldüğünde Nizamettin Nazif'in daha o yıllarda bu akımı başlattığı söylenebilir. O, aynı dönemde yaşamasa da Nasrettin Hoca'yı, Yıldırım Bayezid ile Timur'un savaş sürecini ve Köroğlu'nu aynı roman içinde buluşturmayı başarmıştır. Nitekim Nizamettin Nazif, Cumhuriyet döneminin ilk tarihî roman yazarıdır. O, birçok yazarı bu alana çekmiş ve örnek

alınmış, fikirleri önemsenen bir yazardır. Her yazarın, yaşadığı devrin aynası olduğu nokta-i nazarından hareketle Nizamettin Nazif'in de devrindeki siyasî olaylardan doğal olarak etkilendiğini söyleyebiliriz. Eserleri, okuma zamanına göre değil, yazıya geçirildiği dönemin şartlarına göre değerlendirmek gerekir. Dönemin ünlü yazarlarının dahi aynı gazetede eserleri tefrika edilirken, insanların onun eserine rağbet göstermeleri bir tesadüf değildir. Yazar, kendisinin ve Cumhuriyet döneminin ilk tarihî romanı olan *Kara Davud*'un ikinci cildini Ahmet Haşim'e ithaf eder. Bu eser, Ahmet Haşim'den de büyük övgüler almış bir eserdir. O, romanın ikinci cildinin neşrini müteakip "*Büyük Bir Efsaneci*" başlıklı yazısında şunları söyler: "*Ben ki fena bir roman kariyim. Kara Davut'un birinci cildini bir gece içinde okumuş ve son sayfasını kapamadan gözümü kırpmamıştım. İkinci cildini de aynı iştiha ile ve aynı kısa müddet içinde bitirdim.*"²⁰⁰

Döneminde halk ve aydınlar tarafından büyük bir ilgi gören eseri bugünkü bakış açısıyla değerlendirdiğimizde ideolojik, ısmarlama, sanattan yoksun, popülerite için yazılmış macera romanı olarak zikretmek ve hafife almak yanlış bir tutumdur. Döneminde tarihî romanın ilk örneği olarak zikredilen ve günümüz alfabesine çevrilen yazarın *Kara Davud* adlı eseriyle başlayarak *Deli Deryalı*, *Kolkola* ve *Karlı Dağlar* gibi eserlerle devam eden bu romanları, günümüz anlayışı çerçevesinde sınıflandırıldığında, Hülya Argunşah ve Zeki Taştan gibi bu alanın öncüleri ile buna ek olarak Ahmet Özcan ve Murat Kacıroğlu gibi isimler tarafından popüler tarihî roman olarak ifade edilir. Biz de, eski harflerle yazılıp çevirisinin yapılmadığı için değerlendirmeye tâbi tutulamayan *Koroğlu* adlı eserin günümüz alfabesine çevirisini yaptıktan sonra, bu alanda yapılan yeni tanım ve tasnifler neticesinde popüler tarihî romana dâhil edilmesinin doğru olduğunu düşünüyoruz. Son olarak şunu da belirtmek gerekir ki, yazarın eserlerinin popüler tarihî romana dâhil edilmesi, bu eserlerin kıymet-i harbiyesinden bir şey eksiltmeyeceği gibi döneminde yakalamış olduğu başarılarından da bir şey kaybettirmeyecektir.

²⁰⁰ Zeki Taştan; *a.g.t.*, s.36.

İKİNCİ BÖLÜM

NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN KÖROĞLU ADLI ESKİ HARFLİ TARİHİ ROMANININ KLÂSİK İNCELEME YÖNTEMİYLE TAHLİL EDİLMESİ

1. ÖZET

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, *Köroğlu* romanında olayları, tek olay merkezi çerçevesinde işlemez. O Yıldırım Bayezid'i ve onun döneminde yaşananları ele alırken romanına ismini veren halk hikâyesi kahramanını Köroğlu'ndan faydalanır. Yazar romanlarında, yaygın görüşünün bir yansıması olarak Osmanlı padişahlarını olumsuz özelliklerle yansıtırken her zaman Türk milletini temsil eden bir zıt kahraman yaratır. Bu kahraman *Kara Davud* romanında Fâtih Sultan Mehmed'e karşı Kara Davud iken, *Deli Deryalı* romanında Kanunî Sultan Süleyman'a karşı Barbaros Hayrettin Paşa önderliğindeki Türk denizcileridir. İncelememize konu olan *Köroğlu* romanında ise bu kahraman, Yıldırım Bayezid'e karşı Köroğlu (Ruşen Ali) önderliğindeki Burhanettin Veli ve Fatma'dır. Nurettin'in zulümlerinden, onlar da nasibini alır. Halkına zulmetse de, Yıldırım Bayezid'e verdiği hediyelerle Bolu Beyi olma sıfatını devam ettiren Nurettin'e karşı, bu üç isim güçlerini birleştirir. Onların bireysel gibi görünen intikam arzuları, aslında Allah'a el açıp kendilerini kurtarmasını isteyen tüm Bolu halkının yararınadır ve mademki Yıldırım Bayezid, bu toprakları hükmü altında tuttuğu hâlde halkın yaşadığı eziyetleri görmemektedir, o hâlde onlara tek şey düşmektedir; kendi göbeklerini kendileri kesmek...

Yazar, 1208 yılında doğup 1284 yılında vefat eden Nasrettin Hoca'yı da romanında kısa bir şekilde işler. Emine adındaki kızına gelen görücülerle başlayan olaylar, Nasrettin Hoca'nın müdâhil olmasıyla komik bir hâl alır.

Merhametli, adaletli, hükmettiği topraklarda sevilip sayılan, dindar bir Bolu Beyi olan Bedrettin Veli'nin atlara merak vardır. Sarayında cariyeleri de olan Bedrettin Veli'nin köylü kadınlarına ilgisi daha çoktur. Bedrettin Veli'nin, kendisinden on beş yaş küçük olan ve aynı zamanda onun seyisliğini yapan bir sütkardeşi vardır. Sütkardeşinin civar köylerde tanıdığı birçok kadın vardır. Her gün

civar köylere giden bu adam gün gelir dinlenmek maksadıyla köylere gitmemeye başlar. Pembe adında bir kadın onu merak eder ve gece Bolu Kalesi'nde seyisin odasına girmeyi başarır. Geceleri kaleye misafir kabul edilmesinden hoşlanmayan Bedrettin Veli, sütkardeşiyle kadını görür ve ona kızacakken sütkardeşi kadının Bedrettin Veli'yi sevdiğini, kaleye onun için geldiğini söyler. Bedrettin Veli'nin yanına gelmeden iki ay evvel sütkardeşinden hamile kalan bu kadından bir çocuk doğar. Bedrettin Veli, çocuğu kendisinin sanır ve ona Nurettin ismini verir. Bir yıl sonra başka bir izdivaç yapan Bedrettin Veli'nin, bu izdivaçtan Burhanettin adında bir çocuğu daha doğar. Kadın, Burhanettin'i doğururken vefat eder. Bedrettin Veli, on beş yıl sonra Nurettin'i yanına alır. Bedrettin Veli, sütkardeşinden Burhanettin'i iyi bir at binicisi olarak yetiştirmesini ister fakat sütkardeşi işlerinin yoğunluğundan bu görevi uşağı Recep'e verir. Recep, Burhanettin'e sürekli Nurettin'i kötüler. Nurettin, Burhanettin'e göre kaba bir çocuktur. Bir gün Bedrettin Veli, kendisini kötü hissedince sütkardeşi olan seyisine, ölümünden sonra Bolu Beyi olarak Burhanettin Veli'yi görmek istediğini vasiyet eder. Hazinesinin dörtte üçünü yirmi yaşını doldurduğunda Burhanettin Veli'ye vermesini söyledikten sonra hazineleri seyisiyle beraber gizli bir yere saklar. Bedrettin Veli'nin ölümünden sonra Nurettin ve Recep işbirliği yaparak Burhanettin'i öldürmeye çalışır. Tesadüfen haydutlar tarafından kurtarılan Burhanettin, onların arasına katılır ve reisleri olur. Nurettin, Burhanettin'i korumaya çalışan Bedrettin Veli'nin sütkardeşinin yani babasının da gözlerini oyar ve ata bindirerek kaderine terk eder. At, onu tesadüfen bir köye ulaştırır. Köylüler, kör seyisi iyileştirir. Köyden yanına bir kişiyi alıp yola çıkan kör seyis köyüne döner. Bir yıl sonra eşinden bir çocuğu olurken; onu götüreren attan da bir tay doğar. Oğluna Ruşen Ali adını koyan kör seyis onu ve tayı yetiştirir. Günün birinde oğluna, başından geçenleri anlatır ve Nurettin'den intikamını almak üzere Bolu'ya gönderir. Bu sırada Nurettin, kışları Bolu Sarayı'nda kalıp şehirdeki halka zulmederken; yazları, Çile Dağı eteklerindeki kaplıcaların bulunduğu yerde sarayında kalmakta ve civar köylerdeki halka zulmetmektedir. Her gün bir bakire kız öldürme ve onun ölümünden zevk alma gibi hasta bir ruha sahip olan Nurettin, yine bu amaçla Fatma adında bir köy kızını ve sevgilisini yakalayıp sarayına getirir. Sevgilisinin, kendisini tanımaması üzerine gözlerine ok atarak kör eder ve Fatma'nın yanına götürerek ölmesini seyrettirir. Fatma, yine bir tesadüf eseri Nurettin'in

elinden kaçmayı başarır. Arkasından adamlarını yollar. Koroğlu onları görür ve Fatma'yı kurtarmak ister. Uzun süre savaştıktan sonra yaralanır ve yine bir tesadüf üzerine Bolu Beyliği'nin asıl vârisi Burhanettin tarafından kurtarılır. Daha sonra Koroğlu, Burhanettin ve Fatma birbirlerine hikâyelerini anlatır ve aynı amaçta olduklarını anlarlar. Koroğlu, Bedrettin Veli'nin sütkardeşine yani babasına vasiyet ettiği hazineyi almasında Burhanettin'e yardımcı olur. Daha sonra ise, Nurettin'den intikam alacağı günleri düşünerek hep birlikte intikam naraları atarlar.

Bolu Beyliği, Yıldırım Bayezid hükümdarlığındaki Osmanlı Devleti'ne bağlı bir derebeyliktir. Nurettin, Bolu Beyi olduktan sonra Yıldırım Bayezid'e hediyeler ve mücevherler gönderir. Savaş durumunda asker yardımı yapar. Bunun karşılığında Yıldırım Bayezid, Bolu halkının uğradığı baskı ve zulümlere kulaklarını tıkar. Adeta kör ve sağır kalır. Niğbolu Kalesi'ni fethettikten sonra Sırp Kralı Brankoviç, Osmanlı ile ilişkilerini güçlendirmek için Olivera isimli kızını hediye olarak Yıldırım Bayezid'e sunar. Yıldırım onu haremine kabul eder. Olivera çok güzel bir kadındır. Bu andan itibaren Yıldırım Bayezid kibir, şehvet ve ihtişam içinde yaşamaya başlar. Her gece içki içer ve Olivera ile düşüp kalkar. Öğlen saatlerine kadar yatan tembel, devlet işlerinden uzaklaşmış bir padişah hâline gelir. Yazar, Edirne'yi de kasvetli bir şehir olarak tasvir eder. Burası, yatsı namazından sonra dışarıya çıkılmasının yasak olduğu bir şehirdir. Yıldırım Bayezid'in baskıları altında hayatını idâme ettiren, sorgulamayan bir halk vardır. Yıldırım Bayezid, Timur'a mağlup olan Azerbaycan topraklarında hüküm süren Karakoyunlu hükümdarı Yusuf Han ve Irak hükümdarı Ahmed Celayir'e ev sahipliği yapar. Olivera bu durumdan faydalanarak Yıldırım Bayezid'in gururunu tahrik edecek sözler söyler. Yıldırım Bayezid bu sözlere sinirlenip Timur'a düşman olur. Timur ise, Yıldırım Bayezid'in Azerbaycan ve Irak hükümdarlarına ev sahipliği yapmasından hoşnut değildir. Onları sarayından uzaklaştırması ve emirlerine karşı gelmemesini içeren bir mektup yazarak Yıldırım Bayezid'e gönderir. Yıldırım Bayezid ise, onları teslim etmez ve karşı bir mektup yazar. Bu, bir nevi savaşın başlayacağını habercisidir. Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki mücadeleyi konu alan bölüm burada biter. Fakat biz, bu savaşın yaşandığını ve Timur lehine sonuçlandığını biliriz. Yazar, bu bölümü ucu açık bir şekilde bitirerek okuyucularda merak duygusu uyandırmak istemiş olabilir. Daha önce de belirttiğimiz gibi tarih, yaşanan olaylar ve sonuçları üzerinden değerlendirme

yaparken insan faktörünü ve onun duygularını ihmâl eder. Tarihî roman yazarları ise, tam da bu noktada devreye girer ve insansız soğuk, cansız ve soyut kalan tarihi insan ve onun duygularını ekleyerek tarihe bir somutluk dolayısıyla canlılık kazandırır. Yıldırım Bayezid ve Timur'un savaştan önce mektuplaştıkları ortadadır. Yazar bu noktada, mektuplaşma öncesinde ve sırasında iki hükümdarın duygu ve düşüncelerini yansıtarak tarihi yapan faktörün insan olduğunu ve insansız tarihin mümkün olmayacağını bize bir kez daha hatırlatır.

2. DIŞ YAPI

2.1. BİYOGRAFİK KÜNYE

Köroğlu adlı roman, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun kaleme aldığı, yayımlandığı yıllar itibariyle tarihî roman olarak adlandırılan fakat son yıllarda, tarihî roman hakkında yapılan tanım ve tasnif çalışmalarından sonra popüler tarihî roman sınıfına dâhil edebileceğimiz bir eserdir. Roman iki cilt hâlinde basılır. Üç olay zinciri çerçevesinde yazılan roman; Köroğlu, Burhanettin Veli, Fatma üçgeninde gelişen ve zalim Bolu Beyi ile mücadelelerini konu alan kısım 119, Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki mücadeleyi konu alan kısım 73 ve Nasrettin Hoca'yı konu alan kısım 15 olmak üzere toplam 207 bölümden oluşur. Roman 663 sayfadan meydana gelirken, birinci ciltte 39 ve ikinci ciltte 7 sayfa olmak üzere toplam 46 sayfa resim mevcuttur. Romanda, yazarın Yıldırım Bayezid'den bahsettiği kısımları ihtiva ettiği düşünülen 152 ve 153. sayfalar eksiktir. *İkdam* gazetesinde tefrika edilen roman, daha sonra Hüsn-i Tabiat Matbaası tarafından 1928 yılında, İstanbul'da basılarak Kanaat Kütüphanesi'ndeki yerini alır. İstanbul Taksim Atatürk Kitaplığı'ndan bulduğumuz bu orijinal kitabın sayfalarında, Ordinaryüs Profesör Fahrettin Kerim Gökay'a ait olduğunu gösteren damga izleri vardır Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu bu eseri, romanın girişindeki bölümde dostum diye hitap ettiği Yusuf Ziya'ya atfeder. Daha sonra ise, şu notları düşer:

“Köroğlu, İkdam Gazetesi'nde tefrika edilmiştir. İkdam sahibi Ali Naci Bey'in; eserine karşı gösterdiği alâka ve mihmân-nüvâziye (misafirperverliğe) Köroğlu muharriri samimi bir teşekkürle mukâbele eder.” (C.1, s.4.)

“Köroğlu’nun iktibâs, tercüme, tashîn (sahneleme), senaryo vesaire bilcümle makarreti (karar yeri, karar merkezi), müellifine aittir.” (C.1, s.4)

2.2. KONU

Roman, üç vaka biriminde, üç ayrı olayı konu alır. Bunlardan ilk iki vaka zinciri arasında bir bağlantı vardır. Üçüncü vaka zinciri ise, müstakil olarak karşımıza çıkar. Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki gerginliği konu alan vaka zincirinde; Yıldırım Bayezid, Kosova ve Niğbolu fâtihi bir padişaktır. Bu savaşları kazandığı için Sırp Kralı Brankoviç, bir hediye sunarak kendisine bağlılığını göstermek adına kızı Olivera’yı, Yıldırım Bayezid’in haremine gönderir. Olivera, Yıldırım Bayezid’i her gece içki içen, şehvet düşkün, halkını baskıyla yöneten, gurur ve kibirli bir adama dönüştürerek türlü entrikalarla Timur’a düşman eder. Bir ve ikinci vaka zincirini birbirine bağlayan tek yer ise, Yıldırım Bayezid’in hâkimiyeti altındaki zalim bir Bolu Beyi olan Nurettin’in, Bayezid’e hediyeler, mücevherler ve savaş durumunda askerler vermesinden dolayı halkını baskı ve zulüm altında yönetmesine göz yummasıdır. Bir ve ikinci vaka zincirinde roman, bu ana olaya bağlı olarak gelişen bir takım olaylar zincirini konu alır. Roman, üçüncü vaka biriminde ise, Nasrettin Hoca’nın yaşadığı olayları konu edinir. Nasrettin Hoca, kızına görücüler gelince kızını övmek ister fakat her şeyi eline yüzüne buluşturur ve bundan sonra, trajikomik bir olaylar zinciri meydana gelir.

Cumhuriyet döneminin ilk tarihî romanı olarak gösterilen *Kara Davud*’un yazarı Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, bu eserinden sonra, tarihî denebilecek romanlar yazmaya devam eder. Romanlarında tarihî ve kurgu ürünü şahıslarla karşımıza çıkan yazar, tarihî şahsiyetlerden Osmanlı padişahlarını en olumsuz özelliklerle yansıtırken; kurgu ürünü şahısların ise, Türk milletini temsil ettiğini ve olumlu özelliklerle karşımıza çıktığını görürüz. Bu bağlamda yazar, tarihi tahrif etme konusunda eleştirilir. Bu bakış açısını, yazarın yaşadığı dönemden ve hâkim olan ideolojik görüşten ayrı düşünemeyiz. Nitekim Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, bu romanında, Osmanlı padişahlarından Yıldırım Bayezid’i olumsuz şekilde tasvir ederken; Timur’u, gururlu fakat ihtiyatlı, âmir fakat istişareye önem veren ve bazı konularda kibirliken bazı konularda mütevazı bir hükümdar olarak tasvir eder. Yazar, on altıncı yüzyılda, Bolu’nun Gerede ilçesinde doğduğu düşünülen ve

günümüze kadar farklı varyant (eş metin) ve versiyonlarının (benzer metinlerinin) geldiği Köroğlu halk hikâyesinin kahramanı olan Köroğlu'nu, romanında Yıldırım Bayezid'in yaşadığı dönemde yaşamış gibi gösterir ve olayları ağırlıklı olarak Köroğlu'nun üzerinden anlatır. Nurettin Veli, türlü entrikalar sonucu Bolu Beyi olur. Hasta ruhlu bir adam olan Nurettin Veli, Bolu Beyi olurken beyliğin asıl vârisine ve onu savunanlara türlü zulümler yapar. Bey olduktan sonra da, halkının can, mal, ırz ve namusuna musallat olur ve onlara her türlü zulmü yapar. Bunları yaparken de, Yıldırım Bayezid'e çeşitli hediyeler, altınlar ve savaşlarda askerler göndererek meşruluğunu sağlar. Yıldırım Bayezid ise, gönderilen altın ve hediyelerden dolayı, Bolu halkının çektiği çilelere kör ve sağır kalır. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, romanlarında padişahları ve onların devirlerinde yaşanılanları işlerken ilk defa bir halk hikâyesinden faydalanır.

2.3. OLAY ÖRGÜSÜ

Köroğlu, Burhanettin Veli, Fatma üçgeninde gelişen ve zalim Bolu Beyi ile mücadelelerini konu alan birinci vaka zincirinin olay örgüsü şu şekildedir:

1- Çoban Memet, Büyüksu denilen ve yazarın dipnotundan Bolu Çayı olduğu anlaşılan sulak yerin kenarında koyunlarını otlatır.

2- Çoban Memet ve Fatma birbirini seven iki âşıktır. Fatma; Memet'in, çobanlığını yaptığı koyunların sahibi ve köy ağasının kızıdır. Koyunların otladığı sırada Fatma, Memet'e naz yapmak için saklanır.

3- Hava kararmak üzeredir. Memet ahıra Fatma da köye gideceği dolayısıyla yolları ayrılacağı için Memet, Fatma'dan hava kararmadan köye dönmesini ister.

4- Fatma bu isteği reddeder ve ondan kendisi için kaval çalmasını ister. Kaval çaldığı sırada kim olduğu bilinmeyen bir kişi onlara saldırır.

5- Elindeki kırbaçla Memet'e iki kere vursa da Memet, bu adamı yere sermeyi başarır.

6- Yere serdiği kişinin adamları olduğu anlaşılan sekiz, on kişi daha gelir ve Memet'i etkisiz hâle getirir.

7- Recep adındaki elebaşları ve diğer adamlar, Memet ve Fatma'yı bağlarlar. Memet'in yere serdiği adamın zalim Bolu Beyi Nurettin Veli olduğu anlaşılır. Onu ayılıp köşke dönerler.

8- Bolu Beyi, Safranbolu, Gerede ve civar köylerde hüküm süren Yıldırım Bayezid hükümdarlığındaki Osmanlı Devleti'ne tâbidir. Bolu Beyi Nurettin Veli, Yıldırım Bayezid'e altınlar, mücevherler ve savaş durumunda askerler verir. Yıldırım Bayezid de bunun karşılığında Bolu Beyi'nin kendi hükmüne tâbi olan insanlara zulmetmesine göz yumar.

9- Bolu Beyi, kışları Bolu Kalesi'nin beylere mahsus olan sarayında kalırken yazları ise, yerlilerin ılıca nâmını verdiği Çile Dağı eteklerindeki kaplıcaların bulunduğu yerde yaptırılan sarayda kalır.

10- Kışın, şehirdeki insanlara zulmeden Nurettin Veli, yazın ise, kaplıcaya gelenlere ve civar köylerdeki insanlara türlü zulümler yapar. Kızlarını kaçırıp öldürmek için sarayına hapseder. En büyük zevki, her gün bakire kız öldürüp seyretmek olan bu adama yazın, haremdeki kızlar kâfi gelmediği için Büyüksu denilen yerden bakire kız kaçıtır.

11- Zalim Bolu Beyi Nurettin Veli'yi, Memet'in elinden kurtaran Recep, beş yüz altınla ödüllendirilir.

12- Recep, bu ücretin fena olmadığını fakat yirmi beş seneden beri tuttuğu sırrın karşılığı olmadığını düşünür.

13- Büyük bir saraya sahip olan Nurettin Veli'nin, sarayının dört dehlizinde karşılıklı toplam dört yüz küçük hücre vardır ve alıkoyduğu bütün kızları bu hücrelere hapseder. Nurettin Veli, Çoban Memet'in yanına getirilmesini ister. Adamları Memet'i getirene kadar o, bu hücrelerden birine girip sarışın bir kadını göbeğinden bıçaklayarak ölmesini izler.

14- Recep önderliğinde Hasan ve Durmuş, Memet'i, Nurettin Veli'nin yanına getirir. Memet'in, Nurettin Veli'yi tanımaması üzerine zalim Bolu Beyi, gözlerine ok atarak onu kör eder.

15- Nurettin Veli, Çoban Memet'in harem dairesine götürülmesini ister ve kendisi de oraya gider. Recep ve adamları onu harem dairesine götürürken Kamber

adında bir hizmetkâr, onları içeriye almaz. Memet'i, kızlara taşır. Memet, Fatma'ya gösterilmek üzere Nurettin Veli'nin harem dairesindeki yatak odasına götürülür.

16- Nurettin Veli, Kamber'den, Fatma'nın ellerini çözmesini ister. Fatma, Nurettin Veli'ye saldırır. Kamber müdahale etmek isteyince Nurettin Veli tarafından dışarı çıkarılır.

17- Öldüreceği kızların kendisine karşılık vermesinden, ağlamasından zevk alan Nurettin Veli, Fatma'nın kendisine vurmasına izin verir. Fatma, Memet'i sorar. Nurettin Veli yerde yüzüstü yatan Memet'i gösterir ve ağlamasını bekler.

18- Fatma, yerde yatan Memet'in omzunu tutarak ondan kendisine bakmasını ister. Nurettin Veli ise, onun artık kör olduğunu ve kendisini göremeyeceğini söyler.

19- Fatma'ya, Memet'i gösterip ağlatarak bundan zevk alma ve bunun sonucunda onu öldürme düşüncesinde olan Nurettin Veli, Fatma'nın ağlamayıp yeis, elem ve kin ile boğazını sıkmasıyla karşı karşıya kalır.

20- Fatma, sevgilisi ölünce, onun gözündeki oklardan birisini çekerek Nurettin Veli'nin üzerine saldırır. Nurettin Veli, oku Fatma'nın elinden alıp hançerini çıkarır ve onu öldürmek için üzerine yürür.

21- Fatma, geri geri giderken farkında olmadan cama çarpar. Camın kırılması sonucunda aşağı düşer.

22- Nurettin Veli, Fatma'nın öldüğünü düşünerek sevinir. Fakat Fatma ölmez. Nöbetten dönen bir muhafızın üzerine düşerek sağ kurtulur. Muhafızın atını alarak gece yarısı kaçmayı başarır.

23- Aşağıda bir adamın iniltisine duyan Nurettin Veli, bütün adamlarını uyandırarak oraya gider ve Fatma'nın ölmediğini anlar. Yüzlerce adamıyla beraber Fatma'nın peşine düşer.

24- Ağaçlık alanı geçtikten sonra üçe ayrılırlar. Recep önderliğinde yirmi kişi Büyüksu tarafına gider ve Fatma'nın izini bulurlar.

25- Bir yıldır Nurettin Veli'yi arayan ve geceyi bir ağacın altında atıyla geçiren Köroğlu (Ruşen Ali), atıyla dağ yamacında ilerlerken Fatma'yı ve Recep önderliğindeki muhafızları görür.

26- Fatma'nın yakalandığını görünce atını Nurettin Veli'nin adamlarının üzerine sürer ve Fatma'yı, onların elinden kurtarır.

27- Fatma'yı, Nurettin Veli'nin adamlarının elinden kurtarıırken yaralanır ve zor durumdayken eski Bolu Beyi Bedrettin Veli'nin tek oğlu ve hakiki vârisi olan Burhanettin Veli ile adamları tarafından kurtarılır.

28- Burhanettin Veli ve adamları, Köroğlu'nu, Çile Dağı yamacının en sarp yerinde, yerin altına inşa ettikleri Yeraltı Sarayı'na götürürler. Pembe ve Ayşe adında iki kız, Köroğlu'nun iyileşmesine yardımcı olur.

29- Nurettin Veli ve adamları, Köroğlu'nun, Bolu Ovası'nda Fatma'yı kurtardığı yere gelir. Recep'i omzundan yara almış bir şekilde bulurlar ve saraya götürürler.

30- Köroğlu, yaralarının Pembe ve Ayşe tarafından temizlenip merhem sürüldükten sonra uykuya dalar. Uyandığında Burhanettin Veli ile adamlarını ve iyileşmesine yardım eden kızları başucunda bulur.

31- Burhanettin Veli, adamlarını ve kızları odadan çıkarır. Köroğlu'na, kendilerinin kim olduğunu merak edip etmediğini sorar. Merak etmediği, cevabını alır.

32- Burhanettin Veli, merak etmese de ona sırrını söyleyeceğini fakat kendilerine sadık kalma konusunda söz vermesini ister. Köroğlu, bu sözü verir.

33- Burhanettin Veli, Köroğlu'na kendilerinin intikam için yaşadığını ve kendilerini birleştiren hedefin bu olduğunu söyler. Köroğlu ise, kendisini kurtaranlara duyduğu minnetle ve aynı kişiye düşman olduğunu bilmeden, onun düşmanının kendisinin de düşmanı olduğunu söyler.

34- Burhanettin Veli, Köroğlu'na yirmi seneden beri dünyadan ayağını çektiğini, herkesin onu öldü olarak bildiğini, hançerlenip Çile Dağı'nın dik kayalıkları arasına atıldığını söyler. Cesedinin, kartalların gagaları ile çakalların pençeleri tarafından parçalanıp yenilmiş bir kurban olarak bilindiğini söyler.

35- Burhanettin Veli, Köroğlu'na arkasından dostlarının bu duruma üzüldüğünü, düşmanlarının ise, onun hazinelerine sahip olmaları sebebiyle sevindiklerini anlatır.

36- Burhanettin Veli, Köroğlu'na bir zamanlar Bolu'da kendilerinin hüküm sürdüğünü, Bolu'da babasının, dedesinin, büyük dedesinin kökleri çok eskiye dayanan bir tarihten beri saltanat sürdüklerini ifade eder. Babasının çok iyi bir insan olduğunu, bütün hayatının iyilik yapmakla geçtiğini ve Bolu halkının, onu her zaman sevgi ve hürmetle andığını anlatır.

37- Burhanettin Veli, Köroğlu'na Bolu'da saltanat süren Nurettin Veli'nin de kendi nesillerinden olduğunun söylendiğini fakat onun aslı nesli bilinmeyen gasp  bir serseri olduğunu ve Veli'ler Hânedânı'nın en son evladının kendisi olduğunu söyler.

38- Burhanettin Veli, Köroğlu'na Bolu halkının da, Bedrettin Veli'nin tek oğlu olduğunu ve bu evladın Bolu'da hüküm süren Nurettin değil kendisi olduğunu bilmelerine karşın onu  l  sandıklarını anlatır.

39- Burhanettin Veli, Köroğlu'na otuz beş yaşında olduğunu, annesinin, o doğarken vefat ettiğini, babasının ona çok iyi baktığını, on bir yaşına kadar arkadaşsız olduğunu ve bundan sıkılıp üzüldüğü için Nurettin adında birisinin getirildiğini söyler.

40- Bu kişi, o zamanlar Burhanettin Veli'nin seyisliğini yapan Recep'in söylediğine göre, babası Bedrettin Veli tarafından evlatlık olarak alınır. Burhanettin Veli'den birkaç yaş büyük ve biraz da kaba bir çocuktur.

41- Burhanettin Veli, babasının, kendisine nasıl davranıyorsa Nurettin'e de aynı Şekilde davrandığını, hiçbir Şeyden mahrum etmediğini fakat kendisinin at uşağı olan Recep'in, Nurettin'i hiç sevmediğini, gayr-i meşru bir  ocuk olduğunu ve Nurettin'e bu kadar çok yüz vermenin doğru olmadığını, kendisine anlattığını söyler.

42- Burhanettin Veli, bir zamanlar Recep'in, Nurettin'in kanına susadığı hâlde, bugün onun hayatını korumakla yükümlü bir süvari olduğunu ifade eder.

43- Burhanettin Veli, on dört yaşına geldiğinde, babasının tek evladı olarak ondan sonra Bolu Beyi olacağı için hizmetçileri ve halk tarafından hürmet gördüğünü anlatır. Nihayet bir gece, yatsı namazından sonra babası vefat eder.

44- Bedrettin Veli'nin vefatından sonra Nurettin ve Recep'in işbirliği yaparak kendisini öldürmek istediklerini anlatır.

45- Burhanettin Veli, babasının ölümüne çok üzülüp ağlar ve bir süre sonra uyuya kalır. Nurettin ve Recep işbirliği yaparak kendisini bayıltır. Elleri ve ayakları bağlanıp ağzı tıkaçla kapatılan ve başına da bir çuval geçirilerek ıssız bir dağ başının sivri kayalarla dolu zirvesine götürülen Burhanettin Veli, göğsünün sağ ve sol tarafından bıçaklanıp aşağı atılır.

46- Bu sırada Yeraltı Sığınağı'ndan bir kervan basmak için çıkan haydutlar, kendisinin iniltilerini duyup kurtarırlar ve dört ay boyunca haydutlar tarafından tedavi edilerek hayata döner.

47- Burhanettin Veli, gerçek kimliğini birkaç kişiden başka hiçbir haydut tarafından bilinmediğini söyler. Hayatını kurtaran adamlara karşı minnet borcunu ödemek için, o günden itibaren yirmi sene boyunca tıpkı onlar gibi baskın yatığını, kız kaçırdığını, adam öldürdüğünü ve kervan bastığını anlatır. İki ay önce de onların reisi olduğunu zikreder.

48- Burhanettin, Nurettin ve Recep'in, Bolu Beyliği'nin tek vârisinin kendisi olduğu için onu öldürerek hânedânlığı değiştirmek istediklerini söyler.

49- Halk, Bedrettin Veli'nin tek oğlunu Burhanettin Veli olarak bilir. Nurettin ve Recep, Burhanettin Veli'yi öldürme girişiminde bulunduktan sonra Bolu Müftüsü'ne, Nurettin'in manevî evlat olarak Bolu Beyliği'nin yegâne vârisi olduğu, Burhanettin'in, Bedrettin Veli'nin gerçek oğlu olmadığı hatta annesinin, babasına tâbi onbaşılarından birisiyle ilişkisi olduğu fetvasını veririr. Halk, durumu mecburen kabullenir.

50- Burhanettin Veli, Köroğlu'na, sarayda olduğu müddetçe halkına çok iyi davrandığını fakat kimsenin kendisini hatırlamadığını söyler. Köroğlu, bu söze itiraz eder. Onu düşünen ve savunan birisinin olduğunu söyleyerek kendi hikâyesini anlatmaya başlar.

51- Köroğlu, Burhanettin Veli'ye, babasının, kendisinden on beş yaş küçük bir sütkardeşi olduğunu söyler. Sütannesinin kocasının, Bedrettin Veli'nin babası zamanında seyisbaşı olduğunu ve Bedrettin Veli doğduğunda, bu adamın da çocuğu olduğunu fakat öldüğünü, Bedrettin Veli'yi bu kadının emzirdiğini anlatır.

52- Koroğlu, Burhanettin Veli'ye, Bedrettin Veli'nin sütkardeşini, on beş yaşına geldiği zaman sarayına kabul ettiğini ve seyisbaşı yaptığını söyler.

53- Koroğlu, Burhanettin Veli'ye, Bedrettin Veli'nin at ve kadına merakının fazla olduğunu, sarayında birçok cariyesi olduğu halde şehrin ve civar köylerin gözde aile kadınlarına ilgi gösterdiğini fakat sütkardeşi başarılı olsa da kendisinin başarılı olamadığını anlatır.

54- Sütkardeşinin, Bedrettin Veli'den genç olması, ata iyi binmesi ve yüksek mevki sahibi olmadığı için her gün civar köylere gidip çeşme başlarında kızlarla şakalaşması gibi sebeplerle kız tanıdıkları çoktur.

55- Bedrettin Veli'nin sütkardeşi dinlenmek ister ve bir ay köylere gitmez olur. Pembe adında bir köylü kızı da, bir gece yarısı onu görmeye Bolu Kalesi'ne gider ve seyisin odasına girmeyi başarır. Bedrettin Veli, gece saraya misafir kabul edilmesinden hoşlanmadığı için sütkardeşi korkar ve kızı göndermek ister.

56- Pembe gitmez ve bu sırada Bedrettin Veli, sütkardeşinin yanına gelir. Kızı görünce sütkardeşine kızar. Sütkardeşi de korkudan kızın, Bedrettin Veli'yi sevdiği yalanını söyler.

57- Bedrettin Veli, kadınlara zaafı olduğu için bu yalana kanar. Aradan zaman geçer ve Bedrettin Veli'nin bu kadından bir erkek çocuğu doğduğu haberi verilir. Hâlbuki kadın, Bedrettin Veli'yi tanımadan iki ay evvel hamile kalmıştır. Bedrettin Veli, bu yalana da inanır ve gece gizlice kadının köyüne gidip çocuğu sevip öper, ona Nurettin ismini verir.

58- Koroğlu, Burhanettin Veli'ye, babasının bir sene sonunda bu kadını bırakıp başka bir kadınla izdivaç ettiğini, bundan da bir çocuğu olduğunu ve bu çocuğuna da Burhanettin ismini verdiğini söyler.

59- Koroğlu, Burhanettin Veli'ye, onun iyi bir at binicisi olması için Bedrettin Veli'nin sütkardeşini görevlendirdiğini fakat onun da, işlerinin yoğun olması sebebiyle at uşağı olan Recep'i görevlendirdiğini söyler.

60- Bedrettin Veli, kendisini kötü hissedince sütkardeşi olan seyisbaşına, kendisi öldükten sonra, Burhanettin Veli'nin Bolu Beyi olmasını istediğini, servetinin önemli bölümünü ona bırakmak istediğini, bu hazineyi saklayacaklarını ve

yerini sadece ikisinin bileceğini, oğlu yirmi yaşını doldurduğunda, ona haber vermesini vasiyet eder.

61- Bedrettin Veli ve seyisbaşı, hazinenin dörtte üçünü, Bolu Kalesi'nin bilinmeyen bir yerine, gizli bir yer hazırlayarak saklar.

62- Burhanettin Veli, hazinenin yerinde durduğuna inanmaz. Seyisbaşının aldığı düşünür. Koroğlu, hazinenin yerinde olduğunu, işkencelere rağmen Recep ve Nurettin'e söylemediğini ifade eder.

63- Koroğlu, Bedrettin Veli öldüğünde seyisbaşının da orada olduğunu, kendisi uyuya kaldığında Nurettin'in başıyla Recep'e işaret yaptığını, seyisbaşının, onu korumak isterken kafasına kılıcın kabzasıyla vurulup bayıldıığını ve zindana atıldığını anlatır.

64- Seyisbaşı, Nurettin Veli'nin Bolu Beyi olduğunu öğrenince, onun, kendisinin meşru olmayan bir çocuğu olduğunu söyler. Nurettin Veli ise, yalan söylediğini düşünüp hançeriyle onun iki gözünü oyar.

65- Seyisbaşı, geceyarısı bir atın üzerine bağlanır. Recep, ata kırbaçla vurarak gönderir. At, tesadüfen Kastamonu'nun Araç köyüne gider. Köylüler, onu iyileştirirler. İyileştirdikten sonra, yanına bir de yol arkadaşı verirler. Seyisbaşı, memleketi olan Sivas'a bağlı olan Hanköy'e gider.

66- Seyisbaşı, köyüne gider. Ailesi çok üzülür. Bir yıl sonra çocuğu olur. Bu sırada, kendisini getiren tarihî attan da bir döl alınır. Kör seyis, oğluna, iyi ve mert olmasını telkin eder. İyi bir binici ve silahşör olmasını sağlar. Bir gün, oğluna, yaşadığı her şeyi anlatır.

67- Kör seyisin oğlunun adı, Ruşen Ali'dir. Seyis, oğlundan, tayı göremese de kişnemesinden, ayaklarından çıkan sestten, adalelerini eliyle sıvazlamasından onun, ileri de cins bir at olacağını ve dediklerini yapmasını ister.

68- İlk önce, tayın ahırının her tarafı keçelerle kaplanır ve Ruşen Ali le kör seyis hariç kimse onun yanına sokulmaz. Ruşen Ali yani Koroğlu, taya, günde üç kez otunu, arpasını ve suyunu verir, ahırını temizler ve yanından çıkar.

69- Nihayet tam bir yıl sonra, iki gün süren bir yağmur yağıp her yer çamur olunca kör seyis, oğlundan, tayı ahırdan çıkarmasını ister. Ruşen Ali, evin yanında,

tayın göğsüne kadar gelen çamur tarlasında, tayı, bir saat koşturur. Sonra, tayı tekrar ahıra götürür.

70- Köroğlu, Bedrettin Veli'nin sütkardeşi olan kör seyisin oğlu olduğunu Burhanettin Veli'ye söyler. Babasının gözlerini kör eden Nurettin Veli'den intikam almaya ve Burhanettin Veli'yi, Bolu Beyi yapmaya geldiğini söyleyerek Burhanettin Veli'nin elini öper.

71- Köroğlu, babasının kendisine öğütlerde bulunduğunu ve kendisinin de, onun intikamını almak üzere yola çıktığını anlatır.

72- Köroğlu, Burhanettin Veli'ye, önceki gece Çile Dağı'nda pusuya düşürüldüğünü fakat kendisinin kaçarak bu tehlikeden kurtulabildiğini anlatır.

73- Burhanettin Veli, pusuyu yapanların kendileri olduklarını ve onu, Nurettin Veli'nin casusu sandıklarını söyler.

74- Burhanettin Veli, kendisinin, buradaki haydutlarca Hasan Ağa olarak bilindiğini söyler. Yeraltı Sarayı'ndaki diğer haydutları çağırarak yeni reislerinin Köroğlu olduğunu söyler.

75- Köroğlu, bu duruma itiraz eder. Burhanettin Veli, Köroğlu'na, reisleri olmasını emreder. Köroğlu, mecburen kabul eder.

76- Burhanettin Veli önderliğindeki haydutların arasına katılma şartı vardır. Herkesin, hançeriyle kolunu delmesi, içinde koruk şerbeti olan kâseye kanını akıtıp bağlılık sözü vererek, koruk şerbetinden içmesi gerekir.

77- Herkes, sırasıyla bunu yapar. En son, sıra Köroğlu'na gelince, hançerini, sert bir şekilde sol pazısına daldırır. Fakat hançer bir damara gelir ve çok kan akar.

78- Hep beraber, kanlarıyla sulanmış koruk şerbetinden içtikten sonra, uzun demir ucundaki kızgın nallarla yaralarını dağlarlar. Daha sonra da yemeklerini yerler.

79- Aradan bir ay geçer. Köroğlu önderliğindeki haydutlar, Yeraltı Sarayı'nda, kılıçlarını silip bilerler.

80- Köroğlu, reis olduktan sonra, ilk iş olarak Fatma'nın bulunup getirilmesini ister. Haydutlar, Fatma'yı bulup getirirler. O da, başından geçenleri

anlattıktan sonra, kanını kâseye damlatır ve ant içer. Artık Fatma'da, Köroğlu'nun yanındadır.

81- Babasının gözleri hançerle oyulan Köroğlu ile, sevgilisi, gözleri oklanıp kör edilerek öldürülen Fatma ve dağ başından hançerlenerek aşağı atılıp yarı ölü hâlde haydutlar tarafından bulunarak iyileştirilen Bolu Beyliği'nin asıl sahibi Burhanettin Veli, güçlerini birleştirip Nurettin'den intikam almak isterler.

82- Kılıçlar bilindikten sonra Köroğlu ve Burhanettin Veli, onları kontrol eder. Bolu Kalesi'ne baskına gideceklerdir. İlk gidişlerinde amaçları, Burhanettin Veli'nin hakkı olan hazineyi, Köroğlu önderliğinde geri almaktır.

83- Domuz Ali ve Burhanettin Veli, onar kişiyi yanlarına alarak Bolu Kalesi civarına, önden giderler. Hasan da, hazineyi taşımada lâzım olacak torba ve katırları götürür. Köroğlu'nun yanında yirmi haydut kalır.

84- Fatma da, Nurettin'den intikam almak için Köroğlu ile Bolu Kalesi'ne gitmek ister. Köroğlu, onun gelemeyeceğini fakat daha sonra babasının intikamını almak için gittiğinde, onu da götüreceğini ve Memet'in intikamını da alacağını söyler.

85- Nurettin Veli'nin kaldığı sarayı içinde barındıran ve Büyük Kule adı verilen yerin önünde bir nöbetçi vardır. O da, kapıları kilitleyip uyur.

86- Haydutlar, bir odunla kafasına vurarak onu bayıltır. Kıyafetlerini çıkarıp bağlarlar. Haydutlardan birisi, onun kıyafetlerini giyerek aynı yerde nöbet tutar.

87- Nöbetçi haydut kapıyı açar. Köroğlu ve adamları içeri girerler. Kapı kapatılır. Köroğlu, adamlarına, muhafızların koğuşunu göstererek dikkat etmelerini, yerlerini terk etmemelerini ve üç ısıklık sesi işitirlerse kaçmalarını söyleyerek beraberindeki beş haydutla kuleye doğru yürür.

88- Köroğlu, belindeki kuşaktan bir anahtar çıkararak kapının kilidini açar ve içeri girerler. Köroğlu'nun arkasında sıralanırlar ve birbirlerinin kuşağını tutarak ilerlerler.

89- Önce Büyük Kule'nin uzun ve karanlık dehlizinden ilerlerler. Dehlizin sonundaki merdivenden yukarı çıkarlar. Üç kapı geçtikten sonra dördüncü kapıyı

açıp Bedrettin Veli'nin yatak odasına girerler. Karşılarındaki kurt keçesiyle örtülü geçidi geçerek ikinci dehlize girerler.

90- Sol tarafa dönüp üç adım yürüyünce duvarda bir halıyla karşılaşırlar. Bu halıyı kaldırıncı karşılarına dar bir merdiven çıkar. Merdivenden yedi basamak çıktıktan sonra Köroğlu, duvarda beş karış sayıp bütün kuvvetiyle yüklenir. Duvarda, dolap gibi bir delik açılır.

91- Altın ve gümüşlerle dolu altı çekmece hazine bulurlar. Geldikleri gibi geri çıkarlar. Yeraltı Sarayı'na dönerler.

92- Sandıkların kapakları açılır. Hepsisi, ağzına kadar mücevher ve altın ile doludur. Köroğlu, bu hazineyi haydutlara hediye eder.

93- Köroğlu, Burhanettin Veli'ye, artık zengin olduklarını ve Nurettin ile başedecek maddî güce kavuştuklarını söyler.

94- Bu sırada Fatma da yanlarına gelir. Köroğlu, Fatma'ya, intikam alacakları günün yaklaştığını söyler.

Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki mücadeleyi konu alan ikinci vaka zincirinin olay örgüsü şu şekildedir:

1- Yıldırım Bayezid, 1400'lü yıllarda Sırp Prensesi Olivera ile içki içen şehvet, gurur ve ihtişam içinde yaşayan, halkını baskıyla yöneten, Murad Hüdâvendigâr'ın oğludur.

2- Önceleri Rum İmparatorları'nın, Avrupalı kral ve hükümdarların, Anadolu'da Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla kurulan beyliklerin beylerinin kendisinden korktuğu, Kosova ve Niğbolu Kalesi'ni fethederek "Yıldırım" ve "Sultan-ı İklim-i Rum" gibi unvanlar alan Yıldırım Bayezid; Olivera'nın hayatına girmesiyle birlikte değişir, gurur ve kibrine yenik düşerek Olivera'nın entrikalarına alet olan bir padişaha dönüşür.

3- Her gece, içki içip Olivera ile şehvetli ilişkiler yaşayan Yıldırım Bayezid, bunlardan birinde, Olivera'nın dalgın olduğunu görür. Yıldırım Bayezid, ona, dalgınlığının sebebini sorar.

4- Olivera, Bayezid için yaptığı fedakârlıklardan bahsederek onun, kendisi üzerinde var olan güvenini pekiştirip uygun bir zemin oluşturduktan sonra, bunun sebebinin, Timur'dan korkusu olduğunu söyler.

5- Olivera, Yıldırım Bayezid'in himâye ettiği, Timur'un düşmanı olan Karakoyunlu Hânedânı'nın Beyi Yusuf Han, Azerbaycan Şahı Ahmed Celayir ve Ermeni Prensleri'nden dolayı, Timur'un, ona savaş açabileceğini, onları himâye etmemesi gerektiğini aksi takdirde Timur'un, ona savaş açacağından korktuğunu söyler.

6- Olivera, Yıldırım Bayezid'in gurur ve kibrinden yararlanarak Bayezid'i, Timur'a düşman etmeye çalışır ve bunda başarılı olur.

7- O güne kadar yaptığı bütün savaşları kazanan Yıldırım Bayezid, Olivera'nın bu uyarılarını gururuna yediremez ve sinirlenir. Şarap içerek sarhoş olan Yıldırım Bayezid, kendisinin korkusuz ve yenilgi yüzü görmemiş bir padişah olduğunu, Olivera'ya anlatır ve cinsel birliktelik yaşarlar.

8- Sabah uyandığında, içkinin etkisinden kurtulan Yıldırım Bayezid, Olivera'ya, Timur'un amaçlarını bildiğini ve korkmamasını söyler.

9- Olivera'nın, Karakoyunlu Hânedânı'nın Beyi Yusuf Han'ı Timur'a vermesi karşılığında, kendisine çeşitli hediyeler ve mücevherler verileceğini söylemesi üzerine daha çok sinirlenen Yıldırım Bayezid, Olivera'yı darp eder ve Timur'a düşman olur.

10- Amacı, Yıldırım'ı, Timur'a düşman etmek olan Olivera, bu duruma sevinir.

11- Timur ise, kendisini Dara, İskender, Atilla ve Cengiz'den üstün tutar. Bu gurur ve kibir, onu bir adım daha ileriye götürür ve kılıçlarının karşısında Allah dâhil hiçbir kudretin duramayacağını söyler.

12- Timur, Saltanatının Kırk Ulu Beyi ile Dîvân Dâiresi denilen bir yerde, her gün öğle namazından sonra Kurultay kurar ve istişarelerde bulunur.

13- Timur, bu istişarelerde onlara, kılıçlarının karşısında boyun eğmeyen bir kuvvet kalmış mıdır sorusunu yöneltir ve hayır cevabını alır.

14- Fakat Timur, bu düşüncede değildir ve kendilerine tehdit oluşturan bir hükümdarın olduğunu söyleyerek Yıldırım Bayezid'i zikreder. Bu söz karşısında, Beylerin sessiz kalmalarına sinirlenir.

15- Aksakallı, yaşlı ve kambur bir Bey, Timur ile aynı düşüncede olmadıklarını ve hiç kimsenin önlerinde baş direyemeyeceğini, devletlerini tehdit edemeyeceğini, savaşa hazır olduklarını söyler.

16- Timur, bu cevaptan memnun olur. Tebriz ve Bağdat'taki adamlarının, Azerbaycan ve Irak'ta isyan hazırlığı olduğu haberini verdiklerini söyler. Kendilerinden para almak için yalan haberler gönderenlerin olduğunu fakat hadisenin öneminden dolayı Edirne'de, Çelik Noyan adlı adamından, Yusuf Han hakkında bilgi toplamasını istediğini anlatır.

17- Azerbaycan ve Irak, Timur Şah tarafından işgal edilen, halkına zulmedilen yerlerdir. Yusuf Han ve Ahmet Celayir buraları yönetirken, Timur ile yapılan savaşta yenilirler ve Yıldırım Bayezid'e sığınır. Timur, bunların, Azerbaycan ve Irak'taki halkla iletişime geçerek onları, kendisine karşı isyan ettireceklerinden endişelenir.

18- Timur'un Edirne'deki casusu Çelik Noyan, Yusuf Han'ın yanındaki hizmetçilerden birisini, para karşılığı işbirliği yapmaya ikna eder. Çelik Noyan, işbirliği yaptığı kişiden aldığı bilgilerle, Timur Şah'ın endişelerinin yerinde olduğunu söyler. Yıldırım Bayezid'in de bu isyan hazırlıklarından haberdar olduğunu ve dikkat edilmesi gerektiğini ifade eder. Yakın bir zamanda, Yusuf Han'ın, Edirne'den iki kişiyi, Azerbaycan'a göndereceği haberini verir.

19- Timur, Kurultay'daki Bey'lere, Azerbaycan ve Irak'ta isyan çıkaracak kişileri ve Edirne'den, Yusuf Han'ın Azerbaycan'a göndereceği iki kişiyi takip edip temasa geçtiklerini öldürmeyi teklif eder. Bey'ler bu teklifi kabul eder.

20- Timur, Altay Noyan adındaki kâtibine, Yıldırım Bayezid'e gönderilmek üzere bir mektup yazdırmak ister. Ulu Tekin adındaki bir Bey, Yıldırım'ın gururlu bir hükümdar olduğunu, Sırp Prensesi Olivera'ya âşık olduğunu, gururlu ve âşık bir padişahın kendilerini tahkîr edecek cevabî bir mektup yazabileceğini söyleyerek, Timur'a karşı çıkar.

21- Timur ise, kendilerinin soğukkanlı ve tevazu sahibi olduklarını, mertçe bir mektup yazmak istediğini, tahkîr edici bir cevapla karşılaşılırsa onunla savaşıacaklarını söyler.

22- Timur, mektubunda, kısaca kendisini övdükten sonra Yusuf Han ve Ahmet Celayir hakkında menfi söylemlerde bulunur. Yıldırım Bayezid'e, onları sohbetine almaması ve ülkesinden çıkarmasını tavsiye eder. Emirlerine karşı gelenlerin olumsuz hâllerini örnek göstererek, emirlerine karşı gelirse onu da kahredici bir sonun beklediğini söyler. Hakkında dedikodu ve beddua etmektense savaşmasını tercih ettiğini ifade eder.

23- Timur, ani bir kararla Mısır Sultanı Ferc'in, Suriye'deki son yeri olan Halep Kalesi'ni, 30 Ekim 1400 tarihinde istila eder.

24- Timur, mektubunu, daha önce kendisine itiraz eden Ulu Tekin Bey ile Edirne'ye göndermek ister. Bu görev için, onu koruyacak bir bölük süvari ve dilediği kadar para verme isteğini, Kurultay'da istişare eder. Timur'un istekleri kabul edilir. Bunun üzerine Ulu Tekin, yüz atlı ile beraber, Timur'un mektubunu Edirne'deki Yıldırım Bayezid'e iletmek üzere, Halep Kalesi'nden yola çıkar.

25- Timur, herkesin uyuduğu bir sırada uyanır ve istila ettiği Halep Sarayı'nda terasa çıkarak kurduğu saltanatın, Yıldırım Bayezid gibi güçlü bir hükümdar karşısında yıkılabileceğinden korkar. O zamana kadar yenilgiye uğrattığı yerlerde yaptığı zulümlerden dolayı, kendisine duyulan kinden endişelenir.

26- Ordusundaki askerlerin, bellerini güç doğrultup atlarına arkadaşlarının yardımlarıyla binmeleri, mağlup ettikleri milletlerden etkilenip refah ve israf içinde yaşamaları, sakallarına kına, gözlerine sürme çekmeleri, hayatlarını kadın, kumar ve mücevher üzerine kurlmaları Timur'u endişelendirir.

27- Timur, Azerbaycan ve Irak'ta kardeşi kardeşe kırdırmak ve savaştırmak için çok para harcar fakat emellerinde başarılı olamadığı gibi, onların birleştiğini görür. Bu durum, onu daha da endişelendirir.

28- Tüm bu endişelere rağmen Timur, düşmanlarını yenebilecek güçte olduğunu, ordusu bu hâlde olsa da bütün zaferleri Tatar Ordusu'nun değil, kendisinin kazandığını düşünür.

29- Timur'un yanına, Gök Demir adında bir silahşör gelir ve Meraga'dan, Hüsrev Mirza adında bir Başbuğ'dan mektup geldiğini haber verir. Timur, mektubu Gök Demir'e okutur.

30- Hüsrev Mirza mektupta, Azerbaycan'da garip hareketler olduğunu, geceleri adamlarının bazılarının öldürüldüğünü, öldürülen her adamına karşılık halktan yüz insanı öldüreceğini söylemesine rağmen bu durumun devam ettiğini yazar ve halkta isyan belirtileri olduğunu söyleyerek tedbir alınmasını ister.

31- Bunun üzerine Timur, Gök Demir'e, Bey'lere haber vermesini, Kurultay'a danışacağı bazı konuların olduğunu söyler. Bu haber, bütün Bey'lere ulaşır ve geceyarısı Kurultay toplanır.

32- Timur, İstila Ordusu'nun merkezinin, Halep'ten Meraga'ya taşınmasını ister. Konu Kurultay'da tartışılır ve yirmi dört saat süren toplantının sonucunda teklif oybirliği ile kabul edilir.

33- 2 Kasım 1400 günü tan yeri ağarırken, yüz binlerce asker Halep Kalesi'nden çıkıp Meraga'ya doğru yola koyulur.

34- Ulu Tekin, Timur'un mektubunu, Yıldırım Bayezid'e ulaştırır. Yıldırım Bayezid, bu mektupta yazanlara çok sinirlenir. Yusuf Han'ı yanına çağırır. Timur Han'dan mektup aldığını ve bu mektubun onu da ilgilendirdiği için çağırdığını, mektubu okumasını ve fikirlerini paylaşmasını ister.

35- Yusuf Han, mektubu okuyup Timur'un iddialarına güler. Kendisi ve Sultan Celayir hakkında, kendilerinin teslim edildikten sonra Timur'un, Yıldırım Bayezid'e kin duymayıp saldırmayacak ise, Timur'a teslim edilmeleri talebinde bulunur.

36- Bu sözler, Yıldırım Bayezid'in hoşuna gider. Yıldırım Bayezid, Timur'un maksadının savaş olduğunu ve kendileri için kazanılmış bir dostluğun, kaybedilecek saltanata bedel olacağını söyleyerek onları teslim etmez.

37- Yıldırım Bayezid, elindeki mektup ile Olivera'nın yanına gider. Timur'un kendisini tehdit ettiğini ve Sultan Ahmed ile Kara Yusuf Han'ı istediğini söyler.

38- Olivera, casusluk ifade eden bakışlarla ve Yıldırım'ın gururunu tahrik ederek sonu belli olmayan bir savaş yapmayı onları teslim etmesini ve Timur ile savaşmanın kolay olmadığını ifade eder.

39- Olivera'nın sözlerinden gururu incinen Yıldırım Bayezid, Timur'un mektubundan aylar önce onun, Ahmed Celayir ve Yusuf Han'ı isteyeceğini bilmesinden şüphelenir. Olivera'nın casus olduğunu düşünerek bir kez daha darp eder.

40- Yıldırım Bayezid, haremden çıkıp Dîvân Odası'na gider. Çelebi adındaki kâtibini çağırır. En ufak bir korkaklık ve çekingenlik göstermeden Timur Şah'a mektup yazdırır.

Son olarak, Nasrettin Hoca'yı konu alan üçüncü vaka zincirinin olay örgüsü ise, şu şekildedir:

1- Nasrettin Hoca'nın kızı Emine'ye, görücü gelir.

2- Annesi, Emine'ye, üstünü değiştirip güzel kıyafetler giymesini ve kilerden akik şekerlerini, misafirlere ikram etmek üzere getirmesini ister.

3- Emine üstünü değiştirir ve akik şekerlerini almak üzere kilere iner.

4- Emine, kilerin penceresinin açık olduğunu, yağın yağmur yüzünden içerisinin su dolduğunu görür ve ıslanmamak için merdivene çıkar.

5- Emine bu sırada, kilerdeki küpün arkasında bir karartı görür ve korkar. Babasının olduğunu anlayınca rahatlar, koşar ve sarılır.

6- Nasrettin Hoca, kızına türlü komiklikler yapan garip bir adamdır. Karısından bıktığı için burada yatmaktadır.

7- Kızının, misafir geldiğini ve o yüzden annesinin akik şekeri istediğini söylemesi üzerine, kızına görücü geldiğini anlar.

8- Şekerleri kendi eliyle çanağa koyar ve kızıyla beraber yukarıya çıkmak ister.

9- Emine, kadın misafirlerin olduğunu ve kendisinin oraya gitmesinin uygun olmayacağını söylese de Nasrettin Hoca dinlemez ve yukarı çıkar.

10- Emine, babasının, kadınların yanına gireceği sırada, haber vermediği için annesinden dayak yiyeceğini düşünerek çığlık atar.

11- Annesi, bu çığlık üzerine odadan çıkar ve kocası Nasrettin Hoca'yı karşısında görünce ensesine bir tokat atar.

12- Nasrettin Hoca, kızına görücü geldiklerini duyduğu için kadınlarla konuşmaya geldiğini söyler ve kadınların yanına gider.

13- Görücü gelen kadınlara kızını över; çalışkandır, hamarattır, kız oğlan kızdır fakat altı aylık hamiledir, der.

14- Bu söz üzerine kadınlar, Nasrettin Hoca'nın üzerine yürür ve karısı bir süpürgeyle başına vurur. Nasrettin Hoca bayılır.

15- Kadı ve Sübaşı'nın karısı, eşlerinden ilgi göremeyen kadınlara yakışır şekilde Nasrettin Hoca'nın yanına eğilip ayıltmak bahanesiyle birisi elini, diğeri bacaklarına masaj yapmaya başlar.

16- Karısı, Nasrettin Hoca'yı kıskanır ve kadınlara çekilmelerini söyler. Kızından bir kova su ister ve suyu kocasının üzerine döker.

17- Üzerine su dökülen Nasrettin Hoca uyanır ve bir odaya kaçar. Karısı, elinde süpürge ile yanına giderken Kadı ve Sübaşı'nın karıları da onları takip eder.

18- Kadı ve Sübaşı'nın karısı, perdeyi aralarlar. Nasrettin Hoca'nın soyunuk vaziyette olduğunu görünce utanıp kapatmaları ve geri çekilmeleri bir olur.

19- Utansalar da, aralarında gülüşüp gördükleri hakkında dedikodu yapmaktan ve perdeyi tekrar aralamaktan geri durmazlar.

20- Nasrettin Hoca karısına, önceki gün eşeğini satmaya gittiğinde kimsenin hayvana bakmadığını fakat muhtarın oğlunun, kız oğlan kız altı aylık hamile ağalar demesinden sonra herkesin hayvanı almak istediğini, bu sözlerde bir keramet var sandığı için de Emine'ye gelen görücülere söylediğini anlatır.

2.4. TEMA

Romanın temasının: “Zulüm ile âbâd olanın akıbeti berbat olur.” olduğunu söyleyebiliriz. Romanda bu fikrimizi destekleyen iki yer vardır. Romanın temasını

yansıtması ve “zulüm ile âbâd olma” kısmını göstermesi bakımından önemli olarak gördüğümüz bu iki bölümden ilki, şu şekildedir:

“Bolu Beyi, sûretâ Osmanoğulları Hükümeti’ne tâbi idi. Edirne Sarayı’ndan cihana kılınç sallayan Yıldırım Bayezid güya Nurettin Veli’nin metbûu idi.

Ertuğrul’un torunları, Selçukî Saltanatı’nın metrûkelerini teker teker hâkimiyetlerine nikâhlarken burasını da unutmamışlardı. Uzun seneler vardı ki, Bolu’da, Anadolu ve Rumeli’nin birçok müstahkem şehirleri gibi, Edirne Saltanatı’nın hükmüne münkâd bulunuyordu.

Yıldırım Bayezid, Bolu Beyi’ni kendisine tâbi, basit bir kale kumandanı addederdi. Nurettin Veli her sene Sultan-ı İklim-i Rum’a hedâyâ takdimine mecbur idi. Edirne’den gelecek herhangi bir ferman Bolu Beyi tarafından tam bir itaat ve inkıyâd ile karşılanırdı.

Yıldırım Bayezid harbe giderken asker isterdi; Nurettin bu talebi derhal yerine getirirdi. Bayezid Sırp Prensesi Olivera’nın aguşunda, tasavvuru imkânsız bir sefih-i debdebe içinde yaşar; Edirne Saray Hümayunu’nun Harem Dairesi’nde her gece, bir Sardanalpal hazinesi israf olunurdu!

Bolu Beyi Nurettin Veli en ufak bir fırsatlardan istifade eder müsrif padişahın aramasını beklemez, Çile Dağı eteklerinden elini uzatır, Meriç kıyılarının sefih tâc-dârına avuç avuç altın, avuç avuç mücevher sunardı.

Bunun içindir ki, Edirne, Bolu’dan yükselen bin bir ah ve enine kulaklarını tıkar; işte bunun içindir ki Nurettin Veli denilen habis, Bolu’da bir tâbi gibi değil, bir metbu-u müfahham gibi; bir Kale Kumandanı gibi değil ve fakat ceberut ve müstebid bir hükümdar gibi saltanat sürer.” (C.1, s.36-37.)

Romanın sonu, ucu açık şekilde bitirilse de, “akıbeti berbat olur” kısmını yansıtan ikinci bölüm ise, şu şekilde karşımıza çıkar:

“Şimdi sevgilisi gözleri önünde katledilen köylü kızı ile babasının gözleri oyulan delikanlı ve dağ başlarında yarı ölü bir hâlde vahşi kuşlarla yırtıcı hayvanlara peşkeş çekilen sarı bıyıklı adam; kandan ve kinden yoğurulmuş bir alçı ile taşları birbirine kaynatılmış üç köşeli bir intikam ehamını andırıyordu.” (C.2, s.157.)

“Bu sırada Fatma da yanlarına yanaşmış bulunuyordu. Köroğlu güzel köylü kızının ipek saçları arasına parmaklarını bir kardaş şefkatiyle daldırarak kükredi:

-İntikam! İntikam bacı! İntikam alacağımız an yaklaşıyor bacı! Göz oyucuların gözlerini oyacağız! Riyakâr sefillerin boğazlarını Bolu Müftüsü'nün sarığıyla sıkacağız bacı! İntikam! İntikam! İntikam alacağız bacı! İntikam!” (C.2, s.191.)

3. İÇ YAPI

3.1. GERÇEĞİMSİ YAPIYI HAZIRLAYAN UNSURLAR

3.1.1. Bakış Açısı

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, bu romanında her şeye hâkim bir anlatıcı olarak karşımıza çıkar. Tanrısal / ilâhi bakış açısının yansımaları olarak yazar, kendini gizleme ihtiyacı duymaz. O, varlığını ve düşüncelerini romanın değişik yerlerinde bize gösterir. Romanla okuyucu arasına girerek yorumlarda bulunur hatta onunla diyalog kurmaya çalışır. Okuyucuyu, fikirleriyle etkilemeye çalışır.

Zalim Bolu Beyi Nurettin, yazlık sarayında kaldığı sırada haremdeki kızlar kendisine yetmez, civar köylerden kızların geldiği Büyüksu diye geçen yere giderek köy kızlarını yakalar ve günü geldiğinde öldürmek üzere sarayına götürür. Bu sahnenin anlatıldığı bölümde yazar, Nurettin ile çoban Memet'in kavga ettiği sırada Fatma'nın yaşadıklarını aktardıktan sonra, onun duygularının haklılığını savunur ve olası bir ters durumda felaket yaşayacağını romanın başlarında bize bildirir:

“Fatma kırmızı yemenilerini koltuğu altına kıstırmış, olduğu yerde dona kalmıştı. Korkusundan tir tir titriyor, karanlıklar arasında boğuşan iki hasmın, en ufak hareketlerini bile gözden kaçırmıyordu.

Öyle değil mi ya?.. Nasıl olurdu da gözden kaçırırdı?

Eğer, bizi nereden geldiği belli olmayan kara şeytan, sevgilisini al aşağı edecek olsa idi.. Ne yapardı zavallı Fatma!

Of! Şüphesiz bu, büyük bir felaket olurdu. Memet'ine karşı, tıpkı kuduz bir köpek gibi saldıran bu haydut, kendisiyle başında yapayalnız kalacağı bir Fatma'cığa neler etmezdi?

İşte güzel gelincik bunu düşünüyor; ve bunu düşündüğü içindir ki korkuyordu da..

Memet'i, hasmını beyin üstü yere devirince çok rahat bir nefes almıştı.

Fakat ne de olsa el-an, derin bir heyecan içinde idi. Kırmızı mintanını geren memelerin altında, göğsünü delecek gibi çarpan bir kalp vardı.” (C.1, s.16.)

Yazar, Bolu'ya bir saat uzaklığındaki kaplıcaları ve bulunduğu yeri anlatırken roman ve okuyucunun arasına girerek kaplıcaların tarihi hakkında bilgiler verir ve yorumlarda bulunur:

“Bolu'nun bir saat cenubunda, (Çile) Dağı eteklerinde iki kaplıca vardır. Kükürtlü ve çelikli kaynar sularıyla bu kaplıcalar, çok eski bir tarihin eserleridirler.

Kadim “Helder Yanbolis” şehr-i meşhurunun harabeleri üzerine müesses bulunan “Bolu” bu iki kaplıcayı, şimdi hiçbir eseri mevcut olmayan o kabl-el milat hatıradan tevariüs etmiştir.

(...)

“Burada iki büyük bina vardı.

Uzun asırların mütevali tahribatına göğüs germiş iki büyük bina...

Ve, kim bilir bu binalar ilk temellerini hangi zevkperest Rumeli tâc-dâra medyun bulunuyorlardı.

Belki de bu kaplıcaların menbası, Roma'nın tarihe doğuşundan çok eski bir hayata mazhardı!” (C.1, s.28-29.)

Yazar, Nurettin'in ve Recep'in karakterleri hakkında bilgi verirken yine hâkimâne üslubunu sürdürür:

“Belliydi ki bu adam, emrettiği şeylerin dakikasında yerine getirilmesini arzu eden, sorduğu suallerin cevabını anında almak isteyen ve arzuları yerine getirilmediği dakikada çok cebbar ve gaddar olan bir ceberut idi. Ve yine belliydi ki, Recep, bu adamın, şu hususiyetini çok iyi bilen bir hizmetkârı.

(....)

Belliydi ki bu herif, Şu, kudurgan bir tehevür ile gemi aziya alan hiddet ve Şiddetini sırtında taşıdığı adamın k¼c¼k bir memnuniyetinden, ayakları altında bir k¼pek inkiyadiyla debelendiği adamın lakayt bir tebess¼m¼nden alıyordu.

Yine anlaşılıyordu ki, bu herif, uğruna bir eşek gibi izzet-i nefssiz, bir k¼pek gibi dalkavuk ve hacil olduğu adamdan, k¼c¼c¼k bir tebess¼m ve lakayt bir iltifat koparamadığı g¼n, ciğersiz kalmış bir kedi gibi, nank¼rl¼kten menba alan bir hiddetle kuduruyor ve bu kuduz hiddet ve Şiddeti, kendisinden daha aşağı olanlardan ¼ıkarıyordu.” (C.1, s.47-49.)

Yazar, okuyucuya sorular sorarak merakını hep¼st seviyede tutar. Okuyucuyu sorular sorarken, yaşananlar hakkında bilgi vermekten de geri durmaz:

“Acaba, cesedi kuşa kurda yem olan, kemikleri kim bilir hangi yal¼ın kayalıklar arasında s¼r¼nen bu zavallı kimdi?

Kimdi bu zavallı, ki ihtişam, servet ve refah i¼inde doğduğu halde; muhteşem, m¼reffeh ve zengin bir hayata namzet doğduğu halde; esrarengiz bir cinayete kurban edilmiş ve t¼yler¼rpertici bir ¼l¼mle gen¼ yaşında g¼zlerini yummuştu.

Recep’in s¼zlerinden bu suale m¼spet bir cevap ¼ıkarmak imk¼nsızdı. Fakat sarahaten Şunu kestirmek m¼mk¼nd¼, ki bu zavallı, b¼-g¼nah ve masum kurban herhalde ‘Bedrettin Veli’nin’ hakiki halefi ‘Bedrettin Veli’nin’ sulbundan d¼nyaya gelen ¼z ve hakiki evladı olacaktı.

Ve muhakkak surette Şunu anlamak m¼mk¼nd¼ ki, bug¼n Nurettin Veli namını taşıyan adam bir katil, bir serseri, bir g¼sıb ve sahtek¼r bir d¼zenbaz idi.” (C.1, s.53.)

Yazar, K¼rođlu’nu tanıtırken merak unsurunu artırmak i¼in ilk etapta onun ismini s¼ylemez. Onun kim olduğu, nereye gittiği ve amacının ne olduğu hakkında bilgiler verirken dayanamaz ve ileride olacıklara d¼ir bilgi sahibi olduğu ve olaylara h¼kim olduğu izlenimini verir. Bu, tanrısal bakış a¼ısının ¼zelliklerindedir. Yazar, onun kanlı bir serg¼zeŐtler silsilesinin kahramanı olduğunu veya kanlı bir serg¼zeŐtler silsilesine m¼stakbel bir kahraman adayı olarak tanıtır. Bu b¼l¼m romanda Şu Şekilde ge¼er: *“Gecelerini dağ başında ge¼iren, Azrail’e yumruk*

sallayan bir seyyah?.. Ah.. Hayır hayır.. Böyle bir seyyah olamazdı. Muhakkak ki bu adam, kanlı bir sergüzeştler silsilesinin kahramanı idi. Yahut kanlı bir sergüzeştler silsilesine müstakbel bir kahraman olmaya nâmezetti.” (C.1, s.128.)

Tanrısal bakış açısının bir göstergesini de, yazarın, Nurettin’in adamlarının, Köroğlu’nu yakalamaya çalıştığı sırada, onlara akıl vermesinde görürüz:

“Budala herifler! Eğer böyle at üstünde, gelin alayında beyler gibi ilerleyeceklerine, hep birden az aşağıda hayvanlarından inselerdi de sonra yine hep birden yaya olarak dört bir tarafa sarka sarka gencin etrafını çevirselordi, hiç şüphesiz az zamanda delikanlıyı kısıvrak yakalayabilirlerdi.

Fakat o kadar gözleri kararmıştı ki, hiddet o kadar şuurlarını harap eylemişti ki, artık ne yaptıklarını da, ne yapacaklarını da bilmiyorlardı.” (C.1, s.265.)

Yazar, Fatma’nın bulunduğu günü anlatırken ise, okuyucuyla diyalog kurmak istercesine ona soru sorar:

“Sarı bıyıklı adam ile Köroğlu işte şurada, tam şu karşıımızdaki köşede yan yana ayakta duruyorlar.

Yanıbaşlarında yere diz çökmüş, hüngür hüngür ağlayan bir kadın gözünüze çarpmadı mı?

O da bizim Fatma’mızdır.” (C.2, s.156.)

Yazar, Köroğlu liderliğindeki Burhanettin Veli ve diğer haydutların hazineyi almak üzere Bolu Sarayı’na gittiği bölümü anlatırken başlarda onların açık açık ismini söylemeyerek merak unsurunu artırmaya çalışır. Daha sonra ise, adeta okuyucusuna her şeyden haberdar olduğunu ve bunu artık saklamaya gerek kalmadığını belirterek, samimi bir üslupla onlara seslenir:

“Uzun uzadıya dalga geçmek artık lüzumsuzlaştı.

Değil mi kârim?.

Birbirimize madik oynamak manasızlığından vazgeçelim..

Şüphe yok ki gece zâirlerinin kim olduklarını artık içimizde anlamayan kalmadı.” (C.2, s.177.)

3.1.2. Anlatma Tekniği

Tanrısal / hâkim bakış açısında yazar, olayları ağırlıklı olarak kendisi anlatır. Bu durumda yazar, roman ile okuyucu arasına girerek olayları kendisi yorumlar ve olayları, kendi perspektifinden sunar. Bu anlatım türünde yazar, ağırlıklı olarak anlatma-tahkiye etme tekniğini kullanır. Şahıslar arası diyalog yok denecek kadar azdır. Mekânlar, yazar tarafından uzun uzadıya tasvir edilir. Yazar, olayları ön plâna çıkardığı için kişilerin iç dünyalarında olup bitenleri, onların duygularını yansıtan iç diyalog, iç monolog, bilinç akımı gibi modern anlatım tekniklerinden yararlanmak yerine daha çok klâsik anlatım tekniklerinden yararlanır.

Yazar, daha çok anlatma-tahkiye etme ve tasvir etme tekniğini kullanırken nadir de olsa iç çözümleme ve diyalog tekniğini de kullandığı görülür. Romanın birinci cildi, anlatma-tahkiye etme ve tasvir etme teknikleriyle hikâyeye edilirken; ikinci ciltten itibaren, Köroğlu ve Burhanettin'in konuşmaları ile beraber anlatma-gösterme tekniği, iç çözümleme, diyalog ve geri dönüş tekniklerinin kullanıldığına şahit olunur. Birinci ciltteki tek geriye dönüş tekniği şu şekilde karşımıza çıkar:

“Recep ile maiyeti, sarayın ağaçlıklarından uzaklaşır uzaklaşmaz, etrafı adım adım taramışlardı.

Kız, nereye gidebilirdi? Nereye gitmesine imkan vardı?.

Nihayet genç güzel, gitse gitse köyüne gidebilirdi.

Ve hiç şüphesiz köyüne doğru uzaklaşmış olacaktı.

Binaen-aleyh sağa sola birkaç çerhe vurduktan sonra, bir gün evvel, akşamüzeri, beyi bî-hoş bir halde buldukları yere doğru atlarını sürmüşlerdi.

Bu tahmin kendilerini aldatmamıştı. Fil-vaki genç kız, saraydan çıkar çıkmaz doğruca köyünün yolunu tutmuştu. Lakin karanlıklardan ve yalnızlıktan tevahhuş ederek, tesadüfen bir gün evvel sevgilisiyle sarmaş dolaş olduğu yere varmıştı.

Atından inmiş bulunuyordu.

Yere çömelmiş, korkak nazarlarla etrafı süzüyordu. Fakat Recep ile muhafızların atlarından çıkan nal seslerini duyar duymaz tıpkı bir çekirge gibi tekrar hayvanın sırtına zıplamıştı.

İşte tam, üç saatten beri ovada doludizgin kaçıyordu.” (C.1, s.133.)

Bu, dar anlamda bir geriye dönüştür. Yazar, Fatma'yı elinden kaçıran Nurettin ve adamlarının üç saat önceki durumlarını anlatır. Bu geriye dönüş kısmen açıklayıcı olsa da daha çok destekleyici bir açıklamadır.

Romanın ikinci cildinde, Burhanettin'in başından geçenleri Köroğlu'na anlattığı bölümde okuyucu, onun hakkında bilgiler edinir. Bu yapıcı anlamda bir geriye dönüştür. Hakeza Köroğlu'nun hayat hikâyesini, Burhanettin'e anlattığı bölümde de bu anlamda bir geri dönüş yapılır. Biz, Burhanettin'in anlatımından hareketle bu tekniği aktaracağız. Yazar, burada yapıcı geriye dönüş tekniğini kullanarak Burhanettin'in aslında kim olduğunu gözler önüne serer:

“-Ben, tam yirmi seneden beri ayağını dünyadan kesmiş bir adamım. Beni şu anda herkes ölmüş biliyor. Ölmüş.. Parçalana parçalana, hançerlene hançerlene ölmüş bir adam cesedi Çile'nin yalçın kayalıkları arasına fırlatılmış, atılmış, kartallarla çakalların gagalarıyla pençeleriyle paramparça edilmiş bir adam.. Kim bilir hangi yırtıcı kuşun kursağına yem olmuş bir bî-çare zavallı bir kurban.

(...)

-Dostlarım.. Şüphe etmiyorum.. Arkamdan ağladılar. Bu muhakkaktır. Muhakkak ki dostlarım, mezarı meçhul eski arkadaşlarına matem tuttular. Ölümünden keder, elem ve acı duydular. Düşmanlarım, şüphe etmiyorum.. Arkamdan sevindiler. Bu, muhakkaktır. Muhakkak ki düşmanlarım mezarı meçhul eski rakiplerine oynadıkları oyundan büyük bir zevk duydular. Elbette böyle olacaktı.. Çünkü ölümün, onlara hiç beklemedikleri, rüyalarında bile tahayyül edemedikleri hazineleri, ihtişamı, satvet ve şevketi bağışladı. Hiç böyle bir rakibin hiç böyle muhteşem miranlar bırakan bir rakibin ölümüne sevinilmez mi?

(...)

-Hikâyem.. Oh!. Benim hikâyem.. Cidden fecidir. Genç adam.. Cidden fecidir.. Benim hikâyem. Ben öyle bir sergüzeştin kahramanıym ki, talihin, tesadüfün başıma yığıdığı, önüme çıkardığı binlerce felaketler eğer bir diğerini hedef ittihaz etmiş olsa idiler; böyle bir sergüzeştin benden gayrı kahramanı muhakkak çoktan ademi boylamış olurdu.

Lakin ben kırağıya karşı sırtı zırhlı bir pathcan gibi bütün felaketlerime karşı dayanabilecek kudreti kendimde bulabildim.

(....)

-Bir zamanlar 'Bolu' bizim taht-ı hükmümüzde idi. 'Bolu'da' saltanat süren Derebeyi benim babamdı. Onun babası, yani dedem, dedemin babası ve pek eski zamanlara kadar merdiven kurabilen bir tarih imtidâdınca biz 'Bolu'ya' hükmetmiştik. Babam tasavvur edebilecek en iyi insandan daha mükemmel, daha haluk, daha yüksek ve nezih bir hüviyetti. 'Bolu'da' onun ismi her zaman hürmetle, sevgi ile yadedilegelmişti. Bütün hayatı yalnız iyilikle geçmiş bir adam elbette sevilir değil mi beyzadem?" (C.2, s.26-29.)

Romanda, iç çözümlene tekniği yok denecek kadar azdır. İkinci ciltte, karşımıza çıkan bu teknikte Köroğlu'nun şaşkınlıkları konu edilir. Bu bölümlerden ilkinde Burhanettin, Köroğlu'na kim olduğunu anlatmadan önce kendilerine sadık kalma hususunda söz ister. Köroğlu ise, düşünmeye lüzum görmeden hayatını kurtaran bu adama söz verir. Burhanettin, bu söze sevinir ve elini tutarak öper. Bu andan itibaren Köroğlu, bu olaya şaşırır ve hayret eder:

"Delikanlı buna hayret etmişti.

Bu ne demektir?

Niçin, ne sebebe mini elini öpüyordu bu adam?

Gözlerini açtı. Muhatabını dikkatli dikkatli süzdü.

Sarı bıyıklı adamın büyük bu neşe ve sevinç içinde yüzdüğü görülüyordu.

Acaba ne olmuştu? Nereden menbasını almıştı bu sevinç?

Sakın verdiği cevaba sevinmiş olmasın..

Fakat bunda bir fevkaladelik var mıydı?

Gayet tabii bir iş yapmıştı. Kendisinden sadakat istemişlerdi. Elbette ki sadık olacaktı.

Madem ki kendisine dost olanlarla beraber bulunuyordu. Madem ki dostluk görmüştü. Elbette bu dostluğa dostlukla mukabele edecekti. Binaen-aleyh kendisinden istenilen sözü derhal vermişti.

Acaba bunda bir gayr-i tabiiilik, bir fevkaladelik mi bulmuşlardı?

Acaba kendisinin böyle bir sadakat sözü vereceğine evvelden emniyet edilmiyor muydu?

Sormak, bunları sormak istedi. Lakin pala bıyıklı adam buna zaman ve meydan bırakmamıştı.” (C.2, s.21-22.)

Köroğlu'nun bir diğer hayret ettiği ve yazarın ağzından ifade edilen bölüm öncesinde Burhanettin, Köroğlu'na; Bolu halkının kendisini öldü olarak bildiğini, cesedini çakal ve kartalların yemesi için düşmanları tarafından bıçaklanıp kayalıklardan aşağı atıldığını, bunu hazinelerini ele geçirmek için yaptıklarını anlatır. Sonrasında ise Köroğlu, duydukları karşısında hayretler içinde kalır:

“Delikanlı, dakikadan dakikaya artan bir hayretle bakakalmıştı.

Hiç hayret edilmez olur muydu? Buna kim olsa hayret ederdi.

Nelerden bahsediyordu bu adam?

Servetten, hazinelerden, ihtişamdan, satvet ve şevketten...

Sonra da öldüğünü, sarp kayalıklar arasına fırlatılıp atılan cesedinin kuşlara kurtlara yem olduğunu söylüyordu.

Bu ne tuhaf, ne garip bir işti!.

Hiç ölen, öldükten sonra cesedi parçalanan ve yenen bir adam hayatta olabilir miydi?

Bir ölü... Diriliyordu. Yani bir bas-ü badel mevt mevzu bahisti.

Dini bütün bir müselman olmasına rağmen genç silahşör, doğrusu ya.. Bir türlü, bir insanın öldükten sonra tekrar dirileceğine kani bulunanlardan değildi.

Mamañih ne sesini çıkardı, ne de itiraz etti. Bit-tabı böyle bir yerde bu kadar büyük bir ciddiyetle söz söyleyen bir adamın hikâyesini boğazına tıkmak doğru bir iş olamazdı.” (C.2, s.27.)

Romanda diyalog tekniği de çok azdır. Yazar, kahramanların uzun konuşmalar yapmasına fırsat vermeden müdâhil olur ve anlatmaya devam eder. Romanda, yazarın müdâhil olmadığı en uzun diyalog şu şekildedir:

“-‘Peki asilzadem.. Yalnız bir şey sormak istiyorum. Müsaade buyurulur mu?’ dedi.

-Hay hay..

-Acaba 'Recep' ile beraber şu Nurettin'in bu suikasttan garezleri ne imiş?

-Arz etmiştim zannederim..

-Anlaşılan söz karıştı da hatırlayamıyorum. Lütfen tekrar eder misiniz?

-Oh. Şüphesiz.. Şüphesiz.. At uşağım ile beraber babamın veled-i manevisi olan Nurettin tarafından şahsıma tevcih edilen suikastın yegane hedefi beni ortadan kaldırmaktı.

-Âlâ... Fakat bundan nasıl bir menfaat vehmediliyordu?

-Basit.. Bunun anlaşılmayacak bir ciheti yok. Ben Bolu Beyliği'nin vâris-i yeganesiydim. Ne babamın başka bir çocuğu vardı, ne de hanedanımızın uzaktan yakından başka bir mensubu. Hiç kimsemiz yoktu. Binaenaleyh ben ortadan kalkınca 'Bolu' Hânedânı tamamıyla tarihe karışmış oluyordu." (C.2, s.47.)

3.1.2.1. Vaka Tipi

Eserde, tahkiyenin unsurları olan zaman, mekân, şahıs kadrosu vb. kullanılarak olayların belli bir düzen içinde verildiği ve eserin klâsik vaka tertibine göre düzenlendiği görülür. Olaylar, üç vaka zinciri hâlinde anlatılır. Birinci vaka zincirinde merkezî şahıslar Köroğlu ve Burhanettin Veli'dir. Burhanettin Veli'nin, Bolu Beyi olmasının engellenmesinden, Köroğlu ile yollarının kesişmesine kadar uzanan bu çarpıcı hayat hikâyesinin anlatıldığı vaka zincirinde, Burhanettin Veli, haydutlar tarafından kurtarılmasıyla birlikte onların arasına katılıp kervan basan, kız kaçıran, adam öldüren ve Nurettin'den intikamını alacağı günleri bekleyen bir kişi olarak karşımıza çıkar. Köroğlu ise, babasının acıklı hayat hikâyesini dinledikten sonra, onun intikamını almak üzere yola koyulmuş bir silahşördür. Bir tesadüf onların yolunu kesiştirir ve intikamlarını almak üzere güçlerini birleştirirler.

İkinci vaka zincirinde merkezî şahıslar, Yıldırım Bayezid ve Timur'dur. Yıldırım Bayezid, halkını baskı ile yöneten, devlet işlerinden elini çekip Sırp Prensesi Olivera ile gününü gün eden bir padişah olarak karşımıza çıkar. O, hükmü altındaki topraklarda halkına zulmeden Nurettin gibi bir Bolu Beyi'ne, gönderdiği hediyeler, mücevherler ve askerler sebebiyle müsamaha gösterir. Bolu halkının çektiği eziyetlere karşı adeta kör ve sağırdır. Şehvet, gurur ve ihtişamla anılan

Yıldırım Bayezid, Olivera'nın entrikaları sonucunda kibrine yenik düşerek Timur'a düşman olur. Timur ise, mağrur fakat temkinli, hâkim fakat danışan, korkusuz fakat düşünceli olarak canlandırılır. Yazar, bu zıtlıkları onun üzerinde çok güzel işler. Döneminin en büyük iki hükümdarı olan Yıldırım Bayezid ile Timur, en nihayetinde savaş sürecine doğru gitmektedir ve bunun bahanesi, Timur'a mağlup olduktan sonra Yıldırım Bayezid'e sığınan Azerbaycan Hükümdarı Yusuf Han ve Irak Hükümdarı Ahmed Celayir olur.

Üçüncü vaka zincirinde ise, merkezî şahıs Nasrettin Hoca'dır. Nasrettin Hoca, karısından mustarip olmuş ve bunun neticesinde evin kilerinde yatmak zorunda kalan tuhaf hareketler sergileyen komik bir adam olarak tanıtılır. Çarşıda eşeğini satmaya çalıştığı sırada söylenen, 'kız oğlan kızdır üç aylık hamile' sözleriyle, daha önce eşeğinin yüzüne bakmayan ahali, hep birden hayvanı almak ister. Bu sözlerde keramet olduğunu düşünüp kızı Emine'ye gelen görücülere bu sözleri söylemeyi ve bu sözden sonra kızının görücüler tarafından isteneceğini düşünür. Evdeki hesap çarşıya uymayınca dayak yemekten kurtulamaz.

3.1.2.2. Vaka Tertibi

Yıldırım Bayezid-Timur, Köroğlu ve Nasrettin Hoca birbirlerinden farklı zamanlarda yaşamış olmasına karşın yazar, bu tarihî karakterlere romanında yer verir. Roman bu yönüyle, birden fazla merkezî şahsın olduğu üçüncü tip vakanın güzel bir örneğidir. Olaylar bu dört merkezî şahıs etrafında cereyan eder. Roman boyunca, Yıldırım Bayezid ve Bolu Beyi Nurettin arasında bir hükümdar-derebeyi ilişkisinden başka bir bağ yoktur. Yıldırım Bayezid, yönetimi altındaki Nurettin'den çeşitli hediyeler alır. Bunun neticesinde Nurettin'in, hükmettiği topraklarda bir derebeyi gibi değil, bir hükümdar gibi geniş yetkilere sahip olduğu ve halkına her türlü eziyeti yapmasına ses çıkarılmadığı anlaşılır. Olaylar kendi içinde ve akışında gerçekleşirken sebep-sonuç bağlamında çözümlenir. Nasrettin Hoca etrafında gelişen olayların ise, romanın bütünüyle hiçbir bağlantısı yoktur. Yazar, Nasrettin Hoca etrafında gelişen vaka zinciri hariç diğer vaka zincirlerini sırasıyla işlemez. Bir olayı anlatırken kesip bir diğerine geçerek okuyucuda merak unsurunu artırır. Roman, entrik unsurların yerleştirilmesi ve bunların çözümü açısından oldukça başarılıdır.

3.1.2.3. Çatışma Unsurları:

Romanın birinci vaka biriminde, türlü entrikalar sonucunda Bolu Beyliği elinden alınan ve halka baskı ve zulüm yapan iki ayrı kişinin hikâyesi anlatılır. Bu bakımdan romanın bu bölümünde genel olarak hakk ile batılın, doğru ile yanlışın, gerçek ile yalanın büyük çatışması karşımıza çıkar.

Romanda, farklı vaka birimlerinde çeşitli çatışmalar vardır. Birinci vaka biriminde Bedrettin Veli'nin sütkardeşi seyisbaşı, Nurettin ve Recep'in hain planlarına karşı çıkar. Bunun bedelini ise, gözleriyle öder. Tesadüf eseri bir köye giden ve köylülerin yardımlarıyla iyileşen seyisbaşı kendi köyüne dönüp bir erkek çocuğuna sahip olunca, onu, Nurettin'den intikamını almak üzere yetiştirir ve Bolu'ya gönderir.

Nurettin ve Bolu halkı arasında tek taraflı bir çatışma vardır. Nurettin, kışın şehirde yaşayanlara her türlü zulmü yapan Nurettin, yazın ise, kaplıcalara gelen insanlardan geçme vergisi, ılıca vergisi, yatma vergisi, kalkma vergisi gibi olmadık paralar alır, aldığı yetmez gibi bir de haklarından tam anlamıyla yararlanmadan onlara kaplıcalarından kovar. Çevre köylerin kızlarına musallat olan Nurettin, onların kızlarını kaçıırır, haremine hapsederek günü geldiğinde öldürür. Halkın ise, onun yaptıkları karşısında Allah'a dua etmekten başka çareleri yoktur.

Nurettin ve Yıldırım Bayezid arasında, çıkar ilişkisi vardır. Nurettin, hükmü altında olduğu için her yıl belli bir para vermek zorunda olduğu Yıldırım Bayezid'e fırsatını bulduğu her an hediyeler, mücevherler gönderir ve savaş durumlarında asker verir. Bunun karşılığında hükmettiği Bolu ve çevresinde bir derebeyi gibi değil de bir hükümdar gibi hareket eder. Yıldırım Bayezid ise, aldığı hediyeler, mücevherler ve askerler karşılığında, Nurettin'in halkına yaptığı zulümleri görmezden gelerek, ona, tam bir serbesti sunar.

Burhanettin ve Nurettin ile Recep arasında da çatışma vardır. Bedrettin Veli'nin tek ve hakiki oğlu olmasına karşın babasının ölümünden sonra Bolu Beyi olamaz. Recep, Nurettin ve Bolu Müftüsü'nün işbirliği yapmasıyla canını dahi zor kurtarır. Bıçaklanıp dağ başından aşağı atılarak ölüme terk edilen Burhanettin, haydutlar tarafından kurtarılır ve onların arasına katılır. Bir zamanlar kendisinin at uşağı olan ve sürekli Nurettin'i kötüleyen Recep, Burhanettin'in babası öldükten

sonra Nurettin'in yanına geçer ve onun canına, malına kast eder. Burhanettin ise, Recep'i küçüklüğünden itibaren sevdiği için ona ev ve arazi verilir. İlerleyen bölümlerde Burhanettin Veli, Köroğlu ve Fatma ile güçlerini birleştirerek ilk önce hakkı olan hazineyi geri alır. Daha sonra ise, hep beraber intikam naraları atarlar. Roman bu naralarla, ucu açık şekilde bitirilir.

Bir diğer çatışma, Köroğlu ile Nurettin arasında geçer. Nurettin, bilmeden de olsa Bolu Beyi olabilmek için öz babasının yani daha sonra doğacak olan Köroğlu'nun babası ve Bedrettin Veli'nin sütkardeşi olan seyisbaşının gözlerini oyar. Bu yaşanan trajik olayda, seyisbaşının da günahı vardır. Seyisbaşı, çapkın bir adamdır. Bu çapkınlıklarından birisinde, civar köydeki Pembe adında bir kızla ilişki yaşar. Bir süre köye gitmeyince Pembe, onu merak edip gece yarısı Bolu Kalesi'ne gelir ve odasına girmeyi başarır. Bedrettin Veli geceleri misafir ağırlamayı hoş karşılamamaktadır. Seyisin odasında onları görünce sütkardeşine kızar. Sütkardeşi bu durumdan kurtulmak için yalan söyler ve Pembe'nin onu sevdiğini, onun için kaleye geldiğini söyler. Kadın ve civar köylerdeki kadınlara ilgisi ve zaafı olan Bedrettin Veli'nin bu durum hoşuna gider. Bedrettin Veli ile tanışmadan iki ay evvel seyisbaşından hamile kalan kadının bir süre sonra çocuğu doğar. Çocuğu kendisinden sanan Bedrettin Veli, ona Nurettin ismini verir ve on beş yaşında saraya, yanına alır. Sonrasında yaşananlar malumdur. Seyisbaşının gözleri kör edilir fakat köyüne ulaşmayı başarır. Bir yıl sonra oğlu olur ve adını Ruşen Ali koyar. Onu büyütür ve belli bir yaşa gelince başından geçenleri anlatır. İntikamını almak üzere Bolu'ya gönderir. Köroğlu, babasını kör eden Nurettin'e karşı tesadüfen karşılaştığı tahtın asıl vârisi Burhanettin ve sevgisinin gözleri Nurettin tarafından okla deşilerek öldürülen Fatma ile güçlerini birleştirir. Nurettin'den intikam almak için gün sayar.

Bu bölümdeki diğer bir çatışma, romanın henüz başındayken karşımıza çıkan Fatma ve Nurettin arasındaki çatışmadır. Nurettin, yazlık sarayında kaldığı sırada haremdeki cariyeler kendisine kâfi gelmemekte ve civar köylerin bakire kızlarına gözünü dikmektedir. Nurettin, halkın canına, ırz ve namusuna tasallut olan köhne ve sefil bir kişiliktir. Her gün haremdeki bir kızı bıçaklayarak ölmesini izlemek gibi hastalıklı bir ruha sahip olan Nurettin, bir gün Büyüksu denilen bir yerde Fatma ve sevgilisi Çoban Memet'i görür. Üzerlerine kırbaçla saldırır fakat Memet'i deviremez. İmdatına ise, adamları yetişir ve onu kurtarırlar. Memet ve Fatma'yı bağlayıp saraya

götürürler. Çoban Memet'in kendisini tanımaması üzerine gözlerini okla kör eder. Fatma'nın yanına götürerek ölmesini izletir. Amacı, Fatma'yı ağlatıp öldürmektir. Fatma ise, bir tesadüf üzerine kurtulur ve saraydan kaçır. Recep önderliğindeki süvariler onu yakalamak üzereyken Köroğlu onu kurtarır. Uzun süre onlarla tek başına savaşır fakat sonunda yara alır. Canını hiç tanımadığı bir kız için feda etmeyi göze alan Köroğlu'nu bu zor durumdan yine bir tesadüf eseri Burhanettin ve adamları kurtarır. Fatma, bu olaydan sonra Nurettin'e düşman olur.

Bu vaka tipinde var olan diğer çatışma, Recep ve Nurettin arasındadır. Nurettin, Bolu Beyi olurken kendisine yardım etmesi sebebiyle ona cömert davranır. Recep ise, henüz romanın başlarında Nurettin'i, çoban Memet'in elinden kurtarsa da Recep ve Nurettin arasında çıkar ilişkisi vardır. Recep, Nurettin'i sevmemekte fakat mal, mülk ve cariyeye verdiği için onun yanında kalmaktadır. Diğer taraftan ise, Nurettin'e, Bolu Beyi olurken yardım ettiği gibi içten içe onu da indirip Bolu Beyi olmayı düşündüğünü yazar bize, Recep'in ağzından söylediği bazı sözlerle hissettirir: *"-Köpek herif! Bir gün gelecek, ben sana da göstereceği göstereceğimi. Göreceksin sen de! Sen de göreceksin gününü!"* (C.1, s.50-51.)

Bu bölümde son çatışma unsuru olarak, Pembe ve Ayşe arasındaki çatışma örnek verilebilir. Burhanettin önderliğindeki Yeraltı Sarayı'nın bacısı olan Pembe ile onun arkadaşı Ayşe arasında karşılıklı bir çatışma vardır. Bu çatışmanın merkezinde Köroğlu'na duyulan ilgi vardır. Burhanettin ve adamları tarafından yaralı olarak kurtarılıp getirilen Köroğlu Pembe'ye emanet edilir. Onunla ilgilenip iyileştirmesi, yarasını temizleyip merhem sürmesi istenir. Pembe ise, kendisine yardımcı olarak Ayşe'yi çağırır. Bu andan itibaren ikili arasında Köroğlu merkezli bir çatışma yaşanır. Her ikisinin de Köroğlu'nu sevdiği ve onu birbirlerinden kıskandıkları görülür.

İkinci vaka biriminde ana çatışma unsuru, merkezî şahıs olan Yıldırım Bayezid ve Timur arasında geçer. Yıldırım Bayezid, gururlu ve kibirli bir padişahdır. Timur ile yapacağı savaşa kadar yaptığı bütün savaşları kazanır. Savaşçı ve zaferden zafere koşan bir padişah olan Yıldırım Bayezid, Olivera'nın sarayına gelip haremine katılmasıyla birlikte zevk, şehvet ve içki düşkününü bir padişaha dönüşür. Olivera, onu çok iyi tanır. Timur'dan korktuğunu söyleyerek Yıldırım Bayezid'in erkeklik

gururunu tahrik ettiğinde, Yıldırım'ın, Timur'a düşman olacağını bilecek kadar iyi tanır. Bu tahrik Yıldırım'ı, Timur'a düşman etmeye yetecektir. Timur ise, aynı Yıldırım Bayezid gibi çıktığı bütün savaşları kazanan en az Yıldırım kadar şanslı bir hükümdardır. En az onun kadar gurur ve kibirlidir. Ondan farkları ise, ihtiyatlı olması, her işini istişare etmesi ve Olivera gibi bir kadına âşık olmamasıdır. Azerbaycan ve Irak'ı işgal edip halkına zulmeden Timur, buraların hükümdarlarının Yıldırım Bayezid'e sığınması ve Yıldırım Bayezid'in desteğiyle istila ettiği topraklarda isyan çıkarma girişimleri sebebiyle endişelidir. Bu yüzden Yıldırım Bayezid'i düşman olarak görmeye başlar. Yıldırım'a, onları yanında tutmaması, kendisine teslim etmesi aksi takdirde kahrından kurtulamayacağını bildiren tehditvâri ve emredici üslupla yazdığı mektubuyla gözdağı verir. Yıldırım Bayezid ise, onun isteklerini reddeder. Bu bölüm Yıldırım Bayezid'in ne cevap vereceğini bilmesek de ret cevabını vereceği önceki kısımlarda hissettirilen cevabî mektubu, kâtibine yazdırmaya başlamasıyla ucu açık bir şekilde bitirilir.

Bir diğer çatışma ise, Yıldırım Bayezid ve Olivera arasındadır. Bu çatışma aslında tek taraflı ve entrikalar içeren bir çatışmadır diyebiliriz. Yıldırım Bayezid, Olivera'yı çilginca sevip uğrunda herkesi, çocuklarını, eşlerini bile öldürebilecekken; Olivera, ona karşı sinsi emellerle yaklaşır. Niğbolu Seferi sırasında Yıldırım Bayezid'in, Hristiyan askerlerini öldürmesine ve babasının düştüğü duruma içerleyen Olivera içten içe Yıldırım'a düşmanlık beslemektedir. Onu, Timur ile savaştırıp bu intikamı alma düşüncesindedir. Nitekim başarılı da olur. Yıldırım, Timur'a düşman olur.

Bu bölümün diğer ve son çatışması ise, Azerbaycan Hükümdarı Yusuf Han ve Irak Hükümdarı Ahmed Celayir ile Timur arasındadır. Timur'un işgaline kadar bu ülkelerde, kardeş kardeşiyle savaşmaktadır. Ülkedeki insanlar arasında birlik yoktur. Bu durumdan faydalanan Timur, onların ülkelerini işgal edip halkına zulmeder. Hatta Sultan Ahmed Celayir'in karısı ve kızlarına tecavüz edilir. Ahmed Celayir ve Yusuf Han kaçmayı başarır. Yıldırım Bayezid'e sığınır. Azerbaycan'da halkın birlik olduğunu, eskiden birbirleriyle savaşan bu insanların, birbirleriyle savaşmaları için gizliden onca para vermesine karşın savaşmadığını gören Timur endişeye kapılır. Üzerine bir de Azerbaycan'daki yöneticisinden her gece adamlarının öldürüldüğü, isyan hareketleri olduğu haberini alıp Edirne'deki adamından da Yusuf Han'ın,

Azerbaycan'dan iki kişiyle görüştüğü ve Azerbaycan'a gidip isyan çıkartacağı haberini alınca daha da endişelenir ve onlara Yıldırım Bayezid'den ister. Romanda Ahmet Celayir'in sadece adı geçer. Yusuf Han ise, Yıldırım Bayezid'in yanına geldiğinde iri yarı fakat kilolu olmayan birisiyken onun yanına geldikten sonra günde on öğün yemek yiyen ve boğazından başka bir şey düşünmeyen şişman bir adama dönüşür. Onun, Azerbaycan'da isyan çıkartmaya çalışıp çalışmadığını biz ondan değil, Timur çerçevesinde gelişen olaylardan öğreniriz. Nitekim Timur, Yıldırım Bayezid'den onları istediğinde Yıldırım, Yusuf Han'ı yanına çağırır ve Timur'un iddialarına cevap ister. Buradan anlaşılacağı üzere, böyle bir isyan hareketi varsa bile, Yıldırım Bayezid'in bundan haberi yoktur. Yusuf Han, bu iddialara güler ve eğer Timur, Yıldırım Bayezid'e düşman olmayacaksa kendilerinin teslim edilmesini ister. Bunu belki Yıldırım'ın gururunu okşamak için belki de gerçekten böyle hissettiği için söyler. Bunun hakkında bir bilgi olmasa da cevap, Yıldırım Bayezid'in hoşuna gider ve onları teslim etmemeye karar verir.

Üçüncü vaka biriminde ise, çatışmalar Nasrettin Hoca ve diğerleri arasında gerçekleşir. Bu çatışmalardan birisi, Nasrettin Hoca ve karısı arasındadır. Bu bölüm kısa bir yer kapladığı için, çatışmalar hakkında çok detaylı bilgi yoktur. Nasrettin Hoca, karısının çok konuşmasından bıkmış bir adamdır. Evin kilerinde yatmayı göze alacak kadar çok bıkmış bir adamdır. Karısı ise, her fırsatta ona karşı önyargılıdır ve fırsatını bulduğunda onu darp edecektir. Emine'yi görücü gelen kadınlara kızını övmek isteyen Nasrettin Hoca, karısından dayak yiyecektir. Karısı, Nasrettin Hoca'ya şiddet uygulasa da, bayıldığında vücudunu elleyen kadınlardan onu kıskanacaktır.

Bir diğer çatışma unsuru ise, Emine ve annesi arasındadır. Bu çatışma, tek taraflıdır. Emine, annesinden korkmaktadır. Annesi, Nasrettin Hoca'ya yaptığı gibi ona da önyargılıdır ve fırsatını bulduğunda onu da darp eder.

Nasrettin Hoca ile Kadı ve Sübaşı'nın karıları arasındaki çatışma da tek taraflıdır. Nasrettin Hoca, onları, kızlarını görmeye gelen görücüler olarak görmekteyken; onlar Nasrettin Hoca'ya cinsel bir obje muamelesi yapar. Nasrettin Hoca bayıldığında, bahaneyle elini ve bacaklarını ellemekte, ayıldığında kaçtığı odaya arkasından giderek perdeyi aralayıp soyunan adama bakmakta sakınca

görmeyecekler ve üstüne üstlük bunun hakkında dedikodu yapıp tekrar perdeyi aralamaktan da geri kalmayacaklardır.

3.2. GERÇEĞİMSİ YAPIYI OLUŞTURAN UNSURLAR

3.2.1. Şahıs Kadrosu:

Romanda, Yıldırım Bayezid, Olivera, Timur, Köroğlu, Nurettin, Recep, Fatma, Burhanettin, Nasrettin Hoca gibi şahısların tanıtımına fazlasıyla yer verildiği, karakter tahlillerinin, çoğunlukla yazar tarafından yapılsa da bazen de diğer kişilerin ağzından yapıldığı görülür. Yazar, bu roman kişileri haricinde, çok miktarda şahsa da rol verir. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun romanlarının vazgeçilmez unsurlarından birisi, romanındaki şahısların bir kısmının tarihten kişiler olması ve diğer kısmının ise, kendi hayal dünyasının eseri olmasıdır. Yine bu romanında yer alan şahıslardan bazıları, tarihî gerçeklik içerisinde yer alan kahramanlardır. Buna karşılık bir kısmı da, yazarın muhayyilesinin ürünüdür. Roman, olay merkezli yazılsa da yazar, kişilerin tanıtımı üzerinde ayrıntılı olarak durur. Bu şahıslar, genellikle fizikî hususiyetleriyle, kıyafetleriyle ve hayat öyküleriyle ön plâdadır. Olaylar, yoğun bir şekilde anlatılırken, şahıslar arası diyaloglar yoğun değildir. Yazar, şahısları konuşurmak yerine 'anlatma' yöntemini tercih ederek kendisini ön plânda tutar. Birinci ciltte ağırlıklı olarak yazarın anlatımı hâkimken, ikinci ciltte Burhanettin ve Köroğlu'nun ağzından konuşmalarla birlikte düğümlerin çözümü vardır. Romanda toplam otuz altı şahıs bulunmasına karşın, bunlardan sadece on biri vakaların ortaya çıkmasında rol alır. Bu on bir şahısın ise, dokuzu hakkında detaylı malumatımız vardır. Romanda, vakanın ortaya çıkmasına katkısı olan Bedrettin Veli ve sütkardeşi olan seyisbaşı hakkında bilgilere, Burhanettin ve Köroğlu'nun söylediklerinden hareketle ulaşabiliriz.

FATMA: Fatma, romanda sarışın bir kız olarak karşımıza çıkar. Esasen yazar, romanındaki bütün kadınları sarışın olarak tasvir eder. Buna sadece bir istisna vardır. O da Yeraltı Sarayı sakinlerinin bacısı konumundaki Pembe'dir. Sadece o, kızıl saçlıdır. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun sarışın kadınlara zaafı olduğunu ve evlendiği on yedi kadının da sarışın olduğunu düşündüğümüzde bu durum elbette ki normaldir. Pembe beyaz bir yüzü olan Fatma'nın, dudakları olgun bir kiraza

benzer. Gür kirpikleri olan Fatma'nın gözleri ise, eladır. Yazar, Fatma'yı baştanbaşa kırmızılar içinde giyinmiş şekilde tasvir eder. Fatma'nın sarı saçlarını, zarif oyalarla süslü kırmızı bir şame örter. Beyaz kemik düğmeleri gırtlığına kadar iliklidir. Mintanı, şalvarı ve mini mini ayaklarına giydiği yemenileri de kırmızıdır. Fatma, dışa dönük aktif bir tiptir. Her insan gibi bazı durumlarda korksa da Nurettin'in karşısındaki korkusuz tavrı, ondan kurtuluşu ve Nurettin'den intikamını almak için gerektiği zaman Köroğlu'nun yakasına yapışabilecek kadar cesur oluşu, onu, kaderine razı olmayan aktif bir tip olarak karşımıza çıkarır. Fatma, söz konusu sevgilisi de olsa, Nurettin de olsa, kendisini korumayı bilen bir kızdır. İradesi güçlü bir kızdır. Her şeyden önce örf ve âdetlerine uyar. Kendisine sarılan ve sevgilisi olan Çoban Memet'e, "*Allah'ın emriyle beni babamda iste.*" diye cevap verir. (C.1, s.12.) Nurettin'e esir düştüğünde, onunla karşılaşp el ve ayağındaki bağların çözüldüğü ilk anda korkusuzca üzerine saldırır. Nurettin, Fatma'nın sevgilisi Memet'i, onun yanına getirdiğinde, Fatma'nın üzülmelerini ve ağlamasını bekler. Öldüreceği kızların ağlamasından hoşlanan bu sefil ruhlu adam, karşısında dimdik duran ve üzerine saldıran, kaderine razı olmayan güçlü bir kadınla karşılaşır. Nurettin'den kaçarken saatlerce at üstünde gider. Bu, onun ne kadar güçlü ve iyi bir at binicisi olduğunu gösterir.

NURETTİN: Nurettin, yazarın en kötü olarak idealize ettiği bir şahıstır. Romanda kötülüğün sembolü Nurettin'dir, denilebilir. Olağanüstü kötülükler yaparak yansıtılan, hükmü altındaki halka birçok eziyet eden, onların can, mal, ırz ve namusuna musallat olan hasta ruhlu birisi olarak karşımıza çıkar. Nurettin'i romanda ilk defa, Fatma ve Çoban Memet'e saldırırken görürüz. Fakat yazar, onun adını ve kim olduğunu başlarda saklar. İri yarı izbandut kırması bir adam ve karanlıkların tesadüfünden doğan kim olduğu belirsiz düşman olarak karşımıza çıkan Nurettin'in bir bey olduğunu ilk defa Recep'ten öğreniriz. Nurettin hakkında çoğu bilgiyi yazardan ediniriz. Bolu Beyi olduğunu, halktan olmadık vergiler alıp zulmetmesinden anladığımız Nurettin'in gerçek ismini ise, yazar, Bolu'yu tasvir ederken bize haber verir. Nurettin'in ne kadar kötü bir kişiliğe sahip olduğunu bize ilk önce yazar söyler. Nurettin'in, Bolu'yu babasından miras olarak devraldığını ve yirmi beş senedir saltanat sürdüğünü haber veren yazar, onun suçsuz insanları zindanlarında aç, susuz tuttuğunu, şehrin ve civar köylerin bakire kızlarını evinden

zorla aldığını, halkın canına, ırz ve namusuna musallat olduğunu ve yine halkın can güvenliğinin olmadığını söyler. Ayrıca yazar, başlarda onu Bolu Beyliği'nin meşru vârisi gibi gösterir. Nurettin'in idaresinde halk müthiş bir sefalet içinde yüzer. Halk, ondan kurtulmak için Allah'a yalvarmaktadır. İlerleyen kısımlarda Bolu Beyi'nin, Osmanlı hükümdarı Yıldırım Bayezid'e tâbi olduğunu haber veren yazar, Nurettin'in Bayezid'e sunduğu hediye, mücevher ve askerler sayesinde halkına rahatça zulmettiğini de söyler. Nurettin'i, Bedrettin Veli'nin hakiki oğlu gibi göstermeye devam eden yazar, *“Nurettin ne derece şehvet düşkünü, gaddar ve rezil bir serseriye babası, onunla taban tabana zıt bir şekilde yüksek, kıymetli ve mert bir insandır.”* der. (C.1, s.38.) Nurettin, kalın kaşlı, pos bıyıklı, patlak dudaklı bir adamdır. Tarihin uzun seyahati boyunca Nurettin gibi zevk ve şehvet düşkünü bir insana daha rastlanılmadığını söyleyen yazar, onun en büyük zevkinin ise, kadın öldürmek olduğunu zikreder. Nurettin, her akşam bir kadın öldürmektedir. O, emrettiği her şeyin dakikasında yapılmasını isteyen, sorduğu sorulara anında cevap bekleyen, arzuları yerine getirilmediğinde gaddarlaştıran birisidir. Kendisine yeni bir kurban aramak üzere gittiği yerde Çoban Memet'ten dayak yiyen Nurettin, adamları tarafından kurtarılıp yazlık sarayına geldiğinde ilk işi, Memet'i yanına getirtmek ve onun gözlerini oymak olur. İlerleyen kısımda ise, Nurettin'in aslında Bolu Beyliği'nin gerçek vârisi olmadığını Recep'ten öğreniriz. Nurettin, Recep'ten, Memet'i yanına getirmesini istediği sırada Recep, Nurettin hakkında kendi kendine konuşur. Onun gerçek Bolu Beyi olmadığını bize söyler. Yirmi beş senedir saklanan bir sırdan bahseder. İlerleyen bölümlerde yazar, Nurettin'in Bolu'ya bir saat uzaklığındaki Çile Dağı eteklerinde, kaplıcalarının yanında bir yazlık saraya sahip olduğunu ve bu sarayın dört dehlizinde karşılıklı olarak toplam dört yüz küçük hücre olduğunu bize aktarır. Bu hücrelerin hepsi bakire kızlarla doludur. Onun bir kızını öldürdüğü anı toplam sekiz sayfada anlatan yazar, Nurettin'in, bıçakladığı kızların hıçkırıklarla ağlamasından, bağırıp inlemesinden zevk alan hayvan ruhlu bir adam olduğunu söyler. İlerleyen bölümlerde Nurettin'in gerçekte kim olduğunu, Burhanettin ve Köroğlu'ndan öğreniriz. Burhanettin, başlarda Nurettin'i kendi ailesinden birisi gibi ifade ederken hemen ardından Nurettin'i, bir aslı nesli meçhul bir gaspçı olarak niteler. Köroğlu ise, Nurettin'in gerçekte Bedrettin Veli'nin çocuğu olmadığını, onun sütkardeşinin çocuğu olduğunu söyler.

RECEP: Recep, romanda ilk önce karşımıza Nurettin'i kurtarıırken çıkar. Nurettin'de olan müphem durumun Recep'te de olduğunu görürüz. Yazar, Recep'in, Nurettin'i kurtardığı sırada isim vermeden onun, nasırdan kemikleşmiş bir çift ele ve kalın, uzun tırnaklara, kalın bir sese sahip olduğunu söyler. O, Nurettin'i kurtarmaya gelen adamların elebaşısıdır. Neyse ki yazar Recep'i okuyucuyla tanıştırmakta gecikmez ve Nurettin'e onun ismini söyler. Onun adı, Recep'tir. Yazar, Recep'i bize şu sözlerle tanıtır: *"Ve şu Recep namı verilen herif, ne zebun-küş ve ne iğrenç bir hilkatti?. Of.. Bu herifin şüphesiz ki çok berbat ve sefil bir tıynetı vardı."* (C.1, s.48.)

Recep, zor durumda kalan Nurettin'i kurtardıktan sonra yürüyemez hâle gelen Nurettin'e kendisini şöyle tanıtır:

"-Bey'im. Mademki Büyük Kavak'ın yanına kadar yayan gidemeyeceksiniz, arkama bininiz. Sizi oraya kadar ben sırtımda taşıyabilirim.

-Nasıl olur? Yorulursun!.

Yorulur muyum? Yorulayım.. Yorulursam kıyamet mi kopar? Bey! Ben senin hem kulun, köpeğin, hem atın, hem de arkadaşınım." (C.1, s.25.)

Recep, Nurettin'in ondan, Çoban Memet'i yanına getirmesini istediğinde baş üstüne deyip arkasından ise, Nurettin'in değil bir bey, tellak bile olamayacağını, yaptığı hizmetlerin boşuna olmadığını söyleyerek başka plânları olduğunu belirten bir adamdır:

"-Köpek herif! Bir gün gelecek, ben sana da göstereceğim göstereceğimi. Göreceksin sen de! Sen de göreceksin gününü! Bey haa! Bolu'da Bey sensin haa? Serseri! Ben senin kim olduğunu bilmiyor muyum zannediyorsun? Bolu Kalesi'nde hükmedecek asaleti senin nereden aldığını ben bilmiyor muyum zannediyorsun? Aah.. Recep, boşu boşuna bir adama hizmet eden eşeklerden değildir.. Aaa.. Aaa! Recep, boşu boşuna boynuna tasma taktıracak bir köpek olamaz.. Elbet benim de düşündüklerim var. Elbet benim de istediklerim var. Bey haa.. Sen, Bolu'nun beyi haa? Senden de Bolu'ya bey olur haa?.." (C.1, s.50-51.)

Burhanettin küçükken, ona at uşaklığı yapan Recep, Burhanettin tarafından çok sevilir. Bu sevgiden dolayı babası, Recep'e tarlalar, araziler ve bir ev verir.

Recep, küçükken Burhanettin'e sürekli Nurettin hakkında olumsuz sözler söyler ancak babası yani Bedrettin Veli öldükten sonra Nurettin ile işbirliği yapar ve onu öldürmeye çalışır.

KÖROĞLU (RUŞEN ALİ): Nurettin ve Recep'te gördüğümüz mefhum durum, Köroğlu'nda da görülür. Yazar, okuyucusunda merak uyandırmak için onun kim olduğunu saklar. Romanın değişik yerlerinde genç, genç adam, delikanlı, meçhul serden geçti, mert adam, kara yağız delikanlı gibi isimlerle karşımıza çıkan Köroğlu'nun gerçek kimliği hakkında bilgiyi, ilk defa Fatma'yı, Nurettin'in adamlarından kurtardığı sırada görürüz. Fatma, gelenlerin Bolu Beyi'nin adamları olduğunu söyleyince Köroğlu, hem onun için hem de babasının intikamı için kılıç sallayacağını söyler. O, kendi ismini ilk defa Burhanettin Veli'ye hayatını anlattığı sırada söyler. Adı, Ruşen Ali'dir. İlerleyen bölümlerde ona, ilk defa Köroğlu olarak hitap edildiğini zikreden ise, yazardır. Yazar onu, bin arslan kuvvetinde, bıyıkları teze terlemiş bir genç, çekik burunlu, gür kirpikli, simsiyah gözleri, bembeyaz dişleri olan, geniş omuzlu, yalçın adalelere sahip, hilkatin dehşet verici bir sanat eseri olarak tanıtır. Başında, sarı ve kırmızı ipeklerden örülmüş pamuk bir terlik vardır. Omuzuna kadar sarkan yeşil renkli bir poşusu vardır. Köroğlu, aynı zamanda çapkın bir erkektir. O, babasının intikamını almak için yollara düşmüş ve bir seneden beri dağ başlarında yatan bir adamdır. Boynunda geniş ve uzun bir kılıç vardır. Kırmızı bir yün kuşakla sıkı belinde boy boy kama ve hançer vardır. Köroğlu'nun kim olduğunu, ilerleyen bölümlerde bizzat kendisinden öğreniriz. O, kendi kendine şöyle der:

“-Azrail? Azrail! Fakat ben de bir Azrail değil miyim? Ben de bir Azrail değil miyim? Ben de öldürmüyor muyum? Ben de her önüme geleni cehenneme yollamıyor muyum? Tam bir seneden beri benimle karşılaşan her bed-baht da cehennemini boylamış değil midir?”

Dişlerini birbirine geçirir gibi sıkarak tasavvuru imkânsız bir gayz ve kin ile haykırdı:

-Aah!. Azrail! Azrail! Fakat Azrail benim! Yeryüzünde benden başka Azrail olabilir mi? Hayır hayır.. Yeryüzünde benden başka Azrail olamaz! Azrail ile ben kankardaşı değilim! Azrail ile her gün karşılaşan ben değilim! Azrail, ben kendimim!

Azrail benim.. Ve benimle karşılaşan her zavallı, cehennemi boylayan bir bed-baht olur.” (C.1, s.127.)

Yazar, onu son kez şu şekilde tanıtır:

“Fakat ne de gençti? Ne de gençti!

Bu yaşta nasıl oluyordu da, şu kaytan bıyıkları yeni yeni terleyen genç adam, dağlarda bayırlarda kartallarla kurtlara meydan okuyabiliyordu?

Hiç şüphesiz, bu cesur bir genç olacaktı.

Atı üzerinde, dimdik duran şu vücut ufak tefek tehlikeler karşısında eğilen bir başa merbut olamazdı.

Hayır hayır. Bu gencin yalçın bir granit kayayı andıran kafasında en müthiş tehlikelere metelik vermeyen bir ifade vardı.” (C.1, s.129.)

O, hayatını Burhanettin Veli’ye anlatırken, Bedrettin Veli’nin sütkardeşi seyisbaşının Nurettin tarafından kör edilip köyüne döndükten bir sene sonra bir erkek çocuğu olduğunu söyler. Köroğlu’nun dediğine göre babası, onu iyi bir silahşör ve at binicisi yapar. İyi ve mert olmayı telkin eder. Bir gün babası ona, başından geçenleri anlatır. Seyisi, köye getiren bir attan da bir tay dünyaya gelir. Bu tayı da cins bir at hâline getirir ve oğlunu bu atın üzerine bindirerek intikamını almak üzere uğurlar. Şüphesiz, onunla beraber atı da önemlidir. Bu, yüksek bir attır. Yeleleri, geniş sağrısı, asil hatlarla uzanan boynu ve azametli hareketlerle sallanan kuyruğu ile bu at görenleri kendisine hayran bırakan bir yaratılıştır.

BURHANETTİN: Yazarın esrarlı bir üslupla bahsettiği ve kimliğini özenle sakladığı en son isim ise, Burhanettin’dir. Romanın değişik yerlerinde sarı bıyıklı adam, sarı pos bıyıklı adam, sarı saçlı sarı bıyıklı adam, Çopur Ağa Beyzâde ve Hasan Ağa gibi isimlerle anılan Burhanettin Veli’nin gerçek ismini biz Köroğlu’nun ağzından duyarız. Köroğlu, Bedrettin Veli’nin sütkardeşi ve seyisi olan babasından öğrendiği bütün her şeyi anlatırken Bedrettin Veli’nin bir çocuğu olduğunu ve buna da Burhanettin ismini verdiğini söyler. Burhanettin ise, kendi ismini söylemeden onun, ismini bilmesi karşısında dehşete düşer. Burhanettin ilk olarak romanda, Köroğlu, Nurettin’in adamları tarafından yaralanıp zor bir duruma düştüğünde karşımıza çıkar. O, yirmi adamıyla beraber gök gürültülerini bile bastıracak kahredici

bir sesle, Nurettin'in adamlarına geri çekilmelerini söyler. Ellerinde ise, geniş kanlı palalar vardır. Bu adamlar iri yarı, her biri Ilgaz Ormanları'nın yabanî çam kütükleriyle boy ölçüşebilecek ve her biri en geniş gövdeli çınar yarmalarıyla yana yana getirilebilecek derecededir. Burhanettin Veli, sarı pala bıyıklı, sarışın bir adamdır. Haydutlar tarafından, Çopur Ağa olarak bilinir. Kılığı kıyafeti düzgün, genç bir adamdır. Babasının ölümünden sonra, hakkı olan Bolu Beyliği elinden alınır. O günden sonra intikam için yaşayan Burhanettin, on beş yaşında babasının ölümünden sonra, Bolu Sarayı'ndan ayrılmak zorunda kalır. Aradan yirmi yıl geçer. Köroğlu ile karşılaşım başından geçenleri anlattığında otuz beş yaşındadır.

BEDRETTİN VELİ: Romanda, Bedrettin Veli'ye ilk değinen yazar olur. Yazar, romanın başlarında Nurettin'i, onun oğlu gibi gösterdiği sıralarda, Bedrettin ile Nurettin arasında bir kıyaslama yapar:

“Hayır hayır.. Bolu Beyi Nurettin ne derece şehvet düşkünü, gaddar ve rezil bir serseri idiyse, babası da o derece yüksek kıymetli, mert ve muntazam bir insandı.

(...)

Oh.. İtiraf edilmelidir ki, bu katil, hunhâr, serseri ve haydut Bey'in babası, cidden namuskâr, mutekad ve sâhib-i zühd ü takvâ bir merd-i kâmil idi.” (C.1, s.38.)

İlerleyen bölümlerde ise, Bedrettin Veli'yi oğlu Burhanettin ve Köroğlu'nun anlatmalarından tanırız. Burhanettin Veli, babasını şu şekilde anlatır:

“-Bir zamanlar ‘Bolu’ bizim taht-ı hükmümüzde idi. ‘Bolu’da’ saltanat süren Derebeyi benim babamdı. Onun babası, yani dedem, dedemin babası ve pek eski zamanlara kadar merdiven kurabilen bir tarih imtidâdınca biz ‘Bolu’ya’ hükmetmiştik. Babam tasavvur edebilecek en iyi insandan daha mükemmel, daha haluk, daha yüksek ve nezih bir hüviyetti. ‘Bolu’da’ onun ismi her zaman hürmetle, sevgi ile yadedilegelmişti. Bütün hayatı yalnız iyilikle geçmiş bir adam elbette sevilir değil mi beyzâdem?” (C.2, s.29.)

Burhanettin'e göre babası o kadar iyidir ki, onun bu iyiliği yüzünden Burhanettin ölüm tehlikesi geçirir ve Bolu Beyliği'nden edilir. Burhanettin, sırf bu yüzden bazen babasının bu kadar iyi olmamasını diler:

“-Evet mert dostum.. Hakkın rahmeti onun üzerine olsun.. O büyük adamın üzerine ulaşsın Hakk’ın rahmeti.. Ki bana baba olmuştu, ki hayatımı ben ona medyunum. Yalnız hayatımı mı ya.. Hayatımın her safhası bin bir işkence ile dolu bütün tezahüratını.. Eğer o kadar iyi ve insan bir adam olmamış olsaydı, şüphesiz ki ben, bugün bana ait olması lazım gelen her şeyden istifade edebilecek bir vaziyette bulunurdum.. Ah! ‘Bedrettin Veli..’ Ah! Sen neden bu kadar çok namuskâr ve faziletli olmuştun? Neden? Neden?” (C.2, s.31.)

Burhanettin babasının öldüğü günü anlattıktan sonra onun bir karıncayı bile incitmediğini zikreder: “-Evet genç adam!. Hakk’ın rahmeti onun, o her zaman mert ve asil olan babam ‘Bedrettin Veli’nin’ üzerine olsun, ki hayatında ne bir karınca ne de bir mini mini kuş ondan fenalık görmemiştir.” (C.2, s.37.)

Yazar, bu andan itibaren Burhanettin’e, babasını anlattırmayı bırakıp başka meselelere geçer. Ancak ilerleyen kısımlarda Bedrettin Veli’nin nasıl birisi olduğunu bir de Köroğlu’ndan okuruz. Köroğlu, Bedrettin Veli idaresindeki Bolu’yu şöyle anlatır:

“-Evet; ne diyordum? Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde adına Bolu derler bir şehir varmış. Bu şehrin büyük kaleleri, mükemmel sarayları, kâşaneleri, görenleri hayretlere gark edermiş. Etrafı bağlarla bahçelerle çevrili imiş. Bu şehir bir yermiş ki velhasıl, onu gören bir daha içinden ayrılmak istemezmiş.

(...)

-Halk, hayatından pek memnun imiş. Herkes işiyle gücüyle meşgul oluyor, her alın teri, her emek, mükâfatını görüyor imiş, memleketin dört bir tarafında tam bir saadet hüküm sürüyormuş. Çünkü Bolu’da hâkim olan Bey cidden namuskâr, mert, kâmil ve insan bir asilzade imiş. Ne kimsenin ırz ve namusunda, ne de tebaasından birinin servet ve saadetinde gözü varmış.

Sarı bıyıklı adamın gittikçe alaka duyduğu kabil-i inkâr değildi. Hatta verdiği sözü unutarak acul bir atılganlıkla:

-Kimmiş? diye sormaktan kendini alamadı. Kimmiş? Kimmiş bu bey? Adı ne imiş?

Delikanlı dudaklarında aynı tatlı ve nim-i müstehzi tebessüm cevap vermekte bir beis görmedi:

-Adı mı? Adını da mı öğrenmek istiyorsunuz?

-Elbette..

-Eh.. Size fazla merak vermek bence doğru olmadığı için haydi bu arzunuzu da yerine getireyim. Bu asil hakimin ismi Bedrettin imiş..

-Bedrettin mi?

-Evet asilzadem.. Bedrettin, daha doğrusu Bedrettin Veli..

-Ya.. Babam babam..” (C.2, s.67-68.)

Köroğlu, Bedrettin Veli'den; ermiş, İlâhi sırra ulaşmış hakiki bir evliya olarak bahsederken bunu kendisine, babasının anlattığını söyler: *“Bedrettin Veli namus ve fazilette yegâne bir adammış. Bunu bana anlatan adam ilave etmişti ki, Bedrettin hâl-i hayatında ermiş sırr-ı ilahiye vâsıl olmuş hakiki bir ‘Veli’ idi de.. Bu benim fikrim değil.. Bana anlatanın fikri..” (C.2, s.69.)*

Bedrettin Veli'nin ata ve kadına merakının fazla olduğundan bahseden Köroğlu, bu yüzden başının derde girdiğini söyler. Köroğlu, Bedrettin Veli'nin sütkardeşinin çok kız tanıdığı olduğundan ve her gün civar köylere gidip çeşme başlarında onlarla konuştuğundan bahseder. Bedrettin Veli'nin sütkardeşi ve seyisbaşı olan adam, bir süre dinlenmek için kalede kalınca bir köylü kızı olan Pembe, onu görmek üzere kaleye gelir. Bedrettin Veli ise, gece kaleye misafir kabul edilmesine şiddetle karşı çıkmaktadır. Sütkardeşini Pembe ile gören Bedrettin Veli çok kızar. Seyisbaşı ise, çareyi yalanda bulur ve Pembe'nin Bedrettin Veli için kaleye geldiğini söyler. Sarayında birçok cariyesi olan Bedrettin Veli, köy kadınlarına ilgi duyduğu için bu söz hoşuna gider. Bir süre sonra kadının yaşadığı köyden, çocuğunun olduğu haberi gelir. Bedrettin, gizlice gider, çocuğu sever ve Nurettin ismini verir ancak çocuk ondan değil, Bedrettin ile tanışmadan iki ay önce sütkardeşinden hamile kalmıştır. Kadına olan merakı, çok ağıra patlar ve Nurettin, Bedrettin'in öz oğlu Burhanettin'i öldürmeye çalışır ve sonucunda Nurettin Bolu Beyi olurken Burhanettin, haydutların hayatta tuttuğu bir eşkıyaya dönüşür.

YILDIRIM BAYEZİD: Yıldırım Bayezid, ağırlıklı olarak yazar tarafından tasvir edilir. Yazar, romanın başlarında zalim Bolu Beyi Nurettin'i anlatırken kısaca Yıldırım Bayezid'in nasıl bir yaşam sürdürdüğüne de değinir. Edirne Sarayı'ndan dünyaya kılıç salları şekilde tasvir edilen Yıldırım Bayezid'in, uzun senelerdir Anadolu ve Rumeli'nin birçok sağlam şehri gibi Bolu'yu da saltanatı altına aldığı anlatılır. Yazar, Yıldırım Bayezid'i, Olivera'nın avuçlarında, zevk ve eğlence içinde yaşayan müsrif bir padişah olarak yansıtır. Onu, Bolu Beyi Nurettin'den aldığı altın ve mücevherlere karşılık Bolu halkının ahlârını duymayan bir hükümdar olarak tanıtır:

“Bolu Beyi Nurettin Veli en ufak bir fırsatlardan istifade eder müsrif padişahın aramasını beklemez, Çile Dağı eteklerinden elini uzatır, Meriç kıyılarının sefih tâc-dârına avuç avuç altın, avuç avuç mücevher sunardı.

Bunun içindir ki, Edirne, Bolu'dan yükselen bin bir ah ve enine kulaklarını tıkır; işte bunun içindir ki Nurettin Veli denilen habîs, Bolu'da bir tâbi gibi değil, bir metbu-u müfahham gibi; bir Kale Kumandanı gibi değil ve fakat ceberut ve müstebid bir hükümdar gibi saltanat sürer.” (C.1, s.37.)

İlerleyen kısımlarda ise yazar, Yıldırım Bayezid'i şehvet, gurur ve ihtişam içinde içki içerken karşımıza çıkarır. Sakıyesi ise, Olivera'dır. Onun ellerini, şarap kâsesine uzanırken görürüz. Azılı bir ele sahiptir. Bir elinin orta parmağı büyük bir zümrütle halkalanırken; diğer elinin beş parmağı ise, her biri, bir hazine değerinde beş yüzükle çevrenir. Yıldırım Bayezid, kendisine itiraz edilmesinden hoşlanmayan bir padişahdır. O, Olivera'nın aşkıyla kör olmuş ve ona esir olmuş bir hükümdardır. Bunu bizzat kendi ağzından duyarız:

“-Olivera! Sabrımın suistimal edilmesinden hazzeden bir adam değilim ben.. Bunu ne zaman idrak edeceksin? Haydi! Durma? Doldur!. Doldur şu murassa kâseyi.. Doldur şunu! Şu güzel ellerin, bu beyazlıkları karşısında bütün bir saltanatın manasızlaştığı kolların esirgemesinler bu lütfü!.. Doldur.. Doldur kâsemi!.. Dolsun ve taşsın Bizans şarabıyla bu incili tas..” (C.1, s.150.)

Yıldırım Bayezid'in yusuvarlak yüzü, uzun ve kalın bir burnu ve ela gözleri vardır. İnce ve uzun kıvrıkcık bir bıyığa, gür ve siyah bir sakala sahiptir. Yazar, onu tasvir ederken, derisinin içki içmekten kavru olarak nasırlaştığını ve dudaklarının ise,

çorak bir tarla gibi çatladığını söyler. Yazarın bu tasvirinden de anlaşılacağı üzere o, çok fazla içki içen bir padişahdır. Hatta şarabı, hayatın kendisi olarak zikreder:

“Ve o anda, iri yarı, geniş omuzlu, çevik vücutlu bir adam; Trablus, Şam ipeklileri ile örtülü bir sedir üzerinde doğruldu. Çalak bir sıçrayışla, odanın ta ortasına fırladı:

-‘Şarap!’ diye bağırdı. Şarap hayattır. Hayatın ta kendisidir şarap. Kanımızdan renk alan bir sekr verici mayı de olmasa yaşamaktan ne zevk alabiliriz ki?.. Şarap içerken dostlarımıza dost oluruz. Düşmanlarımıza bizi gaddar edebilecek şaraptan gayri bir kudret var mıdır?” (C.1, s.151.)

Yazar, Yıldırım Bayezid’in başkent yaptığı ve yaşadığı Edirne’yi bir gece yarısında tasvir eder. Kapkara bir gecenin şehrin üstüne kanat gerdiğini söyledikten sonra halkın yatsı namazından sonra dışarıya çıkamayacağını aksi takdirde hapse atılacağını söyler. Daha sonra tekrar Yıldırım Bayezid’e değinir:

“Pay-i tahtında tıpkı bir baykuş gibi tüneyen ‘Sultan-ı İklim-i Rum’, patlak dudakları arasından çıkan bir tek kelime ile, isterse şu şehri ve şu şehir ile beraber bütün ‘Kalemrev Saltanatı’nu’ hâk ile yeksân ettirebilir.. Ve dilerse şayet, yüz binlerce beşeri, sübaşı ve kara kollukçu kullarına bir an içinde yatağandan geçirtebilir. ‘Nefs-i nefis-i Hümâyûn’a’ bir katre zevk sunmak için, harap bir şehir ve bedeninden ayrılmış birkaç bin baş.. Nedir ki?..

‘Sultan-ı İklim-i Rum’ işte bu adamdır.

Şu, ayakta duran, yuvarlak yüzlü, kırmızıya mail beyaz tenli, koç burunlu, ela gözlü, koyu kumral kaşlı ve koyu kumral sakallı adam..

Bunun adına ‘Bayezid’ derler. Osmanoğulları hanedanından gelen dördüncü tâc-dâr işte budur.

Geniş göğsüne dikkat ediniz! Bu geniş göğüslü, uzun seneler süren çetin mücadeleler karşısında, zerre kadar fütur duymamış bir kalbin mahfazasıdır. ‘Hüdâvendigâr Murat’ın’ büyük oğlu ‘Ertuğrul’un’ hafîdinin hafîdidir bu.

Hristiyan silahşörler, bu geniş göğüslü tâc-dârı ‘Azrail’ addederler.

Bizans'ta hükümet süren Rum İmparatorları, Avrupa'nın her tarafındaki derebeyleri, krallar ve hükümdarlar, Anadolu'nun her tarafındaki küçük hükümetçiler Hüdâvendigâr oğlu Bayezid'in önünde tir tir titreyen birer zelildirler.

Türk ordusunun başında, şu iri yarı, azılı vücutlu tâc-dâr, öyle kahramanlıklar öyle harikalar göstermiştir ki..

Niğbolu'da ehl-i salîbin beynine inen demirden yumruğuyla garb, şu dakikada sersem bir öküzden farksızdır.

Selçuk saltanatının enkazı üzerine kurulan nice beyler, nice nice nim hükümdarlar, şu dakikada fermanlarına, iradelerine râm birer sübaşı menzelesindedirler.

Ona şimdi bütün dünya 'Yıldırım' namını vermektedir.

Yıldırım..

Osmanoğulları hudutlarından içeriye sarkmaya çalışan azim bir ordu, onun yıldırımli bir sağnağa benzeyen saldırılarına karşısında mahv ve perişan olmuştur.

Bu, muâsırları arasında misili mevcut olmayan bir tâc-dârdır.

Her gece yatsı namazından döner dönmez yataklarına giren 'Edirneliler' işte bunun hışmından korkarlar.

Çünkü bilirler ki 'Sultan-ı İklim-i Rum' olan 'Osmanoğlu Yıldırım Bayezid Han-ı Evvel' iradelerinin harfiyen icrasını şiar edinmiş bir iktidarın ifadesidir. Ve bilirler ki 'Yıldırım Bayezid Han'ın' iradelerine karşı koyanlar son süratle cehenneme ulaşırlar.

Edirne uyur... Fakat Bayezid uyumaz.. Uyuyamaz Bayezid! Bütün dünyayı tir tir titreten bu şahane vücut, bütün bir şehri yatsı ile beraber yatağına sokan bu haşmetli adam uyuyamaz.

O uzun, ucu ve nihayeti olmayan, uzun ve karanlık gecelerin adamıdır." (C.1, s.155-156.)

Yıldırım Bayezid, şanlı zaferlere sahip olsa da, Olivera'nın gelişiyle birlikte değişir, şarap ve kadın düşkünü acımasız bir padişaha dönüşür:

"O, yalnız şunları sever:

Şarap ve kadın.

Ve o.. Her gece, Edirne, karanlıklara gömülürken buraya, şu odaya bu haclegâha çekilir.. Şarap ile kadını, kadınına karşısına alır ve ta sabaha kadar her gece kadın ve şarap onunla dudak dudağa, kucak kucağa, koyun koyuna yaşar.

Düniün cengâveri, bu günüün zevk-peresti ve zen-peresti olmuştur.

Yıldırım Bayezid şimdi, 'Niğbolu'da' ehl-i salîbe kan kusturan, Anadolu Derebeylerine korku veren kâdir-i şehensâh değildir.

Artık o, kadından ve şaraptan kâm alan, kadına ve şaraba tapan bir bedmesttir.

Şarap!..

Oh!.. Hüdâvendigâr'ın büyük oğlu ve halefi Bayezid, kırmızı şaraba bayılır, her ay Bizans'tan kalkan bir kârbân, Edirne Sarayı'nda yaşayan cihangir Bayezid'e, imparatorların mahzenlerinde yillanmış en nefis Kıbrıs, Girit, İzmir ve Mora şaraplarını büyük fiçılarla nakleder ve 'Osmanoğlu Yıldırım Han' İzmir'in, Mora ve Girit'in bu en nefis şaraplarını kâse kâse, desti desti, fiçi fiçi yuvarlıyor..

İçer, içer, içer..

Niğbolu, galibinin hıncı şimdi şerabedir.

Bu kadın.. Şu yanbaşındaki sedire çırılçıplak uzanmış yatan enfes hilkat, onun sâkiyesidir.

Orada.. Halının üzerinde kapaklanmış duran incili tas; bunun elleriyle doldurulur ve bunun şu birbirinden güzel, gül turnaklı mini mini pamuk ellerindendir ki Osmanlı Padişahı'nın devetabanını andıran azılı pençelerine ağız ağıza dolu devler piyalesi ulaşır ve dolar dolar.. Boşanır, yine dolar..

Bu güzel kadın, şu dik memeleri tepeletecek erkek izzet-i nefsi arayan kadın, şu bembeyaz sinesinde, geniş kalçalı olgun vücudunda cinsiyetinin bütün mümtaz hususiyetlerini saklayan kadın, bir Sırp Prensesi'dir.

Niğbolu'da ehl-i salîbin yapamadığı işi, tek başına, Edirne'de, Edirne'nin göbeğinde, Edirne Sarayı'nın ta içinde yapan ve beceren bir Sırp Prensesi..” (C.1, s.157-158.)

Olivera'nın dalgın olduğunu gören Yıldırım Bayezid, ona neden dalgın olduğunu sorar. Olivera ise, bir oyunun bölümlerini perde perde sahneye yansıtan iyi bir oyuncu gibidir. Önce, Yıldırım Bayezid'in gururunu okşayıcı sözler söyler sonrasında ise, kendisini acındırır. Olivera'nın aşkı, Yıldırım Bayezid'in gözünü öyle kör eder ki, kendisine halkının, cariyelerinin, nikâhlı karılarının ve evlatlarının fahişe dediğini söyleyen Olivera için, her şeyi yapabileceğini biz, onun sözlerinden anlarız. Ayrıca yazar, onun bir kardeş katili olduğunu da bizzat kendi ağzından söyler:

“-Hahahahaaaa.. Buna cüret eden haydutlar! Biliniz ki bu misilsiz küstahlığın cezası pek feci olacaktır.. Pek feci olacak bu küstahlığın cezası.. Bana Yıldırım derler. Ben, Niğbolu'yu kana boyayan cihangirim. Kosova'da, en kahhar düşmanlarını buğday başakları gibi ta diplerinden tırpanlayan Hüdâvendigâr Murad'ın oğluyum ben.. Bunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlar mı ki ben, kardeş kanıyla elleri bulanan bir Osmanoğluyum!

Hahahahaaaa... Olivera'ya, tırnakları arasında el-an kardeşinin kanı sızan cihangir Yıldırım'ın sevgilisi 'Olivera'ya' dil uzatmayınız?

(...)

-Hepsini keseceğim.. Hepsini.. Ne bir tek sefil serseri bırakacağım, ne de asil sefil ayak üstünde kalacak.. Anladın mı Olivera? Hepsini keseceğim. Senin bu beni çıldırtan güzelliğin önünde eğilmeyen bir tek baş bırakmayacağım. Hepsini keseceğim. Hepsini.. Hepsini!.” (C.1, s. 166-167.)

Yıldırım Bayezid, o güne kadar çıktığı bütün savaşları kazanan bir hükümdar olsa da, o artık eski günlerinden çok uzaktır. Yıldırım Bayezid, aşkıdan kör olur ve gururuna yenik düşüp Timur'u küçük görerek ona düşman olur:

“Mağrurdu.. Çok mağrurdu. Hiçbir felaket önünde eğilmeyen bir başın, hiçbir bed-bahtı karşısında yeis duymayan bir kalbin gururuyla mağrur ve mütekebbirdi.

Doğduğu andan bugüne kadar, hiç bir yerde bileği bükülmemişti. Hiçbir tesadüf, karşısına kendisinden daha yüksek bir iktidar çıkaramamıştı.”

(...)

Cenk ve harp.. Oh! Biz bundan zerre kadar korku duyanlardan değiliz. Sipahilerimize eminiz: Atlarına nallarından çıkan kıvılcımlar Mikail'in şimşeklerinden daha dehşetlidir. Yeniçerilerimizden eminiz: Demirci körüklerini andıran ciğerlerinden, İsrail'in surunu gölgede bırakır kahhar naralar fişkirir. Anladın mı? Naralar.. Harp naraları.. Kendimizden eminiz. Biliriz kendimizi! Kollarımız, demir külünkleri taze sakızlanmış bir ağda gibi burabilir. Kirişlerimizden fırlayan bir ok, sırt sırta vermiş on mandayı deler ve geçer. Süvariyiz, en azgın atımız gemi azya almış olsa bile, yine vız gelir bize... Korkmayız, yine mahmuzlarız. Koltuğumuzun altına kıştırılmış bir kargı da bin ayı kuvveti vardır. Yüz zırhpuş salibi silahşörü bir darbeye, şişe geçmiş kebablık ete döndürürüz. Bileklerimizden eminiz; kılınç, pala, gürz bizim elimizde kahreden birer tehlikeli silah olur. Fakat en gözde bir düşman eliyle başımıza indirilecek bir gürz kollarımıza havale edilecek bir pala, göğsümüzü delecek bir kılınç bize oyuncak gelir. Cesuruz, merdiz, er oğlu er ve yiğidiz! Timur laini, karşısında bizi görünce korkusundan tir tir titreyecektir. Anladın mı Olivera? Bana Yıldırım derler. Deşt-i Kıpçak Tatarı o melun karşında yıldırımla çarpılmışsa dönmezse eğer, yuh olsun bana..” (C.1, s.176-188.)

İlerleyen bölümlerde, Timur'un Yıldırım Bayezid'e tehditvâri mektup yazdığında sırada Ulu Tekin adından bir bey, Timur'a itiraz eder. Bu itirazından hareketle Yıldırım Bayezid hakkında bazı bilgiler ediniriz. O, mağrur ve âşık bir sultandır:

“-Basit.. İklim-i Rum'da sultan olan Bayezid, her şeyden evvel çok mağrur olan bir adamdır. Bu öyle bir sultandır ki, her şeyini bir şey için, bin asırda kazandığını bir saniyede ve bir saniye içinde feda edebilir. Ve bu mağrur adam sûret-i katîyede kestiriyorum ki bize vereceği cevabı en tahkîr-âmîz lisanıyla yazdırmakta bir an tereddüt etmeyecektir..

(...)

-Şu oluyor ki şahım.. ‘Sultan- İklim-i Rum’un’ bu dakikada derin bir aşka esir bulunduğunu da nazar-ı itibara almak lazımdır. Bir sultan bir kudrettir. Fakat âşık bir sultan dehşetli ve kahhar bir kudret olur. Kadın, sevilen bir kadın bir sultan kalbinde bir kasırga, bir tufan, bir zelzele ve bir kıyamet yaratır.” (C.1, s.395-396.)

OLİVERA: Olivera romanda ilk olarak, Yıldırım Bayezid'e şarap verirken karşımıza çıkar. Yazar, onun mini mini ve bembeyaz bir eli olduğunu söyler. Tırnakları parlak ve parmakları ölçülüdür. Yazar Olivera'yı, cinsel ağırlıklı anlatır. O, kadınlığını kullanarak Yıldırım Bayezid'i kendisine âşık eden, Niğbolu'da Hristiyanların, Yıldırım Bayezid'e yapamadığını yapan bir Sırp Prensesidir:

“Bu kadın.. Şu yanibaşındaki sedire çırılçıplak uzanmış yatan enfes hilkat, onun sâkiyesidir.

Orada.. Halının üzerinde kapaklanmış duran incili tas; bunun elleriyle doldurulur ve bunun şu birbirinden güzel, gül tırnaklı mini mini pamuk ellerindendir ki Osmanlı Padişahı'nın devetabanını andıran azılı pençelerine ağız ağıza dolu devler piyalesi ulaşır ve dolar dolar.. Boşanır, yine dolar..

Bu güzel kadın, şu dik memeleri tepeletecek erkek izzet-i nefsi arayan kadın, şu bembeyaz sinesinde, geniş kalçalı olgun vücudunda cinsiyetinin bütün mümtaz hususiyetlerini saklayan kadın, bir Sırp Prensesi'dir.

Niğbolu'da ehl-i salibin yapamadığı işi, tek başına, Edirne'de, Edirne'nin göbeğinde, Edirne Sarayı'nın ta içinde yapan ve beceren bir Sırp Prensesi..” (C.1, s.158.)

Nizamettin Nazif'in sarı saçlı kadın tutkusunu, Olivera'da da görmek mümkündür. Yazar, onu şu şekilde şu şekilde tasvir eder: *“Şu, içlerinde her an bir renk yanıp sönen gözleriyle, şu sedef tenli levent endamıyla, bu tabiattan taranmış, ince kavisli sarı saçlarıyla, şu yarı açık dudakları arasından göze çarpan fildişi dişleriyle şu kadın, bütün bir cihanı alt üst edebilecek bir afetti.” (C.1, s.160.)*

Gür kirpiklere sahip bir kadın olan Olivera, Yıldırım Bayezid'i kendisine öyle bağlar, öyle âşık eder ki Yıldırım'ın gözü ondan başkasını görmez. Biraz önce Yıldırım Bayezid'i değerlendirirken yararlandığımız örneğe, bir de Olivera açısından bakarak tekrar yorumlayabiliriz. Bir gün Yıldırım Bayezid, Olivera'yı dalgın görür. Yıldırım Bayezid, onun; halkı, cariyeleri, nikâhlı karıları ve evlâtları tarafından fahişe olmakla ithâm edildiğini duyunca çılgına döner. Olivera, Yıldırım Bayezid'e kendisini acındırır ve gözünden iki damla yaş döker. O andan itibaren Yıldırım Bayezid'in verdiği tepkiye bakarak, Olivera'nın sahip olduğu gücü anlayabiliriz:

“-Hahahahaaaa.. Buna cüret eden haydutlar! Biliniz ki bu misilsiz küstahlığın cezası pek feci olacaktır.. Pek feci olacak bu küstahlığın cezası.. Bana Yıldırım derler. Ben, Niğbolu’yu kana boyayan cihangirim. Kosova’da, en kahhar düşmanlarını buğday başakları gibi ta diplerinden tırpanlayan Hüdâvendigâr Murad’ın oğluyum ben.. Bunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlar mı ki ben, kardaş kanıyla elleri bulanan bir Osmanoğluyum!

Hahahahaaaa... Olivera’ya, tırnakları arasında el-an kardaşının kanı sızan cihangir Yıldırım’ın sevgilisi ‘Olivera’ya’ dil uzatmayınız?

(...)

-Hepsini keseceğim.. Hepsini.. Ne bir tek sefil serseri bırakacağım, ne de asil sefil ayak üstünde kalacak.. Anladın mı Olivera? Hepsini keseceğim. Senin bu beni çıldırtan güzelliğin önünde eğilmeyen bir tek baş bırakmayacağım. Hepsini keseceğim. Hepsini.. Hepsini!.

Her biri bin kanlı kelleye bedel, bu sözlerde kim bilir nasıl bir sihirkâr kudret vardı.” (C.1, s.166-167.)

Olivera’nın Yıldırım Bayezid üzerindeki güç ve hâkimiyetini, Yıldırım’a cevap olarak söylediği şu sözlerden de anlayabiliriz:

“-Hayır.. Senin sadrazamın, cariyelerin, menkûhaların, evlatların ve tebaan, beni nihayet kızdırabilirler. Onların ağızlarından çıkacak iftiralara, isnatlara nihayet kızılabilir. Fakat bu geçici bir hiddet olur. Ben, senin sevginden aldığım kudretle, senden sonra senin mülkünde hükümran bir iktidarım. Kızarım. Ve nihayet sadrazamını da, cariyelerini de, evlatlarını, menkûhalarını ve tebaanı da katlettirebilirim.. Bir satır darbesi.. Bir parça yağlı kement ve nihayet bir yığın ateş, hiddetimi teskine kâfidir. Bunlar kesilebilirler, boğulabilir ve yakılabilirler.” (C.1, s.168.)

Nihayet Olivera’nın amacı bu değildir. Onun için bu iş, çok kolaydır. Yıldırım’ı tahrik edip Timur ile düşman etmeye çalışan Olivera, ilk önce onun gururunu okşayıcı sözler söyler. Daha sonra ise, Timur’dan korktuğunu söyleyerek onun gururunu incitir ve Yıldırım Bayezid’i, Timur’a düşman etmeye çalışır. Yıldırım, durumu anlamayıp Olivera’yı rahatlatmaya çalışsa da Olivera oyununda

emin adımlarla ilerler. Yıldırım Bayezid'i Timur'a düşman etmekte kararlı olan Olivera, Yıldırım Bayezid tarafından darp edilmeyi bile göze alarak Timur'dan korktuğunu söylemekte ısrar eder. Olivera, Yıldırım'ın çok gururlu bir padişah olduğunu bilir. O yüzden vermeyeceğini bilse de Yıldırım Bayezid'in gururunu incitmek ve Timur karşısında onu aşağılamak için kendisine sığınan Timurzede hükümdarlardan Yusuf Han ve Ahmed Celayir'i, Timur'a teslim ederse bu savaşın olmayacağını söyler. Üstüne üstlük Timur'dan birçok altın ve mücevher alabileceğini söyleyip Yıldırım'ın gururunu iyice tahrik edince darp edilir. Fakat amacına ulaşır ve Yıldırım Bayezid'i, Timur'a düşman eder:

“-Biz, ‘Timur’ ile boy ölçüşmeye ahd ve peymân etmişizdir. Bu hususta katî azmimiz vardır. Biz Rum İklîmine nam salmış bir arslanız, ‘Timur’ eğer kılıncında kudret görürse varsın, saldırın üzerimize.. Anladın mı? Biz ‘Topal’ bir Kıpçak çobanı ile bir boyda görülemeyiz.. Nerede kaldı ki onu karşımızda bizden yüksek görenler buluna.. ‘Yusuf Han’ bizim misafir-i hâsül-hâsımızdır.. Onu sarayımızda bir mülteci gibi değil bir hem-derd gibi, bir dost gibi, bir kardeş, bir omuzdaş gibi tutarız. Değil ‘Timur’un’ hediyeleri, değil Kıpçak Tatarlarının bir dilenci keşkülünü güç doldurabilen servetleri, bütün dünya tâc-dârlarının hazineleri bile bizi, hem-derd bir dostumuzu düşmanlarına teslime icbâr edemez.

Ve dehşet saçan şiddetli, bir sesle haykırdı:

-Eğer ‘Timur’ mutlaka ‘Yusuf Han’ı’ elimizden almak niyetinde bulunuyorsa, yapılacak iş basittir. Kılıncını çeker, ordusunun başına geçer, Tatar sürüleriyle beraber üzerimize saldırır. Harp ederiz. Ya o, ya biz.. İkimizden birisi mertliğini ispata kâdir olur. Mert olan, er kalan dilediğini icrada serbesttir. Ve o zaman... Anladın mı? Ancak o zamandır ki ‘Yusuf Han’, bizim sarayımızdan yad illere göç ettirilebilir. Fakat şimdi? Hayır.. Katiyen hayır.. Karakoyunlular tâc-dârı da, nezdimizde mülteci Ermeni asîlzâdegâni bize Hakk’ın birer vediasıdırlar. Onları biz dünyaya bedel tutarız. Dostumuz yüzümüze gülse de, düşmanımız yumruğuyla burnumuzu dürtse de yine nafile... Onları vermeyiz.. Onları vermeyiz düşmanlarına.. Ve onları elimizden almakta ısrar edecek düşman, bize de düşman olur, bizim de düşmanımız olur..” (C.1, s.204-205.)

Olivera'nın darp edildikten sonra söylediği sözler ise, onun gerçek yüzünü ortaya koyar. Bu sözler zehirli ve ibret vericidir:

“Sırp güzeli bir an onun arkasından bakakaldı, sonra beyaz kollarını, nefis göğsünü, dolgun baldırlarını yer yer morartan çürükleri birer birer tetkik ederek çılgın bir sevinçle fakat sözlerinin işitilmesini istemeyen bir fettan kadın ihtirazı ile söylendi:

-Harp edecek.. Ah.. Muhakkak harp edecek! Gururunu, kibrini öyle bir tahrik ettim ki.. Harp edecek. Harp edecek.. Oh muhakkak, neye mâl olursa olsun harp edecek. ‘Niğbolu’da’ dökülen Hristiyan kanı! İntikamın alınıyor!!! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Önüne geleni yakan yikan, deviren, kahreden, Tatarların ‘Timur’u’, önüne geleni yakan, yikan, deviren, kahreden Türklerin ‘Yıldırım’ı’ ile çarpışacak! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Artık, yarın şarka doğru sarkacak salîb kahramanlarının önünde ne bir ‘Timur’, ne de bir ‘Yıldırım’ kalacak!

Ve ani bir zıplayışla ayağa kalkarak, büyük bir sevinçle ellerini birbirine vurdu:

-Oh.. Oh.. Timur’la Yıldırım çarpışıyor!. Çarpışıyorlar!. Çarpışacaklar! Niğbolu’da kesilen Hristiyan şövalyeleri! İntikamınız alınıyor.. Hristiyanlar sevininiz! İntikamınız alınıyor! Oh.. Babam kim bilir ne kadar sevinecek.. Oh babacığım.. Kim bilir ne kadar sevineceksin!.” (C.1, s.207-208.)

Olivera'nın kim olduğunu ilerleyen bölümlerde bir de, Timur, Yıldırım Bayezid'e mektup yazdırırken itiraz eden Ulu Tekin'in ağzından duyuyoruz. Ulu Tekin, açık açık sultanın Yıldırım Bayezid değil, Olivera olduğunu söyler: *“-Cihangirim! Bu, Sırbistan diyarının hükümranı, Kral Brankoviç'in kızıdır. Yıldırım Bayezid nezdine, Niğbolu Harbi'nde zafer Sultan-ı İklîm-i Rum'a teveccüh ettikten sonra izâm edilmiştir. El-yevm Edirne Sarayı'nda sultan, bu hatun kişidir.” (C.1, s.398.)*

TİMUR: Romanda Timur ilk defa, “Endişe ve Tehditler” başlığı altında karşımıza çıkar. Yazar, Timur’u da en az Yıldırım Bayezid kadar gururlu ve kibirli olarak aktarır. Yazar, Timur’u anlatırken onun bağırmasından yola çıkarak gurur ve kibrini gözler önüne serer. Timur’un sesinde kibir ve gurur varken sözlerinde ise, bu gurur ve kibrin yansıması olarak kendisini Dara’dan, İskender’den, Cengiz’den üstün tutma ve bir adım sonrasında şirk koşma vardır:

“Bu ses, kahreden bir hançereden fişkıyordu.

Bu seste, kahrede ede kahramanlaşanların ölçüsüz gururu vardı.

Gururun, kibrin, nahvetin dili idi bu ses...

Ve.. İpek halılarla kaplanmış duvarlarında murassa kılınçlar, topuzlar, gürzler ve kalkanlar asılı geniş bir odanın sağır sükûnu içinde, tıpkı kandan bir çağlayan gibi korkunç ve tehditkâr; yükseldi:

-Biz.. ‘Dara’yı’ gölgede bıraktık. ‘İskender’, ‘Atilla’ ve ‘Cengiz’le’ mukayese edilemeyiz biz. Onlar, yanımızda, birer beceriksiz cüceden farksızlaştılar. Kılıncımız keskin, kollarımız çelikten.. Askerlerimizin tolgalarını, dilersek eğer, her biri bir batman altın değerinde murassa sorguçlarla donatabiliriz. Diyar-ı Rum’u güneşten ebediyen mahrum etmek, şayet nezd-i şevketimizde ‘Karîn-i kabul’ olursa, tek emrimizle bu ‘Arzu-yı asîr’ yerine getirilebilir.. Ordularımıza mensup alayların tuğlarını havaya kaldırmak ‘Diyar-ı Rum’u’ güneşsiz bırakmaya kâfidir.

Neler söylüyordu bu ses?

Odada bir saniye hüküm süren bir sükûn oldu.

Sonra, gurur, kibir, nahvet; yine sarmaş dolaş raksa başladı:

-Allah da bizimledir. Yeryüzünün dörtte ikisini zabteden kılınçlarımızın parıltısı onu da bize râm eyledi. Muzaffer kılınçlarımızın karşısında artık boyun eğmeyecek kudret mi kalmıştır? Soruyorum size.. Var mıdır? Var mıdır böyle bir kudret?

Yirmi otuz göğüsten fırlayan bir kelime, tek bir kelime, bu bâlâ-pervâz iddiaya cevap oldu:

-Hayırrr!” (C.1, s.352.)

Yazar, Timur’u anlatırken, Kırk Ulu Bey’den bahseder. Timur’un, bunlarla her gün öğle namazından sonra kurultay düzenlediğini söyleyerek, onun mağrur ve kibirli olsa da Yıldırım Bayezid’den farklı olarak istişareye önem veren bir hükümdar olduğunu hissettirir. Onun sesini, asrın en büyük cihangirinin sesidir diye tanımlar. Yazar, Timur’u, bir ‘dev’e; her bir adımıyla dağ aşan, her sekişinde fersahlarca yol alan, müthiş boralarla kuduran, Akdeniz dalgalarından ahenk alarak

adımlayan mitolojik bir ilâha benzetir. Bu benzetmeden sonra Timur'un fizikî görünümünü şu şekilde ifade eder:

“Bu biraz uzunca boylu, geniş omuzlu bir adamdı.

Genç değildi. Bilakis yaşlı, hem de son derece yaşlıydı. Yüzünün hemen her tarafında, uzun senelerin yavaş yavaş, derin derin çizdiği izler gösteriyordu ki çok yaşlıydı. Lakin buna rağmen dimdik duran vücudundan, bütün bir gençlik fişkırıyordu. Hem de ne gençlik? Feyyaz, atılgan, çevik bir gençlik..

İnce uzun bir çekme burun, elmacık kemikleri çıkık simasını ikiye ayırıyordu; Şakaklarından çenesine doğru sarkan tek tük kıllarla bu çehre, dolu vurmuş bir çavdar tarlasını andırıyordu.

Sirtına, ötesi berisi parıl parıl parlayan örme bir zırh geçirmişti. Başında yine ötesi berisi pırıl pırıl pırıldayan bir tolga görülmüyordu.

Ve.. Muhakkaktı ki, şu tolgada ve şu zırhta parlayan noktalar, zırhını ve tolgasını tersî eden mücevherlerdi.

Belinde geniş ve ucu kıvrıcık bir kılıncı sallanıyordu.

Bir kılıncı, bir garp kılıncı.. Bağdat yapısı bir kılıncı. Ve bu kılıncın yeşil kadife kaplı kınında sayısı belirsiz kıymetli taşlar göze çarpıyordu.

Sağ elinde kalınca ve uzun bir fildişi asa tutuyordu. Tutuyor ve yürürken de, dururken de bu asaya dayanıyordu.

Yekpare fildişinden bir asa, şüphesiz ki her zaman herkesin ele geçirebileceği şeylerden değildi.

Velhasıl bu adamın giyinişinde nazara heybet veren bir fevkaladelik vardı.

İşte ‘Timur’un’ fani vücudu böyle bir fevkaladelikle bezenirdi.” (C.1, s.364-365.)

Yazar, kendi muhayyilelerini zihin süzgecinden geçirip iki düşman hükümdarı olumlu ve olumsuz yanlarıyla ortaya koyar. Tarihin bu iki büyük ve düşman hükümdarını, ‘yazarın bu romanından hareketle’ kıyaslayacak olursak Yıldırım Bayezid gurur ve kibrine yenik düşerek Olivera'nın aşkına esir düşmüş, her gece içki içen, eğlence ve gösterişe önem vererek müsrif olan, şehvet düşkünü sefih bir kişilikken; Timur gururlu, kibirli fakat tedbiri elden bırakmayan, istişareye önem veren bir hükümdardır. Yıldırım Bayezid ilk başlarda şanlı, zaferden zafere koşan bir hükümdar olsa da, Olivera'nın gelişiyile zelil bir duruma düşüp kibrine yenik düşerek

Timur’u küçümser. Yıldırım, Timur’u topal bir Uyuz Tatar, Kıpçak Çobanı diyerek küçümserken; Timur gururuna yenik düşmeyip, Yıldırım’ı:

“Vaziyetimiz, tasavvur edeceğinizden, tasavvur edilebileceğinden daha azîm bir tehlide maruzdur. Düne kadar savletlerimiz önünde baş eğen tâc-dârların, şehirleri, beldeleri, sarayları ve haremleri birer birer elimize geçen hükümdarların hiçbirisine benzemeyen bir adam.. Bir başı taçlı adam.. ‘Avn-i Hakk’ ile kurduğumuz büyük devletin temellerini kazıyabilecek bir tehlide kıyâm etmiş bulunmaktadır. İtiraf edilmelidir ki, dikkatle ve ehemmiyetle göz önüne alınacak bir kudreti temsil eden bu adam, kolay kolay râm edilecek bir cebîn de değildir. Kendisini biliyor, kuvvetini biliyor.. Tıpkı bizim gibi; tahta çıktığı günden beri harp etmiş, kazanmış; kan dökmüş, muzaffer olmuş; ve zafer bugüne kadar bize nasıl gülümsediyse, ona da tıpkı bizim gibi ve bizim kadar gülümsemiş, kucak açmıştır.” sözleriyle dikkate alır. (C.1, s.367.)

Yıldırım Bayezid’i müsrif diye eleştiren yazar, Timur’un oturduğu altından yapılan tahtın bir israf değil bilakis Timur’un gösterdiği tevazu ve tenezzül olarak değerlendirir. Romanda bu bölüm, şu şekilde geçer:

“Bu zümrütlerin beheri hiç şüphesiz bir Bizans hazinesi değerindedir.

Bu, bir tahttır. Cihangir büyük Tatar’ın tahtı..

Ve, burula burula yükselen büyük boynuzlarıyla beraber şu öküz kafası taht, ser-âpâ som altından mamuldür.

Hiç şüphesiz bu, pek kıymetli bir sanat eseridir.

Mamañih, Şah Timur gibi her biri birbirinden yüksek, birbirinden mühim yüzlerce zafer kazanmış bir hükümdarlar hükümdarı için, cihangir bir şehensâh için, bu bir israf addedilemez.

Bilakis büyük Tatar gibi muhteşem ve pür-sükût bir iktidar için, zümrütleri birer hazine değerinde olan bu som altın tahtta oturmak belki de bir tenezzüldür, belki de bir tevazudur. (C.1, s.356.)

Yazarın iki büyük hükümdarı bu şekilde ele almasında, şüphesiz ki savaşı Timur’un kazanması ve dönemin ideolojik düşüncesi önemli yer tutar. Nitekim Timur da, Cumhuriyet gibi Türklüğü öne çıkararak bir hükümdardır. Yıldırım ise,

Osmanlıyı yani çok uluslu bir yapıyı temsil eder. Yazar, onun ordusunun ne denli acımasız olduğunu da şu sözlerle ortaya koyar:

“Önüne geleni yakıp yıkan, güzergahı üzerinde ne belde, ne şehir, ne kasaba, ne köy, ne zî-rûh, ne bî-rûh, hiç, hiçbir şey bırakmayan; azmış, kudurmuş, korkunç bir seyl gibi coşan ve akan; coşa coşa, köpüre köpüre, kudura kudura akan bir seyl, bu yağma, bu gâret ve istila seyli nasıl bir mania önünde coşkuluğundan ve kudurganlığından mahrum kalabilir, uzaklaşabilirdi?” (C.1, s.367.)

Ordusuyla birlikte Timur’un kendisi de acımasızdır. Yazar, Timur’u da kudurmuş, kana susamış bir gaddar, soysuz bir hükümdar olarak tarif eder:

“Timur, zaptettiği şehirlerde, beldelerde yüz binlerce taze kellelerden ehramlar kurdurmuş bir gaddardı.

Yüz binlerce adamı önüne katmış bir müfreze, yüz binlerce masumu esir etmiş bir süvari kıtasına rast gelince, harp sahalarında ilk işi, ehram kurdurmak olan bir deniydi.

Kurûn-ı vusta bu adam kadar gaddar, bu adam kadar kana susamış kimi görmüştü?

Hiç.. Değil mi?” (C.1, s.371.)

Timur ve ordusu o kadar zalimdir ki işgal ettiği yerlerdeki halk onlara çok büyük kin duymaktadır. Yazarın, kurultaydakilerin düşünceleri diye ifade ettiğine göre Timur, işgal ettiği yerleri askerî dehâsı sayesinde değil emri altındaki sayısız asker sayesinde alır. Ayrıca düşman olarak gördüğü Ahmed Celayir’in karıları ve kızları esir edilip tecavüze uğrarlar:

“Kurultay erkânı bunu biliyorlardı. Ve yine biliyorlardı ki Timur’un mezâlimi karşısında Iraklılarla Azerbaycanlılar’ın günden güne şaha kalkan milli gururu ve bu milli gururun istila ordularına karşı duyduğu kin ve gayz, bu adamların elinde dehşet bir kudrete inkılap edebilirdi. Karakoyunlular’ın tâc-dârı Yusuf Han, devrinin pek tanınmış, ön safta serdarlarından biriydi. Azerbaycan ordusunun mağlubiyeti ‘Timur’un’ askeri dehâsından çok ziyade, kumandası altındaki sayısız kuvvetlerin tefevvükünden doğmuş bir eserd.

‘Ahmed Celayir’de’ Yusuf Han’dan geri kalan bir kudret değildi. Fazla olarak onun ruhunda teskîn edilemez bir kin, bir intikam alevlenmiş bulunuyordu. Karıları, kızları ve çocukları esir edilen ve esir edildikten sonra en sefil tecavüzlere maruz kalan bir tâc-dârın intikamı herhalde pek korkunç olurdu!’ (C.1, s.382-383.)

Timur, Yıldırım Bayezid’e mektup göndermek istediğinde Ulu Tekin adında bir bey ona karşı çıkar ve Yıldırım Bayezid’in gururlu ve âşık bir padişah olduğunu, bu yüzden de kendilerini tahkir edecek bir cevabî mektup yazabileceğini belirtir. Timur ise, kudretli adam tahkir etmez, kahreder diyerek mektubu mert bir lisanla yazdıracağını söyler. Timur’un, Yıldırım Bayezid’e yazdığı ve araya başka konuların karışmasından dolayı romanın farklı yerlerinde olan mektup ise, şu şekildedir:

“Ey İklim-i Rum’da padişah olan biraderimiz Yıldırım Bayezid Han..

Malum ola ki biz ta gerinin şehirlerinde yeni muzaffer ve mansûr olan padişahız! Cemî ümerâ üzerine nasr ve teyit ile memuruz ve cemî âbâd bizim, hakka ki kollarımız gibidir.

Pes.. Âgâh evvelki, Kara Yusuf ve Sultan ‘Ahmet Celayir’, ikisi maân bizim kılıncımız, hayfindan ve leşkerimiz heybetinden firar eylemişlerdir.

El-yevm, haberdar bulunuyoruz ki evvel cânibde hüsn-i kabul göregelmektedirler. Binâen-alâ-zalik ey biraderimiz olan İklim-i Rum Sultanı Bayezid Han!. Sana ilâm ve iblâğ eyliyoruz ki onların her biri maddetül-fesâd ve müfsidül-bilâd ve mühlikül-ibâd olup firavun ve Hâmân gibi gulüvv-i istikbâr ile kâfirler idüğü mahfî değildir.

Öyle olsa, evvel iki müdbiri nezd-i devletine kabul bir hata-yı azîm olur. ‘Fecâ-sivâ-i hilâlüd-diyâr’ mazmunuyla amel edesiz. İlla ‘İnne fir’avne ve hâmâne ve cunûdehumâ kânû hâtîn.’

Mezbûrlar ve adamları herhangi diyara varırlarsa, nekbet ve şeâmet dahi birlikte vardığında şüpheniz olmaya! Ve haşa ki, onlar gibi kimselerin sizin gibi bir padişah-ı azîmüş-şânın kanadı altında temekkün etmeleri makul ola! Size nasihat ederim ki, zinhâr onları sohbetinize götürmeyip sakınasız! Belki hatta kendilerini diyâr ü bilâdınızdan nefy ü men edesiz!

Zinhâr emirlerimize muhâlif etmeyesiniz, ki kahrımıza müstahak olmak mukarrıdır. Zira bize muhâlefet edenlerin ahvâli elbette ki mesmûnuz olmuştur. Binâen-aleyh bizimle kıl ü kâli inkisârdan hazer edesiz! Kande kaldı ki ceng ü cidâl edesiz?” (C.1, s.390-401.)

İlerleyen bölümlerde Halep Kalesi’ni istila eden ve mektubunu buradan Yıldırım Bayezid’e gönderen Timur, herkesin uyuduğu sırada istila ettiği Halep Kalesi’nin terasına çıkıp derin düşüncelere dalar. Timur, içten içe Yıldırım Bayezid gibi, yaptığı her savaşı kazanan bir hükümdar ile savaşmaktan endişe duyar hatta korkar. Üstüne üstlük istila ettiği topraklarda yaptığı zulümlerden dolayı halkın kendisine kin duymasın, onu daha da endişelendirir. Fazla olarak, askerlerine de güvenememektedir. Etrafında esneyen, belini güç doğrultan, atına arkadaşı yardımıyla binen bitkin adamlar görmesi, bunların refah içinde olmasıyla sefahat ve israf içinde yaşamaları ve istila ettiği toprakların kambur ve peltek insanlarına benzemeleri onu ciddi anlamda düşündürür. Timur, bu duruma bir dur demek ve çare üretmek istercesine düşünür:

“Görüyordu ki, şehvet, refah, kadın, musiki, kumar, aşk, para ve mücevher, tezeyyün, telebbüs.. Bütün bu, en son muasır incelikler, ordusunda bir salgın haline gelmişti.

Ve bu salgın umumileşmişti de..

Eh.. Eğer bu iş biraz daha önüne geçilmezse başına büyük bir çorap örebilirdi.

Kıpçak atlılarını kadından, kumardan; aşktan, mücevherden, tezeyyünden ve telebbüsten uzaklaştırmak lazımdı. Aksi takdirde vaziyet pek feci olurdu.

Bu, o uzun ve yorucu harp ve darplarla kazanılan büyük neticeyi bir an içinde mahvedebilirdi. Bunun önüne bir an evvel geçmek lazım gelirdi.

Aksi takdirde büyük Tatar Saltanatu, çok geçmez, göçer, maziye karışır, giderdi.” (C.1, s.424-425.)

Timur, kimseye de güvenememektedir. Yaklaşan savaş öncesinde iç dünyasının bir hayli karışık olduğu görülür:

“İnsan, bilhassa bir hükümdar olursa, hiç kimseye emniyet etmemek gerekti.

Kurultay azası da olsa, basit bir sıra neferi de olsa, kadın, erkek, çoluk çocuk, zî-ruh bî-ruh da olsa herkesin düşmanlığından korkulmak gerekti.

Faraza şu aksakallı başbuğ..

Faraza Çelik Noyan..

Faraza şu serdar Ulu Tekin.. Bir gün insanlık karşısında tehlikeli bir rakip rolü oynamaya kalkışabilirdi!

Olmaz olmazdı.

Hem efendim. Misal meydanda idi.

Bizzat kendisi, bir zamanlar kız kardeşini tezevvüç ettiği adamı katlederek mevki-i iktidara geçmiş, başına taç, beline murassa seyf kuşanmış değil miydi?

Öyle bir devirde yaşanıyordu ki, en ufak bir lakaydı, basit bir ihtiyatsızlık insanın bütün emellerini, bütün mevcudiyetini bir an içinde mahv ve harap edebilirdi.

Evet.. Sarîh ve kâfi idi.

Tatar ordusunu ıslah etmek devri gelmiş ve belki de hatta geçmişti.

Son derecede seri hareket etmek, son derece şedid ve tedhişkâr olmak lazımdı.

Mazaallah ordunun basit bir ihlali tasavvur edilemeyecek derecede feci akıbetler doğurabilirdi.

Kıpçak süvarisi, nihayet gayesi meçhul, endişeleri meçhul? His ve fikri madûm bir tuhaf kukla idi.

Birisi ona düştü müydü.. Artık oradan ötesini düşünen olmazdı.” (C.1, s.430-431.)

Timur’un endişeleri, korkuya dönüşür. Yazar, onun korkularını şu şekilde anlatır:

“Ve Timur korkuyordu.

İşte bunun için korkuyordu.

Büyük Tatar Saltanatı'nın iç yüzü işte bundan ibaretti.

Bütün dünyayı korkutan istila ordusunun manevi vaziyeti işte bu idi.

Bereket versin ki, bunu bilen yalnız kendisiydi. Yalnız Timur Han biliyordu ki;

Semerkant Saltanatı ve ona baş eğen bütün mağlup iklimler ve hatalar birbirlerine her an kopması mümkün ve muhtemel bir pamuk ipliğiyle merbut bulunuyordu.

Ah.. Bu böyle idi işte..

Bütün dünyanın gözü önünde koskocaman bir dev, kıpkızıl bir ifrit bir ejderha gibi hayret saçan Timur işte böyle içi kof bir heyelandan ibaretti.

Hiç insan bu vaziyette bulunurdu da düşünmez ve korkmaz olur muydu?

Fil-vaki Yıldırım'a gönderdiği mektubunda gayet sert bir lisan kullanmaktan çekinmemişti. Fakat bu nihayet bir blöftü. Yıldırım derhal harbe kıyam edecek olsa pek berbat bir küreyveye düşmüş olacaktı.

Sevkül-ceyş merkezinden, hakiki üssünden fersahlarca uzak bir yerde serseri bir ordu..

Tatar Saltanatı'nın işte şu dakikadaki hakiki manası bu idi.

Eğer İklim-i Rum Sultanı bir an evvel Azerbaycan ve Irak'ta bir isyan çıkarmaya muvaffak olursa Timur'un büyük gemisi şapa oturmuş olacaktı.” (C.1. s.433.)

Bu durumun bir adım ötesinde Timur'un Azerbaycan ve Irak'ı işgali sırasında birbiriyle savaşıyor insanlar, şimdi Timur karşısında, Timur'un ve ordusunun zalimlikleri karşısında bir olmuşlardır. Timur, bu durumu bozup onları tekrar savaştırmak için çok para harcar fakat emellerine bir türlü ulaşamaz.

En sonunda bu karamsarlıktan kurtulan Timur, onu ilk tanıdığımız görüntüsüne geri döner. O, ordusuna güvenmese de kendisine güvenen gurur ve kibirli bir hükümdar gibi konuşur:

“Bir an düşünür gibi oldu. Başı titrek bir eda ile, fakat meçhul düşmanlarına meydan okur gibi sallandı ve sesi gök gürleri gibi bir ahenk alarak devam etti:

-Ordumuzu istisgar edebilirsiniz! Kıpçaklı atlarımızı hiçe sayabilirsiniz. Tatar tir-keşlerinin kollarında adale kuvveti kalmamış olabilir. Tatar Başbuğları'nın beyinleri sulanabilir. Fakat bunların hiçbirisi bir mana ifade edemez Burada bir tek kudret vardır: Ben... Benim o yakan adam... Benim o öldüren, kahreden, galebe eden adam.. Tatar ordusu yoktur... Kıpçak atları yoktur... Anlaşıldı mı? Var olan benim.. Ben.. Timur galebelerini, zaferlerini yalnız kendisine medyûn olan büyük Timur! Ulu Timur! Gürkan ve sahib-kıran Timur! Anladınız mı ey Bayezid'ten medet umanlar?" (C.1, s.440.)

NASRETTİN HOCA: Nasrettin Hoca, Akşehir'de yaşayan evli ve kendi hâlinde bir adamdır. Yazar, kısa bir süre de olsa onun ismini gizli tutar. Karısından mustarip olan bu adam, bir dua sırasında ismini kendisi söyler. O ana kadar biz onu, Emine'nin babası olarak biliriz. Emine, kendisine görücü gelmesi üzerine annesi tarafından akik şekeri almak üzere kilere gönderilir. Nasrettin Hoca'yı ilk defa burada bir küpün arkasında görürüz. Onu, ilk küpün ardında gördüğümüzde şişman göbekli, daracık boyunlu ve kalın sesli bir adam olarak karşımıza çıkar. Nasrettin Hoca, kendisinden korkan kızınla konuşur. Bu konuşmadan sonra yazar, onu tanıtmaya başlar:

"-Ayol benim neremden korkuyordun ki.. Baksana saçlarıma sakalıma.. Hiç tüyü ağardıktan sonra erkekten korkuluverilir mi ki?

Genç kız bu suallere cevap vermedi. Galiba utanmıştı. Güzel yüzünde hafif bir pembelik dolaştı.

Bu ne biçim baba idi böyle?

Kızına karşı o kadar açık saçık fikirler serd ediyordu ki, bunlara muhatap olan bir genç kızın derin bir hicap duymaması imkânsızdı.

Bu sırada küpün arkasında saklı duran vücut, yavaş yavaş doğrulmaya başlamıştı. Bir lahza sonra bodrumun duvarı dibinde şişman karınlı toprak küplerden farksız bir cisim boy vermiş bulunuyordu.

Bu iri yarı, ağır cüsseli bir adamdı. Geniş omuzları arasında çapkın bir meyil ile sağ tarafına eğili duran başında insanı bilâ-ihhtiyar tebessüme icbâr eden bir tuhafılık vardı.

Şu kalın kalçalar ve dirseklerine kadar sıvalı kollarda burgulanan çelikten adeleler, bir başkasında olsa idi eğer; hiç şüphesiz, buna bakacak herhangi bir ademoğlu, derin bir korku hissederdi.

Şu devasa vücudun insana dehşet vermesi kadar tabii ne olabilirdi?

Fakat, vaziyet hiç de böyle değildi.

Bilakis.. Şu adamda, insanın içine neşe ve zevk sunan bir garabet vardı.

Bir garabet, daha doğrusu bir fevkaladelik..

Epey yaşlı olduğu kavranıyordu. Toparlak yüzünü çerçeveleyen, muntazam kesilmiş kır rengi bir çember sakal, ilk nazarda insana bir bâbâyânilik telkin ediyordu. Enli mukavves kalın kaşlarında vakur bir azamet seziliyordu.

Kara gözlerinde kıvılcımlanan; göbeğiyle taban tabana zıt misilsiz zekâ, şayan-ı hayrettir! Ustura ile dipten tıraş edilmiş kafasına kocaman bir takye geçirmişti.

Bir takye mi? Hayır hayır.. Buna bir takyeden çok ziyade mini mini bir kavuk demek daha doğru olurdu.

Mini mini bir kavuk.. Bir kavuk yavrusu.. Bacaklarına mavi renkli bol bir şalvar geçirmişti. Düğmeleri çözükle mintanının arasından bol kıllı bir göğüs gözüküyordu.

Ayakları çıplaktı. Şalvarıyla mintanını birleştiren hat, rengârenk bir şal kuşakla örtülmüştü.

Ellerini göğsü üzerinde kavuşturarak bir lahza kaşlarını çattı. Yanaklarını bir balon gibi şişirdi.

Sonra ayaklarını birbiri ardı sıra hızlı hızlı yere vurarak üst üste birkaç defa ağzını açtı, kapadı:

-Puf! Puf! Puf! Puff!

Ve akabinde, sol gözünü kırparak; kanat çırpan horozlar gibi kollarını kaldıra indire ötmeye başladı:

-Kukurukuuu! Kukurukuuu! Kukurukuuu!” (C.1, s.319-320.)

Bu garip hareketlerden sonra Nasrettin Hoca'nın beş yaşında bir çocuk gibi şımardığını söyleyen yazar, aslında Nasrettin Hoca'nın ruhunun genç olduğunu, sakalaşmayı sevdiğini ve devrindeki insanlara benzemediğini anlatmak ister gibidir. Daha sonra onun kırk beş, elli yaşlarında olabileceğini, dolgun yanaklının al al olduğunu, dişlerinin düzenli, beyaz ve eksiksiz olduğunu ifade eder. Böylesine komik bir adam, neden kilerde yatmaktadır diye sordüğümüzde yazar, buna cevap vermekte gecikmez:

“-Ah.. Babacığım!.. Hiç de eski halini değiştirmedin! Ne zaman anamdan bahsedilirse bilmem ki neden sana bir şeyler oluyor..

-Bir şeyler mi oluyor?

Ve avazı çıktığı kadar haykırdı:

-Hafakanlar tutuyor beni! Hafakanlar tutuyor..

-Neden?

-Nedeni medeni var mı ya? El-aman elinden bu kadının? El-aman elinden.. Başımın etini yiyor, beynimi yiyor, kanımı, iliklerimi emiyor.. Görmüyor musun nerede yatıyorum?. Niçin burada bulunduğunu bilmiyor musun?

-Ne bileyim baba.. Belki de keyfin böyle istedi..

-Nenin keyfi? Hangi keyif? Kız! Anlamaz gibi söylüyorsun!. Dertten anlamaz gibi konuşuyorsun.. Hiç insan keyif için kilere iner mi?. Hiç, sen kilerde küpün arkasında keyif için yatan adam gördün mü?

-Görmedim ama..

-Eh.. ‘Görmedim’ dedikten sonra artık aması maması kaldı mı bu işin?

Anlasana.. Ananın elinden kaçıyorum, anamın dilinden kaçıyorum.. Daha açık söylettirme beni! Ananın köteğinden kaçıyorum işte.

Ve başını havaya kaldırarak sağ elini sıktı. Göğsünü şiddetle yumruklayarak bağırdı:

-Hey Allah'ım.. Sen bilirsin! Ya bu kadının canını al.. Ya şu Nasrettin kulunu halâs eyle.” (C.1, s.323-324.)

İsmi söyleyerek dua eden bu kişinin adının Nasrettin olduğunu öğrenmiş oluruz. Fakat kimdir bu Nasrettin? Yazara göre bu Nasrettin, Nasrettin Hoca'dan başkası değildir. 1208-1284 yılları arasında yaşayan Nasrettin Hoca'nın, bu romandaki diğer vaka zincirleriyle bir bağlantısı yoktur. Yazar, onu tanıtırken:

“Akşehir’de bu tarihte bir tek Nasrettin vardı:

Hoca Nasrettin, yani Nasrettin Hoca.” der. (C.1, s.326.)

Nasrettin Hoca, kızına görücü geldiğini öğrenince onunla birlikte yukarı çıkıp görüçülere kızını övmek ister. O devirde kadınların olduğu yere bir erkeğin habersizce girmesi büyük bir hadise olarak addedilse de Nasrettin Hoca buna kulak asmaz. Annesinden dayak yiyeceğini düşünen Emine çılgık atar ve Nasrettin Hoca içeri girmeden eşi ve diğer kadınlar odadan dışarı çıkar. Eşinden, ense köküne bir tokat yiyen Nasrettin Hoca, kadınlara kızını övmekte kararlı davranır ve koşarak onların bulunduğu odaya girer ve komik bir üslupla şunları söyler: *“‘-Canımlar!’ dedi. Buyurunuz.. Bu akik şekerlerini ben kendi nefsim için almıştım. Bak kısmet sizinmiş..”* (C.1, s.336.)

Şekerleri ikram ettikten sonra kızını da bir güzel öven Nasrettin Hoca, en son kızı için, *“kız oğlan kızdır fakat altı aylık hamile.”* der. (C.1, s.339.) Bu laf üzerine karısı elindeki süpürgeyi Nasrettin Hoca'nın kafasına vurur. Hoca bayılır. Su döküp ayılttıklarında ise karısına söylediği sözlerden onun ne kadar saf olduğunu anlarız:

“-Vallahi karı ne bileyim ben? Muhtarın oğlu öğretti bana! Boynu altında kalsın! Dün çarşıda benim uyuz eşeğin suratına bakan bile yoktu. O geldi. Hayvana şöyle bir göz attı, sonra bağırdı: ‘Kız oğlan kız altı aylık gebedir ağalar!’ Görmeliydin eşeğin üzerine atılanları ve piy sürenleri.. Az evvel bizim uyuzla bakmaya tenezzül etmeyenleri bir telaş alıverdi idi, bende düşündüm, bu sözde bir keramet olacak dedim, onun için geldim.. Yoksa.. Görücülerin bu sözden gocunacaklarını ne bileyim ben?

Bu adam, o asrın meşhur Hoca ‘Nasrettin’i’ idi ve Hoca ‘Nasrettin’ kızını görüçülere methetmek isterken karısından yediği meşhur köteği, işte böyle yemişti!” (C.1, s.350.)

DİĞERLERİ: Olayların ortaya çıkmasında rol alsalar da kendileri hakkında fazla bilgi verilmeyen şahıslar ile olayın ortaya çıkmasında hiç rol oynamayıp romanda çok az tanıtılan, çok fazla aksiyoner olmayan dekoratif şahıslar da vardır. Bunlardan seyisbaşı hakkında bilgilere, bizzat oğlu Koroğlu'ndan ulaşırız. Seyisbaşı, birinci vaka zincirinin merkezinde olmasına karşın yazar, onun ismini romanın hiçbir yerinde zikretmez. O, Bedrettin Veli'nin sütkardeşi ve seyisbaşısıdır. Çok çapkın olan bu adam, gençtir ve her gün civar köylere gidip kızlarla konuşur. Bunlardan birinde Pembe adında bir kızla ilişkisi olur ve ne olduysa bundan sonra olur. Pembe, bir süre onu göremeyince kaleye gelir ve Bedrettin, onları görünce sinirlenir. Seyisbaşı ise, çareyi yalan atmakta bulur. Kızın, Bedrettin Veli için geldiğini söyler. Bu andan itibaren olaylar akıl almaz boyutta entrik bir hâl alır. Kendi oğlu olan Nurettin, hakiki vâris Burhanettin'i öldürmeye kalkar. Öz babasının, yani seyisbaşının ise, gözlerini oyar. Seyisbaşı köyüne döner ve bir erkek evlat sahibi daha olur. Onu yetiştirip büyütür ve Nurettin'den intikamını almak üzere Bolu'ya gönderir. Bir diğer şahıs olan Yusuf Han, Timur ile Yıldırım Bayezid'i savaş sürecine götüren olayların baş aktörüdür ancak pasiftir. Kendisi, Azerbaycan'da Karakoyunlu Devleti'nin hükümdarı olduğu sırada, Timur ile yaptığı savaşı kaybeder ve Yıldırım Bayezid'e sığınır. Bu andan itibaren kendisine hazineyi sınırsız olarak açan Yıldırım Bayezid'in yanında, günde on öğün yemek yiyerek hayatını devam ettiren şişman ve pasif bir adamdır. Ulu Tekin ise, Timur'un yanında karşımıza çıkar. Timur ondan Yıldırım Bayezid'e yazdığı mektubu bizzat götürmesini ister. Nasrettin Hoca'nın kızı olarak tanıdığımız Emine ise, pasif bir tiptir. Annesinin sözünden dışarı çıkamayan, o ne derse onu yapan, ondan dayak yiyen ve korkan, güzel fakat içe dönük bir tiptir.

Birinci vaka zincirinde dekoratif tipler; Fatma'nın sevgilisi Çoban Memet, Nurettin'in adamı Hım Hım Hasan ve Durmuş, Rüstem, Kamber, Onbaşı Muhafız Ali, Bolu Müftüsü, Burhanettin'in adamı Durmuş, Kırk Haydut, Burhanettin'in adamı Hasan, Burhanettin ve adamlarının yanında kalan Yeraltı Sarayı'nın bacısı Pembe, Ayşe, Bedrettin Veli'nin sütkardeşinden hamile kalıp Nurettin'i doğuran Pembe'dir. İkinci vaka zincirinde dekoratif tipler; Altay Noyan, Çelik Noyan, Gök Demir, Kırk Ulu Bey, İhtiyar Başbuğ, Ahmed Celayir ve Çelebi'dir. Üçüncü vaka zincirinde dekoratif tipler ise; Emine'nin annesi, Kadı'nın karısı ve Sübaşı'nın karısıdır.

3.2.2. Zaman:

Romanda zamanın düzenli işlemediği görülür. Konular arasında sağlam bir irtibat kurulmadığı gibi, zamanda da zikzaklar görülür. Klâsik romanın olay ağırlıklı anlatım ve zamanı ikinci plâna atma özelliği burada da kendisini gösterir.

Öncelikle, vakanın anlatma zamanı 1928 yılıdır. Romanda zaman mefhumu, bazen yıllar, bazen aylar, bazen günler ve nihayet bazen saatler ve anlar olarak karşımıza çıkar. Bahsedilen zamanlar arasında geçiş çok yavaştır. Yazar, olayları o kadar yoğun anlatır ki, zaman geçmek nedir bilmez. Bunlardan bazılarını örnekleyeceğiz.

Köroğlu, Burhanettin Veli, Fatma üçgeninde gelişen ve zalim Bolu Beyi ile mücadelelerini konu alan birinci vaka biriminde zaman, yazarın zamanı bildirmesiyle başlar. Romanda zaman, aralıklarla ifade edilir. Birinci vaka zincirinde bu zaman, hicretin dokuzuncu asrıdır. Bu ise, 1400'lü yıllara denk gelir. Mayıs ayının on yedinci günü, adım adım maziye karışmaktadır. Yazarın, Çoban Memet ile Fatma'yı anlattığı kısımda, mayıs ayında olduğumuz bir kez daha tekrarlanır: *"Mayıs ayının bütün o şiirli çerçevesi içinde, başını omzuna dayayan güzel maşukasının hatırı için kaval çalan şu çoban görülecek şeydi."* (C.1, s.13.)

Bolu'da, Çile Dağı eteklerindeki bir kaplıcadan bahseden yazar, Nurettin Veli'nin, Bolu Beyi olarak her mayıs ayının ilk günü buraya geldiğini söyler. Devam eden kısımda ise, Nurettin Veli'nin, yirmi beş seneden beri Bolu Beyi olduğunu anlatır. Bolu Beyi Nurettin'in, kış aylarını kalede geçirdiğini söyleyen yazar, Rumî takvime göre teşrin-i evvelin birinci gününden nisanın on beşine kadar Bolu Kalesi'nde kaldığını belirtir.

Yazar birinci vaka biriminde, Nurettin Veli ve Fatma çevresinde gelişen olayları belli bir süre anlattıktan sonra Köroğlu'na geçer. Fatma, bir geceyarısı, Nurettin'in elinden kaçır. Köroğlu'nu gördüğümüzde ise, tan yeri ağarmak üzeredir ve daha Fatma ile karşılaşmış onu kurtarmamıştır. Köroğlu'nun tam bir yıldır dağ başlarında yattığını öğreniriz. Nurettin'in elinden bir gece yarısı kaçmayı başaran Fatma, tam üç saatten beri Nurettin'in adamlarından kaçmaktadır. Yazar, bu üç saati romanda tam üç kere vurgular. Nurettin'in elinden geceyarısı kurtulan Fatma üç saat boyunca kaçmış, tan yeri ağarırken Köroğlu ile karşılaşmış ve olayın sonuna

yaklaşığımızda ise, yazarın “*güneş artık adam akıllı yükselmişti*” ifadesinden öğlen saati olduğunu anlarız. (C.1, s.259.) Burhanettin Veli, Köroğlu yaralandığında onu kurtarıp Yeraltı Sarayı’na götürdükten sonra Nurettin, adamlarına bakmak için Bolu Ovası’na gelir. Onun geldiği zaman ise, aynı günün akşamüzeridir ve biz çoktan kitabın ikinci cildinin ilk sayfasına gelmiş bulunuruz. Nurettin, adamı Recep’i bulup geri döndüğünde geceyarısı olmuştur. Yeraltı Sarayı’ndaki haydutlar ve Burhanettin Veli ise, normal insanların yatağına girdiği sıralarda yani geceyarısı yataklarından kalkarlar. Burhanettin, Köroğlu’na başından geçenleri anlatmadan önce, Köroğlu’nu kurtarıp Yeraltı Sarayı’na getirdiklerinde sabah olduğunu söyler. Bu, zamanın çok ağır ilerlediğini bize göstermektedir. Köroğlu ve Burhanettin, birbirlerine başlarından geçenleri anlatır. Burada geriye dönüş tekniği uygulanır. Olayların düğümü bu anlatımlarla çözülür. Burhanettin, dağlarda geçen yirmi yıllık eşkıyalık öyküsünü Köroğlu’na özetler. Zamanın nasıl geçtiğini ise, şu sözlerle anlatır:

“Hayat ne kadar da çabuk geçiyor? Tüysüz bir delikanlının kaşarlanmış bir haydut hâline gelebilmesi için kâfi bir zaman olan bu yirmi sene, bilemezsin genç adam ne kadar süratle güzerean edip geçti.. Oh.. Çabuk, çok çabuk o kadar seri bir tevâlî ile günler haftaları, haftalar ayları ve aylar seneleri doldurdu ki..” (C.2, s.47.)

Köroğlu’nun: *“Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde adına Bolu derler bir şehir varmış...”* diye masalımsı formatla başladığı hayat hikâyesinden; onun, iktidarı zorla ele geçiren Bolu Beyi Nurettin’in üvey kardeşi olduğunu ve Bolu Beyi olmak maksadıyla kendi babasının gözlerini oyduran Nurettin’den intikam almak için Sivas Hanköy’den, Bolu’ya geldiğini öğreniriz. (C.2, s.67.) Onun haricinde Bedrettin Veli’nin doğumundan, sütannesine ve sütannesinin kocasının babasının yanında seyis olduğuna kadar çok geniş bir zaman dilimine geri dönüş yapılır. Bu hikâyelerle vaka zamanı net olarak belirtilmese de, Bedrettin Veli’nin bebekliğine kadar anlatılmasından dolayı, zamanın en az elli, altmış sene geriye doğru genişletildiğini düşünmekteyiz.

Burhanettin ve Köroğlu’nun karşılıklı anlatımlarından tam bir ay sonra, Köroğlu önderliğindeki haydutlar, Burhanettin’in babasından kalan hazineyi, Bolu Kalesi’ne gizlice girip almak için kılıçlarını silip bilemektedirler. Bu işin gece yarısı olacağını Köroğlu ve Fatma’nın konuşmalarından anlarız. Nurettin’in Bolu Kalesi’ne

bir saat uzaklığında, Çile Dağı eteklerindeki sarayında olmasını fırsat bilerek kaleye girerler. Bütün gece Burhanettin'in hazinesini, Nurettin'den geri almak için uğraşırlar ve bunda da başarılı olurlar. Döndüklerinde ise, tan yeri ağarıyordur. Köroğlu, hazineyi haydutlara hediye eder. Ardından hep beraber intikam naraları atarlarken roman son bulur. Tüm bu süreç, birinci vaka birimini yansıtır. Yazarın, bir ay sonra diyerek geçtiği zaman dilimi hariç, bütün olaylar bir günde gelişir. Bir aylık süreci de kattığımızda ve hazineyi alıp döndüklerinde sabah olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda romanın birinci vaka zinciri, toplam otuz iki günlük bir süreçte gerçekleşir.

Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki çekişmeleri anlatan ikinci vaka biriminde, Yıldırım Bayezid'i konu alan kısımdaki zaman ise, bir gece yarısı ile başlar. İlerleyen bölümlerde ise zaman unsuru, şu şekilde karşımıza çıkar: *“Bilhassa seven bir padişah olursa.. Bu padişahın adına Yıldırım Bayezid Han denirse.. Ve bu padişah sekizinci asırda yaşayan ve zaferden zafere ulaşan; ve her zaferinde bir şan kazanan bir sevgili olursa..”* (C.1, s.161.)

Biz bu zamanla, romanın başında 'hicretin dokuzuncu asırdayız' diye ifade edilen zamana paralel olarak, hicretin sekizinci asrının kastedildiğini düşünüyoruz. Bu da 1300'lü yıllara denk gelir. 1389 yılından 1403 yılına kadar hükümdarlık yapmış olan Yıldırım Bayezid'in, Niğbolu Kalesi'ni 25 Eylül 1396'da fethettiğini ve bu yıllarda “Yıldırım”, “Sultan-ı İklim-i Rum” unvanlarını aldığını göz önünde bulundurduğumuzda gerçekçi tarihlerdir, diyebiliriz. İlerleyen bölümlerde, Olivera'nın, Yıldırım Bayezid ve Timur'u birbirine düşman etmeye çalışmasıyla yazardan, dokuzuncu asırda olduğumuzu öğreniriz. Yıldırım Bayezid ve Timur'un 1402 yılında savaştığını düşündüğümüzde, 1300'lü yılların sonlarından 1400'lü yılların başına geldiğimizi anlarız.

Biraz ilerlediğimizde ise, zamanın, sabah ezanlarının okunduğu sıralar olduğunu öğreniriz. Yıldırım Bayezid ve Olivera'nın uyuması ve uyanmasını konu alan bölümde zaman tanımları, horozların ötmesi, tan yerinin ağarması, öğle namazının eda edildiği sıralardır. Yazar, aynı kısımda Edirne halkının her boyunduruğa itaatkâr olduğunu söylerken, dokuzuncu asırda olduğunu da ekler.

Yıldırım Bayezid'in anlatıldığı bölümde zaman, bu şekilde aktarılır. Timur tarafına gelindiğinde, zaman kavramı olarak ilk karşımıza çıkan Timur'un, bir gece beyleriyle istişare yapmasıdır. Daha sonra ise, her gün öğle namazından sonra kurultay toplandığının bilgisini alırız. Devrin tarihî atmosferini yansıtan önemli konular olarak, Timur'un Asya'daki ilerleyişi, Bayezid ile aralarında devam eden soğuk savaş ve mektuplaşmalar, geri dönüşlerle dile getirilen Niğbolu zaferi gösterilebilir. Yıldırım Bayezid, gece içki içip Olivera ile birliktelik yaşamasından dolayı öğleye doğru kalkarken, Timur, bu saate kadar ibadetini yapıp kurultayı toplar. Yıldırım Bayezid'in, Yusuf Han ve Ahmed Celayir aracılığıyla, kendisinin işgal ettiği topraklarda isyan çıkartarak ona düşmanlık yaptığını söyler. Yıldırım Bayezid'e mektup yazdıran Timur, bunu Ulu Tekin ile göndermeye karar verir. Görüşmeler yapılıncı meclisi dağıtan Timur, Ulu Tekin ile karşılıklı oturur. Bundan sonrası hakkında bilgi vermeyen yazar, bir saat sonraya geçer ve Timur ani bir kararla Mısır Hükümdarı Ferec'in Suriye topraklarındaki son kalesi olan Halep Kalesi'ni istila eder. Zaman olarak ise, hicrî takvime göre rebûl-evvelin on birinci günüdür. Bu tarih, hesaplamalarımıza göre 30 Ekim 1400 Cumartesi günüdür. Timur, ani bir kararla Halep Kalesi'ni işgal eder. Aradan iki gün geçer ve rebûlün on üçüncü gününde tan ağarmaktadır. Ulu Tekin, Timur'un, Yıldırım Bayezid'e yazdığı mektubu buradan götürür.

Timur'un Azerbaycan'ı yönetmekle görevlendirdiği Hüsrev Mirza'dan, Azerbaycan'da isyan hareketleri olduğu mektubu gelince, Gök Demir'e kurultayı toplama emri verir. Bu toplantı tam yirmi dört saat tutar. Hicrî takvime göre rebûl-evvelin on dördüncü günü olan salı günü, milâdî takvime göre ise, 2 Kasım 1400 Salı günü, Halep'te tan yeri yavaş yavaş ağarmaktadır. Timur ise, Azerbaycan'daki isyan hazırlıklarını bastırmak üzere Meraga'ya gitme hazırlığındadır. Timur'un mektubu Yıldırım Bayezid'e hangi tarihte ulaştığı belirtilmez. Fakat Yıldırım Bayezid, mektubu aldığı anda Olivera'nın yanına gider. Yıldırım Bayezid, Olivera'nın aylar önce Timur'un, Yusuf Han ve Ahmed Celayir'i isteyeceğini bilmesinden hareketle onu bir casus zanneder. Aylar evvel dediği bölümden anlıyoruz ki Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki gerginlik aylar öncesinde başlamakta ve savaş kapıya dayanmaktadır. Bu andan itibaren zaman ifadesi yer almayan ve böylece son bulan bu bölümde en son olarak Yıldırım Bayezid, aynı gün içinde korkusuzca Yusuf Han

ve Ahmed Celayir'i, Timur'a teslim etmeyeceğini belirten bir mektup kaleme aldirmektedir.

Nasrettin Hoca etrafında gelişen vaka zincirinde ise, zaman unsuru yok gibidir. Yazar, Nasrettin'in isminin geçtiği bir bölümde, bu tarihte bir tek Nasrettin olduğunu, onun da Nasrettin Hoca olduğunu söyler. Yazarın, bu tarihten kastının ne olduğu ise, belirsizdir. Çünkü buraya gelinceye kadar, herhangi bir tarih belirtilmemiştir. Nasrettin Hoca'nın 1208-1284 yılları arasında yaşadığını düşünürsek yazarın, bu tarihten kastettiği yıllar, 1208-1284 yılları arasında olmalıdır. Nasrettin Hoca, kızını överken "*kız oğlan kızdır fakat altı aylık hamile*" demesinden sonra karısı, kafasına süpürgeyle vurmuş ve bayılmıştır. (C.1, s.339.) Ayıldığında ise, evvelki gün muhtarın oğlunun, yüzüne bakılmayan eşek hakkında, bu sözü söyledikten sonra herkesin hayvanı almak istediğini belirtir. Burada zaman mefhumu olarak dün geçer. Bu andan itibaren, romanda herhangi bir zaman kavramına rastlanmaz.

3.2.3. Mekân:

Yazarın, birinci vaka biriminde Nurettin Veli, Fatma, Köroğlu ve Burhanettin Veli çevresinde gelişen olayları anlatırken yararlandığı bütün mekânlar, Bolu sınırları içerisinde. Buna istisna olarak, seyisbaşının kör edilmesinden sonra ata bindirilip gelişi güzel kaleden uzaklaştırılmasıyla, atın onu Kastamonu'ya bağlı Araç Köyü'ne götürmesi ve iyileştikten sonra oradan memleketi olan Sivas'a bağlı Hanköy'e gitmesi vardır. Romanda gerek iç ve gerekse de dış mekânlar başarılı olarak tasvir edilmekle birlikte iç mekânların abartılı olarak sunulduğu görülür. Bazı iç mekânlar da fantastiktir.

Köroğlu, Burhanettin Veli, Fatma üçgeninde gelişen ve zalim Bolu Beyi ile mücadelelerini konu alan birinci vaka biriminde olayların yaşandığı mekân ağırlıklı olarak Bolu'dur. Yazar daha romanın başından mekânın Bolu olduğunu söyler. Büyüksu denilen ve yazarın dipnotundan, Aladağ ile Abbasdağ arasından çıkan Bolu Çayı olduğunu öğrendiğimiz bir yerin ve yine yazarın dipnotundan, Bolu şimal şarkısında büyük bir dağ olduğu söylenen Saman Dağı'nın tasviri yapılır. Bu tasvirle birlikte bir süre, iki sevgili olan köy ağasının kızı Fatma ve bu ağanın çobanı Memet arasında geçenler anlatılır. Daha sonra ise, Nurettin'in Büyüksu kıyılarına gelip

onları esir almasıyla mekân, Bolu'ya bir saat uzaklığındaki Çile Dağı eteklerinde yer alan kaplıcaların yanbaşındaki Nurettin'in yazlık sarayı olur. Buraya giderken, Büyük Kavak diye bir yerden de bahsedilir. Bolu'ya bir saat uzaklığındaki kaplıcalara gelindiğinde ise, buranın tasviri yapılır:

“Bolu'nun bir saat cenubunda, (Çile) Dağı eteklerinde iki kaplıca vardır. Kükürtlü ve çelikli kaynar sularıyla bu kaplıcalar, çok eski bir tarihin eserleridirler.

Kadim 'Helder Yanbolis' şehir-i meşhurunun harabeleri üzerine müesses bulunan 'Bolu' bu iki kaplıcayı, şimdi hiçbir eseri mevcut olmayan o kabl-el milat hatıradan tevarüs etmiştir.

Dokuzuncu asrın bedayetinde bu kaplıcaların büyük bir sît ve şöhreti vardı.

Küçük Asya'nın dört bir köşesinden koşup gelen binlerce hasta, kötürüm, sakar ve alil, burada dertlerine deva arar; Bolu'nun Safranbolu, Gerede ve Kastamonu'nun herhangi bir zengini, senede bir defacık olsun buraya gelmezse sıhhatinde birçok eksiklikler duyardı..

Nisan ve mayıs aylarında, (Çile) Dağı'nın etekleri süt gibi beyaz çadırlarla, tıpkı bir papatya tarlasına dönerdi.

Kaplıcaların iradını Bolu Beyleri tahsil ederlerdi. O kadar çok müşteri, o kadar çok ziyaretçi gelirdi ki, binlerce adamın bu kükürtlü kaynar sulardan istifadesini temin mühim bir mesele halini alırdı.

Burada iki büyük bina vardı.

Uzun asırların mütevali tahribatına göğüs germiş iki büyük bina...

Ve, kim bilir bu binalar ilk temellerini hangi zevkperest Rumeli tâc-dâra medyun bulunuyorlardı.

Belki de bu kaplıcaların menbası, Roma'nın tarihe doğuşundan çok eski bir hayata mazhardı!

Bu cihet meçhuldü.

Şimdi yerliler bunlara sadece Ilıca namını veriyorlardı.

Her iki bina birbirinin hemen hemen aynısı idi.

Kat kat kırmızı tuğlalardan ve sıra sıra yalçın taşlardan örülmüş duvarları, geniş ve azametli kubbeleriyle, (Çile) eteklerinde muhteşem bir abide gibi yükselen bu iki kaplıca zaman zaman tamire ihtiyar gösterir ve her tamirden sonra eski ihtişamından bir parça daha kaybettiği görülürdü. (C.1, s.28-29.)

Yazar, Bolu'yu yöneten Nurettin'in ne kadar zalim olduğunu anlatırken Nurettin'in yeraltındaki zindanlarından, bu adamın, yalnız Gerede ve Safranbolu'da değil civardaki köylere kadar, hiçbir insana gün yüzü göstermediğinden bahseder.

Yazar, zalim Bolu Beyi Nurettin ile Yıldırım Bayezid arasında bağlantı kurarken mecazî bir anlatımla mekândan faydalanır: Nurettin'in, Çile Dağı eteklerinden avuç avuç altın ve mücevher dolu olan elini uzattığı bu anlatımda, müsrif olarak addedilen Yıldırım Bayezid, bu altın ve mücevherleri Meriç kıyılarından alır. Bu vesileyle ilk defa, ikinci vaka zincirini oluşturan Yıldırım Bayezid ile Nurettin'in bağlantısı kurulur ve Yıldırım Bayezid'in, Edirne'de yaşadığı belirtilir. Nurettin'in ne kadar zevk ve şehvet düşkünü bir adam olduğunu anlatırken ise, çok geniş bir coğrafyadan kadınları haremine aldığı belirtilir. Bu bölüm şu şekildedir:

“Pontus'tan aşırılmış nefis Rum kızları, seyyar esircilerin çingiraklı develerle taşıya taşıya bitiremedikleri Kafkas güzelleri, Akdeniz korsanlarının İzmir yalılarında Anadolu İçel'lerine, akın akın sürdükleri yanık benizli İspanya kıvrakları; Ceneviz bandıralı gemilerle Bizans bezirgânlarının Karadeniz limanlarına yığdıkları sümbül kokulu Rus kızları; pancar suratlı, geniş kalçalı, levent endamlı, Deliorman kısırakları, boy boy, cins cins harem dairesinin ılık sularını doldururdu.” (C.1, s.37.)

Nurettin'in harem dairesini anlatırken de, onun süslerinin farklı şehirlerden getirilip yaptırıldığı söylenmektedir:

“Harem dairesinin bilhassa kubbelerini süsleyen nakışlar ve duvarlarında pırıl pırıl yaran mozayıklar, şayan-ı hayretti. Bedrettin Veli, bunları Bizans sanatkârlarına medyundu. Harem odalarının zeminleri ve harem odalarını büyük sofaya rabteden loş dehlizin cidarları baştan başa yeşil çinilerle kaplatmıştı.. Bedrettin Veli bu çinileri ve bu çinilerle beraber mozayık duvarları yer yer

benekleyen oymalı ceviz dolapları, büyük sofanın sedef kakmalı kıymettar kapısını (Bursa'nın) ve Germiyan ilinin üstad-ı türklerine yaptırmıştı.

Velhasıl Bolu Sarayı'nın harem dairesinde Asya-yı suğra ile Bizans el ele vermiş ve tam beş uzun sene devam eden yorucu bir işçilikten sonra, bugün Nurettin Bey'in rezaletlerine sahne olan şu kıymettar eser meydana gelebilmişti." (C.1, s.38-39.)

Yazar, Nurettin Veli'nin yazlık sarayında haremine gidip bir cariyeyi öldürdüğü bölümü anlatırken, bu mekân hakkında bilgi sahibi oluruz Arada, başka anlatımların da olduğu bu bölümün farklı sayfalardaki kısımları şu şekildedir:

"İç meydandan yükselen merdivene merbut kapı, geniş bir sofanın müdhaliydi.

Burada zemin mükemmel somakilerle müzeyyendi. Narin ve uzun, upuzun kırk elli sütun, muhteşem nakışlarla müzeyyen bir tavana bel verirdi.

Tam ortada mermer fiskiyesinden berrak bir su fişkirtan mükellef bir havuz vardı.

Bir kenarda nadide oymalarıyla meşhur, zarif trabzanlı ceviz bir merdiven göze çarpardı.

İşte Nurettin Veli kapıdan girer girmez, sofayı arşınlamış ve nefis uşşak halılarla mefruş bu merdivenden doğruca üst kata çıkmıştı.

Burada da aynı aşağıdaki gibi geniş bir sofa vardı. Bu sofada da tıpkı ağadaki eşi gibi ortasında mermer fiskiyeli bir havuz ruha serinlikler verirdi. Ve yine tıpkı aşağıdaki eşi gibi zemini mükemmel somakilerle müzeyyen olan bu sofanın narin ve süt gibi beyaz kırk elli mermer sütuna dayanan muhteşem nakışlarla süslü bir tavanı vardı. Katil ve hunhar Nurettin Veli, üst kata çıkar çıkmaz, hemen sağ tarafa dönmüş ve büyük gümüş şamdanlara birleştirilmiş, kalın gövdeli balmumlardan ziya alan dar bir dehlize sapmıştı.

(...)

Ta nihayette, zemine sarkan, sırma saçaklı muhteşem bir perde görüliyordu.

Bey, yavaş yavaş ilerledi.

Sol kolunu uzattı.

Muhteriz bir hareketle perdemin kanatlarından birini hafif hafif aralıkladı. Sedef kakmalı büyük bir ceviz kapı göze çarptı.

(....)

Sonra birden doğruldu. Sağ eli sedef kakmalı kapının fildişinden mamul mandalını kavradı.

Küçük bir çıtırtı işitildi.

Akabinde kapının sol kanadı, rezzeleri üzerinde hafifçe mihverlendi.

Döndü, döndü, döndü.

Nurettin Veli, tıpkı bir hırsız gibi gittikçe genişleyen aralıktan içeriye daldı. Sırma saçaklı muhteşem perde ile örtülen bu fildişi mandallı, sedef kakmalı ceviz kapı, gümüş şamdanlı dehlizi hareme rabtederdi.

Bolu Beyi, eşiğin üzerinden geçer geçmez kapının kanadını süratle kapadı.

Şimdi, yine tıpkı, ez evvelki gibi, kenarlarında yer yer gümüş şamdanlar rezk edilmiş dar ve uzun bir dehlizde bulunuyordu.

Yalnız bu dehlizin diğerinden bir farkı vardı: Merdivenlerini, üst kat salonunu, gümüş şamdanlı dehlizi saran tehditkâr sükûn burada sanki daha mağmum bir kesafet peyda etmişti.

Bu şu ihtişam ve azametiyle, bütün bu gümüşlü, sedefli ve fildişili debdebesiyle beraber şu dehliz, tıpkı bir firavun mezarını andırıyordu.

Zemin baştanbaşa, kıymetkar İran halılarıyla tefriş edilmişti. Nurettin Veli, bir saniye kadar esrarengiz bir tavırla olduğu yerde durdu.

(....)

Dehlizin cidarlarını yer yer benekleyen dar ve alçak ceviz kapılardan birine doğru koştu.

Kalın bir tokmağı; koparmak ister gibi, tokmakla beraber kapıyı ve kapı ile beraber cidarı ve şu cidarıyla beraber bütün bu dehlizi ve bu dehlizi ile beraber bütün şu sarayı yerinden oynatacak bir saldırıyla kavradı.

Kapı bir anda açıldı. Ve Nurettin Veli, tıpkı gemi aızıya almış bir Macar katanası gibi; dört nala, doğru doludizgin içeriye daldı.

Dehlizin cidarlarını yer yer benekleyen küçük kapılar, birer mini mini ve zarif hücreye açılıyordu.

Bu mini mini hücreler o kadar zarif, o kadar kibar ve muhteşem bir tarzda döşenmişlerdi ki; insan bunlardan birinin içine girdiği zaman kendisini, muhakkak ‘Şeddâd’ın’ cennetinde addederdi.

Her birisinin duvarları baştanbaşa kıymettar ipekli kumaşlarla kaplanmıştı.

Her birisinin zemininde ipekli büyük bir İran halısı vardı ve bu ipekli büyük İran halısının üzerinde her biri birbirinden kıymettar av derileri serilmişti.

İki köşede, karşılıklı iki büyük ve geniş sedir görülyordu. Bu sedirler atlas kaplı ve kılaptan işlemeli, sayısı meçhul kuş tüyü yastıklardan teşekkül eylemişti.

Cidarların ipekli kumaşları arasında yer yer, küçücük küçücük hücrecikler yapılmıştı ve bu hücreciklerin her birinin içinde altından, gümüşten zarif evâni yerleştirilmişti.

Elhasıl bu mini mini odacıkların her birisi zarif, güzel ve şuh bir kanarya yuvasıydı. Ve bu kanarya yuvalarından her birisinin içinde güzel, gün görmemiş, gözü açılmamış, enfes bir bakire mahpus bulunurdu.

Evet, bir bakire mahpus bulunurdu.

Fil-vaki bu güzel kızlardan her birisi böyle mükellef ve muhteşem bir hücrede ikâmet ederdi.

Fil-vaki her birisinin etrafı binlerce altın kıymetinde nadide ve nefis eşya ile dolu idi.

Fil-vaki bu güzellerden her birisinin elbisesini, her birisinin kollarını, parmaklarını, gerdanlarını ve başlarını misilleri nadir bulunur, enfes yüzükler, küpeler, bilezikler ve gerdanlıklar süslüyordu.

Lakin bütün bu ihtişam içinde şu kızların her birisi nihayet bir mahpuse idi.

Sarayın harem kısmında, gümüş şamdanlarla münevver, zemini İran halıları ile mefruş, duvarları nadide nakışlarla müzeyyen tam dört dehliz vardı.

Şu dehlizler harem dairesinin büyük sofasını dört taraftan kuşatmış bulunuyordu.

Bu büyük sofa, Nurettin Veli'nin gece âlemlerine, göz kamaştıran cem ayinlerine mahsustu.

Dört dehlizin her birisinde karşılıklı ellişer küçük hücre vardı.

Bu itibarla sarayın harem dairesinde tam dört yüz mini mini kanarya kafesi mevcuttu. Ve bu kanarya kafeslerinden her birisinin içinde birer bakire, güzel mahpus idi.” (C.1, s.56-64.)

Köroğlu'nun Fatma'yı kurtarmaya çalışıp yaralanmasını müteakip Burhanettin'in onları kurtarmasına kadar bütün çatışma, Bolu Ovası ve bir dağ yamacında geçer. Burhanettin'in eşkıyalarla birlikte kaldığı yer ise, çatışmanın yaşandığı yer olan Çile Dağı'nın yamacında, bir Yeraltı Sığınağı'dır. Fantastik bir mekân olan Yeraltı Sığınağı'na bir menfezden aşağıya inilerek ulaşılır. Romanda, Yeraltı Sığınağı ve Yeraltı Sarayı olarak ifade edilen bu mekân, şu şekilde tasvir edilir:

“-Haydi çocuklar! Geliniz!

Canlı taht-ı revân ile diğer silahşörler hep birden ilerlediler.

Bir dakika sonra hepsi Çopur Ağa'nın yanibaşında bulunuyorlardı.

Delikanlı hayretle önüne baktı.

Zeminde iki hatve genişliğinde ve bir hatve darlığında müstatilüş-şekl bir menfez açılmıştı.

Aşağıdan yukarıya doğru tırmanmaya çalışan ölgün bir ziya, pek derinlere inen dar bir merdiveni aydınlatıyordu.

Bu ne esrarengiz işti?

(...)

Hepsi birbiri ardı sıra yere çömelerek merdivene yapıştılar ve hepsi birbiri ardı sıra menfezin derinliklerinde kayboldular.

Az sonra delikanlı da, biri ayaklarından, biri başından tutan iki yardımcının iânesiyle deliğe dalmış bulunuyorlardı.

İndiler.

İndiler..

İndiler..

Tam kırk basamak merdiven indiler.

Menfez aşağıya indikçe genişliyordu. Ve merdivenin ilk basamağına ayak bastıkları zaman nihayet iki adam sığabilecek bir genişlikte olan menfez; aşağıda ferah ferah içine yüz sığır konulabilecek derecede genişlemişti.

Burada, ellerinde büyük meşaleler tutan iki adam duruyordu.

(....)

Meşale tutanlar, hiçbir kelime söylemeksizin öne düştüler. Az evvel aşağıya inmesine yardım edenler gencin kollarına geçtiler. Çopur ile beraber meşale tutanları takip ettiler.

Yirmi otuz adım gittikten sonra dar bir kapı arkasına kadar açıldı.

Vay anasını burası bir âlem! Neler neler yoktu burada Rabb'im! Delikanlı bir türlü gözlerine inanamadı.

'Acaba rüya mı görüyorum?' diye gözlerini birkaç defa açıp kapadı.

Fakat hayır bir rüya görmüyordu. Gördükleri birer hakikatti. Sanki bin bir gece efsanelerinde anlatılan saraylardan birisine girmiş bulunuyordu..

Kim derdi, kim tahmin ederdi ki, o yalçın kayaların altında böyle müdebedeb, mükellef bir tahtez-zemin saray bulunsun..

Fakat bu saray işte mevcuttu.

Her taraf zî-kıymet halılarla örtülü idi.

Duvarlarda, evet duvarlar diyoruz. Çünkü tahtez-zemin-i melcenin cidarları büyük bir dikkatle sıvanmış bulunuyordu. Birbirinden güzel bir sürü kalınç, hançer, yay ve tırkeş asılmıştı.

Sağa sola, öteye beriye serpilmiş şilteler ve vahşi hayvan derileri üzerinde bir takım genç genç kadınlar bağdaş kurmuş oturuyorlardı.

Az evvel kuyudan inen diğer silahşörler de burada idiler. Kıymetli silahlarla müzeyyen duvarlara dayalı, geniş sedirlerde yan gelip yaslanmışlardı.

Evvela meşale tutanlar, kapıdan geçtiler. Bunları sarışın adam takip etti. Az sonra genç de bu esrar ve garabetle dolu tahtez-zemin salona dâhil olmuş bulunuyordu.

Oturanlar hep birden ayağa kalktılar. Kadın, erkek hepsi birden teker teker ve hep beraber bağırdılar:

-Buyurun! Buyurun! Buyurun!” (C.1, s.290-293.)

Bu andan itibaren olaylar hep bu mekânda geçer. Köroğlu, Pembe ve Ayşe tarafından burada iyileştirilir. Köroğlu ve Burhanettin, bu mekânda birbirlerine başlarından geçenleri anlatır ve yine Burhanettin’in hakkı olan hazineyi Bolu Kalesi’nin içindeki saraydan almaya buradan giderler. Yazar, mekânı sınırlı tutsa da mekânların tasvirlerini uzun uzadıya yapar.

Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki çekişmeleri anlatan ikinci vaka biriminde, Yıldırım Bayezid’in içinde bulunduğu mekân, başkent Edirne’dir. Edirne’de vakit geceyarısıdır ve bu gece ile bağlantılı olarak mekân olumsuz bir şekilde tasvir edilir:

“Nısfül-leyl. Her taraf derin bir sükûn içinde..

Edirne’deyiz.. Sultan-ı İklim-i Rum’un pâ-yi tahtı olan Edirne’de..

Kara, kapkara bir yarasa gibi gece, tarihî şehrin üzerine kanat germiş..”
(C.1, s.154.)

Edirne’de gece, yatsı namazından sonra dışarı çıkma yasağı olduğundan bahseden yazar, bu sessizliğin neden olduğuna da cevap vermiş olur. Yatsı namazından sonra dışarı çıkan birisi olursa, Yelli Burgaz diye bir yere gönderildiğini söyleyen yazar burayı şöyle anlatır:

“Ve itiraz kabul etmez bir hakikattir ki, tevkif edilen hemşehri, kim olursa olsun, yaka paça karakolu boylar ve orada adam akıllı, eşek sudan gelinceye kadar bir dayak yedikten sonra doğruca ‘Yelli Burgaz’ a’ yollanır..

O ‘Yelli Burgaz’ ki; küçük demir kapısından içeriye girenler, sarp ve devasa duvarları arasından ancak cehenneme gitmek için çıkarlar..

Cehenneme.. Cehenneme.. Dosdoğru ve son süratle cehenneme...

‘Yelli Burgaz’, Edirne’nin göbeğinde yükselen bir tehdittir.

Ne bir şehirli, ne bir bâzîrgân ve ne de bir vezir gösterilemez ki, bu tehdidin karşısında ağız açabilecek cüret kendisinde bulabilsin!” (C.1, s.155.)

İlk andan son ana kadar Yıldırım Bayezid ve Olivera arasında geçen bütün olayların merkezi Edirne Sarayı’dır. Yıldırım Bayezid ile Olivera’nın zamanlarının çoğunun geçtiği harem dairesini ise yazar, şu şekilde tarif eder:

“Yıldırım dehlizin nihayetine kadar misafirini selametledi.

Sonra kendisi, seri adımlarla geriye döndü. Adeta koşar gibi bir süratle hareme doğru yollandı.

Fakat tam haremi selamlığa rabteden kapıyı açarken, aklına bir şey gelmişmiş gibi birden geriye döndü, tekrar divan odasını boyladı. Orada, az evvel oturduğu yerde duran nameyi kavradı ve soluk soluğa tekrar dehlizi geçti, hareme daldı.

Burası bizim meçhulümüz değildir. Bu hücre, şu mükellef döşeli hücre, Prenses Olivera’nın her gece İklim-i Rum Sultanı’na zevk ve şehvet sunduğu mahall-i zifaftır.

Ve.. İşte.. Olivera’da burada.

Nah.. Şu karşıki köşeye dayalı müdebdeb sedir üzerinde..

Her zamanki gibi yine çırılçıplak... Dolgun kalçalarını titrete titrete debelenerek ceylan derili ve kuş tüyü yastıklar arasında gâh yüzü koyun, gâh sırt üstü uzanarak yatıyor.” (C.1, s.140-142.)

Romanda Timur’un içinde bulunduğu mekân uzun uzadıya tasvir edilir. Onu bir gece yarısı ilk gördüğümüzde, beyleriyle kurultayda istişare yapmaktadır. Çok

geçmeden istişarenin yapıldığı mekânın bir Dîvân Dairesi olduğunu anlaşılr. Bu mekân, şu şekilde tasvir edilir:

“Gece...

Geniş ve uzun bir odadayız..

Kırk gümüş şamdana yerleştirilmiş, her biri dört bilek kalınlığında kırk büyük balmumundan ışık alan bir oda..

Duvarlar baştanbaşa Belûc ve İnan halılarıyla örtülü..

Zemini kaplayan kıymetli bir Kırgız keçesinin üzerinde birbirinden nadir tam kırk av derisi serilmiş.

Kırk gümüş şamdanın her biri, bu av derilerinden birinin yanibaşında, tıpkı nöbet almış bir hassa neferi gibi dimdik duruyor.

Bu kırk av derisinin üzerinde tam kırk kişi, kırk iri yarı adam bağdaş kurmuş, oturuyor..

Bu oda, şu kırk balmumundan ışık alan oda, bir Dîvân Dairesi'dir.” (C.1, s.353-354.)

Romanın ilerleyen bölümlerinde Timur ve Kırk Ulu Bey'in bulunduğu bu yerin, Yıldırım Bayezid'e gönderme yapılrcaşına zevk için yapılan bir yer değil, bir kale veya kışlanın hücrelerinden birisi olabileceği söylenir:

“Gümüş şamdanların arasından, askerlerinin teftişine çıkmış bir kumandan gururuyla geçti. Dîvân odasının ta nihayetinde daracık ve uzunca bir mazgalın yanına yaklaştı.

(...)

Ya şu, duvarlarını kaplayan ipek halılara, zeminini örten kıymetli Kıpçak keçesine, bütün bu debdebeli döşenişine rağmen, şu odada duyulan tüyler ürpertici garabete ne demeliydi.

Belliydi ki, burası zevk için, dinlenmek için, istirahat ve refah için oturlan yerlerden biri değildi.

Bir saray? Bir köşk? Hayır hayır burası ne bir saraya, ne bir köşke ve ne de alelaide bir şehirli evine benziyordu!

Bir adamın ancak eğilerek geçebileceği derecede küçücük ve demirden kapısı ile şu mühib devin önünde tevakkuf ettiği daracık mazgalı ile görülüyordu ki şu oda, ya bir kalenin veya muhafazalı bir kışlanın kapalı ve basık hücrelerinden birisiydi.” (C.1, s.363.)

En nihayetinde Timur’un, ihtiyar bir Başbuğ ile konuşmasından sonra Semerkant Sarayı’nda olduğunu anlarız ve Yıldırım Bayezid’e mektup yazdıktan sonra, ani bir kararla Halep Kalesi’ni istila ettiğine şahit oluruz. Azerbaycan’ın yönetimi ve güvenliğinden sorumlu Hüsrev Mirza’dan, burada isyan çıkabileceğine dair mektup gelince Timur, ordusunu Meraga’ya götürme kararı alır. Bu andan itibaren Meraga, yazar tarafından uzun uzun anlatılır:

“Meraga..

Hüsrev Mirza..

Katiller, cinayetler! Şekilleri ve sebepleri meçhul taarruzlar, tecavüzler..

Tatar süvarileri, işkenceler, tırnakları sökülenler, merkezi burcun üzerinde çakılı kazıklar ve bu kazıkları iç yağlarıyla yağlayan sivri tepeli kırmızı külahlı korkunç cellatlar.. Parmaklarının uçlarına kızgın iğneler batırılan güzel Azeri kızları..

Ve nihayet yine Meraga.

Acaba bu Meraga neresi?

İzah edelim:

Meraga eski bir tarihin hatıralarını taşıyan Azeri şehirlerinden birisidir. Tebriz’in tam seksen fersah cenubunda ve meşhur ‘Sehend Kuh’un’ eteklerinde kâimdir. Yanı başında, Urmiye gölünde munsabbını bulan mini mini ve şirin bir nehir akar.

Ahalisi öteden beri kendi halinde yaşamakta ve işinden gücünden başka bir şey düşünmekle tanılan Meraga Suru’nun azameti, kalesinin bin bir hücumu göğüs germiş rasânetiyle kendisini tarihe perçimlemiştir.

Çarşısı, hamamları ve bu çarşının içinde harıl harıl çalışan, çalışkan ahalisiyle Meraga kurun-ı vusta bir arı kovanından farksızdır.

Zaferlerin, galebelerin, mağlubiyetlerle kahkari hezimetlerin gâh gâh dert ve belasını ve birçok defalarca zevk ve şâd-mânisiyle süren, tadan bu şehir Hülâgû Han'a pay-i taht olduğu günden beridir ki lâ-yemût, nadir, cihan beldelerinden biri olmuştur.

İlhanlılar zamanında 'Meraga' pek büyük bir debdebe içinde çalkanır, pek şehvî-i cem ayinlere sahne olan büyük ve şahane saraylarıyla cihanın dört bir tarafında teskini güç ihtirasları uyandırır.

O devirlerde bir zevk, bir şehvet, bir haz ve sürûr mabedi idi. Meraga..

Ah Meraga.. Ah o devirlerin, ah o İlhanlılar'ın Meraga'sı!

Pay-i taht 'Meraga..'

Evvel saltanatın yerlerinde şimdi yeller esiyordu.

Mamafih, bu beldenin bütün şöhreti fuhuş ve zinadan, saraylardan, debdebelerden, tantanalardan ibaret olmamıştı.

Nasrettin Tûsî'de buranın uzun zamanlar hemşehrisi olmuştu. Onun bina ettiği rasathane fil-vaki şimdi bir harabedir. Fakat ne olursa olsun bu büyük adam, içinde yaşadığı bir camiaya az şerefler bırakmış olamazdı.

Binalar bu arı kovanında baştanbaşa beyaz mermerlerden mamuldü. Şehrin pek yakınında Gürkan adı verilen bir köyceğiz vardı; ki bunun etrafı ser-apa mermer ocaklarıyla çevrelenmiş bulunuyordu. İşte Meraga kendisini bembeyaz eden mermer saraylar bu ocaklara medyundu.

Yalnız Meraga mı ya?

Bütün Azerbaycan şehirlerini ve bütün İran saraylarını yaratan sanatkâr eller; sanki eserlerini tespite hizmet eden mermerleri başka bir yerden mi ele geçirebiliyorlardı?

Bağlar, bahçeler, mehtaptan gümüş bambu alanlara melce-i kumriyeler, havuzlar, fiskiyeler, zevkler, saltanatlar, ihtiraslar ve kin ve gayzlar beldesi olan,

Meraga, işte böyle bir yerdi. Bir zamanlar İlhanlılar'a pay-i taht olan Meraga işte böyle bir tarihin beldesiydi.” (C.1, s.456-458.)

Bu andan itibaren, Timur önderliğindeki İstila Ordusu yola çıkar. Amaç ise, ordunun merkezini Halep'ten Meraga'ya nakletmektir.

Yazar, Nasrettin Hoca etrafında yazdığı vaka zincirinde mekân olarak, Nasrettin Hoca'nın memleketi olan Akşehir'i seçer. Akşehir'e bardaktan boşanır gibi yağmur yağmaktadır. Genel mekân olarak Akşehir seçilirken özel mekân ise, Akşehir'in dar ve yampuru sokaklarından birinde haricî yani dış görünümü berbat olan Nasrettin Hoca'nın evidir. Bu ev iki katlıdır ve zeminin altında bir de kiler vardır. Bu vaka biriminde bütün olaylar, bu evde geçer. Romanda bu ev, şu şekilde tasvir edilir: “*Son derece râbıt bir toprak zemin üzerinde; bir sürü takunya ve üç beş çift tahta kundura gelişi güzel serpilivermiş..*” (C.1, s.309.)

3.3. GERÇEĞİMSİ YAPIYI GELİŞTİREN UNSURLAR

3.3.1. Dil ve Üslûp:

Köroğlu adlı romanda yazarın, olayları tanrısal / hâkim bakış açısıyla ele aldığı görülür. Bu bakış açısı, modern romanın özelliklerinden olan, yazarın olaylardan dolayısıyla romandan soyutlanmasını temel alan günümüz roman anlayışına göre bir anlatım tekniği kusuru olarak göze çarpar. Yazarın, merak ve heyecan unsurunu üst düzeyde tutabilmek adına en küçük hususları bile gereksiz yere uzattığı görülür. Kişilerin ve mekânların gereksiz şekilde uzatılarak tasvir edilmesi, olayların üzerinde çok durulması romanın niteliğini artırsa da nicel olarak kalitesinin arttığı anlamına gelmemektedir. Yazar, özetleme tekniği kullanarak gereksiz ayrıntılardan uzaklaşmak yerine, sayfalar boyu süren tanıtımlar, tasvirler yapmayı tercih eder. Olaylar, yoğun bir şekilde anlatılmış olmasına karşın, şahıslar arası diyalogların buna paralel olarak yoğun olmadığı gözlemlenir. Kitabın birinci cildi, ilk iki vaka zincirinde düğümlerin atıldığı yer iken; Nasrettin Hoca'nın anlatıldığı üçüncü vaka zincirinde ise, düğüm ve çözümlerin gerçekleşip sonuçlandığı bölüm olarak karşımıza çıkar. İkinci ciltte ise yazar, bu düğümleri Köroğlu ve Burhanettin'e yapıcı geriye dönüşlerle çözdürür. Timur ve Yıldırım arasındaki gerginliğin, savaşa dönüşeceği hissettirilse de bu bölümde ucu açık bir şekilde bırakılır. Bu yüzden

birinci cilt, yazarın hikâye etmesi-anlatması ve hatta olayları yorumlaması şeklinde geçerken; ikinci cilt, yazarın hâkim anlatıcı rolünü kahramanlarla paylaşması ve romanı, anlatma-gösterme ağırlıklı sunması şeklinde ilerler. Bu kısımlarda yazarın, iç çözümleme tekniklerine de yer verdiği görülür. Bunun haricinde az da olsa diyalog tekniğini de kullandığı görülür. Eserin dili, bir edebiyat öğrencisinin orijinal Osmanlıca metninden çok rahat okuyabileceği ve anlayabileceği bir sadeliktedir. Romanın günümüz alfabesine aktarılmasından sonra ise, herkesin okuyabileceği ve çok büyük bölümünü anlayabileceği şekilde açıktır. Birinci ciltte anlatıma bağlı olarak yazar, roman ve okuyucu arasına girer. Okuyucuyu yönlendirmeye ve onunla diyalog kurmaya çalışır. Bu örneklerden bazıları şu şekildedir:

“Budala herifler! Eğer böyle at üstünde, gelin alayında beyler gibi ilerleyeceklerine hep birden az aşağıda hayvanlarından inselerdi de sonra yine hep birden yaya olarak dört bir tarafa sarka sarka gencin etrafını çevirselordi, hiç şüphesiz az zamanda delikanlıyı kısıktıvrak yakalayabilirdi.” (C.1, s.265.)

(...)

“Ve gözlerinizde bir istifham belirdi.. Bunların kim olduklarını da mı öğrenmek istiyorsunuz?

Fakat bu bir sırdır: Bir aile sırrı..

*Tahtül-arz sarayı çerçeveleyen esrar ummanına damlayan yeni bir katre...
Yeni bir sır..*

Mamafih.. Artık aramızda ayrı gayrı kalmadı. Bunu belki herkesten saklayabiliriz..

Fakat sizden?

Hayır hayır.. Sizden saklayamayız..

Bu mülkül-sıyane güzel “Pembe’den” başkası değildir.

Ve şu av derisi üzerinde çömelmiş duran sadık köpek.. Güzel Ayşe’nin ta kendisidir..” (C.1, s.307.)

(...)

*“Gözlerinizde yanıp sönen bir istifham vardır. Görüyorum soruyorsunuz!
Bunu soruyorsunuz!.*

Fakat bunun sebebi pek basittir:

Timur Şah’ın tahtı bu şekilde imal edilmiştir. Çünkü bu eski bir Tatar ananesidir. Atilla’nın tahtı da, Cengiz’in sedir-i ihtişamı da tıpkı bu şekilde idi.”
(C.1, s.349-350.)

(....)

“Onların hepsini meşgul eden şey pek başkadır. Haydi merakınızı tahrik etmeyelim... Dostlarımızın ne ile uğraştıklarını bir an evvel söyleyelim:

Yeraltı sakinleri bugün kılınçlarını, palalarını, hançerlerini, bıçaklarını silmekle, temizlemekle ve bilemekle meşguldürler.” (C.2, s.154-155.)

(....)

“Uzun uzadıya dalga geçmek artık lüzumsuzlaştı.

‘Değil mi karim?.’

‘Birbirimize madik oynamak manasızlığından vazgeçelim..’

‘Şüphe yok ki bu gece zairlerinin kim olduklarını artık içimizde anlamayan kalmadı.’

Bunlardan en önde giden yalın kılınçlı adam Köroğlu’nun tam kendisidir. Yanındaki iri yarı gölge ise bizzat ‘Sarı bıyıklı’ adamdır. Yani ‘Burhanettin Veli..’

El-hâsıl şu dakikada Bolu’nun büyük kulesini muhasara edenler Yeraltı Sarayı’nın sakinlerinden ibarettir.” (C.2, s.177.)

Yazar, romanını, özellikle bir ve ikinci vaka zincirinde, olayların ortasından başlayarak kurgulamayı tercih eder. Olay yoğunluklu geçen bu bölümde, romanın ana hatları ortaya çıkmaya başlar ve roman kişileri ortaya çıkar. Bir süre bu şekilde devam eden yazar daha sonra geriye dönüş yöntemiyle geçmişte olan olayları gözler önüne serer. Böylece romanın düğümleri çözülür ve sonuca doğru ilerlenir. Yazar, Nasrettin Hoca’nın konu edildiği üçüncü vaka zinciri haricindeki vaka zincirlerinin sonlarını ucu açık şekilde bırakır. Köroğlu ve Burhanettin hazineyi geri alsa da asıl soru olan “Nurettin’den intikam alabilecekler mi?” sorusunu cevapsız bırakır. Yine

aynı şekilde ikinci vaka biriminde, Yıldırım Bayezid ve Timur arasındaki gerginliği ve savaşa doğru evrilme sürecini işleyen yazar, romanın sonucunda Yıldırım Bayezid ile Timur'u savaştırmaz ve ucu açık şekilde bırakır. Timur, Yıldırım'a sert bir mektup yazar. Yıldırım Bayezid'in, bunun altında kalmayacağı sezdirilir fakat roman, Yıldırım Bayezid'in, kâtibine mektup yazdığını sırada biter. Yazar, bunu bilerek yapar. Romanın sonunu, okuyucusunun muhayyilesine bırakır. Bir başka ihtimal de şu olabilir ki yazar, o dönemde bu romanları, gazetelerde tefrika hâlinde yayımlamaktadır. Eğer ilgi olur, roman okunur ve gazete çok satarsa, devamını daha sonra yazma düşüncesinde de olabilir. Yazar romanında, gerilim unsurlarından çokça yararlanır ve okuyucuyu maceradan maceraya sürükler. Çoban Memet ve Fatma arasındaki aşk ve bu masum aşkın, her gün bir bakire kızı öldürüp bundan zevk alan Nurettin tarafından tabir-i caizse baltalanması ve onları öldürmek üzere kaçırmayı; Yıldırım Bayezid ve Olivera arasındaki cinselliğe dayalı ilişki romanda dikkat çeken bölümlerdendir. Tüm bu saydıklarımızdan hareketle, tam da bu noktada Hülya Argunşah, sanki Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun bu romanını anlatıyormuş gibi, o dönemde yazılan popüler tarihî romanlar hakkında şunları söyler:

“Popüler anlayışa uygun yazılmış tarihî romanların özellikle gazetelerde tefrika edilmesi, bu eserlere okuyucunun bağlanmasını ve takibini zorunlu hâle getiren gerilim unsurunun yoğun olarak kullanılmasını gerektirmiştir. Bu sebeple bu popüler tarihî romanlarda macera ön plândadır. Serüven, esrarengiz hikâyeler, polisiye bir kurgu ya da cazip aşk hikâyeleri daima vardır. Bu maceraya dayalı kurgu, okuyucuda değişik duygular uyandıran işkence sahneleri ve cinselliği ön plâna çıkaran pornografik bölümlerle desteklenir.”²⁰¹

Nasrettin Hoca etrafında gelişen olaylar zinciri ise, trajikomik bir sonla biter. Nasrettin Hoca, kaş yapayım derken göz çıkarır ve karısının hışmına uğrar. Romanın birinci cildinde olaylardan hareketle bize, kişileri ve mekânları tanıtmak için anlatma-hikâye etme tekniğini kullanan yazar, yaptığı tasvirlerle de anlatımını destekler. Romanın hemen başından başlayarak Bolu Beyi Nurettin'in, Çoban Memet ve Fatma'ya saldırdığı ana kadar ara ara Büyüksu mevkiinin tasvirini yapar. Bolu Beyi'nin, yaz aylarında Çile Dağı eteklerindeki kaplıcalar bölgesinde olan sarayına

²⁰¹ Hülya Argunşah, a.g.e., s.70.

gittiğini söyleyen yazar, bu bölgenin tasvirini yapar. Nurettin'in, Fatma ve çoban sevgilisini yakaladıktan sonra, onun zalim bir Bolu Beyi olduğunu anlatan yazar, bu defa da Bolu halkının Nurettin'den çektiklerini anlatarak Bolu üzerinde karamsar bir tablo oluşturur. Yazar romanında, zaman zaman Nurettin ve Recep'in ağzından duyacağımız şekilde avam üslubunu da kullanır. Fatma'yı ellerinden kaçırdıkları ve peşine düştükleri bölümde bu üslubu görmek mümkündür.

Bir başka dikkat çekici özellik olarak ise yazar, roman kişilerinden özellikle Çoban Memet ve Fatma'yı gerçek hayattaki gibi yöresel dil özellikleriyle konuşturarak romanına bir gerçeklik kazandırır. Bu tutum onun, romanının konusunu ve kişilerini kafasından uydurmayıp tanıyıp bildiği çevrelerden hareketle yazdığını gösterir. Böylelikle yazar, roman diline bir çeşni verir ve dili tekdüzelikten kurtarır. Memet ve Fatma arasındaki konuşmalardan hareketle Bolu yöresinin konuşma özelliğini romanına yansıtır. Yazarın, bazı bölümlerde ise, bu yöresel ağız özelliğini uygulamayı unutup köylü kızı Fatma'yı ve Çoban Memet'i, İstanbul ağızıyla konuşturduğu da görülür.

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun *Köroğlu* romanında, vaka zincirleri arasında geçişler yok denecek kadar azdır. Birinci vaka zincirinde zalim bir Bolu Beyi olan Nurettin'in, Yıldırım Bayezid'e tâbi olduğundan bahseden yazar, onun Yıldırım Bayezid'e mücevherler, altınlar ve askerler verdiğinden; buna karşılık Yıldırım Bayezid'in de onun zalimliklerine göz yumduğundan, Bolu halkının çektiklerine de sağır kaldığından bahseder. Bu andan sonra vakalar arasında herhangi bir bağ kalmaz. Hepsi kendi mecrası içinde devam eder. Olayların anlatımında da süreklilik yoktur. Yazar, birinci vaka zincirini hikâye ederken birden bunu bitirir ve ikinci vaka birimine geçer. Bir süre bunu ilerleten yazar, tekrar birinci vaka zincirine geri döner. Bu bölüme de bir süre devam ettikten sonra, bir ve ikinci vaka birimiyle hiçbir bağı olmayan ve müstakil bir görüntü çizen üçüncü vaka birimine geçer. Bu vaka birimleri arasındaki sayfa sayısı bazen o kadar çok olur ki yazar, anlatacağı bir vaka birimine geri döndüğünde okuyucuya, bu bölümü hatırlayıp hatırlamadığını sorar ve kısa bir hatırlatma yapma ihtiyacı duyar.

Serim ve düğüm bölümlerini kendisi anlatmayı tercih eden yazar kitabın ikinci cildinden itibaren çözüm bölümünün anlatımını ise, Köroğlu ve Burhanettin ile

paylaşır. Bu ikilinin, karşılıklı olarak hayat hikâyelerini anlattığı bölümde sık sık geriye dönüşler yaşanır. Bu sebeple birinci cilde oranla ikinci cildin çok daha akıcı, hareketli ve heyecan verici olduğu söylenebilir. Yazar, bu bölümlerde romanını yazarken daha önce başka tarihî kişilerden ve olaylardan aşına olduğumuz bazı ifade kalıplarından yararlanır. Bu kısımlar, metinlerarası ilişkiler bağlamında ele alınabilir. Buna ilk örnek olarak romanın başlıkları verilebilir. Yazar, romanın başlıklarını bilinçli olarak seçer. O, Peyami Safa'dan görmeye alışık olduğumuz tarzda, anlatacağı kısımdan en çarpıcı yeri seçip başlık olarak kullanarak epigraf yöntemini²⁰² romanında uygular.

Romanda Nurettin'in, sarayında dört yüz hücrede, dört yüz cariye bulundurması ve her gün bir kadını öldürmesi ile *Binbir Gece Masalları*'ndaki Fars Hükümdarı Şehriyar'ın, her gün bir kadın öldürmesi durumunun benzerlik göstermesi, metinlerarası ilişki olduğunu düşündürür. Yazar, belki de bu masalları okumuş ve Nurettin'i, bu yüzden böyle yaratmış olabilir. Olası bir diğer ve daha güçlü sebep ise, yazarın bizzat kendisinin, amatör bir yazarla konuşması sırasında ifade ettiği sözlerde gizlidir. Amatör bir yazar, romanını Nizamettin Nazif'e okutur ve düşüncelerini almak ister. Nizamettin Nazif'in düşünceleri ise, şu şekildedir:

“Metelik etmez, böyle roman mı olur be teres. İlk kısımda topu topu beş kişi öldürüyorsun. Böyle hareketsiz, durgun eserlerin modası çoktan geçti. Birinci bapta 15-20 kişi daha öldür bakalım! ‘Orada kıvırcık saçlı bir adam var, onu öldür gitsin. Sonra yine tefeci bir acuzeden bahsediyorsun, onu da hırsızlara ktır ktır kestir. Kocası da bir cinayete kurban gitsin. Sonra âşık var ya âşık, onun babasına ne lüzum var. O herifi de yangın kulesinden aşağı düşür, gebersin. İşte böylece 15-20 kişiyi öte dünyaya gönder de romanın bir şeye benzesin.” der. Amatör romancı her gelişinde ona bazı kahramanları öldürtünce yazar dayanamaz ve: *“Aman üstâd artık kimseyi öldüremem, tüm kahramanlar sizlere ömür.”* der. Bunun üzerine Nizamettin Nazif: *“Be aptal, o kadınlara aklın ermiyor mu? Cinayetlere, haydutluklara ahirette de devam.”*²⁰³ cevabını verir.

²⁰² Nurullah Çetin; *a.g.e.*, s.214.

²⁰³ Önder Kaya; *a.g.e.*, s.231.

Metinlerarası ilişki bağlamında yazarın, romanını yazarken, romana ismini veren *Köroğlu Destanı*'ndan tamamen olmasa da bazı yerlerde yararlandığı görülür. Örneğin, *Köroğlu Destanı*'nın İstanbul Rivayeti'nde seyis kör edildikten sonra, at onu köyüne kadar götürür. Bu at, Köroğlu'nun babasının emri üzerine bir iğne deliği kadar bile boşluk olmayacak şekilde ahıra kapatılır ve bir sene orada beslenir. Daha sonra ise at, bir insanın beline kadar gelen çamurda koşturur.²⁰⁴ Romanda ise, Köroğlu'nun babasını kör iken bir köye götüren, oradan da kendi köyüne, bir köylünün yardımıyla da olsa getiren attan bir tay doğar ve kör seyis bu tayın cins bir at olacağını düşünür. Atı terbiye etmeyi düşündüğünü söyleyen kör seyis oğlundan yardım talebinde bulunur. Oğlu da memnuniyetle kabul eder. Yaptıkları ilk iş, tayın ahırını keçelerle sardırma olur. Bir yıl boyunca ahırdan çıkarılmayan tay, bir yılın sonunda, üst üste iki gün boyunca yağın yağmurdan sonra dışarı çıkarılır ve insanın diz boyuna kadar gelen çamurlu tarlada koşar. Farklılıkları ise: İstanbul Rivayeti'nde at, seyisi köyüne kadar götürürken; romanda başka bir köye götürmesi ve oradan bir köylünün yardımıyla köyüne dönmesi ile İstanbul Rivayeti'nde seyisin zaten kör edildiğinde on beş yaşında bir oğlu varken; romanda seyis kör edilip köyüne döndükten bir sene sonra çocuğu olmasıdır.

Burhanettin'in, Köroğlu'nu haydutların reisi yapmak isteyip Köroğlu'nun buna karşı çıkması üzerine gelişen olaylar da, metinlerarası ilişki bağlamında ele alabileceğimiz bir diğer konudur. Köroğlu, Burhanettin'in isteğini geri çevirince Burhanettin'in ona söylediği sözler, Fatih Sultan Mehmed'in, babası II. Murad'a yazdığı mektubu bize çağırıştır. Burhanettin'in, ret cevabı alması üzerine Köroğlu'na söylediği sözler şunlardır: "*O hâlde sana emrediyorum... Emretmek hakkını da benden nez edemezsin ya? Sana emrediyorum işte! Emrediyorum ki bugünden itibaren tahtez-zemin sarayındaki vazifen bize reis olmaktan ibarettir.*" (C.2, s.122.)

Metinlerarası ilişki olduğunu düşündüren bir diğer hâdisede Köroğlu, Burhanettin'in hazinesini almak için Bolu Kalesi'ni basmaya giderken Fatma'nın da gelmek istemesi üzerine yaşanır. Fatma'nın ısrarı sürünce hiddetlenen Köroğlu,

²⁰⁴ Pertev Naili Boratav, a.g.e., s.36.

söylediği sözlerle bize Çin Sarayı'nı basmaya giden Kürşad ve Kırk Çerisi'ni hatırlatır. O, Fatma'ya şu sözlerle seslenir:

“Bu gece biz, kanla oynamaya gidiyoruz. Anladın mı Fatma? Kanla oynayacağız bu gece.. Epi topu kırk kişiyiz.. Kırk kişi ile koskocaman bir kaleyi basmaya gidiyoruz. Duydun mu? İyi duydun mu sözlerimi? Karşımızda en azdan dört eli silah tutan düşman var.. Ve biz ancak kırk kişiyiz. Böyle bir zamanda seni yanımıza almak imkânsızdır.” (C.2, s.162.)

Romanda Timur ile Yıldırım Bayezid arasında gerilimin arttığı bölümde Timur'un, Yıldırım Bayezid'e göndermek üzere mektup yazdığını görülür. Metinlerarası ilişki bağlamında, metin ekleme²⁰⁵ grubunda ele alınan bu tekniğin uygulanmasıyla, Timur'un duygu ve düşünceleri tamamen ortaya çıkmış olur.

Romanda, metinlerarası ilişki bağlamında değerlendireceğimiz son yer, Köroğlu'nun Burhanettin'e kim olduğunu anlatmaya başladığı bölümdür. İfade kalıpları taklidi olarak bilinen bu teknikle, başka tür metinlerin özgün unsurlarının benzer şekillerde kullanılması esastır.²⁰⁶ Nitekim Köroğlu, kendisini anlatırken masala ait ifade kalıplarından faydalanır:

“Sözlerimi kesmeyiniz. Bildiklerimi size birer birer anlatacağım. İşte başlıyorum. Bir varmış bir yokmuş... (...) Evvel zaman içinde adına 'Bolu' derler bir şehir varmış. (...) Gel zaman git zaman bir gün gelmiş ki genç çocuk büyümüş ve tıpkı babası gibi kaleye sayıs başı olmuş, canla başla çalışıyormuş.” (C.2, s.67-71.)

Romanda dikkat çeken diğer bir ayrıntı da, romanın kadın kişilerinin hep sarışın olmasıdır. Köroğlu'nu iyileştirme görevini üstlenen Pembe ve Nasrettin Hoca'nın kızı Emine haricinde bütün kadınlar sarışıdır. Örneğin Fatma sarışıdır, Nurettin'in haremde öldürdüğü kadın sarışıdır, Olivera sarışıdır ve nihayet Pembe'nin yanındaki Ayşe de sarışıdır. Ayrıca, romanda kadınların sürekli cinsel yönlerine vurgu vardır. Çalışmamızın başında Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu anlatırken sarışın kadın sevme ve on yedi kere evlenip boşanma gibi konulara değinmiştik. Bu açıdan baktığımızda, bazı sorulara cevap verilebilir. Romanı değerlendirirken sadece yazardan ve yazarın hayatından hareketle değerlendirmek,

²⁰⁵ Nurullah Çetin; *a.g.e.*, s.213-215.

²⁰⁶ *A.g.e.*, s.218.

salt bir biçimde bu açıdan bakmak elbette ki bizi yanıltabilir fakat eseri, yazarından, onun hayatından, yaşadığı dönemden, zevk ve beğenilerinden büsbütün ayrı tutmak da yanlış bir tutum olacaktır.

Romanda dikkat çeken bir diğer ve son özellik ise, yazarın bazı sayfalarda, bazı sözcüklerin anlamını vermek ve çeşitli yerleri tanıtmak için dipnot düşmesidir. Yazar, romanının değişik yerlerinde yirmi dokuz kere dipnot düşer. Bazı kelimelerin anlamlarını verdiği bölümler haricinde, çeşitli yerler hakkında bilgi vermek için de bu yolu izleyen yazarın bu uygulaması, bir üslup sorunu olarak karşımıza çıkar. Modern romanda bir kusur olarak görülen bu durum, konu tarihî roman olduğunda daha da önem kazanır. Tarihî roman, tarih gibi bilgi vermek için değil, tarihî bilgiler ışığında olayları kurgulamak ve tahkiye etmek için yazılır. Yazar, her ne kadar 1208-1284 yılları arasında yaşayan Nasrettin Hoca, 1360-1463 yılları arasında yaşayan Yıldırım Bayezid ile 1336-1405 yılları arasında yaşayan Timur ve on altıncı yüzyılda yaşadığı rivayet edilen Köroğlu gibi farklı dönemlerde yaşamış olan tarihî şahsiyetleri romanına konu ederek tarihten uzaklaşıp sanatın kurgu imkânından yararlınsa da düştüğü dipnotlarda bilgi vererek romanında hedefinden şaşmış ve bu yönüyle bir üslup kusuru doğurmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
NİZAMETTİN NAZİF TEPEDELENLİOĞLU'NUN KÖROĞLU ADLI
TARİHÎ ROMANININ ÇEVİRİ YAZISI

1. KÖROĞLU

NİZAMETTİN NAZİF

KÖROĞLU

KÖROĞLU

NİZAMETTİN NAZİF

Ord. Prof. Dr. F. K. Gökay

No. 151

Kanâat Kütüphanesi

İstanbul – 1928

Hüsn-i Tabîat Matbaası – İstanbul

KANÂAT KÜTÜPHANESİ

Dostum Yusuf Ziya'ya

'Koroğlu' İkdâm gazetesinde tefrika edilmiştir. İkdâm sahibi (Ali Naci) Bey'in; eserine karşı gösterdiği alâka ve mihmân-nüvâzîye Koroğlu muharriri samimi bir teşekkürle mukâbele eder.

'Koroğlu'nun iktibâs, tercüme, tashîh, senaryo vesâire bil-cümle mukarrerâtı müellifine aittir.

**BU BÜTÜN BİR DİYARIN GENÇLERİNİ ZIVANADAN ÇIKARTACAK,
YAKACAK, ÇILDIRTACAK, KAVURACAK BİR GÜZELDİ..**

**Çoban Can-Hıraş Bir Çıglıkla Yerinden Fırladı. Şuurdan Mahrum Bir
Behim Gibi..**

**Nasırdan Kemikleşmiş Bir Çift El Delikanlının Boğazından Sıktı. Her
Biri Bir Kara Şeytanı Andıran Sekiz On Gölge..**

Hicretin dokuzuncu asrındayız.

“Bolu...”

Güneş, son kızılıklarını “Aladağ” sırtlarında eritiyor; mayısın on yedinci günü adım adım maziye karışıyor.

“Büyüksü”²⁰⁷ kıyılarında bahar, sanki gergef işlemiş..

“Saman”²⁰⁸ eteklerine doğru, tatlı meyillerle yükselen ova; renklerden dokunmuş bir şiire benziyor.

Bin çiçekten, yüz bin ottan amberlene amberlene esen tatlı bir rüzgâr; kanı kaynayan damarlarda şehvetli kasırgalar yaratıyor.

-Heeeeey... Fatmaaa!. Fatmaaa!

Sükûn içinde uyuyan vadi, nezle görmemiş bir sesle inledi:

-Fatmaaa!.. Fatmaaa!..

İri dallı bir söğüdün yeşil yaprakları hışırdadı.

Geniş gövdeli çınar önünde, genç irisi bir delikanlı belirdi.

Kolları dirseklerine kadar sıvanmıştı. Sağ elinde uzun bir kaval tutuyordu. Ayaklarına kısa bir şalvar geçirmişti. Bacakları diz kapaklarına kadar açıktı. Sırtında, geniş omuzlarını, azılı gövdesini, bütün tenasübüyle hatlandıran çubuklu bir mintan vardı.

²⁰⁷ Bolu Çayı da derler. “Aladağ” ile “Abbasdağ” arasından çıkar. Bolu cenubundan geçer. Ovayı irvâ ederek az ileride Soğanlı Çayı’yla birleşir. (Filyos) Nehri’ni teşkil eder.

²⁰⁸ (Bolu) Şimâl şarkısında büyük bir dağ.

Yanık yüzünden sıhhat fişkırıyordu. Gür siyah kaşları altına perçimlenmiş, bir çift iri abanoz göz, ürkek parıltılarla yanıyordu.

Başı açıktı. Yeni yeni terleyen kıvrıkcık tüylü, ince bıyıklarını, sol eliyle bükerek, bir lahza etrafı süzdü.

Sonra, dudaklarında tatlı ve mesut bir tebessüm belirdi. Ani bir hareketle kavalını koltuğunun altına kıstırdı. Ayaklarını gerdi. Ellerini ağzına dayadı.

Vadi bir üçüncü defa daha, gök gürültüsünü andıran bir sesle yankılandı:²⁰⁹

-Huuuuaayy!.. Fatmaaa!.. Bre Fatmaa!

Büyük Su'nun sağ yakasında, yeşillikleri benekleyen bir kırmızı nokta kımıldanır gibi oldu. Cana yakın, ince bir kadın sesi işitildi:

-Varıyon Memet!.. Varıyon.. Varıyon!

Merada birdenbire, sanki bir gelincik canlanıvermişti.

Ak yapraklı papatyalar, yabani mor menekşeler ve sarı kızbız²¹⁰ yer yer göbeklenen yeşilliklerde bir hareket oldu.

Ötede beride otlayan koyunların, dere kenarında meleyen kuzuların kaçıştıkları görüldü.

Sarı saçları rüzgarda dalgalanan genç bir kız koşa koşa geldi. Şuh bir eda ile gence yaklaştı.

Kahkahayı andıran bir ses, tıpkı bir bülbül gibi şakırdadı:

-İşte vardım Memet'im.

Oh Rabb'im!.. Ne vücuttu bu böyle!..

Ne güzel, ne şen, ne şuh, ne şirindi bu kız!

Pembe beyaz bir yüzü vardı.

Yanaklarında al al güller açmıştı.

²⁰⁹ (Yankılanmak) mastarı halis Türkçedir. Sedanın aksetmesi. Aks-i seda-yankılanma.

²¹⁰ Kızbız: Sarı çiçek veren bir nevi ot.

Cici bir gülümsemeyle yarı açık duran dudakları, ortasına sedef kakılmış olgun bir kiraza benziyordu.

Baştanbaşa kırmızılar giyinmişti. Sarı saçlarını örten zarif boyalarla süslü şamesi de kırmızıydı; beyaz kemik düğmeleri gırtlığına kadar iliklenmiş mintanı da kırmızıydı; rüzgâr vurdukça, bollukları içinde dolgun tedevvürler teressüm eden şalvarı da kırmızıydı; çıplak, mini mini ayaklarına giydiği yemeniler de kırmızıydı.

Gür kirpikli ela gözlerinin, öyle masum, öyle yürekten bir bakışı vardı ki..

Oh!.. Bu, bütün bir diyarın gençlerini zıvanadan çıkartacak, yakacak, çıldırtacak, kavuracak bir güzeldi.

Ve... Endamına, insanı bir şehvet volkanına çeviren inhinalar, oynaklıklar vererek, çapkın çapkın mırıldandı:

-Ne istiyon benden?

Delikanlı, muhakkak ki bu kıza, candan vurgun bir aşıktı.

Cevap vermedi.

Sustu.

Bir saniye, beş saniye, on saniye sustu.

Dalgın dalgın kıza baktı. Yeşil meraların bu canlanmış gelinciğini süzdü, süzdü.

Çınarın üstünde cırcır böcekleri ötüyordu. Söğüdün dallarında serçeler uçuşuyor, ta uzakta bir iki bülbül şakırdıyordu.

Neden sonra, genç, yavaş bir sesle, adeta fısıldar gibi:

-“Fatma!” dedi. “Niye hala köye gitmiyon? Güneş battı.. Görmüyon mu?”

Kız mahcup bir eda ile başını öne eğdi:

-“Bilmiyon..” diye mırıldandı.

Genç, galiba bir çobandı. Eliyle çayırı dolduran yüzlerce koyunu gösterdi; ve sesini perde perde yükselterek söyledi:

“Ben, şimdi sürüyü toplar toplamaz, ağılın yolunu tutacağım.. Sen burada yalnız kalmazsın! Haydi! Henüz hava adam akıllı kararmadı. Köye yollan!”

Çoban, şüphesiz ki haklıydı. Hiç genç kız, gece bastıktan sonra, ıssız ovalarda yapayalnız bırakılabilir miydi?

Anlaşılıyordu ki, ikisinin de gidecekleri yer başka başka idi.

Fakat, sarışın güzel, bu sözlere kulak asmadı. Köye yollanmak şöyle dursun, olduğu yerden bile kımıldamadı.

Delikanlı ısrar etti:

-Haydi Fatma! Sana söylüyün.. Yoksa dediklerimi duymuyun mu? Haydi! Çabuk ol!

Şu kırmızı şalvarlı kız, ne vurdumduymaz şeydi!

Hiç tınmadı bile..

Sanki, bütün bu birbirini vely eden suallerin muhatabı kendisi değildi. Tek kelimelik bir cevap dahi vermedi.

Çoban, kızar gibi oldu. Sesinde için için kaynayan bir hiddet dalgalandı. Kaşlarını çattı. Sağ elinin şehadet parmağını sallayarak bağırdı:

-Sana söylüyün Fatma!. Ya şimdi köyün yolunu tutarsın!. Yahut..

Bu bir tehditti. Fakat yerine getirilemedi. Hem yerine getirilemedi, demek de laf mı?

Zavallı delikanlı sözlerini bile ikmal edemedi. Bilakis şaşkın şaşkın bir iki adım gerilemeye mecbur oldu.

Çapkın kız, yaramaz bir çocuk gibi, bir zıplayışta yanına yaklaşmış ve yaklaşmasıyla beraber burnunun tam ucuna bir fiske konduruvermişti.

Çoban;

-“Alacağın olsun!” diye bağırdı. Alacağın olsun!..

Bülbüllere meydan okuyan şakrak bir kahkaha işitildi.

Delikanlı, mandalından kurtulmuş bir yay gibi fırladı. Kızın üzerine atıldı.

Fakat sarışın güzel tetikte duruyordu. Gafil avlanmadı. Çevik sıçrayışlarla geri geri çekildi. Söğüdün sarkık dallarını ani bir el hareketiyle açtı. İki üç sekişte, tıpkı bir sincap gibi ırmağın kenarına vardı. Şuh bir lakırdı ile otların üzerine çömeldi. Yemenilerini birer çekişte çıkararak, mini mini ayaklarını Büyüksu'nun rakid sathına daldırırverdi.

Bir lahza sonra, delikanlı da oraya varmış bulunuyordu.

Dizlerini büktü, süratle eğildi. Sağ elini kızın ince beline doladı:

-“Şimdi nedeceksin bakalım?” dedi. Nedeceksin?

Ve.. Sarışın güzeli, hafifçe dereye doğru iterek söylendi:

-Şimdi seni bir kez,²¹¹ şu soğuk suya daldırayım da gör!

Kız, cilveli bir ürkeklikle fıkırdadı. Gıcıklandıymuş gibiydi. Çılgın ve şakrak kahaahalarla gülerek kıvrandı. Endamının bütün şehvet yaratıcı dolgunluklarını gere gere debelendi. Mini mini ağzında sıralanan sedef dişlerle gencin çıplak pazılarına saldırdı.

Isırdı.. Isırdı, ısırdı. Morartıncaya kadar ısırdı.

Sonra, mini mini, tombul ellerinin al kınalı gül tırnaklarına; gencin adalelerini kısırdı.

Çimdirdi, çimdirdi, çimdirdi. Çürütünceye kadar çimdirdi.

Delikanlının kolları arasından kurtulmak için yapmadık şeyi bırakmadı.

Lakin bütün bu debelenmeler, bütün bu kıvranmalar, çabalayışlar, çimdirmeler ve ısırışlar beyhude oldu. Çoban, hiç, bana mı? bile demedi.

Sarışın güzelin ince belini sıkın bu kollar, suyu sağlam verilmiş bir çift çelik kıskaçtı..

Çözülmediler.. Hatta çözülmek şöyle dursun, bilakis kırmızı gelinciğin olgun vücuduna, daha büyük bir şiddetle, pür-ihiras bir şiddetle sarıldılar.

Fatma birden hırçınlaştı. Gencin, gittikçe dudaklarına yaklaşan yüzünü, dürüş bir tavırla iterek asabi asabi sordu:

²¹¹ Kez, kere, defa. Kef esre ile okunacak.

-Canım.. Ne istiyorsun benden? Of.. Sıkma beni! Sıkma beni!

Memet bu sözleri cevapsız bıraktı. Sol eliyle kızın tombul ellerini kavradı. Ve akabinde, mümanaata meydan vermeksizin ağzını, Fatma'nın lal dudaklarına değdirdi.

Medid bir şehik, derenin fişiltilerine karıştı.

Kırmızı gelincik hırçın hırçın bağırdı:

-Namussuz Memet! Uğru mu ²¹² oldun Memet?

Bu hitap, gencin üzerinde bir yıldırım tesiri yaptı. Çobanın çelikten adaleleri birden pörsüdü. Fatma'nın vücudunu kıskaçlayan kollar kendiliklerinden çözülüverdiler.

Memet, tabanlarına bin değnek yemiş bir bi-çare gibi, dizleri üzerinde güçlkle doğruldu.

Bu sırada çınarın yanı başında bir karartı, kımıldanır gibi olmuştu.

Kız bir defa daha aynı hırçın haykırıyla bağırdı:

-Utanmıyon mu sen? Uğru mu oldun sen?

Çoban hafifçe eğildi.

Bir kenarda kalan kavalını aldı.

Sessiz sedasız yere çömeldi. Arkasını, söğüdün geniş gövdesine dayadı. Bir lahza gözlerini yumarak düşündü. Sonra boğuk bir sesle mırıldandı:

-Niçin böyle söylüyorsun Fatma... Neden uğru oluyor muşum ben?

Kız, hadîd ve atılgan cevap verdi:

-Buna uğruluk denmez de ne denir ki? Sen kim oluyorsun da beni öpüyorsun!

-O nasıl laf kız? Sen benim karım olmayacak mısın? Aramızda sözleşmedik mi?

-Sözleştik ama.. Daha ne sen benim kocamsın, ne de ben senin karın!

Çoban, sesini bir perde daha yükselterek sordu:

²¹² Haydut.

-Demek böyle haa?!..

-Elbette böyle.. İşin doğrusu bu!

-Peki Fatma.. “Babam beni sana, eğer kendi rızasıyla vermezse, ben sana kaçırım” diyen sen değil miydin?

-Bendim.. Bendim ama.. Sen henüz bu işi babama açmadın ki. Aç bir kere! Allah’ın emri ile beni ara! Ondan sonra ben babacığımı bilirim. Fakat babama açmadan beyhude yere yorulma!

Ve.. Mini mini tombul ellerini tehditkâr tavırlarla sallayarak bağırdı:

-Hem şunu da sana söyleyeyim.. Bir daha bana el uzatırsan başımı belaya sokarsın!

Vay anasını!. İş sarpa sarıyordu. Memet birkaç saniye melül ve mahzun düşündü. Sonra:

-Fatma! dedi. Hiç o baban olacak herif seni bana verir mi?

-Niye vermesin?.. Neyin eksik ki?..

-Niye mi vermez?.. Neyim mi eksik?.. Fakat a kız.. Bunu bilmeyecek ne var? Ben başı boşun birisiyim.. Halbuki sen, koskocaman bir köy ağasının kızıydın..

-Olsun.. Köy ağasının kızı olayım.. Sen de genç bir babayiğitsin!.

-A kız.. Beni çıldırtmak mı istiyorsun, parasız bir başıboş babayiğitten âlâ bir çoban olur.. Fakat bir köy ağasının kızına koca?.. Aah!..

-Hem babam seni sever..

-Olabilir. İyi bir çobanı her davar sahibi sever. Hem benim gibi böyle boğaz tokluğuna çalışacak olursa.. Mengen’den²¹³ geldim geleli koca sürüden bir tek koyun bile eksilmedi.

Ve alaylı alaylı sırtarak ilave etti:

Halbuki; her çobanın, ayda dört koyunu kurda kaptırmak hakkıdır..

Sonra birden bire ciddileşerek:

²¹³ Mengen Bolu’ya (12) saat mesafede bir köydür.

-“Peki ama Fatma..” dedi. Sen ne zaman köyün yolunu tutacaksın? Hava karardı.

Çobanın hakkı vardı. Etraf adam akıllı kararmıştı.

Kız lakayt bir tavırla:

-“Sana ne?” diye söylendi. O benim bileceğim iş.. Ne zaman olsa giderim..

-Yoo.. Bak ben buna gelemem. Hem ne bekliyorsun kuzum? Yoksa maksadın gece yarısına kadar benimle kavga etmek mi?

Kız sustu. Delikanlı gittikçe telaşlanan bir sesle devam etti:

-Niye susuyorsun? Allah’ını seversen kız.. Haydi yola düş!. Bak hele!. Koyunlarda kim bilir nerelere dağıldılar? Şimdi işin yoksa sabaha kadar yaylalarda davar ara..

-Fatma, bu endişelere kulak asmamıştı. Munis ve tatlı bir tavırla gence yaklaşıp mahcup mahcup mırıldandı:

-Memet! Niçin böyle söylüyorsun? Hiç ben senin kavalını dinlemeden köye yollanır mıyım? Hem ne diye köye gideyim? Sabahlara kadar gözlerime uyku girmedikten sonra..

Genç hayretle irkildi:

-“Ne?” diye bağırdı. Her işimiz bitti de artık kavala mı sıra geldi? Vallahi olmaz.. Billahi olmaz..

Kız bol saçlı başını çobanın omuzuna dayayarak ısrar etti.

-Ne olur Memet?. Benim için bir nefeslesen ne olur ki?

-Vaktim yok kızım.. Vaktim yok.. Görmüyor musun hava karardı. Daha hayvanları bile toparlayamadım. Halbuki bu saatte ağıla varmış bulunmam lazımdı.

-Adam sen de.. Biraz gecikersen kıyamet mi kopar?

-Kıyamet kopmaz ama.. Babanın çenesi açılır.. Sen bilir misin ne küfürbaz heriftir o?. Vallaha.. Dudakları oynar oynamaz kanım başıma sıçırıyor..

Ve dertli dertli başını sallayarak, derin derin içini çekti:

-Ah kız .. Ahh! Sen olmasan bu köyde bir dakika durur muyum sanırsın..

Çaresiz kalmış adamlara mahsus bir tavırla kavalını dudaklarına dayadı.

Gökte tek tük yıldızlar parlıyordu. Karanlıktan tevahhuş eden kuzuların acı acı meledikleri duyuluyor; cır cır böceklerinin sesleri; dere kıyılarından yükselen “Vakvakra” karışıyordu.

Delikanlının ciğerleri, kamış parçasına can verdi.

Kaval yanık bir çoban havasıyla, inlemeye başladı. Oh.. Bu cidden görülecek bir manzaraydı.

Mayıs ayının bütün o şiirli çerçevesi içinde, başını omuzuna dayayan güzel maşukasının hatırı için kaval çalan şu çoban görülecek şey idi.

Fakat bu sahne uzun sürmedi.

Ovayı ta temelinden sarsan korkunç bir nara işitildi:

-Heheheeytt! Bre haydut!

Kaval, çobanın elleri arasından kurtuldu. Kız, şaşkın ve korkak, delikanlının göğsüne sokuldu.

Ova, bir ikinci defa daha korkunç ve daha tehditkâr bir nara ile ta temelden sarsıldı:

-Heheheeytt! Bre haydut!.

Yaş çimenler üzerinde tok bir gürültü çıkaran ayak sesleri duyuldu.

Bir iki at kişnedi.

Söğüdün sarkık dalları, dürüşt bir elle yarıldı.

İri yarı, izbandut kırması bir adam, tıpkı bir boz ayı gibi, homurdana homurdana çobana yaklaştı.

Karanlıklar arasında bir cisim, yılan-kavi izler resmetti.

Bir vızılta.. Ve akabinde bir şaklayış işitildi.

Bir şaklayış.

Bir kırbaç şaklayışı...

Bunu bir ikinci vızıltı ve bir ikinci şaklayış takip etti.

Çoban can-hıraş çığlıkla yerinden fırladı.

Şuurdan mahrum bir behim gibi yanı başında beliren iri yarı adama saldırdı. Yumrukları birer çelikten gürz gibi, üst üste bir kaç defa kalktı.. Ve üst üste bir kaç defa kalkıp inen bu yumruklar, herifin ta burnunun ortasına ekleniyordu.

Şahs-ı meçhul, sendeleye sendeleye geriledi. Fakat çoban, yine aman vermedi.

Yayından kurtulmuş bir ok gibi zıpladı. Sakınmasına meydan bırakmadı. Burnunun ta ortalık yerine, art arda iki yumruk daha ekledi.

Bunları, yıldırım gibi bir süratle herifin ense köküne inen bir sonuncu yumruk takip etti.

Karanlıkların tesadüfünden doğan, kim olduğu belirsiz şu düşman, kuyruğu yanmış bir boz dağ ayısı gibi boğuk boğuk inledi.

Dalgaya tutulmuş gemiler gibi sallandı.

Dizleri büküldü.

Dibinden baltalanmış bir çam kütüğü gibi sırt üstü yere yuvarlandı.

Çoban, hiddetini alamamıştı. Herifin üzerine doğru yürüdü. Çelikten adeleli bacakları mafsallarında yaylandı.

Hasmının bel kemiğine bir tekme, bir tekme daha indirdi.

Esrarengiz adam, kalçalarına kızgın şişler sokulmuş bir boğa gibi acı acı haykırdı:

-Uuuuaahhh!.. Uuuuaahhh!

Fatma kırmızı yemenilerini koltuğu altına kısırmış, olduğu yerde dona kalmıştı. Korkusundan tir tir titriyor, karanlıklar arasında boğuşan iki hasmın, en ufak hareketlerini bile gözden kaçırmıyordu.

Öyle değil mi ya?.. Nasıl olurdu da gözden kaçırırdı?

Eğer, bizi nereden geldiği belli olmayan kara şeytan, sevgilisini al aşağı edecek olsa idi.. Ne yapardı zavallı Fatma!

Of! Şüphesiz bu, büyük bir felaket olurdu. Memet'ine karşı, tıpkı kuduz bir köpek gibi saldıran bu haydut, kendisiyle başında yapayalnız kalacağı bir Fatma'cığa neler etmezdi?

İşte güzel gelincik bunu düşünüyor; ve bunu düşündüğü içindir ki korkuyordu da..

Memet'i, hasmını beyin üstü yere devirince çok rahat bir nefes almıştı. Fakat ne de olsa el-an, derin bir heyecan içinde idi. Kırmızı mintanını geren memelerin altında, göğsünü delecek gibi çarpan bir kalp vardı.

Çoban, bir tekme daha attırmaya hazırlanırken, burnundan soluya soluya bağırdı:

-Köpek.. Melun köpek.. Ne istiyordu benden?

Ve.. Herif, tam belinin ortasına inen kim bilir kaçınıcı bir tekmenin acısıyla öküzler gibi inerken, dişlerini sıkı sıkı haykırdı:

-Heee?.. Söylesene? Ne istiyordu benden?

Şahs-i meçhul cevap vermedi. Daha doğrusu veremedi.

Burnunun direğini kıran çelik yumruklar; bel kemiğinin ortasına üst üste yerleşen tekmeler, onda söz söyleyecek bir takat bırakmamıştı.

Artık, canı çıkmış bir kuduz köpek gibi hareketsizdi.

Memet gırtlakını yırtı yırtı çıkan kindar bir sesle;

-“Namussuz! Eşek herif!” diye bağırdı. Bana haydut diyon haa?

Suratımda gırbaç şaklatıyon haa? Benimle başedecek adam sen misin? Heee? Söylesene? Eşşeoğlu!. Söylesene?

Ve... Kim bilir daha ne kadar haykıracak ve bağıracaktı!

Fakat birden durdu. Durakaldı.

Hayır hayır.. “durdu, durakaldı” değil.

Birdenbire sustu. Sesi kısıldı. Müthiş bir şiddetle dişleri birbirine kenetlenmiş ağzından boğuk bir hırıltı çıktı.

Akabinde burun üstü yere yuvarlandı.

Dere kıyısından muztarib bir feryat yükseldi:

-Vaaah, Memeet!..

Bülbüllerin neşesi kaçtı.

Cırcır böceklerinin sesi kesildi.

Kurbağalar dereye daldılar..

Acaba ne olmuştu?

Bu matem-engiz feryada, bülbüllerin neşesini kaçırın, kurbağaları dereye daldıran, cırcır böceklerinin sesini kesen bu umumi havf ve haşyete sebep ne idi?

Genç çobana inme mi inmişti? Yoksa çelikten helezonlar resmede ede burgulanan adaleleriyle bu vücut nazara mı gelmişti?

Hayır.. Ne o. Ne de bu.

Çoban, dişlerini sıkı sıkı, yumruklarını sallaya sallaya, düşmanına sövüp sayarken nereden çıktığı belli olmayan sekiz on gölge, birden üzerine atılıvermişti.

Sekiz on gölge. Evet.. Her biri birer kara şeytanı andıran sekiz on gölge.

Nasırdan kemikleşmiş bir çift el, boğasıya boğazına sarılmış, kalın ve uzun bir çift tırnak, şıryanlarını koparmak ister gibi derisini neşterlemişti.

Bir ikinci çift nasırlı el ayaklarını kavramış, ayı pençesinden aşağı kalmayan tüylü ve kocaman bir üçüncü çift ise pazılarını birer mengene gibi sıkıvermişti.

Zavallı genç sanki yıldırımla vurulmuştu. Kendisini müdafaaya vakit bulamadan, bir an içinde yere düşüvermiş ve yere düştüğü anda kısıvrak bağlanıvermişti.

**HERİF MUTTASIL: “BEY! BEY!” DEYİVERDİ. FAKAT KİMDİ BU BEY?
NE İDİ, NENİN NESİYDİ, NERENİN BEYİ’YDİ BU ADAM?**

**Çorak Bir Tarlanın Ortasında Gecenin Sükûnunu Parçalar Gibi
Öksürerek Bekleşenler... Esrarengiz Süvariler..**

Kalın bir ses, leş parçalayan bir sırtlan gibi burnundan seslendi:

-Hasaaan! Hasan kızını sıkı tut!

Hım hım bir böğürtü buna cevap verdi:

-Sen meraklanma ağa!

Kalın ses, uzun boylu bir gölgeden geliyordu. Galiba bu, çobanı yere çalan esrarengiz kara şeytanların ele başısı idi.

Az evvel Memet'in sırtüstü toprağa perçimlediği, şahsı-ı meçhule doğru kolunu uzatarak:

-“Çocuklar!..” dedi. Bu haydut beni adam akıllı pataklamış. Derede bir çevre ıslatsanız fena olmaz..

Ve.. Der-akab diz çöktü. Başını eğdi. Sol kulağını esrarengiz adamın göğsüne dayadı. Bir iki saniye kadar durdu. Sonra çevik bir hareketle doğrularak;

-Korkulacak bir şey yok.. diye söylendi. Kalbi çarpıyor. Bayılmış galiba..

Anlaşılan bu köpek, kendisini fena halde hırpalamış.. Vay melun herif vay..

Bir çoban parçası koskocaman bir beyi yere çalsın haa?

Ve yanı başında kısıvrak bağlı duran Memet müthiş bir yumruk indirerek haykırdı:

-Alacağın olsun deyyus! Alacağın olsun haydut!. Az sabret! Az sabret de başına gelecekleri gör..

Çobanın hiç sesi çıkmadı.

Bu sırada dere kenarından, seri adımlarla yanına yaklaşan bir gölge, mütehakkim sesli adama, ıslak bir çevre uzatmıştı.

Aldı. Homurdana homurdana eğildi. Yerde el-an bî-hareket duran şahs-ı meçhulün alnını, göğsünü, bileklerini ovmaya başladı.

Epey uzun süren bir sükun oldu.

Neden sonra mütehakkim sesli adamın, memnun memnun söylendiği duyuldu:

-Hele şükür!. Hele şükür! Bey kendine geldi. Tanrı'ya bin şükür!

Herif muttasıl: "Bey! Bey!" diyordu.

Fakat kimdi bu bey?

Ne idi, neyin nesiydi, nerenin ve kimin beyiydi bu adam?

Genç çobandan, Fatma'nın genç aşkıdan neler istemişti?

Karanlıklar arasında vızlaya vızlaya Memet'in boynuna sarılan kırbacını, nasıl bir gayz ile tahrik eylemişti?

Çobana mı kızgındı?

Fatma'ya mı aşığı;

Yoksa.. Birbirini seven iki güzel genci, birbirinin aguşundan mı kıskanmıştı?

Kim bilir!.

Mütehakkim sesli adam, elini şahs-ı meçhulün alnında gezdirerek:

-Bey! Bey! dedi. Topla kendini!.

Memet'in yumruklarında galiba, bin bir bar-gir kuvveti vardı.

Herif hafifçe kımıldandı. Dirseklerine dayana dayana doğrulmaya çabaladı. Etrafındakilerin yardımıyla yavaş yavaş ayağa kalktı.

Belliydi ki; müthiş bir takatsızlık içinde idi. Bacaklarında derman kalmamıştı.

Dizleri üstünde güçlkle durabiliyor, vücudu tir tir titriyordu.

Sağ elini mütehakkim sesli adamın omzuna atarak, ancak işitilir işitilmez bir seda ile mırıldandı:

-Tam zamanında geldiniz çocuklar.. Tam zamanında geldiniz. Yoksa bu haydudun elinden güç kurtulacaktım.

Ve sesini perde perde yükselterek, mağrur bir eda ile ilave etti:

-Yarın sabah kaledeki hazinedarım her birinize yüzer altın verecektir.

Meçhul gölgeler, muttarid hareketlerle eğildiler. Ovanın sükûtu çatlak seslerle yırtıldı:

-Yaşa bey! Var ol!

Herif, sol elinin şehadet parmağını ayakları ucunda, kısıvrak bağlı duran çobanın üstünde tespit ederek:

-“Bunu..” diye bağırdı. Bu haydudu derhal köşke götürünüz! Bana el kaldırmanın ne olduğunu ona göstermeliyiz.

Ve.. Büyük bir cebr-i nefesle bütün kuvvetini toplayarak dizlerini tahrik etti.

Memet’in başına şedid bir tekme attırarak haykırdı:

-Melun köpek!.

İki gölge çobanı, der-akab karga tulumba attılar. Birisi ellerinden, birisi ayaklarından tuttu.

Yapraklar hışırdadı.

Ağaçların arasından geçtiler, seri hatvelerle dere kıyısından uzaklaştılar.

Meçhul şahsa “Bey!” diye hitap eden mütehakkim sesli adam, karanlıkları koyu birer irtisam ile lekeleyen arkadaşlarına emretti:

-Haydi çocuklar!. Siz de yola düşün!

Gölgeler kımıldandılar.

Bey, unuttuğu bir şeyi birdenbire hatırlamış gibi telaşla:

-“Recep!” diye haykırdı. Recep!

Galiba, elini omzuna attığı, mütehakkim sesli adamın ismi, bu idi, ki herif cevap verdi:

-Buyurun!

-Kız ne oldu? Kızı ne yaptınız?

Kendisinden beklenen işi, emredilmeden yapmış bir hizmetkâr kelbiyetiyle, Recep mırıldandı:

-Kızı da tuttuk bey! Kaçtı mıyım hiç?

-Nerede?

-Buradadır.

Ve eliyle, az evvel verdiği emre imtisal ederek, yola düzülen arkadaşlarını işaret etti:

-İşte...

Bu cevap, “Bey” denilen herifin hoşuna gitti. Pek neşeli bir sesle:

-“Yaa..” diye söylendi. Kızı ele geçirdiniz haa?.. Kaçamadı ha?..

Çok memnun oldum Recep! Doğrusu ya.. Çok memnun oldum. Sen hakikaten işini bilen bir adamsın!

Ve.. Bu iltifattan derin bir meserret duyduğu anlaşılın hizmetkârının kulağına eğilerek fısıldadı:

-Kaledeki hazinedarım sana yarın yüz değil, beş yüz altın verecek..

Beş yüz altın.. Beş yüz altın haa?

Fakat bu bir servetti.

Recep tasavvur edilemez bir sevinçle bağırdı:

-Yaşa bey.. Çok yaşa! Dünya durdukça dur! Var ol!

Derin bir minnetten menba alan, tasavvuru imkânsız bir kelbiyetle eğildi. Şahs-ı meçhulün evvela elini, sonra şalvarının eteklerini öptü.

Ve akabinde yüzükoyun yere uzanarak, sefil bir köpek gibi, dudaklarını herifin ayaklarına değdirdi.

Bey, bir dakika adamına baktı; sonra:

-“Kâfi.. Kâfi Recep!” diye mırıldandı. Senin bana ne kadar sadık olduğunu bilmez değilim. Haydi, kalk! Kalk artık! Kalk da gidelim..

Kalın sesli adam çevik bir sıçrayışla ayağa kalktı. Bey’in koluna geçti.

Sevinçten boğulan bir sesle:

-“Hayvanlar büyük kavağın yanındadır.” dedi. Eğer Ilıca’ya gitmek niyetindeyseniz hemen oraya varalım..

Bey, isteksiz isteksiz bir iki adım attı. Sonra birden bire durakladı.

Canının sıkıldığını ima eder bir tavırla homurdandı:

-Hayvanlar, büyük kavağın yanında haa? Fakat ben oraya kadar nasıl yürüyebilirim?

Recep, hiç düşünmeksizin cevap verdi:

-Bey'im, onun da kolayı var.. Ben şimdi koşa koşa gider, hayvanları buraya getiririm. Büyük kavak dediğin yer.. Nah.. İşte şurası!

-Peki ama.. Ben seni burada yapayalnız bekleyebilir miyim? Görmüyor musun? Daha demin haydudun biri az kalsın canımı çıkartacaktı..

Recep calı bir hiddetle yumruklarını sıktı:

-“Allah bize başka felaket göstermesin!” diye bağırdı.

Ve.. Kuduz bir köpek gibi uluyarak ilave etti:

-İnşaallah Ilıca'ya vardığımızda, o meluna ne yapacağımı, bir ben bilirim.

Sonra sesini tatlılaştırarak riyakâr ve mütebasbıs söylendi:

-Bey'im.. Madem ki Büyük Kavak'ın yanına kadar yayan gidemeyeceksiniz, arkama bininiz!

Sizi oraya kadar ben sırtımda taşıyabilirim.

-Nasıl olur? Yorulursun!.

-Yorulur muyum? Yorulayım.. Yorulursam kıyamet mi kopar? Bey! Ben senin hem kulun, köpeğin, hem atın, hem de arkadaşımın.

Şahsı meçhul tasdik makamında böğürdedi:

-Doğru..

Recep, bu neden şımarı. Mağrur bir laubalilikle devam etti:

-Sana arkadaş lazım olduğu zaman, sen en iyi arkadaşı bende bulmuştun.. Sana kul, emirlerini yerine getirecek bir kul, yani bir esir, bir köle aradığın zaman, sen yine istediğin tıyneti bende, ancak bende bulabilmiştin. Bey'inin istediği her şeyi, Bey'inin emrettiği her işi dakikasında ve bila-fütur yerine getiren bir adamdır

Recep.. Madem ki, şimdi sana, seni hayvanların yanına kadar götürecektir bir adam lazımdır. Bir adam.. Yani bir hayvan.. Bir at.. Benden âlâ atı nerede bulabilirsin!

Şahs-ı meçhulün, bu son cümle galiba pek hoşuna gitmişti; ki gerinlerini bastıra bastıra, kaba kaba güldü:

-Hahhahhaa.. Hahhahhahhaaa! Âlâ! Âlâ! Hay yaşayasın Recep! Yaşayasın sen! Demek senden âlâ at bulmaya imkan yok haa.. Vallah hoşuma gitti.. Billah hoşuma gitti.. Doğru.. Doğru.. Öyle ya.. Senden âlâ atı nereden bulacağım?

Ve dostane bir tavırla herifin çenesini okşayarak ilave etti:

-Eh.. Artık adam akıllı hakettin! Bu gece sana güzel Ayşe'yi yollayacağım.. Öyle ata öyle kısrak lazımdır. Malum a.. Tam çayır zamanı.

Recep deminkinden daha feci bir kelbiyetle eğildi. Beyi etekledi. Sonra, yine deminki gibi süratle yere yattı. Sahibinden iltifat görmüş bir çomar gibi şahs-ı meçhulün ayaklarını öptü.

Ve akabinde; bir zıplayıştta doğrularak arkasını döndü. Bey'e sırtını verdi.

Şahsı meçhul, hiçbir merasime lüzum hissetmeksizin herifin arkasına bindi. Söğüdün dalları yeniden haşırdadı.

Recep, yalan söylememişti. Tıpkı kutlu bir yük bar-giri gibi süratli bir yürüyüşle karanlıklar arasında ilerlemeye başladı.

Sadık hizmetkârın bu şerefli hayvanlıktan (!) derin bir zevk aldığı anlaşılıyordu.

Bu, muhakkaktı. Muhakkaktı ki bu adam, sırtındaki yükten derin bir şeref alıyordu.

Hatta denilebilirdi ki, bey namını verdiği bu kim olduğu meçhul şahsı sırtına yükleyebildiği için büyük bir gurur da duyuyordu.

Mamafih bu şerefli hayvanlık çok devam etmemeye mahkûmdu. Çünkü Büyük Kavak denilen yer hemen iki üç yüz arşınlık bir mesafede idi.

Ve.. Recep, sırtındaki muhterem yüküyle beraber istenilen yere varmakta gecikmedi.

Kim bilir, buraya neden bu namı vermişlerdi.

Büyük Kavak!

Fakat burada değil büyük bir kavak, bir tek fidan bile yoktu. Ovanın hemen her tarafını süsleyen kesif ağaçlıklara, dere kıyılarını bir baştan bir başa gölgelendiren sayısız söğütlere, burası tam bir tezat teşkil ediyordu.

Çorak ve yer yer çatlak bir tarlanın tam ortalık yerinde üç dört hayvan kişneye kişneye yeri eşeliyor; gecenin sükûnu içinde gırtlakları yırtılıyormuş gibi bir düziye öksüren birkaç adam bekleyiyordu.

Recep ile şahs-ı meçhulü görünce derhal seçirttiler:

Mütelaşi bir isticial ile beyi elden ayaktan tutarak, atlardan birine bindirdiler.

Sonra Recep'in altına azgın azgın şahlanan hayvanı çeker çekmez, kendileri de atlarına atladılar.

Ve akabinde, hepsi çala-mehmuz yola düzöldüler..

BOLU'NUN BİR SAAT CENUBUNDA, HER DERDE DEVA SUNAN ILICALAR VARDIR..

**Müruriye Bâcı.. Ilıca Bâcı.. Yatma Bâcı.. Kalkma Bâcı.. Fakat Bu Şayan-
ı Hayret Bir Soygunculuktu!**

**Kaplıcalara Üşüşen Binlerce Hasta Sanki Allah'ın Emriyle Gönderilmiş
Bir Sağmallar Sürüsü İdi. Bey'in Adamları Tarafından Sağmal-ı Enzar Gibi
Sağılırdı..**

Bolu'nun bir saat cenubunda, (Çile) Dağı eteklerinde iki kaplıca vardır. Kükürtlü ve çelikli kaynar sularıyla bu kaplıcalar, çok eski bir tarihin eserleridirler.

Kadim "Helder Yanbolis" şehr-i meşhurunun harabeleri üzerine müesses bulunan "Bolu" bu iki kaplıcayı, şimdi hiçbir eseri mevcut olmayan o kabl-el milat hatradan tevarüs etmiştir.

Dokuzuncu asrın bedayetinde bu kaplıcaların büyük bir sît ve şöhreti vardı.

Küçük Asya'nın dört bir köşesinden koşup gelen binlerce hasta, kötürüm, sakar ve alil, burada dertlerine deva arar; Bolu'nun "Safranbolu", Gerede ve Kastamonu'nun herhangi bir zengini, senede bir defacık olsun buraya gelmezse sıhhatinde birçok eksiklikler duyardı..

Nisan ve mayıs aylarında, (Çile) Dağı'nın etekleri süt gibi beyaz çadırlarla, tıpkı bir papatya tarlasına dönerdi.

Kaplıcaların iradını Bolu Beyleri tahsil ederlerdi. O kadar çok müşteri, o kadar çok ziyaretçi gelirdi ki, binlerce adamın bu kükürtlü kaynar sulardan istifadesini temin mühim bir mesele halini alırdı.

Burada iki büyük bina vardı.

Uzun asırların mütevali tahribatına göğüs germiş iki büyük bina...

Ve, kim bilir bu binalar ilk temellerini hangi zevkperest Rumeli tâc-dâra medyun bulunuyorlardı.

Belki de bu kaplıcaların menbası, Roma'nın tarihe doğuşundan çok eski bir hayata mazhardı!

Bu cihet meçhuldü.

Şimdi yerliler bunlara sadece Ilıca namını veriyorlardı.

Her iki bina birbirinin hemen hemen aynısı idi.

Kat kat kırmızı tuğlalardan ve sıra sıra yalçın taşlardan örülmüş duvarları, geniş ve azametli kubbeleriyle, (Çile) eteklerinde muhteşem bir abide gibi yükselen bu iki kaplıca zaman zaman tamire ihtiyar gösterir ve her tamirden sonra eski ihtişamından bir parça daha kaybettiği görülürdü.

Her mayısın ilk günü, Bolu Beyi resmen burayı ziyarete gelirdi. Evet, burayı ziyarete gelir ve Anadolu'nun dört bir köşesinden su-gün edegelen hastaları merasim-i mahsusa ile kendisine birçok hedâyâ takdimine mecbur ederdi.

Oh. Bu bir nevi soygunculuktu!. Şüphesiz, hiçbir devirde bundan daha adi bir kıta-ı tarıklık numunesi görülmemişti, görülemedi.

Hastalar, zaten Bolu hududuna girer girmez “Müruriye bâcı” namı altında, beraberlerinde taşıdıkları zî-kıymet eşyanın mühim bir kısmını elden çıkarmış bulunuyorlardı.

Sonra, yine aynı hastaların kaplıcalar civarına gelir gelmez “İlıca bâcı” tavsiyesine icbar edilmeleri şayan-ı hayretti. Fakat bu da mühimce bir yekûn tutardı.

Mamafih iş bunla da bitmezdi. Allah’ın kırında alil ve mariz bir vücudun açıkta kalması mümkün olamazdı. Binaen-aleyh gelenler çadır kurmak ihtiyacını duyarlardı. Fakat daha ilk çadır kazığımı yere kakar kakmaz, Bey’in adamlarından biri başlarına dikilir, hiddetli ve tehditkâr homurdandı:

-Yatma bâcı!..

Evet.. Evet.. Yatma bâcı! Yani çadır kurma vergisi.

Bittabi, hiç kimse bu homurtuyu tekrar ettirtecek cesareti kendisinde bulamazdı.

Her hasta derhal kesesine sarılır, Bolu Bey’ine istediği “Bâc” derhal tediye olunurdu.

Buradaki kaplıcalara üşüşen binlerce hasta, sanki Allah’ın emriyle gönderilmiş bir sağmallar sürüsü idi, ve her biri bey tarafından tıpkı birer sağmal inek gibi sağılır dururdu.

Lakin bu kadar çok masraflar ihtiyar ederek, bu kadar çok üzüntüler çekerek Bolu ılıcalarına gelen zavallılar, tabiatın bu müstesna kudretinden yine adam akıllı istifade imkânını bulamazlardı.

Bir gün, hiç beklenilmedik bir anda, beyin akli eser, bir bölük sipahinin çal-kırbaç hastaları (Çile) eteklerinden kovdukları görülürdü.

Şüphesiz ki, canlarının tehlikeye girdiğini gören hastalar, çadırlarından korka korka dışarı hularlar²¹⁴ beraberlerinde getirdikleri eşyayı yüz üstü bırakarak yalın ayak, başı kabak yalçın dağlar arasında kaçarak yer ararlardı.

²¹⁴ Uğramak mastarından galat olarak hulamak.

Bit-tabi kaplıca etrafını çerçeveleyen çadırlar ve bu çadırları dolduran her şey sanki bir büyük ve kanlı muharebenin meşru ganimetleri imiş gibi, Bolu hâkiminin adamları tarafından gasp olunurdu.

Of.. Bu mezalim anlatıla anlatıla biter şeylerden değildi.

“NUR ALDIN VELİ..” BOLU BEYİ!

**Şehrin Hiçbir Güzel Kızı Yoktu Ki, Ondan Cebr İle Kahr İle Kalır Bir
Bil-Hüsn-i Vely-Ârâmın Bir Gecelik Zevkine, Şehvetine Alet Edilmiş
Bulunmasın!**

**BU HERİF BOLU’YA SANKİ MİN-TARAF-İLLAH MEMUR BİR
CELLAT İDİ!**

**Elleri cimbızlanan, beyinleri patlatılan tahtez-zemin zindanlarda can
vermeye mahkûm ırgat köy evlatları...**

Bolu, tasavvuru imkânsız ve misli bulunmaz denit-tab bir müstebidin taht-ı idaresinde idi.

Katı, nehb ve gâret, işkence, ırz ve namusa tasaddı, bu adamın kafasında en küçük tereddüt bile doğurmuyordu.

Adına Nurettin Veli diyorlardı. Bolu kalesini babasından tavarüs eylemişti.

Tam yirmi beş seneden beri lâ-yüsel amma yefal bir saltanat sürüyordu.

Astığı astık, kestiği kestikti. Bolu Kalesi’nin²¹⁵ tahtez-zemin zindanlarında aç ve susuz hapsedilen zavallıların haddi hesabı yoktu. Ve yine şehrin hiçbir güzel kızı yoktu ki; babasının, anasının evinden cebr ile, kahr ile kaldırılmış ve bu adamın bir gecelik zevkine, şehvetine alet edilmiş bulunmasın.

Yalnız Bolu şehrinin mi ya!.

Nurettin Veli’nin bir dakikalık zevki uğrunda heder edilecek ırz ve namus hiç Bolu Kalesi’nin duvarlarıyla tahdid olunabilir miydi?

²¹⁵ El-an harabeleri mevcuttur.

Hayır.. Hayır. Nurettin Veli yalnız Bolu'nun, yalnız Gerede ve Safranbolu'nun değil; taht-ı hâkimiyetinde, inim inim inleyen yüzlerce köyün, yüzlerce ve yüzlerce bakiresi için de her an bir hayat, pür-tehditti.

Bolu Beyleri'nin hükümran buldukları saha dâhilinde yaşayan halk, müzmin bir matem esiri idi.

Hiçbir Bolu hemşehrisi gösterilemezdi ki, hırsından, namusundan, mal ve canından emin bulunsun! Ve yine hiçbir Bolu hemşehrisi gösterilemezdi ki; Nurettin Veli'nin bin bir mufsidetinden birine kurban edilmiş olmasın!

Bu herif, Bolu'ya sanki min-taraf-illah musallat bir cellat idi..

Babasının ölümünü takip eden yirmi beş uzun seneden beri, bir tek Bolu'da, bir tek gün rahat yaşadığını hatırlayamıyordu.

Nasıl hatırlayabilirdi ki; malını, canını, ırz ve namusunu, her şeyini ve bütün hüviyetini, ellerine tevdi ettiği adam, yani şu, Nurettin Veli denilen habis, yeryüzünde eşi bulunmaz bir sefildi.

Meyyit sipahilerini bile, muhitin en ün salmış haydutlarından seçen bu adamın hakimiyeti altında rahat bir nefes almaya imkan mı olurdu?

Bolu Beyi'nin adamları, bir şehrin mevki-i müstahkemini işgal eden mert bir muhafaza kuvvetinden çok ziyade, Bolu Kalesi'nde tahassun eylemiş bir şakiler sürüsünü andırıyordu.

Bolu hemşehrisi, bir gün evvel davarlarını çalan serseriye, bir hafta evvel kızını dağa kaldıran bir namus düşmanını, bir gün sonra karşısında; elde kargı, belde kılınç, bir mümeyyit sipahisi olarak görüyordu.

Nurettin Veli, yirmi beşinci senesine giren beyliği imtidadınca her tarafta, herkese kan kusturmuştu.

Gerede'den Bolu'ya, Bolu'dan Safranbolu'ya yollanan her kervan, muhakkak yolda soyulmaya mahkûmdu. Bolulu tacir, Geredeli celeb, Safranbolulu dibağ artık ne yapacağını şaşırmişti. Hiç kimsenin elinde avucunda para eder bir kıymet kalmamıştı.. Halk, müthiş bir sefalet içinde yüzüyordu.

Kalın surlarla çerçeveslenen Bolu'nun dar sokaklarında; saf benizli, kafes kaburgalı bir açlar ve zavallılar sürüsü, pelâs-pâre bedûş, bir dilim ekmek dileniyordu.

Büyüksü, menbası sanki bu mağdur beşer kitlesinin gözyaşlarından; şu ovaları yer yer yeşerten, esir ve ırgat köy evlatlarının alın terlerinden alıyordu.

O esir ve ırgat köy evlatlarının alın terlerinden ki; her biri bir gün, etleri cımbızlana cımbızlana, kemikleri kırıla kırıla, kanları aka aka, beyinleri patlaya patlaya, Bolu Kalesi'nin tahtez-zemin zindanlarında can vermeye mahkûmdu.

Bu bitmek tükenmek bilmeyen zulüm, acaba ne zamana kadar devam edecekti?

Her gece etraf kararır kararmaz, seccadeler üzerinden korka korka göklere uzanan eller, kâinata nizam veren misilsiz büyük kaderinden bunu soruyordu:

-Allah'ım.. Ne zaman, ne zaman kurtulacağız bu heriften? Allah'ım.. Ne zaman, ne zaman bitecek bu zulüm? Dergah-ı izzetinde, bu dünyanın beynini kavuracak yıldırım mı kalmadı?. Yoksa bu ceberutun ellerini bileklerinden kesecek, dilini kızgın kıskaçlarla kökünden çıkartacak, gözlerini sivri burgularla ta diplerinden oyacak zebani mi bulunmaz cehenneminde?

Fakat bu yürekten rica, bu tezellüm-kâr münacat, hiçbir fiili cevap ile karşılaşmıyordu.

Nurettin Veli'nin her habaseti cezasız kalıyor; hançereleri kin ve gayz ile yırtı yırtı yükselen dualara bir türlü müstecab olmuyordu.

ÇİLE DAĞI ETEKLERİNDEN MERİÇ KIYILARINA UZANAN ALTINDAN EL..

Edirne Saray Hümayunu'nun Harem Dairesinde Sırp Prensesi Olivera Sefih Bir Debdebe İçinde Yaşardı. Ah.. Bu Maşuka.. Yıldırım Bayezid'e Her Gecesi Bir "Sardanapal" Hazinesine Mâl Oluyordu.

Bolu beyi sûretâ Osmanoğulları Hükümeti'ne tâbi idi. Edirne Sarayı'ndan cihana kılınç sallayan Yıldırım Bayezid güya Nurettin Veli'nin metbûu idi.

Ertuğrul'un torunları Selçukî Saltanatı'nın metrükelerini teker teker hâkimiyetlerine nikâhlarken burasını da unutmamışlardı.

Uzun seneler vardı ki, Bolu'da, Anadolu ve Rumeli'nin birçok müstahkem şehirleri gibi, Edirne Saltanatı'nın hükmüne münkâd bulunuyordu.

Yıldırım Bayezid, Bolu Beyi'ni, kendisine tâbi, basit bir kale kumandanı addederdi. Nurettin Veli her sene "Sultan-ı İklim-i Rum'a" hedâyâ ve takdimine mecbur idi. Edirne'den gelecek herhangi bir ferman Bolu Beyi tarafından tam bir itaat ve inkıyad ile karşılanırdı.

Yıldırım Bayezid harbe giderken asker isterdi; Nurettin bu talebi derhal yerine getirirdi. Bayezid Sırp Prensesi Olivera'nın aguşunda, tasavvuru imkânsız bir sefih-i debdebe içinde yaşar; Edirne Saray Hümayunu'nun harem dairesinde her gece, bir Sardanapal²¹⁶ hazinesi israf olunurdu!

Bolu Beyi Nurettin Veli en ufak bir fırsatlardan istifade eder müsrif padişahın aramasını beklemez, Çile Dağı eteklerinden elini uzatır, Meriç kıyılarının sefih tâc-dârına avuç avuç altın, avuç avuç mücevher sunar.

Bunun içindir ki, Edirne, Bolu'dan yükselen bin bir ah ve enine kulaklarını tıkar; işte bunun içindir ki Nurettin Veli denilen habis, Bolu'da bir tâbi gibi değil, bir metbu-u müfahham gibi; bir Kale Kumandanı gibi değil ve fakat ceberut ve müstebid bir hükümdar gibi saltanat sürer.

Bolu Beyi kış aylarını kalede geçirirdi. Teşrin-i evvelin birinci gününden, nisanın o beşine kadar Bolu Kalesi Nurettin Veli'ye kışlık saray vazifesini görürdü. Kadın, şarap ve musiki, bütün bir karakiş imtidadınca kalenin beylere mahsus muhteşem dairesinde, kol kola ve kucak kucağa sarmaş dolaş olurdu.

Bey, evli değildi, evlenmemişti, çünkü evlenmeye lüzum görmemişti. Kalenin harem dairesinde dünyanın dört bir tarafından devşirilmiş yüzlerce güzeller güzeli vardı. Ve bu yüzlerce güzeller güzelinin kolları arasında bey, tıpkı bir "Bin Bir Gece" Sultanı gibi, bir zevk ve şehvet yaşardı.

Pontus'tan aşırılmış nefis Rum kızları, seyyar esircilerin çingiraklı develerle taşıya taşıya bitiremedikleri Kafkas güzelleri, Akdeniz korsanlarının İzmir

²¹⁶ (Sardanapal): Kabl-el-milât devirlerin müsrif ve şayan-ı dikkat tâc-dârıdır.

yalılarından Anadolu İçel'lerine²¹⁷ akın akın sürdükleri yanık benizli İspanya kıvrakları; Ceneviz bandıralı gemilerle Bizans bezirgânlarının Karadeniz limanlarına yığdıkları sümbül kokulu Rus kızları; pancar suratlı, geniş kalçalı, levent endamlı, Deliorman kısrakları, boy boy, cins cins harem dairesinin ılık sularını doldururdu.

Ah.. Nurettin Veli cidden yaşamasını bilir bir adamdı.

Yüz binlerce bed-bahtın başı ucunda, bir saniyede bin ölüm kusan bir Azrail gibi dikili duran bu adam, o kadar çok dikkatle işlenmiş bir zevkin sahibi idi ki; tarih bütün o uzun seyahati imtidadınca, buna benzer bir zevk ve şehvet evladına rast gelmemişti.

Bolu Kalesi'nin harem daireleri kadim Mısır melikelerinin gözlerini bile kamaştırarak derecede yüksek bir ihtişamın ifadesiydi. İpek, elmas ve kadın Nurettin Veli'nin ser-apında öyle ibzar edilmiş, öyle ibzal edilmişti ki.. Hazret-i Süleyman bile gelmiş olsa idi bu servetin, bu misilsiz ve azim debdebenin karşısında muhakkak parmak ısırırdı.

Kalenin harem dairesi, Bey'in babası ve selefi olan Bedrettin Veli'nin eseri idi.

Mamafih Bedrettin Veli bu daireye yüksek bir ihtişam verdirirken, burasının bir gün aklın ve havsalanın alamayacağı derecede müthiş bir sefahata sahne olabileceğini ne düşünmüş, ne de tahayyül eylemişti!

Hayır hayır.. Bolu Beyi Nurettin, ne derece şehvet düşkünü, gaddar ve rezil bir serseri idiyse, babası da o derece yüksek, kıymetli, mert ve muntazam bir insandı.

Bedrettin Veli bu daireyi yaptırırken yalnız şunu düşünmüştü:

Şehre bir eser kazandırmak..

Ve şehre bu mutena eseri kazandırırken, hiçbir Bolu hemşehrisi, hiçbir maddi fedakârlığa icbar edilmemişti.

Bedrettin Veli Bey, kalenin şahsına tahsil edilmiş olan kısmını kendi parasıyla, sırf kendi cebinden, servetinden yaptığı fedakârlıklarla imar ettirmişti.

²¹⁷ İçel - Hinterland.

Şüphesizdi ki Bedrettin Veli, şayet bir gün makamında kendisini istihlaf edecek olan evladı Nurettin'in bu mutena daireyi bir zevk ve haz mabedi haline ifrağ edeceğini bilmiş olsa idi, bu arzudan muhakkak ki vazgeçerdi.

Oh.. İtiraf edilmelidir ki, bu katil, hunhar, serseri ve haydut beyin babası, cidden namuskâr, mutekad ve sahib-i zühd ü takva bir merd-i kâmil idi.

Harem dairesinin bilhassa kubbelerini süsleyen nakışlar ve duvarlarında pırıl pırıl yanan mozayıklar, şayan-ı hayretti. Bedrettin Veli, bunları Bizans sanatkârlarına medyundu. Harem odalarının zeminleri ve harem odalarını büyük sofaya rabteden loş dehlizin cidarları baştan başa yeşil çinilerle kaplatmıştı.. Bedrettin Veli bu çinileri ve bu çinilerle beraber mozayık duvarları yer yer benekleyen oymalı ceviz dolapları, büyük sofanın sedef kakmalı kıymettar kapısını (Bursa'nın) ve Germiyan ilinin üstad-ı Türklerine yaptırmıştı.

Velhasıl Bolu Sarayı'nın harem dairesinde Asya-yı suğra ile Bizans el ele vermiş ve tam beş uzun sene devam eden yorucu bir işçilikten sonra, bugün Nurettin Bey'in rezaletlerine sahne olan şu kıymettar eser meydana gelebilmişti.

Bolu Beyi her gün, güneş gurup ederken harem dairesini boyardı, o zaman, sarışın, kumral, lepiska ve esmer saçlı yüzlerce kız, haremi selamlığa rabteden dehlizde karşılıklı iki sıra teşkil ederdi. Nurettin bunların arasından, tıpkı yedi başlı bir dev gibi geçer, homurdana homurdana büyük salona dalaradı.

Zavallı güzeller.. Bu heriften öyle yılarlar, öyle korkarlardı ki..

Bir defa olsun, şu çatak kalın kaşlar altında hunhar parıltılarla yanan gözlerin bakışlarında bir tatlılık sezememişlerdi. Bir defacık olsun şu posbıyıklar altında saklanan patlak dudakların tatlı bir tebessümle yayıldığını hatırlayamıyorlardı.

Herif, zevkten, hazdan gaşyolduğu dakikalarda bile güler yüz göstermezdi. Avurtları her an geniş getiren bir öküz gibi tehditkâr gıcırtilarla oynar, eli muttasıl, lâhûr kuşağının büklümleri arasında gömülü bir hançerin murassa kabzasını okşardı.

Ve bu hançerin, en zevkli bir cem-i ayinin ortasında, en cilveli, en kıvrak bir cariyenin göbeğini deldiği ve deler delmez ta sapına kadar içinde gömüldüğü görülürdü.

Nurettin Veli leş yiyen bir sırtlandı. Kan akmayan yerde zevk duymazdı.. En büyük zevki işte bu idi:

Kadın öldürmek.

Genç, güzel, cilveli, ince ve kıvrak bir kadının ölümü kadar, bu sefil yaratılışın hazdan salyalarını akıttırarak bir vasıta yoktu.

Nurettin Veli, her akşam bir kadın öldürürdü. Yirmi beş uzun seneden beri harem dairesinde ağalık eden ihtiyar tavaşi, beyin Bolu'ya hâkim olduğu günden beri bir tek gece kansız yaşadığını hatırlayamıyordu.

Yirmi beş uzun sene, yani yirmi beş kere üç yüz altmış beş gün süren hâkimiyeti müddetince Nurettin Veli namı verilen bu adam, tam yirmi beş kere üç yüz altmış beş adet genç, güzel, cilveli, ince ve kıvrak cariye'nin kanına girmişti.

Her gece, sarayı dolduran yüzlerce güzeller güzeli, çınlıplak büyük sofaya üşüşür ve sarayı dolduran yüzlerce güzeller güzelinden her biri bu bed-tıynet herife bin naz ve işve ile gençliklerinin hararetini, güzelliklerinin taravetini avuç avuç sunar ve hunhar Bolu Beyi dünyanın dört bir tarafından devşirilmiş yüzlerce bakirenin fil dişinden göbeklerinde Kavm-i Lut'a rahmet okutturacak bir şehvet kasırgası estirirdi.

Ve bu şehvet kasırgası karakışın bütün imtidadınca tekrar eder: Hiçbir gece, şiddetinde ve kuduzluğunda bir eksiklik hissedilmezdi.

Bolu'nun yamrı yumru sokaklarında halk inleye inleye, açlıktan kakırdarken; sağda solda biriken karlı tümsekler, kim bilir Bolu'nun hangi zavallı yoksuluna meçhul bir mezar örerken Nurettin Veli'nin hançeri itiyadından zerre kaybetmezdi. Nurettin Veli'nin bileği insiyakından zerre kaybetmezdi.

Nurettin Veli haz için katlederdi ve Nurettin Veli gâh bir Rum dilberinin, gâh bir Kafkas güzelinin, gâh bir sümbül kokulu Rus bakirenin fildişi göbeğine hançerini daldırır; ve her gece, harem dairesinin büyük sofası tahayyülü imkânsız bir cinayete sahne olurdu.

Her gün, her saat, her dakika müthiş bir korku içinde soğuk terler döke döke, sıralarını bekleyen yüzlerce güzel, bu sahnenin karşısında ürperir; ve o yüzlerce güzelin her biri, her gece, bin bir ölümlü heyecanlar geçirirdi.

Hunhar Nurettin Veli, bu birbirlerini velyeden yek-nesâk cinayetleri en ufak bir vicdan azabı duymadan yapar ve göbeği deşilen kız, yeşil çitler üzerinde kıvrana kıvrana can çekişirken; sükûn içinde hançerini kanlı kanlı kınına yerleştirir, yanibaşında duran büyük bir murassa şarap tasını dudaklarına dayar, bir yabani domuz gibi horklaya horklaya içer, içer, içerdi...

YAZLIK SARAY.. GÜZEL CARİYELERİN MAKTELİ..

Ara Sıra, Ötede Beride Hayvan Otlatan Yabani Güllerin Teker Teker Ortadan Kayboldukları İştilir, Bazen Büyüksu'nun Rakid Sathında Göbeği Hançerlenmiş Bir Köy Güzelinin Bî-Ruh Cesedi Ele Geçirilirdi.

-MUHAKKAK BEY'İN ADAMLARI KALDIRDI..

-ALLAH RAHMET ETSİN!

İşte Bolu'da hüküm süren bey, böyle bir bed-tıynetti. Bahar, Büyüksu kıyılarına ak papatyalardan, kızıl gelinciklerden geniş bir seccade sererken iç sarayda yavaş yavaş göç hazırlıklarına başlanırdı. Bütün o güzel kızlarıyla, bütün o kıymettar ve misilsiz dekoruyla harem, seferber olur, bütün o muhteşem şehvet hanesiyle bey, sarayına taşınırdı.

Yazlık Sarayı'na.. Yani güzel cariyelerin yazlık makteline..

Bu, Çile eteklerinin yegâne ziyeti olan mutantan bir bina idi. Zaten Çile eteklerinde yalnız üç tane bina vardı. Bunlardan ilk ikisi umuma mahsus kâr-ı kadîm kaplıcalardı. Nurettin Veli'ye sayfiye hizmetini gören üçüncü bina, bunlara nazaran pek kıymettar ve çok müzeyyen bir yapı idi.

Etrafi gözün alamayacağı derecede geniş, ucu bucağı meçhul bir koru ile çevrilmişti. Buraya girmek herkese memnu idi. Kış aylarını Bolu Kalesi'nde geçiren izbandut muhafızlar, yazı bu korunun ötesinde berisinde inşa edilmiş küçük küçük tarassud kulelerinde geçirirlerdi.

Bit-tabi bu hücre mevkide bey, şehirde herkesin gözü önünde yapabildiğinden çok fazla serserilikler, zulümler yapardı.

Daha doğrusu, sayfiyeye nakleder etmez Nurettin Veli, adam akıllı gemi azıya alırdı.

Kaplıcalara gelen zavallılara yapılacak her taaddi buradan idare olunur, soyulacak kervanlara kurulan her pusu burada ihzar edilirdi.

Mamafih beyin işi bundan ibaret kalmazdı. Sayfiyesine nakleder etmez bed-tıynet müstebid, tüyler ürpertici behimini daha geniş ve daha şümüllü tatmine kalkışırdı.

O zaman sarayını dolduran güzel kızlar kendisine kâfi gelmezdi. Bey her gün, yeni yeni, başka başka ve görülmemiş, ellenmemiş, koklanmamış çiçekler aramak sevdasına düşer, ve hemen her gün Büyüksu vadisinde genç kız avlamaya çıkardı.

Şehre civar köylerin, dereye çamaşır yıkamaya gelen kızların, ötede beride hayvan otlatan yabani güllerin teker teker ortadan kaybolduğu işitilir, bazen Büyüksu'nun rakid sathında göbeği hançerlenmiş bir köy güzelinin bî-ruh cesedi ele geçirilirdi.

Bir genç kız, bahar aylarında, bir gececik olsun evine gitmedi mi, hiç düşünmeye lüzum kalmazdı. Köylüler derhal karar verirlerdi:

Muhakkak beyin adamları kaldırdı..

Ve yine derhal, derin bir yas ve kederle başları eğilir, çapaklı gözlerinden yanık yüzlerine birer damla yaş süzülür ve hep birden söylenirlerdi:

-Allah rahmet eylesin!.

Dere kıyısında çobanla şahs-ı meçhul arasında cereyan eden esrarengiz kavgadan yarım saat sonra idi.

Çile Dağı eteğini süsleyen yazlık sarayın tarassud kulelerinden birinde nöbet bekleyen iri yarı bir muhafız kargısını sallayarak bağırdı:

-Çocuklar!. Çocuklar! Çocuklar! Heeeey çocuklar!

Kulenin küçücük kapısının önünde birden dört beş kargılı adam belirdi. Dört beş kalın haydut sesi birden sustu:

-Ne var Hasaaan?

Nöbetçi sağ elini kulağının arkasına dayayarak bir saniye kadar etrafı dinledi.
Sonra cevap verdi:

-Nal sesleri işitiliyor belli ki bey geliyor.

Hafif bir rüzgâr, korunun sığıklarında efsanevi uğultular yaratıyordu.

Birden, doludizgin koşan sekiz on atın nallarından çıkan muttarid ses kulaklara çarptı. Ve akabinde sekiz on azgın atın yıldırım gibi bir süratle geldiği görüldü. Ve bu sekiz on atın belirmesiyle gözden silinmesi bir oldu. Ve akabinde doludizgin koşan sekiz on atın nallarından çıkan muttarid ses kulaklara çarpmaz oldu.

Kuleden çıkan kargılılar kuleye daldılar.

Nöbetçi Hasan, küçük kapının taş basamağında bağdaş kurarken mırıldandı:

-Bey galiba bu akşam, yine taze bir av yakaladı.

Ve sonra tıpkı bir Bolu köylüsü tevekkülüyle başını eğdi. Geçici bir yas ile burkulan hançeresinden enine benzer boğuk bir ses çıktı:

-Allah rahmet eylesin zavallıya!..

TÜYLER ÜRPERTEN BİR ÖLÜM!.

NALÇELİ BİR ÇİFT KUNDURADAN ÇIKAN ACUL AYAK SESLERİ.

**Ne Yaparsan Yap! Adam Öldür! Kız Kaçır! Ev Yak! İstersen Bir Köyü
Baştan Başa Yık! İstersen Bir Kervanı Soy! Ve Develeriyle, Eşekleriyle ve
Yolcularıyla Beraber Cehenneme Yolla!**

Tarassud kulesi önünden doludizgin geçen atlılar, az sonra, yazlık sarayın büyük kapısından içeriye dalıyorlardı.

Burası oldukça geniş bir meydandı.

Sekiz atlının sekizi birden, atlarının altın pullarla müzeyyen dizginlerine asıldılar.

Sekiz atın sekizi birden yıldırımla vurulmuş gibi durdu. Sekiz atın sekizi birden azgın savletlerle şahlandı. Ve sonra hepsi, yine birden, art ayakları üzerinde birer nim daire resmederek, ön ayaklarını büyük granit murabbalarla mefruş zemine bastılar.

Tok bir ses işitildi:

-Rapp!

Gecenin sükûnunda, sekiz cins at, neşeli neşeli kişnedi.

Nereden çıktıkları belli olmayan sekiz on gölge, acul hatvelerle koştu.

Avlunun meçhul bir köşesinde, kızıl parıltılı alevlerle yanan bir meşale belirdi ve bu meşale, karanlıklar arasında ateşten bir iz bırakarak yaklaştı, yaklaştı, yaklaştı.

Sekiz at ve sekiz atın sekiz süvarisi, vücutlarından kan fişkırarak birer cehennemî şeytan gibi gözlere çarptı.

Ve birden, her birisi birer sincap çevikliğiyle eyerlerinden zıpladılar; ve yine hepsi birden yere atladılar.

Kalın bir ses, küstah bir eda ile haykırdı:

-Receep! Recep.

Atının kolanını boşaltan süvarilerden biri, büyük bir tehalükle doğruldu. Riyakâr ahenkler içinde boğulan sedasıyla cevap verdi:

-Emret Bey!

Bu, dere kıyısında, çoban Memet'in üzerine çullanan, zavallıyı nefes almasına meydan bırakmadan yere çökerten ve der-akab kısıvrak bağlayan heriflerin elebaşısı idi.

Kalın ses, yine aynı küstah eda ile sordu:

-Oğlan nerede? Nerede oğlan?

Recep, ellerini göğsü üzerinde kavuşturarak, kendisinden üç adım ilerde duran bir adama yaklaştı.

İşgüzar bir hizmetçi tavrıyla söylendi:

-Herhalde burada olacak bey..

Mütehakkim ve müstebid bağırışlarla emreden ve sualler soran adam, şimdi, yanibaşında yanan meşalenin aydınlığında, yüzünün en ince hatlarına varıncaya kadar fark edilebiliyordu.

Bu, çoban Memet'in yumrukları ve tekmeleri karşısında tıpkı bir köpek gibi yerlerde sürünen şahs-ı meçhuldü.

Hani şu, iri yarı Recep'in muttasıl "Bey!" diye hitap ettiği ve büyük kavağa kadar, sırtında taşıdığı şahs-ı meçhul..

Ve.. Dişlerini gıcırdata gıcırdata homurdandı:

-Burada mı? Burası dediğin neresi?

İri yarı hizmetkârın dili damağına dolaşa dolaşa, telaşlı telaşlı cevap verdi:

-Burada.. Kulede..

Herifin yumrukları sıkıldı:

-Burada mı? Kulede mi? Kule dediğin neresi?

Şahs-ı meçhulün oğlan namını vererek aradığı adam, herhalde çoban Memet olacaktı.

Çoban Memet.. Bu zavallı delikanlının saraya getirildiği muhakkaktı. Ne yapıp yapıp bir cevap yetiştirmeye çalıştığı anlaşılıyordu. Recep, attan henüz, yeni indiği için tabiatıyla çobanın nerede bulunduğundan haberdar olamazdı. Fakat şahs-ı meçhul öyle kindar bir istical ile soruyor ve öyle tehditkâr bir sesle bağıryordu ki; iri yarı; izbandut kırması herifin adeta ödü patlayacak gibi oluyordu.

Belliydi ki bu adam, emrettiği şeylerin dakikasında yerine getirilmesini arzu eden, sorduğu suallerin cevabını anında almak isteyen ve arzuları yerine getirilmediği dakikada çok cebbar ve gaddar olan bir ceberut idi. Ve yine belliydi ki, Recep, bu adamın, şu hususiyetini çok iyi bilen bir hizmetkârdı.

Mamafih şahs-ı meçhul سوالinin cevabını alamayınca hiddet etmedi. Bilakis sesini tatlılaştırdı. Recep'i kolundan çekerek kendisine yaklaştırdı ve dudaklarını hizmetkârın kulağına yanaştırarak fısıldadı:

-Yavruyu hareme göndert! Oğlanı da nerede ise buldurt!.. Çarçabuk yanıma ilet.

Recep fırtınadan kurtulduğuna memnun, eğildi. Herifin eteğini öptü. Sevinçle bağırdı:

-Baş üstüne bey!..

Şahs-ı meçhul, seri hatvelerle atların ve atlıların yanından uzaklaştı. Karanlıklar arasında hayal meyal fark edilen geniş bir merdivene doğru ilerledi.

Gittiği yeri, çok iyi bilen bir adam gibi alışkın hatvelerle basamakları çıktı. Binaya daldı.

Avluda kısa bir sükûn oldu. Sonra meydanı boş bulan Recep'in deminki kelbiyetle taban tabana zıt sesi mütehakkim ve müstebid haykırdı:

-Hasaaan!.. Hasaaan !

Uzaktan gelen hım hım bir bağırtı duyuldu:

-Varıyon ağaaa!

Nalçeli bir çift kunduradan çıkan acul ayak sesleri işitildi. Ve henüz bir dakika geçmemişti ki koşa koşa gelen bir muhafızın burnundan soluya soluya (Recep'e) yaklaştığı görüldü:

-Emret ağaaa..

Şimdi, süvarilerin her biri, atının kantarmalarından tutmuş, gelişigüzel ışıklar çalarak, avluda serseri serseri dolaşmaya başlamıştı. Şahs-ı meçhule hizmetkâr ve fakat bütün bu haydut kılıklı heriflere mâ-fevk olan iri yarı (Recep), gazup ve hadid söylendi:

-Oğlan nerede?

Bu suale muhatap olan (Hasan), dere kenarında beyi ayıltan, çevreyi ıslatan Hasan'ın ta kendisiydi. Cevap verdi:

-Kulede bağlı duruyor..

Recep'in elleri kalçalarına dayandı. Göğsü gerildi. Ve ağzı tıpkı yırtıcı bir hayvan gibi açıldı.

-Kulede haaa?

-Beli aa..

-Hangi kulede? Nerede bu kule?

Zebun-küş bir adam, ne iğrenç bir hilkattir ya Rabb!

Ve Şu Recep namı verilen herif, ne zebun-küş ve ne iğrenç bir hilkatti?.

Of.. Bu herifin Şüphesiz ki çok berbat ve sefil bir tıynetı vardı.

Sorduğu sualin cevabını beklemeye lüzum görmeden dişlerini gıcırdattı; bir hamam tokmağını andıran yumruğunu kaldırdı ve bu yumruğun kalkmasıyla zavallı Hasan'ın başına inmesi bir oldu.

Hım hım sesli muhafızın gırtlakından boğuk bir inilti çıktı. Akabinde aynı gırtlak, birbirinden daha acıklı, birbirinden daha mustarip iki enin daha fişkirtti.

Muhafız Hasan'ın sendeleye sendeleye gerilediği görüldü.

Recep, bir tek darbe ile iktifa etmemiş, üst üste iki defa daha kalkan yumruğu, art arda iki defa daha muhatabının kafasına eklenivermiŐti.

Ve.. Zebun-küş herif, avurtlarını oynata oynata kindar bir sesle haykırdı:

-Haydut!. Beyi kızdırmanın manası nedir? Manası nedir bunun haydut? Yoksa maksadın beni parçalattırmak mı? Heee?... Beni parçalattırmak mı istiyorsun?

Muhafız sanki sağırdı. Bu sualleri işitmemiş gibi durdu ve muhafız sanki bir dilsizdi. Bu suallere cevap vermeye imkân bulamadı.

Mamafih, Recep de, galiba sorduklarına cevap beklemiyordu, ki durmadı ve karşısında hazan-dide bir yaprak gibi sallanan Hasan'ın sağ dizine müthiş bir tekme indirerek devam etti:

Sana elli defa oluyor ki söylüyorum. Ne yaparsan yap!. Adam öldür! Kız kaçır! Ev yak! İstersen bütün bir köyü baştanbaşa yık! İstersen bütün bir kervanı soy! Ve develeriyle, eşekleriyle ve yolcularıyla beraber cehenneme yolla! Fakat beyi kızdıracak işlerden sakın! Yalnız bunu istiyorum senden!

Sonra sesini perde perde yavaŐlatarak emretti:

-Haydi! Git! Koş! Yanına iki adam al! Oğlanı salla sırt ettir de buraya getir!..
Haydi! Durma! Koş! Beyi bekletmeye gelmez..

Belliydi ki bu herif, şu, kudurgan bir tehevür ile gemi azıya alan hiddet ve şiddetini sırtında taşıdığı adamın küçük bir memnuniyetinden, ayakları altında bir köpek inkıyadıyla debelendiği adamın lakayt bir tebessümünden alıyordu.

Yine anlaşılıyordu ki, bu herif, uğruna bir eşek gibi izzet-i nefssiz, bir köpek gibi dalkavuk ve hacil olduğu adamdan, küçücük bir tebessüm ve lakayt bir iltifat koparamadığı gün, ciğersiz kalmış bir kedi gibi, nankörlükten menba alan bir hiddetle kuduruyor ve bu kuduz hiddet ve şiddeti, kendisinden daha aşağı olanlardan çıkarıyordu.

Hasan bir tek kelime söylemeksizin geriye döndü. Çelik nalçeli kunduralarına granit zeminden kıvılcımlar çıkarta çıkarta, tıpkı taze nallanmış bir bâr-gîr gibi taban kaldırdı.

**-AH.. BEY DENİLEN BU HERİFİN NE META OLDUĞUNU BEN BİLİRİM..
HEM BEN BİLİRİM NE DEMEK? BEN.. YALNIZ BEN BİLİRİM ONU! NE
HİNOĞLU HINDIR O!**

Esrarengiz ve Muammâ-Alûd Bir Sergüzeşt

Recep bulunduğu yerde bir dakika kadar sessiz ve bî-hareket kaldı. Sonra kalçasında ayrılan sağ eli bıyığını kavradı. Asabi bir yürüyüşle avutlanan kılları, kulağının ardına doğru uzatarak mırıldandı:

-Beş yüz altın.. Eeh.. Fena bir şey değil! Beş yüz tane çil çil sarıyı hak ettikten sonra artık rahat rahat uyuyabilirim. Evet uyuyabilirim. Şimdi evvela deliksiz bir uyku çekmeli! Ve uyanır uyanmaz yarın ales-sabah soluğu kalede almalı.. Ne olur ne olmaz, olur ki bir de cayacağı tutar.

Başını, tecrübe-dide bir kurt istihzasıyla sallayarak ilave etti:

-Ah... Bey denilen bu herifin ne meta olduğunu ben bilirim.. Hem ben bilirim ne demek? Bir ben bilirim. Ben.. Yalnız ben! Ne hinoğlu hindir o !

Kurnaz bir tilki gibi başını sağa sola çevirdi. Etrafta kendisini dinleyen bir kimse bulunmadığına emniyet getirince yumruklarını sıkarak söylendi:

-Köpek herif! Bir gün gelecek, ben sana da göstereceğim göstereceğimi. Göreceksin sen de! Sen de göreceksin gününü! Bey haa! Bolu'da bey sensin haa? Serseri! Ben senin kim olduğunu bilmiyor muyum zannediyorsun? Bolu Kalesi'nde hükmedecek asaleti senin nereden aldığını ben bilmiyor muyum zannediyorsun? Aah.. Recep, boşu boşuna bir adama hizmet eden eşeklerden değildir.. Aaa.. Aaa! Recep, boşu boşuna boynuna tasma taktıracak bir köpek olamaz.. Elbet benim de düşündüklerim var. Elbet benim de istediklerim var. Bey haa.. Sen, Bolu'nun beyi haa? Senden de Bolu'ya bey olur haa?..

Sustu. Bir dakika kadar durdu. Sonra asabi bir savletle pala bıyığının iki kanadını bir daha kavrayarak homurdandı:

-Senin kim olduğunu biliyorum ben.. Sen Bolu'ya bey değil: (Çile) Ilıcalarına tellak olacak bir herifsin! Bolu Kalesi'nin hakiki varisi olan o zavallı kim bilir, bugün sağ mı?

Müstehzi ve gevrek bir gülüşle sözleri kesildi. Akabinde dudakları arasından fısıldar gibi söylendi:

-Nerede sağ olacak? Kim bilir zavallının cesedi hangi kuşa kurda yem oldu? Ve kim bilir zavallının kemikleri hangi yalçın kayalıklar arasında sürünüyor? Aah Bedrettin! "Bedrettin!" Mezarında doğrul da yerine geçen varisini gör.. Ve bana gel! Gel de oğlunun nerede öldürüldüğünü sana anlatayım.. Ve bana gel. Gel de kalende ve sarayında yaşayan herifin kim olduğunu sana söyleyeyim..

Sonra küstah bir tavırla yükselen sesinden şu son cümle ahenk aldı:

-Beş yüz altın fena bir ücret değildir Nurettin! Fakat beş yüz altın, yirmi beş seneden beri saklanan bir sırra ücret olamaz..

Yirmi beş seneden beri saklanan sır..

Acaba bu ne olabilirdi?

Recep'in, hiç şüphesiz büyük bir ihtiyatsızlıkla ağzından dökülen sözler, şayan-ı dikkat idi.

Demek ki Őu, adına Nurettin Veli denilen adam, “Veli” beyliĐinin hakiki varisi deĐildi! Demek ki yirmi beŐ uzun seneden beri Bolu’da hűkűmran olan Őu cebbar herif, bugűnkű mevkisini esrarengiz bir takım hadiselere medyun bulunuyordu!

AnlaŐılıyordu ki, yirmi beŐ sene evvel Bolu’da oynanılmıŐ, tűyler űrpertici bir macera vardı. Ve yine anlaŐılıyordu ki, Őu Recep, bu maceranın esrarengiz bir elebaŐı olmuŐtu.

Vaziyet aşık ve sarıhtı. İŞin gizli kapaklı hiÇbir yeri kalmamıştı.

Bolu Beyleri’ne mahsus yazlık sarayın iŐ avlusunda; zifirî karanlığı ta uzaklarda yanan bir meŐalenin kızılıkları ile lekeleyen bu granit zeminli, cinayet ve macera kokulu avluda; Recep’in pos bıyıklarını kabarta kabarta dudaklarını oynatan sűzler, muhakkak ki veleh-engiz bir hakikatin bî-Őuur bir infilakıydı.

Hele, iri yarı herifin kűstah bir lahn ile yűkselen sesinden Őıkan Őu cűmlede, ne kindar tehditlerle dolu bir ahenk vardı:

BeŐ yűz altın fena bir űcret deĐildir Nurettin! Fakat beŐ yűz altın, yirmi beŐ seneden beri saklanan bir sırta űcret olamaz..

Demek ki yirmi beŐ sene; tam yirmi beŐ uzun sene bu adam, esrarengiz űmitler iŐinde yaŐamıŐtı.

Demek ki; yirmi beŐ uzun sene, hep tatmin edilmeyen bir űmidin gűnden gűne artan ve Őiddetlenen gayzıyla kavrulmuŐtu bu herif!.

Acaba ne yapmıştı? Ne yapmıştı Şu iri yarı, aynî kılıklı serseri?

Sűzlerinden anlaŐılıyordu ki, ortada katledilmiŐ bir bî-gűnah ve gaspolunmuŐ bűtűn bir ihtıŐam, bűtűn bir servet ve iktidar vardı.

Az evvel kendi kendine sűylediĐi sűzlerden Őıkarılacak mana ancak bu olabilirdi.

Recep... “Kim bilir zavallının cesedi, hangi kuŐa kurda yem oldu?” Ve “Kim bilir zavallının kemikleri hangi yalŐın kayalıkların arasında sűrűnűyor!” dememiŐ miydi?

Eh.. Bunun manası artık içinde idi. Sarih ve aşikârdı ki; Bolu'da hüküm süren gaddar ceberut bugünkü saltanatını, kanlı ve esrarengiz bir cinayetle taçlandırmıştı.

Ve yine sarih ve aşikâr olarak anlaşılıyordu, ki katlolunan masumdan yalnız bir hayat değil ve fakat bütün bir hakimiyet ve bütün bir servet ve ihtişam gaspolunmuştu.

Demek ki, bir cinayet ikâ edilmişti; ve bu cinayet, yalnız öldürmek için, yalnız katletmek, kan dökmek, can almak için yapılmamıştı.

Acaba, cesedi kuşa kurda yem olan, kemikleri kim bilir hangi yalçın kayalıklar arasında sürünen bu zavallı kimdi?

Kimdi bu zavallı, ki ihtişam, servet ve refah içinde doğduğu halde; muhteşem, müreffeh ve zengin bir hayata namzet doğduğu halde; esrarengiz bir cinayete kurban edilmiş ve tüyler ürpertici bir ölümle genç yaşında gözlerini yummuştu.

Recep'in sözlerinden bu suale müspet bir cevap çıkarmak imkânsızdı. Fakat sarahaten şunu kestirmek mümkündü, ki bu zavallı, bî-günah ve masum kurban herhalde "Bedrettin Veli'nin" hakiki halefi "Bedrettin Veli'nin" sulbundan dünyaya gelen öz ve hakiki evladı olacaktı.

Ve muhakkak surette şunu anlamak mümkündü ki, bugün Nurettin Veli namını taşıyan adam bir katil, bir serseri, bir gâsıb ve sahtekâr bir düzenbaz idi.

(Recep), "...Sen (Bolu'ya) bey değil (Çile) Ilıcalarına tellak olacak bir herifsin!" diyordu.

Ve ilave ediyordu:

"..(Bolu'da) bey sensin haa? Serseri! Ben senin kim olduğunu bilmiyor muyum zannediyorsun? Bolu'ya hükmedecek asaleti senin nereden aldığını ben bilmiyor muyum zannediyorsun?"

Eh.. Bu sözlere ilave edilecek başka bir tek kelimeye lüzum mu vardı?

Hükümran bir kudrete karşı bu sözlerden daha tam, daha sarih ve daha kati bir itham mı olabilirdi?

Aah... Görülüyordu ki, kışın Bolu Kalesi'nin harem dairesinde, yazın Çile eteklerindeki şahane sarayda istediği gibi fındık kıran Nurettin Veli; çok garip, çok esrarengiz ve kanlı bir maceranın kahramanı idi.

Yine görülüyordu ki, bu garip, esrarengiz ve kanlı maceranın bir hayat-ı yegâne şahidi şu Recep namı verilen haydut idi.

Ve Recep, Bolu'da "lâ-yüsel amma yefal" bir ikinci hâkim gibi müstebit-i ceberut yaşayışını galiba bu esrarengiz vaziyetten alıyordu.

Ve nihayet artık anlaşılıyordu ki, Nurettin Veli namı altında asan, kesen, yakan, yıkan ve durmadan dinlenmeden, durmaya dinlenmeye lüzum görmeden bir düziye öldüren şu, eli, hançeri, beyni ve beyninin hücreleri kanlı adam da, çoban Memet'ten Büyüksu kıyısında adam akıllı dayak yiyen ve eşek sudan gelinceye kadar dayak yedikten sonra pestil gibi yere serilen esrarengiz şahs-ı meçhuldü.

Şahs-ı meçhul...

Yani şu az evvel, Bolu Ovası'nın güzel gelinciği Fatma'nın hareme iletilmesini söyleyen; dişlerini gıcırdata gıcırdata, yumruklarını sıkı sıkı çoban Memet'in derhal kendi odasına nakledilmesini emreden gaddar.. Yani şu az evvel, seri hatvellerle atlıların yanından uzaklaşan, karanlıklar arasında hayal meyal fark edilen geniş merdivene doğru ilerleyen ve gittiği yeri çok iyi bilen bir adam gibi, alışkın hatvellerle basamakları çıkan ve gözden kaybolan adam...

Hım Hım Hasan'ın gitmesiyle gelmesi hemen hemen bir olmuştu.

Henüz dört beş dakika geçmemişti ki, Recep, onun sarsak bir yürüyüşle yanına yaklaştığını görmüştü. Mâ-fevkından aldığı emirleri layıkıyla yerine getirmiş bir mâdun tavrıyla iki üç adım gerisinde topaçlanan bir karartıyı işaret ederek, genizden çıkan pis sesiyle mırıldandı:

-İşte ağa. Buyurduğun gibi oğlanı ilettik.. Başka bir buyruğun var mı?

Recep'in cevap vermesine meydan bırakmadan sordu;

-Nedek şimdi?

Bolu Beyi'nin esrarengiz şerik-i cürmü bu sözleri sanki işitmemişti. Dürüş bir ahenkle haykırdı:

-İlettiniz haydudu haa?

-Beli ağa..

-Öyle ise haydi bakayım, düşün arkama!

Hım Hım Hasan bu emri arkasındaki karartıya doğru, hım hım hım hım tekrarladı:

-Haydi çocuklar! Haydi Rüstem! Haydi Durmuş!

Akabinde Hasan'ın arkasındaki koyu karartı, yavaş yavaş harekete geldi.

Karanlıklar arasında, granit zemini darbeleyen dört çift nalçeli kunduranın muttarid ve yek-nesâk gürültüsü yükseldi.

Hep birden merdivene doğru ilerlediler.

Recep, acul hatvellerle basamaklara çıktı.

Hasan, iki adım geriden kendisini takip etti. Az sonra ikisi birden saraya dahil oluyorlardı.

Çok geçmeden arkalarından gelenler de seri hatvellerle basamakları çıkmışlar ve sarayın kim bilir hangi esrarengiz dehlizine menfez olan büyük cümle kapısından içeriye dalmışlardı.

MURASSA YAYDAN FIRLAYAN OK!

**Koca Sarayda Bir “Tıs!” Bile Yoktu. Sanki Azrail Kanatlarını Germişti.
Sanki Şu Harem Bütün Bakireleriyle Beraber Ahirete Göç Etmişti.**

GÜMÜŞ ŞAMDANLARLA MÜZEYYEN BÜYÜK DEHLİZ

Nurettin Veli, saraya girer girmez; doğruca harem dairesine geçmişti. Bu sefil ve bed-tıynet herif bir dakika kadınsız yaşayamazdı.

O, sanki bir balıktı; susuz kaldığı zaman, yahut denizinden veya ırmağından çıkarıldığı zaman, derhal can çekişen ve can çekişir çekişmez gözlerini hayata yuman bir balık.

Nurettin Veli, hemen her an kadınlarının arasında, o her biri birbirinden güzel bakirelerin, o her biri birbirinden bakire güzellerin arasında bulunmaktan haz alırdı.

İç meydandan yükselen merdivene merbut kapı, geniş bir sofanın müdhaliydi.

Burada zemin mükemmel somakilerle müzeyyendi. Narin ve uzun, upuzun kırk elli sütun, muhteşem nakışlarla müzeyyen bir tavana bel verirdi.

Tam ortada mermer fiskiyesinden berrak bir su fişkirtan mükellef bir havuz vardı.

Bir kenarda nadide oymalarıyla meşhur, zarif trabzanlı ceviz bir merdiven göze çarpardı.

İşte Nurettin Veli kapıdan girer girmez, sofayı arşınlamış ve nefis uşşak halılarla mefruş bu merdivenden doğruca üst kata çıkmıştı.

Burada da aynı aşağıdaki gibi geniş bir sofa vardı. Bu sofada da tıpkı ağıdaki eşi gibi ortasında mermer fiskiyeli bir havuz ruha serinlikler verirdi. Ve yine tıpkı aşağıdaki eşi gibi zemini mükemmel somakilerle müzeyyen olan bu sofanın narin ve süt gibi beyaz kırk elli mermer sütuna dayanan muhteşem nakışlarla süslü bir tavanı vardı. Katil ve hunhar Nurettin Veli, üst kata çıkar çıkmaz, hemen sağ tarafa dönmüş ve büyük gümüş şamdanlara birleştirilmiş, kalın gövdeli balmumlardan ziya alan dar bir dehlize sapmıştı.

Koskocaman sarayda bir “Tıs!” bile yoktu.

Ne bir sivrisinek vızıldıyordu; ne de herhangi bir ufak tıkırtı duyuluyordu.

Hiç.. Hiçbir hareket yoktu sarayda..

Ne bir ses.. Ne de bir nefes!

Sanki Azrail, müdebdeb sarayın üzerinde kara ve korkunç kanatlarını germişti. Ve sanki içinde her an kan kusan yüzlerce güzel bakiresiyle beraber şu harem ahirete göç etmişti.

Mamafih bu sükûn, Nurettin Veli'nin nazar-ı dikkatini celp eder gibi olmadı.

Çünkü, şu müdebdeb sarayda hal-i tabii böyle idi. Ve çünkü sarayını dolduran yüzlerce misilsiz ve bî-baha güzelin şu gayr-i tabii sükutunu Nurettin Veli, herkesten iyi bilirdi.

Bilirdi ki, yani başlarında zevk ve hazdan, şehvetten ve hayvanlıktan kana kana nasip aldığı güzeller, kendisinden tıpkı bir yırtıcı parstan korkar gibi korkmaktadırlar.

Herkesten iyi bilirdi ki; bütün bir debdebe, bütün bir tantana, bütün bir ihtişam ve saltanat dekoru içinde yaşayan haremının bülbülleri; her dakika ve her an belindeki lâhûr kurağın büklümlerinde gizlenen murassa saplı hançerden gelecek ölüme intizar etmektedirler.

Bilirdi ki; şu yüzlerce genç, şen ve şuh güzel kızdan her birinin gül dudaklarına sanki nâ-merî bir yed-i meçhul, kırk tılsımlı kilit birden vurmıştır ve bu sükût işte ondandır.

Binaen-aleyh Nurettin Veli, etrafını çerçeveleyen sükûttan, zerre kadar tedehhüş etmeksizin ziya-dâr dehlizi seri adımlarla kat etmişti.

Mamafih bu sürat ve lakayt uzun müddet devam etmedi.

Bir lahza sonra beyin, birden bire adımlarını yavaşlattığı görüldü. Nurettin Veli, parmaklarının ucuna basa basa, işitilmekten tehaşi eden bir adam tavrıyla ve bin bir ihtiyatla yürümeye başladı.

Acaba şu “Ali kıran baş kesen” müstebid, bu ihtiyata neden lüzum görmüştü?

Ta nihayette, zemine sarkan, sırma saçaklı muhteşem bir perde görülüyordu.

Bey, yavaş yavaş ilerledi.

Sol kolunu uzattı.

Muhteriz bir hareketle perdemin kanatlarından birini hafif hafif aralıkladı. Sedef kakmalı büyük bir ceviz kapı göze çarptı.

Nurettin, ses çıkartmamaya gayret ederek vücudunu ileriye meylettirdi. Kulağını kapıya dayar gibi oldu. Hiç kımıldanmaksızın birkaç saniye, yerinde bî-hareket kaldı.

Dinledi, dinledi, dinledi.

Sonra birden doğruldu. Sağ eli sedef kakmalı kapının fildişinden mamul mandalını kavradı.

Küçük bir çıtırtı işitildi.

Akabinde kapının sol kanadı, rezzeleri üzerinde hafifçe mihverlendi.

Döndü, döndü, döndü.

Nurettin Veli, tıpkı bir hırsız gibi gittikçe genişleyen aralıktan içeriye daldı. Sırma saçaklı muhteşem perde ile örtülen bu fildişi mandallı, sedef kakmalı ceviz kapı, gümüş şamdanlı dehlizi hareme rabtederdi.

Bolu Beyi, eşiğin üzerinden geçer geçmez kapının kanadını süratle kapadı.

Şimdi, yine tıpkı, ez evvelki gibi, kenarlarında yer yer gümüş şamdanlar rezk edilmiş dar ve uzun bir dehlizde bulunuyordu.

Yalnız bu dehlizin diğerinden bir farkı vardı: Merdivenlerini, üst kat salonunu, gümüş şamdanlı dehlizi saran tehditkâr sükûn burada sanki daha mağmum bir kesafet peyda etmişti.

Bu şu ihtişam ve azametiyle, bütün bu gümüşlü, sedefli ve fildişili debdebesiyle beraber şu dehliz, tıpkı bir firavun mezarını andırıyordu.

Zemin baştanbaşa, kıymettar İran halılarıyla tefriş edilmişti. Nurettin Veli, bir saniye kadar esrarengiz bir tavırla olduğu yerde durdu. Sol elini hançerine atarak başını uzattı. Dehlizi saran derin sükûnu dinledi, dinledi.

Bir şeyler, belki de bir ses, bir kahkaha, yahut bir enin işitmek istiyormuş gibi sağ elini kulağının arkasına dayayarak birkaç saniye daha olduğu yerde kaldı.

Sonra, sol elini hançerinden ve sağ elini kulağından çekerek, ikisini birden göğsü üzerinde çaprazladı.

Kaşlarını çattı. Geviş getirir gibi avurtlarını oynatarak kalın dudaklarını açtı kapadı. Nefes alır gibi mırıldandı:

-Hiç.. Hiçbir şey yok. Ne neşeli bir kahkaha var; ne de matemli bir inilti! Hiç.. Hiçbir şey yok.. Melunlar! Melunlar.. Ah melunlar! Sanki benden evvel buradan Azrail geçmiş imiş gibi derin bir sükûn içindesiniz! Susuyorsunuz...

Susuyorsunuz ha! Aah! Ne fena! Ne fena!.

Bir dakika durdu. Durakladı. Sonra dişlerini gıcırdatarak homurdandı:

-Fakat ne olursa olsun.. Ne olursa olsun! Aaah.. Ne olursa olsun!.. Bu akşam birinizden birinizin gülmesi lazım... Gülmesi lazım birinizin.. Neşesi lazım birinizin. Ki hançerim kanla boğacak bir kahkaha bulabilsin.. Aah!. Ne olursa olsun! Bu akşam içinizden birinin inlemesini işitmek istiyorum. Titreye titreye açılıp kapanan bir lal dudak istiyorum. Aah... Melunlar! Kızıl dudaklarınızdan bir çiftin inleye inleye boğulmasını görmek istiyorum. İçinizden birinin hıçkıra hıçkıra, hıçkırıklardan boğula boğula ağlamasını istiyorum.. Aah... İstiyorum, istiyorum. İstiyorum, ki hançerim, bileğimde şiddet bulabilsin, ki ben, içinizden birinin göbeğinde... Eee... Göbeğinde.. Göbeğinde..

Devam edemedi, bu son ve tüyler ürpertici tehdit itmam edilemedi.

Nurettin Veli'nin dişleri, şuurdan mahrum bir behim gibi birbirine kenetlendi.

Çenesi sıkıldı.

Sesi kısıldı.

Ve bu sıkık çenenin, birbirine kenetli dişleri arasından şu kısık ses, kuduz bir hırıltı çıkardı:

-Hı hı hı.. Hı.. Hı.. Hıh!

Sonra birden eli, tasavvuru imkânsız bir şiddet ve gayz ile hançerinin murassa kabzasına sarıldı.

Bacakları gerildi.

Dizlerinde sanki bir sincap canlandı.

Ve tıpkı gözü dumanlanmış aç bir "Step"²¹⁸ kurdu gibi, kudurgan bir savletle ileriye atıldı.

Dehlizin cidarlarını yer yer benekleyen dar ve alçak ceviz kapılardan birine doğru koştu.

Kalın bir tokmağı; koparmak ister gibi, tokmakla beraber kapıyı ve kapı ile beraber cidarı ve şu cidarıyla beraber bütün bu dehlizi ve bu dehlizi ile beraber bütün şu sarayı yerinden oynatacak bir saldırıyla kavradı.

²¹⁸ Step: Ucu bucağı meçhul karlı Rus sahrası.

Kapı bir anda açıldı. Ve Nurettin Veli, tıpkı gemi azıya almış bir Macar katanası gibi; dört nala, doludizgin içeriye daldı.

KARIN DEŞEN ELMASLI HANÇER!

...Bu Mini Mini Odacıkların Her Birisi Zarif, Güzel ve Şuh Bir Kanarya Yuvasıydı; Ve Bu Kanarya Yuvalarından Her Birisinin İçinde Güzel, Gün Görmemiş, Gözü Açılmamış, Enfes Bir Bakire Mahpus Bulunurdu.

Bu İnsanlığı Nâkıs Herif, Tıynetsiz Bir Cellat İdi. Teskini İmkânsız, Bir Behim Şehvetiyle Her Türlü Tezevvuk Vasıtalarından Mahrum, Yüzlerce Çıplak Kızın Arasında Elbette Ki..

Can-hıraş bir çığlık işitildi.

Bunu bir ikinci acı ve can-hıraş çığlık takip eyledi.

Bolu Beyi'nin, çayıra çıkmış bir eşek gibi anırdığı duyuldu:

-Kalk! Kalk! Kalksana kız!

Bu hitap, bir üçüncü acıklı ve can-hıraş enin ile karşılandı.

Acaba ne vardı? Ne oluyordu?

Nereye girmişti Bolu Beyi?

Neresiydi bu Nurettin Veli'nin girdiği yer?

Ve ne idi, nereden geliyordu şu acıklı enin ve o birbirini vely idi çığlıklar?

Basit.. Çok basit..

Dehlizin cidarlarını yer yer benekleyen küçük kapılar, birer mini mini ve zarif hücreye açılıyordu.

Bu mini mini hücreler o kadar zarif, o kadar kibar ve muhteşem bir tarzda döşenmişlerdi ki; insan bunlardan birinin içine girdiği zaman kendisini, muhakkak “Şeddâd'ın” cennetinde addederdi.

Her birisinin duvarları baştanbaşa kıymettar ipekli kumaşlarla kaplanmıştı.

Her birisinin zemininde ipekli büyük bir İran halısı vardı ve bu ipekli büyük İran halısının üzerinde her biri birbirinden kıymetli av derileri serilmişti.

İki köşede, karşılıklı iki büyük ve geniş sedir görülüyordu. Bu sedirler atlas kaplı ve kılaptan işlemeli, sayısı meçhul kuş tüyü yastıklardan teşekkül eylemişti.

Cidarların ipekli kumaşları arasında yer yer, küçücük küçücük hürecikler yapılmıştı ve bu hüreciklerin her birinin içinde altından, gümüşten zarif evâni yerleştirilmişti.

Elhasıl bu mini mini odacıkların her birisi zarif, güzel ve şuh bir kanarya yuvasıydı. Ve bu kanarya yuvalarından her birisinin içinde güzel, gün görmemiş, gözü açılmamış, enfes bir bakire mahpus bulunurdu.

Evet, bir bakire mahpus bulunurdu.

Fil-vaki bu güzel kızlardan her birisi böyle mükellef ve muhteşem bir hücrede ikâmet ederdi.

Fil-vaki her birisinin etrafı binlerce altın kıymetinde nadide ve nefis eşya ile dolu idi.

Fil-vaki bu güzellerden her birisinin elbisesini, her birisinin kollarını, parmaklarını, gerdanlarını ve başlarını misilleri nadir bulunur, enfes yüzükler, kûpeler, bilezikler ve gerdanlıklar süslüyordu.

Lakin bütün bu ihtişam içinde şu kızların her birisi nihayet bir mahpuse idi.

Sarayın harem kısmında, gümüş şamdanlarla münevver, zemini İran halıları ile mefruş, duvarları nadide nakışlarla müzeyyen tam dört dehliz vardı.

Şu dehlizler harem dairesinin büyük sofasını dört taraftan kuşatmış bulunuyordu.

Bu büyük sofa, Nurettin Veli'nin gece âlemlerine, göz kamaştıran cem ayinlerine mahsustu.

Dört dehlizin her birisinde karşılıklı ellişer küçük hücre vardı.

Bu itibarla sarayın harem dairesinde tam dört yüz mini mini kanarya kafesi mevcuttu. Ve bu kanarya kafeslerinden her birisinin içinde birer bakire, güzel mahpus idi.

Evet, mahpus idi.

Çünkü bu vaziyetin mahpusiyetten bir farkı yok idi.

Çünkü bu güzel bakirelerin her birisi nihayet birer esire idi. Gece gündüz, öğle ikindi, her dakika, her an, odalarında ve odalarının maîn bir sediri üzerinde oturmaya mecbur bulunuyorlardı.

Dehlizlerde sessiz sedasız dolaşan bir takım hâdimler, günde dört defa muntazaman bunlara yemek getirirler ve her birisinin yemekleri gümüş tablalar içinde odalarının önünde bırakılırdı.

İşte bu kızlar ancak her gün üçer defa sedirlerinden doğrulurlar ve ancak yemek tablalarını almak için kapılarına kadar giderler ve mini mini hücrelerinin kapılarını ancak bunun için açabilirdi.

Şu dört yüz güzel bakirenin her hareketini, sarayın hâdimlerine emrolunan baş tavaşi idare ederdi.

Bu insanlığı nâkıs herif, tynetsiz bir cellat idi. Beyin yanında senelerden beri yaşaya yaşaya, Nurettin Veli'nin hayvanlıklarına ve cinayetlerine yirmi beş seneden beri alet ola ola, onun kadar ve hatta ondan fazla onu gölgede bırakacak kadar fazla cani ve hayvan olmuştu.

Şu güzel kızlar, bu herifi gördükleri zaman, tıpkı çaylakla karşılaşmış bülbüllere dönerler, dönerler ve sinerlerdi.

Bu herifin, ucu kurşunlu uzun bir kırbacı vardı ve bu kırbacıyla bu herif, şu güzel kızları zamanlı zamansız gelişi güzel kırbaçlar ve döverdi.

Şüphesiz ki, yüzlerce güzel bakire arasında teskine imkan olmayan bir behimiyetle, her türlü tezevvuk vasıtalarından mahrum bir halde dolaşan bu adamda her şeyden evvel, darbelenmiş ve budanmış bir insanlığın isyanı vardı.

Her ne hal ise..

İşte bu kızlar, şu kırbaçlı adamın korkusundan tir tir titredikleri içindi ki; ne hücrelerden çıkarlar, ne yerlerinden kımlıdanırlar ve ne de şu dehhaş mahpustan firar çarelerini düşünürlerdi.

**BU, UZUN BOYLU, SARIŞIN, TOP YÜZLÜ, GERGIN GÖĞÜSLÜ BİR
CANA YAKIN YAVRU İDİ...**

Balmumunun Ölgün Işığında Bir Çelik Parıltısı Şimşeklendi.. Nurettin Veli'nin Girân-Bahâ Zümrütlerle Müzeyyen Hançeri Fildişinden Dökülmüşe Benzeyen Göbeğine Dalıvermişti..

Nurettin Veli'nin girdiği hücrenin içinde de bu kızlardan birisi mahpus idi.

Zavallı kızcağız! Donuk bir balmumu ışığıyla hayal meyal aydınlanan kafesindeki sedirde yan gelmiş, kim bilir neler düşünüyordu?

Oda kapısının birden bire açılışını işitince sediri üzerinde hafifçe irkilmiş ve akabinde Nurettin'in doludizgin odaya daldığını görünce gayr-i ihtiyari yerinden fırlamıştı.

Fırlamış ve fırlar fırlamaz dudakları arasından can-hıraş bir enin fişkırılmıştı.

Nasıl fişkırmasın ki; güzel yavru başına gelecek hadiseyi, kendisini tehdit eden tehlikeyi derhal ve der-ân hisseylemişti.

Bu uzun boylu, sarışın, top yüzlü, gergin göğüslü bir mini mini idi.

Hemen gayr-i şuuri bir hareketle, küçücük hücresinin bir köşesine kaçarak sinmişti.

Nurettin Bey, bir atmaca gibi gözlerini güzel kıza dikerek geniş ve tehditkâr hatvelerle yanına yanaşmış ve derhal elini hançerine atmıştı.

İşte ikinci can-hıraş çığlık, beyin bu hareketine cevap olmuştu.

Yeryüzünde hiçbir insan tasavvur edilemezdi ki, şu can-hıraş çığlıkları işittikten sonra yine hayvanlığından ber-devam olabilsin ve insanlığına rücu eylesin!

Zavallı yavru.. Ne de güzeldi! Ne de güzeldi!

Adeta nîm üryan bir vaziyette bulunuyordu.

Ayaklarındaki kırmızı tül den mamul, parçaları sırma işlemeli şeffaf şalvardan başka üzerinde libas namı verilebilecek bir şeyi yoktu. Göbeği, kolları, göğsü, gerdeni her yeri çıplaktı, çıpçıplaktı.

Fil-vaki memelerini inci kakmalı bir çift altın mahfaza kaplıyordu. Fil-vaki kollarında geniş bilezikler, sol ayağının aşık kemiği üzerinde büyücek bir halhal ve boynunda bir sürü inci dizisi vardı. Lakin bunlar şu güzel ve bakire vücudun ancak yirmide birini kaplayabiliyordu.

Of.. Şu haliyle, şu nim üryan kıyafetiyle bu kız, çok cazibedardı!

Nurettin Veli, sağ eliyle hançerinin kabzasını sıkarak haykırmıştı:

-Kalk! Kalk! Kalksana kız?

Kalkmak.. Yerinden kımıldamak.. Ah! Güzel kız bunu takip edecek kanlı sahneyi gayetle iyi biliyordu.. Biliyordu ki, çömeldiği, büzüldüğü yerden kalkar kalkmaz, şu karşısındaki cellat kılıklı herifin yapacağı iş basitti.

Muhakkak Nurettin Veli, hançerini kınından çıkartacaktı.

Ve muhakkak şu kınından çıkacak hançer, göbeğine dalacak ve bağırsaklarını deşecekti.

Bunu biliyordu.. Ve bunu bildiği için yerinden kımıldanmadı bile..

Bilakis, iki elini göğsü üzerinde kavuşturarak bütün kuvvetini dizlerinde topladı.

Bey, kızın kalkmadığını görünce derhal sol eliyle tombul bileklerinden birini kavradı. Müthiş bir cebr ve şiddetle çekti.

Kızın kolunu kıracakmış gibi, mafsallarından ayıracakmış gibi, koparacakmış gibi çekti.

Güzel kızda, ölüm korkusu adeta bir dev kuvveti yaratmıştı.

İnat etti.

Bütün kudretiyle mukabele etti.

Yerinden kımıldanmamaya çalıştı.

Ve.. Kımıldanmadı.

Bey çekti, o dayandı. Bey çekti, o dayandı.

Güzel hatlı, mevzun kol yer yer morardı. Nurettin'in beş parmağı, şu güzel hatlı mevzun kolu yer yer çürüttüdü.

Şüphesiz ki bu tahammülsüz bir azaptı.

İşte üçüncü çığlık, bu tahammülsüz azabın en had devresinde güzel kızın ağzından fırlamıştı.

Bolu Beyi dişlerini gıcırdatarak, kuduz bir hiddetle haykırdı:

-Kaltak! İnat ediyorsun haaa? İnat ediyorsun haaa? Kaltak!. Kalk ! Kalk !

Ve bütün kuvvetini kolunda teksif ederek kızını şiddetle sarstı. Çekti. Güzel sarışının ayakları yerden kesilir gibi oldu.

Ve akabinde lal dudaklarından can-hıraş bir çığlık fırladı.

Balmumunun ölgün ışığında bir çelik parıltısı şimşeklendi.

Güzel kızın ahu bakışlı gözlerinde ölümlü bir parıltı, yandı söndü...

Beyin girân-bahâ zümrütlerle müzeyyen hançeri fildişinden dökülmüşe benzeyen göbeğine dalıvermişti.

İNLE! İNLE!.. OOOH! İNLE! İNLE!

**Kuduz Bir Savletle, Cansız Bir Cesetten Farkı Kalmayan Güzel Kızın
Fildişi Göğsüne Saldırdı.**

**...Azı Dişlerini Bu Fildişi Göğsün Dolgunluklarına Daldırdı, Isırdı, Isırdı,
Isırdı..**

Bir damla kan; kızıl, kıpkızıl bir damla kan, tıpkı sedeften bir zemin üzerine düşmüş bir nar tanesi gibi bir damla kan belirdi.

Akabinde bu bir damla kanın tıpkı bir nar tanesi gibi belirmediği sedef tende, sanki efsanevi bir şelale kaynadı.

Kaynadı ve taşıtı.

Kızıl, kıpkızıl bir şelale.

Ve.. Bu şelale taşıtı, taşıtı, taşıtı.

Güzeller güzeli sarışının fildişinden dökülmüşe benzeyen göbeğini baştanbaşa kana boğdu.

Bu şelale taştı, taştı, taştı.

Güzeller güzeli sarışının göbeğine dalan hançeri, bu hançerin murassa kabzasını ve bu murassa kabzayı tutan kıllı ve nasırlı katil eli, kıpkızıl bir kana boyadı.

Genç bakirenin ahu bakışlı gözleri hareketsizlendi. Ve bu gözlerin bebekleri donuklaştı.

Donuklaştı ve camlaştı.

Halbuki, Nurettin Veli'nin gözleri bilakis derin bir zevk ve haz ile süzülürken süzülüyordu.

Gaddar herif kızın ince beline sol kolunu doladı. Saniyeden saniyeye dermansızlaşan güzeli dürüşt bir hareketle kendine çekti. Dakikadan dakikaya felce uğrayan ve adım adım ölüme yuvarlanan güzelin toparlak omuzlarına posbıyıklı kalın dudaklarını dayadı.

Dayadı.. Ve kim bilir ne behimî ve ne derece hayvan bir hırs ile bu dudaklar, şu toparlak ve tombul omuzları örten beyaz, bembeyaz teni emdi, emdi, emdi.

Güzel yavrunun dudaklarından bî-tâb bir enin çıktı:

-Aaah...

Nurettin Veli, müthiş bir heyecanla irkildi.

Kim bilir şu bî-tâb enin, bu herifin hayvanlığını nasıl bir darbe ile şahlandırmıştı.

-“İnle! Ooh!. İnle!” diye bağırdı. Güzelim inle! Ooh! İnle!

Ve dudaklarını dehhaş bir hırs ve şehvetle güzel kızın az evvel öptüğü müdevver omuzlarına dayayarak, burnunun deliklerini aç aça soludu:

-Ooh!. Ooh! Ooh!

Sonra kuduz bir savletle cansız bir cesetten farkı kalmayan güzel kızın fildişi göğsüne saldırdı. Saldırdı ve azı dişlerini bu fildişi göğsün dolgunluklarına daldırdı.

Isırdı, ısırdı, ısırdı.

Sarışın güzelin ağzından, bî-tâb bir ikinci enin fişkırıldı.

BİR KADAVRANIN SON KIYMETLERİNİ SOYAN VE ÇALAN NEBBÂŞ!

**Kurbanı İnemeyince, Gadr ve Cebrinden Zevk Alamayan, Ruhunun
Hayvanlıklarını Tatmin Edemeyen Bir Mecnun İhtirasıyla Kanı Kaynıyor,
Damarları Kavruluyordu..**

GÖZBEBEKLERİNDE SANKİ BİR CEHENNEM BELİRMİŞ!..

Nurettin, bu eninlerden öyle derin bir zevk alırdı ki..

Zaten bütün o gadr ve şiddetiyle istihdaf ettiği netice bu idi:

Enin..

Kurbanlarının ölgün iniltilerinden en derin zevkini alan Nurettin, bu ikinci enini işitir işitmez adeta gaşyoluvermişti.

Dişlerini daha büyük bir şiddetle kızın iki memesi arasına daldırarak uludu:

-Ooh.. Ooh! İne! İne!

Galiba bu işitilir işitilmez eninden, pek az bir zevk alabilmişti ki kudurgan bir hiddetle haykırdı:

-İnesene melun! İnesene! İne! İne!.. Adam akıllı inle!

Mecnun serseri!

Bir kadavranın son kıymetlerini soyan ve çalan nebbâş!

Güzeller güzeli sarışının son kemiklerini kemiren, son iliklerini sömüren ve en son ılıkıklarını emen kuduz sırtlan!

İstiyordu ki, kurbanı inlesin!.. Durmasın, dinlenmesin ve bir düziye inlesin!

İnlesin ve hıçkırsın, ağlasın ve bağırsın... Ki gadr ve cebrinin zevkini duysun.. Ki hayvan ruhuna bir avuç kandan bir yığın lezzet sunabilsin!

Kurbanı inlemeyince, gadr ve cebrinden zevk alamayan, ruhunun hayvanlıklarını tatmin edemeyen bir mecnun ihtirasıyla kanı kaynıyor, damarları kavruluyordu.

Kaşlarını çattı.

Gözbebeklerinde sanki birer cehennem belirdi.

Dişlerini sıktı ve bu sıkışmış dişler arasından bir defa daha uludu:

-İnle melun? İnle! İnle!

Sonra, el-an, kızın fildişi göbeğinde duran hançerini kudurgan bir şiddetle hareketlendirdi. Oynattırdı.

Fildişi göbek bir baştan bir başa yırtıldı.

Kızın birbirine kenetlenmiş kirpikleri titredi. Gözkapakları süratle açıldı.

Sarayın sükûnu, selh-hâne kaçkını bir boğanın hançeresinden çıkmışa benzeyen keskin ve acı bir çığlık ile yırtıldı.

Kız, yüz bin bâr-gîr kuvvetiyle yerinden zıpladı.

Acı ve ıstırap narin bebeğin, yumuşak etlerinde sanki bin bir pehlivan kudreti yaratmıştı. Ve yüz bin bâr-gîr kuvvetiyle yerinden zıplayan büyük bir pehlivan kudretli mağdureyi, kuduz bir şehvet ve ihtiras ile saran kollar, artık zabtedemez oldu.

Kız, kendisinden ayrılmamakta taannüd eden Nurettin Veli'yi de arkasından sürükleyerek sırt üstü yere yuvarlandı.

Boğuk bir herhere işitildi..

Güzel kızın bir iki kere debelendiği görüldü.

Yumrukları sıkıldı. Kolları mafsallarından ayrılacakmış gibi gerildiler.

Mini mini ağzından kanla karışık bir köpük fişkırdı.

Ve son bir debelenişi müteakip güzel, sarışın, tıpkı kartal pençesinde can veren küçücük bir serçe gibi gözlerini hayata yumdu.

Haydut herif bir dakika kadar vaziyetini bozmadı.

Sonra birden, dizleri üzerinde doğrularak bir zıplayışta ayağa kalktı.

Üstünü başını düzelitti. Kurbanına lakayt bir nazar atfetti; ve sonra seri hatvellerle odadan çıktı.

GÖZ ÇIKARAN ADAM!..

Bu Melun, Yirmi Seneden Beri Bolu'da Yaşadığını Söylüyor. Yirmi Seneden Beri Bolu'da Yaşayan Bir Adam, Bir Defa Olsun Bolu Beyi'ni Görmezse O Adamın Kafasında İki Göz Bulunması Fazladır. Ver Bana, Şu Duvardaki Yayı!

OĞLAN RECEP! BİR DE OK VER!

Recep ile arkadaşları, sallasirt ettikleri çoban Memet ile beraber üst kata çıkmışlar ve doğruca büyük sofaya girmişlerdi.

Herhalde çoban Memet pek ağır bir yük olacaktı. Durmuş ile Rüstem, genç çobanı sırtlarından indirir indirmez rahat bir nefes almışlardı.

Şimdi Recep, zemini baştanbaşa kaplayanı ipek halının bir köşesinde bağdaş kurmuş bulunuyordu. Hım Hım Hasan ile diğer iki arkadaşı ise bir kenarda ayakta duruyorlardı.

Çobanı sofanın tam orta yerine koymuşlardı.

Zavallı, kalın urganlarla, öyle sımsıkı sarılmış ve bağlanmıştı ki, değil yerinde deprenmek... Kımıldanamıyordu bile..

Recep, dalgın dalgın düşünüyordu.

Hım Hım Hasan sol elini boynundan sarkan palanın kabzasına basmış ve sırtını duvara vermişti.

Durmuş ile Rüstem gelince bunlar, siyah benekli büyük kırmızı mendillerini muttasıl alınlarında gezdiriyorlar ve el-an silinecek ter bulabiliyorlardı.

Hiçbirisinin ağzı açılmıyordu. Hiçbirisi söz söyleyebilecek cesareti kendisinde bulamıyordu.

Öyle ya.. Nerede bulunuyorlardı?

Nurettin Veli'nin yanibaşında söz söylemek kimin haddi idi?

Sofada ölümlü bir sükûn hâkimdi. Ve bu ölümlü sükûn epey uzun müddet devam etti.

Çobanın da sesi çıkmıyordu. Böyle kısıklıvrak bağlanan, tehdit edilen, belki de ölümlerden ölüm beğenmesi mevzu bahis olan bir adam hiç bağırır; çağırır, kızmaz ve hiddetlenmez miydi?

Elbette ki hiddetlenir ve bağırır, çağırır. Bilhassa şu çoban (Memet), ki yumruklarının kuvveti erkekliğinin ve cesaretinin derecesine bir miyâr addedilebilirdi. Muhakkak ağzına bir tokaç yerleştirilmiş olacaktı ki böyle susuyordu. Daha doğrusu bağırıyor, haykır haykır küfredemiyordu.

Aradan kim bilir ne kadar zaman geçmişti?

Belki yirmi dakika, belki de yarım saat.

Birden sofanın loşlukları arasında Bolu Beyi'nin geniş omuzlu, iri yarı vücudu hatlanır gibi oldu.

Ve akabinde onun sesi, şu boğa böğürtüsü ile ayı homurdanmasını andıran ses işitildi:

-Bre Recep!.. Neredesin?

Esrarengiz şerik-i harem, dalgın düşüncelerini birden bırakıyordu. Bir zıplayışta ayağa kalktı; ve baş keserek cevap verdi:

-Buradayım devletli!

Hım Hım Hasan ile arkadaşları, sanki Azrail'i görmüşlerdi; oldukları yerlerde sindiler. Kollarını göğüsleri üzerinde kavuşturarak ezile büzüle baş kestiler.

Bey daha hiddetli ve gazup bir ahenkle haykırdı:

-Getirdiniz mi habisi?

-Beli devletli!

-Yaaa.. Nerede o melun?

Recep parmaklarının ucuna basar gibi hafif bir yürüyüşle Nurettin'in yanına yaklaştı. Sofanın tam ortasında yatan çobanı işaret ederek:

-“Nah bey!” dedi. İşte burada...

Bu cevap, sanki Bolu Beyi’ni arkasından iten bir kuvvet oldu. Ve Nurettin Veli, arkasından şiddetle itilmiş bir adam gibi ayaktan kösteklene kösteklene ileriye atıldı.

Üç beş sıçrayışta Memet’in yanına vardı. Ve varır varmaz zavallının beline ve böğürlerine üst üste dört beş tekme indirdi.

Çobanın burun delikleri birer fırın ağzı gibi açıldı, kapandı.

Bey, galiba indirdiği tekmelerle hırsını yenememişti. Üst üste birkaç tekme daha yerleştirdikten sonra bağırdı:

-Çıkarın şu melunun ağzındaki tıkaçı!

Recep, derhal yere diz çöktü. Ve hemen, derhal, Memet’in ağzını tıkayan bez parçasını çekti; çıkardı.

Bey, akabinde bir ikinci emir verdi:

-Şamdanları buraya getiriniz!

Hım Hım Hasan ile arkadaşları derhal birer tarafa seğirttiler; ve bir an içinde her birisi ikişer büyük şamdan yakalayarak çobanın başı ucunda topluştılar.

Nurettin Veli, Memet’in omuzunu çizmesinin ucuyla dürterek haykırdı:

-Bre melun! Sen nasıl oldu da bize el kaldırabildin? Haa?. Söyle melun! Sen, nasıl oldu da bize el kaldırabildin?

Zavallı çoban, alık alık etrafına bakındı. Belliydi ki, başına gelen şeyler onu adam akıllı alıklaştırmıştı.

Ve alık alık söylendi:

-Sen kim oluyon ki..

-Ben mi kim oluyorum? Ben mi kim oluyorum? Vaay melun... Bunu bile bana sormaya cüret ediyorsun haa?

Çobanın cevabı beyi adeta kudurtur gibi olmuştu.

Kudurtur gibi mi?

Hayır hayır. Daha doğrusunu söylemeli. Esasen kuduz olan herifi bir kat daha azgınlaştırır gibi.

Ve.. Zavallı mağdurun tam suratına, suratının ortalık yerine çizmesinin konçuyla müthiş bir darbe indiriverdi.

Memet'in ağzından can-hıraş bir feryat fırladı.

Ve anında ağzından, burnundan şarıl şarıl kanlar boşandı.

Bey dişlerini gıcırdatarak bir defa daha sordu:

-Demek sen benim kim olduğumu bilmiyorsun? Öyle mi? Ben kim oluyor muşum haa?

Çoban, başına gelecekleri bir türlü kestiremeyen bir masum budalalığıyla;

-“Öyle yaa..” diye mırıldandı. Senin kim olduğunu ben ne bileyim?

Nurettin, Recep'in omuzunu dürterek haykırdı:

-Kaldırın şu haydudu! Ayağa kaldırın şu haydudu!

Muhafızlar, derhal bu emri yerine getirdiler. Çobanı hemen ayağa kaldırdılar.

Bey, elini az evvel güzel kızın göbeğini deşen hançere saldırarak bağırdı:

-Aç gözlerini haydut! Gözlerini aç da bana bak! Hiç görmedin mi beni!

Memet başını ret ifade eden bir manada salladı. Yavaşça;

-“Hayır..” dedi. Görmedim. Hatırlamıyorum seni gördüğümü..

-Yaa.. Sen nerelisin?

-(Mengen) köylü..

-Ne kadar oluyor (Mengen'den) geleli?

-Eh.. Epey oluyor işte..

-Pekala.. (Mengen) kimindir?

-Bolu Beyi'nin diyorlar..

Bey'in dişleri tekrar gıcırdadı:

-Yaa.. (Mengen) Bolu Beyi'nin haa?..

-Beli..

-Kaç yaşındasın sen?

-Anam deyiverir ki, ben doğalı koyunlar yirmi tane kuzulamışlar..

Nurettin Veli'nin yumrukları sıkıldı:

-”Recep” diye haykırdı. Bu melun yirmi seneden beri Bolu’da yaşadığını söylüyor. Yirmi seneden beri Bolu’da yaşayan bir adam, bir defa olsun Bolu Beyi’ni görmezse o adamın kafasında iki göz bulunması fazladır. Ver bana şu duvardaki yayı!

Recep, derhal yerinden fırladı. Sofanın ta öbür ucuna kadar koştu. Sonra yine koşu koşu geriye dönerek elinde tuttuğu murassa bir yayı beye uzattı:

-Buyur..

Hım Hım Hasan ile arkadaşları müthiş bir korkuya tutulmuşlardı. Tir tir titriyorlardı.

Çünkü beyin yayı istemesi neye delâlet eder? Bunu ranâ bilirlerdı.

Nurettin Veli, sanatkâr bir elden çıktığı muhakkak olan yayı bir lahza evirdi, çevirdi.

Sonra Recep’e bir emir daha verdi:

-Oğlan! Bir de ok ver!

Recep kemerine asılı tirkeşten sivri uçlu bir ok çıkararak uzattı.

Bolu Beyi, iki adım geriye çekildi, oku yaya sürerek homurdandı:

-Çökertin şu melunu!

Durmuş ile Rüstem, Memet’i omuzlarından bastırarak yere çöktürdüler.

Bolu Beyi bir emir daha verdi:

-Başını sıkı tutun şu herifin!

Recep ile Hım Hım Hasan’ın kolları birbirini iterek uzandılar.

Büyük şamdanların balmumlarından fişkırان ölgün ziya altında müthiş bir cinayet îkâ edileceği anlaşılıyordu.

Bütün haydutluklarına rağmen muhafızların yüzlerinde hakiki bir elem belirdi. Belliydi ki bu heriflerde, bütün haydutluklarına rağmen yine bir parça insanlık kalmıştı.

Nurettin Veli, okunu doğrultarak yayını gerdi. Çoban Memet'in sağ gözüne, sağ gözünün tam bebeğine nişan alarak bağırdı:

-Köpek! Bana bak köpek! Bolu'da yaşayan ve Bolu Beyi'ni tanımayan melun köpek? Bana bak! Bak bana! Gördün mü beni? Ben, işte şu karşında gördüğün adam, Bolu Beyi'nin ta kendisidir. Sen, bu adama yumruk sallayacak derecede küstah oldun! Bunun cezası ölümdür, ölüm.. Anladın mı? Ölüm.. Bolu Beyi benim ve ben seni, gözlerini oya oya geberteceğim şimdi..

Çobanın hiç sesi çıkmadı.

Nurettin Veli, sol eliyle oku titretmemeye çalışarak sağ elinde gerdiği yayı bıraktı.

Sâmia-hıraş bir ses işitildi:

-Çat!

Bunu dull-hıraş bir feryat takip etti:

-Vaaay Fatmaaaa!

Bolu Beyi'nin yayından fırlayan ok, çoban Memet'in sağ gözüne, sağ gözünün bebeğine saplanıvermişti. Durmuş ile Rüstem bile ihtiyar başlarını geriye çevirdiler.

Hım Hım Hasan'ın gözleri kendiliklerinden yumuldular.

Recep, hiç istifini bozmamıştı bile..

Anlaşılıyordu ki bu işlerde pek pişkindi.

Ve.. Beyin ağız açmasına meydan bırakmadan elini tirkeşine attı.

Sipsivri uçlu bir ikinci ok çekti.

Beye uzattı.

Nurettin Veli, bir saniye düşünmeksizin bu oku da aldı.

Yay bir ikinci defa daha gerildi.

Ve anında sâmia-hıraş bir ikinci ses daha işitildi:

-Çat!

Çobanın ağzından dull-hıraş bir feryat daha fişkırıldı. Him Him ile arkadaşları bir defa daha başlarını geriye çevirdiler.

Bey, yayını bir kenara fırlatarak haykırdı:

-Bırakın şu melunun kollarını!

İkinci oku da tıpkı birincisi gibi yaydan kurtulur kurtulmaz Memet'in yüzüne saplanmış, al kanlar içinde kalan bu yüzün, yarı açık duran sol gözüne dalıvermişti.

Silahşörler beyin emrini derhal yerine getirdiler.

Çobanın kollarını bıraktılar.

Memet bir et ve kemik külçesi halinde yüzükoyun yere yuvarlandı.

Nurettin Veli, Recep'i dürterek bağırdı:

-Nerede kız? Kız nerede?

İri yarı hizmetkâr, Him Him'a istifhamkâr bir nazar atfetti. Hasan korka korka mırıldandı:

-Hareme ilettik bey!

-Peki!. Peki!.

Bu iki kelime, Nurettin Veli'nin ağzından tıpkı bir homurtu gibi çıkmıştı. Ve Nurettin Veli, bu sözler ağzından çıkar çıkmaz seri adımlarla kapıya doğru yürümeye başladı.

Recep, kindar bir nazarla onu, arkasından süzdü.

Hatta nazarlarında güçlkle sezilebilen bu kini, kim bilir nasıl bir cesaretle açıkça izhardan bile çekinmedi:

Yumruklarını salları gibi oldu ve dişlerini gıcırdattı.

Nurettin, tam kapıdan çıkacağı sırada birden geriye dönerek bağırdı:

-Şu herifi kaldırın! Derhal hareme naklolunsun!.. Kendisiyle daha henüz hesaplaşmış değiliz..

BU, UPUZUN, ZAYIF VE SİSKA BİR ADAMDİ. SANKİ YED-KUDRET, BU ADAMIN AYAKLARINA AĞIR BİR GÜLLE BAĞLAMIŞ VE SONRA OMUZLARINDAN YAKALAYARAK ÇEKMiŞ, ÇEKMiŞ VE UZATMiŞTI. YOKSA BÖYLE BİR UZANIŞIN BAŞKA BİR TARZI OLAMAZDI.

..İşte Bu İdi O Herif, Ki Her Gün Sabahtan Akşama, Akşamdan Sabaha Kadar Elinde Ucu Kurşunlu Bir Kamçı, Sarayın Harem Dairelerini Dolaşır; Ve Bu İdi O Herif, Ki Her Gün Lüzumlu Lüzumsuz Güzel Cariyeleri Kırbaçtan Geçirirdi!.

Vay anasını!

Acaba bu herif daha ne yapmak istiyordu?

Çoban Memet'te zerre kadar hayatiyet görülmüyordu. Zavallının iki gözüne iki ok saplanmıştı. İki gözüne iki ok saplı bir adam, acaba bundan daha müthiş, nasıl bir işkenceye tâbi tutulabilirdi:

Ne yapılabilirdi bu adama?

Acaba bu adam henüz ölmemiş miydi?

Silahşörler bunu düşünmeye lüzum görmemişlerdi.

Madem ki bey emretmişti; bu emir çarçabuk yerine getirilmeliydi.

Ve.. Derhal çobanın başına üşüştüler.

Durmuş, sol kolundan yakaladı. Rüstem, sağ kolunu tuttu. Hım hım, ayaklarından kavradı.

Recep, gümüş şamdanlardan birini alarak önlerine düştü.

Hep birden beyi takip eylediler.

Geniş ve seri hatvellerle yürüdüler. Henüz bir dakika geçmemişti ki, harem dairesinin sırma saçaklı perdesi önüne vâsıl olmuş bulunuyorlardı.

Nurettin, elini kapının tokmağına atarak adamlarına başıyla bir işaret verdi:

-“Haydi!” diye bağırdı. Düşün arkama!

Sedef kakmalı kapının rezzeleri gıcırdadı.

Hep birden içeriye daldılar.

Bey, az evvel güzel sarışının göbeğini deştiği odanın önünden koşar gibi geçti.

Harem dairesinin büyük sofasını, gümüş şamdanlı dehlize vasleden bir ikinci perdeyi açtı. Ve tıpkı deminki gibi, karşısına çıkan sedef kakmalı bir ikinci kapının tokmağına el atarak adamlarına başıyla bir ikinci işaret verdi:

-“Haydi!” diye bağırdı. Varın arkamdan!

Kapı açıldı.

Nurettin içeriye daldı. Fakat haydutlar kafilesinin başında, elde şamdan yol alan Recep henüz ayağını eşiğe basmıştı ki, loşluklar arasından bir kol uzandı. Beş parmağı birbirine bitişik bir el, iri yarı tîr-endâzı geniş göğsünden itti.

İnce ve bir yılan ıslığı gibi soğuk ve keskin bir ses işitildi:

-Köpek! Nereye gidiyon? Dur orada!

Recep, boş bulunmuştu. O cüssede bir adamdan beklenilmeyecek derecede korkak bir hareketle geriledi.

Durmuş ile Rüstem ve him him. Hasan’da durakaldılar.

Bey, hayretle bakakaldı.

Evet; Bolu Beyi bile hayretle bakakaldı.

Mamafih bu hayret ve şu bakakalış uzun müddet devam eylemedi.

Nurettin Veli’nin geriye döndüğü görüldü.

Recep, kendisini iten eli göğüsleyerek ilerlemek istedi.

İnce ses bir defa daha bağırdı:

-Nereye gidiyon köpek?

Recep, fena halde hiddetlenmişti. Bu da kim oluyordu? Öyle değil mi ya? Bu da kim oluyordu? Beyle beraber ve beyin emriyle hareket eden bir saray muhafızının

göğsünden iten şu el ve şu elin merbut olduğu vücutta şahıslanan bu ince sesli de kim oluyordu?

Kendisi bir saray muhafızı idi. Bolu Beyi'nin sadık bir hâdimi idi. Ve Bolu Beyi emretmişti, bu emri yerine getirmek kaygısıyla hareket ediyordu. Kaşları kendiliklerinden çatıldılar. Adelelerinde dalaşmaya hazırlanan bir adamın hiddeti burgulandı.

Sağ elini, tıpkı bir ayı pençesi gibi kaldırdı. Göğsünü iten eli bileğinden kavradı. Bu ince kemikli, narin yapılışlı bir bilekti; ve şüphe edilemezdi ki Recep'in pençesi kuvvetli bir sıkışla şu bitişik parmaklı eli bu bilekten ayırabilirdi.

Mamafih bu kavga başlangıcı olduğu gibi kaldı.

Recep daha ilerisine varmadı. Varamadı.

Çünkü tam bu sırada bey yanlarına yaklaşmış ve muhafızının elini dürterek haykırmıştı:

-Bırak!

Bit-tab Recep'in pençesi, kavradığı ince bilekten ayrılıvermişti.

Nurettin Veli sesini, o eşek anırtılarına alışkın hançeresinden beklenilmeyecek bir derecede tatlılaştırarak söylendi:

-Haa.. Sen misin Kamber?

Loşluklar arasında bir karartı hareket eder gibi oldu.

Kapının iç tarafında zayıf, sıska bir vücut belirdi.

O az evvel cıyak cıyak bağırın ince sesin cevap verdiği duyuldu:

-Evet sultanım.. Benim!

Recep'in elindeki şamdanın ziyası, bu adamı, simasının en ince hatlarına varıncaya kadar aydınlatmıştı.

Muhafızlar gördüler ki bu uzun, upuzun boylu ve inadına zayıf bir adamdı.

Zayıf ve sıska bir adam.

Sanki yed-kudret bu adamın ayaklarına ağır bir gülle bağlamış ve sonra omuzlarından yakalayarak çekmiş, çekmiş ve uzatmıştı.

Yoksa böyle uzanışın başka bir tarzı olamazdı.

Omuzları damdaracıktı.

Kolları ve bacakları birer çöp kadar ince idi.

İnsan bu adamın bir yerini ellemeye korkardı.

Adeleleri biraz kudretli bir kol, azıcık kuvvetli bir sıkışla sarmaş dolaş olsa idi, muhakkak bir şeker kamışı gibi bu vücut yer yer çatlar, yer yer kırılır ve parçalanırdı.

Genç miydi? İhtiyar mıydı?

Burası meçhuldü. Saatlerce çalışılmış olsa idi bile bunu ayırt etmek muhakkak ki mümkün olamazdı.

Sapsarı bir rengi vardı. Çipil ve kirpiksiz gözlerinin her birisinde sanki zehirleyecek şey arayan birer engerek çöreklenmişti.

-Erkek miydi acaba?

Bu da şüphe edilecek bir cihetti. Yüzünde değil sakal ve bıyık, bir tek küçücük kıl bile görülmüyordu.

Mamafih ne Recep, ne de arkadaşları bu esrarengiz adamı görür görmez hayret etmediler. Bilakis az evvelki mümanaat karşısında gayr-i ihtiyari, duydukları hiddetten dahi üzerlerinde eser kalmadı.

Galiba bunu tanıyorlardı.

Hem galiba ne demek a efendim.. Elbette ki bu herifi tanıyorlardı. Ve elbette ki bu herifi tanıyacaktı.

Bir insan Bolu'da yaşardı da, Bolu Beyi'nin yanında çalışırdı da, bu adamı tanımaz olur muydu?

Şu ipince ve sipsivri vücut, beye zevk tellallığı yapardı.

Nurettin Veli'nin "Kamber" diye hitap ettiği bu adam, harem dairesinin beyden sonra gelen "Ali kıran ve baş keseni" idi.

Bolu Beyi'nin o yüzlerce cariyesini, mini mini hücreciklerinde tir tir titreten herif, bu idi.

Bu idi o herif, ki her gün sabahtan akşama, akşamdan sabaha kadar elinde ucu kurşunlu bir kamçı; sarayın harem dairesini dolaşır, ve bu idi o herif ki her gün, lüzumlu lüzumsuz, güzel cariyeleri kırbaçtan geçirirdi.

Bu adam ne yedi?

Ne içerdi?

Uyur muydu?

Uyumaz mıydı?

Bu cihazlar de, bir türlü halledilemeyen meçhullerdendi, hiçbir saraylı onun yatağına girdiğini, gözlerini yumduğunu, uyuduğunu bilmiyordu. Görmemişti.

Yine hiç bir saraylı bu sıska vücudun ağzını şapırdattığını tahattur edemiyordu.

Bey, elini dostane bir tavırla onun omuzuna atarak sordu:

-Peki.. Ne istiyorsun adamlarımdan?

**HAREM DAİRESİ KARISIZLIKTAN GÖZLERİ KARARMIŞ
SERSERİLERE GEÇİT YERİ OLAMAZ!**

KIZLAR! KIZLAR! HEEY KIZLAR!

PEKALA.. YA KIZ NEREDE? KIRMIZI ŞALVARLI KIZ NEREDE?

İnce ve kansız dudakları, tıpkı bir kadavra ağzı gibi açılıp kapandı.

Cevap verdi:

-Ne isteyeceğim?.. Hiç..

-O halde niçin adamımı göğsünden ittin?

-Niçin olacak? İçeriye girmesin diye..

-İçeriye girmesin diye mi?

-Evet..

-Peki ama onlara bu emri ben vermiştim.

Nurettin Veli'nin, hiç kimse ile bu tarzda konuştuğu görülmemiştir. Ve Nurettin Veli'nin karşısında bu tarzda konuşabilen bir adam tanınmıyordu.

Sıksa adam, beyin bu mütehakkimâne sözüne mukabele etmekten de çekinmedi:

-“Sen mi emir verdin?” dedi. Fakat senin emir vermen benim müsaade istilzam eder mi?

Recep, herifin bu cüretine hayret etmişti. Arkadaşları dikkatle kulak kabartıyorlardı.

Nurettin Veli tatlı tatlı cevap verdi:

-Elbette eder. Burası benim evim ve sen benim hizmetkârım değil misin “Kamber?”

Sahne cidden şayan-ı hayretti.

O demin kızın göbeğini deşen ve çobanın iki gözünü birden oklayan cebbar ve anüd herif sanki bu değildi.

Vay anasını?!

Şu sıksa herif, karşısında böyle lafına laf, sözüne söz yetiştirsin ve o Nurettin haydudu sussun ha...

Fakat buna imkân verilemezdi. Bu imkânsızdı.

Mamafih işte şu anda o gayr-i mümkün addedilen şeyin mümkün olabildiği görülüyordu.

Ve.. Kamber, sesinin inatçı ahengini bozmadan cevap verdi:

-Burası senin evindir. Evet doğru, söylersin bey.. Ve ben senin hizmetkârınım.. Evet doğru söylersin bey! Yalnız şunda yanılırsın ki, bir hizmetkâr her emri tutmaya ve dakikasında yerine getirmeye mecbur değildir.

-Neden?

-Çünkü bir hizmetkârın vazifesi beyine hizmet eylemektir. Bu hizmet ancak beyin lehine olmalıdır ki nâfi addedilebilsin.. Ve sadık bir hizmetkâr beyine nâfi olan hizmetleri, beyine mazarratı dokunabilecek hizmetlerden adam akıllı ayırt edebilir beyim.

Nurettin, ellerini kalçalarına dayayarak:

-“Pekala” dedi.

Ve;

-Fakat adamlarımın emirlerini ifa etmelerine neden mani oldun diye sordu. Bu da mı benim menfaatlerimi münhalldi.

Herif bilâ-fütur cevap verdi:

-Evet beyim.. Harem dairesi karısızlıktan gözleri kararmış serserilere geçit yeri olamaz.

Ve derhal ilave etti:

Silahşörlerinizin kucaklarında bir adam var.. Galiba bunu naklettirmek istiyordunuz.

Bir dakika bekleyiniz. Haremde, emirlerinizi yerine getirecek adam mı yok?

Bey, Recep’e döndü:

-“Herifi bırakınız oraya!” diye söylendi. Ve gidiniz işinize.

Dört muhafız, sanki havâ-yi nesîmî içinde erimişler gibi bir anda gözden siliniverdiler.

Sıksa herif bağırdı.

-Kızlar! Kızlar! Heeey kızlar!

Birçok kapının, birbiri ardı sıra açılışından çıkan bir ses işitildi. Sofanın dört bir tarafını çerçeveleyen kapıların hepsinde sarışın, kumral, kestane, lepiska, siyah, koyu siyah, tüylü ve türlü türlü birer dilber baş belirdi.

İnce sesli, sipsivri herif sağ elinde tuttuğu bir kırbacı sallayarak çıkardı:

-Koşuşun! Koşuşun!

Sarışın, kumral, kestane, lepiska, siyah, koyu siyah, tüylü ve türlü türlü başlı çırılçıplak bir sürü dilber, dört bir taraftan koşuştular.

Sofayı şehvet verici bir ılıklik kapladı. Bey, kapının önünde bir kemik torbası gibi bî-hareket duran Memet'i işaret ederek;

-“Kaldırın şunu!” diye haykırdı.

Kızlar, muhteriz adımlarla çobana yaklaştılar. Hepsinin elleri birden uzandı.

Her birisi çobanın bir tarafından yakalamak için yanı başındakileri dirsekledi.

Ve, anında Memet'i karga tulumba ettiler.

Etiler amma.. Eder etmez de her birisinin ağzından ve hep birden birer ve yek-pare bir çığlık fışkırdı.

Çobanın artık korkunç birer çukurdan başka bir manası kalmayan gözlerini ve bu çukurlara saplanmış duran okları görmüşlerdi.

Hepsini müthiş bir korku almıştı. Mamafih ağızlarından bir ikinci çığlık çıkamadı.

Korkularını izhar edemediler...

Bey önlerine düştü.

Seri hatvelerle, adeta koşar gibi sofayı arşınladılar.

Ta nihayette, Nurettin Veli'nin şahsına mahsus yatak odası vardı. Çobanı oraya kadar taşıdılar ve kapısının dış tarafında yere bıraktılar.

Sipsivri adam;

-“Haydi!” diye homurdandı. Defolun artık!

Kızlar geldikleri gibi koşa koşa kaçıştılar.

Ve her birisi, kapısı açık hücreciklerden birine daldı. Sayısı meçhul birçok kapının birbiri ardı sıra ve hep birden kapandıkları görüldü.

Nurettin Veli çobanın bir bacağından yakaladı.

Kamber öbürünü tuttu ve bey ile hizmetkâr yan yana ve geri geri yürüyerek her şeyden bî-his görünen zavallı Memet'i odadan içeriye soktular.

Bolu Beyi adamını arkasından dürttü:

-Kız nerede? Kırmızı şalvarlı kız nerede!

YULARINDAN BOŞANMIŞ BİR AYGIR GİBİ...

ÇÖZ ÇÖZ, ŞUNUN BAĞLARINI ÇÖZ!..

Kamber Elindeki Kırbacı Bir Tarafa Fırlattı. Seri ve Alışkın El Hareketleriyle, Ağzındaki Tıkacı Çıkardı..

İpince ve sipsivri adam sağ elinde tuttuğu kırbacı odanın bir köşesinde tespit ederek gözünü bilgiçlik taslayan bir adam gibi kırptı:

-İşte beyim.. Nah karşındaki sedirde..

Nurettin'in kafası bir şimşek suretiyle gösterilen tarafa döndü.

Hakikaten orada, Kamber'in kırbacı uzattığı tarafta, kuş tüyü şiltelerden müteşekkil bir sedir üzerinde, ölü gibi bî-hareket duran bir cisim vardı.

Nurettin, yularından boşanmış bir aygır gibi oraya doğru koştu.

Evet.. Kız odada idi. Bu bî-hareket duran cisim; kırmızı şalvarıyla, göğsünün dikliklerini bütün güzellikleriyle meydana çıkartan daracık kırmızı mintanıyla, kınalı tırnakları ve sapsarı saçlarıyla beraber dilber gelinciğin ta kendisiydi.

Elleri, ayakları sımsıkı bağlı bulunuyordu.

Galiba, tıpkı çoban Memet gibi onun da ağzına bir tıkaç yerleştirilmişti ki; hiç sesi çıkmıyordu.

Nurettin'i görünce, güzel gözlerinde derin bir infial canlandı.

Kamber, tehditkâr bir tavırla kırbacını havaya kaldırmış, Memet duruyordu.

Bey, kızın kalın organlar içinde sımsıkı bağlanmış vücuduna baktı, baktı, baktı.

Güzel yavrunun dolgun kalçalarını, itile kakıla ötesi berisi yırtılmış şalvarı altında yer yer gözükken beyazlıklarını, yutkuna yutkuna süzdü.

Sonra yavaşça;

-“Kamber! Kamber!” diye fısıldadı.

Sipsivri, upuzun herif, acul hatvelerle beyine yaklaştı:

-Emret sultanım..

Nurettin, kenarlarından pis pis salyalar akan kalın dudaklarını kıpırdatarak:

-“Çöz!” diye söylendi. Çöz şunun bağlarını!

Kamber, elindeki kırbacı derhal bir yere fırlattı.

Çabuk ve alışkın, el hareketleriyle göz açıp kapayıncaya kadar kızın bağlarını çözdü.

Fatma, şöyle bir gerindi.

Ve anında ağızındaki tıkacı çıkararak yerinde doğruldu.

Şaşkın bir bakışla etrafına göz gezdirdi. Sonra bir zıplayışta ayağa kalkarak beyin yanına yaklaştı.

Pervasız bir hareketle Nurettin’in yakasına sarılarak bağırdı:

-Herif.. Kim oluyon? Kim oluyon.. Yoksa “Uğruluk mu” ediyon sen?

Kamber, der-akab kırbacını sallayarak kızın üzerine atılmak istedi. Lakin Nurettin Veli müsaade etmedi...

Dürüş bir tavırla onu göğsünden iterek haykırdı:

-Bırak! Bırak! Karışma sen!

Genç kız, sıksa herife bakmadı bile..

Nurettin’in yakasına daha büyük bir hırsla sarıldı. Beyin ipek mintanını parçalayacakmış gibi çekerek sağ eliyle çenesine şiddetli bir yumruk aşketti ve gırtlığını yırtı yırtı çıkan bir sesle bağırdı.

-Heee? Ne susuyon? Söylesene! Uğru mu oluyon sen?

Kamber, kırbacını tekrar ve bilâ-ihhtiyar kaldırdı. Kaldırdı ve dişlerini gıcırdattı.

Bolu Beyi’ne uğru denilebileceğini bir türlü havsalasına sığdıramamıştı galiba..

Bey, yan gözle işaret ettiği halde kırbacının kurşunlu ucuna havada tehditkâr bir daire resmettirmekten kendini alamadı.

Uğru demek, hırsız demektir. Haydut demektir.

Hiç Nurettin Veli'nin suratına "Sen bir haydutsun!" diye bağırılabilir miydi?

Ve;

-“Bırak beni! Bırak beni beyim!” diye haykırdı. Bırak beni de şu kaltağın terbiyesini vereyim.

Ve der-akab, ince bacakları üzerinde bir çöl çekirgesi gibi sıçrayarak kıza saldırdı.

Lakin Nurettin Veli, bu defada yine ve şiddetle mümanaat etti.

Sol kolunun ani bir hareketiyle Kamber'in bileğini yakaladı.

Kemiklerini kırmak istiyormuş gibi bir şiddetle sıktı; ne olduğunu şaşırان sıska herifin kırbacını elinden aldı ve alır almaz sapını bütün kuvvetiyle Kamber'in suratına yerleştirdi.

Sonra, inlemesine, söz söylemesine meydan vermeden sıska herifi belinden kavradı. Ve anında odadan dışarı attı.

Kapıyı sıkı sıkı kapadı.

Sürmeledi.

Müthiş bir can sıkıntısıyla;

-“Ooof... Sersem herif!” diye mırıldandı. İşimiz yok da seninle mi uğraşacağız?

**FATMA, ARTIK GEMİ ADAM AKILLI AZIYA ALMIŞTI.
MÜTHİŞ BİR ASABİYETLE BEYİN YAKASINA SARILDI. HIZLA ÇEKTİ.
İPEK MİNTAN BİR BAŞTAN BİR BAŞA “CARRRT!” DİYE
YIRTILIVERDİ.**

Bütün bunlar, ancak göz açıp kapamaya kâfi gelecek kısa bir zaman içinde cereyan eylemişti.

Mamafih Fatma, bunları pek tabii bir hal olarak karşılamıştı. Hiç, hayret bile etmedi.

Ve.. Kapıyı sürmeler sürmelemez, tekrar ve derhal Nurettin'in yakasına sarılarak haykırdı:

-Ne istiyon bizden? Heee.. Uğru herif! Ne istiyon bizden?

Bey, anlaşılan, güzel kızın şu kızgın ve hadid hücumunu seyretmekle zevk-yâb oluyordu; ki gözleri süzölmüşü ve dudaklarının bükölüşlerinde misilli ender tadılır edilir bir haz seziliyordu.

Fatma, mini mini elinin içini, kınalı tırnaklarına deldirecekmiş gibi sıkıdığı yumruklarını, birbiri ardı sıra ve üst üste üç defa çenesine indirdiği halde yine sesini çıkarmadı. Yine istifini bozmadı.

Güzel kız suallerine cevap alamayınca bir kat daha kızdı: Kırmızı patikli küçücük ayaklarını, şalvarının göbeğini setreden kısmında, insanı şehvetten kudurtacak çukurcuklar hatlandırarak kaldırdı; kırmızı patikli küçücük ayakları, üst üste iki üç defa herifin dizlerini tekmeledi.

Nurettin, yine tınmadı.

Fatma artık, gemi adam akıllı azıya almıştı. Müthiş bir asabiyetle beyin yakasına sarıldı.

Hızla çekti.

İpek mintan "Carrt!" diye bir baştan bir başa yırtıldı.

Ve kudurmuş gibi bağırdı:

-Herif! Beni çıldırtmak mı istiyon! Hee? Çıldırtmak mı istiyon beni?

Uğru herif! Söyle! Ne yaptın Memet'imi? Memet'im nirede?

Bey, galiba bu son سوالın kızın ağzından çıkmasını bekliyordu; ki derhal çenesi açıldı:

-“Memet mi nerede! Memet’in nerede olduğunu mu öğrenmek istiyorsun?”
diye sordu ve gözlerini kırparak, müstehzi müstehzi kıza, başıyla yeri gösterdi:

-”İşte” dedi. (Memet’in) işte!

Bu cevap Fatma’nın üzerinde bir yıldırım tesiri yapmıştı.

Kız, sanki yıldırımla vurulmuş gibi birden sustu.

Ve bir an, mermer bir heykel gibi bî-hareket kaldı.

Nurettin Veli, sol gözünü kırparak, yarı açık dudakları arasından mırıldandı:

-İşte.. Memet’in işte.. Yerde yatıyor Memet’in!

Ve sonra birden, sesinde yine o kindar ahengi canlandırarak bağırdı:

-Niçin böyle budalalaştın? Heee! Niçin böyle budalalaştın? Kapansana nişanlının üstüne!

Fatma gözlerini zemine dikmiş, zemini baştanbaşa kaplayan İran halısı üzerinde yüzükoyun uzanmış duran Memet’e bakıyordu.

Şaşkın şaşkın;

-“Üzerine mi kapanayım?” diye söylendi. Üzerine mi kapanayım?

Bey;

-“Elbette!” diye gürlledi. Elbette..

-Niçin?

-Niçin olacak? Geberiyor artık da onun için!.

(MEMET), (MEMET’İ) ÖLÜYORDU HA?!

BİR SÂİR-FİL-MENÂM GİBİ KENDİNİ BİLMEKSİZİN YÜRÜDÜ.

ÇOBANIN YANINA GİTTİ.. DİZLERİ YAVAŞ YAVAŞ BÜKÜLDÜ..

**NURETTİN BU SAHNEYİ KUDUZ BİR ZEVK VE HAZLA
SEYREDİYORDU..**

BEY, ŞEYTANİ BİR KAHKAHA FIRLATTI!

Bu son sözler, köy kızının sanki kafatasını açmıştı. Ve sanki güzel köy kızının kafatasını açan bu sözler, kırmızı gelinciğin beynini yerinden taramış, çekip almıştı.

Zavallı kızın kalbine sanki bir hançer saplanmıştı.

Sanki uzun tırnaklı bir cadı eli kızcağızın göğsünü yırtmış, içine dalmış ve söküp yere atmıştı.

Ne düşünebiliyordu; ne de nefes alabiliyordu. Memet ölüyordu haa? Memet'i ölüyordu haa?

Bu herif çıldırmış mıydı yoksa?

Memet, Memet'i ölüyordu haa?

Buna imkân mı vardı?

Nesi vardı Memet'inin? Ne yapmışlardı o arslan Memet'ine... Ki öleceğinden dem vuruyorlardı?

Bir sâir-fil-menâm gibi, kendini bilmeksizin yürüdü. Çobanın yanına gitti.

Dizleri yavaş yavaş büküldü, yavaş yavaş bükülen bu dizler halıya değdi.

Nurettin bu sahneyi, kuduz bir zevk ve hazla seyrediyordu.

Fatma'nın mini mini elleri, titreye titreye delikanlının omuzlarına uzandı.

Dilber kızın dudaklarından işitilir işitilmez bir fısıltı çıktı:

-Memet.. Memet.. Bak bana Memet!

Bolu'nun haydut kılıklı beyi bıyık altından gülerek bağırdı:

-KIZ! KIZ! Heeey deli kız!

-Ne var?

Fatma, sarı saçları birbirine karışmış başını hafifçe kaldırdı.

Nurettin, ellerini kalçalarına dayayarak birkaç neşeli ve şakrak kahkaha attı:

-Hahhahhahhaa.. Hahhahhaa!

Ve gözlerini, kızın masum bakışlı gözlerine dikerek şu sözleri haykırarak haykırdı:

-Deli kız! Deli kız! Delirdin mi sen a kız?

Fatma alıkklaşmıştı:

-“Neden!” diye sordu. Neden deliriyor muşum?

-Neden mi? Kör oğlana “Bana bak!” diyon da ondan.. Hiç iki gözü kör bir adam bakar mı? Haydi baksın diyelim.. Görür mü?

Kırmızı gelinciği bu son hitap adeta felce uğratmıştı. Bir çılgın gibi, çıldırması gibi bağırdı:

-Neeee? Neeee? Memet’imin gözleri körmüş; kör mü oldu Memet’im?

Bey, şeytani bir kahkaha fırlattı:

-Öyle ya.. Kör oldu ya.. Ne zannettin? Ve zehir kusan bir yılan gibi ilave etti:

-Onu demin kör ettiler.. Demin iki gözünü oyduklar Memet’in!

Fatma bu sözleri işitmedi.

Bir deli gibi nişanlısının üzerine atıldı.

Yüzükoyun yatan delikanlıyı, omuzlarından kavrayarak sırt üstü çevirdi.

Evet.. Sırt üstü çevirdi ve çevirir çevirmez keskin bir çığlık çıktı ağzından:

-Aaay.. Memet! Memet!

Bu enin, Nurettin’in deccal suratında büyük bir zevk ve neşe canlandırdı.

Bolu Beyi, sağ elini hançerinin kabzasına atarak bağırdı:

-Gördün mü? Gördün ya kız? Yalan söylememişim demek!.

Fatma gözlerine inanamıyordu.

O zeki parıltılı, süzgün bakışlı, kara gözler, o her birinin içinde birer aşk volkanı yanan tatlı bakışlı gözler kör olmuştu ha?

Hayır hayır.. Köy dilberi buna bir türlü inanamıyordu.

Bakıyordu... Bakıyordu, bakıyordu.

Artık o süzgülü parıltılı gözler görünmüyordu. Artık o her birinin içinde birer aşk volkanı yanan gözler parıldamıyordu.

Ah.. Hayır hayır . Buna inanılmazdı...

İçinde yeis sanki bir umman gibi köpürdü, kaynadı.

Ve bu umman, gözbebeklerinde katrelendi. Ve gözbebeklerinde katrelenen bu umman, kirpiklerinden süzüldü. Taşa taş, coşa coşa yanaklarından şelalelendi.

Nurettin Veli;

-“Oh.. Ağla!” diye homurdandı. Ohh.. Ağla!. Ağla ve inle!.

Fatma, başını hayretle kaldırdı.

Karşısında ıstıraplarından ve hıçkırıklarından zevk ala ala, kendisini süzen adama kısa bir nazar atfetti.

Birden bir zıplayışla ayağa kalkarak:

-“Neee?” diye haykırdı. Neee.. Ağlayayım mı demek? Ağlamaklığımı mı istiyorsun? Uğru herif! Uğru herif!

Ve anında, Nurettin Veli'nin üzerine saldırdı.

Mini mini ellerinden ümit edilmeyecek bir şiddetle herifin boynunu yakaladı. Sıktı, sıktı, sıktı...

ÇEKİL! ÇEKİL DİYORUM YOKSA..

-NE Mİ YAPARIM? GEBERTİRİM SENİ.

-SEN Mİ? BENİ,, BENİ HA?

İSTİKRAH VERİCİ BİR KAHKAHA İŞİTİLDİ.

Bey, evvela bunu istihza ile karşılamıştı.

Şu ufak tefek kız, kendisine hücum ediyordu ha?.

Eh.. Bundan korkulur muydu?

Şu mini mini yavrunun hiddetinden ve şiddetinden nihayet zevk alınabilirdi ve nihayet, şu mini mini, yumuk ellerden gelecek darbelere kahkaha ile mukabele edebilirdi.

Fakat bir haydutlar reisinden başka bir şey olmayan Bolu Beyi, bir saniye geçer geçmez kızın ayağını fehmediyordu.

Yeis, elem, kin ve gayz kırmızı gelinciğin bileklerinde, adeta bin bir veli kudreti yaratmıştı.

Boynu boğulacakmış gibi sıkıldı. Az kalsın şaka maka derken, zevk alıyorum zannederken cehennemi boylayacaktı.

Birden, kızın bileklerine sarıldı. Ellerini hızla boynundan ayırdı. Bütün kuvvetini sarf ederek Fatma'yı itti.

Bu, şayan-ı hayret bir mücadelenin başlangıcı oldu. Kırmızı gelincik korkmadı, perva etmedi.

Birkaç adım geriledi ve akabinde daha büyük bir hırs ve şiddetle Nurettin'in üzerine atıldı. Deminkinden daha büyük bir gayz ile ellerini hasmının boynuna uzattı.

Bey;

-“Çekil kız!” diye haykırdı. Saldırma bana çekil!

Kırmızı gelincik masum bir hiddetle sordu:

-Niçin? Niçin?

Ve avurtlarını yerinden oynatacakmış gibi dişlerini gıcırdatarak bağırdı:

-Senin üzerine saldırmayacağım da kimin üzerine saldıracağım uğru herif! Memet'in gözlerini sen çıkardın öyle mi, öyle mi? Ben de senin gözlerini çıkaracağım uğru! Tonguz uğru!

Beline enfes inhinalar vererek tekrar hücum etti.

Bolu Beyi elini hançerine atarak güzel kızı yıldırımak istedi:

-Çekil diyorum! Çekil yoksa...

-Eey.. Ne yapacaksın bana? Ne yapabileceksin bana..

-Ne mi yaparım sana? Gebertirim seni!.. Anlıyor musun gebertirim seni!

Mini mini kız, çılgın kahkahalarla gülerek haykırdı:

-Sen mi geberteceksin? Beni mi geberteceksin?

-Evet ben geberteceğim ve seni geberteceğim..

-Uğru! Uğru! O elindeki hançerle beni korkutamazsın.. Az bekle şimdi görüşürüz. Bakalım sen mi beni öldüreceksin.. Yoksa ben mi senin canını cehenneme yollayacağım..

Tekrar daha büyük bir şiddetle beyin üzerine hücum etti ve tam Memet'in yanından geçerken süratle eğildi. Çobanın sağ gözüne dalmış duran oku hızla çekti ve az evvel sevgilisinin gözünü oyan ve sevgilisinin kanıyla mülemma bulunan bu oku tıpkı bir hançer gibi havaya kaldırarak Nurettin'in üzerine saldırdı.

Bu sahnenin bütün teferruatını bey, zevkperest nazarlarla takip ediyordu. Hiç şüphesiz kızın dar mintanını ve daracık belli şalvarı içinde seyrine doyumaz hatlar resmeden vücudu, ayrı ayrı haz kaynağı idi.

Fakat işin artık şakaya gelir bir ciheti kalmamıştı. Güzel kızın mavi gözlerinde intikama susamış birer yırtıcı kaplan belirlemişti.

Hemen Fatma'nın sağ kolunu yakaladı, bileğini müthiş bir şiddetle burdu. Kırmızı gelinciğin ağzından acı bir feryat çıktı.

Mini mini elleri açıldı. Aşığının katilini katletmek için aşığının gözünden çıkardığı ok, titrek parmakları arasından yere düştü.

Nurettin Veli vakit kaybetmeksizin, derhal hançerini kınından çıkardı.

Karar vermişti. Durmaya gelmezdi. Bu kız da bir an evvel aşığının yanına göndermeliydi.

Hemen Fatma'nın üzerine yürüdü.

Kız, evvela müteredit davrandı. Kaçmak istemedi. Bekledi. Hatta bir fırsatını kollayarak Memet'in sol gözündeki oku kavradı.

Fakat işin lamı cimi kalmamıştı. Nurettin Veli'nin, gözleri analarından uğramış bir halde üzerine yürüdüğünü görünce, geri geri çekildi.

Bolu Beyi:

-“Haydi!” diye haykırdı. Kaç bakalım.. Kaç bakalım nereye gidebileceksin?

İstikrah verici bir kahkaha işitildi. Nurettin hançeri havada, dişleri birbirine kenetlenmiş bir halde gözlerini kıza, kızın dar mintanında teressüm eden mini mini memelerine dikerek yavaş yavaş ilerledi.

Fatma geriledi.

O ilerledi.

Fatma geriledi.

O ilerledi.

Nihayet Fatma'nın gerileyecek yeri kalmamıştı.

Nurettin, muzaffer bir nida fırlatarak güzel gelinciğin üzerine atıldı ve atılır atılmaz murassa hançeri tutan kolunu kızın iki memesi arasına nişanlayarak hızla aşağı indirdi.

Çılgın bir çığlık işitildi.

Bunu kırılan camın ve kopan bir pervazın şangırtısı takip etti.

Ve akabinde, Nurettin Veli'nin ağzı hayretle açıldı.

Hançeri elinden düştü. Gözleri analarından uğrayacaklarmış gibi büyüdüler..

Sol eli, kapağı kaldırılmış bir fırına benzeyen ağzına daldı.

Ve Bolu Beyi'nin yavaş yavaş gerilediği görüldü.

Acaba ne olmuştu?

CAMLAR KIRILMIŞ, PENCERE PALDIR KÜLDÜR YERE

YUVARLANMIŞTI.

FATMA, AZRAİL'İ GÖRMÜŞ BİR SERÇE GİBİ ÇIRPINA ÇIRPINA

GERİLEMİŞ VE ÇILGIN BİR ÇIĞLIK FIRLATMIŞTI.

DECCAL HERİF, ARTIK TIPKI BİR KÖRKUYU AĞZINA BENZEYEN

DELİKTEN KARANLIKLARA BAKAKALMIŞTI!

Sarayın Bir Numaralı Muhafaza Kulesinde Nöbet Bekleyen Muhafıza İnme İnmişti.

Ne mi olmuştu?

Bir mucize olmuştu. Evet, bir mucize...

Hiç beklenilmeyen ve hiç ümit edilemeyen bir hadise olmuştu.

Buna mucize denilemezdi de ne denirdi?

Nurettin'in hızla inen hançeri hedefine saplanamamıştı.

Muhakkak bir ölüme namzet olan kızın, iki memesi arasına nişanlanan darbe boşa gitmişti.

Çünkü hedef ortadan kaybolmuştu. Çünkü güzel kız kayıplara karışmıştı.

Haydi bu suali, hep beraber bir defa daha tekrar edelim:

-Acaba ne olmuştu?

Ne mi olmuştu? Bir mucize olmuştu ve bakınız bu mucize nasıl olmuştu..

Nurettin Veli'nin hususi yatak odası, büyük ve geniş bir pencereden hava ve ziya alırdı.

Sarayın diğer odaları ile bu odanın arasındaki belli başlı farklardan biri de bu idi.

Cariyelerin hapsedildikleri mini mini hücrelerde, tavana yakın, birer küçük menfezden başka pencereye benzer bir şey yoktu.

Halbuki beyin odasındaki pencere, oymalı, ince ceviz pervazlara tutturulmuş rengarenk camlarla göze hoş ve muhteşem bir manzara arz ederdi.

Muhakkaktı ki bu oymalar ve bu camlar, mahir ve sanatkâr ellerden çıkmış kıymetli ve nefis birer eser idiler.

Zeminden iki karış irtifasında bir duvarla ayrılan bu pencere ta tavana kadar yükseliyordu.

Fatma, gerileye gerileye nihayet buraya kadar gelmiş ve buraya gelince pür-havf ve hirâs arkasını pencereye dayayıvermişti.

Nurettin, işte tam bu sırada hançerini; kollarını gererek titrek parmaklarla duvara tutunmaya çalışan kızcağızın iki memesi arasına indirmek istemişti.

Fatma, Azrail'i görmüş bir serçe gibi çırpınarak çılgın bir çığlık fırlatmıştı.

Ve akabinde can havli ile yerinde zıplayıvermişti.

İşte bu anda, kırılan bir camın ve kopan bir pervazın şangırtısı ve gürültüsü işitilmişti.

Üzerlerindeki derin oymalardan dayanıklıkları hadd-i asgariye inmiş bulunan ceviz pervazlar; bütün kuvvetiyle yüklenen kızın sıkletine mukavemet edememiş ve edemeyince pencere, olduğu gibi çerçevelerinden kurtularak zifiri karanlık içinde yüzen boşluğa yuvarlanıvermişti.

Nurettin'in hançeri, işte bunun için hedefini bulamamıştı.

Deccal herif, birdenbire ne olduğunu şaşırmıştı. Artık tıpkı bir körkuyu ağzına benzeyen pencereye bakakalmıştı.

Bakakalmış ve hayretten bir karış açılan ağzına, ahmak bir çoban gibi sol elini daldırıvermişti.

Mamafih bu hayret, bu afallayış ve bu budalalık uzun sürmedi.

Nurettin birden aklını başına topladı. Pencereye doğru koştu:

-“Ooh.. Öldü!.. Öldü!” diye homurdandı. Muhakkak ki öldü..

Bu endişe, hiç de merhamet eden bir insanın endişesi değildi. Ve hiç şüphesiz ki bu homurdanmasıyla Nurettin, itmam edilememiş bir behimî zevkin mersiyesini söylüyordu.

Elbette ki kız, ölmüştü. Hiç minare boyu bir yükseldikten, tepe taklak, mermer bir zemin üzerine yuvarlanan şu köy güzeli ölmez olur muydu?

Muhakkak ki beyni patlamış olacaktı, muhakkak ki yine şu dakikada çoktan öbür dünyaya göç etmiş bulunuyordu.

Dışarda tatlı bir rüzgâr esiyordu. Sarayı çerçeveleyen meşcereden esrarla dolu bir hışırtı yükseliyordu.

Bey, zifiri karanlıklara bir lahza kadar gözlerini daldırarak etrafa kulak verdi..

Galiba hafif bir gürültü işitmişti.

Başını pencereden dışarıya çıkardı. Daha büyük bir dikkatle gecenin sükûnunu dinledi.

Evet evet.. Hafif bir gürültü.. Bir ses.. Güçlükle nefes alan ve inleyen bir adamın sesi..

-“Vay anasını!” diye söylendi. Vay anasını! Acaba  lmedi mi? Bu kadar yüksekte düştüğü halde hâlâ mı yaşıyor?.

Birden, yüzünde bir sevinç dalgalandı:

-“Oh..” diye haykırdı. Tam zamanı! Tam zamanı!. Hemen yanına gitmeli.. Hemen yanına gitmeli ve..

Derhal eğildi, az evvel yere düşen hançerini eline aldı:

-Ve adam akıllı deşmeli göbeğini!.

Kapıya doğru koştı.

Mandalı kavradı.

Lakin bu mandal  evrilmedi.

Açılmadı.

Daha doğrusu a amadı kapıyı..

Mandalı kavrayan eli üzüldü.

Kafasını geriye döndürdü.

Bir lahza kadar durakladı.

Bir ses işitmişti.

Bir başka ses, taze nallanmış bir atın doludizgin uzaklaşan sesini..

Hemen geriye döndü.

Kendinden geçmiş bir halde pencereye yanaştı.

Dışarıya baktı.

Evet evet.. Yanılmıyordu. Yanılmamıştı.

Kulaklarına çarpan ses, uzaklaşan bir atın nallarından çıkan sestir.

-“Lakin.. Lakin..” diye homurdandı. Kim gidiyor? Nereye gidiyor bu at?. Ve derhal, bir sekişte kapıya vardı. Mandalı süratle çevirdi. Ağıla saldıran kuduz bir kurt gibi dehlizi geçti.

Sofayı geçti.

Merdivenleri indi.

Avluya fırladı.

Koşa koşa muhafaza kulesine gitti.

Gecenin bu ilerlemiş saatinde nöbetçi, yere çömelmiş, iki eliyle sımsıkı tuttuğu mızrağına kafasını dayamış, horul horul uyuyordu.

Hançerinin kabzasını şiddetle muhafızın kafasına indirerek bağırdı:

-Uyan! Uyan melun!

Nöbetçi, uyku sersemi, yayına basılmış bir kukla gibi yerinde doğruldu.

Doğruldu ve karşısında Nurettin Veli’yi görür görmez yıldırımla vurulmuş gibi tekrar yere yıkılıverdi.

Bey, herifin beline üst üste birkaç tekme indirerek;

-“Kalk oğlan! Kalk!” diye haykırdı. Kalk! Nereye gitti bu at?. Kim çıktı saraydan?

Lakin nöbetçisinin sesi çıkmadı.

Bolu Beyi’nin nöbet başında uyuyanları derhal öbür dünyaya gönderttiğini bilen zavallı, çoktan adem diyarını boylayıvermişti.

Sarayın bir numaralı muhafaza kulesinde nısfül-leyl nöbetini bekleyen şu ismi meçhul nöbetçiye inme inmişti.

**MEŞALENİN KIZIL ZİYASI KARANLIKLARI YIRTTI! HEP BİRDEN
GÖRDÜLER Kİ YERDE BİR ADAM YATIYORDU..**

YA BU AĞAÇ DALININ KIRILMASINA NE DEMELİYDİ?

KIZ KARKAYBOLMUŞTU. SANKİ YER AÇILMIŞ VE KIRMIZI GELİNCİK YEDİ KAT YERİN DİBİNE GÖMÜLMÜŞTÜ.

Nurettin Veli, üst üste birkaç tekme daha indirdiği halde nöbetçinin kımıldanmadığını görünce galiz bir küfür savurarak muhafızların koğuşuna doğru koştu.

İki elini ağzının iki tarafına dayayarak avazı çıktığı kadar bağırdı:

-Heeeeey!. Melunlar! Melunlar? Neredesiniz bre melunlaaaar?.

Sanki kıyamet kopmuştu.

Sanki güneş sönmüştü de etraf zifiri bir karanlığa gömülmüştü.

Sanki Nurettin'in ağzında İsrail'in suru ötmüştü.

Sanki mahşer kurulmuştu.

Tıpkı üç mukaddes kitabın haber verdiği gibi, karanlıkların sinelerinden yer yer ateşler fışkırdı. Yüzlerce adam, sağdan soldan avluya üşüştü.

Belliydi ki hepsi derin bir uykudan henüz uyanmışlardı. Hepsi uyku sersemi idiler.

Cepkenlerini, şalvarlarını alelacele sırtlarına geçirdikleri anlaşılıyordu.

Kimisinin çözükle uçurları sarkıyordu, kimisinin kuşağı yerlerde sürünüyordu. Recep de bunların arasında idi. Elinde kızıl alevler neşreden bir meşale tutuyordu.

Beye yaklaştı:

-“Ne var sultanım?” diye sordu.

Nurettin Veli; kendinden geçmiş bir halde sadık adamının üzerine doğru yürüyerek;

-“Ne mi var?” dedi. Ne olduğunu sen mi bana soracaksın? Yoksa ben mi sana?

Muhafızlar, sarayın esrarengiz ve karanlık bin bir sergüzeştine iştirak etmiş adamlardı. Beyin fevkal-hadd hiddetli olduğunu görünce, hepsi birer kenara sıvıştılar..

Öyle ya.. Ne olur olmazdı.. “Eğer hevâhî selâmet der-kenar-ı üst.”

Nurettin Veli, Recep’in sağ bileğinden kavrayarak haykırdı:

-Kim çıktı şimdi saraydan?

-İri yarı hizmetkâr hayretle kekeledi:

-Saraydan bu saatte kim çıkabilir?

-At seslerini işitmedin mi?

-Hayır beyim.. İşitmedim..

-İşitmedin ha?. Bir at, dörtнала avluda koşturuluyor... Ve sen bunu işitmiyorsun ha? Nerede idi kulakların?

Recep hiddetlenmişti. Emri altında birer köpek gibi, her gün bin bir tahrikine hedef olan muhafızların gözü önünde tahkir edilmek nefesine kerân gelmişti.

Asabi asabi;

-“Uyuyordum..” diye bağırdı. Bu saatte uyanık duracak değilim ya? Nöbetçi var kapıda. Eğer saraydan birisi çıktıysa bunu onun bilmesi lazım..

Bey, bir tek kelime söylemeksizin adamını çekti.

Arkasından sürükledi.

Hızlı hızlı yürüdü.

Avlunun, kendi odasının altına tesadüf eden kısmına doğru gitti. Muhafızlar da kendilerini takip ettiler.

Nurettin hem yürüyor, hem de bağıırıyordu:

-İşitmiyor musun? İşitmiyor musun? Bir ses, bir inilti, ölen bir adamın can çekişmesine benzer bir ses geliyor.. İşitmiyor musun?

Recep;

-“Beli! Beli!” diye söylendi. Hafif bir ses.. Can çekişen bir adamın sesi:

Ve sol elinde tuttuğu meşaleyi ileriye doğru uzatarak haykırdı:

-İşte! İşte! Tam şurada, ağacın altında yatıyor..

-Kim?

-Bir adam..

Telaşlı bir koşuşma oldu.

Muhafızlar, bey ve Recep hep o tarafa üşüştiler.

Meşalenin kızıl ziyası karanlıkları yırttı.

Hep birden gördüler ki; yerde bir adam yatıyordu.

Ötede beride rengârenk cam kırıkları göze çarpıyordu.

Recep, yanılmamıştı.

Bey hayretle irkildi.

Vay anasını! Bu ne garip işti böyle.. Dikkatli dikkatli baktı.

“Acaba yanlış mı görüyorum” diye gözlerini ovuşturarak bir defa daha baktı.

Evet evet yerde yatan bir adamdı.

Pala bıyıklı, orta yapılı, uzun boylu bir adam.

Yüzükoyun yere uzanmıştı.

Üzerine kalın ve koskocaman bir dal yığılmıştı.

Elbisesinden anlaşılıyordu ki, bu da sarayda muhafızlarından biriydi.

Hiç kıdılanamıyordu.

Galiba bir yeri kırılmıştı.

İnim inim inliyordu.

Nurettin Veli, garip bir nazarla herife bakakalmıştı.

Fakat bu da nereden çıkmıştı?

Ne arıyordu burada?

Acaba nasıl bir maksatla gelmişti?

Ya bu ağaç dalının kırılmasına ne demeliydi?

Nasıl olmuştu da bu ağaç dalı bu adamın üzerine yüklenivermişti.

Fatma ortada yoktu. Karkayıp olmuştu. Sanki yer açılmış ve kırmızı gelincik yedi kat yerin dibine gömülmüştü.

Nurettin, herifin üzerine eğilerek omzunu dürttü:

-“Heeey.. Bana bak.” diye haykırdı. Kimsin sen?

Birbirinden acıklı bir sürü enin ile karışık bir ses, ağızdan çıkar çıkmaz ölen kuvvetsiz bir ses, ağaç dalının altında inim inim inleyen adamın sesi cevap verdi:

-Ben mi? Ben muhafız Ali.. Üçüncü “Kol” Onbaşı.

-Peki.. Ne arıyorsun burada?

-Bağbaşı.. Kulesinde.. Nöbetim vardı. Oradan dönmüştüm...

-Eeey...

-Hayvanımı kaşandırdıyordum... Bir şangırtı işittim. “Ne oluyor?” demeye kalmadan kafama hızla bir şey çarptı. Yere düştüm.. Of.. Belim.. Belim.. Belim..

Bu izahat kâfi idi. Hadise anlaşılıyordu.

Muhakkak kız, pencereden düşerken bir dala çarpmış ve kırılan dal; sukutun şiddetini tahfif eylemişti.

Binaen-aleyh pencereden yere düşmekle beraber kıza hiçbir şey olmamıştı.

Meçhul muhafız, hayvanını kaşandırdığından bahsediyordu. Halbuki hayvan ortada yoktu. Herhalde demin işitilen nal sesleri, bu hayvanın ayaklarından çıkmış olacaktı. Demek ki kız hadiseden sağ ve salim kurtulmakla kalmamış, saraydan firar etmeye de muvaffak olmuştu.

ACABA GENÇ KIZ NEREYE GİTMİŞTİ? KARANLIKLAR İÇİNDE HANGİ MESUT TESADÜF ZAVALLI YAVRUYU BU HERİFLERİN ELLERİNDEN VİKAYE EDEBİLİRDİ?

Birden, beyin kafasında bir şimşek çakıverdi.

Derhal haykırdı:

-Çocuklar.. Atlara! Atlara haydi atlara!.

Muhafızlar doludizgin ahırlara doğru koşuştular ve hepsinin gitmesiyle gelmesi bir oldu. Hepsi bir lahza içinde atını eyerlemiş ve yedeğini alarak avluya çıkmıştı.

Nurettin Veli, hemen atlardan birine atlayarak başını kapıya çevirdi.

Mahmuzlarını insafsızca hayvanın beline daldırdı:

-“Sürün arkamdan” diye anırdı. Sürün arkamdan!

Muhafızlar birer zıplayışta eyerlere yerleştiler. Hep birden hayvanlarını mahmuzladılar.

Birer birer ve yıldırım gibi bir süratle muhafaza kulesinin önünden geçerek meşcerenin karanlıklarına daldılar..

Acaba genç kız nereye gitmişti?

Bu karanlık gecede yol, iz bulabilmiş miydi?

Arkasından takibe çıkan şu yüzlerce kana susamış serserinin elinden kurtulabilecek miydi?

Muhafızlar atlarının yelelerine sımsıkı sarılmışlar, girift ağaçlıklar arasından çalamahmuz ilerliyorlardı.

Meşcerenin nihayetine ulaşınca Nurettin Veli birden atının gemlerini kasti.

Bit-tabi diğerleri de dizginlere asıldılar.

Etrafta “Tıs! Tıs!” yoktu.

“Saman” etekleri tüm bir sükûn içinde idi.

Bey:

-“Recep!” diye haykırdı:

Ve; eliyle Büyüksu'nun sağ sahilini işaret ederek bağırdı:

-Arkana yirmi kişi al!. Bu tarafa yollan! Haydi!

Recep der-akab yirmi atlı seçti ve hepsi birden bir an içinde uzaklaştılar.

Nurettin, muhafızlardan bir kısmını da muhalif istikamete koşturduktan sonra, geriye kalan adamlarına:

-“Haydi!” diye bağırdı. Sürün atlarınızı!

Ve.. Karanlıklar içinde hayal meyal fark edilebilen Çile Dağı’na doğru doludizgin uzaklaştı.

DAĞ BAŞLARINDA GECELEYEN BİR ADAM!

**...SABAH RÜZGÂRLARIYLA HAFİF HAFİF YELPAZELENEN
YELELERİ, GENİŞ SAĞRISI, ASİL HATLARLA UZANAN BOYNU,
AZAMETLİ İNHİNALARLA KIVRILA KIVRILA SALLANAN KUYRUĞU
PİRİL PİRİL YANIYORDU. BELLİYDİ Kİ ŞU GENÇ ADAM BU MİSİLİ
ENDER BULUNUR TEMİZ KANLI ATIN DUYGULARINDAN VE
ARKADAŞLIĞINDAN EMİN BULUNUYORDU.**

Çelikten Bir Bilek..

-Vay anasını! Kaskatı kesilmişim be! Uf.. Uf.. Uf.. Uf! Belim.. Belim.. Belim.. Vaaay.. Vay vay ay!.. Dizlerim bükülmüyor bile.. Varsa kuvvetin oynat bileklerini.. Hele boynum.. Uf .. Uf.. Uf.. Uf! Mahvolmuşum be! Sanki bir alay cin peri üzerime yüklenmişler bu gece.. Vay vay vay vay!

Tan yeri yavaş yavaş ağarıyordu.

Ötede beride tek tük serçeler, sarı kuşlar uçuşuyor, uzaklarda kanat süzen birkaç kartal seçiliyordu.

Dalları yeni yeni yeşeren taze bir ağaç altında, genç bir adam sırtüstü uzanmış yatıyordu.

Yanıbaşında, başıboş bir hayvan neşeli neşeli kişniyor; şen ve şuh oynaklıklarla toprağı eşeliyordu.

Bu, her göreni kendisine hayran edecek bir hilkatti. Tabiatın eli, görülüyordu ki bu atın her adalesinde, ayrı ayrı ve yüksek bir zevkle çalışmıştı.

Yüksekti.. Sabah rüzgarıyla hafif hafif yelpazelenen yeleleri, geniş sağrısı, asil hatlarla uzanan boynu, azametli inhinalarla kıvrıla kıvrıla sallanan kuyruğu pırıl pırıl yanıyordu.

Yağızdı.. Kara gözlerinde vefakâr bir hem-derdin , şefkatli, samimi ve munis bakışları vardı..

Gencin yanında, yanbaşında duruyor; ara sıra neşeli neşeli kişneyerek göğre kalkan başını gence, gencin omuzlarına ve yüzüne yaklaştırıyor; kokluyor, yalıyor ve galiba öpüyordu.

Ve yine belliydi ki, şu genç adam bu misili ender bulunur temiz kanlı atın duygularından ve arkadaşlığından emin bulunuyordu.

Bu sarihti.

Anlaşılıyordu ki, şu kim olduğu meçhul genç geceyi burada, şu açık yerde ve şu cılız dallı taze ağacın altında geçirmişti.

Ve şüphesizdi ki, uyumuştı da..

Lakin burada, şu açık yerde, bu allahı bol, insan kıt topraklar üzerinde gözlerini yumarken hayvanını bağlamaya lüzum görmemişti.

Demek ki atından emindi.

Yavaş yavaş kımıldandı. Rehavetli bir gerinişle bir lahza kadar yattığı yerde debelendi.

Ve sonra, birden, sanki az evvel kollarından, bileklerinden, ayaklarından ve belinden şikayet eden kendisi değilmiş gibi bir zıplayışta ayağa kalktı.

Of.. Bu cidden görülecek bir şeydi.

Bir arslanı bu..

Bir arslan mı?

Hayır hayır.. Bin arslan kuvvetinde bir genç insandı bu!

**BİR GÜN KİM BİLİR HANGİ SİBİL YİĞİNİNİN ÜZERİNDE CAN
VERECEĞİZ? CESEDİMİZ KİM BİLİR HANGİ KUŞA KURDA YEM
OLACAK?**

**AZRAİL VE BEN KAN KARDEŞİ DEĞİL MİYİZ? ARTIK BİRBİRİMİZLE
KAN KARDEŞİ OLMUŞ SAYILMAZ MİYİZ?**

TAM BİR SENEDEN BERİ BENİM KILINCIM ONA YÂR OLMAKTA BER- DEVAM DEĞİL MİDİR?

Bıyıkları taze taze terlemişti. Çekik burnunda asil bir vakar görülüyordu. Gür kirpiklerle çerçevenilmiş şu simsiyah gözlerde kıvılcımlanan bu yürekler yakıcı ateş karşısında dayanabilecek bir kadın mı olabilirdi?

Sanki şu iki simsiyah gözün bebeklerinde birer volkan fışkınyordu.

Geniş omuzları ile, göğsü açık mintanı arasından göze çarpan yalçın adaleleri ile dizlerine kadar çıplak bacaklarında burgulanan şu gemi azıya almış kudret ile bu genç.. Hilkatın şüphesiz ki dehhaş bir eser-i sanatı idi.

Başına sarı ve kırmızı ipeklerden örülmüş pamuk bir terlik geçirmişti.

Kaşlarını çatarak çapkın bir bakışla atını bir lahza süzdü. Sonra omuzuna sarkan yeşil renkli poşusunu²¹⁹ tembel tembel başına sararak gülümsedi:

-Bir gece daha geçirdik.. Bir gecemiz daha geçti.. Heeey serserilik hey!

Bir gece daha.. Bir gece daha derken, bir gün kim bilir hangi sibil²²⁰ yığınının üzerinde can vereceğiz. Ve kim bilir leşimiz hangi kuşa kurda yem olacak?

Yüzünde bir an derin bir yeis dalgalandı.

Fakat bu ancak bir an devam etti.

Sonra kaytan bıyıklı dudakları yine tatlı bir tebessüm ile yayıldı:

-“Adam sen de!” diye mırıldandı. Adam sen de! Zaten hayat dediğin de ne? Nihayet günün birinde ölecek değil miyiz? Nihayet bir gün, hiç beklenilmedik bir anda Azrail ile karşılaşacak değil miyiz?

Müstehzi bir kahkaha fırlatarak atının yelelerini okşadı:

-Hiç beklenilmedik bir anda, bir gün Azrail ile karşılaşacak olan ben ha?.. Hahhahhahhaaa.. Buna nihayet gülünür.. Öyle ya! Buna nihayet gülünür. Evet.. Azrail ile her gün karşılaşan bir adamın ağzından böyle bir söz çıkarsa nihayet gülünür. Azrail ve ben, kankardaşı değil miyiz? Artık birbirimizle kankardaşı olmuş

²¹⁹ Sarık.

²²⁰ Tezek.

sayılmaz mıyız? Her gün, her saat, her an o ve ben karşı karşıya gelmiyor muyuz?
Tam bir seneden beri benim kılıncım ona ve o bana yâr olmuyor mu? Aah.. Azrail!
Azrail!

TATLI BAKIŞLI KOYU SİYAH GÖZLERİNDE ZAMAN ZAMAN

PARLAYAN BU GAYZ VE KİN NE İDİ?

BİR SERSERİ MİYDİ?

KİM BİLİR!

BİR YOLCU MU?

BELKİ...

GECELERİ DAĞ BAŞLARINDA GEÇİREN, AZRAİL'E

YUMRUK SALLAYAN BİR SEYYAH!

Kaşları çatıldı.

Güzel gözlerinde kindar bir ateş yandı.

Kaytan bıyıklarının her teli diken diken oldu. Sanki her teli diken diken olan bu bıyıklar, şimdi zehirli oklarla doldurulmuş bir sadaktı.²²¹

Bembeyaz dişleri arasında sivri uçlu kırmızı dilini, tıpkı sedeften bir kına dalan kanlı bir kılınç gibi oynatarak, göğsünü gere gere bağırdı:

-Azrail? Azrail! Fakat ben de bir Azrail değil miyim? Ben de bir Azrail değil miyim? Ben de öldürmüyor muyum? Ben de her önüme geleni cehenneme yollamıyor muyum? Tam bir seneden beri benimle karşılaşan her bed-baht da cehennemi boylamış değil midir?

Dişlerini birbirine geçirir gibi sıkarak tasavvuru imkânsız bir gayz ve kin ile haykırdı:

-Aah!. Azrail! Azrail! Fakat Azrail benim! Yeryüzünde benden başka Azrail olabilir mi? Hayır hayır.. Yeryüzünde benden başka Azrail olamaz! Azrail ile ben

²²¹ Sadak (Okluk): Ok taşımaya mahsus takım.

kankardaşı değilim! Azrail ile her gün karşılaşan ben değilim! Azrail, ben kendimim! Azrail benim.. Ve benimle karşılaşan her zavallı, cehennemi boylayan bir bed-baht olur.

Eğildi.

Ayakları ucunda, hafif hafif sallanan bir kırmızı gelinciği tırnaklarıyla makasladı.

Kopardı.

Yeşil poşusunun bükümleri arasına soktu.

Boynunda geniş yüzlü, uzun, upuzun bir kılınc sallanıyordu.

Kırmızı bir yün kuşakla sıkılı belinde, birbirinden ufak ve birbirinden büyük bir sürü kama ve hançer görülüyordu.

Atının kolanını alışkın el hareketleriyle ve bir an içinde sıktıktan sonra bir zıplayışta eyerine yerleşti.

Dizginlerini topladı.

At oynak bir yürüyüşle, yavaş yavaş ilerlemeye başladı.

Kimdi bu genç adam?

Nereden gelmişti?

Ne tarafa gidiyordu?

Tatlı bakışlı, koyu siyah gözlerinde zaman zaman parlayan bu gayz ve kine sebep ne idi?

Bir serseri miydi?

Kim bilir!.

Bir yolcu mu idi?

Belliydi ki, şu atı ile beraber bu genç, uzun, pek uzun bir seyahate çıkmış bulunuyordu; ve kim bilir bu uzun seyahatin hangi sayısı meçhul merhalelerinden birine yollanmak üzere idi!

Fakat nereye?. Niçin?

Meçhul...

Kuşağının büklümleri arasında kanlı birer istifham resmeden şu hançerleriyle, atının art ayaklarını mütemediyen darbeleyen geniş ve enli kılıncıyla, bu genç adam herhalde basit bir seyyah olamazdı?

Gecelerini dağ başında geçiren, Azrail'e yumruk sallayan bir seyyah?..

Ah.. Hayır hayır.. Böyle bir seyyah olamazdı. Muhakkak ki bu adam, kanlı bir sergüzeştler silsilesinin kahramanı idi. Yahut kanlı bir sergüzeştler silsilesine müstakbel bir kahraman olmaya namzettti.

**HAYIR HAYIR.. BU GENCİN YALÇIN BİR GRANİT KAYAYI ANDIRAN
KAFASINDA EN MÜTHİŞ TEHLİKELERE METELİK VERMEYEN BİR
İFADE VARDI..**

Fakat ne de gençti? Ne de gençti!

Bu yaşta nasıl oluyordu da, şu kaytan bıyıkları yeni yeni terleyen genç adam, dağlarda bayırlarda kartallarla kurtlara meydan okuyabiliyordu?

Hiç şüphesiz, bu cesur bir genç olacaktı.

Atı üzerinde, dimdik duran şu vücut ufak tefek tehlikeler karşısında eğilen bir başa merbut olamazdı.

Hayır hayır. Bu gencin yalçın bir granit kayayı andıran kafasında en müthiş tehlikelere metelik vermeyen bir ifade vardı.

Güneş, henüz etrafı ısıtmaya başlamıştı.

At, serçelerin bülbüllerin, ötede beride öten kekliklerin birbirine karışan ve birbirine karışarak çorak topraklara şiir veren ahenginden zevk ala ala, oynuyor, zıplıyor, koşuyor, şahlıyor ve sonra birden bir an duraklıyor, boynunu asil inhinalarla havaya kaldırarak neşeli neşeli kişniyordu.

Meçhul genç, sarp bir yamacın etrafını gelişi güzel dolanan dar, taşlı ve tozlu bir patikada ilerliyordu.

Aşağıda bütün ihtişamıyla bir ova, bütün yeşillikleriyle, bütün ağaçlıkları ve ortasında efsanevi bir yılan gibi kıvrıla kıvrıla uzayan deresiyle bir ova göze çarpıyordu.

Genç, sol elini kalçasına dayayarak, hayvanının göğsünü okşarken kendi kendine sordu:

-Fakat nereye gidiyorum ben?

Sonra, kendi sualine müstehzi bir eda ile yine kendisi cevap verdi:

-Nereye mi?.. Atımın beni götüreceği yere.. Belki de cehenneme!

**MEÇHUL SERDEN GEÇTİ ATININ KANTARMALARINI
TOPARLAYIVERDİ. SATH-I MAİLDEN OVAYA DOĞRU CEHENNEMİ
BİR SÜRATLE DOLUDİZGİN HAYVANINI SÜRDÜ.**

**KIZ YERE ÇÖMELMİŞ, KORKAK NAZARLARLA ETRAFINI
SÜZÜYORDU. FAKAT RECEP İLE MUHAFIZLARIN ATLARINDAN
ÇIKAN NAL SESLERİNİ İŞİTİNCE TIPKI BİR ÇEKİRGE GİBİ..**

Birden sustu.

Dudaklarındaki müstehzi bu gülüş birdenbire gözden silindi.

Ani bir asılışla atının gemlerini kasarak üzengileri üzerinde doğruldu.

Sağ elini alnına dayadı. Güneşten kamaşan gözlerine siper etti. Büyük bir dikkat ve alaka ile ovayı süzmeye başladı.

Acaba ne vardı?

Bu pervasız, serden geçti genç, neden böyle birdenbire duraklamış ve bir an içinde ser-â-pâ dikkat kesilmişti?

Basit.. Çünkü ovada doludizgin koşan bir at ve doludizgin koşan bu atı takip eden bir sürü atlı gözüne ilişmişti.

En önde koşan at, diğerlerinden ancak birkaç hayvan boyu önde gidiyordu.

Fakat görülüyordu ki, arkadan gelen atlar, her an, bu mesafeyi kısalttıkça kısaltıyordu.

Nerede ise, başı tutan ata yetişecekleri muhakkaktı.

Gâh yeşillikler arasından uçar gibi geçiyorlardı, gâh ovayı yer yer benekleyen ağaç kümelerini geride bırakıyorlardı.

Koşuyorlar, koşuyorlar, koşuyorlardı.

Genç süvari gözlerine siper ettiği elini, alnından çekti. Poşusunun altına sokarak bir lahza düşünceli bir tavırla başını kaşdı:

-Acaba niçin koşuşturuluyor bu hayvanlar? Yarış desem, herhalde yarış değil, buna yarış denemez.. Sabah sabah, gün doğmadan at koşturan adamların hususi maksatları olur..

Sustu.

Yeniden sağ elini alnına dayayarak gözlerini ovaya dikti. Gözleriyle bir parça daha, ovayı ikiye bölmek istiyorlarmış gibi, şiddetli bir süratle at sürenleri süzdü.

-“İki ihtimal hatırıma geliyor.” diye söylendi. İki ihtimal.. Bu atlar, hep birden yola çıkmış bir sipahi müfrezesi olabilir.. Bu bir.. Bu takdirde önde koşan at hezârbaşının²²² hayvanıdır. İkinci ihtimale gelince, işin rengi değişir.. Bu takdirde en ileride koşan hayvan, kaçak bir adamın bineğidir. Arkadan gelenler ise, muhakkak takibe çıkmış bir müfrezedir. Bir üçüncü ihtimal hatırıma gelmiyor. Hem adam sen de! Bana ne ki?.. Dünya umurumda değil.. Allah’ın Bolu Beyi’nden başka ne kadar kulu varsa dilediğini yapmakta muhtardır. İster koşsunlar.. İster kaçsınlar.. İster birbirini vursunlar, öldürsünler.. Ve isterlerse hepsi birden cehennemi boylasınlar.. Bundan bana ne? Ben yalnız Bolu Beyi’nin işlerine karışabilirim. Beni alakadar edebilecek yeryüzünde başka bir adam var mı?

Fakat bu lakaydı uzun müddet devam etmedi.

Genç süvari acul bir hareketle üzengileri üzerinde tekrar doğrularak ovaya kuş bakışı keskin bir nazar atfetti:

-“Vay vay..” diye bağırdı. Lakin.. Bu, bir kadın bu. Fakat.. Vay anasını! Amade koşturuyor hayvanı.. Vay anasını! Oğlan buna kadın demek için bin tane şahit ister be!

²²² Yüzbaşı

Şimdi, koşan ve kovalayanlarla, kaçan süvari apaçık görülüyordu.

Hep birlikte geniş bir çerhe resmederek ovanın şark-ı şimalisine teveccüh etmişlerdi.

Ovanın şark-ı şimalisine.. Yani Çile Dağı eteklerine!

Genç süvari, sarp bir sath-ı mail üzerinde hadiseyi seyrediyordu.

Bunlar, Recep ile maiyetindeki haydutlar sürüsünden başkaları değillerdi.

En önde koşan atta kırmızı gelincik bulunuyordu.

Hayvanın yelelerine sıkı sıkı sarılmış, mini mini ayaklarıyla muttasıl iri yarı atının karnını tazyik ediyordu..

Recep ile maiyeti, sarayın ağaçlıklarından uzaklaşır uzaklaşmaz, etrafı adım adım taramışlardı.

Kız, nereye gidebilirdi? Nereye gitmesine imkan vardı?.

Nihayet genç güzel, gitse gitse köyüne gidebilirdi.

Ve hiç şüphesiz köyüne doğru uzaklaşmış olacaktı.

Binaen-aleyh sağa sola birkaç çerhe vurduktan sonra, bir gün evvel, akşamüzeri, beyi bî-hoş bir halde buldukları yere doğru atlarını sürmüşlerdi.

Bu tahmin kendilerini aldatmamıştı. Fil-vaki genç kız, saraydan çıkar çıkmaz doğruca köyünün yolunu tutmuştu. Lakin karanlıklardan ve yalnızlıktan tevahhuş ederek, tesadüfen bir gün evvel sevgilisiyle sarmaş dolaş olduğu yere varmıştı.

Atından inmiş bulunuyordu.

Yere çömelmiş, korkak nazarlarla etrafı süzüyordu. Fakat Recep ile muhafızların atlarından çıkan nal seslerini duyar duymaz tıpkı bir çekirge gibi tekrar hayvanın sırtına zıplamıştı.

İşte tam, üç saatten beri ovada doludizgin kaçıyordu.

Bu bir nevi kovalama oyununa benzemişti.

Kız, görülüyordu ki çok mahir bir biniciydi.

Eski Anadolu kızlarının erkeklere parmak ısırtan cündiliği ile hayvanını koşturuyor, sağa sola çeviriyor, mütemadi çerhelerle takipçilerini şaşırtıyordu.

Mamafih artık işin lamı cimi kalmamıştı. Altındaki hayvan artık tamamıyla şişmiş bulunuyordu. Fil-vaki diğerlerinin hayvanları da yorulmuştu. Ne olursa olsun bu iş nihayete ermiş sayılabilirdi. Gün doğmuş, etraf aydınlanmıştı. Artık genç kız çantadan keklik addediliyordu.

Meçhul ve serden geçti delikanlı, bu manzarayı en ince teferruatıyla görmüştü.

Birden, atının kantarmalarını toparladı. Sath-ı mailden ovaya doğru cehennemi bir süratle atını sürdü.

**ALTINDAKİ AT SANKİ KANAT AÇMIŞ EFSANEVİ BİR “BURAK” İDİ.
KİM BİLİR NASIL SAMEDANİ BİR KUVVET ZAVALLI KIRMIZI
GELİNCİĞE YARDIM EDİYORDU.**

**HİÇ ŞÜPHE SİZ BU HERİFLER MİNİ MİNİ YAVRUDAN KAT KAT
KUVVETLİ BİRER BİNİCİ İDİLER.. BUNA ŞÜPHE Mİ EDİLEBİLİRDİ!**

**ENLİ VE KALIN BİR KILINÇ, İNDİ KALKTI, ŞİMŞEKLERDEN
ÖRÜLMÜŞ BİR TEHDİT, HAVADA KANLI BİR DAİRE RESMETTİ.
ŞİMDİ ZAVALLI KIZ DÖRT BİR TARAFTAN MUHASIRA EDİLMİŞ
BULUNUYORDU!**

Azrail

Recep, arkadaşlarından iki at boyu ileride gidiyordu.

Mahmuzlarını, altındaki doru atın kaburgalarına daldırılmış; deve derisinden mamul uzun örme kırbacını durmuyor dinlemiyor, atının kasıklarında şıraklatıyordu.

Hayvan alabildiğine koşuyordu.

Muhafızlar da tıpkı ağaları gibi mahmuzlarını atlarının kaburgalarına daldırılmışlardı. Onlar da tıpkı Recep gibi, hayvanlarını muttasıl kırbaçlıyorlardı.

Bu, çok tehlikeli bir gidişti.

Adeta yıldırım gibi, uçar gibi gidiyorlardı. Fakat genç kıza bir türlü yaklaşamıyorlardı.

Kırmızı gelinciğin altındaki hayvan, sanki kanat açmış efsanevi bir “Burak”²²³ idi.

Öyle baş döndürücü bir süratle koşuyordu ki; Recep ile maiyeti ne yapacaklarını şaşırılmışlardı.

Genç kız atının dizginlerini koyuvermişti. Bütün bu cehennemi sürate rağmen, eyeri üzerinde kımıldanmıyordu bile..

Ayaklarını hayvanın karnına dolamış, baldırlarını sıkmış, atına tıpkı bir yengeç gibi yapışmıştı.

Tam üç saatten beri koşuyorlardı. Memet’in nişanlısı tam üç saatten beri şu atın üzerinde doludizgin kaçıyordu. Ve bütün bu haydutlar sürüsü, tam üç uzun saatten beri ona yetişmek, ona yaklaşmak ve onu yakalamaya çabalıyordu.

Lakin buna bir türlü muvaffak olamamışlardı.

Kim bilir nasıl bir samedâni kuvvet, kırmızı gelinciğe yardım ediyordu. Hiç şüphesiz, şu haydutların her birisi, bu köylü kızdan kat kat yüksek bir biniciydi.

Yine hiç şüphesiz bu haydutların hepsi, şu yumuşak etli genç kızdan daha ziyade, uzun yolculuklara alışkın adamlardı.

Lakin, genç kıza bir türlü yetişememişlerdi fazla olarak şu dakikada hepsi fena halde yorulmuş da bulunuyorlardı.

Halbuki kırmızı gelincikte en ufak bir yorgunluk alameti görülüyordu.

Eğer, beyin bu işe yüksek bir ehemmiyet verdiğini bilmemiş olsalardı, pek muhakkaktı ki şimdiye kadar bu takibi çoktan yarıda bırakmış olacaktı.

Fakat biliyorlardı ki, bu kızın ele geçmesine pek azim bir ehemmiyet veriyordu.

²²³ Peygamber’in miraç menkıbesinde zikredilen.

Bir gün evvel cereyan eden hadiseyi, sonra bunu takip eden şu firarı pek esrarengiz addediyorlardı. Lakin bu kıza karşı derin bir muhabbet beslediğine kâni olmuşlardı.

Nereden bileceklerdi ki Nurettin, bu kızla tesadüfen karşılaşmış ve sonra yine bir ikinci tesadüf ile eline geçirdiği kızını, hiç beklenilmeyen bir üçüncü tesadüfün mucizesiyle elinden kaçırmıştı.

Mamafih bu teşhisin de şu serseriler üzerinde yüksek bir tesiri olamazdı. Evet, muhakkak ki olamazdı.

Yalnız düşünüyorlardı ki; şu mini mini kızını yakalar yakalamaz, her birisinin hissesine hürmetlice bir mükâfat isabet eyleyecekti.

Bir gün evvel Nurettin'in bol keseden dağıttığı sarı sarı altınlar, pekala biraz daha fazlalaştırılabilirdi.

Fil-vaki, henüz hiçbirisi kaledeki hazinedarı ziyaret fırsatını elde etmemişti.

Fil-vaki, henüz hiçbirisinin kesesine on para girmiş değildi. Fakat ne olursa olsun, şu dakikada bu parayı ceplerine girmiş farz edebilirlerdi.

Ha bir gün evvel olmuştu; ha bir gün sonra!

Bunun arasında bir fark olmazdı. Faizci değillerdi ki mutazarrır olsunlar...

Ve yoruldukları halde, uykusuzluktan bî-tab kaldıkları halde, atları üstünde güçlükle tutunabildikleri halde bir türlü takipten vazgeçemiyorlardı.

Mamafih görülüyor ki, artık bu işin sonu da yaklaşmış bulunuyordu. Evet, işi yüze yüze nihayete yaklaştırmışlardı.

Recep'in bir işareti üzerine, derhal atlarının başlarını muhtelif istikametlere çevirdiler. Ovaya yayıldılar.

Şimdi muhtelif istikametlere doğru doludizgin koşuyorlardı. Maksatları genç kızın atını dört bir yandan çevirmektir.

Aah.. Eğer bey, kızın sağ ve salim ele geçirilmesini emretmemiş olsa idi. Bu kadar fazla merasime hiç de lüzum görmeyeceklerdi.

Değil mi ya?

Bu kadar yakın bir mesafede çekilecek bir ok yayılımı herhalde neticesiz kalmazdı. Hiç olmazsa bir tanesi hedefine vasıl olabilirdi ve nasıl olsa, kız atından alaşağı edilebilirdi.

Az sonra muhtelif istikametlere dağılan süvariler, Fatma'nın etrafında geniş bir daire resmetmiş bulunuyorlardı.

Hepsi birden bineklerinin başlarını Fatma'nın bulunduğu tarafa tevcih ederek ilgar ettiler.

Geniş dairenin merkezine doğru otuz müsavi kutr uzandı.

Daire darlaştı, darlaştı; darlaştı.

Şimdi genç kız, tasavvur edilemeyecek derecede feci bir vaziyete düşmüştü. Öyle ya.. Bir düşman çemberinin ortasında bulunuyordu. Bu şerait dâhilinde ele geçmemek imkânsızdı. Dört bir taraftan çevrilmişti. Ne yapılabilirdi?

Atını gâh sağa sürdü, gâh sola kolan vurdu; gâh geriye döndü.

Etrafında an be an darlaşan düşman çemberini kırmak, bir tarafından yarmak ve tekrar açık ovaya dalmak için var kuvvetiyle çalıştı.

Lakin iş işten geçmişti. Muvaffak olamadı. Ne tarafa koştuysa, orada yalın kılıncı üzerine saldıran bir haydutla karşılaştı. Ne tarafa döndüyse orada müstekreh bir sırtıyla sarı dişlerini gösteren bir hayduda rast geldi.

Ve.. Haydutlar çemberi darlaştırdıkça darlaştı.

Darlaştı, darlaştı, darlaştı.

Kırmızı gelinciğin etrafı, atlardan ve hayvanlardan örülmüş bir sur ile çevrildi.

Nihayet.. Zavallı kız mezbu-âne saldırıyla bir tarafa kaçmak isterken bir eli, kara, kıllı, kirli ve nasırlı bir el, tıpkı bir ayı pençesi gibi uzandı. Sanki kuduz bir akrep güzel kızın pembe beyaz omuzlarını kıskaçladı.

Bir ses, Recep'in sesi bir zafer neşesiyle yükseldi:

-Tuttuk!.

Muhafızların ağızlarından da, hep birden neşe ile ve heyecanla muzaffer birer sayha fırladı.

Hep birden bağırdılar:

-Yakaladık kahpeyi?..

Fakat bu neşe; bu sevinç, o mevhum sarı sarı altınlardan kaynak olan sevinç ancak bir an devam edebildi.

Birden acı bir çığlık işitildi. Bir çığlık!. Can-hıraş bir feryat.. Sanki boynuna balta indirilmiş bir boğanın feryadı..

Güzel kızın pembe beyaz ensesini kıskaçlayan kara, kıllı ve nasırlı elin, uzun tırnaklı parmakları titreye titreye çözüldü;

Uzun, upuzun, enli ve geniş bir kılıç, indi, kalktı;

Şimşeklerden örülmüş bir tehdit, havada kanlı bir daire resmetti.

Gök gürültüsünü andıran bir nara Çile Dağı'nı yerinden oynattı.

-Uuaaaayy!

İri yarı bir muhafız eyeri üzerinde sallandı.

Bir inilti duyuldu ve akabinde iri yarı muhafızın, yıldırımla vurulmuş bir çam ağacı gibi, burun üstü yere yuvarlandığı görüldü.

KAHPE! KAHPE! NEREYE KAÇIYON BRE KAHPE!

ELİMİZDEN KAÇABİLDİN Mİ SANDIN BRE

SAMAN KAHPEŞİ!

**RECEP BUNUNLA DA İKTİFA ETMEDİ. SAĞ ELİYLE KIZIN MEMESİNİ
SIKARAK KENARLARINDAN SALYALAR FIŞKIRAN DUDAKLARINI**

YALADI:

-BU NE NAZ A KAHPE! KİME NAZ EDİYON BÖYLE?

**Tam Bu Sırada Evvelinden Daha Müthiş Bir İkinci Nara Çile İle Saman
Arasında Çalkalandı.**

Recep ile adamları, müthiş bir havf ve haşyetle irkildiler. Hepsi birden insiyaki pür-vahdet hareketle atlarının dizginlerine asıldılar.

Ağızlarından ak köpükler taşan otuz hayvan, bir an içinde şahlandı. Ve hepsi birden art ayakları üstünde birer nim daire resmederek gerilediler.

Haydutlar sürüsü, derin bir şaşkınlığa uğramıştı. Fakat bu şaşkınlık çok devam etmedi.

Mamafih bu kısa müddet kırmızı gelinciğin işine yaramıştı. Fırsattan derhal istifade edivermişti. Hemen atının kantarmalarını toplayivermiş ve kaşla göz arasında ortadan sıvışivermişti.

Recep, gürültüye pabuç bırakmadı. Kızın arkasından hayvanını sürdü.

Gazup ve hadid bir haykırıyla anırdı:

-Kahpe! Kahpe! Nereye kaçıyor bre kahpe?..

Ve bir an içinde Fatma'nın yanına ulaşarak, eyeri üzerine eğildi. Kızın atını gemlerinden yakaladı:

-Elimizden kaçabileceğini mi sandın? Heee? Kahpe! Saman kahpesi!

Zavallı kızın korkudan sanki dili tutulmuştu. Atmacadan sakınan bir serçe gibi titriyordu. Belliydi ki, atının üstünde güç hal ile tutunabiliyordu.

Recep, üzengileri üzerinden doğrularak sol kolunu onun ince beline dolamak istedi. Galiba kızı kucağına almak ve alır almaz uzaklaşmak niyetini güdüyordu.

Fatma, sağ eliyle atının sağrısına basarak kendini geriye çekti.

Recep'in dişleri gıcırdadı.

-“Nereye kaçıyor?” diye haykırdı. Artık torbaya girdin.. Keklik!

Ve her türlü ihtiyatı istihfaf eden bir cüretle sol tarafa doğru eğilerek kolunu kızın beline dolayıverdi.

Fatma'nın ağzından çıkan keskin bir feryat ovayı, ağaçları sanki köklerinden tırpanladı:

-Aaaayy...

Recep, bununla da iktifa etmedi. Gözleri büyük bir küstahlıkla parladı. Sağ eliyle kızın memesini sıkarak, kenarlarından salyalar fişkırarak dudaklarını yaladı.

-Kime naz ediyon? Bu ne naz a kahpe?

Fatma'nın rengi sapsarı kesilmişti. Herif rezil küstahlığını tekrar edecek cüreti de kendinde buldu. Parmakları şehvetinden titreye titreye bir defa daha kızın güzel göğsüne uzandı.

Tam bu sırada evvelkinden daha müthiş bir ikinci nara, Çile ile Saman arasında çalkalandı:

-Uuaaaay bre haydut!

Şimşeklerden örülmüş bir tehdit, havada bir ikinci kanlı daire resmetti.

Uzun, upuzun, enli ve geniş bir kılınç, bir ikinci defa daha kalkıp indi.

Recep'in ağzından bitkin bir çığlık fırladı.

Kızın memelerini sıkarak parmakları çözüldü.

Fatma'nın beline dolanan kolu sarktı.

Ayakları üzengilerinden kurtuldu.

Ve akabinde herifin bir cisim halinde yere yuvarlandığı görüldü.

Bütün bunlar bir an içinde cereyan eylemişti. Ve bu sonuncu hadise azim bir mücadelenin başlangıcı oldu.

Deminden beri olan biten şeyler karşısında sersem sersem apışıp kalan muhafızlar da hep birden harekete geldiler.

Hepsinin kara, kıllı, pis tırnaklı ve nasırlı elleri bir an içinde kılınçlarına uzandı ve hep birden yalın kılınç, at sürdüler.

Acaba bu hücum nereye idi?

Bu saldırı kime idi?

Hiç düşünmeye lüzum yok.. Ovayı inleyen naralar, az evvel Çile sath-ı maili üzerinde ovayı süzen genç adamın nezle görmemiş ciğerlerinden fişkırıştı.

Bir çam kütüğü gibi sırt üstü yere yuvarlanan muhafızı da, iri yarı Recep'i de atlarından alaşağı eden uzun ve enli kılıcın kabzası az evvel uykudan uyanan esrarengiz serden geçtinin bileğine gömülü bulunuyordu.

Genç adam, doludizgin ovaya iner inmez derhal muhafız sürüsüne doğru at koşturmuştu. Ve tam zamanında tıpkı bir yıldırım gibi haydutların arasına dalmış ve açıp kapamalarına meydan bırakmadan kıza uzanan muhafızı cehenneme yollayıvermişti.

Sonra, hemen Recep'in arkasından saldırmış ve haydutlar onbaşısının sırtına, tam zamanında, öldürücü bir darbe indirmişti.

KAÇ! KAÇ! KAÇSANA A OĞUL!

**HERİF BİR AYI GİBİ HOMURDANDI, BEYİN ÜSTÜ YERE YUVARLANDI.
DELİKANLI KILINCINI BİR İKİNCİ DEFA DAHA KALDIRDI VE BU
GENİŞ, BU ENLİ VE KANLI KILINÇ...**

..FAKAT KİMDİ BU KAHRAMAN SERDEN GEÇTİ?

KİMDİ? NE İDİ? NEYİN NESİYDİ BU ESRARENGİZ TESADÜFÜN OĞLU?

Ooh.. Bu, şayan-ı hayret bir erkekti.

Belliydi ki, bu meçhul serden geçti, temiz süt emmiş, arslan bir rahimden yeryüzüne fırlamış, mert bir delikanlıydı.

Muhafızların hep birden hücumla kalkıştıklarını görünce, hiç.. Zerre kadar korku hissetmedi.

Bilakis sevindi. Dudaklarında küstah bir tebessüm dalgalandı.

Fakat Fatma fena halde korkmuştu.

Öyle değil mi ya? Birbiri ardı sıra gelip çatan bir sürü vartadan, yakasını güç bela sıyıran zavallı kız nasıl olurdu da korkmazdı?

Bu heriflerin eline düşmek, bin ölümden berbat bir işkence idi. Bu heriflerin eline düşmek, dosdoğru sarayı boylamak demektir. Sarayı boylamanın manası ve bu mananın tadı ise kırmızı gelinciğin meçhülü değildi.

Aah.. O melun herifle tekrar karşı karşıya gelmek az buz bir bela mı idi?

Muhafızla Recep art arda yere yuvarlanınca rahat bir nefes almıştı. Tesadüflerin sinesinden çıkagelen esrarengiz halaskârını memnun ve minnettar nazarlarla süzüyordu. Fakat muhafızların kılınçlarını sallaya sallaya hep birden, doludizgin üzerlerine saldırdıklarını görür görmez mini mini ağzından birden ve bilâ-ihhtiyar, çılgın bir feryat fırlayıverdi:

-Aaay! Geliyorlar.. Geliyorlar!.

Ve sol koluyla yanibaşında duran gencin omuzuna vurarak bağırdı:

-Kaç! Kaç! Kaçsana.. A oğul!

Meçhul serden geçti, genç kıza baktı.

Hayretle sordu:

-Kaçayım mı? Fakat niçin?

Fatma müthiş bir telaş ile ve deli gibi haykırdı:

-Geliyorlar!. Üzerine geliyorlar! Görmüyon mu? Üzerine geliyorlar.. Görmüyon mu?

Delikanlı lakayt bir tavırla omuzlarını silkti. Hiç.. Cevap bile vermedi. Daha doğrusu veremedi.

Cevap verecek vakti kalmamıştı. Yalın kılınç üzerine saldıran haydutlarla burun buruna gelmiş bulunuyordu.

Bilâ-fütur hayvanını mahmuzladı; anında havaya kalkan kılıncı, en yakınında bulunan muhafızın sağ kolunu ta dibinden budadı.

Herif bir ayı gibi homurdana homurdana yere yuvarlandı. Delikanlı kılıncını bir ikinci defa daha kaldırdı ve bir ikinci defa daha kalkan uzun, enli ve geniş kılınç, bir ikinci haydudu daha, atından alaşağı ediverdi.

Bunu, birbiri ardı sıra, delik deşik olmuş ciğerlerden çıkan üç enin takip etti.

Gencin üzerine saldıran haydutların üç tanesi daha cehennemi boylayıvermişti.

Muhafızlar hayretle gerilediler. Vay canına!. Bu herif, ne dehşetli bir silahşördü böyle...

Hiç iki bir demiyordu. Sanki basit bir iş görüyormuş gibi kılıncını kaldırıyor ve kalkar kalkmaz inen bu kılınç muhakkak ki içlerinden birini cehenneme yolluyordu.

İşin lamı cimi kalmamıştı. Anlamışlardı ki, bu genç, demirden dövülmüş, suyu üstad elden verilmiş çelik bir leblebi idi. Öyle, yenilir yutulur nesnelere benzemiyordu.

Teker teker yan çizmeye başladılar. Fakat genç, bu defa da, firarlarına müsaade etmedi.

Üzengilerinin üzerinden doğrularak, oluklarından şarıl şarıl kanlar akan kılıncını havaya kaldırdı. İçin için kin, için için gayz kusan bir sesle, yeri göğü inleten sesiyle bağırdı:

-Hahahaaayt!. Kaçmayın! Kaçmayın! Nereye kaçıyorsunuz bre haydutlar!

Muhafızlarda yürek kalmamıştı. Bu herifin üzerine saldırdıklarına da saldıracıklarına da pişman olmuşlardı. Hayvanını mahmuzlayan, ovanın enginlerine daldı.

Delikanlı, bir an firarilere bakakaldı. Sonra doludizgin arkalarına düştü.

Haydutların altlarındaki hayvanlar yorgunluktan fena halde lağarlaşmışlardı. Sırtlarında taşıdıkları serserilerin kaburgalarını delik deşik eden mahmuz darbelerine rağmen, ancak birer yaşlı eşek süratiyle yol alabiliyorlardı.

Meçhul serden geçtinin altındaki hâlisüd-dem Arap atı ise, görülüyordu ki, ele güç geçirilebilir bineklerden idi. Süvarisini, üç sıçrayışta firarilerden birine yaklaştırmak onun için yapılamaz bir iş olmadı. Delikanlı, bir an sonra muhafızlardan birine yanaşmış bulunuyordu.

Bed-baht herif, elinde tuttuğu kılıncı kaldıramadı bile... Bir köpek gibi hayvanının üzerine yattı; korka korka sinmek istedi. Lakin bu yatış ve siniş ancak bir saniye devam edebildi. Bir an içinde, melun herifin bir ölü gibi yere yuvarlandığı görüldü.

Başıboş kalan hayvan acı acı kişneyerek dereye doğru kaçtı.

Az sonra delikanlı bir ikinci firariye daha yaklaşmış bulunuyordu. Bunun da beyin üstü yere yuvarlanması nihayet iki saniyelik bir iş oldu. Serden geçti genç, takipten feragat etmedi. Yağız hâlisüd-demini doludizgin sürerek, korkudan birer nim-i ölüyü andıran haydutlardan bir üçüncüsüne yanaştı. Bunu bir dördüncüsünün ve dördüncü bed-baht muhafızı bir beşinci ve bir altıncının yere yuvarlanması takip etti.

Başıboş kalan atlar, kasırgaya tutulmuş hazan yaprakları gibi, pür-havf ve hirâs kaçıştılar.

Delikanlı yine durmadı; sağa sola kolan vurarak, cehennemi bir süratle ovada bir kaç geniş çerhe resmetti.

Aradı.. Aradı.

Öldürülecek, gebertilecek, tepelenecek haydut aradı.

Geniş oluklarından şarıl şarıl kanlar akan uzun ve enli kılıncını sallaya sallaya atını sürdü.. Ve aradı.

Haydutları, firar eden haydutları aradı.

Lakin koskocaman ovanın, hiçbir tarafında artık nefes alan ve yaşayan ademoğlu kalmamıştı.

Bolu Beyi'nin maiyet-i muhafaza bölüğüne mensup en azılı silahşörler, boğazlanmış birer kuduz köpek gibi, yeşil çimenler üzerinde ve kanlar içinde yatıyorlardı;

Delikanlının dehhaş kılıncından kurtulabilen bahtiyarlar ise, çil yavruları gibi dört bir tarafa dağılıvermişlerdi.

Göz önünde, genişleye genişleye uzayan Bolu Ovası'nda şimdi, zavallı Memet'in bed-baht nişanlısı zavallı Fatma ile meçhul kahramandan başka insan kalmamıştı;

Delikanlı, mağrur bir tavırla, kılıncını kınına yerleştirerek küheylanını genç kızın bulunduğu tarafa doğru sürdü;

Fakat... Kimdi bu kahraman serden geçti? Kimdi, ne idi, neyin nesiydi şu esrarengiz tesadüflerin oğlu?

**HER DIŐİNDE SANKİ BİN BÜLBÜL TÜNEYEN BİR KADIN, BILLUR
KAHKAHALARLA GÜLDÜ.. BİR SANİYEDE BİN ERKEĞE YÜZ BİN
VUSLAT ZEVKİ VEREBİLECEK BİR SES...**

**DOLDUR ŞU MURASSA KÂSEYİ! DOLDUR ŞUNU! ŞU GÜZEL ELLERİN,
BU BEYAZLIKLARI KARŞISINDA BÜTÜN BİR SALTANATIN
MANASIZLAŞTIĞI KOLLARIN ESİRGEMESİNLER BU LÜTFU!**

Şehvet, Gurur ve İhtişam...

Orta parmağı, büyük bir zümrütle halkalanan azılı bir el, saf seylan incileriyle müzeyyen, altından bir tasa uzandı.

İçinde bin bir davul sesi uğuldayan bir hançere, vahşı bir ahenk verdi Şu sözlere:

-Doldur! Doldur diyorum sana! Doldur!

Her diőinde, sanki bin bülbül tüneyen bir kadın billur kahkahalarla güldü. Bir saniyede bin erkeğe yüz bin vuslat zevki verebilecek bir ses, itiraz etti:

-Olmaz.. Olamaz artık!

-Doldur!.

-Olmaz..

-Doldur diyorum sana!

-Daha ne zamana kadar içeceksin?. Aah.. Sevgilim.. Ne olur bir defacık olsun beni dinlesen!

-Sultan-ı İklım-i Rum'un iradelerine itiraz edilemeyeceğini hâlâ mı öğrenemedin Olivera?

-Yalvarırım sana Bayezid! Oh... Ne olur? İçme! Bırak artık Şu kâseyi elinden!

-Olivera! Sabrımın suistimal edilmesinden hazzeden bir adam değilim ben.. Bunu ne zaman idrak edeceksin? Haydi! Durma? Doldur!. Doldur şu murassa kâseyi.. Doldur şunu! Şu güzel ellerin, bu beyazlıkları karşısında bütün bir saltanatın manasızlaştığı kolların esirgemesinler bu lütfu!.. Doldur.. Doldur kâsemi!.. Dolsun ve taşsın Bizans şarabıyla bu incili tas..

Sedeften dökülmüş mini mini, beyaz, bembeyaz bir el, parlak tırnaklı mevzun parmaklarını uzattı.

Laller, yakutlar ve zümrütlerle murassa ince belli bir desti, yavaş yavaş kalktı. Tatlı bir kavis resmederek incili kâseye yaklaştı.

Sükûn içinde hafif bir şırıltı işitildi.

Güzel kokulu, berrak, kızıl bir şarap, köpüklene köpüklene aktı.

Kâseyi ıslattı; doldurdu ve taşıtı... Murassa tasın dış sathında mini mini ve fakat efsanevi bir şelale; Baküs (Bacchus)²²⁴ zevk verecek bir şelale canlandı.

Orta parmağı büyük bir zümrütle müzeyyen azılı elin yanına, beş parmağı birbirinden kıymettar ve her biri bir hazine değer beş yüzükle süslü bir ikinci azılı el daha uzandı.

Ve bu iki murassa azılı el, incili kâsenin iki kenarından kavrayarak çekti; çekti, çekti..

Üstü ince, uzun, kıvrıkcık bir bıyıkla, altı gür, siyah bir sakalla çerçevenmiş bir ağza yaklaştı.

Derileri içkiden kavrula kavrula nasırlanmış, ötesi berisi çorak bir tarla gibi, yer yer çatlamış bir çift dudak, aç gözlü bir ihtiras ile kâseye yanaştı.

Derin bir şehik kulaklara çarptı.. Sanki yüzlerce su aygırının burun deliklerinde süzgeçlenen bir şehik..

Ve.. Bir an içinde kâseyi dolduran kızıl şarap, kıvrıkcık bıyıkla, çember sakal arasında karakayıp oldu.

²²⁴ Baküs (Bacchus) - Dionizos (Dionysos): Yunan-ı kadimde şarap ilahı.

Akabinde tok bir ses işitildi. İncili tas, sapanından yeni kurtulmuş bir çakıl hızıyla, zümrütlü elden fırladı. Ta uzakta bir mişkâtın²²⁵ sedef kakmalı cevizden kenarına çarptı.

Çarptı... Ve havada parende atan benekli bir güvercin gibi tepe taklak zemine, zemini örten parlak renkli ipek halının üstüne düştü.

Ve o anda, iri yarı, geniş omuzlu, çevik vücutlu bir adam; Trablus, Şam ipeklileri ile örtülü bir sedir üzerinde doğruldu. Çalاک bir sıçrayışla, odanın ta ortasına fırladı:

-“Şarap!” diye bağırdı. Şarap hayattır. Hayatın ta kendisidir şarap. Kanımızdan renk alan bir sekr verici mayi de olmasa yaşamaktan ne zevk alabiliriz ki?.. Şarap içerken dostlarımıza dost oluruz. Düşmanlarımıza bizi gaddar edebilecek şaraptan gayrı bir kudret var mıdır?

**“YELLİ BURGAZ” EDİRNE’NİN GÖBEĞİNDE YÜKSELEN BİR
TEHDİTTİR. NE BİR ŞEHİRLİ, NE BİR BÂZİRGÂN, NE DE BİR VEZİR
GÖSTERİLEMEZ Kİ BU TEHDİDİN KARŞISINDA AĞIZ AÇABİLECEK
CÜRETİ KENDİSİNDE BULABİLSİN..**

**PAY-İ TAHTINDA TIPKI BİR BAYKUŞ GİBİ TÜNEYEN SULTAN-I
İKLİM-İ RUM...**

Nısfül-leyl. Her taraf derin bir sükûn içinde..

Edirne’deyiz.. Sultan-ı İklım-i Rum’un pây-i tahtı olan Edirne’de..

Kara, kapkara bir yarasa gibi gece, tarihî şehrin üzerine kanat germiş..

Ne bir köpek uğulduyor ne de bir insan sesinin akisleri var sokaklarda..

Dokuzuncu asır hicrinde adet böyledir. Edirne’yi nısfül-leyl, her zaman böyle sakın bulur.

Gecenin bu ilerlemiş saatinde ne bir köpek uğuldayabilir; ne de bir insan, yatağına girmemek hakkını haizdir.

²²⁵ Mişkât: Eski zaman evlerinin duvarlarında lamba koymaya mahsus oymalı dolap.

Hayır hayır.. Sübaşının davullarla bütün şehre iblağ ettiği bir irade vardır ki, Edirne hemşehrisini yatsıdan sonra sokaklarda dolaşmaktan men etmiştir.

Şehri dört bir taraftan kısıkaçlayan kalenin müstahkem kuleleri, her mahallenin dar sokaklarında göze çarpan sayısı belirsiz Yeniçeri Karakolları bu hususta şedid emirler almışlardır.

Bir karakol ağası, bir kule kumandanı değil, herhangi bir yeniçeri neferi bile yatsıdan sonra sokaklarda dolaşan bir Edirneliyi tevkif hakkını haizdir.

Ve itiraz kabul etmez bir hakikattir ki, tevkif edilen hemşehri, kim olursa olsun, yaka paça karakolu boylar ve orada adam akıllı, eşek sudan gelinceye kadar bir dayak yedikten sonra doğruca “Yelli Burgaz’a” yollanır..

O “Yelli Burgaz” ki; küçük demir kapısından içeriye girenler, sarp ve devasa duvarları arasından ancak cehenneme gitmek için çıkarlar..

Cehenneme.. Cehenneme.. Dosdoğru ve son süratle cehenneme...

“Yelli Burgaz”, Edirne’nin göbeğinde yükselen bir tehdittir.

Ne bir şehirli, ne bir bâzirgân ve ne de bir vezir gösterilemez ki, bu tehdidin karşısında ağız açabilecek cüret kendisinde bulabilsin!

Niğbolu’nun ve Anadolu’nun büyük muzafferi, orduları önünde baş direyen her kudreti, ta dibinden baltalayan bir ihtişamdır.

Pay-i tahtında tıpkı bir baykuş gibi tüneyen “Sultan-ı İklim-i Rum”, patlak dudakları arasından çıkan bir tek kelime ile, isterse şu şehri ve şu şehir ile beraber bütün “Kalemrev Saltanatı’nı” hâk ile yeksân ettirebilir.. Ve dilerse şayet, yüz binlerce beşeri, sübaşı ve kara kollukçu kullarına bir an içinde yatağandan geçirtebilir. “Nefs-i nefis-i Hümayun’a” bir katre zevk sunmak için, harap bir şehir ve bedeninden ayrılmış birkaç bin baş.. Nedir ki?..

“Sultan-ı İklim-i Rum” işte bu adamdır.

Şu, ayakta duran, yuvarlak yüzlü, kırmızıya mail beyaz tenli, koç burunlu, ela gözlü, koyu kumral kaşlı ve koyu kumral sakallı adam..

Bunun adına “Bayezid” derler. Osmanoğulları hanedanından gelen dördüncü tâc-dâr işte budur.

Geniş göğsüne dikkat ediniz! Bu geniş göğüslü, uzun seneler süren çetin mücadeleler karşısında, zerre kadar fütur duymamış bir kalbin mahfazasıdır. “Hüdâvendigâr Murat’ın” büyük oğlu “Ertuğrul’un” hafidinin hafididir bu.

Hristiyan silahşörler, bu geniş göğüslü tâc-dârı “Azrail” addederler.

Bizans’ta hükümet süren Rum İmparatorları, Avrupa’nın her tarafındaki derebeyleri, krallar ve hükümdarlar, Anadolu’nun her tarafındaki küçücük hükümetçikler Hüdâvendigâr oğlu Bayezid’in önünde tir tir titreyen birer zelildirler.

Türk ordusunun başında, şu iri yarı, azılı vücutlu tâc-dâr, öyle kahramanlıklar öyle harikalar göstermiştir ki..

Niğbolu’da ehl-i salibin beynine inen demirden yumruğuyla garb, şu dakikada sersem bir öküzden farksızdır.

Selçuk saltanatının enkazı üzerine kurulan nice beyler, nice nice nim hükümdarlar, şu dakikada fermanlarına, iradelerine râm birer sübaşı menzelesindedirler.

Ona şimdi bütün dünya “Yıldırım” namını vermektedir.

Yıldırım..

Osmanoğulları hudutlarından içeriye sarkmaya çalışan azim bir ordu, onun yıldırımli bir sağnağa benzeyen saldırıları karşısında mahv ve perişan olmuştur.

Bu, muasırları arasında misili mevcut olmayan bir tâc-dârdır.

Her gece yatsı namazından döner dönmez yataklarına giren “Edirneliler” işte bunun hışmından korkarlar.

Çünkü bilirler ki “Sultan-ı İklim-i Rum” olan “Osmanoğlu Yıldırım Bayezid Han-ı Evvel” iradelerinin harfiyen icrasını şiar edinmiş bir iktidarın ifadesidir. Ve bilirler ki “Yıldırım Bayezid Han’ın” iradelerine karşı koyanlar son süratle cehenneme ulaşırlar.

Edirne uyur... Fakat Bayezid uyumaz.. Uyuyamaz Bayezid! Bütün dünyayı tir tir titreten bu şahane vücut, bütün bir şehri yatsı ile beraber yatağına sokan bu haşmetli adam uyuyamaz.

O uzun, ucu ve nihayeti olmayan, uzun ve karanlık gecelerin adamıdır.

**Her Ay Bizans'tan Kalkan Bir Kervan, Edirne Sarayı'nda Yaşayan
Cihangir Bayezid'e İmparatorların Mahzenlerinde Yıllanmış En Nefis Kıbrıs,
Girit, İzmir ve Mora Şaraplarını Taşırdı...**

NİĞBOLU GALİBİNİN HINCI ŞİMDİ ŞERABEDİR..

O, yalnız şunları sever:

Şarap ve kadın.

Ve o.. Her gece, Edirne, karanlıklara gömülürken buraya, şu odaya bu haclegâha çekilir.. Şarap ile kadını, kadınına karşısına alır ve ta sabaha kadar her gece kadın ve şarap onunla dudak dudağa, kucak kucağa, koyun koyuna yaşar.

Dünün cengâveri, bu günün zevk-peresti ve zen-peresti olmuştur.

Yıldırım Bayezid şimdi, “Niğbolu'da” ehl-i salîbe kan kusturan, Anadolu Derebeylerine korku veren kâdir-i şehenşâh değildir.

Artık o, kadından ve şaraptan kâm alan, kadına ve şaraba tapan bir bedmestir.

Şarap!..

Oh!.. Hüdâvendigâr'ın büyük oğlu ve halefi Bayezid, kırmızı şaraba bayılır, her ay Bizans'tan kalkan bir kârbân, Edirne Sarayı'nda yaşayan cihangir Bayezid'e, imparatorların mahzenlerinde yıllanmış en nefis Kıbrıs, Girit, İzmir ve Mora şaraplarını büyük fiçilerle nakleder ve “Osmanoğlu Yıldırım Han” İzmir'in, Mora ve Girit'in bu en nefis şaraplarını kâse kâse, desti desti, fiçi fiçi yuvarlıyor..

İçer, içer, içer..

Niğbolu, galibinin hinci şimdi şerabedir.

Bu kadın.. Şu yanbaşındaki sedire çırılçıplak uzanmış yatan enfes hilkat, onun sâkiyesidir.

Orada.. Halının üzerinde kapaklanmış duran incili tas; bunun elleriyle doldurulur ve bunun şu birbirinden güzel, gül tırnaklı mini mini pamuk ellerindedir

ki Osmanlı Padişahı'nın devetabanını andıran azılı pençelerine ağız ağıza dolu devler piyalesi ulaşır ve dolar dolar.. Boşanır, yine dolar..

Bu güzel kadın, şu dik memeleri tepeletecek erkek izzet-i nefsi arayan kadın, şu bembeyaz sinesinde, geniş kalçalı olgun vücudunda cinsiyetinin bütün mümtaz hususiyetlerini saklayan kadın, bir Sırp Prensesi'dir.

Niğbolu'da ehl-i salıbin yapamadığı işi, tek başına, Edirne'de, Edirne'nin göbeğinde, Edirne Sarayı'nın ta içinde yapan ve beceren bir Sırp Prensesi..

**BU GENİŞ VE BURUŞUKSUZ GÖBEĞİ, ŞU DAMDARCIK BELİ, SEDİRİN
ÜZERİNDE DOLGUN TEDEVVÜRLER RESMEDEN BU PEMBE HÂRELİ
BEYAZ KALÇALARI SEYREDEBİLMEK..**

**ELA GÖZLERİ KUDURGAN BİR ERKEKLİKLE YANIYOR, ÜST DUDAĞI
ISPAZMOZA TUTULMUŞ GİBİ BİR DÜZİYE...**

Güzel kadın gözlerini odanın meçhul bir köşesine dikmiş, kim bilir neler düşünüyordu.

Kendisine hitap eden suallere cevap vermedi. Galiba karşısındakini dinlemiyordu.

Yıldırım Bayezid, yavaş yavaş ona yaklaştı. Ellerini kalçalarına dayayarak ayaklarını gerdi ve göğsünü kabarta kabarta, başını sallaya sallaya son sözlerini tekrarlardı:

-Olivera. Söyle yavrum.. Şarabı sevmez misin?.. Sevilmez mi şarap?

Kadın derin bir uykudan uyanıyormuş gibi rehavetli gerinişlerle, yattığı yerde kımıldandı.

Uyluklarına, insanı şehvetten kudurtacak inhinalar vererek hafifçe doğruldu.

O, bir saniyede bin erkeğe yüz bin vuslat zevki tattırabilen taklit edilemez sesiyle sordu:

-Ne dedin? Neler söylüyordun şimdi?

Hüdâvendigâr'ın oğlu, sol eliyle kumral sakalını hilalleyerek sırttı. Gevrek gevrek güldü:

-Ne mi demiştin? Neler mi söylüyordum şimdi? Hahhahhahhaaa... Uyuyordun galiba.. Seni yaramaz seni. Hee.. Uyuyordun değil mi?

Yârim! Bu kadında ne sehâr bir kudret vardı!

Ne güzel bir kadındı bu!.

Şu, içlerinde her an bin bir renk yanıp sönen gözleriyle, şu sedef tenli levent endamıyla, bu tabiattan taranmış, ince kavisli sarı saçlarıyla, şu yarı açık dudakları arasından göze çarpan fildişi dişleriyle şu kadın, bütün bir cihanı alt üst edebilecek bir afetti:

-“Ne dedin?” diye tekrar sordu. Ne dedin? Uyuduğumu mu zannediyordun?

-Evet.. Uyuduğumu zannediyordum. Hem zan ne kelime? Uyuyordun işte!

Olivera, şimdi sedir üzerinde bağdaş kurmuş bulunuyordu. Vücudunun en seyri güç güzellikleri şu anda bütün ihtişamıyla Bayezid'in gözlerine yumruk sallıyordu.

Bu geniş ve buruşuksuz göbeği, şu damdaracık beli, sedirin üzerinde dolgun tedevvürler resmeden bu pembe harelî beyaz kalçaları bir an seyredilemek, değil bir bed-mest için akli yerinde kâmil bir insan için bile tahammülsüz bir azaptı.. Fakat tatlı, ruha zevkli ılıkliklar veren bir azap..

Bayezid, sevgilisinin, gözlerine peşkeş çektiği misilsiz kadınlığı, ağzından salyalar akıta akıta süzüyordu.

Yusuvarlak yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Uzun ve kalın burnunun büyük delikleri birer fırın kapağı gibi açılıp açılıp kapanıyordu.

Ela gözleri, kudurgan bir erkeklikle yanıyor, üst dudağı ıspazmoza tutulmuş gibi bir düziye titriyordu.

Fena halde sarhoştı. Kim bilir içkiye bu gece ne zaman başlamıştı?.. Ve kim bilir ne kadar içmişti?..

Belliydi ki güzel sevgilisinin karşısında ateşin bir vuslat iştihakıyla kavruluyordu.

Aah.. Seven bir erkeği; gecenin bu ilerlemiş saatinde çırılçıplak bir sevgili ile karşı karşıya bulunan bir erkeği; aşkın bütün cismânî huzûzundan men edebilecek bir kudret tasavvur olunabilir mi?

Bilhassa seven bir padişah olursa.. Bu padişahın adına Yıldırım Bayezid Han denirse.. Ve bu padişah sekizinci asırda yaşayan ve zaferden zafere ulaşan; ve her zaferinde bir şan kazanan bir sevgili olursa..

**HÜZÜN VE BEN.. OH.. BİZ İKİMİZ YANYANA GELEMİYİZ.. BEN BELKİ
ÇOK GADDAR OLABİLİRİM. BELKİ KAHKAHALAR UZUN ZAMAN
DUDAKLARIMA YABANCI KALABİLİRLER.. FAKAT HÜZÜN..**

HAYIR HAYIR.. HİÇBİR ZAMAN!

“FAHİŞE” Mİ DEDİN? FAKAT KİM BU KADIN?

Kadın, gür kirpikli mai gözlerini süze süze bir saniye Hüdâvendigârzâdeye baktı. Sonra ölçülü bir kahkaha ile;

-“Evet..” dedi. Hakkın var.. Demin seni dinlemiyordum..

Bayezid, acul bir tavırla elini uzatarak sözünü kesti:

-Uyuyordun değil mi?

Güzel kadın nazarlarını bir kargı gibi hükümdarın gözbebeklerine saplayarak başını salladı:

-“Uyumak mı? Hayır..” diye bağırdı. Hayır uyumuyordum.. Uyku.. Oh!. Günler var ki gözlerime uykunun girdiği yok.. Günler var ki uyuyamıyordum.

Ve baygın baygın ilave etti:

-Düşünüyordum.. Oh... Bilmezsın neler düşünüyordum?

Bayezid, sol gözünü kırparak dudaklarını büktü ve müstehzi bir tavırla mırıldandı:

-Düşünüyordun ha? Söz söyleyişinden anlaşılıyor ki, pek vahim düşüncelerle meşgul imişsin galiba..

Olivera meyvus meyvus içini çekerek;

-”Evet” dedi. Düşünüyordum.. Hem öyle vahim şeyler düşünüyordum ki...

-Eeey... Fakat güzel dudaklarını büzüştüren hüzne sebep ne?

-Sana söylesem, sen de mahzun olursun!.

Yıldırım güldü:

-Ben ve hüznün... Hahhahhaaaa... Fakat güzel yavrum; sen Bayezid’i hala tanıyamamışsın! Hâlâ öğrenememişsin beni!.. Hüznün ve ben.. Oh biz ikimiz yan yana gelemez... Ben belki çok gaddar olabilirim. Belki kahkahalar, uzun seneler imtidadınca dudaklarıma yabancı kalabilirler. Fakat hüznün.. Ah hayır hayır.. Ben hiçbir zaman mahzun olamam..

-Sevgilim... Benim zavallı kafamı yoran düşünceler kuvvetle ümit ediyorum ki, seni derin bir hüzne müptela edebilirler. Bilirim, sen çok kahraman bir erkeksin! Senin erkekliğini benim kadar kuvvetle tatmış ve anlamış kim vardır? İtiraf edersen ki; sarayını dolduran yüzlerce cariye, senden bir sürü evlat yapan sayısı meçhul zevceler, şehrin her tarafında senin ufak bir iltifatına müştak bekleyen binlerce kız benim kadar seni anlayamamıştır..

Ve anlayamazlar..

Olivera öyle iknakâr bir lisan ile konuşuyordu: Yıldırım’ın dudaklarında dalgalanan istihza birden siliniverdi.

-“Doğru..” diye mırıldandı. Doğru söylersin.. Ne menkûhalarım, ne de cariyelerim ve evlatlarım beni senin kadar anlayamamıştır. Doğru söylersin!

Güzel kadın, bileklerine, dirseklerine ve omuzlarına nefis münhaniler resmettirerek, mermer kollarını aşığına uzattı. İçinde garip bir yeis dalgalanan bülbül sesiyle devam etti:

-Şu saray, şu şehir.. Edirne.. Pay-i tahtın ve pay-i tahtınla beraber saltanatına râm bütün o geniş ülkeler, senin gafil-keder Bayezid! Ne evlatların, ne menkûhaların, vezirlerin ve sadrazamın, ne de Sultan-ı İklim- Rum’a esir herhangi bir Osmanlı hemşehrisi, seni tanıyamamıştır.

Yıldırım! Niğbolu’nun dehhaş kahramanını, yeryüzünde tanıyan bir ben varım. Ben.. Şu Belgrad Sarayı’nda senin kollarının arasına fırlatılan, atılan

“Olivera!” Şu Sırp kızı! Ben! Tebaanın, cariyelerinin, menkûhalarınla evlatlarının, vezirlerinle yeniçerilerinin ağzında her gün bin bir tahkire uğrayan “Olivera”!

Bayezid’in kaşlarında ani bir hiddet kavıslendi. Hüdâvendigâr’ın oğlu, içinde kahrî bir vakâr uğuldayan sesiyle sordu:

-Neler söylüyorsun Olivera? Nelerden bahsediyorsun? Tahkir.. Fakat seni tahkir edenler mi var?

Güzel Sırp kadınının dudakları, calî bir elem ile buruştu:

-Öyle ya... Şevketli padişah bundan da mı gafil bulunuyorlardı? Belgrat’tan Edirne’ye gönderilen fahişeye...

Yıldırım, boğulur gibi haykırdı:

-Fahişeye mi? Fahişeye mi? Fakat bu da kim? Kim imiş bu fahişe?...

Sultanının kalbine bin zehirli ok yerleştiren kindar bir kahkaha, güzel kadının lal dudakları arasından, tıpkı kafesten kaçan bir kanarya gibi uçtu. Edirne tâc-dârının pür-ihîşam vuslatgehini çerçeveleyen sükûn içinde kanat çırpı.

Çıplak kadın gözlerini, mini mini ellerinin parlak tırnaklarına dikerek mahzun mahzun söylendi:

-Fahişe.. Fahişe.. Kim mi bu, kimi mi hitap ediyor bu misilsiz tahkir?

Ve yanbaşında, kopmaya amade bin bir yıldırımın bir kasırga gibi duran aşkı tâc-dâra, tezyîfkâr bir nazar atarak ilave etti:

-Bana.. Bana.. Şu senin için yanıp tutuşan; senin için gecelerini, uykusunu, anasını, babasını, ailesini, bütün bir ananeyi; bütün mukaddesatını feda etmekte bir an tereddüt etmeyen Olivera’ya!.. Anladın mı güzel kahramanım, bana.. Bana bu tahkirler. Vezirlerinin, sadrazamının, cariyelerinin ve tebaanın fahişe namıyla andıkları benim.. Anlıyor musun? Ben..

Şu “Olivera..” Olivera’n! Şu bed-baht Olivera..

**“YILDIRIM’IN” KOYNUNDA YATAN KADINA FAHİŞE DİYORLAR
ÖYLE Mİ?.. HAHHAHHAAA!.. EY BUNA CÜRET EDEN HAYDUTLAR!**

BİLİNİZ Kİ BU MİSİLSİZ KÜSTAHLIĞIN CEZASI PEK FECİ OLACAKTIR!

“Olivera” Şehvî Bir Ürperme İle Tıpkı Bir Engerek Gibi Kıvrandı.

-“Fakat buna imkan yok.. İmkân yok buna!” diye homurdandı Bayezid.

-İmkân mı yok..

Sırp güzelinin gür kirpikleri mai gözlerini bir lahza örttü.

En saf seylan incilerinden daha saf ve berrak iki damla yaş, ellenmemiş bir gül yaprağına benzeyen yanaklarından iki nemli iz yaptı:

-İmkân mı yok!. Lakin sultanım, sen hiç mi benimle alakadar değilsin? Pay-i tahtındaki dönen entrikalara, ağızdan ağza dolaşan dedikodulara hiç mi kulak vermiyorsun? Duymuyor musun ki tebaan, kollarının arasında kendinden geçen, dudaklarından ateş, sevginden hayat alan kimsesiz “Olivera’yı” her dakika, her an yerden yere vurmaktadır. İşitmiyor musun ki sadrazamından yeniçerilerine kadar, sarayının aşçılarından menkûhalarına kadar herkes, beni terzil ile meşguldür. Bilmiyor musun ki en sefil serseriden, en asil sefiline kadar bütün bendelerin beni bir fahişe, beni bir allâk, beni bir alçak diye anıyor?

Ellerini, güzel başını taçlayan sarı saçların ipek demetleri arasına daldırarak, inler gibi haykırdı:

-Ah.. Bilmiyor musun? Bilmiyor musun? Bî-haber misin bütün bunlardan? Duymadın mı, işitmedin mi bunları?

Sultan-ı İklîm-i Rum’un gözleri büyüdü, büyüdü, büyüdü.

Yumrukları bir kantar zeytinin yağını bir lahzada çıkartabilecek bir şiddetle sıkıldı. Kolları birer boğa yılanı korkunçluğuyla, kıvrıla kıvrıla havaya kalktı. Dişleri tasavvuru muhâl bir gayz ile birbirine kenetlendi. Avurtlarını bin çuval buğdayı bir anda öğütebilecek bir değirmen kudretiyle oynatarak:

-Fahişe.. Fahişe ha?. Sana fahişe diyorlar öyle mi? Yıldırım’ın koynunda yatan kadına fahişe diyorlar öyle mi?

-Hahahahaaaa.. Buna cüret eden haydutlar! Biliniz ki bu misilsiz küstahlığın cezası pek feci olacaktır.. Pek feci olacak bu küstahlığın cezası.. Bana Yıldırım

derler. Ben, Niğbolu'yu kana boyayan cihangirim. Kosova'da, en kahhar düşmanlarını buğday başakları gibi ta diplerinden tırpanlayan Hüdâvendigâr Murad'ın oğluyum ben.. Bunu bilmiyorlar mı? Bilmiyorlar mı ki ben, kardaş kanıyla elleri bulan bir Osmanoğluyum!

Hahahahaaaa... Olivera'ya, tırnakları arasında el-an kardaşının kanı sızan cihangir Yıldırım'ın sevgilisi "Olivera'ya" dil uzatmayınız?

Sırp güzeli, şimdi, ipek sedir üzerinde yüzükoyun uzanmış, sert ve dolgun kalçalarını titreten hıçkırıqlarla, hüngür hüngür ağlıyordu.

Bayezid, siyah dallı kadifeden libası içinde, mevzun azılı hatlar resmeden vücudunu eğdi. Dizlerini yavaş yavaş büktü.

Kollarını, şefkat ve aşktan yoğurulmuş bir ihtiras ile uzattı.

Güzel Sırp Prensesi'nin ince belini sıktı. Eğildi.

Pür-ihtişam vuslatgehin kırmızı ipek kaplı duvarlarında ateşin bir şehik akslendi.

Sultan-ı İklim-i Rum'un patlak dudakları maşukasının beyaz, bembeyaz ensesine yaklaştı.

Olivera, şehvî bir ürperme ile tıpkı bir engerek gibi kıvrandı.

Vuslatgehin kırmızı ipek kaplı duvarlarında bir ikinci şehik akslendi.

Ve akabinde Bayezid, yumuşak bir seda ile sevgilisinin kulağına fısıldadı:

-Hepsini keseceğim.. Hepsini.. Ne bir tek sefil serseri bırakacağım, ne de asil sefil ayak üstünde kalacak.. Anladın mı Olivera? Hepsini keseceğim. Senin bu beni çıldırtaan güzelliğın önünde eğilmeyen bir tek baş bırakmayacağım. Hepsini keseceğim. Hepsini.. Hepsini!.

Her biri bin kanlı kelleye bedel, bu sözlerde kim bilir nasıl bir sihirkâr kudret vardı.

Güzel kadın da, ani bir istihale yaptı bu sözler.

Olivera'nın hıçkırıqları birden kesildi.

Olivera'nın gözyaşları birden dindi.

Belgrad Sarayı'nın güzeller güzeli nefisesi "Olivera" bir mermer sütun gibi, Yıldırım'ın kolları arasında döndü. Sırtını sedire, yüzünü Yıldırım'a çevirdi.

Şuh bir gülümseme ile nim açıldı dudakları..

Ve sedef dişlerini bütün güzellikleriyle teşhir eden bu nim açılmış dudaklar, yavaş yavaş Beyazid'e yaklaştı.

Kolları tâc-dârın her biri bir nohut büyüklüğünde sekiz on dizi inci ile müzeyyen boynuna dolandı. Hüdâvendigâr'ın oğlundan, Kosova mağluplarının kızı uzun bir buse aldı.

FAKAT HAYIR.. BENİM HÜZNÜM BUNDAN DEĞİL..

Nasıl Oluyor Da Güzelim.. Böyle Tehditkâr Bir Düşmanlık Tasavvur Edebiliyorsun?

Niğbolu Muzafferini Tehdit?. Fakat Buna Kim Cüret Edebilir?

Yıldırım, mesut bir âşık sâfiyetiyle sordu:

-Bu muydu seni meyas eden şey? Bu muydu hüznünün sebebi! Dudaklarının şuh tebessümünü silen elem bu muydu? Bu muydu hüznünün sebebi!

Olivera, baygın baygın Edirne sultanını süzdü. Mahzun bir eda ile ancak işitilebilen bir sesle cevap verdi?

-Hayır.. Senin sadrazamın, cariyelerin, menkûhaların, evlatların ve tebaan, beni nihayet kızdırabilirler. Onların ağızlarından çıkacak iftiralara, isnatlara nihayet kızılabilir. Fakat bu geçici bir hiddet olur. Ben, senin sevginden aldığım kudretle, senden sonra senin mülkünde hükümrân bir iktidarım. Kızarım. Ve nihayet sadrazamını da, cariyelerini de, evlatlarını, menkûhalarını ve tebaanı da katlettirebilirim.. Bir satır darbesi.. Bir parça yağlı kement ve nihayet bir yığın ateş, hiddetimi teskine kâfidir. Bunlar kesilebilirler, boğulabilir ve yakılabilirler.

Ve bir tek emrinle bunlar kesilirler, boğulurlar, yakılırlar..

Kadın, öyle ateşli, öyle telkinkâr bir ifadeyle söylüyordu ki, Yıldırım ser-â-pâ kulak kesilmişti.

Ve.. Hülyavi bir sesle Olivera, tıpkı efsaneler nakleden bir Âsûrî kâhinesi gibi devam etti:

-Fakat hayır.. Benim hüznüm bundan değil.. Bana fahişe diyorlarmış.. Diyebilirler. Beni tahkir, tebaan için artık bir ihtiyaç olmuş! Olabilir. Bütün şu saraylılar, bütün şu şehirliler ve saltanatının o ucu bucağı meçhul genişlikleri içinde yaşayanlar bana düşman bulunuyorlarmış... Bulunabilirler. Bu nihayet benim şahsıma tevcih edilmiş bir kini, bir gayzı ifade eder. Ben seni seven ve yalnız seni sevdiği için ailesinin bütün ananelerini ayakları altına alan ben.. Olivera, bu tahkirlere ve düşmanlıklara zerre kadar ehemmiyet vermez. Beni hüzne gark edebilecek şey, ancak senin şahsına tevcih olunabilen düşmanlıklardır. Ancak seni tehdide kâdir bir düşmanlıktır ki beni mahzun edebilir. Yoksa saraylıların, şehirlilerin ve tebaanın kinine ve gayzına senin gibi bir kahhar kahramanın koynunda yaşayan ben, ehemmiyet vermem. Anladın mı Bayezid'im? Anladın mı kahraman sevgilim? Ancak seni tehdide kâdir bir düşmanlıktır ki.. Ancak seni tehdide kâdir bir düşmandır ki..

Yıldırım Han, düşünceli bir tavır ile sağ elini ince bıyıklarına attı:

-“Ne dedin?” diye sordu. Beni tehdide kâdir düşmanlıklar mı dedin? Beni tehdide kâdir düşmanlardan mı bahsediyorsun?

Olivera gözlerini süze süze, lal dudaklarını kımıldattı:

-Evet güzel kahramanım..

-Beni tehdide kâdir düşmanlıklar.. Fakat nasıl oluyor da böyle tehditkâr bir düşmanlık tasavvur edebiliyorsun? Niğbolu muzafferini tehdit.. Fakat buna cüret edebilecek küstah tasavvur edilebilir mi?

Güzel Sırp kadını, ellerini göğsünde kavuşturdu. Sağ elinin pembe ayasıyla sol memesini, sol elinin, pembe atlas kaplı, yumuşak bir ipek yastığı andıran içiyle sağ memesini avuçlayarak hafif bir sesle mırıldandı:

-Senin şu demirden kollarının arasına atıldığım dakikayı hiç unutamam Bayezid! İçimde o an öyle derin bir gurur.. Bir kadınlık gururu hissetmişim ki.. Oh, düşünemezsin! Anlayamazsın ne kadar müthiş bir gurur hissetmişim. Tasavvur et; ki dünyanın her tarafında sît ve şöhreti ağızdan ağza çalkalanan bir kahramanın

kolları arasına atılıyordum. Öyle bir kahraman, ki yeryüzünde yaşayanların dörtte üçü, Azrail'den çok ondan korkuyorlardı. Öyle bir kahraman ki, yeryüzünde yaşayanların arta kalanları peygamberlerinden, Allah'larından ve Allah'larının yüz bin melaikesinden ziyade ondan medet umuyorlar, onu seviyorlardı. Ve bu kahraman; bu herkesi titreten, herkesten yüksek, herkesten kâhir ve kâdir büyük insan, yalnız beni seviyordu. Oh!. Bir kadın için zevke, gurura bundan büyük bir menba tasavvur edilebilir miydi? Ve aylarca, yıllarca bu zevk ile çıldırmıştım. Ve aylarca ve yıllarca bu gurur içinde çılgınlaşmıştım.. Fakat bugün..

Olivera, birden bire sustu.

Gözbebeklerinde bir an derin bir yeis bulutlanır gibi oldu.

Birer katre yaş, gür kirpiklerinden yanaklarına yuvarlandı.

Hıçkırıkların baltalandığı bir sesle, boğulur gibi devam etti:

-Fakat bugün.. Of bugün.. Bugün..

Yıldırım Han, maşukasını kolları arasında sıkarak;

-“Ey..” diye haykırdı. Sonra? Sonra ne oldu? Ne oldu bugün? Bir şey mi oldu bize? Değiştik mi? Bir değişiklik mi hissediyorsun vaziyetimizde? Artık rub-ı meskûnu korkudan tir tir titreten biz değil miyiz? Artık korkmuyorlar mı bizden?

Dostlarımız, şimdi bize dost mu değil? Düşmanlarımıza her zaman gözdağı olan biz, artık eski kudretimizden mahrum muyuz? Heee? Söylesene Olivera! Söylesene güzel yavrum!.

Belgrat Sarayı'nın aşüfte kızı, mermer kollarını Yıldırım Han'ın tunç renkli boynuna doladı. Güzel başını, aşğının siyah dallı kadifeden mamul mükellef kaftanı altında cazip bir erkekliğe teressüm eden geniş göğsüne dayadı.

Bayezid, şaşkın şaşkın etrafına bakınarak tatlı tatlı sordu:

-Heee.. Olivera? Söylesene? Bugün eski kudretimizden mahrum muyuz.. Artık düşmanlarımız bize meydan okuyacak kadar kuvvetlendiler mi?

-“Hayır..” diye cevap verdi güzel kadın. Hayır sevgilim.. Sen bugün yine o pür-ihtişam kudretlerin kahramanısın! Eski düşmanların, bugün de senden, senin

adından, senin kahramanlığından derin bir havf ve hirâs duymaktadır. Fakat beni düşündüren onlar değil..

-Ya kim?.

Bu sual, Yıldırım Han'ın ağzından bir yıldırım gibi çıkıvermişti.

Olivera, bir kumru gibi munis ve işvekâr bir eda ile başını Bayezid'in göğsünden ayırmaksızın cevap verdi.

-Bir başkası..

-Bir başkası mı dedin?

-Evet bir başkası.

Sultan, sevgilisinin başını iki eliyle kavrayarak göğsünden çekti; gözlerini gözlerine dikerek lakayt ve fakat mütecessis bir merak ile göz kırptı:

-“Muhakkak, yine bir Sırp Prensi'nden bahsedeceksin.” dedi.

Ve müstehzi bir tavırla ilave etti:

-Hani şu kahraman prenslerinizden birinden!.

Olivera, ciddi ve sert;

-“Hayır!.” diye bağırdı. Hiç bir Sırp Prensi tasavvur edemiyorum ki, senin karşında cephe tutabilecek derecede mert olsun...

-Öyle ise.. Muhakkak yeni bir Macar ser-kerdesi?

-Hayır..

-Yine mi hayır.. Haa! Haaa!. Anladım tamam. Herhalde şu tepelerinden tırnaklarına kadar zırhlara bürünen Fransız şövalyelerinden birisi olacak? Fakat onlara lazım gelen dersi verdik zannediyordum.

-Hayır.. Hayır.. Yine hayır..

Bayezid, kuvvetinden, kudretinden, cihan-şümûl satvetinden emin, her dem muzaffer bir cihangir lakaydıyla:

-“Eey canım..” diye haykırdı. O değil, bu değil.. Kim öyle ise bu, seni derin bir hüzne gark eden mevhum düşman?. Hangi nâmert bu?

-Timurlenk..

**ZABTETTİĞİ YERLERDE TAŞ TAŞ ÜSTÜNDE BIRAKMAYAN KANLI
KELLELERDEN ZAFERLERİNE EHRAMLAR, BAŞSIZ CESETLERDEN
PAY-İ TAHTINA SARAYLAR, MEDRESELER, MABETLER YAPTIRAN
TİMUR!**

Tek bir kelime, güzeller güzeli Olivera'nın ağzından çıkan bu tek kelime, Hüdâvendigâr-ı Kosova galibinin tahtında hükümran, Niğbolu muzafferi büyük Yıldırım'ın riâma müptela bir öküz gibi sersem sersem sallanmasına kâfi gelmişti.

Tek bir kelime, bu her hecesi yüz bin yalın kılınc sipahi ilgaz ettiren tek kelime; Edirne Sarayı'nın, cihanı yıllarca fermanlarına râm eden ihtişam Bayezid'ini, yıldırım ile çarpılmışsa döndürmüştü.

Parmakları titreye titreye açıldı.

Elleri, Olivera'nın ipek saçlarından yavaş yavaş ayrıldı.

Şimdi gözleri, sabit bir bakışla, vuslatgehin meçhul bir köşesine dikilmişti. Sırp güzelinin bileklerinden kavradı. Ilık ılık boynuna dolaşan mermer kollarını, bir sair-fil-menâm iradesizliğiyle çözdü. İki üç adım geriye çekildi. Hançeresinden güçlkle çıkan bir sesle, boğuk boğuk seslendi:

-Timurlenk!. Bizi tehdide kâdir düşman.. Seni korkutan düşman demek ki bu.. Timur öyle mi?

-Evet kahramanım.. Beni korkutan bu. Bundan korkuyorum ben... Şam'ı, Halep'i, bütün o hıttâ-i Irak'ı, Azerbaycan'ı, İran'ı ve bütün o Mavera-yı Kafkas'ı zapteden Timur; zaptettiği yerlerde taş taş üstüne bırakmayan, kanlı kellelerden zaferlerine ehramlar, başsız cesetlerden pay-i tahtına saraylar , medreseler, mabetler yaptıran Timur..

Olivera'nın ağzından bu sözler, cihan-şümûl bir matem mersiyesi gibi, tüyler ürpertici bir havf vahşetiyle çıkmıştı.

Yıldırım, işitmiş miydi bu sözleri?

Kim bilir?

Belki işitmişti.. Belki işitmemişti, belki de işitmişti de işitmemezlikten gelmişti.

Gözlerini, tespit ettiği meçhul noktadan ayırmaksızın;

-“Tatarların şahı.. Hülâgûların şehenşâhı Timur..” diye homurdandı.

Simasında birbirine mütezat, bin bir düşünce ifade eden, bir sürü hat belirmişti.

Yanık yüzünde bir an, sanki Timur’un bir tek emriyle yakan, yıkan, kesen, koparan, mahveden, talan eden Tatar alayları; Kosova’nın, Niğbolu’nun; bir tek emriyle yüz bin ölüme göğüs germekten çekinmeyen muzaffer Türk çerileri karşılaşır gibi, karşı karşıya at koşturur gibi oldu.

Belliydi ki; güzel Sırp Prensesin ağzından çıkan tek kelime; Yıldırım Bayezid Han’ın ruhunda bin şimşekli bir fırtına koparmıştı.

**HER AN DIŞLERİNİ BİLEYEN, ÇENESİNİ HER LAHZA AÇMAYA
MÜHEYYA, ZEHİRLİ SALYALARIYLA HER AN CİHANGİR TÜRK
SALTANATINI DALAMAYA ÇALIŞAN BİR KÖPEK..**

İZZET-İ NEFSİN ÇELİKTEN DÖKÜLMÜŞ BİR HEYKELİ..

Dokuzuncu asrın büyük fatihi; doğduğu andan bugüne kadar, izzet-i nefsenden ufak bir fedakârlığa icbâr edilememiş bir kahramandı.

Babasının devrinde cihan; “Hüdâvendigâr” adından; pür-havf ve hirâs titremişti.

Tahta çıktığı günden beri ise cihan; ayakları dibinde burun üstü sürünen izzet-i nefssiz bir köpekten farksızlaşmıştı.

İzzet-i nefssiz bir köpek.. Fakat kuduz bir köpek.

Her an dişlerini bileyen çenesini her lahza açmaya müheyya; zehirli salyalarıyla her an; cihangir Türk saltanatını dalamaya çalışan bir köpek..

Bayezid, bu kuduz köpeğe bir saniye nefes aldirmamıştı.

En ufak fırsattan istifade etmiş; en küçük vesileyi kaçırmamış; elindeki çelik gürz ile her fırsatta ve her vesilede kuduz köpeği; birer kuduz köpekten farksız olan düşmanlarını tepelemiş, tepelemiş, tepelemişti.

Ve bu gürzün her kalkışında Yıldırım biraz daha yükselmiş, bu gürzün her inişinde ve her tepeleyişinde Bayezid, biraz daha kahramanlaşmıştı.

Birbiri ardı sıra kazanılmış, birbirinden yüksek, birbirinden kıymetli, sayısı belirsiz şu zaferlerle bu padişah, artık izzet-i nefsin çelikten dökülmüş bir heykeli haline gelmişti.

Mağrurdu.. Çok mağrurdu. Hiçbir felaket önünde eğilmeyen bir başın, hiçbir bed-bahtı karşısında yeis duymayan bir kalbin gururuyla mağrur ve mütekebbirdi.

Doğduğu andan bugüne kadar, hiç bir yerde bileği bükülmemişti. Hiç bir tesadüf, karşısına kendisinden daha yüksek bir iktidar çıkaramamıştı.

Ve.. Bayezid her zaman, kahretmiş, kahhar olmuş, harp etmiş, muzaffer olmuştu.

Bugüne kadar ona; onun yanında, onun yakınında yaşayan bir tek adam, ondan daha kahraman bir tâc-dârdan bahsedememişti.

Nasıl edebilirdi ki.. Böyle bir kahraman mı vardı? Yoksa Bayezid'e tefevvuk edebilecek bir şahsiyet mi tasavvur edilebilmişti.

Bayezid, şu dakikada, artık kendisini yeryüzünün erişilemez en cengâver iktidarı addeden bir adamdı.

Evet, Bayezid kendisini böyle addediyordu.

Ben kahramanım diyordu.

“Ben kahreden bir tâc-dârım” diyordu.

“Ben ta geriden bin bir zafer desturu almış bir cengâverim!” diyordu.

Ve.. Hâdisât bunu tekzip edemiyordu. Bu ve bunlar; iddia, birer iddia idiler ki, hakikatler, hadiselerden doğan hakikatler, bunun ve bunların sarih ve aşikâr birer şahidinden başka bir şey değillerdi.

Fakat işte birisi çıkmıştı ki, kendisine, Bayezid'e; şu bileklerinde dağlar devirici azim iktidarlar cem etmiş büyük cihangire, kahhar bir rakipten bahsediyordu.

Bir kadın, sevdiği kadın, sevgisinden çıldırdığı kadın, yeryüzünün dört bir tarafına çelikten bir izzet-i nefis heykeli gibi, kanat geren, hiçbir tehlike önünde eğilmeyen, her tehlikeye ve her düşmanlığa lakayt, er oğlu er büyük cengâvere “Korkuyorum!” diyordu.

**OLİVERA!. OLİVERA! HEEY OLİVERA! SAHRA-YI KALMUK'TA
TAYLANMIŞ BİR DEŞT TATARI DEĞİLİZ Kİ TOPAL “TİMUR” BİZE
“AZRAİL” OLA!.**

Korkuyordu ha.. Sevgilisi korkuyordu ha? Bayezid'in sevgilisi, Yıldırım'ın sevgilisi, Hüdâvendigâr oğlunun koynunda yatan kadın korkuyordu ha?..

Fakat Sultan-ı İklîm-i Rum'a tevcih edilecek bundan büyük bir tahkir tasavvur edilebilir miydi?

Aah.. Hayır hayır..

Edirne Sultanı'nın yüzünde çarpışan, birbirine mütezat binlerce düşünce birden izsizlendi.

Edirne Sultanı'nın, dalgın dalgın, meçhul noktalara uzayan nazarları, birdenbire harekete geldi.

Yıldırım Han'ın sağ eli, mevhum bir düşmana pala çalar gibi uzandı. Parmakları, yüz zırh-puş salîbiyi birden boğabilecek bir şiddetle kıskaçlandı.

Ve.. Sultan-ı İklîm-i Rum, gök gürlemesini andıran bir kahkaha ile güldü.

Deminden beri, aşığının hareketlerini büyük bir dikkat-i itina ile tetkik eden Olivera, bu ani istihaleye hayretle bakakalmıştı.

Bayezid, Timurlenk'in değilse bile, yüz bin Tatar sipahisinin ödünü, bir anda patlatabilecek kahhar bir şiddetle haykırdı:

-“Olivera!..” “Olivera!” Biz topal bir “Ne idüğü belirsizin” düşmanlığına yol verenlerden değiliz!. Değil bir “Timur”, bin bir “Timur” yan yana gelse... Biz yine

korkmayız “Olivera!” Biz sahra-yı Kalmuk’ta taylanmış²²⁶ bir deşt Tatarı değiliz ki total “Timur” bize “Azrail” ola!..

Anladın mı? Biz, “Sahra-yı Kalmuk’ta” taylanmış, “Dest-i Kıpçak’ta” otlamış bir uyuz Tatar değiliz, ki “Timur-u akûr” bize gözdağı ola! Biz, Kayı Han neslindeniz.. Tâc-dârız, askeriz! Anladın mı? Er meydanını tersleyenlerden²²⁷ değiliz!..

Olivera, düşünceli bir tavırla başını salladı:

-“Bunları biliyorum sultanım.” diye söylendi. Biliyorum bunları.. Sen çelik bilekli bir silahşörsün.. Biliyorum: Köklerini çok eski bir tarihten alan asaletin inkar edilemez.. Biliyorum: Sen, ölümlerden yılmaz bir tâc-dârsın.. Bu da malum. Fakat, ne yalan söyleyeyim; Timur’dan korkuyorum.. Timur beni korkutuyor.. Of korkuyorum bu heriften!.. Korkuyorum.

Ve birden dizüstü yere düşerek, mevzun beyaz kollarını Meryem’in tasviri önünde zânû-be-zemin dua eden fitnekâr bir tersa kızı gibi yukarıya kaldırarak;

-“Yalvarırım sana.. Yalvarırım sana.” diye bağırdı. Oh.. Yalvarırım sana! Beni bu kâbustan kurtar.. Kurtar bu kâbustan beni.. Bilmiyorsun.. Geceler var ki uyuyamıyorum.. Günler, haftalar, aylar geçiyor ki iştihatsız ve uykusuzum.. Açım.. Of Bayezid.. Bayezid’im!. Yıldırım’ım, kahramanım, sevgilim! Kurtar beni bu kâbustan..

Hüdâvendigâr’ın oğlu geniş adımlarla az evvel elinden fırlatarak attığı incili tasın bulunduğu yere gitti.

Sûratle eğildi. Halının üzerinde kapaklanmış duran meşrebeyi kavradı. Koşar gibi bir yürüyüşle, ipek sedirin yanına mevzu-yu mükellef bir sehpaye yaklaştı.

Uzun boyunlu bir şarap ibriğini, ördek boğazlar gibi yakaladı. Üstüne, başına, yere ve her yere döke döke, sıçrata sıçrata tasına ağız ağıza şarap doldurdu.

Sonra sabırsız bir hareketle ibriği elinden bırakarak meşrebeyi ağzına dayadı. Nefes nefese, boğula boğula, burnundan galiz horultular çıkarta çıkarta sömürdü.

²²⁶ Taylamak: Kısrağın doğurması.

²²⁷ Terslemek: Yüz geri edip kaçmak.

Ve akabinde, murassa şarap kâsesini mutad ve tabiileşmiş bir dürüşti ile bir kenara fırlatarak salıntılı bir yürüyüşle Olivera'ya yanaştı.

Gözleri kıpkırmızı kesilmişti. Belliydi ki, artık adam akıllı sarhoş olmuştu:

-“Kalk! Kalk!” diye haykırdı. Kalk! Sana, böyle köpekler gibi yerlerde sürünmek yaraşmaz! Kalk! Kalk! Sana böyle rezil, bed-tıynet çengâne çengiler gibi yerlerde sürünmek yaraşmaz.. Kalk! Kalk diyorum sana! Kalk!

Yıldırım Han öyle âmir, öyle telkinkâr bir tarzda hitap etmiş idi ki Sırp güzeli derhal ayağa kalkmaya mecbur oldu.

Hüdâvendigârzâde, alışkın bir tavırla kolunu kadının ince beline dolayarak, nefis İslav güzeline sıkı sıkı, sımsıkı sarıldı.

Ve ani bir hareketle başını eğerek, Olivera'nın yarı açık ağzından medid bir buse aldı.

Sonra birden, prensesi kucakladı. Güzel kadının ayaklarını yerden kesti.

Demir gibi sert adeleli kollarıyla sevgilisini havaya kaldırdı.

Bed-mest kahkahalarla gevrek gevrek gülererek haykırdı:

-Olivera! Biz arslan sütü emmiş er oğlu erlerdeniz.. “Timur-u akûr” bizimle boy ölçüşemez!.. Boy ölçüşmek isterse şayet bil ki, akıbeti tasavvurundan feci olur, anladın mı? Topal serseri! Zannetmiyorum ki bu serseri, kendisinde, bize karşı çıkacak kudreti bulsun fakat huzur-ı şevketimizde kılıncı çekecek derecede küstah olduğu gün, onu biz işte böyle belinden kavrar, havaya kaldırırız. Olivera! Anladın mı? Onu biz işte böyle belinden kavrar, havaya kaldırır ve havaya kaldırır kaldırmaz, der-akab sırt üstü yere çarparız “Olivera!”

-Haaaay..

Kadın, sedef vücudunun dolgunluklarını paluze gibi titreten bir korkaklıkla acı bir feryat kopardı:

-Atma, atma sakın! Yazık değil mi sevgiline?

Yıldırım güldü:

-“Korkma! Korkma arslan güzelim! Korkma!..” diye haykırdı. Bizim kollarımız, düşmanlarımıza çeliktendir. Doğru.. Fakat dostlarımız, kollarımız arasında ipekten bir şilte yumuşaklığı bulurlar.. Mamafih..

Hüdâvendigâr’ın oğlu müstehzi müstehzi dudaklarını bükerek homurdandı:

-Mamafih.. Seni de atacağım.. Seni de atacağım ama.. Sakın, zannetmiş olmayasın ki seni, “Timur-u akûr” misali yerlere fırlatırız. Hayır, hayır güzel yavru! Tersa güzellerinin sırtlarını yerlere değdirmek mutadımız değildir! Onları biz kuş tüyünden sedirlerimiz üzerine yatırmakla iktifa ederiz..

-Aaaay!..

Sırp saraylarının işvekâr güzeli, lal dudakları arasından bir ikinci feryat daha fırlattı. Fakat bu deminki ile taban tabana zıt bir heyecanın ifadesi idi. Aşığımın kolları arasında pür-ihtiras birkaç dakika yaşayacağını hisseden, eti budu yerinde bir kırsağın feryadı..

Ve Bayezid, sözünü eri çıktı. Bir çift çelik künk gibi havaya kalkmış bulunan kollarını yavaş yavaş büktü. Sevgilisini başının üstünden göğsüne indirdi.

Ve bu ılık ve bu yumuşak vücudu, geniş göğsünde sıktı, sıktı.

Sonra birden, Olivera’nın az evvel üzerinde uzandığı sedire doğru hızlı hızlı yürüdü.

Sırp güzelini, üst üste yığılmış kılaptan işlemeli kuş tüyü yastıkların arasına fırlattı.

-“İşte böyle!” diye haykırdı. Olivera, işte böyle yaparız! Anladın mı güzeller güzeli, gönlümün sultanı Olivera? İşte böyle yaparız! Bize hükmetmek isteyenleri bellerinden yakalar, başımız üstüne çıkarırız. Zannederler ki bizden kuvvetli ve bizden kahhardırlar.. Fakat başımız üstünde durmaları için kollarımızın, mütefessih bedenlerine destek olması lazım gelir! Biz sonra birden bu destekleri çekeriz. Sırt üstü yere yuvarlanırlar! Lakin, gönlümüze hükmedenlerin başımız üstünde yerleri vardır. Gönlümüze hükmeden Olivera’yı, Olivera’mızı her an şemz başımız üstünde tutarız!

Ve dudaklarını, içi çılgın bir ihtiras ile yanan, alevlenen ve kavrulan zen-perest tavırla yalayarak; şarabın mestisiyle akları kıpkırmızı kesilmiş gözlerini bir şehvet-perest zevk ve hazzıyla süzerek söylendi:

-Onun sırtı ancak ona biat etmek istediğimiz zaman, ancak bu kuş tüyü yastıklar üzerine değdirilebilir. Ve ancak biz değdirebiliriz bu nefis hilkatın sedef tenli sırtını ipek yastıklarımızın üzerine..

**ACABA HANİ ŞU BİR TEK VUSLAT ZEVKİNİ BÜTÜN BİR HAYAT İLE
BAHŞİŞLEYEN, MÜKÂFATLANDIRAN BAL ARILARI GİBİ, BİR ÇİFT
BUSE HATIRI İÇİN BU “DAR-I FENADAN GÖÇ” MÜ ETMİŞLERDİ?**

**Bunlar Olağan Şeyler.. Anladın Mı? Sen Bu Kadar Güzel Oldukça Ve Ben Seni
Çıldırasıya Sevdikçe..**

**Oh!. O Kadar Yordun Ki Beni.. O Kadar Yorulmuşum Ki.. Oh.. İliğimi,
Kemiğimi Emmişsin Sanki! Öyle Bitkinim, Öyle Bitkinim Ki..**

Sabah ezanları okunmaya başlarken, Yıldırım Bayezid Han ile sevgilisi; kuş tüyü yastıklar arasında bî-hoş uzanmış bulunuyorlardı.

Birbirlerine öyle sıkı sıkı sarılmışlardı ki, birbirleriyle öyle sıkı fıkı sarmaş dolaş olmuşlardı ki, şu dakikada, eğer, yabancı bir göz, bu atlas yastıklı sedire bakmış olsa idi; ilk nazarda, burada hem-bezm iki âşık bulunduğunu fark edemezdi.

Ser-hoş tâc-dâr ile işvekâr maşuka iç içe geçmişler, etten ve kemikten bir yumak haline girmişler, yusyuvurlak garip bir halîte yaratmışlardı.

Yıldırım'ın sert adeleli pazıları Olivera'nın bembeyaz vücuduna bir çift akrep kıskacı gibi sarılmıştı. Sırp güzelinin ılık ve yumuşak kolları, Bayezid Han'ın siyah kadifeler altında saklı demirden endamına tıpkı dikenli birer ahtapot kolu gibi çengellene çengellene dolanmıştı.

Ve.. Saatler geçti.. Ne Yıldırım, ne de sevgilisi kimıldamadılar bile.

Kim bilir bu serpiliş, bu yatış ve uzanış ne şedid bir hayvanlık kasırgasının neticesiydi!

Kim bilir hareket haline geçmiş çılgın bir aşk, şu tâc-dâr ile şu güzel kadını ne kuduz bir şehvet sağanağıyla sarsmıştı.

Görülüyordu ki, ikisinde de deprenmeye takat kalmamıştı. Sanki erkekli dişili bu âşık çiftin nâ-merî ve efsanevî bir kudret, iliğini kemiğini emmişti.

Emmiş.. Ve bu bir çift azgın insanı, bir aşk posası halinde, bu ipek yastıklar arasına fırlatıp atmıştı.

Horozlar öttü.. Uyanmadılar.

Tan yeri ağardı.. Uyanmadılar.

Sokaklarda nevbet vuran yeniçeri nekkarelerinin ahengi, ocak közlerinin tahammül edilemez gümbürtülerine karıştı.. Uyanmadılar.

Mahalle aralarında, kelle götürür gibi koşan sipahi atlarının nal sesleri, has ahır küheylanlarının neşe püsküren kişnemeleriyle sarmaş dolaş oldu... Yine uyanmadılar.

Ne o? Yoksa ölmüşler miydi?

Hani şu, sevgililerinin bir tek vuslat zevkini bütün bir hayat ile bahşişleyen, mükafatlandırılan bal arıları gibi, ikisi de bir çift buse hatırı için bu “Dar-ı fenadan göç” mü etmişlerdi?

Hayır.

Tebşir edebiliriz.. Birbiriyle sevişmek için, ne bu erkek, ne de şu dolgun vücutlu dişi, bu kadar fedakârlığa katlanmamışlardı.

Hayır.. Şu dakikada ikisi de ber-hayat idiler.

Ölmemişlerdi.. Yaşıyorlardı.

Ve.. Uyandılar.

Lakin, Edirne'nin , öğle namazını eda eden zavallı, masum ve dokuzuncu asırda her boyunduruğa itaatkâr hemşehrileri camilerin dış dehlizlerinde mest ve pabuç giyerlerken..

İlk önce gözlerini açan, Yıldırım Bayezid oldu.

Ve bütün gün, bütün gece içen, içtikten sonra en çok sevdiği güzelle çıldırasıya sevişen ve seviştikten sonra adam akıllı sızan, saatlerce körkütük şu şilteler üzerinde bî-hoş ve bî-hareket kalan sanki kendisi değilmiş gibi, çevik bir zıplayışla ayağa kalktı. Lakayt el hareketleriyle sırmalı kaftanının ötesini berisini düzelttikten sonra Olivera'yı kolları arasına aldı.

Güzel kadın, hafif hafif nefes alıyor; ve el-an tatlı tatlı, mışıl mışıl uyuyordu.

Süratle üzerine eğildi.

Dudaklarını sevgilisinin dudaklarına yapıştırarak eme eme, ısıra ısıra, medid bir buse aldı. Sonra; Sırpı kadını, kolları arasında nazlı nazlı beşikleyerek:

-“Uyan! Uyan artık!” diye bağırdı. Uyan!

Olivera boynunu, asırlarca açılmaya açılmaya rezzeleri paslanmış bir kale kapısı gibi rehavetli bir eda ile sağa sola çevirdi..

Mafsallarını çıtırdada çıtırdada; parmaklarını, dirseklerini, dizlerini, aşık kemiklerini ve omuzlarını yerlerinden ayırtacakmış gibi bir şiddetle, üst üste birkaç defa gerindi.

Neden sonra, birbirine kenetlenmiş gür kirpiklerinde hafif bir hareket görüldü.

Ve neden sonra, gözkapakları yavaş yavaş açıldı.

Bayezid, tatlı bir tebessümle:

-“Eey..” dedi. Eeey.. Uyan artık.. Uyan! Bu ne uyku böyle? Üzerine ölü toprağı mı serpildi?

Olivera, sevgilisinin kucağında hafifçe doğruldu.

Kollarını Bayezid'in kollarına dolayarak, sultanın yanaklarına, öper gibi yaklaşan dudaklarını kımıldattı:

-“Ne var? Uyandım işte. Ne de çok yorulmuşum oh!” diye mırıldandı.

Ve yüzünü, gözü yeni yeni açılan bir bakire ihticabıyla sallayarak, şuh bir ahenk alan sesiyle ilave etti:

-Oh.. O kadar yordun ki beni.. O kadar yorulmuşum ki.. Oh.. İliğimi, kemiğimi emmişsin sanki!. Öyle bitkinim, öyle bitkinim ki..

Sultan-ı İklım-i Rum'un kaşları, düşünceli bir tavır ile çatıldı. Dürüşt ve telkinkâr bir sesle:

-“Kes! Kes!” diye bağırdı. Bırak artık şu sözleri! Bunlar olağan şeyler..

Sen bu kadar güzel oldukça.. Ve ben senin için çıldırdıkça, seni çıldırasiya sevdikçe yorgunluk, bî-tâb ve bitkinlik sana mevud ve mukadderdir. Anladın mı? Kes artık bu sözleri!..

**SİPAHİLERİMİZE EMİNİZ: ATLARININ NALLARINDAN ÇIKAN
KIVILCIMLAR “MİKAİL’İN” ŞİMŞEKLERİNDEN DAHA
DEHHAŞTIRLAR. YENİÇERİLERİMİZDEN EMİNİZ: DEMİRCİ
KÖRÜKLERİNİ ANDIRAN CİĞERLERİNDEN “İSRAFİL’İN” SURUNU
GÖLGEDE BIRAKIR KAHHAR NARALAR FIŞKIRIR..**

**Kendimizden Eminiz: Biliriz Kendimizi!. Kollarımız Demir Külünkleri
Taze Sakızlanmış Bir Ağda Gibi Burabilir.. Kirişlerimizden Fırılan Bir Ok
Sırt Sırta Vermiş On Mandayı Deler ve Geçer..**

Ve sevgilisini, kolları arasından ipek yastıklara bırakarak ayağa kalktı. Çok ciddi bir tavırla âmir ve mütehakkim haykırdı:

-Gece bitti. Gün başladı. Âşık şimdi uykudadır. Sultan-ı İklım-i Rum, iş başına yollanıyor. Dün gece aşığına, Tatar “Timur’dan” korktuğunu söylemiştin. Sultan-ı İklım-i Rum’un, topal “Timur” için cevabı sana işte şudur: Serdar-ı Tatar’ın²²⁸ ne yapmak istediğinden malumatımız vardır. Hindistan, İran ve Irak’ı diyar-ı Kafkas ile “Moskov” ülkesini zîr ve zeber eden bu topal Kıpçaklı serserinin ne dilediğini, ne niyet kurduğunu fahmetmişizdir. Biliriz ki onun azmi Kostantiniye’nin fethidir; ve biliyoruz ki imparatorluk pay-i tahtına vusul ancak bizi çığnemekle müyessir olur. Şüphe etmiyoruz ki maksudu “Bizans” olan bir serdar ile evvela biz boy ölçüşmeye mecburuz. Bunu biliyoruz. Buna hazırız. Timur’un

²²⁸ Yıldırım’ın gururu o derece yüksekti ki, yedi taht ve taç deviren Timurlenk’i bir türlü bir padişah addedemiyordu.

sürüleri hangi diyara vardılarsa, orasını mahv ve târâc etmişlerdir. Bunu bize Ermenistan'dan sarayımıza dehalet eden hristiyan asilzadeleri söylediler. Bunu bize el-yevm nezdimizde mülteci bulunan ve sarayımızdaki dairesinde, günde on öğün yemek yemekten gayrı endişesi olmayan, Karakoyunlular hanedanının reisi Yusuf Han söyledi. Binaen-aleyh biz işin cereyanında bulunuyoruz. Görüyoruz ve anlıyoruz, ki bu bed-çehre topal ile karşılaşmak bize mevuddur. Cenk ve harp.. Oh! Biz bundan zerre kadar korku duyanlardan değiliz. Sipahilerimize eminiz: Atlarına nallarından çıkan kıvılcımlar Mikail'in şimşeklerinden daha dehhaştırılar. Yeniçerilerimizden eminiz: Demirci körüklerini andıran ciğerlerinden, İsrail'in surunu gölgede bırakır kahhar naralar fişkırır. Anladın mı? Naralar.. Harp naraları.. Kendimizden eminiz. Biliriz kendimizi! Kollarımız, demir külünkleri taze sakızlanmış bir ağda gibi burabilir. Kirişlerimizden fırlayan bir ok, sırt sırta vermiş on mandayı deler ve geçer. Süvariyiz, en azgın atımız gemi azıya almış olsa bile, yine vız gelir bize... Korkmayız, yine mahmuzlarız. Koltuğumuzun altına kısıtılmış bir kargı da bin ayı kuvveti vardır. Yüz zırhpuş salibi silahşörü bir darbede, şişe geçmiş kebablık ete döndürürüz. Bileklerimizden eminiz; kılınç, pala, gürz bizim elimizde kahreden birer tehlikeli silah olur. Fakat en gözde bir düşman eliyle başımıza indirilecek bir gürz kollarımıza havale edilecek bir pala, göğsümüzü delecek bir kılınç bize oyuncak gelir. Cesuruz, merdiz, er oğlu er ve yiğidiz! Timur laini, karşısında bizi görünce korkusundan tir tir titreyecektir. Anladın mı Olivera? Bana Yıldırım derler. Deşt-i Kıpçak Tatarı o melun karşımda yıldırımla çarpılmışa dönmezse eğer, yuh olsun bana..

**ARTIK KORKMUYORUM.. ÇÜNKÜ ARTIK MÜSTERİHİM “TİMUR” İLE
SEN HARP ETMEYECEKSİN! ÇÜNKÜ ONUN ARZULARINI İSAF, SENİN
İÇİN HARPTEN DAHA ÂHİR OLACAK!**

Sultan-ı İklim-i Rum'un ağızından bu sözler çok korkunç bir ahenkle, birbiri ardı sıra ve tıpkı bir ok yağmuru gibi vınlaya vınlaya fişkirmişti.

Mamafih Olivera şu muhteşem ağızdan gelen bu azametli hitap önünde zerre kadar afallamadı. Anlaşıyordu ki onda “Timur”, fikr-i sabit haline gelmiş bir korku mevzusuydu.

Düşünceli düşünceli, meşus ve elemli bir eda ile,

-“Sevgilim” diye söylendi. Senin kudretini, senin şevket ve azametini inkâr edenlerden değilim. Fakat bana öyle geliyor ki Timur, kendisiyle öyle kolay kolay başedilebilecek düşmanlardan değildir. Mamafih..

Sırp güzelinin dudaklarını bir an esrarengiz bir sükût damgaladı.

Sonra, sakın bir ses, aynı dudakları garip bir endişe ile kımıldattı:

-“Mamafih henüz korkulacak bir şeyi yok!” diye ilave etti güzel kadın. Henüz korkulacak bir şey yok! Benim korkum hissediyorum ki henüz nâ-be-mahaldir. . Belki de çok beyhude.. Hissediyorum ki dün gece lüzumsuz bir boşboğazlık..

Yıldırım, bu ani istihaleye hayret etmişti. Merak ile sordu:

-Neden? Fakat neden? Niçin böyle birden bire tebdil-i fikir ettin?

-Hiç..

-Nasıl hiç? Hiç ne demek? Dün gece korkan, korka korka ağlayan, günlerce korkulu rüyalar gördüğünden bahseden sen değil miydin?

-Evet sevgilim..

-Eey.. Nasıl oluyor da seni günlerce muzib eden korkular ve endişeler birdenbire senden ırak oluyorlar? Nasıl oluyor da kafanı günlerce yoran bir kara kâbus birdenbire senden uzaklaşıyor..

Olivera'nın yüzünde tatlı ve fakat çapkın bir gülümseme dalgalandı:

-Hayret mi ediyorsun?

-Elbette.. Hiç bu ani istihaleye hayret edilmez mi?

-Tabii edilmez.. Hayret edilecek ne var?

-Ne mi var?

Yıldırım, galiba bir nefeste art arda yüzlerce sual sormak niyetinde idi. Fakat maşukası işvekâr bir tavırla elini uzatarak onu bu zahmetten kurtardı:

-“Sus.. Sus!” diye haykırdı. Sus.. Bu kadar ateşlenmeye, bu kadar meraka ve heyecana lüzum yok.. Neden mi korkmuyorum şimdi? Niçin mi o kara kâbus benden uzaklaştı?

-Öyle ya..

-Telaş etme! Anlatacağım.. Hem kısaca üç beş kelime ile.. Ve şüphe etmiyorum ki sen de bana hak vereceksin!

-Söyle..

-Artık korkmuyorum. Niçin mi? Çünkü artık emin bulunuyorum. Çünkü artık bana emniyet geldi..

-Emniyet mi geldi?

-Evet..

Ve şilteler üzerinde ani bir hareketle doğrularak bağırdı:

-Sen, “Timur” ile harp etmeyeceksin!.

-Nasıl?

Yıldırım hayretle irkildi. Sualini sabırsızlıkla tekrarladı:

-Nasıl?

-Nasıl nasılı bu işte.. Sen Timur ile harp etmeyeceksin.. Aranızda harp olmayacak..

-Neden?

-Sen, “Timur’un” istediklerini derhal yapacaksın da ondan..

Bu, “Sultan-ı İklim-i Rum’un” karşısında ve yapılamayacak bir küstahlık idi. “Yıldırım Bayezid Han’a” bu tarzda hitap edilemezdi. Eğer bu sözler bir diğerrinin ağzından çıkmış olsalardı, şüphesiz ki kâili şu anda cehennemi boylamış bulunurdu.

“Yıldırım”, kendisine rakip bir tâc-dârın arzularını yerine getirecekti ha..

Hem de niçin?

Muhtemel bir harbe mani olmak için.. Öyle mi! Aah Yıldırım.. Hiç Yıldırım, böyle bir zilleti kabul edebilir miydi?

“TİMURLENK’İN” EN BÜYÜK DÜŞMANI KİM?

BED-BAHT MI? ONUN NERESİ BED-BAHT? BAHTİYAR.. BAHTİYAR..

GÜNDE ON ÖĞÜN YEMEK YİYEBİLEN BİR BAHTİYAR!

**REİSLERİ BÖYLE OLURSA VAR KIYAS ET KARAKOYUNLULAR’IN AÇ
GÖZLÜLÜĞÜNÜ!**

Hüdâvendigârzâdenin yumrukları birdenbire ve şiddetle sıkılıvermişlerdi.

Mamafih “Olivera”, bu ani asabiyete, bu infilaka amade hiddete zerre kadar ehemmiyet vermedi. Ve devam etti. Hem öyle sakin bir sesle ve öyle lakayt bir tavırla devam etti ki, buna Bayezid Han bile şaşırıldı:

-Evet aranızda harp olmayacak.. Ne diyordum? Çünkü sen “Timur’un” istediklerini derhal yapacaksınız!

-İstediklerini mi? Fakat bu topal Tatar benden ne istedi ki?

-Aah.. Yanlış söyledim.. Yanlış söyledim. Hakkın var. “İsteyeceklerini” diyecektim.

-“İsteyeceklerini mi!” diye homurdandı sultan.

-Beli! İsteyeceklerini.

-Fakat “Timur”, benden ne isteyebilir ki?

Ve akabinde Yıldırım, “Olivera’ya” garip bir nazar atfederek ikinci bir soru daha sordu:

-Hem sen nasıl oluyor da “Timur’un” benden isteyebileceği şeyi, böyle bir talebin vukusundan evvel kestirebiliyorsun..

Dişlerini müthiş bir asabiyetle sıkarak bağırdı:

-Heee! Yoksa aranızda, benim bilmediğim bir takım..

Şakrak bir kahkaha bu hadid cümleyi ta belinden baltaladı:

-Kahkahkahkaaa.. Ne dedin? Ne dedin? “Senin bilmediğin bir takım..” Eey.. Devam etsene! “Bir takım..” Neler var faraza? “Gizli gizli münasebetler, muşakalar,

mükâtebeler falan..” Ah.. Benim kıskanç sevgilim.. Aah.. Bulunur adam değilsin doğrusu..

Ve birden bire ciddileşerek, emniyet telkin eden bir sesle ilave etti:

-Asabiyetin bî-lüzumdur. Timur’un senden isteyeceklerini kestirmek kadar basit ne var? Bu herifin en büyük düşmanı kim? Düşün bir kere! Bulamadın mı?

-Hayır..

Ve boğuk boğuk söylendi:

-Ben miyim?

-Sen.. Müstakbel düşman.. Fakat Timur’un canını sıkkan müthiş bir düşman daha vardır ki bunu sen muhafaza ediyorsun.. Bunu ve buna benzer bir kaç tane serseriye daha..

-Ermeni Prensleri’nden mi bahsediyorsun?

-Evet onlardan ve şu bir günde on öğün yemek yiyen Yusuf Han’dan..

Yıldırım Bayezid, bu ismi düşünceli düşünceli tekrarladı.

-Yusuf Han.. Yusuf Han.. Karakoyunlular’ın taç ve tahtından cidden, bed-baht hükümdarı Yusuf Han...

-Bed-baht mı! Bahtiyar.. Bahtiyar.. Günde on öğün yemek yiyebilen bir bahtiyar.

Olivera, bu sözleri müstehzi bir eda ile söylemişti. Ve büyük bir ciddiyetle ilave etti:

-Reisleri böyle olursa, var kıyas et sen Karakoyunlular’ın açgözlülüğünü..

Yıldırım’ın canı sıkılmıştı.

Dürüş bir sesle;

-“Seni men ederim” diye söylendi. Men ederim seni!. Ne garip sözler söylüyorsun! Sultan-ı İklim-i Rum’un sarayında, misafirlerin yediklerine bakılmaz..

-Görmüyor musun herifi? Şiştikçe şişiyor..

-Misafirlerimizin akıbeti, bizim akıbetimizdir. “Yusuf Han’ın” peyda-yı semen etmesi bizim lehimize kaydolunacak hadiselerden değil midir?

-Fakat sebep? Niçin?

-Bununla bizim mülteci tâc-dâra “Hüsn-i muamele” eylediğimiz tezahür etmiş olmaz mı?

Olivera’nın dudaklarında istifhamkâr bir tebessüm belirdi:

-“Doğrusu ya mühim bir muvaffakiyet..” diye mırıldandı. “Herif yesin, içsin, ayaklarını uzatarak “Gel keyfim gel” uzansın yatsın..”

Yıldırım’ın kaşları çatıldı. Hiddetle bağırdı:

-Eey.. Sana ne bundan?... Sana ne? Fakat artık sen çok oluyorsun “Olivera!”

-Bana mı ne? İlin gamsız serserisi için başımıza gelecek belayı görmüyor musun?

Sırpı güzel süratle ayağa kalktı. Ellerini sallaya sallaya devam etti:

-Düşün bir kere.. “Timur” gibi bir adam, saltanatına hitam verdiği bir hükümdarın sana ilticasını hoş görür mü?

-Niye görmesin? Bundan ona ne ki?

-Çocuklar gibi saf düşünceli tâc-dârım... Ona ne olur mu? Elbette ki olanlar ona olacaktır. Hiç “Timur” bu herifin ber-hayat kalmasını ister mi?

-Peki ama.. Ne yapabilir “Yusuf Han’a?”

-Ne mi yapar ?.. Eline geçirir geçirmez iki bir demez, boynunu vurdurur.

-Fakat “Yusuf Han’ın” el-yevm sarayımızda misafir bulunduğunu unutuyorsun galiba?

-Hayır.. Unutmuyorum. Sarayımızda misafir olabilir.

-Eeey! O halde Timur nasıl ele geçirebilir nezdimizde mülteci bir hükümdarı?

“Olivera”, şuh ve şakrak kahkahalarla bir dakika kadar katılasıya güldü, sonra yine şen ve şuh kahkahalarla karışık bir sesle cevap verdi:

-Pek basit.. Sana bir heyet murahhasa gönderir. Mutadi vech ile birçok hedâyâ takdim ettirir. Elmaslı sorguçlar, çeşit çeşit taşlar, yüzükler, renk renk, cins cins kıymettar mücevherat..

“Yıldırım’ın” suratu kıpkırmızı kesilmişti.

Neler söylüyordu bu kadın?

Kendisi gibi pür-ihtişam bir tâc-dâr ile adeta açgözlü, görmemiş bir “Ropçoz” çobanı ile konuşur gibi konuşuyordu..

“Olivera” sultanın kızdığını der-akab anlamıştı. Fakat hiç oralı bile olmadı. İşi anlamamazlığa vurdu ve alabildiğine devam etti:

-Bit-tabı bu hediyeler, tasavvur edemeyeceğin derecede kıymettar şeyler olacakları için..

YEDİ İKLİM FATİHİ, YETMİŞ YEDİ PAY-İ TAHTIN SAHİBİ ..

**ELBETTE ETMEYECEĞİM. KENDİ KENDİMİZİ TERZİLDE MANA
NEDİR?**

**Ya Kendisi İki Pul Etmez Bir Serseri Sefil Uğrunda Harp Etmek Mi
Manalıdır?**

“Yıldırım” boğulur gibi bir sesle pür-hiddet haykırdı:

-Olivera! Olivera! Neler söylüyorsun? Neler söylüyorsun? Tasavvur edemeyeceğimiz derecede kıymettar, yeryüzünde neler olabilir? Heee? Yoksa biz, görmemiş nesillerden gelmiş serseri sefillerden miyiz?

-Hayır.. Fakat “Timur” gibi yedi iklim fatihi, yetmiş yedi pay-i tahtın sahibi sayısız muharebelerin galibi bir ulu hükümdar, elbette sana, senin gözlerini kamaştırabilecek hedâyâ takdiminden aciz olamaz...

-Eey?.. Sonra?..

-Sonrası bu.. Murahhaslar sana hediyelerini takdim eder etmez, bir adet name-i mahsus ibraz eylerler.. Malum a.. Yeşil atlas ile örtülü bir sahtiyan mahfaza-i derununda yaldızlı bir hatla muharrer bir name.. Ve sen bit-tabı bunu okur okumaz

bir tek emirle Şu tembel, Şişko t c-dârı kolundan tutturur, ‘‘Timur’un’’ adamlarına teslim eylersin..

‘‘Sultan-ı İklım-i Rum’’ bütün vücudunu zangır zangır titreten bir hiddetle bağırdı..

-Eeeey?

‘‘Olivera’’ gayet tabii bir Şeyden bahsediyormuŐ gibi çok sakin bir sesle:

-‘‘Değil mi?’’ diye ilave etti. Akıl mantık bunu icap ettirir değil mi?

‘‘Bayezid’’, k  k dilini, ani bir su tazyikine maruz kalmış k r bir  eŐme tıkcacı gibi yerinden kopartıp atacak derecede hiddetli bir haykırıŐla,  mir ve hâkim haykırdı:

-Sus! Sus.. Bed-baht! Neler söylüyorsun? Biz ‘‘Timur’un’’ beslediği bir Kıpçak köpeği miyiz ki, bir avuç mücevher karşısında afallayıp der-i devletimizin Şevket ve azametini terzile talip olacağız?

‘‘Olivera’’ müstehzi müstehzi:

-‘‘Ya ne yapacaksın?’’ diye sordu. Herifi teslim etmeyecek misin?

-Elbette.. Etmeyeceğim.. Kendi kendimizi terzilde mana nedir?

-Ya.. Kendisi iki pul etmez bir serseri sefil uğruna harp etmek mi manalıdır?

-Elbette.. Bunda Şan vardır. Onda ise..

-Yanlış düŐünüyorsun.. Bunda kan vardır, öbüründe ise Şan..

ATMACADAN ÜRKMÜŞ BİR ‘‘ TL GEN’’ GİBİ ..

**SEN BİZİ BİR ‘‘ROPÇOZ’’ ÇOBANI MI ZANNEDİYORDUN.. BEHEY
KALTAK!**

**TIPKI ‘‘ÇUBUK’’ DERESİ KENARINDA ÇAMAŞIR YIKAYAN KÖYLÜ
KADINLARIN TOKACI GİBİ, (YILDIRIM’IN) YUMRUKLARI KALKTI,
KALKTI, KALKTI VE İNDİ.**

-Hayır hayır!

“Yıldırım” avazı çıktığı kadar haykırarak sevgilisinin üzerine hücum etti.

Belliydi ki artık sinirlerine hükmedemez hale gelmişti..

Olivera atmacadan ürkmüş bir “Ötlügen” gibi, dik memelerini titrete titrete, geniş ve dolgun kalçalarını oynata oynata kaçtı.

Ve Yıldırım kovaladı; o kaçtı. Yıldırım kovaladı, o kaçtı. Pür-ihtişam vuslatgehin zeminini örten ipek halı üzerinde iki dakika süren bir kaçış ve bir kovalayış oldu.

Nihayet Yıldırım bir fırsatını buldu. Ani bir sıçrayışla sevgilisinin üzerine atıldı. Sırp kadınının kollarından yakaladı. Bir saniye kadar çatık kaşları altında korkunç bir hiddetle parlayan gözlerini, “Olivera’nın” şehvetle süzülen mai gözbebeklerine dikti. Burun deliklerini aç aça ciğerlerinin bütün kuvvetiyle nefes alarak; soluk soluğa haykırdı:

-Sen bizi bir “Ropçoz” çobanı mı sanıyordun heee... Kaltak?

Ve.. Cevap vermesine meydan bırakmadan, sevgilisini çalyaka etti Bembeyaz vücutlu kadını bir kartopu gibi havaya kaldırdı. Ve kaldırır kaldırmaz hızla yere fırlattı.

“Olivera’nın” ağzından acı bir feryat fırladı.

Sırt üstü, boylu boyunca yer uzandı, kaldı.

Yıldırım der-akab üzerine çullandı. Çelik birer tokacı andıran yumruklarını birbiri ardı sıra ve durmadan, dinlemeden kadının çıplak vücuduna yerleştirmeye başladı.

“Olivera” bağılıyor, çağırıyor, debeleniyor, kıvranıyor, mini mini ellerini sultanın yumruklarına siper etmeye çalışıyordu.

Hüdâvendigârzâdenin, anlaşılıyordu ki; az evvel işittiği sözler fena halde canını sıkmış, kanını oynatmıştı.

Ve “Bayezid Han’ın” yumrukları, kalktı indi. Kalktı indi. Tıpkı “Çubuk” Deresi kenarında çamaşır yıkayan köylü kadınların tokmakları gibi kalktı kalktı indi.. Kalktı kalktı indi..

“Olivera” ıvranyor, kıvranyor, sultanın ötesini berisini çimdiliyor, ısırıyor, tırnaklıyor; bu dehşat ve aman vermez yumruklardan kurtulmak ve kaçmak istiyordu.

Lakin bu ıvranyış ve kıvranyış; bütün bu çimdirmeler, ısırılmalar ve tırnaklamalar “Yıldırım” Han’a zerre kadar tesir etmiyordu.

“Sultan-ı İklim-i Rum” kadının dolgun kalçaları üzerine, cins bir kısrak biner gibi yerleşmiş ve adelerinin bütün çelikliğiyle bu dolgun kalçaların üstüne ayanmıştı.

Ve.. Vurdu, vurdu, vurdu.

Neden sonra, ani bir hareketle kadının üstünden kalktı ve güzel Sırpının tam beline beline, tam ortalık yerine şedid bir tekme indirerek kapıya doğru yürüdü.

Ve tam kapıdan çıkacağı sırada, başını hafifçe geri çevirerek haykırdı:

-Bu, sana ders olsun.. Anladın mı çalgın karı? Bu sana ders olsun.. Artık sen, adam akıllı gemi azıya aldın.. Bizi karşında manasız bir bed-baht gibi görmeye başladın.. Bu, sana ders olsun... Eğer bir defa daha huzurumuzda “Timur’a” kıymet verecek olursan “Bil ki kellen bedeninden tek satırda cüda kalır..”

**KIPÇAK TATARLARININ BİR DİLENCİ KEŞKÜLÜNÜ GÜÇ
DOLDURABİLEN SERVETLERİ DEĞİL, BÜTÜN DÜNYA TÂÇ-
DÂRLARININ HAZİNELERİ BİLE BİZİ HEM-DERD BİR DOSTUMUZU
DÜŞMANLARINA TESLİME CEBREDEMEZ..**

“Olivera”, ipek halının üzerinde bî-hareket kalmıştı.

Acaba bayılmış mıydı?

Kim bilir..

Acaba bu sözleri işitmiş miydi?

Belki..

Mamafih hiç bir cevap vermedi. Ne kıymıldandı, ne deprendi. Ne bir söz söyledi..

Ne de ağzından bir inilti, bir hıçkırık çıktı..

Hiç hiç..

“Bayezid Han,” sevgilisinin bu sükûtuyla zerrece alakadar olmamıştı. Ve kapıdan çıkarken son defa olarak hiddetli hiddetli bağırdı:

-Biz, “Timur” ile boy ölçüşmeye ahd ve peymân etmişizdir. Bu hususta katî azmimiz vardır. Biz Rum İklimine nam salmış bir arslanız, “Timur” eğer kılıncında kudret görürse varsın, saldırın üzerimize.. Anladın mı? Biz “Topal” bir Kıpçak çobanı ile bir boyda görülemeyiz.. Nerede kaldı ki onu karşımızda bizden yüksek görenler buluna.. “Yusuf Han” bizim misafir-i hâsül-hâsımızdır.. Onu sarayımızda bir mülteci gibi değil bir hem-derd gibi, bir dost gibi, bir kardeş, bir omuzdaş gibi tutarız. Değil “Timur’un” hediyeleri, değil Kıpçak Tatarlarının bir dilenci keşkülünü güç doldurabilen servetleri, bütün dünya tâc-dârlarının hazineleri bile bizi, hem-derd bir dostumuzu düşmanlarına teslim icbâr edemez.

Ve dehşet saçan şiddetli, bir sesle haykırdı:

-Eğer “Timur” mutlaka “Yusuf Han’ı” elimizden almak niyetinde bulunuyorsa, yapılacak iş basittir. Kılıncını çeker, ordusunun başına geçer, Tatar sürüleriyle beraber üzerimize saldırır. Harp ederiz. Ya o, ya biz.. İkimizden birisi mertliğini ispata kâdir olur. Mert olan, er kalan dilediğini icrada serbesttir. Ve o zaman... Anladın mı? Ancak o zamandır ki “Yusuf Han”, bizim sarayımızdan yad illere göç ettirilebilir. Fakat şimdi? Hayır.. Katiyen hayır.. Karakoyunlular tâc-dârı da, nezdimizde mülteci Ermeni asîlzâdegânı bize Hakk’ın birer vediasıdır. Onları biz dünyaya bedel tutarız. Dostumuz yüzümüze gülse de, düşmanımız yumruğuyla burnumuzu dürtse de yine nafi... Onları vermeyiz.. Onları vermeyiz düşmanlarına .. Ve onları elimizden almakta ısrar edecek düşman, bize de düşman olur, bizim de düşmanımız olur..

Bu son cümle “Yıldırım’ın” ağzından henüz çıkmıştı ki, “Olivera” birden yattığı yerden fırlayarak halı üstünde diz üstü doğruldu. Ve ellerini kalçalarına dayayarak, başını sallaya sallaya bağırdı:

-Kulaklarını iyi aç da öyle dinle! Eğer “Timur”, şu “Yusuf Han” denilen herifi senin elinden almak istemezse , ben köpek diye gezerim “Edirne’nin” içinde... Anladın mı? Köpek diye.. Ve köpekler gibi havlaya havlaya..

“Bayezid”, bu sözleri müstehzi bir gülümseme ile karşıladı. Lakayt bir eda ile:

-“Öyle ise” dedi. Sen de kulaklarını iyi aç da öyle dinle! Daha doğrusu kulaklarına küpe olsun şu sözlerim. “Timur” şu dakikadan itibaren bilsin ki ben “Sultan-ı İklim-i Rum”, kendisine yumruk sallayan, kılıncı çekmeye hazırlanan düşmanıyım!. Hem öyle bir düşman ki...

Ve dişlerini gıcırdata gıcırdata ilave etti:

-Elime geçtiği anda derisinden Bizans şaraplarına tulum yaptırtacak bir düşman..

Ve kapıyı örten ipek saçaklı perdeyi hızla açtı. Arkasına bakmaksızın, koşar gibi bir süratle dışarıya fırladı..

“NİĞBOLU’DA” KESİLEN HRİSTİYAN ŞÖVALYELERİ!

**İNTİKAMINIZ ALINIYOR! HRİSTİYANLAR.. SEVİNİNİZ! SEVİNİNİZ EY
DİN KARDAŞLARI! EY KAN KARDAŞLARIM!**

**YA BU GÜZEL VÜCUTLU ADAM BİR SERSERİ TATARIN KILINCIYLA
ÖBÜR DÜNYAYI BOYLARSA..**

Tıpkı Dalyan Vücutlu Bir (Pompei) Kadını Gibi..

Sırp güzeli bir an onun arkasından bakakaldı, sonra beyaz kollarını, nefis göğsünü, dolgun baldırlarını yer yer morartan çürükleri birer birer tetkik ederek çılgın bir sevinçle fakat sözlerinin işitilmesini istemeyen bir fettan kadın ihtirazı ile söylendi:

-Harp edecek.. Ah.. Muhakkak harp edecek! Gururunu, kibrini öyle bir tahrik ettim ki.. Harp edecek. Harp edecek.. Oh muhakkak, neye mâl olursa olsun harp edecek. “Niğbolu’da” dökülen Hristiyan kanı ! İntikamın alınıyor!!! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Önüne geleni yakan yıkan, deviren, kahreden, Tatarların

“Timur’u”, önüne geleni yakan, yıkan, deviren, kahreden Türklerin “Yıldırım’ı” ile çarpışacak! Sevininiz! Hristiyanlar sevininiz! Artık, yarın şarka doğru sarkacak salib kahramanlarının önünde ne bir “Timur”, ne de bir “Yıldırım” kalacak!

Ve ani bir zıplayışla ayağa kalkarak, büyük bir sevinçle ellerini birbirine vurdu:

-Oh.. Oh.. Timur’la Yıldırım çarpışıyor!. Çarpışıyorlar!. Çarpışacaklar! Niğbolu’da kesilen Hristiyan şövalyeleri! İntikamınız alınıyor.. Hristiyanlar sevininiz! İntikamınız alınıyor! Oh.. Babam kim bilir ne kadar sevinecek.. Oh babacığım.. Kim bilir ne kadar sevineceksin!.

Birden durdu. Dudaklarındaki tatlı ve sevimli tebessüm, birden silindi ve birdenbire güzel yüzünde derin bir yeis dalgalandı. Rengi sarardı, solar gibi oldu. Sol kolundaki çürüklere baka baka, dudaklarını titrete titrete mırıldandı:

-Fakat ya “Timur” galip gelirse.. Ya “Bayezid’i” bu harp taç ve tahtından mahrum ederse.. Ooh.. Ya bu güzel vücutlu adam bir serseri Tatarın kılıncıyla öbür dünyayı boylarsa... Aah.. Bu müthiş bir felaket olur... Ne kuvvetli adamdır Bayezid.. Ne erkek adam.. Ne erkek güzeli adam..

Yorgun, argın bir eda ile sedire doğru yürüdü.

Tıpkı sıcak bir yaz günü, ağız ağıza doldurulmuş mermer bir havuzun soğuk ve berrak suları arasına, serinlemek iştihakıyla atılan, dalyan vücutlu çırılçıplak bir “Pompei” kadını gibi kendini ipek yastıklı sedirin kuş tüyü yumuşaklıklarına yasladı.

Yüzükoyun uzandı.

Başını, mini mini ve tombul elleri arasına aldı, derin bir düşünceye daldı.

**YILDIRIM.. ŞİMŞEKLERİN, KASIRGALARIN, FIRTINALARIN EVLADI..
EDİRNE.. DEMİR BİLEKLİ, ÖLÜMLERDEN YILMAZ BABAYİĞİTLERİN
MERKEZİ BURCU OLAN EDİRNE!
AÇ VE KUDUZ SIRTLANLAR GİBİ DİŞLERİNİ VE TIRNAKLARINI
GÖSTEREN BİR MİLLET: SIRPLAR!**

“Yıldırım”, “Timur”, “Edirne”, “Belgrat”, “Niğbolu” sonra bu kadın.. Kendisi. Oh şüphesiz ki bunlar, aklın ve havsalanın kolay kolay yan yana getirilebileceği şeylerden değillerdi.

“Olivera”.. Şu dolgun vücutlu ve.. Güzel, çok güzel kadın..

“Niğbolu”, o, her harfinden, her harfinin her kıvrımından, bin bir kan deryası fişkırان harp sahnesi.

“Timur”, şu demirden adam..

“Yıldırım”, bu bir saniye evvel birer tunç gürzü andıran yumruklarıyla kendisini döven ve döven adam.. Bu şimşeklerin, kasırgaların, fırtınaların evladı, fütursuz, korkmaz ve yılmaz tâc-dâr..

“Belgrat’ta..” Uzaklarda, bin bir esrar içinde gömülü, her sakfında bir düşman kılıncı ve her kılınçta bin salibi kin ve gayzı parıldayan fitneler, hileler ve ihtiraslar beldesi..

Ve nihayet “Edirne”, şu dar sokaklarından korkusuz geçilemeyen, çarpık sakflı evlerinde her an ezici bir yürek azabı hissölunan, bed-baht esirlerin diyarı.

Bu kelimeler, bu insan ve şehir isimleri dokuzuncu asrın bidayetinde kolay kolay yan yana getirilemezlerdi.

“Edirne”, muin bir hedefe teveccüh etmiş, demir bilekli, ölümlerden yılmaz babayığitlerin merkezî burcu idi.

Burada bir sultan vardı. Buraya ve bütün bir ülkeye hâkim olan bir sultan..

Sağa, sola, öteye, beriye, meşrika ve mağribe emreden, fermanlarına bütün bir âlemi münkad ettiren “Yıldırım Han” burada otururdu:

“Belgrat”, uzun mücadelelerden sonra bu kudretli hükümdarın emirlerine ve arzularına boyun eğmiş bir eski düşman pay-i tahtıydı.

Bir eski düşman.. Fakat yeni bir dost!

Edirne, eski düşmanını harp ede ede tanımıştı.

Ta “Sırp Sındığı’ndan” beri, Edirne’de oturan “Padişahlar”, Edirne’yi karargâh ittihaz eden büyük ordu Sırları tanımış bulunuyordu.

Kosova ve sonra “Niğbolu”, bu eski düşman milletin daha iyi tanınmasına da sebep olmuştu.

Sırlar inatçı, fırsat kollayan, kuvvet hissettiği zaman köpekleşen, fakat en basit bir zafiyet karşısında derhal aç ve kuduz sırtlanlar gibi dişlerini ve tırnaklarını gösteren bir millettir.

Bunu “Edirne” çok iyi biliyordu. En basit yeniçeri neferinden, en feylesof kafalı sipahi hezârbaşısına kadar herkes bunu biliyordu. Hiç kimse bundan gâfil değildi.

“Edirne’de”, “Sultan-ı İklim-i Rum’un” pay-i tahtında bundan gâfil, yalnız bir tek adam vardı:

“Yıldırım Bayezid Han Bin Hüdâvendigâr Murad.”

Evet.. Bizzat Yıldırım.. Kosova galibinin oğlu, Niğbolu’nun kahramanı ve Sırp Sındığı’nı yapanların torunu olan şu başı taçlı adam!

O, eski zamanların bu her an dış bileyen düşmanını, artık kendisine derin bir dostlukla merbut addediyordu.

“Belgrat” diyordu. Benim dostlarımın evidir. Bugün Belgrat’ta bana düşman olanlar değil, beni Edirne’de yaşayanlardan ziyade sevenler hüküm sürmektedir.

Halbuki hakikat, bu düşünce ile taban tabana zıt bulunuyordu. Belgrat bugün de dünkü kadar belki de, hatta dünkünden ziyade Edirne’ye, Edirne’de oturanlara ve Edirne’de hüküm sürene düşman bulunuyordu.

Hem artık “Belgrad”, yalnız Sırların değil, bütün bir Hristiyan âleminin sevkül-ceyş merkezi haline de girmiş bulunuyordu.

Sırp hükümdarı, “Yıldırım Bayezid” ile suretâ dost geçiniyordu. Yıldırım’ın her arzusu, Konya’da olduğu kadar Belgrat’ta da yerine getiriliyordu. Hem de der-akab ve der-an..

Sırp askeri, sanki Türk Yeniçerilerinin bir şekli-diğeri idiler. “Sultan-ı İklim-i Rum sefere çıkarken Belgrat’ın zırhlı silahşörleri derhal atlarının sırtlarına zıplatılıyor ve adedi istisgar edilemeyecek bir Sırp askerî kuvveti, her an Yıldırım Bayezid’in emri altında bulunduruluyordu.

Bu, sathi bir bakışla Sırp Hükümdarı'nın, Edirne Sarayı'na samimi ve vefakâr bir dost olduğunu gösterirdi.

Öyle değil mi ya? Bir hükümdar, ki basit bir arzunun bile izharına meydan bırakmadan, lazım olsun olmasın, muhtaç bulunulsun bulunulmasın yardımını esirgemiyordu. Eh artık bundan samimi bir dost bulunabilir miydi? Böyle bir dostluğun kıymetinden şüphe edilebilir miydi?

Sonra.. İş bununla da bitmiş olmuyordu. Yıldırım Bayezid bu büyük dostun daha büyük ve ümit edilemez bir iltifatına da nail olmuş bulunuyordu.

Belgrat Sarayı'nın hâkimi olan zât, yalnız askeri yardımlarla iktifa etmemiş, Edirne Sarayı'ndaki dostuna, ayrıca bir de nefis hatun göndermişti.

Bu nefis hatun, Yıldırım Han'ın tam istediği gibi hatta istediğinden fazla, tahayyül edebildiklerinden kat kat yüksek bir hüsnün sahibesi çıkmıştı.

Bu kadın, Sırp kadınının hüsnünü ve Sırp Sarayı'nın en muhteşem asaletini temsil eyliyordu.

Bu kadın, Sırp Kralı büyük dostun kendi sulbundan hâsıl olmuştu. Bu kadın, Sırp kanının en güzeli olan bu kadın, bu pek asil (!) kadın Yıldırım'ı çıldırtmış, deli divane eylemişti.

Yeryüzünü belde belde, diyar diyar hükmüne râm eden Edirne tâc-dârı, bu kadının karşısında manasız bir zavallıdan başka bir şey değildi. Yeryüzü Yıldırım'ın ve Yıldırım bu kadının münkadı bulunuyordu. Yıldırım Han yeryüzünü emirlerine ve hükümlerine râm eylemişti. Bu kadın da onu..

Bu kadın, işte şu sedir üzerinde uzanan hülyavi bakışlı fettan güzeldi.

Az evvel Yıldırım'dan dayak yiyen şu "Olivera", işte böyle bir kudretti..

BUNLAR BOLU BEYİ'NİN ADAMLARIDIR OĞUL!

SEVİN EY TESADÜFÜN KARŞIMA ÇIKARDIĞI KIZ KARDAŞ!

VEYL O HAYDUTLARA Kİ BİR DİŞİ KAPLANIN VE BİR ERKEK

ARSLANIN KİNİNE BİRDEN HEDEF OLDULAR!

Bir sürü haydut daha..

Bolu Ovası şimdi, bir harp meydanı gibiydi.

Kanlı, yorucu bir çarpışmadan sonra, düşmanlarını kahreden bir kahraman lakaydıyla genç; atının gemlerini, tam Fatma'nın yanibaşında kasmıştı.

Yüzünde en ufak bir yorgunluk, en küçük bir tedehhüş bile gözükmüyordu.

Sanki o az evvel, kükremiş bir arslan gibi haydutlar sürüsüne saldıran, önüne gelen haydudu nefes aldirmaksızın, aman vermeksizin tek kılınçta tepe taklak yere yuvarlayan adam bu değildi.

-“Bacı..” dedi. Korkmuyorsun ya artık!

Gözlerini, bakir ruhlu masum köy delikanlıları gibi önüne eğmişti. Yere, taze taze yeşeren çimenlerle süslü zemine, yağız atının asabi asabi eşelediği yere bakıyordu.

Yüzü asil bir utangaçlıkla kızarmıştı.

Fatma, delikanlıya gözlerini dikmişti. Ruhları henüz geniş heyecanların sabanı ile izlenmemiş köy kızlarının safiyetiyle cevap verdi:

-“Korkmuyon!.. Artı²²⁹ korkmuyon ağa!” dedi. Amma..

Bu son kelime, yağız atın kara yağız süvarisi üzerinde garip bir tesir yaptı. Mahcup bir eda ile önüne eğilmiş duran başı, çenesinden bin yumrukla dürtülmüş gibi birden doğruldu. Kaşları anında çatıldı ve deminki tatlı sesine taban tabana zıt ve pür-hiddet bir seda ile bağırdı:

-Amma.. Amma.. Amması da ne?

Bu ani tebeddül, Fatma'yı şaşırtıyordu. Beş yaşında bir çocuğun korkak sesiyle kekeledi:

-Hiç.. Hi.. Hihi hiç ağam..

-Hiç mi? Hayır hayır.. Senin ağzındaki bir şeyler geveleniyor. Galiba sen korkuyorsun? Sen hâlâ korkuyorsun galiba.. Söyle! Yoksa bizim bileğimize itimadın mı yok? Bizi olur olmaz şeylerden korkar mı zannediyorsun? Heee.. Söyle!.

²²⁹ Artı: Artık.

Kırmızı gelincik şaşkın şaşkın;

-“Kızma ağam..” diye söylendi. Allah’ını seviyorsan kızma.. Söyleyecen..
Şimdi söyleyecen..

-Hah şöyle!

Ve Fatma, ürkek ürkek etrafını süzerek itiraf etti:

-Korkuyorum ağam. Korkuyorum ağam! Sen daha çok gençsin..

Delikanlının bu söz, izzet-i nefsinin rencide etmişti:

-“Genç miyim?” diye haykırdı. Yani ne demek istiyorsun? Kuvvetsiz miyim?

Fatma derhal tazmin etti:

-Oh.. Hayır.. Hayır, sen bir arslansın! Sen bir kahramansın beyzadem. Hiç beş dakikada yirmi kişiyi tepeleyen arslan kuvvetsiz olur mu?

-O halde ne demek istiyorsun?

Kırmızı gelincik sarıh oldu. Açık kalplilikle sordu:

-Sen biliyor musun kimlerle kavga ettiğini?

Genç lakayt bir tavırla başını sallayarak;

-“Hayır.” dedi. Nereden bileceğim?

Ve ilave etti:

-Sen biliyor musun?

-“Elbette.” diye cevap verdi kız. Elbette biliyorum. Bunlar Bolu Beyi’nin adamlarıdır.

-Neee? Bolu Beyi’nin adamları mı?

Bu cümle delikanlının ağzından bin bir yıldırımlı bir bora gibi çıkmıştı.

Ve genç derhal elini kılınca attı. Bir taraftan da muttasıl söyleniyordu:

-Bolu Beyi’nin adamları ha.. Bunlar Bolu Beyi’nin adamları haa?

-Beli ağam.. Sen de anladın ya .. Çok tehlikeli heriflerdir bunlar.. Şimdi nerede ise kaçan adamlar tekrar buraya geleceklerdir. Hem de daha bir sũrũ serseriye beraberlerine alarak..

Genç silahŐorũn yũzũnde garip bir sevinç, bir neşe dalgalandı:

-“Sahi mi sũylũyorsun?..” dedi. Sahi mi sũylũyorsun?..

-Yalanım varsa boynumu vur ağam..

Fatma, onun bu iki saniyede bir deđiŐen tavırlarına bakarak ŐaŐakalmıŐtı.

Acaba bu adam korkuyor muydu?

Hayır.. Korkmadığı yũzũndeki sevinçli hatlarından belliydi.

O halde neden kaşlarını atıyordu? Sonra bu ani sevinç de tuhaf değil miydi?

Bolu Beyi’nin adamları ile karşılaşmak..

Galiba bu genç bunun ne demek olduğunu anlayamıyordu.

Delikanlı bir lahza kadar dũŐũndũ. Sonra birden dehhaş bir nara atarak kılıncını salladı:

-Huuaaaayy! Huuaay!

Ve akabinde tatlı tatlı gũlũmseyerek genç kıza hitap etti:

-Bacı! Demek ki bu herifler Bolu Beyi’nin adamları idiler ha?.

-Beli ağam..

-Öyle ise bacı.. Artık korkma! Gelenler bu haydutlardan bin kat daha azılı olsalar da korkma! Gelecekler bu haydutlardan on kat daha kalabalık olsalar da korkma!.. Demin ben seni kurtarmak için kılınç sallamıŐtım. Halbuki Şimdi, hem seni kurtarmak için, hem de babamın intikamı için kılınç sallayacağım.. Bolu Beyi’nin adamları da, Bolu Beyi de karşısındaki arslanın kıymetini anlamakta gecikmeyeceklerdir. Korkma bacı.. Korkma! Korkma bacım.. Sevin! Sevin ey tesadũfũn karşıma çıkardığı kız kardaş!.. Sevin! Sevin ki intikamın bir erkek intikamıyla birleşir.. Sevin!. Sevin ki Şimdi Bolu haydutlarının elebaşısı karşısında yalnız değilsin! Veyl o haydutlara ki bir dişi kaplanın ve bir erkek arslanın kinine birden hedeftirler!

Fatma artık şaşkına dönmüştü. Neler söylüyordu bu genç?

Kimdi şu çelik bilekli ve dili kılıncından daha keskin ve şiddetli genç?

Soracaktı. “Sen nereden geliyorsun?” diyecekti.

Lakin vakit bulamadı. Soramadı.

Çünkü tam bu sırada, ovanın öbür yakasında bir kara küme belirivermişti.

Saniyeden saniyeye büyüyen ve büyüye büyüye yaklaşan ve yayılan bir küme..

Ve Fatma, acı bir çığlıkla atının üzerine eğildi.

Genç hayretle;

-“Ne var?” diye sordu. Ne oluyor? Neye bağırдың bacı?

Kırmızı gelincik, müthiş kâbuslar altında sayıklıyormuş gibi mırıldandı:

-Geliyorlar! Geliyorlar ağam.. Görmüyor musun? Geliyorlar..

Ve.. Sağ elinin, orta boğumuna kadar kan kırmızı kınalı şehadet parmağını yaklaşan tehlikeden süvarisi kadar ürken atının iki kulağı arasına uzatarak;

-“Bak! Bak!” diye haykırdı. Bak! Doludizgin geliyorlar.

Ve anında hayvanının başını geriye doğru çevirerek uçar gibi bir süratle uzaklaştı.

Kara yağız delikanlı, güzel kızın işaret ettiği tarafa bakınca bir lahza hayretle durakladı:

-“Vay anasını!” diye söylendi. Oğlan.. Karınca gibi yerden mi kaynadınız köpoğlular?

**GENÇ SİLAHŞÖRÜN UZUN KILINCI (HİM HİM HASAN’DAN) BAŞKA
BİRİSİ OLMAYAN SÜVARİNİN GENİŞ PALASIYLA ÇARPIŞIVERDİ VE
ANINDA KIR ATIN SÜVARİSİ BEYİN ÜSTÜ YERE YUVARLANMIŞ
BULUNDU..**

Gencin hakkı vardı. Bu teşbih cidden hakikatin tam bir ifadesiydi.

Ovanın sık ağaçlıkları arasından birbiri arkası sıra bir sürü atlı çıkıyor; en önde keşif bir küme teşkil eden yirmi otuz atlıyı takip ediyordu.

Vaziyet tasavvurun fevkinde vahim bir şekil almıştı.

Hiç şüphesiz bu atlılar, az evvel çarpıştığı adamların arkadaşları idiler ve hiç şüphesiz demin kaçanlar, arkalarına bir sürü daha haydut takarak yeniden boy ölçüşmek üzere kendisini aramaya çıkmışlardı.

İş kötüleşmişti. Hiç bu kadar adamla başa çıkılabilir miydi?

Buna imkân mı vardı?

Muhakkaktı ki; şu yağız delikanlının tek başına bu kadar gözü kararmış haydutla boy ölçüşmesi imkânsızdı.

Akıl, mantık ve şuur derhal buradan kirişi kırmayı âmirdi.

Yapılacak başka bir iş olamazdı.

Bu kadar adamın karşısında kılıncı sallamak cinnet derecesinde bir küstahlık olurdu.

Hem olurdu da ne olurdu sanki?

İyi ve lehte bir netice mi elde edilebilirdi..

Oh.. Hayır.. Bu, düşünülemezdi bile..

Bu kadar adam, bir tek adamı, nihayet bir yudum su ile boğabilirdi. Fil-vaki bu gencin öyle kolay kolay başedilebilecek yavanlardan olmadığı mücerrebdi. Lakin ne olursa olsun bu nihayet bir hesap işi idi. Ovanın öbür ucunda sükûn edenler, en sathi bir tahmin ile elliden aşağı değildiler.

Eeh.. Artık elli kişi ile de tek başa çarpışılmazdı ya..

“Çarpışılır” diyebilecek bir kimse çıkarsa şayet, ona da nihayet gülünebilirdi.

Hem efendim.. Yiğitliğin dokuzu firar, biri sebat değil miydi?

Binaen-aleyh gencin der-akab kirişi kırması, hakkında hayırlı olacaktı.

Fakat kara yağız delikanlı bu nokta-i nazara taraftar olmadığını harekâtıyla gösterdi.

Hemen kılıncına asıldı ve anında mahmuzlarını yağız küheylanın karnına daldırarak, cehennemi bir süratle, artık ovayı ortalamış bulunan haydut sürüsünün üzerine saldırdı.

Saniyeden saniyeye büyüyen ve büyüye büyüye yaklaşan küme, şimdi adam akıllı sarâhat kesbetmişti.

Evet.. Kızın tahmini doğru idi. Gelenler, Bolu Beyi'nin adamları idiler. Her birisi, birer satırı andıran geniş palalarını sıyırmışlar; atlarının yeleleri üzerine eğilmişler; parçalamak, yıkmak, kırmak azmiyle yıldırım gibi geliyorlardı.

En önde kır bir Çukurova hayvanına binmiş bir haydut ilerliyordu. Bunu, iki at boyu bir aralıkla bir ikinci haydut takip ediyor, diğer muhâcimler de bunun ardında at koşturuyordu.

Kara yağız delikanlı ile bu en önde ilerleyen kır atlı karşılaşmakta gecikmediler. Genç silahşörün uzun kılıncı, (Hım Hım Hasan'dan) başka birisi olmayan bu süvarinin geniş palasıyla çarpıştı ve anında kır atın süvarisi beyin üstü yere yuvarlanıverdi.

Bunu, arkadan gelen süvarinin ve onu bir üçüncü ve bir dördüncü süvarinin yere yuvarlanması takip etti.

Delikanlı, tıpkı çarptığını deviren bir delikanlı gibi savlet etmişti.

Bu muhayirül-ukûl bir hadise idi. Art arda dört hasmı cehenneme yollamış ve burnu bile kanamamıştı.

Mamafih bu şiddet bu kadarla kaldı. Dördüncü süvariye, bir beşinci haydut cehennem yolunda arkadaş olamadı.

Çünkü delikanlı birdenbire atının gemlerini kasmış ve hayvanını süratle geriye döndürmüştü.

Geriye döndürmüş ve doludizgin kaçmaya başlamıştı.

Evet kaçıyordu.. O yıldırım gibi dört hasmı birbiri ardı sıra cehenneme yollayan demir bilekli genç kaçıyordu şimdi..

Fakat buna neden lüzum görmüştü?

Yoksa artık kendisi de, bu nispetiz mücadelenin vehmetini idrak edebilmiş miydi?

Grnrden anlaşılan bu idi.

Oh... Belli idi vaziyet...

Gören göz kılavuz istemezdi.

İşte kara yağız delikanlı, tıpkı kasırgaya tutulmuş bir serçe gibi kaçıyordu.

Hem, yle bir kaçıyor, öyle bir kaçıyordu ki.. Bu cidden şayan-ı hayretti.

Bu kaçış sarâhaten itiraf edilmeliydi ki korkan bir adamın, mücadeleye kabulden imtina eden, çekinen ve korkan bir adamın kaçışıydı..

Hayret!.

Acaba şu elik yürekli, mert delikanlının maneviyatında bu ani bozgunluğa sebep ne idi?

BU MUYDU O BİR KILINÇTA BEş KELLEİY BİRDEN UÇURTAN SERSERİ?

**şİMDİ HER BİRİSİ BİR ARSLAN KESİLMİşTİ. HER BİRİSİ TEK BAşINA
BİR ORDUYU YERE SERMİş BİR KAHRAMAN GURURUYLA ..**

**Kılınç Havada şimşek çakarak Parıladı ve Müthiş Bir Süratle Gencin
Kafasına İniverdi.**

Korkmuş muydu?

Kim bilir!.. Mamafih korkmuş olsa idi bile, bunda bir fevkaladelik olamazdı.

Yalın kılınç saldıran bir sürü haydudun karşısında genç ve körpe bir delikanlının yapayalnız çarpışması tabii bir hadise değildi ki, bu ani kaçışta bir fevkaladelik sezilebilir!

Bolu Beyi'nin adamları mücadelenin ilk şeklinden fena halde yılmışlardı. Gencin ters yüz ederek firara kadem bastığını görünce rahat bir nefes aldılar. Bilhassa, delikanlı ile ilk önce karşılaşanlardan arta kalanlara bu firar, büyük bir teselli vermişti.

Bir lahza kadar gencin arkasından mütereddit bakıştılar. Sonra hepsi birden, mahmuzlarını atlarının karınlarına daldırarak uçar gibi bir süratle firariyi takibe başladılar.

Oh.. Bu, sittin sene aranılsa, yine bulunamayacak, yine elde edilemeyecek fırsatlardan biriydi.

Kara yağız delikanlı ile henüz ilk defa karşılaşanlar müthiş bir sevinç içinde idiler.

Öyle değil mi ya?.

Demin otuz muhafızın karşısında kılınç sallayan bu genç, işte kaçıyordu. Bu kaçışta şüphesiz ki kendileri âmil olmuşlardı. Demek ki öbürlerini çalyaka edebilen, göz kırpacak bir zaman zarfında yirmisini birden beyin üstü devirebilen bu azgın silahşöre kendileri gözdağı verebilmişlerdi.

Eh.. Bu, az buz bir muvaffakiyet sayılmazdı.

Hem ne idi o manasız, o şuursuz korkaklık efendim?

Ne idi o çılgın hezimet?

Doludizgin firar ederek, kendilerini arayan ve bulan muhafız arkadaşları bu sivrisinek gençten mi korkmuşlardı?

Bu genç mi idi onları o kadar korkutan?..

Sağanağa tutulmuş tecrübesiz ve yüreksiz çobanlar gibi, bu gencin önünde mi dikiş tutturamamışlardı?

Hem ne idi o heyecan? O heyecanları ne idi?

Kendilerine rastgeldikleri zaman, hiç birisinde bet beniz kalmamıştı. Soluk soluğa, nefes nefese, Azrail ile karşılaşmışlar gibi, ölümü el ile tutmuşlar gibi, titreye titreye:

-“Aman.” diye bağırmışlardı. Yetişiniz! Yetişiniz! Yetişiniz! Bir aksi herife çattık.. Bir baş belasına çattık ki demeyin gitsin.. Serseri, bir kılınçta beş kelleyi birden uçurtuyor..

Bu muydu o serseri?

Bu muydu o, bir vuruşta beş kelleyi uçurtan serseri?

Bu muydu o aksi herif?. O baş belası dedikleri silahşör bu muydu?

Fakat bunun neresinden korkmuşlardı?

Hiç yeryüzünde bundan daha tabansız bir adam mı bulunabilirdi?

İşte kaçıyordu.. Hem de ne kaçış?.

Köpeklerden de dört ayak almış gibi kaçıyordu.

Fil-vaki, ilk hamlede dört muhafızı yere serivermişti. Fakat görölüyordu ki, kendilerine pek diş geçirilemeyeceğini anlamıştı..

Öyle bir taban yağlamıştı ki.. Bu gidişle soluğu nerede alabileceği nihayet vacibül-vücuda malum olabilirdi..

Ve her birisi birer arslan kesildiler. Her birisi tek başına bir orduyu yere sermiş bir kahraman gururuyla üzengileri üstünde doğrularak kılıncını havaya kaldırdı.

Ve.. Bileklerinden emin, yüreklerinden emin, birer yıldırım süratiyle gencin takibine koyuldular.

Artık tamamıyla kanaat getirmişlerdi.

Bu küstah serseriyi, şu önlerinde kaçan serseri genci ele geçireceklerine, artık tamamıyla kâni olmuşlardı.

Atlarından emindiler.

Delikanlının hayvanı herhalde çok yorgun olacaktı ki biraz sonra yavaş yavaş süratinden kaybetmeye başlamıştı.

Halbuki kendileri.. Oh.. Müthiş bir süratle yol alıyorlardı.

Art arda uzun bir dizi teşkil etmiş bulunuyorlardı.

En önde giden muhafız ile serseri gencin arasında nihayet yüz kulağlık bir aralık kalmıştı.

Ve.. Göz açıp kapayacak kadar bir zaman içinde bu muhafız, firariye yetişiverdi.

Haydutlar hep birden pür-meserret bağırdılar:

-Vur! Vur! Vur hergeleye!

Herifin kılıncı havada şimşekler çakarak parıldadı ve hızla indi!

Haydutlar tekrar sevinçle haykırdılar:

-Yaşaaa..

NE? FAKAT.. HAYRET! VAY ANASINI!

**BİR ŞEYTAN MIYDI BU GENÇ Kİ SIRTINA HAVALE EDİLEN KILINÇ
DARBELERİNE HEDEF DEĞİŞTİRTEBİLİYORDU?**

Ne?

Fakat..

Hayret!

Vay anasını!

Muhafız beyin üstü yere yuvarlanıvermişti.

Lakin.. Kılıncı kaldıran ve kalkan kılıncı hızla serseri gencin sırtına indiren adam, yıldırımla çarpılmış gibi yere yuvarlanıvermişti. Sanki darbeyi havale eden bu değildi.

Sanki darbe buna havale edilmişti.

Fakat bu, inanılamayacak derecede garip bir netice idi.

Ve.. Genç yeniden, hayretle birbirlerine bakışan muhafızların gözü önünde doludizgin uzaklaşmıştı.

Takip tekrar başladı. Aah.. Bu iş böyle devam edemezdi. Herif adeta burunlarına gülüyordu. Fakat nasıl olmuştu da bu darbe boşa gitmişti? Ya sonra arkadaşlarını tepeleyen şu öldürücü darbe nasıl havale edilmişti?

Gencin, kılıncını kaldırdığını bile görmemişlerdi.

Hayret.

Çok geçmeden at başı beraber giden iki muhafız daha delikanlıya yaklaşmaya muvaffak olmuştu.

İkisi de aman vermez birer hınçla kılınçlarını kaldırdılar ve anında bu baş belası herifin üzerine indirdiler.

Birbiri ardı sıra iki can-hıraş feryat işitildi. Ve akabinde, kılınç sallayan iki muhafızın birbiri ardı sıra atlarından yere yuvarlandıkları görüldü.

İkisi de yıldırım yemiş birer çam ağacı gibi çimenli zemin üzerinde kaskatı uzanıverdiler.

Hayret!

Fakat nasıl oluyordu bu?

Ne oluyordu?

Bu genç bir şeytan mıydı?

Bir şeytan mıydı bu genç ki sırtına havale edilen kılınç darbelerine hedef değiştirebiliyordu?

Bir şeytan mıydı bu genç ki üzerine saldıranlara, birbirlerini tepelettirebiliyordu?

Nasıl olmuştu da iki küreği arasına yerleştirilmek istenen bu iki kılınç, birden hedefini şaşırıvermişti ve nasıl olmuştu da müttehid bir hareketle müşterek düşmana tevcih olunan bu iki dost kılınç, bir an içinde iki dost kalbe dalmış... Dalmış ve bu iki dost kalbi birden parçalayıvermişti?

BU BİR ÖLÜM YARIŞI OLDU..

**TIPKI BİR SİNCAP GİBİ BİR ZIPLAYIŞTA DOĞRULARAK HAYVANININ
SIRTINA BİR YENGEÇ GİBİ YAPIŞABİLMEK DİLE KOLAYDI.**

**Gâh Yarı Bellerine Kadar Sulara Dalarak, Gâh Eyerleri Üzerinde Birer
Kağıthelvası Gibi Yassılanarak..**

Basit. Çok basit. Bakınız bu muhayyirül-ukûl hadise nasıl oluvermişti?

Bu genç, tasavvurun fevkinde, hatta tasavvurun erişebileceği hadlerin dahi fevkinde çevik bir biniciydi.

En önde at koşturan haydudu yere yuvarladıktan sonra, tam diğer iki haydut yalın kılıncı üzerine saldırırken birdenbire kolan boşaltıvermişti.

Bu fevkalade cüretkâr bir hareketti. Doludizgin koşan bir atın birden bire altına girebilmek, şu yağız küheylanın beyaz köpükler sızan bacakları arasına saklanarak yine doludizgin kaçabilmek ve sonra birden, tıpkı bir sincap gibi bir zıplayıpta doğrularak hayvanın sırtına bir yengeç gibi yapışabilmek dile kolaydı.

Yoksa öyle her babayiğidin baş edebileceği işlerden değildi.

İşte, genç silahşör, kolan boşaltınca, bit-tabii iki muhâsım kılıncı birden hedefsiz kalıvermişti.

Ve hedefsiz kalan bu iki kılıncın, hızla iki dost kalbine dalıvermesi bir saniyelik bir iş oluvermişti.

Ve genç yeniden kaçtı.. Kaçtı.. Kaçtı.

Tozu dumana katarak kaçtı.

Haydutlar sürüsü, şimdi tehevürün son derecesine erişmiş bulunuyorlardı.

Ağızlarının kenarlarından salyalar akan kuduz köpekler gibi, tekrar gencin arkasından saldırdılar.

Isırmak, parçalamak, dalamak için saldırdılar..

Bu, bir ölüm yarışı oldu.

Sipahiler, atlarının kapaklanabileceklerini, gemi azıya alabileceklerini, kolan gevşeterek terli sırtlarından eyer düşürebileceklerini düşünmeksizin, her türlü tehlikelere, her türlü muhataralara rağmen bineklerini mahmuzluyorlar, mahmuzluyorlardı.

Dere, tepe, ağaç, hendek, önlerine ne gelirse; gâh atlarını zıplatarak, gâh yarı bellerine kadar sulara dalarak, gâh hayvanlarının sırtı üzerinde birer kâğıthelvası gibi yassılanarak uçar gibi gidiyorlardı.

Genç de onlardan geri kalmıyordu. Geçen her saniye, her an, onun yağız atını bir parça daha süratlendirdiği, atının üstünde bir parça daha mahir bir binicilik gösterdiği göze çarpıyordu.

Mamafih şüphesiz ki, bu işinde bir sonu olacaktı.

Bu kaçış ve bu kovalayışın da nihayete erişeceği bir nokta bulunacaktı.

Ve.. Az sonra bu beklenen intiha gelip çattı.

**“FATMA’NIN” ATI BİRDEN BİRE KAPAKLANIVERDİ!
GENÇ KIZLA ALTINDAKİ HAYVAN BİR HENDEĞİN PİS VE ÇAMURLU
SULARI ARASINA YUVARLANIVERDİLER..**

**Dar Patika, Burada, Birçok Yılan-Kâvî İvicâclar Resmettikten Sonra,
Pek Yüksek ve Yalçın Bir Sath-ı Maile Doğru...**

Haydutlar sürüsünün geldiğini görür görmez atını süren Fatma, bir çılgın gibi kaçıvermişti.

Mücadelenin ilk safhasında o kadar şimşekli bir kudretle kılıncını kullanan genç, bir sürü muhâsama karşı ne için cephe tutmuştu biliyor musunuz?

Bir tek cümle ile söyleyelim:

Fatma kıza, kaçabilecek zaman ve fırsat temin edebilmek için..

Evet.. Sırf bunun için..

Ve kırmızı gelinciğe firar edebilecek, uzaklaşabilecek zamanı temin eder etmez der-akab kendisini kurtarmaya kalkışmıştı.

Şüphesiz ki; hakikaten mert bir adamın yapabileceği en yüksek mertlik de bu idi.

Bir sürü haydudun karşısında cephe tutmaya çalışmak, azîm ve fâik bir kuvvet karşısında “Kaçmayacağım” diyerek eşekler gibi kafa tutmak elbette ki manasızdı. Mamafih firar ederken dahi genç silahşör muhâsımlarını birer birer haklamak fırsatını gözlemekten vazgeçememişti.

Ve gördüğümüz gibi birer ikişer, birer fırsatını kollayarak içlerinden birkaçını daha cehenneme yollamanın yolunu bulmuştu.

Fatma'nın altındaki hayvan çok yorgun olduğu için, gencin bütün cehdine rağmen pek o kadar açılabilmeğe muvaffakiyetini gösterememişti.

Doludizgin atını süren genç, az sonra ona yaklaşmış bulunuyordu. Bu hayvan saatlerden beri son süratle koşturula koşturula bî-tab düşmüştü ki; birkaç saniye sonra, küçücük bir hendeğin önünden geçerken birdenbire kapaklanıverdi.

Kapaklanıverdi ve güzel köylü kızı ile beraber çamurlu bir suyun içine düşüverdi.

Burası pek berbat bir yerdi.

Her tarafı sık fundalıklar ve dalları yerlerde sürünen büyük ağaçlarla bezenmişti. Dar patika burada birçok yılan-kâvî ivicâclar resmettikten sonra, pek yüksek ve yalçın bir sath-ı maile doğru uzanıyordu.

Delikanlı, kızın yere düştüğünü görünce der-akab atının gemlerini kastı ve bir zıplayışta yere atlayarak güzel kızı kucağına aldı ve yine çok çevik bir sıçrayışla atının sırtına yerleşerek kaçmak, takipçilerinden uzaklaşmak istedi.

Lakin bu pek mahirane ve cüretkâr teşebbüs muvaffak olmamaya mahkûmdu.

Atını henüz mahmuzlamıştı ki; birden haydutlar sürüsüyle burun buruna geldi.

BU MEZBÛH-ÂNE BİR SALDIRIŞIN BAŞLANGICI OLDU

MADAM Kİ SABAH SABAH KILINCINI ÇEKMiŞ VE ELLERİNİ KANA BULAMiŞ BULUNUYORDU. EEH.. KENDİSİNE AİT OLMAYAN İŞLERE KARIŞANLAR, ÖNÜNE GELENLERİ, CANLARI İSTEMEDİĞİ HALDE CEHENNEME YOLLAMAK İTİYADINDA BULUNANLAR, ESERLERİNİN NETİCELERİNE TAHAMMÛL ETMEK MECBURİYETİNDE İDİLER..

Bolu Beyi'nin haydut kılıklı sipahileri, bu bulunmaz fırsattan istifade ederek doludizgin yayılmışlar ve genç silahşör ile kızı dört bir taraftan kuşatıvermişlerdi.

Gencin kaşlarında endişe verici bir çatılış görüldü. Mamafih soğukkanlılığını kaybetmedi.

Derhal kızı atının terkisine naklederek kılıncını kaldırdı.

Ve... İşte bu, mezbûh-âne bir saldırışın başlangıcı oldu.

Elli haydut.. Evet, (Ne bir eksik ne bir fazla) tam elli tane haydut, ellerindeki geniş palalara havada şimşekli daireler resmettiren elli tane iri yarı haydut; bir tek kişinin; şu genç ve körpe delikanlının karşısında cephe tutmuştu.

Dört bir tarafa yayılan bu heriflerin kara yağız süvariye bir çember içine alması ve bu çemberin daralması iki üç dakikalık bir iş oldu.

Şimdi delikanlı her taraftan çevrilmiş bulunuyordu.

Belliydi ki, artık buradan kurtulmaya imkân yoktu.

Ölüm.. İşte bu dar düşman çemberinden yegâne kurtuluş yolu ve yegâne kurtuluş çaresi oydu.

Ve genç derhal kararını vermişti:

Evet.. Ölecekti.

Ölmek istemese bile ölecekti.

Bu, tesadüfün kendi başına ördüğü bir çoraptı.

Madem ki, sabah sabah, kendisine ait olmayan bir işe karışmıştı.

Madem ki, sabah sabah kılıncını çekmiş ve ellerini kana boyamış bulunuyordu.

Eeh.. Kendisine ait olmayan işlere karışanlar ve önüne gelenleri, canları istemediği halde cehenneme yollamak itiyadında bulunanlar, eserlerinin neticelerine tahammül etmeye mecburdurlar.

Genç, bu hakikate ermiş bir adama benziyordu.

Yalnız, ne olur ne olmaz, belki bir firar yolu bulunabilir ümidiyle sağa sola seri bir nazar atfetti. Bu, katî kararını tekîd etmekten başka bir şeye yaramadı.

Kaçacak yer yoktu.

Sık fundalıklar arasında, adam akıllı sarılmış bulunuyordu.

Hiç düşünmedi bile.. Atının terkisinde korka korka sinen Fatma'cığa;

-“Sıkı tutun!” diye bağırdı.

Ve akabinde yağız küheylanı mahmuzladı.

Evet.. Mahmuzladı. Hasım tarafın kahhar adedi tefevvukuna rağmen ilk önce saldırmak şerefini, yine kendisine hasr etti. Ve en yakınında bulunan pala bıyıklı bir sipahiye doğru ilerledi.

GENÇSİN DELİKANLI! SANA KIYMAK İSTEMİYORUZ!

FAKAT DOSTLARIM.. MADEM Kİ KILINÇLARINIZIN HEDEFİ BEN DEĞİLİM.. BU KADAR SİLAHŞÖRÜN KİMİNLE MÜCADELEYE NİYET ETTİĞİNİ ÖĞRENEMEZ MİYİM?

Bu galiba, haydutlar sürüsünün ileri gelenlerinden birisiydi.

Gencin hücumuna meydan bırakmadan, sol eliyle dostane bir işaret verdi ve acul bir tavırla bağırdı:

-Delikanlı!. Dur! Dur biraz. Sana söyleyeceklerim var..

Genç, kılıncını indirmeksizin atının gemlerini kasti. Gazup bir sesle:

-“Ne var?” diye sordu. Ne var?

-Ne mi var? Şu var ki, sana kıymak istemiyoruz..

Delikanlı istifhamkâr bir tebessümle omuzlarını kaldırdı:

-Gençsin delikanlı! Sana acıyoruz.. Seninle çarpışmak istemiyoruz..

-Peki.. Fakat görüyorsunuz ya.. Her taraftan çevrilmiş bulunuyorum.

-Doğru..

Eeh.. Her taraftan çevrilmiş bir adam mücadele etmeye mecburdur. Bilhassa etrafını çevirenleri tanımazsa.. Ve bu tanımadığı meçhul dostların hepsi müsella bulunurlarsa, kılınçlarını çekmişlerse..

İri yarım sipahi sol eliyle arkadaşlarını işaret ederek:

-“Biz..” dedi. Senin dostlarımız.. Bizim elimizdeki kılınçlar sana çekilmemiştir..

Delikanlı sol gözünü kırparak müstehzi müstehzi sırttı:

-Yaaa.. Doğrusu pek garip bir dostluk. Mamafih bu dostluğu kabul etmememe bir sebep yok.. Peki.. Fakat dostlarım, madem ki kılınçlarınızın hedefi ben değilim, bu kadar silahşörün kiminle mücadele etmek niyetinde olduğunu öğrenemez miyim?

-Hay hay.. Biz bu kıza düşmanız..

Delikanlının simasında hareket-âmîz bir gülümseme belirdi:

-“Ne?” diye sordu. Hepinizin düşmanı, şu mini mini kız ha?

-Beli... Delikanlı!

-Fakat buna inanmakta mazurum...

Sipahi, çok tabii bir tavırla;

-“Sizi ikna bizim için pek güç bir şey olmaz.” diye söylendi. Sözlerimizin samimiyetini ispata her an kâdiriz! Şimdi, kılınçlarımızı hep birden kınlarına yerleştiririz ve yine hepimiz birden geldiğimiz gibi derhal buradan uzaklaşırız..

-O halde.. Mesele yok.. Cidden memnun olurum.. Doğrusu da bu..

Ve dört bir tarafını çeviren haydutlara göz kırparak ilave etti:

-Haydi dostlarım! Gördünüz ya arkadaşımızın söylediklerini.. Haydi bakalım.. Hep birden geldiğiniz gibi doludizgin uzaklaşınız. Doğrusu ya.. Çok yorgunum.. Yeni baştan bağırsak deşecek kudreti kollarımda bulamıyorum.

-Sipahi çok ciddi bir sesle;

-“Fakat..” dedi. Bir şartımız var..

-Yaaa.. Anlayalım bakalım.. Ne imiş bu şart?

-Basit.. Atının terkisindeki kıızı bize teslim etmen..

**KARNI ACIKMIŞ BİR ARSLAN, YANIBAŞINDA DURAN BİR TAZE
“ULAĞA” NASIL BAKARSA..**

İŞTE TIPKI ÖYLE BİR BAKIŞLA..

**SANKİ KILINCIYLA YAPACAĞI ŞEYİ KARA GÖZLERİNİN SİYAH
ABANUZDAN BEBEKLERİNE YAPTIRMAK İSTİYORDU**

Genç silahşör; sanki böyle bir teklife maruz kalacağını ümit etmiyormuş gibi hayretle irkildi:

-“Ne?” diye bağırdı. Ne? Şartınız bu mu?

-Elbette bu.. Gayet kolay bir şart.. Atının arkasındaki kızı bize teslim et!. Biz derhal çekiliriz.. Sen de gideceğin yere gidersin!

Hiç şüphesiz bu, şu mert delikanlının muvâfakat edebileceği bir şey değildi. Bu, şu az evvel bir sürü adamı sırf şu kızı kurtarmak için cehenneme yollayan silahşör, bu, şu az evvel ölümü göze alan ve sırf ölmek ve öldürmek için kılıncına asılan silahşör böyle bir teklife boyun eğebilir miydi?

Şüphesiz ki hayır...

Hayır, şu kara yağız delikanlı, böyle zelîl-âne bir teklife muvâfakat cevabı verebilecek bir tıynetle değildi.

Hayır.. Hayır.. Şu, yalın kılıncı tutan bilek, olur olmaz tehlikelere pabuç bırakmayan, izzet-i nefsinin her şeyin fevkinde tutan bir gencin, genç bir silahşörün bileğiydi.

Bir saniye kadar, kendisine bu teklifi serd eden adamı süzdü. Herif, galiba ölüm tehditleri ile karışık söylediği sözlerin delikanlı tarafından derhal kabul edileceğine emin bulunuyordu ki güler yüzle:

-“Değil mi?” diye sordu. Şartımız gayetle kolay.. Değil mi? Bu kadar adamla çarpışmaktan ise şartımızı kabul elbette ki ahyer.. Değil mi?

Yağız atın süvarisi hiç bir cevap vermedi.

Belliydi ki, derin bir hırsın bâzîçesi bulunuyordu. Yüzünden anlaşılıyordu ki, fena halde kızmıştı. Hem kızmakta ne demek? Köpürmüştü.. Köpürmüştü..

Kaşları kalkıp kalkıp iniyor; gözbebekleri sabit bir bakışla muhatabının göğsüne dikilmiş bulunuyordu.

Sanki, delikanlı kılıncıyla yapacağı şeyi kara gözlerine yaptırmak istiyordu.

Of.. Ne bakıştı bu?

Yanıbaşında duran bir “Ulağa” karnı acıkmış bir arslan nasıl bakarsa, işte öyle bakıyordu.

Karşısındaki adamın göğsünü yırtacak, kaburgalarını çıtır çıtır kıracak ve kaburgaları parçalanmış bu yırtık göğsün içinde çarpan kalbi, şişip sönen ciğerleri koparıp atabilecek bir bakışla bakıyordu.

ATININ TERKİSİNDE DURAN BU AĞIRLIĞI AT BAŞINDAN!

BİR SİLAHŞÖRE PARADAN PULDAN EVVEL ŞEREF LAZIMDIR..

NAMUS VE HAYSİYET LAZIMDIR. HAYDİ SİPAHİLER! NAMUS VE FAZİLET BENİM OLSUN.. NAMUSSUZLUK VE PARA SİZİN!

Burnunun delikleri, birkaç defa açılıp kapandı. Ve sonra ağzı açıldı.

Gök gürlemesini andıran bir sesle haykırdı:

-Bana bak!. Bana bak!. Ey kim olduğumu bilmediğim adam.. Ve ey kim olduğumu bilmediğim şu bir sürü atlinin elebaşısı gözüken silahşör! Sana ilk ve son olarak vereceğim cevap şudur: Biz er oğlu er, mert oğlu mert, arslan sütü emmiş, her yerde ve her an alnını dik tutmuş, kolu sağlam, kafası sağlam, göğsü sağlam, bileğinden, bacaklarından, kılıncından ve atından emin silahşörlerdensiniz!. Metiniz! Olur olmaz tehlikelerden yılmayız! Genciz, dinciz! Biz korkmayız!.. Bizi korkutana rastgelmiş değiliz.. Eğer siz de er oğlu erlerden iseniz, mert oğlu mertlerdenseniz, arslan sütü emmiş, bileği sağlam, kılıncı keskin silahşörlerdenseniz.. Gidiniz! Atlarınızın başlarını çevirerek gidiniz! Hemen derhal önümden çekilip gidiniz.. Ta ki bileğim harekete geçmesin, ta ki kılıncım hepimizi birden cehenneme yollamasın!

Sipahilerin onbaşısı olduğu gözüken adam bağıra bağıra ve elini tehditkâr bir tavırla sallaya sallaya mukabele etti:

-Behey delikanlı! Behey genç!.. Behey arslanzâde! Tekrara ne lüzum var.. Sana söylemedik mi ki, bizim seninle alışverişimiz yoktur.. Sana söylemedik mi ki bizim gazeğimiz bu kızadır. Ver şunu bize!.. Atının terkisinde duran bu ağırlığı at başından!. Geç git yoluna!. Nereye istersen git ve eğer dilerse şayet kal!. Burada kal.. Bizimle beraber ve bizim yanımızda kal! Bizim yanımız senin tahmin edemeyeceğin kadar sahîdir..

Delikanlının yüzünde taşkın bir hiddet dalgalandı:

-“Sahî midir?” diye haykırdı. Bu da ne demek?

-Ne mi demek? Sahî o demektir ki; dilerse seni bir an içinde hazineler sahibi eder..

-Yaa, sonra?

-Sonra mı? Sonrası zengin olursun! Atların olur. Evlerin olur.. Birbirinden güzel cariyelerin, birbirinden genç kadınların olur..

-Ya.. Bu kadar mı? Başka.. Başka bir şey yok mu?

Bu sözler gencin dişleri arasından, tükürülür gibi çıkmışlardı. Mamafih sipahi onbaşısı bunun farkında olmadı. O, gencin artık yavaş yavaş yola geldiğine kâni olmuştu.

Öyle değil mi ya?

Sözlerini dinlemesi buna delil addedilemez miydi?

Ve sol elinin şahadet parmağıyla başını kaşıyarak mütereddit mütereddit mırıldandı:

-Başka ne bileyim ben? Faraza bize hezârbaşı da olabilirsin.. Sen cesursun, mertsin.. Bey elbette ki, senden iyi hezârbaşı bulamaz..

Bu işin çıkar yeri kalmamıştı. Bu muhavere uzun müddet devam edemezdi. Ne olacaksa bir an evvel olmalıydı.

Genç, büyük bir celâdetle ve tam bir ciddiyetle;

-“Âlâ..” diye bağırdı. Âlâ! Kes artık.. Fazla sözlere lüzum yok.. Demek istiyorsun ki, şu kızı size verecek olursam, beni ihya edeceksiniz öyle mi?

-Evet..

-Beyniz bana altınlar, elmaslar verecek öyle mi?

-Evet.. Hem de istediğinden, umduğundan fazla..

-Beni sarayının sipahilerine başına hezârbaşı yapacak.. Öyle mi?

-Evet.. Elbette..

-O halde işte size son sözüm.. Beynizin hazineleri kendisinin olsun.. Size hezârbaşı olmaya gelince.. Allah bana o günleri göstermesin. Mert bir silahşör için bir haydut sürüsüne âmir olmaktan daha berbat bir tahkir tasavvur edilemez. Bu kız benim namusumdur.. Namussuz bir genç olmayı ben, bütün dünyanın hazinelerini verseniz yine kabul edemem. Bir silahşöre paradan puldan evvel; namus, şeref ve haysiyet lazımdır.. Sipahiler!. Namus, şeref ve haysiyet benim olsun.. Namussuzluk, şerefsizlik ve para sizin..

KASAP DÜKKANINDA ÇENGELLENMİŞ KOKMUŞ BİR CİĞER GİBİ..

TULUMBA İLE BASILMIŞ GİBİ BİR SÜTUN, BİR KAN SÜTUNU YÜKSELDİ.. SİPAHİ ONBAŞISININ ELLERİNİ HAVAYA KALDIRDIĞI VE HAVAYA KALKAN BU ELİN PARMAKLARI ARASINDA DEMİNDEN BERİ PERÇİMLENMİŞ GİBİ DURAN KILINCIN..

Bu sözler, heriflerin suratına birer tokat şiddetiyle çarpılıvermişlerdi.

Ve genç kılıncını sallayarak atını mahmuzlarken son defa olarak haykırdı:

-Haydi serseriler!. Haydi parası bol, namusu ve şerefi kıt olan haydutlar!. Haydi! Çekiniz kılınçlarınızı.. İşte meydan..

Ve elli atlıya karşı başa baş mücadeleyi kabul etti.. Kendisini ayartmaya çalışan onbaşının üzerine doludizgin saldırdı.

Herif, şüphesiz ki böyle bir neticeye intizar etmiyordu. Bu ani hücum karşısında, fena halde şaşırıverdi.

Şaşırıverdi ve kendisini toparlamaya meydan bulmadan; acı bir çığlıkla gırtlığı yırtılıverdi.

Gencin uzun kılıncı, sağ omuzuyla boynunun arasına hızla dalıvermiş ve herifin şahdamarını patlatıvermişti.

Lastik tulumba ile basılmış gibi bir kan sütunu yükseldi. Sipahi onbaşısının ellerini havaya kaldırdığı, havaya kalkan sağ elinin çözüldüğü ve çözülen bu elin parmakları arasında deminden beri perçimlenmiş gibi duran kılıncın yere düştüğü görüldü.

Ve akabinde, dev cüsseli haydut sol tarafa yıkılıyordu.

Sağ ayağı üzengiden kurtuldu; fakat öbürüsü ters dönmüştü. Hayvandan adam akıllı düşmesine mani oldu. Kasap dükkânında asılı kokmuş bir ciğer gibi atına çengellendi, asıldı, kaldı.

Ve hayvan, bu ani devrilişten ürken hayvan şiddetle sallandı. Bir iki kere art ayaklarının bütün kuvvetiyle sıçradı. Sağa sola birkaç çifte savurdu; ve sonra kişneye kişneye, doludizgin kaçtı..

Süvarisinin başını taştan taşa çarparak, arkasında kanlı bir iz bırakarak, uçar gibi bir süratle kaçtı.

Bolu Beyi'nin öbür adamları, ilk hücumun bu feci neticesinden tedehhüş etmişlerdi. Bir iki saniye kadar kararsızlık geçirdiler..

Lakin bu kararsızlık, nihayet iki saniye sürdü. Ve akabinde yine hep birden, kudurmuş sırtlanlar gibi delikanlının üzerine saldırdılar.

KIRK BEŞ KILINÇ BİRDEN KALKTI..

VE BU KIRK BEŞ KILINÇ BİRDEN GENCE, GENCİN ÜSTÜNE, GENCİN SIRTINA, KOLUNA, BAŞINA VE HER YERİNE İNİVERDİ

Haydutlar Hep Birden Bağırıştılar:

-Haydi Arkadaşlar.. Temizleyelim Köpoğlunu!

Genç, bileğine, atına ve kendisine çok güvenen tecrübeli silahşörler gibi zerre kadar korkaklık göstermedi.

Derhal en yakınında bulunan bir ikincisine saldırdı.

Kılıncını kaldırdığı gibi herifin boynuna indirdi. Haydudun başı bir tarafa, cesedi bir tarafa düşüverdi. Bunu aynı şekilde cehennemini boylayan bir üçüncüsü takip etti. Ve anında bir dördüncüsünün göğsüne batıp çıkan geniş yüzlü kılıncın bir beşinci haydudu kolsuz bıraktığı görüldü.

Oh.. Bu pek berbat, pek yaman bir ele avuca geçmez idi!

Hiç.. İki bir demiyordu.. Önüne geleni şişliyor, kılıncının önüne çıkanın neresine gelirse orasına saplıyor.. Saplıyor ve saplıyordu.

Mamafih, itiraf edilmelidir ki, tesadüf gence pek ziyade yardım etmişti. Haydutlar birbirinden çok ayrı bulunuyorlardı. Aralarında en azdan yirmişer adımlık bir mesafe vardı. Çemberi daha ziyade kısaltacak, daraltacak vakit bulamamışlardı.

Delikanlı, altındaki hayvanın süratinden de pek ziyade istifade eylemişti. Eğer, muhasımları birbirine çok yakın bulunmuş olsalardı; muhasıra çemberi biraz daha daraltılmış bulunsa idi; hiç şüphesiz genç bu muvaffakiyeti elde edemezdi.

Nitekim hemen birkaç saniye sonra vaziyet birdenbire değişti. Gencin eline geçen mevzii tefevvuk birdenbire hasım tarafa intikal eyledi. Çünkü ilk şaşkınlık devresini geçiren hasım taraf, der-akab çemberi daraltmış ve aralarındaki mesafeyi hadd-i asgariye indiriverdi.

Şimdi, delikanlının etrafında kana susamış düşmanlardan mürekkep canlı bir ölüm çemberi vardı.

Haydutlar hep birden bağııştılar:

-Haydi arkadaşlar! Haydi! Durmayalım. Temizleyelim köpoğlunu!

-Haydi!

-Haydi. Haydi!

Ve hep birden gencin üzerine üşüştüler.

Kara yağız delikanlı ile yağız atın ve kırmızı gelinciğin başı üzerinde, tam kırk beş düşman kılıncından bir ölüm tehdidi örüldü. Tam kırk beş kılınc birden kalktı ve bu kalkan kırk beş kılınc yine hep birden iniverdiler.

Fatma'nın hançeresinden can-hıraş bir feryat fişkardı:

-Amanın!.. Aaaaay!

Buna gencin metin sesi, çelik bir vakar ile mukabele etti:

-Korkma bacım!..

CEHENNEMDEN YERE İNMIŞ BİR ŞEYTAN!

HAYDUTLAR AFALLAYA AFALLAYA BAKAKALMIŞLARDI.

KIRK SİPAHİNİN KIRKI BİRDEN..

Hayret!..

Hayret!..

Bu genç muhakkak, yeryüzüne cehennemden inmiş bir şeytan idi..

Muhakkak.. Muhakkak.. Yoksa bu başka bir insanın; bir insanın; bizim gibi iki eli, iki ayaklı, tek kafalı bir mahlukun yapabileceği işlerden değildi..

Vay anasını!

Haydutlar afallaya afallaya bakakalmışlardı.

Nasıl bakakalmasınlardı ki..

Hiç.. Bu olur şey miydi?

Hiç.. Bu yapılabilir işlerden miydi?

Kırk beş kılınc.. Tam kırk beş kılıncı bu..

Tam kırk beş kılınc birden kalkmıştı..

Tam kırk beş yalın ve keskin kılınc birden kalkmış ve yine hep birden inivermişti.

Ve.. Ölmemişti.. Öldürülememişti bu delikanlı!

Hiç.. Bu olur şey miydi?

Hiç.. Bu yapılan işlerden miydi?

Fakat işte bu oluvermişti. Kırk beş sipahinin kırk beş palası birden kalkıp birden inmişti ve yağız atın süvarisine bir şey olmamıştı.

Genç yine kurtulmuştu. Ölümle burun buruna geldiği halde yine sapasağlam kalmıştı.

Acaba bu, nasıl olmuştu?

Bir mucize mi vukua gelmişti?

**SIK FUNDALIKLARI GÖĞÜSLERİ İLE YARA YARA İLERLEYEN
HAYVANLAR, DALLARI YERLERDE SÜRÜNEN BÜYÜK AĞAÇLARIN
ARASINDAN SAĞRILARI YIRTIYA YIRTIYA GEÇİYOR; KİM BİLİR
HANGİ ÇOBANIN KOPARDIĞI DALDAN ARTA KALAN PÜRÜZLÜ BİR
ÇATAL..**

Hayır.. Hadise gayet basit ve tabii cereyan etmişti.

Bakınız nasıl..

Sipahilerin kılınçları hep birden kalkıverince; delikanlı derhal hayvanının üzerine sinivermişti. Ve bir saniyenin binde biri kadar az bir zaman zarfında, atını şiddetle mahmuzlayarak muhasara çemberini yarmış ve kılınçlar hep birden boşa inerken sath-ı maile müntehi patika üzerinde bir yıldırım gibi uçmuştu.

Haydutlar, böyle bir neticeyi şüphesiz ki ümit etmiyorlardı.

Bir saniye kadar afalladılar. Atının terkisindeki kırmızı gelincik ile beraber doludizgin firar eden gencin arkasından bakakaldılar.

Mamafih bu afallayış birkaç saniye kadar devam edebildi. Akabinde hep birden sath-ı maile doğru hayvanlarını sürdüler...

Bu, tasavvur edilemeyecek derecede heyecan veren bir kaçış ve kovalayış oldu.

Sık fundalıkları göğüsleri ile yara yara ilerleyen hayvanlar, dalları yerlerde sürünen büyük ağaçların arasından sağrılarını yırtıla yırtıla geçiriyor; süvarileri başlarını öteye beriye çarpmamak için bin bir ihtiyat ile ve her an bir sürü tehlike ile karşılaşarak kırbaç sallıyorlardı.

Gâh şu ağacın kalın budaklı bir dalı sipahilerden birinin ser-pûsunu düşürüyordu; gâh sol tarafta bir söğüdün, kim bilir hangi çobanın kopardığı daldan

artakalan pürüzlü bir çatalı haydutlardan birinin elbisesini yırtıyor, yüzünü sıyrıyordu. Şüphesiz ki bunlar azim tehlikelerden değillerdi. Fakat şu budaklı dallar, şu pürüzlü çatallar, herhangi birisinin pekala gözüne de batabilirdi; yahut şu pürüzlü çatallardan biri, doludizgin at koşturan sipahilerden birisinin elbette ki boynunu delebilir, farazi şah damarını patlatabilirdi..

Buna rağmen, bu tüyler ürpertici tehlikelere rağmen haydutlar atlarını sürüyorlardı.

**EVET.. DERİSİNİ YÜZECEKLER VE MUHAKKAK Kİ
ŞAHDAMARLARINA, DUDAKLARINI, BİRER KARA SÜLÜK
İŞTİHASIYLA YAPIŞTIRARAK KANINI EMECEKLERDİ
HELE KIRMIZI GELİNCİĞE BAKTIKÇA ADETA KUDURUYORLARDI.
HEMEN “VÂCİBÜL-TEÂLÂ” ELLERİNE BİR FIRSAT VERMESİNDİ!**

Genç, kendilerinden çok açılmış bulunmuyordu.

Aralarında ancak yüz at boyu bir mesafe vardı. Mamafih sath-ı maile ulaşmış, sarp ve dik bir patikanın ittiradsız münhanilerini dolanmaya başlamıştı.

Bu pek tehlikeli bir çıkıştı.

Hayvanın ayağı bir parça sürtecek olursa muhakkak ki kırmızı gelincik de, kara yağız delikanlı da, at da sırt üstü aşağı yuvarlanabilirdi.

Eh.. Bu takdirde netice herhalde pek feci olurdu.

Keskin granit kayalar üzerine tepe taklak yuvarlanacak bir adam, Azrail'in elinden hiç şüphesiz kolay kolay kurtulamazdı.

Az sonra, sipahiler de fundalıklar arasından çıkmışlar ve sath-ı maile tırmanmaya başlamışlardı.

Meyilin fevkalade dik olması sukût tehlikesine yüzde doksan dokuz bir ihtimal verdiriyordu.

Hayvanlar, karınlarına dalan, dalıp dalıp çıkan mütemadi mahmuz darbelerinden fena halde yıldıkları için azgın savletlerle kayalar arasından geçiyorlardı.

Haydutlar öyle kızmışlar, öyle kızmışlardı ki şu delikanlı ellerine düşerse artık muhakkak derisini yüzeceklerdi. Evet derisini yüzecekler ve muhakkak dişleriyle etlerini parçalayacaklardı. Ve yine muhakkak ki şahdamarlarına dudaklarını birer kara sülük iştihasıyla yapıştırarak kanını emecekler, emecekler, emeceklerdi.

Allah ellerine böyle bir fırsat vermesindi!.

Ah.. Artık canlarına tak etmişti.

Bu ne idi be?

Ne oluyorlardı?

Saatlerden beri, at sırtında ha babam, ha ha babam ha.. Koş bre koş, Koş bre koş.. Sonu ne olacaktı bu işin?

Yorgunluktan imanları gevremişti..

Hele yağız atın sağrısı üzerinde bir yengeç gibi yapışmış duran kıza baktıkça adeta kuduruyorlardı.

Bütün bir gece uykusuz kalmalarına sebep bu olmamış mıydı?

Arkadaşlarınızdan birçoğunun cehennemi boylaması bunun yüzünden olmamış mıydı?

Ah.. Kaltak.. Ah..

Ah.. Bir kere ellerine geçirebilselerdi.. Görecekti gününü! Göstereceklerdi ona!

Ve koşuyorlar, koşuyorlar, atlarını yıldırımlar gibi uçuşturarak firarilere yetişmeye çalışıyorlardı.

**SATH-I MAILİN SAYISIZ MÜNHANİLERİNDEN BİRİNİ DAHA
DÖNERKEN BAŞINI GERİYE ÇEVİRDİ..**

**ELLERİNDEKİ PALALARI HAVADA PARILDATA PARILDATA
SALLIYORLARDI.. YARALANMIŞ BİR CEYLAN ÜZERİNE SALDIRAN
AV KÖPEKLERİ GİBİ..**

Delikanlının altındaki at fena halde yavaşlamıştı.

Gencin bir düziye karnına sapladığı mahmuzlara rağmen ancak yürüyebiliyordu.

Mütemadi bir koşturuluş, sonra birbirini vely eden bir sürü çarpışma, hayvanın insiyakı üzerinde pek fena bir tesir yapmışa benziyordu.

Ara sıra duraklıyor, başını arkasına çevirerek ara ara kişniyor ve ancak üst üste beline saplanan mahmuzlardan sonra güçlkle tekrar harekete geçebiliyordu.

Sipahilerin atları ise, inadına hızlanmışlardı. Adeta uçar gibi koşuyorlardı. Kara yağız atın üstündeki sıklet de şüphesiz süratinin azalmasında âmil oluyordu.

Bir adam başka idi.. İki binici yine başka idi.

Hele bunlardan birisinin, art ayakları üzerinde her an can sıkıcı bir tazyikte bulunması, hayvanı mütemadiyen işkillendiriyordu.

Ve.. Aradaki mesafe, gittikçe azalıyor, azalıyor, azalıyor.

Genç, iradesinin bütün ve her zaman kendini gösteren kudretine rağmen, dev adımlarıyla yaklaşan tehlikeyi hissediyor ve tüylerinin ürperdiğini duyuyordu.

Sath-ı mailin sayısız münhanilerinden birini daha dönerken, başını geriye çevirdi.

Oh.. Eğer bu, arkasına bakan baş, bir başka adamın başı olsa idi; gözleri, önünde beliren yalın kılınç düşmanlığa sapanınca, muhakkak beyninden vurulmuşa dönerdi.

Haydutların ağızları, birer kurt ağzı gibi açılmıştı.

Ellerindeki palaları havada parıldata parıldata sallıyorlar ve yaralanmış bir ceylan üzerine saldıran av köpekleri gibi uluyorlardı.

Genç bir bakışta ne derece feci bir vaziyette olduğunu anlayıvermişti.

Hiç.. Görülüyordu ki bu işin, artık hiç bir kurtuluş yolu kalmamıştı.

Altındaki at lağarlaştıkça lağarlaşıyordu.

Herifler saniyeden saniyeye yaklaşıyorlardı.

Demek ki artık, saatlerden beri devam eden bu kaçış ve kovalayışın sonu geliyordu.

Hayvanını bir defa daha mahmuzladı. Can sıkıntısıyla mahmuzları, kim bilir ne kadar şiddetle böğürlerine saplanıvermişti ki zavallı küheylan acı acı haykırdı. Fakat bu pek şedid mahmuz darbesi de müspet bir netice vermedi.

Belliydi ki hayvan fena halde yorulmuştu. Üç beş adım daha ilerledikten sonra birdenbire durdu. Ayakları titriyordu.

KIZGIN GÜNEŞ ALTINDA HER TARAFAI CAYIR CAYIR YANAN SARP YAMACIN NE TARAFAINA GİDEBİLİRDİ?

HAYDUTLAR SÜRÜSÜ HEMEN HEMEN YANLARINA GELMİŞ GİBİYDİ.. HAYVANLARIN BURUN DELİKLERİNDEN ÇIKAN YORGUN NEFESLERİ İŞİTİYORLARDI.

Şimdi sath-ı mailin en sarp yerinde bulunuyordu.

Güneş artık adam akıllı yükselmişti. Çorak taşlıklarda cehennemî bir hararet vardı.

Genç, hiç düşünmeye lüzum görmeksizin, bir zıplayışta yere atladı. Gözlerinde çok asil bir civanmertlik parıldıyordu. Fatma'ya eliyle işaret ederek haykırdı:

-Bacı! Bacı! İn aşağıya bacı!.

Kırmızı gelincik sapsarı kesilmişti. Gencin emrini tekrar ettirmedi. Derhal küheylanın sağrısından yere atladı.

Delikanlı, sağ elinde tuttuğu kılıncın kabzasını sıkarak:

-“Haydi! Çabuk ol!” diye haykırdı Çabuk ol bacım..

Ve sol eliyle, kızgın güneş altında her tarafaı cayır cayır yanan sarp yamacı göstererek;

-“Koş! Koş!” diye bağırdı. Koş.. Koş!

Haydutlar sürüsü hemen hemen yanlarına gelmiş gibiydi. Hayvanların burun deliklerinden çıkan yorgun nefesler işitiliyordu.

Kırmızı gelincik şaşkın şaşkın sordu:

-Koşayım mı?

-Koş! Koş! Koş! Koş!

-Fakat nereye?

-Nereye gidebilirsen oraya. Ne tarafa gitmek istersen, nereye gidilebilirse oraya koş!

Ve Fatma'nın omuzlarından kavrayarak, yüzünü yamacın zirvesine doğru çevirdi.

Arkasından hızla iterek dürüşt ve âmir bir sesle haykırdı:

-Koş! Koş diyorum sana! Haydi! Durma koş!

Bu sözler o kadar kudretli ve telkinkâr bir ifade ile söylenmişlerdi ki, kırmızı gelincik bütün tereddüdüne rağmen gencin emrini yerine getirmeye mecbur oldu.

Bir sincap çevikliğiyle ve süratle dağa tırmanmaya başladı.

Nereye gidecekti?

Nereye gidebilirdi?

Bir sürü azgın herif tarafından takip edilen bir zavallı kız nereye kaçabilirdi?

Hiç.. Bu vaziyette kaçmaya ve kaçarak kurtulmaya imkân mı olurdu?

BEY OĞLU! BEY OĞLU! HEEY BEY OĞLU!

**HAYDİ.. HAYDİ! DURMA! KOŞ! YIKIL KARŞIM DAN DA KOŞ!
BACAKLARIN KIRILINCAYA KADAR, CİĞERLERİN PATLAYINCAYA
KADAR KOŞ!**

Yağız küheylan durduğu yerden kımıldanamamıştı bile.

Yalnız bir düziye acı acı haykırıyordu. Belliydi ki hayvan fena halde tedehtëş de eylemişti.

“Fatma” birkaç adım açıldıktan sonra birden durakladı, iki elini dudaklarının kenarına dayayarak bağırdı:

-Bey oğlu! Heeey.. Bey oğlu!

Delikanlı, hayretle başını çevirdi:

-Ne var?

-Sen nideyon da kalıyon?.

Lakin bu ne budala, ne sersem, ne anlayışsız bir kızdı böyle..

Genç fena halde kızmıştı. Kaşlarında bir şiddet kavislendi. Dudaklarında kuduz bir hiddet dalgalandı.

Kalmıştı.. Onu göndermiş ve kendisi kalmıştı.

Bunu anlamayacak ne vardı?

Elbette bu iş böyle olacaktı..

Elbette ki; onu gönderecekti ve kendisi kalacaktı.

Bütün bu gürültü patırtı; bütün bu kaçış ve kovalayış neden oluyordu?

Şu kıızı bu heriflerin ellerine düşürmemek için değil mi?

Eh.. Vurmuş, vurmuş, vurmuştu. Kaçmış, kaçmış, kaçmıştı.

Fakat artık kaçabilmesine imkân kalmamıştı.

Madem ki bu işte aslolan şey kıızı bu heriflere teslim etmemekti.

Madem ki, bu kıızı bu heriflere teslim etmemek şu dakikada erkekliğin şiarı idi.

O halde yapılacak iş basitti:

Burada elde kılınç beklemek ve gelenlerle çarpışmak lazımdı. Ta ki herifler oyalanabilsinler; ve ta ki kıza firar fırsatı verilebilsin.

Firar fırsatı.. Yani en son halâs fırsatı!

Genç, kendisini feda ediyordu. Tesadüfen önüne çıkardığı genç kıızı, mütecâvizlerin ellerinden kurtarmak için delikanlı hayatını feda ediyordu.

Mesele işte bundan ibaretti.. Ve bu kız, bu ahmak kafalı kız bunu anlayamıyordu ha..

Müthiş bir hiddet ve şiddetle, adeta tokatlar gibi haykırdı:

-Haydi!.. Haydi! Durma koş.. Koş! Yıkıl oradan.. Koş! Bacakların kırılıncaya kadar, tıkanıncaya kadar, ciğerlerin patlayıncaya kadar koş!

Ve derhal başını geriye çevirdi.

AMA NE ŞİŞLEYİŞ YOK MU YA? NEFES ALDIRTMIYORDU VALLAHİ!

EVVELA, GAYET GÜZEL BİR YER İNTİHÂB ETMİŞTİ.

**SONRA SİPAHİLERİN EŞSEKÇE HAREKETLERİ DE GENCİN
EKMEĞİNE YAĞ SÜRÜYORDU.**

**Budala Herifler! Eğer Böyle, At Üstünde, Geline Giden Beyler Gibi, Gel
Keyfim Gel, Teker Teker İlerleyeceklerine..**

Sipahiler artık tamamıyla yanına yaklaşmış bulunuyorlardı. Hele en önde geleni, ta burnu dibine yanaşmış ve hatta geniş yüzlü palasını kafasına indirmeye hazırlanmıştı bile..

Hemen çevik bir sıçrayışla geriledi.

Sarp bir granit kayasını kendisine siper etti. Ve sipahi, bir an evvel işini bitirmek azmiyle atını mahmuzlayarak hücum ediverince derhal kılıncını uzattı.

Ve bu uzanan kılınç, anında hedefini buldu.

Sipahi “ıh” diyemeden ellerini açtı; bir cism-i câmid halinde, atından beyin üstü yere yuvarlandı.

Bunu bir ikinci sipahinin yuvarlanması takip etti.

Gencin vaziyeti çok mükemmeldi.

Evvela, gayet güzel bir yer intihâb eylemişti. Sonra sipahilerin eşekçe hareketleri de, kendisine ayrı bir fâikiyet temin ediyordu.

Genç, sarp sath-ı mailin bir dönemeç yerinde bulunuyordu.

Sipahiler birbiri ardı sıra yokuşu tırmanıyorlar ve patika son derece dar olduğu için ancak teker teker bu dönemeç yere gelebiliyorlardı. Bit-tabii genç derhal ve bilâ-tereddüt şişleyiveriyordu.

Ama ne şişleyiş! Yok mu ya? Vallahi nefes aldirtmiyordu.

Budala herifler! Eğer böyle at üstünde, gelin alayında beyler gibi ilerleyeceklerine, hep birden az aşağıda hayvanlarından inselerdi de sonra yine hep birden yaya olarak dört bir tarafa sarka sarka gencin etrafını çevirselordi, hiç şüphesiz az zamanda delikanlıyı kısıkvrak yakalayabilirdi.

Fakat o kadar gözleri kararmıştı ki, hiddet o kadar şuurlarını harap eylemişti ki, artık ne yaptıklarını da, ne yapacaklarını da bilmiyorlardı.

Binaen-aleyh teker teker çıktılar; teker teker çıkmakta devam ettiler ve çıktıkça şişlendiler, çıktıkça şişlendiler. Hemen birkaç dakika içinde on, on beş tanesi cehennemi boylayıverdi.

İşte ancak bundan sonradır ki akıllarını başlarına toplayıverdiler.

İşlerinden bir tanesi daha gence yaklaşp da Azrail'in tırpanını yiyince , derhal hepsi birden yüz geri ettiler.. Ve hepsi birden atlarından inerek, bu defa ihtiyatkâr bir yürüyüşle gencin etrafına sarktılar..

Mamafih delikanlı onların ne yapmak istediklerini anlamakta gecikmedi. Çevik bir sıçrayışla saklandığı granit kitlesinin arkasından geriye fırladı.

Ve onlar ilerlediler. O geriledi.. Onlar ilerlediler.. O geriledi. O geriledi. Kızgın bir öğle güneş altında, yalçın kayalıklar arasında bir kovalamaca oynandı.

Fatma kim bilir nereye gitmişti?

Genç, tıpkı bir sincap gibi taştan taşa sekiyor, geriliyor, geriliyor ve her gerileyişinde dağın biraz daha zirvesine yaklaşıyordu.

Fakat sipahiler de ondan geri kalmıyorlardı.

Yaklaşıyorlar, yaklaşıyorlar, muttasıl yaklaşıyorlardı.

Hani nerede ise yanibaşında bulunacaklardı.

O, bir zıplıyorsa, onlar iki zıplıyorlardı.

O, bir sıçırıyorsa, onlar iki sıçırıyorlardı.

Hem artık ustalaşmışlardı da..

Yalnız genci kovalamakla kalmıyorlardı; bir taraftan da muttasıl etrafını çevirmeye çalışıyorlardı.

Genç, saniyeden saniyeye pek müşkül bir vaziyete giriyordu.

Öyle ya.. Fil-vaki kaçıyordu.. Ve şüphesiz ki her kaçışında düşmanlarından bir parça daha uzaklaşıyordu.

Fakat böyle kaçça kaçça nereye gidebilecekti?

Kaçsa kaçsa, nereye ulaşabilirdi?

Bu dağın zirvesine değil mi?

Eh... İşte zirvesine yanaşmış bulunuyordu.

Sonra ne olacaktı?

Dağın zirvesine vâsıl olduktan sonra ne yapacaktı?

Kaçacak mıydı? Yine mi kaçacaktı?

Fakat oradan nereye kaçabilirdi ki? Nihayet olsa olsa mukâbil taraftaki sath-ı maili inebilecekti.

Eh... İşte tam o zaman hapı yutmuş olacaktı.

Çünkü sipahilerin bir kısmı da şu dakikada oraya ulaşmış bulunuyorlardı.

Vaziyet pek feciydi.

Sipahiler artık, nihayet, avlarını ele geçirebileceklerine akıl kestirmişlerdi.

Hepsinin yüzünde kuduz bir sevinç iz salmıştı.

Genç, son bir gayretle, bir iki sıçrayışta tepeyi tuttu...

Tuttu ve dağın tam zirvesinde durdu.

Halinden ne yapacağını henüz kestiremediği anlaşılıyordu.

Haydutlar sürüsü de behimî naralar ata ata, sarp kayaları zıplayarak geçtiler. Az sonra genç ile aralarında bir adımlık mesafe kalmıştı.

HAYDUTLAR HEP BİRDEN KILINÇLARINI HAVAYA KALDIRARAK MUZAFFER-ÂNE NARALAR ATILAR.. VE YİNE HEP BİRDEN YALÇIN KAYALAR ARASINDA DEBELENEN YARALI ARSLANIN ÜZERİNE SALDIRDILAR.. OH!. HİÇ ŞÜPHESİZ ZAFERLERİNDEN ADAM AKILLI KÂM ALMAK AZMİNDE İDİLER..

Ve.. Kılınçlar derhal çarpıştı.

Delikanlı, arkasına bakmaya lüzum görmeden önüne gelen ilk hayduda ters bir kılınç darbesi indirdi.

Fakat bundan hiçbir netice çıkmadı.

Bir ikinci darbe yine boşa gitti.

Belliydi ki fena halde yorulmuştu. Kılıncını güçlkle kaldırabildiği görülüyordu. Buna mukâbil sipahilerin bileklerinde bir başka alışkanlık ve bir başka çâlâkî göze çarpıyordu.

Nitekim bir lahza sonra gencin ağzından acı bir çığlık çıktı..

Acı bir çığlık..

Paralanan bir adamın çığlığı..

Bunu bir ikinci çığlık takip etti..

Yine gencin ağzından fişkırان acı ve yürekler yakıcı bir çığlık!

Ve.. Gencin evvela bir sarhoş gibi sallandığı, sonra, elini göğsüne getirerek sendeleye sendeleye gerilediği görüldü.

Haydutlar hep birden kılınçlarını havaya kaldırarak muzaffer birer nara attılar:

-Huuaaay!.

-Huuay.. Huuay.. Huuuaay!

Ve yine hep birden, yerde bitkin bir halde debelenen ve debelene debelene kıvranan babayiğit delikanlının üzerine saldırdılar.

Hepsinin gözleri parçalamak ve yemek isteyen bir ihtiras ile açılmıştı.

Bu ele avuca geçmez delikanlıyı devirebilmişlerdi ha?!!

Oh.. Artık bu beklenilmeyen zaferden adam akıllı kâm alacaklardı.

Şu küstah delikanlıyı debeleşmesine meydan vermeden, kılınç üşürerek paramparça edeceklerdi.

Ve.. Bu niyetle, kanlı palalarını bir defa daha ve yine hep birden kaldırdılar.

Fakat kana susamış cellatların korkunç bir ittirâd ile havaya kalkan kanlı palaları, yaralı arslanın üzerine inemedi.

Haydutlar sürüsünün bir an için talihi, yine bir an içinde ve birden bire sönuvermişti.

Ve yine hep birden, korka korka, korkudan kösteklenen hatvelerle ve korka korka gerilemeye başladılar.

Acaba yine ne olmuştu?

Allah'ın bol, insanın kıt olduğu bu yalçın kayalı dağ başında, nasıl bir mâ-verâî kudret, gencin yardımına koşuvermişti?

Acaba vacibül-vücut, bu bin arslana bedel delikanlının; şu hunhar serserilerin palaları altında paramparça olmasını ilâhi ihtişamına yedirmemiş miydi. “Tur-ı Sina’da” (Musa) kuluna nasip eylediği “İspat-ı zat-ı” şerefini bir ikinci defa daha tekrara lüzum mu görmüştü.

Yoksa, semavi saltanatının o her biri dünyalara bedel kakhâr kudretlerini hep birden, genci müdafaa ettirmek için yeryüzüne mi indirmişti?

**NE O FIRTINALAR, BORALAR VE YILDIRIMLAR SERDARI “MİKÂÎL..”
NE BU SURU İLE “YEVİM-İ “HAŞR VE NEŞRE” TEMPO VEREN
MÂVERÂNIN MUSİKİSİNE AŞINA “İSRÂFÎL..” NE ŞU KANLI TIRPANINI**

**OMUZUNDAN EKSİK ETMEYEN “AZRÂÎL” VE NE DE O
KANATLARININ HER TÜYÜNDE BÜTÜN BİR KİTLE-İ BEŞERE ŞUUR
VERECEK KIYMETLER TAŞIYAN “CEBRÂÎL.”
GÖK GÜRÜLTÜLERİNİ BASTIRABİLECEK DERECEDE KAHHÂR BİR
SES..**

Hayır.. Hayır hayır..

Ne o.. Ne de bu..

Haydutları tedhîş eden kudret ne “Vacibül-vücut” idi.. Ne de vacibül-vücutun melekleri..

Ne o kanlı tırpanını omuzundan eksik etmeyen Azrail.. Ne o kanatlarının her tüyünde bütün bir kitle-i beşere şuur verecek kıymetler taşıyan Cebrail.. Ne o fırtınalar, boralar ve yıldırımlar serdarı Mikail ve ne de şu suru ile “Yevm-i haşr ve neşre” tempo veren mâverânın musikisine aşına İsrail..

Hayır.. Hayır.. Hiç biri!

Bolu Beyi'nin adamlarını, yerde acı acı inleyerek debelenen kahraman delikanlıyı paramparça edebilmek zevkinden mahrum eden bunlar değildi!

Bir ses idi..

Bir ses..

Gök gürültüsünü bile bastıracak derecede kakhâr bir ses..

Yahut.. Birçok göğüslerden fişkırان birçok sesin, hep birden ve birleşerek yükselen ahengi..

-Geri.. Geri!. Geri çekilin haydutlar geri!

İşte bu!

Bu ses ve bu haykırış..

Saatlerce arkasından at koşturdukları halde; saatlerce çarpıştıkları halde; içlerinden birçoğu cehennemi boyladığı halde.. Nihayet, bin türlü eziyetten, bin bir türlü tehlikeli sergüzeştten sonra yaralamaya muvaffak oldukları adamı öbür dünyaya

göndermek emeliyle, üzerine kılıncı üşürmeye niyetlendikleri anda gök gürültülerini bastırabilecek, kudretli ve kakhâr bir sesin şu haykırışını işitmişlerdi:

-Geri! Geri! Geri çekilin haydutlar! Geri!

Ve birden, dağın mukâbil sath-ı mailinden, ellerinde uzun, geniş ve kanlı palalar tutan, yirmi kişinin birden karşılıklarına dikiliverdiğini görmüşlerdi.

Evet.. Tam yirmi kişinin..

İri yarı, her biri Ilgaz Ormanları'nın yabanî çam kütükleriyle boy ölçüşebilecek derecede iri ve her birisi en geniş gövdeli çınar yarmalarıyla yan yana getirilebilecek derecede yârî yirmi kişi..

Yirmi silahşör..

Ve bu yirmi silahşör hep birden, geniş, uzun ve kanlı palalarını sallaya sallaya üzerlerine hücum edivermişti.

Bolu Beyi'nin adamlarında sabahtan beri cereyan eden mütevâli mücadeleler, zaten tab ve takat bırakmamıştı. Heriflerde değil yeni bir mücadeleye girişebilecek cesaret, ellerindeki palaları doğru dürüst sallayabilecek kudret bile kalmamıştı. Kanlı bir mücadeleye girebilecek her türlü kuvvetlerden mahrum bulunuyorlardı.

Binaen-aleyh evvela yavaş yavaş, sonra tadrîcen süratlenen hatvelerle ve evvela geri geriye, sonra gerisin geriye dönerek firara başladılar.

Fakat nereden çıkageldikleri meçhul olan iri yarı silahşörler müsamahakâr olmadılar. Haydutların firarına meydan vermemek için dört bir tarafa dağıldılar.

Dağıldılar ve öyle bir süratle yalçın kayalıklar arasında koşarak, zıplayarak heriflerin etrafını sardılar ve ricat hatlarını kestiler ki, buna kendileri bile şaşılar.

Ve der-akab, aman vermeksizin üzerlerine hücum ettiler. Bolu Beyi'nin adamlarını çâr ve nâ-çâr mücadeleyi kabule icbâr eylediler.

Az sonra güneşin yakıp kavurduğu menî sath-ı mail üzerinde ademoğullarının hunharlığına ebedî bir hüccet teşkil edecek derecede kanlı bir kavga, bir çarpışma başladı.

Mamafih bu pek uzun sürmedi. Delikanlının şu nereden çıkageldikleri meçhul müdafaaları pek yaman silahşörlerdi.

Hiç korkmaksızın, “Korku nedir?” bilmeksizin saldırıyorlar ve geniş yüzlü kılınçlarını muttasıl kaldırıp indiriyorlardı.

Manevî kuvvetleri adam akıllı kırılmış olan sipahilerin mezbûh-âne müdafaaları hiçbir müspet neticeye yaramadı.

Meçhul silahşörlerin çelik pazılarından kanlı bir ittirâd-ı kuvvet alan kılınçlar, bir ölüm makinesi gibi kalkıp kalkıp iniyor, önüne gelen her maniyayı kılınç, pala, kelle, omuz, bacak ve karın; kırıyor, parçalıyor, deliyor, koparıyor ve kana buluyordu.

Sanki sipahiler, birer taze kesilmiş öküzdü... Ve sanki bu silahşörler taze kesilmiş öküz etlerinden kıyma yapan mahir ve tecrübe-dide birer kasap idiler..

Ve.. Vurdular, vurdular, kestiler, kopardılar, kıydılar, kıydılar.. Kıydılar..

Bolu Beyi'nin, gencin kılıncından arta kalan sipahileri birkaç dakika sonra artık, öldürücü bir hararetle yanıp kavrulan yalçın kayalı sath-ı mail üzerinde bir külçe kanlı kıymadan başka bir şey değillerdi..

Sipahilerin başıboş kalan hayvanları, birbirine çarpa çarpa; yerlerde sürünen dizginleriyle kösteklene kösteklene; sarp yamacın yalçın kayalıklarında tırnak kaka kaka; fırtınaya tutulmuş bir çil sürüsü gibi dört bir yana dağılıverdiler!

Genç el-an düştüğü yerde duruyordu.

Etrafi, yaralarından akan kanlarla kıpkırmızı kesilmişti.

Sol elini göğsüne basmış, sağ eliyle yere dayana dayana güçlükle doğrulabilmişti.

Şimdi, tıpkı korkunç bir rüyadan yeni uyanmış adamlar gibi dalgın dalgın bakınıyordu.

Yere düşer düşmez, üzerine üşüşen haydutların palalarını kaldırdıklarını görünce, cidden korkmuştu.

Ne kadar olsa serde gençlik vardı.

Bu yaşta, hayatın yeni yeni anlaşılmaya başlandığı bir yaşta; renkten, çiçekten, kadından ve her şeyden kâm alınabilecek bir yaşta, tesadüfen önüne

çıkardığı bir hiç için göz yummak, ölmek; hem de parçalanarak, paramparça edilerek ölmek, şüphesiz ki genç bir delikanlıyı ürküten şeylerdendi.

**FAKAT BUNLAR NASIL BİR TAKIM DOSTLARDILAR Kİ, KENDİSİ
BUNLARI BİR TÜRLÜ TANIYAMIYORDU**

**YORGUNLUK VE TAKATSIZLIKLA BULUTLANAN GÖZLERİNİ
YALÇIN KAYALAR ARASINDA DOLAŞAN BU MEÇHUL DOSTLARIN
BİRİSİNDEN ÖBÜRÜSÜNE SEKTİRİYOR LAKİN NE ONU, NE BUNU, NE
DE ŞUNU TANIYABİLİYORDU!**

Mamafih şu dakikada yavaş yavaş kendisine hâkim olmaya başlamış bulunuyordu.

Korku.. Böyle mert bir gençte nihayet bir anlık, geçici ve yolcu bir his olabilirdi. Değil mi?

Eh.. İşte artık korkmuyordu.

Yalnız halinde berbat bir şaşkınlık göze çarpıyordu.

Bir şaşkınlık.. Az evvelki korkunun yerine kâim olan bir şaşkınlık..

Öyle ya..

Bu herifler de kim oluyorlardı?

Kimdi bu herifler?

Nereden çıkagelmişlerdi?

Her bir kayası, Bolu Beyi'nin bin bir hayduduna yataklık eden bu dağ başında işleri ne idi?

En ümit edilmez bir dakikada, imdadına koşmuş olmaları gösteriyordu ki, bunlar, nihayet bir takım dostlardı..

Fakat bunlar, nasıl bir takım dostlardı idi ki, kendisi bunları tanımıyordu..

Yorgunluk ve takatsizlikle bulutlanan gözlerini yalçın kayalar arasında dolaşan bu meçhul dostların birinden öbürüne sektiriyor; evvela şunu, sonra öbürüsünü, daha sonra bir diğerini süzüyor, tetkik ediyor, tanımaya çalışıyordu.

Lakin nafîle.. Ne şunu, ne bunu, öbürüsünü ve ne de bir diğeri tanıyamıyordu.

Hayır.. Hayır.. Hiçbirisini tanıyamıyordu.

Bunları ne bir yerde görmüştü, ne de bunlarla bir yerde dost olacak derecede başa baş kalmıştı.

Hayır, tanımıyordu.

Bu iri kavuklu, izbandut kırması dostların hiçbirisini tanıyamıyordu.

Bunlar olsa olsa, tesadüfün önüne çıkardığı bir takım rastgele müzâhirlerdi.

Ve delikanlı, bunları tanıyabilmek, bunların kendi lehine neden müdahale eylediklerini öğrenebilmek için kim bilir daha ne kadar beyin yoracak ve uğraşacaktı.

ELBETTE Kİ TANIYAMAMIŞTI.. NEREDEN TANIYACAKTI?.

**GÖZLERİNDEN EMİNDİ. BEBEKLERİNİN HER BİRİNDE BİR VOLKAN
YANAN BU KARA GÖZLERİN ÖNÜNDE ŞU ADAMLARIN HİÇBİRİ,
AMA.. HİÇBİRİ VE HİÇBİR ZAMAN..**

DÜN GECE DÜNYA KAVİM, BİZ KALBUR OLDUK..

Bereket versin, bu sırada sipahileri temizleyen meçhul dostlardan birisi lakayt bir yürüyüşle ilerleyerek yanına geldi ve bâbâyâni bir laubalilikle gencin yanibaşında diz çöktü.

Dağ başlarına ancak sevk-i kaderle düşmüş sergüzeşt adamlarına has, emniyet telkin edici bir sesle;

-“Geçmiş olsun babayiğit..” dedi. Senin gibi arslan sütü emmiş bir delikanlıya bunlar vız gelir.. Amma hani ya laf olsun diye söylüyorum işte.

Ve tatlı bir tebessümle yayılan dudaklarını, pala bıyıklarını indire kaldıra oynatarak sordu:

-Tanıyamadın mı beni?

Vay anasını!

Genç hayretten hayrete düşüyordu!

Tanıyamadın mı beni?.. Bu da söz müydü?

Elbette ki tanıyamamıştı.. Nereden tanıyacaktı? Gözlerinden emindi. Bebeklerinin her birinde bir volkan yanan bu kara gözlerin önünde, şu adamların hiçbiri ve hiçbir zaman belirmemişti.

Bundan emindi. O halde nasıl tanıyacaktı? Ve nereden tanıyacaktı?

Sakın bu adamlar kendisini bir başkasına benzetmiş olmasınlardı! Hah.. İşte bak, bu olabilirdi.

Hem işin, en akla yakın olan şekli hali de galiba bu olacaktı?

Derhal kafasında bir fikir şimşeklendi.

Vaziyeti idare etmek lazımdı. Manasız bir dürüşti göstererek;

-“Ağalar.. Ben sizin tanıdığınız bir adam değilim.. Siz herhalde yanılmış olacaksınız.” demek doğru olmazdı.

İşi dalgaya vurup idare etmek gerekti.

Binaen-aleyh derhal mukâbele etti:

-Ağam.. Allah sizden razı olsun.. Doğrusu ya, bana adam akıllı iyilik ettiniz. Eğer siz olmasa idiniz, şimdi ben çoktan öbür dünyaya yollanmıştım. Allah sizden bin kere razı olsun..

Bâbâyâni türlü adam gevrek gevrek güldü:

-“Haydi delikanlı.. Haydi!” diye haykırdı. Biz seni biliriz. Sen öyle olur olmaz dalgalarda paça ıslatacak korkaklardan değilsin: Anladın mı? Biz seni biliriz.. Hem de iyi biliriz.. Sen yedi canlı bir şeytansın! Biz seni iyi biliriz.. Anladın mı?

Bu sözlere ne denebilirdi?

Hiç.. Ve genç sustu.

Başını önüne eğdi ve sustu.

İri yarı meçhul dost elini delikanlının omuzuna koyarak devam etti:

-Seni dün geceden beri aramadık yer komadık, anladın mı? Seni aradık ama işiştten geçtikten sonra.. Ve dün gece dünya kavim biz kalbur olduk.. Ne Çile'yi bıraktık, ne Saman'ı.. Aradık.. Dağ taş demedik aradık.. Ve nihayet seni ele geçirdik.. Anladın mı?.

Kara yağız genç hayretle mırıldandı:

-Yaaa.. Bütün gece beni aradınız ha?

Ve merakını yenemeyerek sordu:

-Fakat neden? Niçin aradınız beni? Ne istiyordunuz benden?

Bu sırada, deminden beri yere serdikleri sipahilerin üstlerini başlarını taraşlamakla meşgul bulunan diğere meçhul dostlar da birer birer sükûn etmeye başlamışlardı.

Bâbâyâni tavırlı adam, garip bir bakışla delikanlıyı süzerek cevap verdi:

-Neden mi? Niçin mi? Bunu bilmeyecek, anlamayacak ne var?

Gencin hayreti o rütbe fazlalaşmıştı ki, göğsünü delen kılınçlarının acısını bile artık duymaz olmuştu. Tatmin edilmeyen ve tatmin edilmedikçe ateşlenen bir teecessüs ve merak ile;

-“Ne mi var?” diye sordu.

-Öyle ya.. Bunu bilmeyecek, seni neden takip ettiğimizi anlamayacak ne var?

Ve sonra alaylı alaylı sırtarak ilave etti:

-Galiba.. Sen bizi tanıyamadın delikanlı! Galiba sen bizi çarçabuk unutuvermişsin?

Yanıbaşında duran ve kılığında kıyafetinden bir elebaşı olduğu anlaşılan sarı pala bıyıklı biri bu neticesiz muhâvereyi manasız bulmuştu ki müdahaleye lüzum gördü. Bâbâyâni tavırlı adamın omuzuna dokunarak:

-“Canım Durmuş” dedi. Bizim arslanı beyhude yere yorma! Görüyorsun ki yaralarından şarıl şarıl kanlar akıyor. Haydi.. Uyuz develer gibi tembel tembel diz çökertme! Kalk da bir an evvel yerimize gidelim..

Ve Durmuş'un cevap vermesine meydan bırakmadan diğer arkadaşlarına dönerek bağırdı:

-Haydi dostlar! Tutun şu arslanın kollarından!

**DELİKANLI, MEÇHUL DOSTLARININ ÇELİKTEN ADELELERLE
BURGULANAN PAZILARI ÜZERİNDE TIPKI TAHT-I REVÂNINDA YAN
GELMİŞ UZANMIŞ BİR HİNT RÂCÂSİ GİBİ GEÇERKEN..**

**HİÇ ŞÜPHE SİZ BURADAKİ MÜCADELE DE TÜYLER ÜRPERTİCİ BİR
AHENK İÇİNDE CEREYAN ETMİŞ OLACAKTI!**

İri yarı silahşörlere üçü dördü birden, bir sekişte gence yaklaştılar: ve bir an içinde delikanlıyı sallayıp edere yola koyuldular.

Dağın zirvesine çıktılar.

Dağın zirvesini aştılar.

Mukâbil taraftaki sath-ı maili inmeye başladılar.

Oh.. Burası ikinci bir harp sahnesini andırıyordu.

Öbür tarafta olduğu gibi burada da, yalçın kayalıklar arasında sıra sıra ölümler kafaları, kolları, bacakları bedenlerinden ayrılmış bir sürü cesetler göze çarpıyordu.

Delikanlı, meçhul dostlarının çelikten adalelerle burgulanan pazıları üzerinde tıpkı taht-ı revânında yan gelmiş bir Hint râcâsı gibi geçerken, bunlara hayretle bakakalmıştı.

Demek ki kendisi harp ve darp ile meşgul iken burada da bir takım meçhul sebepler, bir takım meçhul düşmanları karşılaştırmış idi.

Hiç şüphesiz buradaki mücadele de tüyler ürpertici bir ahenk içinde cereyan etmiş olacaktı.

Bu, yerde uzanmış yatan cesetlerin çokluğuyla ölçülebilir bir bedîhiyetti. Ve yine şüphesiz, bu mücadelenin galipleri de şu kendisini en tehlikeli bir mevkide, ölümlerle pençeleşirken Azrail'in elinden kurtaran meçhul dostlar olacaktı. Çünkü

cesetlerin arasından öyle lakayt hatvelerle geçiyorlardı ki, bir insan bu lakaydıyı ancak kendi kılıncından cehennem ruhsatı alanlara karşı gösterebilirdi.

Lakin (Fatma) ne olmuştu?

Fatma nereye gitmişti?

Acaba kaçabilmiş ve kurtulabilmiş miydi?

Bak hele.. Deminden beri bunu akledememişti.

Bu kadar gürültüye, patırtıya kendisini karıştıran kırmızı gelinciği az kalsın unutuverecekti.

Ve birden, omuzları üzerinde bağdaş kurduğu adamlardan birinin başını dürttü:

-Hey ağa! Ağa! Hey ağa!

-Hayrola.. Arslan?

-Hiç buralarda bir kıza rastgelmediniz mi?

-Ne zaman be arslan?

-Ne zaman olacak?. Az evvel.. Demin..

-Bilmeyon..

-Bilmeyon mu?

-Vallahi.. Bilmeyon.. Bilmeyon ama.. Ola ki Çopur Ağam bile..

ÇOPUR.. FAKAT BUNUN NERESİ ÇOPURDU?

BİLAKİS ADAM AKILLI GÜZEL BİR ERKEKTİ BU..

..BUNA KİM BİLİR NEDEN BU LAKABI TAKMIŞLARDI?

**KAŞI, GÖZÜ, BOYU POSU NADİR BULUNUR BİR ERKEK
GÜZELLİĞİNİN FÂRİKALARI ADDOLUNABİLİRLERDİ..**

Çopur Ağa..

Bu da kim oluyordu acaba?

Ve delikanlı sordu:

-Çopur Ağa dediğin hangisi?

Herif, üç adım ileride kollarını sallaya sallaya yürüyen birini işaret etti:

-Nah.. İşte bu.. Ona sor.. Biz onun adamlarıyız. Bilse bilse o bilir. Biz nereden bileceğiz arslan.. Genç, saniye kaybetmeksizin haykırdı:

-Çopur Ağa!.. Çopur Ağa!

Önde yürüyen adam, başını geriye çevirdi:

-Hayrola?

Bu, az evvel Durmuş'u yerden kaldıran ve kendisini sallasırt ettiren sarı bıyıklı , kılığı kıyafeti temiz meçhul dosttu.

Demek ki bu, bütün bu esrarengiz adamların elebaşısı idi ha?.

Ve.. Sordu:

-Kuzum ağa.. Az evvel burada bir kıza rastladınız mı?

Buna, kim bilir neden, bu lakabı takmışlardı!

Çopur.. Fakat bunun neresi çopurdu? Bilakis adam akıllı güzel bir adamdı bu.. Kaşu gözü, boyu posu nadir bulunur bir erkek güzelliğinin birer fârikası addolunabilirlerdi. Yüzünde çapkın bir tebessüm belirirken;

-“Bir kız mı dedin?” diye cevap verdi.. Bir kız.. Öyle mi?

-Beli..

-Sarışın, orta boylu.. Kırmızı şalvarlı, dar mintanlı bir kız olmasın sakın?

Delikanlı tehâlûkle tasdik etti:

-Beli ağam.. Kırmızı şalvarlı, orta boylu ve sarışın.

Çopur Ağa, sanki gencin bu kıza fazla ehemmiyet vereceğini ümit etmiyormuş gibi, lakayt, omuzlarını silkti:

-“Gördük..” dedi. Gördük ama..

-Ey, ey.. Sonra..

-Sonrası.. Geçti, gitti.

Delikanlı, göğsü yaralı bir adamdan ümit edilmeyecek derecede gür bir sesle ve canlı taht-ı revânından kendisini yere düşürtecek derecede tehlikeli bir alaka ile haykırdı:

-Nereye? Nereye? Nereye gitti? Nereye?

Sarışın adam, evvelinkinden daha büyük bir lakaydı ile omuzlarını silkerek;

-“Ne bileyim a canım.” diye mırıldandı. Geçti, gitti işte.. Elalemin kızını durdurtup soracak değildik ya..

Şimdi sarp sath-ı mailin en yalçın bir yerine gelmiş bulunuyorlardı. Burada yol artık bitiyordu.

Patikanın nihayet noktasına erişmişlerdi.

Anlaşıyordu ki buradan ötesi, hiç de ışık bir yer değildi. Yalnız ötede beride avuç içi kadar bir toprağın üzerinde bir ökçe yahut bir nal baskısı göze çarpıyordu.

Ve.. Sarışın adam, fazla bir tek kelime söylemeksizin sıçraya sıçraya üç beş kaya aştı. Kafilden on, on beş adım uzaklaştı.

ACABA BİR TUZAĞA MI DÜŞÜRÜLMÜŞTÜ?

**GÖRÜYORDU Kİ BUNLAR BU DAĞI KENDİLERİNE MESKEN EDİNMIŞ
BİR TAKIM MEÇHUL SERSERİLERDİ. FAKAT ACABA NEDEN BÖYLE
TAHTEZ-ZEMİN BİR MESKENİ, BİR ŞEHRİN, HİÇ ŞÜPHE SİZ DAHA
RAHAT VEREBİLİCİ BİR İKÂMETGÂHINA TERCİH ETMİŞ
BULUNUYORLARDI?**

Çile Dağı'nın Sath-ı Maili Üzerindeki Esrarengiz Menfez!..

Delikanlı, onun yere eğildiğini ve birkaç dakika kadar esrarengiz bir işle uğraştığını gördü.

Arkadaşları galiba, orada ne olabileceğini, ağalarının bu yalçın kayalar arasında ne yapabileceğini biliyorlardı ki, onunla alakadar olmuyorlardı.

Az sonra genç, sarışın adamın doğrulduğunu ve kendilerine doğru el sallayarak bağırdığını gördü ve duydu:

-Haydi çocuklar! Geliniz!

Canlı taht-ı revân ile diğer silahşörler hep birden ilerlediler.

Bir dakika sonra hepsi Çopur Ağa'nın yanbaşımda bulunuyorlardı.

Delikanlı hayretle önüne baktı.

Zeminde iki hatve genişliğinde ve bir hatve darlığında müstatilüş-şekl bir menfez açılmıştı.

Aşağıdan yukarıya doğru tırmanmaya çalışan ölgün bir ziya, pek derinlere inen dar bir merdiveni aydınlatıyordu.

Bu ne esrarengiz işti?

Demek ki bu adamlar, tesadüfün sevkiyle kendisiyle karşılaşmış değillerdi.

Görülüyordu ki bunlar, bu dağı kendilerine mesken edinmiş bir takım meçhul serserilerdi.

Fakat acaba neden böyle tahtez-zemin bir meskeni, şehrin hiç şüphesiz daha rahat verebilen bir ikâmetgâhına tercih etmiş bulunuyorlardı?

Sakın bunlar bir haydut çetesi olmasın...

Bu son düşünce, gencin kafasında endişeli bir istifham çizdi:

“Acaba bir tuzağa mı düşürülmüştü?”

Çopur Ağa, adamlarına emretti:

-Haydi çocuklar.. Çabuk olunuz! Karnım acıktı haydi durmayın..

Silahşörler, sessiz sedasız ve birer birer bu emri yerine getirdiler.

Hepsi birbiri ardı sıra yere çömelerek merdivene yapıştılar ve hepsi birbiri ardı sıra menfezin derinliklerinde kayboldular.

Az sonra delikanlı da, biri ayaklarından, biri başından tutan iki yardımcının iânesiyle deliğe dalmış bulunuyorlardı.

İndiler.

İndiler..

İndiler..

Tam kırk basamak merdiven indiler.

Menfez aşağıya indikçe genişliyordu. Ve merdivenin ilk basamağına ayak bastıkları zaman nihayet iki adam sığabilecek bir genişlikte olan menfez; aşağıda ferah ferah içine yüz sığır konulabilecek derecede genişlemişti.

Burada, ellerinde büyük meşaleler tutan iki adam duruyordu.

Fakat diğer silahşörlere ne olmuşlardı?

Onlar merdiveni daha evvel inmemişler miydi?

İndiklerini delikanlı kendi gözleriyle görmüştü.

O halde.. Nereye gitmişlerdi? Demek ki melce, yalnız bu geniş zeminden ibaret değildi.

Delikanlı yere ayak basar basmaz, arkası sıra Çopur Ağa'nın da merdivenin son basamağında belirdiğini gördü.

Meşale tutanlar, hiçbir kelime söylemeksizin öne düştüler. Az evvel aşağıya inmesine yardım edenler gencin kollarına geçtiler. Çopur ile beraber meşale tutanları takip ettiler.

ELLERİNDE KIZIL ZİYALAR NEŞREDEN BÜYÜK MEŞALELER VARDI..

FAKAT RABB'İM!. BURASI CENNET MİYDİ? NE İDİ?

**O KÖPEKLERİ BEN ÇOKTAN BERİ TANIRIM. ONLARIN İÇİNDE
ÖLDÜRESİYE KILINÇ SALLAYACAK BİR TEK ADAM YOKTUR. HEPSİ
TABANSIZ MI TABANSIZDIR HANİ YA... KÖPOĞLULAR!**

O.. "Recep" Doğrusu Ya.. Yaman Şilahşördür Vesselam..

Hatırlamaz Mısın Ağa?.. Hani O Akşam..

Yirmi otuz adım gittikten sonra dar bir kapı arkasına kadar açıldı.

Vay anasını burası bir âlemde! Neler neler yoktu burada Rabb'im! Delikanlı bir türlü gözlerine inanamadı.

“Acaba rüya mı görüyorum?” diye gözlerini birkaç defa açıp kapadı.

Fakat hayır bir rüya görmüyordu. Gördükleri birer hakikatti. Sanki bin bir gece efsanelerinde anlatılan saraylardan birisine girmiş bulunuyordu..

Kim derdi, kim tahmin ederdi ki, o yalçın kayaların altında böyle müdebdub, mükellef bir tahtez-zemin saray bulunsun..

Fakat bu saray işte mevcuttu.

Her taraf zî-kıymet halılarla örtülü idi.

Duvarlarda, evet duvarlar diyoruz. Çünkü tahtez-zemin-i melcenin cidarları büyük bir dikkatle sıvanmış bulunuyordu. Birbirinden güzel bir sürü kılınç, hançer, yay ve tırkeş asılmıştı.

Sağa sola, öteye beriye serpilmiş şilteler ve vahşi hayvan derileri üzerinde bir takım genç genç kadınlar bağdaş kurmuş oturuyorlardı.

Az evvel kuyudan inen diğer silahşörler de burada idiler. Kıymettar silahlarla müzeyyen duvarlara dayalı, geniş sedirlerde yan gelip yaslanmışlardı.

Evvela meşale tutanlar, kapıdan geçtiler. Bunları sarışın adam takip etti. Az sonra genç de bu esrar ve garabetle dolu tahtez-zemin salona dâhil olmuş bulunuyordu.

Oturanlar hep birden ayağa kalktılar. Kadın, erkek hepsi birden teker teker ve hep beraber bağırıştılar:

-Buyurun! Buyurun! Buyurun!

Ve üçü beşi birden seğirterek delikanlının kollarına geçtiler. Büyük bir nezaketle dağ adamlarından ümit edilmeyecek derecede kibar bir nezaketle kendisini elden ayaktan kaldırdılar; bir köşe minderinin üzerine yatırdılar.

Kadınlardan birisi derhal yağız gencin yanbaşımda diz çöktü. Büyük bir itina ile kuşağını çözdü. Mintanını ve iç gömleğini çıkardı. Sarışın adam ile arkadaşları birer birer ve birbiri ardı sıra gelerek, işten anlayan adamların salâhiyet ifade eden bakışlarıyla gencin yaralarını tetkik ettiler.

Bu memnuniyet verici bir neticenin tespiti ile nihayetlendi ve bu neticeyi ilk önce bildiren opur Ağa oldu:

-Adam sen de! Bir iğne sıyrığından başka bir Şey değil bunlar.. Hiç. Katiyen korkulacak bir cihet yok. Fazla fazla beş günde ikisi de kapanır.

Ve kuvvetinden mağrur bir adam tavrıyla ilave etti:

-O köpekleri ben çoktan tanırım. Onların içinde öldüresiye kılınç sallayacak bir tek adam yoktur. Hepsi tabansız mı tabansızdır; köpoğlular!.

Genç ile ilk tanışan laubali edalı, bâbâyâni adam galiba bu fikirden bulunmuyordu ki; sağ elinin ayasına müstehzi bir ifade verdirerek başını havaya kaldırdı:

-Aaah.. Çopur! Aaah.. Haksızsın! Haksızlık ediyorsun!

Sarışın adam hayretle karışık bir hiddet ile:

-“Neden?” diye sordu. Niçin haksız oluyor muşum?

-Niçin mi? Bolu Beyi'nin adamları içinde öldüresiye pala sallayanlar vardır da ondan.

(opur'un) simasında kızıl bir hiddet belirdi, bağırır gibi, haykırır gibi sordu:

-Kim? Kim bu kahraman? Kimmiş bu pek mühim silahşör?

Bâbâyâni adam, gayet sakin bir sesle cevap verdi:

-Recep.. Recep'i unuttun galiba?

Bu kısa ve ani muhâvere tesadüfi kulak misafiri olan üç dört iri yarı silahşör bu sözleri müttehiden tasdik ettiler:

-Yaa!...

-Yaa...

-Ya.. Yaaa..

Ve içlerinden, mor akŐırının rengi tozdan topraktan ve çamurdan güçlükle tefrik edilebilen kısa boylu, Şişman ve yusuvarlak biri, her kelimesine ayrı bir ehemmiyet-i mahsusa vererek kafasını sallaya sallaya söyledi:

-Oo!. Doğrusu Recep yaman silahşördür vesselam. Hatırlamaz mısın ağa?..
Hani o akşam..

Anlaşılıyordu ki, bu ismi mevzu bahis edilen Recep, Bolu Beyi'nin sağ kolu mesâbesinde olan mahûd sipahi onbaşısının ta kendisi idi.

Kim bilir, bu adamlarla onun arasında neler geçmiş bulunuyordu. Herhalde Recep isminin bu tahtez-zemin saray sakinleri üzerinde garip bir tesiri olduğu görülüyordu.

Çopur'un yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

Boğuluyormuş gibi, boğuk bir sesle herifin sözlerini kesti:

-“Kâfi! Kâfi!” diye bağırdı. Anlaşıldı. Kâfi.. Fazla lafa lüzum yok..

Ve birden bire muhâvereyi başka bir mecraya sevk etti:

-Haydi! Hepiniz yerlerinize çekiliniz. Dün geceyi hep uykusuz geçirdik. Biraz istirahatata ihtiyacımız var.. Aşçıya da söyleyiniz yemeklerimizi bir an evvel hazırlasın hem.. Sonra... Fazla gürültü etmekten de çekininiz.. Görmüyor musunuz ki delikanlı fena halde yaralıdır...

Sanki az evvel gencin göğsündeki cerîhaları ehemmiyetsiz bulan bu adam değildi.

Belliydi ki bu sözleri, Recep'in ismi etrafında dönen muhâvereyi kesmek için sarf eylemişti.

Bâbâyâni tavırlı silahşör ile kısa boylu yusuvarlak adam kol kola girdiler. Geniş ve aheste hatvelerle uzaklaştılar.

Diğerleri de birer kenara çekildiler.

O zaman Çopur, delikanlının yanında diz çöken kadına emretti;

-Bacı! Yaraları adam akıllı yıka.. Dikkat et! Sonra başımıza bir bela gelmesin. O merhemden sürmeyi de unutma... Hatırladın ya hangisinden bahsetmek istediğimi. Elbette anladın.. Hani şu beyazından.. Eğer tazesini kalmadıysa.. Acelesi yok derhal yenisini yap! Malum a.. Onun eskisi hiçbir işe yaramaz..

Bu sözlere muhatap olan kadın çok genç, yakışıklı ve cidden güzel bir sarışındı. Latif bakışlı gözlerini, insanın kanına çapkınlık verebilecek bir şerhle kırparak mırıldandı:

-Sen merak etme ağa! Sen merak etme! Bu delikanlıyı üç günde iyi etmek boynuma borç olsun..

Çopur bu sözleri işitince, bir delikanlıya, bir de genç kadına baktı. Sonra garip bir tarzda başını önüne eğerek söylendi:

-Yaaa.. Fakat ne de çabuk kanın ısınırverdi a bacı!

Genç kadının yüzünde bâkir bir hicap renklendi. Gözlerinin bebeklerine ve kulaklarının ardına kadar kıpkırmızı kesildiği görüldü.

Çopur, ellerini göğsü üzerinde çaprazladı. Muhâvereyi fazla uzatmaya lüzum görmedi. Salıntılı bir yürüyüşle ve düşüne düşüne uzaklaştı.

AYŞA! AYŞAAA! HEY AYŞA!

**Belliydi Ki Genç Delikanlının Yağız Simasında Birer Siyah Mücevher
Gibi Parıldayan, Ateş Saçan Gözler, Şu İki Kızı Birden ve Bir An İçinde
Yakmışlar, Kavurmuşlardı. Bu Görülüyordu.**

**GENCİN YARASINDAKİ KANLARI SİLMEK ÜZERE UZANAN ELLER,
TUNÇ RENKLİ SERT ADELELERE TEMAS ETTİKÇE HER İKİSİNİN DE
MİNTANLARINI GEREN TEDEVVÜRLERDE GARİP TOMURCUKLAR
PEYDAHLANIYORDU!**

Acaba bu genç kadın da kimdi?

Nasıl bir tesadüf şu güzel ve nadir bulunur vücudu bu tahtez-zemin meskene fırlatıp atmıştı?

Çopur'un bakışlarındaki samimi ifadeler gösteriyordu ki herhalde, şu kadın ve bu erkek birbirlerine pek şefkatkâr rabitalarla bağlı bulunuyorlardı.

Sarışın adam, muhakkaktı ki bu güzel kadının ne aşığı ve ne de lakayt bir dostuydu. Fakat belki bu kadının yakın bir akrabasıydı.

Çopur uzaklaşınca, bir saniye kadar, yerinde bî-hareket kaldı. Göz kirpiklerini birbirine kenetleyerek birkaç saniye kadar düşündü.

Sonra birden harekete geldi, başını geriye çevirerek bağırdı:

-Ayş! Ayş!.

Tahtez-zemin sarayın derinliklerinde latif bir ses akslendi.

-Geliyon.. Geliyon!

Ve anında, nereden çıktığı belli olmayan ikinci bir genç kadın; ikinci bir genç ve güzel kadın esrarengiz debdebeleriyle göz kamaştıran dekorun ortasında belirliyordu.

Gencin yaralarını açan kadın, eliyle işaret ederek, tekrar bağırdı.

-Çabuk ol kaaardaş! Çabuk tut elini!

Öbürü hiç cevap vermedi sessiz, sedasız ilerledi. Delikanlının uzanmış bulunduğu sedire yaklaştı. İki eliyle tuttuğu bir bakır tencereyi yere koydu ve hemen orada diz çöktü.

Yavaş sesle:

-“İşte” dedi su hazır..

Ve tencerenin kapağını açtı.

Güzel kadın muhteriz bir hareketle, yanmaktan çekinen bir kadının korkak çekingenliğiyle elini ağız ağıza su ile dolu bulunan tencereye daldırdı. Sonra başını sallayarak:

-“Ama..” dedi. Bu olmamış ki..

-Neden? Nesi olmamış?

-Fena halde yakıyor.. Hiç bu kadar kaynar su ile yara yıkanılabilir mi?

-Beyhude yere vakit kaybetme abla! Bu su.. Tam karardır.

Ve, omuzunda duran beyaz bir bez parçasını uzatarak:

-“İşte..” dedi sana çaput da getirdim. Bir an evvel işe başla!

-Peki.

Ve iki genç kadın, birbirinden güzel, birbirinden ter ü taze ve bakire bu iki Havva kızı birbiriyle rekabet edercesine, birbirini kıskanırcasına bir ihtimam ile gencin yaralarını temizlemeye başladılar.

Oh.. Bu ihtimamın pek tuhaf bir histen ilham aldığı görülüyordu. Hem görülüyordu değil; muhakkak ki bu böyle idi. Her ikisinin de ellerinde garip bir titreyiş seziliyordu.

Belliydi ki, genç delikanlının yağız simasında siyah birer mücevher gibi parıldayan, ateş saçan gözler, şu iki kızı birden ve bir an içinde yakmış ve kavurmuştu.

Bu, görülüyordu.

Gencin göğsündeki kanları silmek üzere uzanan elleri, tunç renkli sert adalelere temas ettikçe, her ikisinin de mintanlarını geren tedevvürlerde garip birer tomurcuk peydahlanıyordu.

Belliydi ki, genç ve körpe hatuncağızların içleri gıcıklanıyordu.

Bu herhalde iyi bir alâmet değildi. Böyle esrarengiz şerâit içinde yaşayan insanları birbirine rakip edecek herhangi bir vaziyet pek tehlikeli neticeler tevliid edebilirdi.

Genç kızların gözlerinde saniyeden saniyeye bir ateş, bir alev, bir yanardağ belirdi. Görülüyordu.

Dağ başında yaşayan insanları tehdit eden en berbat felaket, aşk değil midir?

Aşk.. Birbirine hayatî menfaatlerle bağlı olanları birbirinden bir saniyede ayırtabilen, soğutan; bir saniye evvel birbirine can ciğer dost olanları, bir saniye sonra birbirine öldüresiye düşman eden kuvvettir.

Bilhassa bu adamlar gibi böyle tahtez-zemin mağaralarda, pek esrarengiz şerâit içinde yaşayanlar, aşk denilen histe en öldürücü, en kakhâr beliyelerin mihrâkını bulurlar..

Güzel kadınlar..

Oh.. Şüphesiz ki, güzel, hem pek güzeldi bu kadınlar..

Ve az sonra gencin yaraları, bu çifte kumruların pür-şehvet ihtimamları ile temizlenmiş bulunuyordu.

Çopur'un bir tek sözüyle kıpkırmızı bir hicâba bürünen güzel, beline tatlı inhinalar vererek doğruldu. Kalçalarının mevzun dolgunluklarını oynata oynata yürüdü.

Bir köşeye yaklaştı. Duvara gömülü bir dolabın ceviz kapağını açtı.

Bu, galiba bir ecza deposu idi. İçinde neler neler yoktu!

Küçüklü büyüklü birçok tahta kutular, kıymettar çinilerden mamul cins cins kaplar, birbirinden garip, birbirinden tuhaf şekilli bir sürü şişeler ve şişecikler bu dolabın raflarında zevkli bir tertip ile dizilmiş bulunuyorlardı.

Genç kadın, bunların hepsini bir lahza dikkatle süzdü.

İşini iyi bilen bir tabip gibi, serbest bir hareketle, elini uzattı. Çini çanaklardan birini aldı.

Sonra, dolabı tekrar ve dikkatle kapayarak seri hatvelerle gencin yanına gitti.

Diz çöktü.

Çanağın içinde, beyaz, kaymak gibi keşif ve beyaz bir madde vardı.

Bu, galiba bir merhemdi. Sağ elinin şehadet ve orta parmaklarını birleştirerek bu maddeden bir parça aldı.

YANDIM.. YANDIM! OF... YANDIM!

**BU MERHEM ACABA O “MERHEM” MİDİR? YA BU ÇANAKTAKİ
MERHEM “HASAN'IN” YAPTIĞI MERHEM DEĞİLSE..**

**...GÜZEL KADINLAR, GENCİN KARA GÖZLERİNDEN YAĞIZ YÜZÜNE
İKİ DAMLA YAŞ YUVARLANDIĞINI GÖRDÜLER.. PEMBE MÜTEESSİR
OLMUŞTU. ÇEVRESİNİN KENARIYLA..**

Genç şimdi gözlerini kapamış, derin derin nefes almakla meşguldü. Hiç şüphesiz, yaralarının yıkanması kendisine bir parça rahat vermiş olmalıydı.

Ayşe, istifhamkâr bir nazarla, güzel kadına bakarak kulağına fisıldadı:

-Hangi merhem bu?..

-Hasan'ın yaptığı...

-Emin misin?

-Hiç şüphesiz...

Ve sol elinde tuttuğu çanağı arkadaşının burnuna dayatarak hiddetle:

-“Kokla!” dedi. İnanmazsan kokla! Ayşe, başını hafifçe eğdi. Çanaktaki merhemi uzun uzun kokladı.

Güzel kadın;

-“Nasıl?” diye sordu. Nasıl? Çam kokmuyor mu?

-Evet.. Evet..

-Hem tazedir de..

Ve kaşlarını çatarak ilave etti:

-Öyle her zaman bilir bilmez benim işlerime burnunu sokma!

Sonra, kıpkırmızı bir kiraza benzeyen dudakları, bir an, sedef bir bıçakla yırtılmış gibi açılıp kapandılar. Ve açılıp kapanan bu dudaklar arasından şu tehdit fırladı:

-Sonra karışmam haaa?

Ayşe buna, dudaklarını bükerek, lakayt bir omuz silkmesiyle mukâbele etti.

Mamafih güzel kadın bunun pek farkında olmadı. Çünkü tehdidini savurur savurmaz arkasını dönmüş ve derhal parmaklarında bulunan merhemi gencin yaralarına sürmeye başlamıştı.

Fakat güzel kadının parmakları göğsüne değer değmez genç silahşör birden yerinden fırlayıverdi. Dudaklarından acı bir çığlık fişkırdı:

-Aaayy!!

Ve ellerini can havliyle göğsüne götürdü:

-Of! Yandım.. Yandım..

Ayşe, arkadaşının omuzuna vurarak, büyük bir alaka ile tekrar sordu:

-“Pembe..” Yanlış bir şey olmasın sakın?

Güzel kadın cevap vermedi. Yalnız delikanlının sedirden kalkmasına mani oldu ve dizlerine basarak; tatlı bir sesle:

-“Arslanım kalkma!” diye haykırdı. Kalkma! Otur!

-Ah.. Bacım.. Yandım.. Yandım..

Bu sözler delikanlının ağzından çok acıklı ahenklerle çıkmışlardı. Ve akabinde güzel kadınlar, onun kara gözlerinden yağız yüzüne birer damla yaşın sızdığını gördüler.

“Pembe” müteessir olmuştu. Çevresinin kenarıyla bu berrak yaşları silerek, delikanlının omuzlarına bastı. Kendisini tekrar sedire yatırdı.

Ve sanki az evvel, genç silahşörü tazîb eden bu değilmiş gibi tekrar parmaklarına buladığı merhemi yaralara sürmeye başladı.

Bu defa delikanlının ağzından hiçbir şikâyet çıkmadı.

Kim bilir neden?

Galiba genç az evvel izhar ettiği elemenden utanmıştı. Yahut da merhem yaralarını yakacağı kadar yakmış, kavurmuştu da, artık yakılacak kavrulacak bir ciheti kalmamıştı da ondan. Bunu müteakip Pembe, Ayşe'nin verdiği çaput ile yaraları adam akıllı sardı. Gencin kanla mülemma gömlek ve mintanını attı. Getirdiği tertemiz bir kat çamaşırı kendi elleriyle giydirdi.

Bu esnada diğer silahşörler, tahtez-zemin salonun, ötesine berisine kurulan üç dört sofraya etrafına çepeçevre dizilmişler ve sessiz sedasız yemek yemeye başlamışlardı.

Genç silahşör, çamaşırlarını giydirdikten sonra yanından uzaklaşan Pembe'ye bağırdı:

-Bacı!..

Güzel kadın başını çevirdi:

-Ne var arslanım?

-Bacım ben.. Oh, o kadar açım ki.. Ölüyorum açlıktan..

Pembe, başıyla “Peki” der gibi bir işaretle bulundu. Tahtül-arz salonun bir köşesinde, bir an kadar gözden kayboldu. Sonra, elinde bir gümüş tepsi olduğu halde süratle geriye döndü.

MEŞALELER SÖNDÜ, SİLAHŞÖRLER ÇEKİLDİ..

Bunlardan Birisi Gencin Yattığı Sedirin Başı Ucunda ve Ayakta Duruyordu.

TIPKI BİR MÜLKÜL-SİYÂNE GİBİ..

..Ve Yere Serili Bir Kurt Derisinin Üzerinde Bağdaş Kurmuş Oturuyordu:

TIPKI SAHİBİNİ BEKLEYEN SADIK BİR KÖPEK GİBİ

Ayşe sedirin yanından ayrılmamıştı. Derhal ellerini uzattı; Pembe'nin getirdiği gümüş tepsiyi aldı.

Güzel kadın buna itiraz etmedi. Bilakis memnun olmuş gözüksü. Dudaklarını delikanlının solgun yanaklarına değdirmek istiyormuş gibi eğilerek;

-“Arslanım!” diye fısıldadı. Haydi.. Biraz kımıldı! Kımıldı biraz!..

Genç, büyük bir cehd ve gayret ile tahtül-arz sarayın güzel perisine itaat göstermek istedi. Elleriyle sedirin yan yastıklarına basa basa doğrulmaya çabaladı.

Oh! Bu ne ezginlikti!. Bu ne bitkinlikti!.

Bir saat evvel dağ başında çekirgeler gibi taştan taşa zıplayan ve arslanlar gibi dövüşen çevik, çâlâk, kuvvetli ve gürbüz delikanlının şimdi şurada, şu sedir üzerinde bî-hareket yatan şu takatsiz genç öldüğünü anlamak için, hiç şüphesiz yüzlerce şahide ihtiyaç vardı.

Pembe, onun kımıldayabilmek için sarf ettiği fevkal-beşer kudrete bir lahza acıyan bir nazarla baktı. Sonra acul bir savletle delikanlının omuzlarından kavrayarak doğrulmasına yardım etti. Arkasına, sağına, soluna birkaç yastık, bir iki atlas köşe şiltesi yerleştirdi.

Genç silahşörün gözlerinde, içten gelen derin bir teşekkürün meşalesi yandı.

Ayşe, derhal gümüş tepsiyi, dizleri üzerine koydu.

Belliydi ki yaralarından akan kanlar genci, şu dakikada çok berbat bir vaziyete sokmuş bulunuyordu. Yorgunluğu ve takatsizliği gözlerinden, yüzünden, bakışından ve her yerinden anlaşılıyordu. Binaen-aleyh, onun bir tek kelime söylemesine meydan bırakmadan güzel Ayşe, yere çömeliverdi. Gümüş tepsinin içinde iki kap vardı. Bunlardan birine dumanı rehavetli rehavetli yükselen nefis bir et suyu doldurulmuştu.

Ve güzel Ayşe der-akab kınalı ellerini uzatarak, şuh ve işve-bâz bir yürek yakınlığı ile genci doyurmaya başladı.

Pembe, galiba bu vaziyeti pek beğenmemişti ki arkadaşına sitemli bir nazar atfetti. Hatta kaşlarını da çattı. Lakin Ayşe bunun farkına varmamış gibi göründü ve işinde ber-devam oldu.

Bir saat sonra, tahtül-arz saray, derin bir sükûna gömülmüş bulunuyordu. Meşaleler söndürülmüş, meçhul silahşörlerin her biri bir tarafa çekilmişti. Büyük salonda şimdi, mışıl mışıl uyuyan kara yağız delikanlıdan başka bir tek “Zî-ruh” kalmamıştı..

Kalmamış mıydı?

İnanmayınız sakın..

Kalmıştı.. Hem de bir değil, iki tane..

Bunlardan birisi gencin yattığı sedirin başucunda ve ayakta duruyordu:

Tıpkı bir mülkül-sıyane gibi..

İkincisi, gencin yattığı sedirin ayakucunda ve yere serili bir kurt derisinin üzerinde bağdaş kurmuş oturuyordu:

Tıpkı sahibini bekleyen sadık bir köpek gibi..

Ve gözlerinizde bir istifham belirdi.. Bunların kim olduklarını da mı öğrenmek istiyorsunuz?

Fakat bu bir sırdır: Bir aile sırrı..

Tahtül-arz sarayı çerçeveleyen esrar ummanına damlayan yeni bir katre...
Yeni bir sır..

Mamafih.. Artık aramızda ayrı gayrı kalmadı. Bunu belki herkesten saklayabiliriz..

Fakat sizden?

Hayır hayır.. Sizden saklayamayız..

Bu mülkül-sıyane güzel ‘‘Pembe’den’’ başkası değildir.

Ve Şu av derisi üzerinde çömelmiş duran sadık köpek.. Güzel Ayşe’nin ta kendisidir..

Ve.. Bekliyorlar.. Derin bir sükûn içinde bî-hareket bekliyorlar.. Herkes uyurken, onlar yaralı arslanın başı ucunda uykusuz ve mütelâşi bekliyorlar..

Acaba neyi? Ölümü mü? Ölümünü mü?

Kim bilir.. Belki.

**SANKİ SEMAVİ DÜNYANIN MUHAYYEL IRMAKLARINI, DERELERİNİ
VE NEHİRLERİNİ TILSIMLI BİR KUDRET BİR TEK MECRAYA SEVK
ETMİŞ VE SONRA HEPSİNİ BİRDEN...**

**EMİNE! EMİNE GİİİZ! EMİNE! EMİNE! EMİNE GİİİZ!.. GÖRÜCÜLER
GELDİ A KIZ! ÇABUK OL!**

**Sandıktan Yeni Őalvarımı Çıkar! Altınlarını Tak! Babanın Getirdiği
Akik Şekerlerini Al!..**

Altı Aylık Gebe!.

Akşehir’in dar ve yampuru sokaklarından birindeyiz.. Yağmur, bardaktan boşanır gibi yağıyor.

Bardaktan boşanır gibi mi?

Hayır hayır.. Kovadan boşanır gibi.. Kovalardan, kazanlardan, sahrınçlardan ve kuyulardan boşanır gibi yağıyor.

Sanki semavi dünyanın muhayyel ırmaklarını, derelerini ve nehirlerini tılsımlı bir kudret bir tek mecraya sevk etmiş ve sonra hepsini birden bu mecradan Akşehir'in üzerine; Akşehir'in bu dar ve yampuru sokağının üzerine salıvermiş..

Bu yağın yağmur değil.. Sanki gökten boşanan bir şelale..

Haricî manzarası pek berbat bir evin alt katındayız.

Son derece râbit bir toprak zemin üzerinde; bir sürü takunya ve üç beş çift tahta kundura gelişi güzel serpilivermiş..

Dişsiz bir ağızdan fırlayan nezleli bir ses sükûnu yırttı:

-Emine! Emine gıııız!.. Emine!. Emine gıııız...

Hiçbir taraftan ziya almayan toprak zeminin karanlık köşelerinden birinde bir kımıldanış sezildi.

Karanlıklar arasında kapkara bir irtisam, sallana sallana ilerledi. Toprak zemini, evin ikinci katına rabteden tahta bir merdivenin en alt basamağına yanaştı.

Nezleli ses bir defa daha, çatlak bir zurna gibi sükûnu yırttı:

-Emine? Neredesin, hay Emine gıııız?. Hay boynun altında kala gıııız!..

-Buradayım nine! Buradayım.

-Oradasın da neden ses çıkartmıyon?

Tahta merdiven gıcırdadı. Sarsılır gibi, sallanır gibi oldu.

İri yarı, şişman bir kadın vücudu, basamakların tam ortasında belirdi.

Aman ya Rabb! Bu ne çirkin, bu ne abûs çehreli bir kadındı!

Kocaman bir göbeği vardı. Ayaklarına, apışları yerlerde sürünecek derecede bol ve geniş bir şalvar geçirmişti.

Başına, siyah üzerine beyaz baskılı bir şame sarmıştı. Kalın kaşları, simsiyah rastıktan bir kavis ile birbirine birleştirilmişti. Yumruklarını sıkmış, ellerini kalçalarına dayamıştı. Bir iki kere öksürerek gırtlak temizledikten sonra;

-“Kız Emine!” dedi. Yukarıda misafirler var. Konu komşu var.. Sen nerede dolanıyon?

Ve kaşlarını kaldıra indire, dudaklarını şişire şişire sordu:

-Yoksa meydanı boş buluverdin de yine kilere mi dalıverdin.. He? Yine neler zıkkımlanıyordun bakayım?

Râtib zemini kubbeleyen karanlıklar arasında tatlı aksler yapan bir ses bu kaba ve sakîl sözlere cevap verdi:

-Günahıma giriyon nine! Vallahi günahıma giriyon! Ben alt odada gergef işliyordum.

-Yaaa..

Bu taaccüb-i hayret, şişman kadının dudaklarından son derece itimatsız bir soğuklukla dökülüvermişti.

Tatlı sesin meçhul sahibesi mukabele etmedi.

Anlaşılıyordu ki, şu kadın bu evde ali kıran baş kesen bir hüviyetti.

Ve merdiveni inlete inlete iki üç basamak daha indi.

Yan korkuluklarına dayanarak yarı beline kadar aşağıya sarktı. Kolunu uzattı. “Emine” diye hitap ettiği kızın kulağını yakalayarak;

-“Seni gidi seni.” diye söylendi. Ben bilmez miyim seni? Ama ne ise. Alacağın olsun! Şimdi sana dayak atacak sıra değil. Yukarıda görücüler var. Anladın mı? Seni görmeye gelmişler. Kocaya arıyorlar seni. Haydi çabuk ol. Git! Yeni şalvarlarını giyin! Altınlarını tak.. Kınalarını tazele de yukarıya çık!

Ve küçücük bir anahtar uzatarak ilave etti:

-Şunu da al.. Kilere in! Büyük küpün arkasındaki çekmeceyi aç.. İçinde akik şekeri vardır. Çanağa koy.. Beraberinde getir.. Görücülere ikram edelim..

EVVELA MİNTANINI, SONRA ŞALVARINI ÇIKARDI.

**BU BEYAZ VE PÜR-TERAVET VÜCUDU İNSAN, HİÇ ŞÜPHESİZ
GÖZLERİNDEN BİLE KISKANIRDI.**

**TABIAT, SANKİ SANATININ BÜTÜN İHTİŞAMINI BU MÜTEVAZİ AİLE
KIZININ ENDAMINDA MEZC ETMİŞTİ..**

Kız anahtarı aldı:

-“Peki nine!” diye mırıldandı.

Râtib zeminin karanlıkları arasında sallana sallana yürüdü. Sağ tarafta bir kapının eşiğinden atladı. Loşça bir odaya girdi.

Bir yabancı, buraya atacağı sathî bir nazarla ve bir anda şu ailenin vaziyetini anlayabilirdi.

Odanın tam ortasında bir gergef vardı. Yerde temiz bir hasır serilmiş bulunuyordu. Gergefin iki tarafına iki âdî şilte konulmuştu. Bir taraftan üst üste yığılmış bir sürü yatak göze çarpıyordu. Sağ tarafta bir köşede tahta bir sandık yerleştirilmişti. Ve kilerde yer yer, üstlerine gelişi güzel eşya konulmuş, raflar görölüyordu.

Belliydi ki bu oda ve bu odanın bulunduğu ev ve şu evin içindeki eşya, kendi halinde yaşayan bir ailenin idi. Ortada yüksek bir servete değil, basit bir refaha bile delalet edecek bir iz görölmüyordu.

Emine odaya girer girmez, doğruca sandığa yanaştı. Oh.. Bu oldukça güzel bir kızdı. Boyu posu yerinde idi. Yüzünde en müşkül-pesend güzellik seçicilerini âşık edebilecek bir ince halâvet, bir cazibe mevcuttu. Bunun da kaşları tıpkı annesininkiler gibi râstıktan geniş bir kavis ile birbirine rabtedilmiş bulunuyordu.

Aman ya Rabb! Ne gür kirpikleri vardı bu kızın!

Ya ağzı?..

Bu ufacık, bu mini mini ağız.. Ya bu gözler?

Bu her birisinin içinde bin bir renk dalgalanan büyük ve cazibedâr gözler?

Oh.. Hiç şüphesiz ki güzel, hem de pek güzeldi bu kız.

Sandığını açtı. En üstte yeşil bir bohça vardı. Bunu, iki eliyle altından tutarak ve itina ile aldı. Gergefin üstüne koydu.

Sonra seri ve acul hareketlerle evvela mintanını, sonra şalvarını çıkardı.

Of.. Bu ne mütenasip bir endamdı böyle?

İnsan bu beyaz ve pür-terâvet vücudu hiç şüphesiz gözlerinden bile kıskanırdı.

Tabiat, sanki sanatının bütün ihtişamını bu mütevazi aile kızının endamında mezc etmişti.

Hele baldırları? Kalçaları ve göğsü?

Oh.. Hiç şüphesiz en sabırlı bir tövbe-kârı bile yerinde zıp zıp zıplatacak teshîrkâr bir kudret, şu genç kızın her tarafından fişkırıyor ve taşıyordu.

Süratle giyindi. Hemen hemen soyunmasından daha az bir zamanda giyindi. Sırtından çıkardıklarını yalnız mutavassıt aile kızlarına has, bir itina ile birer birer devşirdi. Bohçasına yerleştirdi. Sandığına koydu. Sonra diğer bir bohçadan kırmızı bir ibrişime geçirilmiş, dört beş ziynet altından mürekkep basit bir gerdanlık çıkararak süratle boynuna taktı.

Ve.. Sandığını kapar kapamaz, yine mevzun hatvelerle ve salıntılı bir yürüyüşle odadan dışarı çıktı.

Zifiri bir karanlığa gömülü toprak zemini arşınladı.

Şişman kadının verdiği küçücük anahtarı sol elinde tutuyordu.

Çıktığı odanın tam karşısına isabet eden sımsıkı kapalı bir kapıyı göğüsleyerek açtı.

Damdaracık bir ikinci odaya daldı.

Burası “Tam takır kırmızı bakır” bir yerdi. Ortada eşya namı verilebilecek hiçbir şey yoktu.

Ne bir şilte, ne bir sandık, ne de bir gergef..

Hiç.. Hiçbir şey yoktu.

Mamafih zemini kaplayan tahtalar, o kadar temiz, o kadar temizdi ki; insanın adeta eğilip yalayacağı geliyordu.

Mercan terliklerini şıpıldata şıpıldata ilerledi. Bir kenarda, bir adım murabbasında bir tahta kapak göze çarpıyordu.

Oraya yanaştı.

Süratle eğildi. Kapağın tam orta yerinde kalın bir demir halka vardı. Tuttu. Hızla çekti. Kendisinden ümit edilmeyecek bir kuvvetle kapağı kaldırdı, bir tarafa koydu.

Zeminde iki adamın yan yana geçebileceği derecede geniş bir delik açıldı ve bir ziya-i menşûrî odanın loşluğunda yükseldi.

Delğin kenarlarına tahta bir merdiven dayatılmıştı.

Çevik bir hareketle buna sarılarak bir lahza içinde deliğe dalıverdi. Aşağıya indi.

İşin hiçbir esrarengiz ciheti yoktu. Bütün vustâî Anadolu evlerinde olduğu gibi bu mütevazı ailenin meskeninde de kiler, bodrum katında bulunuyordu. Daha doğrusu kiler için evin altında bir bodrum kazılmıştı.

EĞER BİR AİLENİN KİLERİ, BİRAZ DA O AİLENİN MİDESİ DEMEK İDİYSE, ŞÜPHESİZ Kİ BU EVDE YAŞAYANLAR, YERYÜZÜNÜN SAYILI OBURLARINDAN OLMALIDIRLAR!.

BÜYÜKLÜ KÜÇÜKLÜ BİR SÜRÜ ÇUVAL, HEYBE.. SONRA HOŞAFI FAZLA KAÇIRMIŞ CER HOCALARINI ANDIRAN ŞİŞMAN KARINLI BİR DÜZİNE KÜP; GÖSTERİYORDU Kİ..

Mamafih şayan-ı hayret olan nokta bu değildi. Birinci kat zifiri bir karanlığa gömülü olduğu halde bodrum katı, nasıl oluyordu da bu derece aydınlık bulunuyordu?

Acaba içeride lamba mı yakılıyordu? Yoksa bodrum katına “Min-taraf-illah” nurdan meşaleler mi yerleştirilmişti?.

Genç kız, merdivenin son basamağından kilerin zeminine ayak basınca bir saniye kadar durakladı.

Galiba bu fazla ziya onun da nazar-ı dikkatini celb eylemişti:

-“Tuhaf şey!” diye mırıldandı.

Yürüyüşündeki serbestlik birden kayboluvermişti.

Acaba korkmuş muydu?

Fakat neden korkacaktı? Korkulacak ne vardı?

Galiba bodrum katını aydınlatan bu fazla ziyada gayr-i tabiiik görmüştü.

Mamafih birden bire korkan kızlar gibi çığlığı basarak gerisin geriye kaçmadı. Bodrumun ortasına doğru yürüdü. Yalnız, muhteriz ve çekingen hatvelerle..

Of.. Burası cidden tetkike değer bir hususiyeti haizdi. Eğer bir ailenin kileri biraz da o ailenin midesi demek idiyse, şüphesiz ki burada yaşayanlar dünyanın en şikem-perver insanlarından idiler..

Efendim.. Burada neler neler yoktu? Bodrum tıklım tıklım doldurulmuş bulunuyordu. Bir tarafta büyüklü küçüklü bir sürü çuvallar, heybeler dizili duruyordu. Göbeklerinin şişkinliğinden belli idi ki, hepsi de ağız ağıza idi; hepsi de leb-a-lebti.

Mukâbil tarafta ise birbirinden büyük, birbirinden şişman karınlı on, on beş küp yerleştirilmiş idi. Kim bilir bunların içinde de neler vardı? Yanıbaşlarında küçücük küçücük bir sürü gazri gözüküyordu. Galiba bunlarda reçel, bal ve yağ ile doldurulmuş olacaktı.

Genç kız küplerin bulunduğu cihete doğru birkaç adım attıktan sonra durdu. Dudaklarında şuh bir gülümseme belirmişti. İki elini göğsüne, kalbinin tam üstüne bastırarak müsterih bir;

-Ooh!.. Çekti.

Sonra sedef dişlerini göstere göstere ve yavaş yavaş mırıldandı:

-Ben birisi var diye korkmuştum. Meğer sokak pencerelerini kapatmamışlar..

Güzel gözleri, tam bu sırada ayaklarının bastığı yere ilişivermişti. Birden, koinunda yılan görmüş gibi irkiliverdi. İki eliyle şalvarının iki tarafından çekerek son süratle seke seke geriledi.

-“Vah vah vah!” diye haykırdı. Her taraf şılık su içinde.. Vay ninem vay.. Çuvallar da ıslanmış.. Ne yapacağız şimdi? Gördün mü başımıza gelenleri?. Vay ninem vay..

Hakikaten bodrumun toprak zeminini baştanbaşa su basmış idi.

**-NE VAR KİM VAR ORADA? BİLLAHİ KIZ OĞLAN KIZDIR.. SÖZ BİR,
ALLAH BİR, MAL BENİM DEĞİL, SİZİNDİR..**

**BU İRİ YARI, AĞIR CÜSSELİ BİR ADAMDİ. GENİŞ OMUZLARI
ARASINDA ÇAPKIN BİR MEYİL İLE SAĞ TARAFINA EĞİLİ DURAN
BAŞINDA İNSANI BİLÂ-İHTİYAR...**

Kiler dar ve yampuru sokağa açılan üç geniş pencereden ziya alıyordu.

Hoş bunlara pencere demek biraz manasızdı ya!

Hiç şüphesiz pencere, pek başka bir şeydi. Bunlar basbayağı, adi birer delikten ibaretiler. Ne camları vardı; ne de çerçeveleri. Yalnız yan yana getirilmiş pervaz tahtalardan mamul birer kapakları vardı.

Bit-tab, dışarıda bardaktan boşanırcasına yağan yağmur, bu deliklerden alabildiğine kilere akıvermişti. Bodrumun pencerelere yakın olan kısmı adeta bir sahrınç halini almıştı.

Güzel kız, iki elini şalvarının kenarlarından çekerek başına vurdu ve bir çılgın gibi bir defa daha haykırdı:

-Vay ninem vay! Nedecen şimdi? Vay ninem vay!

Bu sırada nereden geldiği meçhul bir ses kilerin sükûnunu baltaladı:

Meçhul bir sesin; meçhul ve kapkalin bir sesin; eşek anırtılarını, boğa böğürtülerini bastırabilecek derecede kalın bir sesin homurdandığı işitildi:

-Ne var? Kim var orada? Billahi kız oğlan kızdır.. Söz bir, Allah bir.. Mal benim değil sizindir..

Güzel kız korka korka çekildi. Yüzü sapsarı kesilmişti.

Bu da ne idi?

Nereden geliyordu bu ses?

Can havliyle merdivene sarıldı. Bodrumdan yukarıya çıkmak, kaçmak istedi. Lakin birden bire vazgeçti; merdivenin kenarlarına sımsıkı sarılan elleri kendiliklerinden çözüldüler. Cazibedar simasını bir an kasıp kavuran korku, birden

karkayıp oldu. Rastıklı kaşları altından cana yakın bakışlarla sağa sola dönen gözleri, kilerin bir köşesine dikildi. Ani bir helecanla atan kalbini sol eliyle bir lahza bastırdı. Sonra dudaklarında şuh bir tebessüm belirirken, üst üste birkaç defa rahat ve geniş nefesler aldı.

Ve;

-“Oh. Sen miydin baba?” diye söylendi. Sen miydin? Ne kadar korkmuştum bilsen?

Duvar dibinde boy sırasıyla dizili duran küplerin arasında bir kımıldanış sezildi.

Şişman göbeği ile, damdaracık boynu ile, hoşafı fazla kaçırmış bir cer hocasını andıran büyük bir küpün arkasında kocaman bir baş belirdi. Ve az evvel bodrumda korkunç aksler yapan kalın ses, bir defa daha kulaklara çarptı:

-Korktun mu? Kimden korktun, neden korktun a kız?

Güzel bakire sağ elinin şehadet parmağını küpün arkasında beliren kafaya doğru uzatarak cevap verdi!

-Senden baba..

-Benden mi?

-Öyle ya.. Senden.. Başka kimden olacak?

-Ayol benim neremden korkuyordun ki.. Baksana saçlarıma sakalıma.. Hiç tüyü ağardıktan sonra erkekten korkuluverilir mi ki?

Genç kız bu suallere cevap vermedi. Galiba utanmıştı. Güzel yüzünde hafif bir pembelik dolaştı.

Bu ne biçim baba idi böyle?

Kızına karşı o kadar açık saçık fikirler serd ediyordu ki, bunlara muhatap olan bir genç kızın derin bir hicap duymaması imkânsızdı.

Bu sırada küpün arkasında saklı duran vücut, yavaş yavaş doğrulmaya başlamıştı. Bir lahza sonra bodrumun duvarı dibinde şişman karınlı toprak küplerden farksız bir cisim boy vermiş bulunuyordu.

Bu iri yarı, ağır cüsseli bir adamdı. Geniş omuzları arasında çapkın bir meyil ile sağ tarafına eğili duran başında insanı bilâ-ihhtiyar tebessüme icbâr eden bir tuhaflık vardı.

Şu kalın kalçalar ve dirseklerine kadar sıvalı kollarda burgulanan çelikten adeler, bir başkasında olsa idi eğer; hiç şüphesiz, buna bakacak herhangi bir ademoğlu, derin bir korku hissedirdi.

Şu devasa vücudun insana dehşet vermesi kadar tabii ne olabilirdi?

Fakat, vaziyet hiç de böyle değildi.

Bilakis.. Şu adamda, insanın içine neşe ve zevk sunan bir garabet vardı.

Bir garabet, daha doğrusu bir fevkaladelik..

Epey yaşlı olduğu kavranıyordu. Toparlık yüzünü çerçeveleyen, muntazam kesilmiş kır rengi bir çember sakal, ilk nazarda insana bir bâbâyânilik telkin ediyordu. Enli mukavves kalın kaşlarında vakur bir azamet seziliyordu.

Kara gözlerinde kıvılcımlanan; göbeğiyle taban tabana zıt misilsiz zekâ, şayan-ı hayrettir! Ustura ile dipten tıraş edilmiş kafasına kocaman bir takye geçirmişti.

Bir takye mi? Hayır hayır.. Buna bir takyeden çok ziyade mini mini bir kavuk demek daha doğru olurdu.

Mini mini bir kavuk.. Bir kavuk yavrusu.. Bacaklarına mavi renkli bol bir şalvar geçirmişti. Düğmeleri çözükmintanının arasından bol kıllı bir göğüs gözükiyordu.

Ayakları çıplaktı. Şalvarıyla mintanını birleştiren hat, rengârenk bir şal kuşakla örtülmüştü.

Ellerini göğsü üzerinde kavuşturarak bir lahza kaşlarını çattı. Yanaklarını bir balon gibi şişirdi.

Sonra ayaklarını birbiri ardı sıra hızlı hızlı yere vurarak üst üste birkaç defa ağzını açtı, kapadı:

-Puf! Puf! Puf! Pufff!

Ve akabinde, sol gözünü kırparak; kanat çırpın horozlar gibi kollarını kaldıra indire ötmeye başladı:

-Kukurukuuu! Kukurukuuu! Kukurukuuu!

SENİ BURAYA ATAN HANGİ RÜZGÂRDIR?

EL-AMAN BU KADININ ELİNDEN.. EL-AMAN..

EL-AMAN.. BAŞIMIN ETİNİ YİYOR, BEYNİMİ YİYOR..

**KANIMI, İLİKLERİMİ EMİYOR.. GÖRMÜYOR MUSUN NEREDE
YATIYORUM?.**

Gül yanaklı kız, fena halde allamıştı. Hayretle irkildi..

Tuhaf şey!

Ne garip bir adamdı bu.. Beş yaşında çocuklar gibi şımarıklıklar ediyor, horozlar gibi kanat çırpılmaktan, bağırıp çağırmaktan çekinmiyordu.

Hiç şüphesiz şu adam, en aşağı bir tahmin ile kırk beş elli yaşlarında olmalıydı.

Mamafih siması henüz pür-teravetti. Dolgun yanakları al aldı. Dişleri muntazam, beyaz ve bir eksiksizdi.

Acip ve garip hareketlerine bir müddet daha devam ettikten sonra, birdenbire ciddileşti. Kelimeleri tane tane telaffuz ederek, sakın ve tabii bir sesle:

-“Nasıl?” diye sordu. Korktun değil mi?

Ve kızın cevap vermesini beklemeden tatlı ve babacan bir tebessümle ilave etti:

-Korkarsın ya! Elbette korkarsın! Korkuturum zahir..

Genç kız, şişman adamı şaşkın şaşkın dinledi. Sonra birden şakrak kahkahalar atarak haykırdı:

-Oh babacığım! Oh.. Benim çocuk babacığım..

Ve derin bir evlat sevgisiyle kollarını açtı. Garip adama doğru koştu. Onun kucağına atıldı.

Bodrumda bir saniye devam eden bir sükûn oldu ve sükûn içinde bir baba, bir evlat şefkati şekillendi.

Görülüyordu ki, şu kız bu adamı ve bu adam kızını yürekten gelen samimi ve derin bir muhabbetle seviyordu. Sevişiyorlardı. Müşfik ne nezih bir sevgi bu adamı şu kıza ve şu kızını bu adama rabtetmiş bulunuyordu. Koca göbekli şişko, güzel bakireyi bir müddet sessiz sedasız göğsünde sıktı. Sonra dudaklarını onun bembeyaz alnına değdirerek;

-“Ah benim arslan yavrum!” diye mırıldandı.

Ve sordu:

-Hangi rüzgâr seni buraya attı?

Sanki bodrum katı yeryüzünün başka bir noktası imiş gibi facia-alud bir sesle konuşuyordu.

Güzel kız cevap verdi:

-Anam gönderdi baba?

-Neee anan mı gönderdi?

-Beli..

-Fakat sebep? Sebebi ne? Niçin gönderdi? Hee? Niçin gönderdi? Söyle! Söyle! Çabuk söyle! Niçin gönderdi?

Bu sualler üst üste ve birbiri ardı sıra o kadar heyecan ve halecan ile söylenmişti ki, kızcağız yine birden afallayıverdi. Mamafih derhal kendisini toplayarak tatlı tatlı söylendi...

-Ah.. Babacığım!.. Hiç de eski halini değiştirmedin! Ne zaman anamdan bahsedilirse bilmem ki neden sana bir şeyler oluyor..

-Bir şeyler mi oluyor?

Ve avazı çıktığı kadar haykırdı:

-Hafakanlar tutuyor beni! Hafakanlar tutuyor..

-Neden?

-Nedeni medeni var mı ya? El-aman elinden bu kadının? El-aman elinden.. Başımın etini yiyor, beynimi yiyor, kanımı, iliklerimi emiyor.. Görmüyor musun nerede yatıyorum?. Niçin burada bulunduğunu bilmiyor musun?

-Ne bileyim baba.. Belki de keyfin böyle istedi..

-Nenin keyfi? Hangi keyif? Kız! Anlamaz gibi söylüyorsun!. Dertten anlamaz gibi konuşuyorsun.. Hiç insan keyif için kilere iner mi?. Hiç, sen kilerde küpün arkasında keyif için yatan adam gördün mü?

-Görmedim ama..

-Eh.. “Görmedim” dedikten sonra artık aması maması kaldı mı bu işin?

Anlasana.. Ananın elinden kaçıyorum, anamın dilinden kaçıyorum.. Daha açık söyletirme beni! Ananın köteğinden kaçıyorum işte.

Ve başını havaya kaldırarak sağ elini sıktı. Göğsünü şiddetle yumruklayarak bağırdı:

-Hey Allah’ım.. Sen bilirsin! Ya bu kadının canını al.. Ya şu Nasrettin kulunu halâs eyle.

**AKŞEHİR’DE, O TARİHTE BİR TEK HOCA NASRETTİN VARDI,
HERHALDE BU, O OLACAKTI.. YA.. DEMEK Kİ MEŞHUR HOCAMIZLA
KARŞILAŞMIŞTIK!**

Belliydi ki bu adam, karısından yaka silken bir bî-çare idi.

Karısı? Fakat karısı kimdi bunun?

Acaba şu az evvel, genç kıza anahtar veren iri yarı şişman kadın mıydı?

Of.. Eğer hakikaten bu adamın karısı şu kadın idiyse, hiç şüphesiz yaka silmek için yerden göğe kadar hakkı vardı..

Fakat.. Allah’a karşı karısından şekvâ ederken; ağzından bir isim çıkıvermişti. Dikkat etmediniz mi yoksa? “Hey Rabb’im! Şu Nasrettin kulunu halâs eyle!” diye bağıırıyordu..

Nasrettin.. Herhalde bu kendi ismi olmalıydı.

Evet evet.. Muhakkak ki bu böyle olacaktı.. Muhakkak ki bu adamın ismi Nasrettin idi..

Fakat acaba hangi Nasrettin?

Akşehir’de bu tarihte bir tek Nasrettin vardı:

Hoca Nasrettin, yani Nasrettin Hoca..

Fakat sakın bu adam o olmasın!.

Genç kız da galiba annesinden bir parça fazla çekiniyordu ki birdenbire babasının göğsünden çekilerek geriledi, az evvel şişman adamı arkasında gizleyen büyük küpe doğru yürüdü.

-Nereye Emine? Niye kaçıyorsun böyle?

Güzel bakire, babasının sorduğu bu suale yavaşça cevap verdi:

-Şeker alacağım..

Bu bir çift kelime, şişman adamı her nedense müthiş bir heyecana sokuvermişti.

Nefes nefese haykırdı:

-Ne şekeri? Nenin şekeri?

Kız sükûnetle mukâbele etti:

-Akik şekeri baba..

**ÇEMBER SAKALININ KIR TELLERİ DİKEN DİKEN OLMUŞTU.
DEFİNELERİ, HAZİNELERİ, BÜTÜN SERVETİ AŞIRILMIŞ BİR ADAM
GİBİ HADİD VE BİTKİN..**

-Akik şekeri mi?

Bu son sual, şişman adamın ağzından öyle bir şiddet ve hiddet ile çıkıvermişti ki, genç kız bilâ-ihiyar titreyiverdi.

Mamafih iş bununla bitmiş olmadı. Nasrettin, evvelinkinden daha büyük bir hiddet ve şiddetle bir defa daha haykırdı:

-Akik şekeri mi? Akik şekerleri mi? Heee hangi akik şekerleri bunlar?.

Gözleri bir an içinde kanlanıvermişti.

Çember sakalının kır telleri diken diken olmuştu. Dudakları asabi asabi titriyor, yumrukları öldüresiye sıkılıyordu.

Definesi, hazinesi, bütün serveti aşırılmış bir adam gibi hadid ve bitkindi.

Ve.. Birdenbire yaylandı, güzel kızın üzerine atıldı. Tir tir titreyen zavallı yavrunun bileklerini kavradı. Kırasıya sıkmaya başladı.

Emine, can acısıyla bir kaç defa acı acı haykırdı. Fakat Nasrettin hiç oralı bile olmadı. Bilakis kızın bileklerini daha büyük bir hırs ve şiddetle sıkarak kollarını büktü ve kaşlarını çatarak haykırdı:

-Söyle melun.. Akik şekerlerini kimden haber aldın? Kilerde akik şekeri olduğunu sana kim haber verdi?

Emine, ağlar gibi bir sesle cevap verdi:

-Anam..

Bu tek kelime şişman adamın bütün hiddet ve şiddetini gidermeye kâfi gelmişti..

Hayret!

Sanki, bu bir tek kelimedede bin bir veli kudreti vardı; ki Nasrettin'in asabi takallüslerle güzel kızın tombul bileklerini kavrayan parmakları kendiliklerinden çözüldüler ve mavi şalvarlı şişkonun kaşlarını çatan, gözlerini kanlandıran hiddet birdenbire zail oluverdi. Emine bileklerini ovuştura ovuştura sızlandı:

-Oh babacığım.. O kadar acıttın, o kadar acıttın ki..

Nasrettin, galiba bu tazallümü dinlememişti bile; ki damdan düşer gibi sordu:

-Anan nereden biliyormuş şekerlerin burada olduğunu?

-Bilmem...

-Bilmez misin? Bilmez olur musun? Görülüyor ki ikiniz el birliği etmişsiniz; şekerlerimi, benim şekerlerimi, kendi nefsim için aldığım şekerleri tıknıp duruyormuşsunuz..

**HEE?. SÖYLESENE? CAN-I AZİZİM İÇİN SAKLADIĞIM ŞEKERLERİ
TABAK TABAK HANIMA PEŞKEŞ ÇEKİYORSUN HA?.. AH MELUNLAR..**

FAKAT BU OLAMAZ BÖYLE?

Genç kızın bu sözler canını sıkmişti. Çok ciddi bir tavırla babasına yaklaşarak sert bir lisan ile ve adeta bağırır gibi söyledi:

-Baba! Baba! Beyhude yere günahıma girme! Anam bana anahtarı verinceye kadar, ben vallahi de billahi de kilerde şeker olup olmadığını bilmiyordum.

Ve sol elinde tuttuğu anahtarı göstererek devam etti:

-Gördün mü? Nah.. İşte bunu! Bunu bana anam verdi. Ve git dedi, kilerde büyük küpün yanındaki çekmeceyi aç, şekerleri al.. Bir tabağa doldur..

Nasrettin, daha ziyade dinlemeye dayanamamıştı. Avurtlarını oynata oynata kızın sözlerini kesti:

-Bir tabağa doldur.. Ey sonra? Al ve hanımın yanına götür.. Değil mi? Götür de benim kendim için aldığım ve kendime bile ikramdan çekindiğimi şekerlerimi hanıma peşkeş çek.. Değil mi? O yiyecekti değil mi? Yağma mı var?

-Hayır baba.. Şekerleri yiyecek olan anam değil..

-Ya kim?

-Misafirler. Sübaşının karısı, kadının karısı ile kaynanası..

-Başka? Bu kadar mı?

-Daha birkaç kadın var ama.. Yüzlerini görmedim..

Şişman Nasrettin, bir lahza düşündü. Sonra yüzünde garip bir tebessüm belirirken sordu:

-Niçin gelmiş bu kadınlar?

Kız birdenbire cevap veremedi. Utanmıştı. Güzel yüzünde evvela bir pembelik, sonra bir kızılılık dalgalandı. Gür kirpikleri sehâar gözlerini örttü:

-“Bilmem baba.” diye mırıldandı. Bilmem ki..

Nasrettin, söylenilmeyecek şeyleri söylenmeden anlayanlara has bir gurur ile kızına yaklaştı. Emine'nin itirazına meydan bırakmadan küçük anahtarını aldı. Bir tek kelime söylemeksizin büyük küpün yanına gitti. Orada serili yırtık ve fakat temiz bir hasırın üzerinde küçücük bir tahta sandık, bir çekmece vardı. Eğildi, anahtarını süratle çevirerek kapağını açtı. Hakikaten bu, rengârenk akik şekerleri ile ağız ağıza dolu bulunuyordu. Derhal yanbaşında duran zarif bir çini çanağa birkaç avuç şeker yerleştirdi. Ve akabinde ayağa kalkarak Emine'ye;

-“Haydi kızım..” dedi. Haydi gel! Bakalım.. Beraber çıkalım yukarıya;

SEN BENİ HAYVAN YERİNE Mİ KOYUYORDUN?

HEEY BUDALA! SEN GİDERKEN BEN GELİYORDUM.

**ALTINLARINI TAKMIŞSIN, YENİ ŞALVARLARINI GIYMIŞSIN! İPEKLİ
“ŞAME” BAŞINDA..**

TIRNAKLARIN TAZE KINALI..

Beraber mi? Fakat beraberce nereye gidiyorlardı? Yukarıda kadın misafirler vardı? Hiç kadınların yanına babası çıkabilir miydi?

Bu sualler birer şimşek süratiyle kızcağızın beyninden geçivermişti.

Binaen-aleyh itiraz edecek oldu:

-Aman baba... Nasıl olur? Yukarıda görücüler var...

Nasrettin hiçbir eser-i taaccüb göstermedi. Şakrak bir kahkaha atarak haykırdı.

-Hah şöyle? A kız.. Sen beni hayvan yerine mi koyuyordun... Deminden beri senin ağzında gevelenen şeyi ben anlamadım mı zannediyordun... He budala... Sen giderken ben geliyordum... Anladın mı? Altınlarını takmışsın! Yeni şalvarını giyinmişsin! İpekli “şamen” başında.. Tırnakların taze kınalı...

Ve kızının sağ elinden tutarak:

-“Haydi!” diye bağırdı. Benim haberdar olmam iyi oldu... Bu, senin eşşek ananın yapabileceği işlerden değildir. Ağzım derken burnum der.. Haydi bakalım! Düş önüme! Şu görücü kadınlar, senden evvel beni görsünler.

Ve, Emine’yi önüne kattı. O önde kendisi arkada yukarıya çıktılar. Küçük odayı geniş adımlarla geçti. El-an zifiri bir karanlık içinde gömülü duran, toprak zeminli sofayı boyladı.

Emine’nin tombul bileklerini hâlâ sımsıkı tutmakta idi.

Destur demeye bile lüzum görmeden, paldır küldür ikinci kata müntehi merdiveni çıkmaya başladı.

Kocaman cüssesinin sıkleti altında basamaklar bir ağızdan feryat ettiler:

-Gıcır, gıcır, gıcırırrr..

Of.. Bu ne kulaklar tahriş eden bir gürültü idi böyle..

İnsanın asabı adeta, testereleniyormuş gibi oluyordu.

Emine, sol elinin bileğini, babasının parmakları arasından kurtarmaya çabalarken bağırdı:

-Of.. Bırak artık.. Baba.. Bırak artık!

SÜBAŞI’NIN KARISI İLE KAYNANASI VE KADI’NIN KARISI İÇERİDE OTURUYORLAR..

SENİ GÖRÜRLERSE ŞİMDİ ÇIĞLIĞI BASARLAR.. İYİSİ Mİ.. BEKLE.. EVVELA BEN GİREYİM..

Lakin şişman herif hiç oralı olmuyordu.

Kızın kolu acıyormuş, kızının canı yanıyormuş hiç umurunda bile değildi.

Ve merdiveni ağılata ağılata, inlete inlete basamaklarda yükseliyordu.

Az sonra evin ikinci katına çıkmış bulunuyordu.

Merdiven, dar ve loş bir sofaya müntehi idi.

Nasrettin, hiç düşünmeye lüzum görmedi.

Sofada üç beş adım ilerledi. Sağ tarafta yan yana iki kapı görülüyordu. Bunlardan birisinin üzerine tavandan yere kadar uzun, geniş ve kalın bir perde asılmıştı. Bila-tereddüt bu kapıya yanaştı. Şeker tabağını tutan eliyle perdeyi araladı.

O devirlerde kadın misafirlerin buldukları yere bir erkeğin böyle pattadak, damdan düşer gibi girmesi bir “Hadise-i uzemâ” idi.

Güzel kız, bir defa daha babasını ikaza lüzum gördü:

-Sübaşı'nın karısı ile Kadı'nın kaynanası içeridedir baba.. Seni görürse çığlığı basarlar.. Yapma.. Etme! Bırak ben gireyim.. Hiç olmazsa kendilerine haber veririm de başlarını örterler.

Lakin bu sözleri dinleyen kimdi?

Şişman Nasrettin, çok kös dinlemiş bir arslana benziyordu.

Kızın sözlerine bir sivrisinek vızıltısı kadar ehemmiyet vermedi. Yalnız;

“-Haydi sen..” diye mırıldandı. Haydi.. Sen karışma. Yapacağımı bilirim ben?

Ve hafifçe esnemiş duran kapıyı itiverdi.

İtiverdi ama.. Galiba, anasından bil-ahire yiyeceği köteği düşünen Emine'de çığlığı bastırıverdi.

Hem efendim, çığlığı bastırıverdi de ne demek? Avazı çıktığı kadar haykırdı.

Bağırdı. Bangır bangır bağırdı.

Ve.. O anda iri yarı bir cismin, bir su aygırı gibi horklaya horklaya şişman adamın burnu dibinde belirdiği görüldü.

Bu, Emine'nin anasından başka biri değildi.

Emine'nin anası, yani o az evvel merdiven başından beliren heyula .. Daha doğrusu Nasrettin'i şerrine lanet ettirerek kilere kaçırılan kadın..

**KOCAMAN ELİNİ KALDIRIR KALDIRMAZ ŞIŞMAN ADAMIN ENSESİNE
MÜTHİŞ BİR TOKAT EKLEYİVERDİ, EKLEYİVERDİ AMA.. NASRETTİN
DE ONU ÖYLE BİR GÖĞÜSLEYİŞ GÖĞÜSLEDİ Kİ..**

Mamafih iş bununla da kalmamıştı. Odanın içinde de bir fevkaladelik baş gösterivermişti.

Emine'nin çığılığını işiten kadınlar hep birden kapıya hücum edivermişlerdi. İri yarı kadın, Nasrettin'i görür görmez kaşlarını çatarak haykırdı:

-Behey melun herif! Ne işin var senin burada?

Ve onun cevap vermesini beklemeden kızına döndü. Biraz tatlı ve yumuşakça bir sesle:

-“Emine;” diye sordu. Niye bağırdın öyle? Hepimizi helecana soktun kız..

Sonra, tekrar şişman adamın suratına haykırdı:

-Yoksa kızı dövüyor muydun? Hee melun herif? Yoksa kızı dövüyor muydun?

Bu sırada gözü, elindeki şeker çanağına ilişivermişti. Gözlerinde kindar bir parıltı belirdi:

-“Anladım.. Haydut” diye söylendi. Anladım. Kızın elinde şekerleri gördün.. Dayanamadın üzerine hücum ettin değil mi? Seni gidi sakalından utanmaz herif seni! Seni gidi saçı sakalı ağarmış pinpon herif!

Kocaman elini kaldırır kaldırmaz şişman adamın ense köküne şedid bir tokat ekleyiverdi.

Ekleyiverdi ama.. Nasrettin de kendisini göğüsler göğüslemez, sırt üstü yere yuvarlandı ve babası tutmuş bir zenci gibi hızla odaya daldı.

Kadınların hepsi başı açık oturuyorlardı. Şişman adamın böyle birdenbire odaya daldığını görünce hep birden eteklerini kaldırarak başlarını örtmeye savaştılar..

Ve.. Başlarını örttüler.

Lakin bit-tab eteklerinin ağyar bakışlarından muhafaza etmeye memur oldukları yerler açıkta kaldı.

İri yarı kadın, yediği darbenin tesiri geçer geçmez;

-“Be hey adam!” diye bağırdı. Nedir ettiğin? Elalemin helalinde gözün mü vardı yoksa?

Nasrettin, cevap vermedi. Yalnız eliyle bir sükût işareti yaptı. Bu o kadar telkinkâr bir eda ile yapılmıştı ki, kadın bütün azgınlığına rağmen kendisinde bu emre isyan edecek cüreti bulamadı.

Ve.. Şişman Nasrettin, son derece müleffet bir tavır ile kadınlara yaklaşıp şeker çanağını uzattı:

-“Canımlar!” dedi. Buyurunuz.. Bu akik şekerlerini ben kendi nefsim için almıştım. Bak kısmet sizinmiş..

**HEM KIZ OĞLAN KIZ.. HEM DE ALTI AYLIK GEBEDİR!
İNANMAZSANIZ MUAYENE EDEBİLİRSİNİZ!!**

**Kocaman, Koskocaman Sırık Süpürgesi. Öyle Bir Şiddetle Ense Köküne
Yerleştirmişti Ki..**

Fakat kim dinler? Kadınlar hiç orali olmuyorlardı. Hepsi derin bir korku ve hicap içinde oturdukları yerlerde mihlanmış kalmışlardı.

Nasrettin, tatlı tatlı devam etti:

-Haber aldım ki kızımı görmeye gelmişsiniz.. Karımın ne kadar kafasız olduğunu bildiğim için bizzat kendim geldim. Maksadım kızımı size iyice tarifdir..

İri yarı kadında hadîd bir hareket görüldü. Şişman adam bunun farkında olmamıştı; ve ilave etti:

-Size kısaca şunu söylemek isterim. Duydum duymadım demeyiniz. Emine gibi güzel nadir bulunur. Hamarattır. Çalışkandır.. Fazla olarak kız oğlan kızdır; hem de.. Buraya gelince mağrur bir tavırla sol elini kalçasına dayadı ve avazı çıktığı kadar haykırdı:

-Hem de altı aylık gebedir! İnanmazsanız muayene edebilirsiniz..

Vay efendim sen misin bunu söyleyen?

Kadınlar birden yerlerinde yaylanıverdiler. Ve akabinde hep birden şişman adamın üzerine hücum ettiler...

Hani ya, yerden göğe kadar da hakları vardı.. Hiç bunlar söylenir sözler miydi?

Nasrettin, kapıya doğru koştu ve sofaya kadar fırlayabildi.

Fırlayabildi ama... İri yarı kadın da kapı arkasında dayalı duran saplı süpürgeyi yakalar yakalamaz arkasından yetişivermişti.

Ve kaldırdığı gibi, küttedek kafasına yerleştirdi. Şişman adam sarsıldı, sendeler gibi oldu ve anında yüzükoyun yere yuvarlandı.

Şaka şey değildi bu..

Kadın, kocaman, koskocaman bir sırik süpürgesini kollarının bütün kuvvetiyle tepesine ekleyivermişti.

Zavallı “İnk!” bile diyememişti.

Mamafih şüphesiz ki ne bu deccal suratlı kadın, ne kızı ve ne de misafirler bu neticeye intizar etmiyorlardı.

“Nasrettin” yere düşer düşmez boylu boyunca uzanıvermiş ve yıldırımla çarpılmış gibi bî-hareket kalmıştı.

Kadınlar birbirlerini ite kaka sofaya çıktılar.. Bir an endişeli bir sükûn, hepsinin dudaklarına birer sağlam kilit basar gibi oldu. Mustarip bakışlarla bir an şişman adamı süzdüler. İri yarı kadın, hâlâ müthiş bir hiddetin esiri idi. Sırık süpürgesini tutan parmakları, elleri ve bütün vücudu zangır zangır titriyor; burun delikleri açılıp açılıp kapanıyordu.

Akik şekerleri ile leb-a-leb dolu, elinde tuttuğu çini kâse yere düşer düşmez kırılmış, parçaları tekerlene tekerlene merdiven başına kadar yuvarlanmıştı. Rengârenk akik şekerleri sofanın ötesine berisine serilmişti.

Bu kısa sükûnu ilk önce, süpürgeli kadın bozdu ve ilk sözü şu oldu.

-Emine kız! Başı boş malaklar gibi sersem sersem etrafına bakınacağına, yerdeki şekerleri toplasana.. Hee? Yoksa senin kafana da bir süpürge yerleştirmemi mi bekliyorsun?

**AKŞEHİR'DE SAHİB-İ HAKK-I KAZÂ OLAN İMAMEDAR DAHİ, GALİBA
SÜBAŞI İLE ATBAŞI BERABER GİDEN BİR TEMBEL, BİR İHMALKÂR
VEYA BİR MÜSEBBİB OLMALIYDI.**

**Hem Efendim Bu Cihet-i Halîleleri Hatunun Gözbebeklerinden Dahî
Nümâyân İdi!**

Hani ya.. Bu kadın dediğini yapar mı yapardı?.. Gören göz kılavuz istemezdi.

Tecrübesi meydanda idi.

İşte bu kadın, bu kadının kollarındaki kuvvet ve bu kuvvetle harekete gelen, kalkıp inen şu sııklı süpürgenin eseri göz önünde idi.

Emine, korka korka geriledi.

Hakkı da vardı. Doğrusu ya.. Bu pîşrev, hiç de yenilir yutulur nesnelere değildi.

Misafir hanımlarda bir irkilme oldu. Galiba onlar da bir saniye, korkulu rüyalar görür gibi olmuşlardı.

Kız, anasının verdiği emri tekrar ettirmedi.

Der-akab diz çöktü ve emekleye emekleye, sağa sola, öne arkaya gide gele şekerleri toplamaya başladı.

Oh.. Bu seyrine doyulmaz bir manzara idi.

Emine'nin bu vaziyette iken, bel kemiği, kalçaları ve mafsalları öyle cazip ve ahenkli bir mîhânîkiyyet ile harekete geliyordu ki; görücü kadınlar hayran hayran bakakaldılar.

Fakat dalgaya düşülecek bir zamanda değillerdi. Koskoca adam el-an ayakları dibinde bî-hoş uzanmış yatıyordu. Vakit geçirmeksizin bunun aklını başına ulaştırmak lazımdı. Ne olur ne olmazdı! Yaşlı bir adamın baygınlığı hiç de hayra alamet olamazdı. Kır sakallı şişmanın bir de ayılmayacağı, ayılamayacağı tutardı. O zaman bu pirincin taşını kendileri değil ya, çilekeş Mevlevi dervişleri bile ayıklayamazdı.

Binaen-aleyh, Kadı'nın karısı Sübaşı'ninkini şöyle hafiften dürtükleyiverdi. Dürtükleyiverdi. Ama, dudaklarını kımıldatmaksızın..

Galiba onun da iççeğizine, şöyle ufacıcık bir korku girmiş olacaktı.

Ah.. İhtiyat elbette ki her zaman elzemdi! Hele böyle bir vuruşta, dev cüsse bir adamı yere serebilen bir cadalozun yanbaşında...

Sübaşı'nın hatunu akça pakça bir kadıncağızdı.

Uzunca boyu ile, dolgunca vücudu ile, endamının sert ve azılı hatları ile, "Miktar-ı kâfi" güzeldi de.

Gözbebeklerinde, zaman zaman yanıp sönen esrarengiz bir ışık vardı! Hani şu ihtirasları adam akıllı tatmin olunamayan genç kadınların gözünde yanan ışık...

Galiba "Sübaşı" helaline karşı olan vazifelerinde biraz tembel, ihmalkâr veya müsebbip olmalıydı!!

Kadı'nınki kolunu dürtükleyiverince başını çevirdi, sol gözünü kırparak çenesiyle gerdanında bir istifham resmetti. Bu, "Hayrola? Ne var?" demekti.

Akşehir'de "Sahib-i hakk-ı kazâ" olan imâmedâr dahi, galiba Sübaşı ile atbaşı beraber giden bir tembel, bir ihmalkâr veya müsebbip olmalıydı! Ve hayfa ki bu böyle idi. Çünkü efendim bu cihet, mübarek halîleleri, menkûha-i meşruaları vechinden nümâyân idi..

Oh.. Bu halîle, bu menkûha-i meşrua pek hoşurca ve yosmaca bir dişiydi!

Omuzları, göğsü, memeleri, kalçaları her biri, sanki bir an tevakkuf etmeyen dehhaş bir kasırgadan ahenk alıyormuş gibi tir tir titriyordu.

Hayır hayır.. Yanlış söyledik. Dehhaş bir kasırgadan ahenk alır gibi değil, "Santur" ve "Teften" senelerce tempo almış sanatkâr bir çengi itiyadıyla titriyordu.

Evet, evet; bu omuzlarda, bu göğüste ve şu çifte güzrlü göğüsteki titreyiş; kasırgadan sallanan hasta bir zerdali titreyişi değildi. Bu, her an kasırgalanan müzmin bir şehvetin raksı idi.

Sübaşı'nın hatununa gözleri ile yerde yatan şişkoyu işaret ediyordu.

Ve bir lahza içinde, ikisi birden, diz çöktüler. Eğildiler. Birisi, Kadı'nınkisi, Nasrettin'in bileklerini ovmaya başladı. Sübaşı'nınki ise aynı işi, aynı vücudun şalvarlarında tatbikî can attı.

MAŞAALLAH! MAŞAALLAH! MAŞAALLAH!

**BABALARI YAŞINDA BİR ADAMIN KOLLARINI OVMAKTA,
ŞALVARLARINI YOKLAMAKTA HİÇBİR FEVKALADELİK
VEHMEDİLEBİLİR MİYDİ?..**

Sırıklı süpürgesini tam ortasından, tıpkı hudut kalelerinin surları üzerinde nöbet bekleyen bir yeniçeri onbaşısı gururuyla kavramış bulunan iri yarı kadın, kurbanına gösterilen şu acul ihtimamına evvela lakayt bir nazar atfetti.

Fakat bu lakayt nihayet bir saniye devam edebilmişti.

Birden, gözlerinde kindar bir parıltı belirdi.

Bir parıltı.. Bir alev.. Yakıcı, tutuşturucu, kavurucu bir alev..

Kıskanç bir kadın kudurganlığıyla yanan bir alev.

Ve avurtlarını oynata oynata haykırdı:

-Bırakın! Bırakın! Kalkın!

Hoşurca hatunlar, hayretle, başlarını geriye çevirdiler. İri yarı kadının sesi, adeta kulaklarının zarlarını patlatacak bir şiddetle aksetmişti.

Kadının yosma halîlesi, Sübaşı'nın körpe karısına baktı.

Uzun boylu, dolgun vücutlu güzel, bebeklerinde esrarengiz ışıklar yanan gözlerini hafifçe kırptı ve ikisi birden birbirlerine tutuna tutuna doğrulverdiler.

Şimdi, iri kadının ablak çehresinde garip bir istihza hatlanmıştı.

Ve göbeğini hoplata hoplata, zorla gülmeye çalışarak;

-“Maşaallah.. Maşaallah..” diye söylendi. Doğrusu ya kocamın bu kadar dostu olduğunu bilmiyordum.. Maşaallah.. Maşaallah.. Hiç diyecek yok..

Körpe hatuncağızların güzel yüzlerine hicap, pembe bir gül tozu serpti.

Şüphesiz ki böyle bir neticeye intizar etmiyorlardı. Babaları yaşında bir adamın kollarını ovmakta, şalvarlarını yoklamakta hiçbir fevkaladelik vehmedilebilir miydi?

Sustular. Başlarını önlerine eğdiler ve sustular.

Emine, bu sırada işini bitirmiş bulunuyordu.

Rengârenk akik şekerlerini toplamış, kırmızı şalvarının ağasına doldurmuştu.

İri yarı kadın, sııklı süpürgeyi bir mızrak gibi uzatarak haykırdı:

-Kız! Koş bir kova su getir! Haydi koş! Ağız ağza doldur kovayı.. Sonra karışmam haaa?

BU DEVEYE KATIR DEMEK KABİLİNDEN BİR YANLIŞLIK İDİ. KÖRPE BİR KIZ BU KOCA ALAMETİ ALT KATTAN ÜST KATA...

Güzel yavru, bir gazâl ürkekliğiyle koştu. Evvela perdeli odaya daldı. Şekerleri oraya, bir köşe minderinin üzerine fırlattı. Sonra doludizgin sofadan geçerek merdivene sarıldı, gözden kayboldu.

Mamafih bu gaybubet ancak iki üç dakika sürmüştü.

Çok geçmeden onun, merdivenleri gıcırdata gıcırdata çıktığı ve bir dıbdıkt²³⁰ anasının yanına vardığı görüldü.

Aldığı emri tamamıyla ifa etmişti. Sol elinde ağız ağza doldurulmuş koskocaman bir kova tutuyordu.

Kova.. Bu ismi başka bir kelime bulamadığımız için bilâ-ıztırâr kullanıyoruz. Yoksa Emine'nin tuttuğu şeye kova demek hemen hemen deveye katır demek kabîlinden bir yanlışlık idi.

Bu aşağı yukarı bir küp su istiâb edebilir bir kaptı. Daha doğrusu bir kazan yavrusuydu vesselam...

Emine, fena halde yorulmuştu.

²³⁰ Dıbdık: Hayvanın koşması.

Bu da pek tabii değil miydi ya? Elbette ki yorulurdu! Körpe bir kız, bu koca alameti alt kattan üst kata çıkarırdı da yorulmaz olur muydu?

Fakat böyle olduğu halde, elindeki kazan yavrusunu bir türlü yere bırakamıyordu.

Bereket versin yine iri yarı kadına.. Evet evet; Şu haydut kılıklı hatuna..  nk  imdadına yetiŐen o olmuştu.

Birdenbire süpürgesini yere bırakarak kıza doğru iki adım attı:

-“Ver onu bana!” diye haykırdı.

Ve kazan yavrusunu yakalar yakalamaz, iki eliyle başı üstüne kaldırdı.. Ve anında içindeki suyu olduğu gibi Şişman adamın başına boca etti!

Sonra boş kazan yavrusunu yere koyarak Şakrak bir kahkaha attı!

Bunu  st üste yükselen    kahkaha takip etti. Birbirinden Şakrak, birbirinden daha coşkun    kahkaha.. İki hoŐur hatun ve Emine kız hep birden g l Ő vermiŐlerdi.

Sebebi?

Ah.. Bu: Pek basitti.  nk  iri yarı kadın, suyu kafasına boca eder etmez Nasrettin can havliyle yattığı yerden, öyle bir fırlayıŐla fırlamıştı ki, oh.. Buna dayanılmazdı.

Ve.. Kır sakalından, saçlarından, bıyıklarından, üstünden, başından, her yerinden sızan suları öteye beriye serpe serpe perdeli odaya ka ıvermiŐti!

İri yarı kadın, ihtiyata riayet ederek, eğildi: Az evvel yere bıraktığı saplı süpürgeyi aldı ve sakın bir yürüyüşle kocasının ka ığı odaya girdi.

Körpe hatuncağızlar da onu takip etmek istediler. Perdeyi açtılar.

Lakin perdeyi açar açmaz kapamaları ve utangaç tavırlarla gerilemeleri bir oldu.

Acaba ne vardı? Neden kaçmıŐlardı?

Bu iki sualin cevabını Kadı'nın karısı verdi; Sübaşı'ninkine göz kırparak;

-“Ne de çabuk soyunmuş.” dedi. Ve apkın apkın gülümseyerek yosma arkadaşının kulağına fısıldadı:

-Göğsü ile bacakları kıl içinde idi değil mi kardeş?

Ve ikisi birden büyük bir merak ve tecesssle perdeyi araladılar, içeride olup bitenlere kulak verdiler.

Kalın bir ses, şişman adamın sesi korkak bir ahenkle şunları söylüyordu:

-Vallahi karı ne bileyim ben? Muhtarın oğlu öğretti bana! Boynu altında kalsın! Dn arşıda benim uyuz eşeğin suratına bakan bile yoktu. O geldi. Hayvana şöyle bir göz attı, sonra bağırdı: “Kız oğlan kız altı aylık gebedir ağalar!” Görmeliydin eşeğin üzerine atılanları ve piy sürenleri.. Az evvel bizim uyuza bakmaya tenezzül etmeyenleri bir telaş alıverdi idi, bende düşündüm, bu sözde bir keramet olacak dedim, onun için geldim.. Yoksa.. Görücülerin bu sözden gocunacaklarını ne bileyim ben?

Bu adam, o asrın meşhur Hoca “Nasrettin’i” idi ve Hoca “Nasrettin” kızını görücülere methetmek isterken karısından yediği meşhur köteği, işte böyle yemişti!

**BİZ; İSKENDER, ATILLA VE CENGİZ İLE MUKAYESE EDİLEMEYİZ!.
DİLERSEK EĞER ASKERLERİMİZİN TOLGALARINI, HER BİRİ BİRER
BATMAN ALTIN DEĞERİNDE MURASSA SORGUÇLARLA
DONANABİLİRİZ!**

Endişe ve Tehditler..

Sükûn içinde bir ses, “Kandan bir ağlayan gibi korkunç ve tehditkâr” yükseldi.

Sükûn içinde kandan bir ağlayan gibi yükselen bu ses, gümüş şamdanlara dikili kalın balmumlarının şulelerini, kasırgaya tutulmuş bir sktun yaprakları gibi salladı; sarstı.

Bu ses, kahreden bir haçereden fişkırıyordu.

Bu seste, kahrede ede kahramanlaşanların ölçsüz gururu vardı.

Gururun, kibrin, nahvetin dili idi bu ses...

Ve.. İpek halılarla kaplanmış duvarlarında murassa kılınçlar, topuzlar, gürzler ve kalkanlar asılı geniş bir odanın sağır sükûnu içinde, tıpkı kandan bir çağlayan gibi korkunç ve tehditkâr; yükseldi:

-Biz.. “Dara’yı” gölgede bıraktık. “İskender”, “Atilla” ve “Cengiz’le” mukayese edilemeyiz biz. Onlar, yanımızda, birer beceriksiz cüceden farksızlaştılar. Kılıncımız keskin, kollarımız çelikten.. Askerlerimizin tolgalarını, dilersek eğer, her biri bir batman altın değerinde murassa sorguçlarla donatabiliriz. Diyar-ı Rum’u güneşten ebediyen mahrum etmek, şayet nezd-i şevketimizde “Karîn-i kabul” olursa, tek emrimizle bu “Arzu-yı asîr” yerine getirilebilir.. Ordularımıza mensup alayların tuğlarını havaya kaldırmak “Diyar-ı Rum’u” güneşsiz bırakmaya kâfidir.

Neler söylüyordu bu ses?

Odada bir saniye hüküm süren bir sükûn oldu.

Sonra, gurur, kibir, nahvet; yine sarmaş dolaş raksa başladı:

-Allah da bizimledir. Yeryüzünün dörtte ikisini zabteden kılınçlarımızın parıltısı onu da bize râm eyledi. Muzaffer kılınçlarımızın karşısında artık boyun eğmeyecek kudret mi kalmıştır? Soruyorum size.. Var mıdır? Var mıdır böyle bir kudret?

Yirmi otuz göğüsten fırlayan bir kelime, tek bir kelime, bu bâlâ-pervâz iddiaya cevap oldu:

-Hayırrr!

**YİRMİ TAÇ VE TAHTIN SAHİBİ, YETMİŞ BİN DİYARIN HÂKİMİ, YEDİ
YÜZ KERE, YEDİ YÜZ BİN KERE BENÎ-BEŞERİN FERMÂN-BERÎ,
“TİMUR ŞÂH-I ÂLİ-CÂH...**

Gece...

Geniş ve uzun bir odadayız..

Kırk gümüş şamdana yerleştirilmiş, her biri dört bilek kalınlığında kırk büyük balmumundan ışık alan bir oda..

Duvarlar baştanbaşa Belûc ve İnan halılarıyla örtülü..

Zemini kaplayan kıymettar bir Kırgız keçesinin üzerinde birbirinden nadir tam kırk av derisi serilmiş.

Kırk gümüş şamdanın her biri, bu av derilerinden birinin yanbaşıında, tıpkı nöbet almış bir hassa neferi gibi dimdik duruyor.

Bu kırk av derisinin üzerinde tam kırk kişi, kırk iri yarı adam bağdaş kurmuş, oturuyor..

Bu oda, şu kırk balmumundan ışık alan oda, bir Dîvân Dairesidir.

Burada her gün öğle namazından sonra, yirmi taç ve tahtın hâkim ve sahibi, yetmiş bin diyarın fâtihi, yedi yüz kere yedi yüz bin benî-beşerin fermân-berî, Şah “Timur” kurultayı kurar.

Her gün öğle namazından sonra, saltanatın kırk ulusu burada, şu kıymettar av derileri ile gümüş şamdanlarla, ipek halılarla müzeyyen odada toplanır, baş başa verir, büyük ve muhteşem cihangirin dileklerini yerine getirebilecek çareleri araştırır.

Araştırır ve.. Bulur.

Dîvân Odası’nda post sahibi olmak, Timur Saltanatı’nın fermân-fermâ bulduğu geniş hıttta üzerinde nîm-i müstakbel bir tâc-dar olmak demektir.

Şu kırk post, evlattan evlada intikal eden bir imtiyazın, bir fevkaladelîğın alametidir.

Şu kırk posttan her biri, şu bir adım murabbasındaki bol tüylü kırk derinin her birisi, Timur Saltanatı’nda düşman hükümdarların geniş hıttalarından, vâsi hudutlarından daha kakhâr, daha kâdir bir kuvvetin alametidir.

**HANI ŞU DÜNYAYI BOYNUZLARI ÜZERİNDE TUTTUĞU SÖYLENEN
ESÂTİRİ ÖKÜZE LAYIK BİR KAFA.. İKİ TARAFINDA İKİ BOYNUZ,
BURULA BURULA, KIVRILA KIVRILA YÜKSELİYOR..**

Fakat az evvel sükûn içinde yükselen ve kandan bir çağlayanı andıran ses, bu postlar üzerinden gelmemektedir.

Çünkü bu ses, Timur Kurultayı'nın kırk ulusundan birisine ait değildir. Bu ses bizzat "Timur'un", asrın en büyük cihangirinin sesidir.

Ve "Timur" işte bu adamdır:

Şu, ta nihayette, bir köşenin loşlukları arasında gâh irileşen, gâh genişleyen, gâh ufalan, cüceleşen bir gölge var.. Görüyor musunuz?

İşte o..

Ordularının başında, önüne geleni kahreden, önüne gelen şehri yakan, yıkan, mahv ve talan eden büyük Tatar işte budur.

Bu, bu gölge..

Orada, o loş köşede, sediri andıran yüksekçe bir yerde oturuyor..

Sedir.. Evet bir sedir.. Ve bu sedirde oturuyor "Timur.."

Lakin, Semerkant ilinin sultanı büyük Tatar, olur olmaz sedirlerden hazzetmez.

Geliniz.. Hep beraber ona yaklaşalım.

Yaklaşalım ve tetkik edelim..

Ne o? Hayret ettiniz.. Değil mi?

Timur Şah'ın kavedi ile müşerref sedir, hakikaten şayan-ı hayret bir eserdir. Bu ne bir kanepedir, ne bir alaturka köşe minderidir ve ne de üst üste yığılmış şiltelerden mürekkep bir sedirdir.

Hayır hayır.. Bu bir öküz kafasıdır.

Fakat efsanevî bir öküz kafası. Hani şu dünyayı boynuzlarının üstünde tuttuğu söylenen esâtîri öküze layık bir kafa.. İki tarafında iki boynuz, burula burula yükseliyor; gözlerinin yerine her biri iki yumruk büyüklüğünde, birer zümrüt kakılmış..

Bu zümrütlerin beheri hiç şüphesiz bir Bizans hazinesi değerindedir.

Bu, bir tahttır. Cihangir büyük Tatar'ın tahtı..

Ve, burula burula yükselen büyük boynuzlarıyla beraber şu öküz kafası taht, ser-âpâ som altından mamuldür.

Değeri nedir? Artık varınız.. Onu siz tahmin ediniz!..

Hiç şüphesiz bu, pek kıymetli bir sanat eseridir.

Mamafih, Şah Timur gibi her biri birbirinden yüksek, birbirinden mühim yüzlerce zafer kazanmış bir hükümdarlar hükümdarı için, cihangir bir şehensâh için, bu bir israf addedilemez.

Bilakis büyük Tatar gibi muhteşem ve pür-sükût bir iktidar için, zümrütleri birer hazine değerinde olan bu som altın tahtta oturmak belki de bir tenezzüldür, belki de bir tevazudur.

**BU KAFAYI ALTINLATAN İLK KANAN “ATİLLA” OLMUŞTU. “ATİLLA..”
YANI, ŞU BÜYÜK TURANLI, FÂTİH ATLI HAN!**

Evet.. “Timur” cihangir gibi, başında tam yedi büyük hanedanın asırlar dolduran sayısız şerefleri ve yedi büyük hanedanın yirmi sekiz büyük ve muhteşem tacı birleşmiş bir şehensâh için bu muhakkak ki bir tevazudur.

Büyük Tatar, bu yirmi yedi tacı; bu şerefleri ve hükümran olduğu bu ucu bucağı meçhul toprakları hiç kimseye değil, yalnız kendi azmine ve yalnız kendi ordusunun kudretine medyundur.

Fakat, acaba neden, şu taht bu şekilde imal edilmiştir?

Gözlerinizde yanıp sönen bir istifham vardır. Görüyorum soruyorsunuz! Bunu soruyorsunuz!.

Fakat bunun sebebi pek basittir:

Timur Şah’ın tahtı bu şekilde imal edilmiştir. Çünkü bu eski bir Tatar ananesidir. “Atilla’nın” tahtı da, Cengiz’in sedir-i ihtişamı da tıpkı bu şekilde idi.

Yalnız şüphesiz ki arada ufak bir fark vardı.

Büyük “Cengiz,” bütün hayatı imtidadınca altından, elmastan ve inciden uzak, mert insanları küçükleştiren ihtiraslardan azade kalmıştı: Her zaman

karargahının ağırlıklarını taşıyan mekârelerden birine yüklü tahtı öküz kafası şekilde idi. Fakat bu öküz kafası, manda derisinden mamul idi. Orduları Çin’i baştan başa zabt ve teshir ettikleri halde süvarileri İsrail evlatlarının uzun sefahat seneleri geçirdikleri topraklarda, tozu dumana kattıkları halde; uzun saçlı Çin mandarinlerinin saraylarında; büyük ordunun yorgun atları altından vazolar içinde su içtikleri halde o sadeğîsinden zerre kaybetmemiştir.

Öküz kafasını ilk defa altınlayan ve bu altın öküz kafasını ilk defa olarak kıymettar taşlarla tersî eden Kaan “Atilla” olmuştu. Atilla.. Evet büyük Türk fâtihi “Atlı Han..”

İrkının bütün o fitri asaletine, bütün yüksekliğini sadk eden olarak o muhteşem asaletine rağmen “Atlı Han”, uzun ve yorucu mücadelelerden sonra nihayet bir gün mağlup ettiği, kahrettiği sefih tâc-dârların müsrif debdebesine karşı garip bir zaaf duymuştu.

O zamana kadar Türk hükümdarları başlarına kuzu derisinden mamul papaklar giyerlerdi.

O zamana kadar Türk hükümdarlarının yaşayış tarzları tıpkı basit bir Türk süvarisinin yaşayış tarzı idi.

EĞER TİMUR ŞAH’IN KAZANDIĞI AZİM ZAFERLER BİR GARPLI PRENS’E NASİP OLMUŞ BULUNSA LARDI.

Gümüş Şamdanların Diplerinde Tıpkı Birer Ebül-Hevl Gibi Vakur..

“Atilla” başına taç geçirdi.

“Atlı Han” sırtına fâhir hilatler iksâ ettirdi.

Ve fâhir hilatı, başı murassa taçlı Atlı Han “Cengiz’in” ananevî meşin tahtını altınlara, mücevherlere gark ederek Türk kahramanlarının asıl sâdegîsini, göz kamaştırıcı bir debdebeye boğdu.

Ve bu debdebe, Timur’a kadar böyle devam etti.

Cengiz'in, "Atilla'nın" halefleri içinde hiç kimse büyük Türk kahramanlarının sâdegîsine rücu etmek isteyen bir meyl göstermedi. Böyle bir arzu izhar olunmadı.

Timur'da işte tıpkı bunlar gibi öküz kafasını altınlayanlardan biri olmuştu.

Mamafih, Türk ırkının bu ananevi sâdegîsini bir tarafa bırakarak vaziyetini asrın icâbâtına tevfik etmiş olması "Büyük Tatar'ın" aleyhine kaydedilecek bir kıymet değildi.

Eğer "Timur'un" kazandığı azîm zaferler bir garplı prence nasip olmuş bulunsalar idi, hiç şüphesiz bu ehemmiyetle garplı şehensâh, böyle bir tahtı şerefiyle mütenasip bulamazdı.

Kurultayı teşkil eden kırk "Ulu"; gümüş şamdanların dibinde bî-hareket, av derilerinin üstünde tıpkı birer ebül-hevl gibi vakur oturuyorlardı.

Ta nihayette bir köşenin loşlukları arasında, gâh irileşen, gâh genişleyen, gâh ufalan, cüceleşen gölgede hafif bir kımıldanış oldu. Kandan bir çağlayan gibi korkunç ve tehditkâr yükselen ses, mağrur ve mütekebbir, bir defa daha sordu:

-Muzaffer kılınçlarımızın karşısında boyun eğmeyen kuvvet kalmış mıdır? Soruyorum size.. Var mıdır? Var mıdır, kalmış mıdır böyle bir kuvvet?

Gümüş şamdanların diplerinde, parmakları birbirlerine tutkallanmış gibi bitişik ellerini dizleri üzerine tıpkı birer ebül-hevl vakarıyla dayamış duran kırk iri yarı adamın göğüslerinden hep beraber fırlayan bir kelime, tek bir kelime, bu bâlâ-pervâz iddiaya bir defa daha cevap verdi:

-Hayırrrrr..

Cihangir-i saltanatın kurultayında post sahibi olanlar, büyük ve muhteşem Tatar'ın sualine, şeyhinin kerametinden emin birer derviş itimadıyla, fakat kelbiyetten, riyadan, müdâheneden uzak temiz ve müberra ve yalnız şuur ile mutekid birer derviş itimadıyla cevap vermişlerdi.

BİR SARAY? BİR KÖŞK ? HAYIR HAYIR. BURASI NE BİR SARAYA NE BİR KÖŞKE VE NE DE ALELADE BİR ŞEHİRLİ EVİNE BENZİYORDU!

Müthiş Bir Bora İle Kuduran Akdeniz Dalgalarından Ahenk Alan..

Öküz kafası tahtın üzerinde gâh irileşen, gâh cüceleşen gölge bir defa daha kımıldandı.

Öküz kafası tahtın üzerindeki gölge cüceleşti, cüceleşti.. Ufaldı ufaldı..

Sonra yavaş yavaş yayıldı.

İrileşti.. İrileşti.

Ve.. Birden, öküz kafası tahtın üzerinde kırk gümüş şamdandan can alan kırk başlı bir dev belirdi.

Ve bu dev, korkutucu bir kâbus gibi, dîvân odasının sükûtu içinde, yavaş yavaş doğruldu. Her adımında bir dağ aşan, her sekişinde fersahlarca yol alan esâtîri bir mabud gibi ilerlemeye başladı.

Kurultay erkânı dillerini yutmuş, başlarını eğmiş, postları üzerinde sanki dizlerinden perçimlenmişlermiş gibi, bî-hareket duruyorlardı.

Korkunç bir kâbus, şamdanları, postları, odayı ve odadaki her şeyi belliydi ki şimdi, bu devin hükmü altına sokmuş bulunuyordu.

Ve.. İlerledi..

Sağdan sola, soldan sağa yalpa vura vura ilerledi.

Her adımı sanki müthiş bir bora ile kuduran Akdeniz dalgalarından ahenk alıyormuş gibi, yalpalana yalpalana ilerledi.

Gümüş şamdanların arasından, askerlerinin teftişine çıkmış bir kumandan gururuyla geçti. Dîvân odasının ta nihayetinde daracık ve uzunca bir mazgalın yanına yaklaştı.

Kurultayı teşkil edenlerden hiç biri başını kaldırmaya cesaret edemiyordu. Bu adam, şu kırk şamdanın ziyasından efsanevî bir heybet alan adam, şu postları üzerinde bî-hareket duranların kafalarında kim bilir nasıl bir tedehhüşün, nasıl bir terehhübün ifadesiydi.

Ya Şu, duvarlarını kaplayan ipek halılara, zeminini örten kıymetli Kıpçak keçesine, bütün bu debdebeli döşenişine rağmen, Şu odada duyulan tüyler ürpertici garabete ne demeliydi?

Belliydi ki, burası zevk için, dinlenmek için, istirahat ve refah için oturlan yerlerden biri değildi.

Bir saray? Bir köşk? Hayır hayır burası ne bir saraya, ne bir köşke ve ne de alelaide bir şehirli evine benziyordu!

Bir adamın ancak eğilerek geçebileceği derecede küçük ve demirden kapısı ile Şu mühib devin önünde tevakkuf ettiği daracık mazgalı ile görülüyordu ki Şu oda, ya bir kalenin veya muhafazalı bir kışlanın kapalı ve basık hücrelerinden birisiydi.

BİR KILINÇ.. BİR GARP KILINCI.. “BAĞDAT” YAPISI BİR KILINÇ.. VE BU KILINCIN YEŞİL KADİFE KAPLI KININDA SAYISI BELİRSİZ KIYMETLİ TAŞLAR..

Şamdanların ziyası, mazgalın bulunduğu yeri adam akıllı aydınlatıyordu. Şimdi, kırk iri yarı “Ulu’yu” hükmüne münkad eden devin siması en küçük hatlarına varıncaya kadar görülebiliyordu.

Bu biraz uzunca boylu, geniş omuzlu bir adamdı.

Genç değildi. Bilakis yaşlı, hem de son derece yaşlıydı. Yüzünün hemen her tarafında, uzun senelerin yavaş yavaş, derin derin çizdiği izler gösteriyordu ki çok yaşlıydı. Lakin buna rağmen dimdik duran vücudundan, bütün bir gençlik fişkırıyordu. Hem de ne gençlik? Feyyaz, atılgan, çevik bir gençlik..

İnce uzun bir çekme burun, elmacık kemikleri çıkık simasını ikiye ayırıyordu; Şakaklarından çenesine doğru sarkan tek tük kıllarla bu çehre, dolu vurmuş bir çavdar tarlasını andırıyordu.

Sırtına, ötesi berisi parıl parıl parlayan örme bir zırh geçirmişti. Başında yine ötesi berisi pırıl pırıl pırıldayan bir tolga görülüyordu.

Ve.. Muhakkaktı ki, Şu tolgada ve Şu zırhta parlayan noktalar, zırhını ve tolgasını tersî eden mücevherlerdi.

Belinde geniş ve ucu kıvrıkcık bir kılınç sallanıyordu.

Bir kılınç, bir garp kılıncı.. Bağdat yapısı bir kılınç. Ve bu kılıncın yeşil kadife kaplı kınında sayısı belirsiz kıymetli taşlar göze çarpıyordu.

Sağ elinde kalınca ve uzun bir fildişi asa tutuyordu. Tutuyor ve yürürken de, dururken de bu asaya dayanıyordu.

Yekpare fildişinden bir asa, şüphesiz ki her zaman herkesin ele geçirebileceği şeylerden değildi.

Velhasıl bu adamın giyinişinde nazara heybet veren bir fevkaladelik vardı.

İşte “Timur’un” fani vücudu böyle bir fevkaladelikle bezenirdi.

Mazgalın başında bir iki saniye sessiz durdu. Sonra başını duvara dayayarak bir müddet dışarısını süzdü. Gecenin kırk büyük şamdana bile baş direyen isyankâr karanlığı, kim bilir şu odanın dış tarafında ne kadar kesîf ve inatçı idi!

Hiç bu esrarengiz efsaneler kartalının kara kanatları altında mezara gömülen eşbâh, şu damdaracık mazgaldan seçilebilir miydi?

Şüphesiz ki bu imkânsızdı. Fakat “Timur” baktı, yine baktı. Dakikalarca baktı.

Ancak, neden sonra, birdenbire başını geriye çekerek doğrulduğu görüldü.

**DÜNE KADAR SAVLETLERİMİZ ÖNÜNDE BAŞ EĞEN
HÜKÜMDARLARIN HİÇBİRİSİNE BENZEMEYEN BİR BAŞI TAÇLI
ADAM, KURDUĞUMUZ BÜYÜK DEVLETİN TEMELLERİNİ
KAZIYABİLECEK BİR TEHDİDE KİYÂM ETMİŞ BULUNUYOR..**

Ve.. İçinde hırçın bir asabiyet, kudurgan bir hiddet dalgalanan sesiyle hâkim ve tehditkâr bağırdı:

-Hayır mı dediniz? Hayır mı diyorsunuz? Demek ki bilmiyorsunuz? Demek ki gâfilsiniz vaziyetten? Ey Semerkant “Ulu’ları!” Ey Allah’ın nusreti ile istila ordularımın başında, kimseye nasip olmayan azîm muvaffakiyete nâil olanlar! Ve ey bu azîm muvaffakiyete nusret bahşedeni bile kılınçlarına râm edenler! Ben.. “Timur” size, işte şimdi, ilân ve ilâm ediyorum ki siz vaziyetten gâfilsiniz! Bilmiyorsunuz!

Bilmiyorsunuz ki düne kadar cihana rakipsiz hâkim olan biz, bugün kudretimizin karşısında baş direyen bir küstah ile karşılaşmış bulunuyoruz. Görüyorum ki bundan bî-habersizsiniz. Ve yine görüyorum ki, yüzlerinizde bu küstahlığı istisgâr eden bir istihza belirdi. Fakat tavsiye ederim size.. Gülmeyiniz!. İstihza etmeyiniz! Vaziyetimiz, tasavvur edeceğinizden, tasavvur edilebileceğinden daha azîm bir tehlide maruzdur. Düne kadar savletlerimiz önünde baş eğen tâc-dârların, şehirleri, beldeleri, sarayları ve haremleri birer birer elimize geçen hükümdarların hiçbirisine benzemeyen bir adam.. Bir başı taçlı adam.. “Avn-i Hakk” ile kurduğumuz büyük devletin temellerini kazıyabilecek bir tehlide kıyâm etmiş bulunmaktadır. İtiraf edilmelidir ki, dikkatle ve ehemmiyetle göz önüne alınacak bir kudreti temsil eden bu adam, kolay kolay râm edilecek bir cebîn de değildir. Kendisini biliyor, kuvvetini biliyor.. Tıpkı bizim gibi; tahta çıktığı günden beri harp etmiş, kazanmış; kan dökmüş, muzaffer olmuş; ve zafer bugüne kadar bize nasıl gülümsediye, ona da tıpkı bizim gibi ve bizim kadar gülümsemiş, kucak açmıştır.

Gümüş şamdanların ölgün ziyası altında bir umumi hareket oldu. Ayı postları üzerinde bağdaş kurmuş oturan Timur Saltanatı'nın “Ulu'ları” hep birden başlarını kaldırdılar. Hepsinin gözlerinde tasavvuru imkânsız bir hayret yanıp söndü.

İnanamıyorlardı.

Hiç buna inanılabilir miydi?

Önüne geleni yakıp yıkan, güzergahı üzerinde ne belde, ne şehir, ne kasaba, ne köy, ne zî-rûh, ne bî-rûh, hiç, hiçbir şey bırakmayan; azmış, kudurmuş, korkunç bir seyl gibi coşan ve akan; coşa coşa, köpüre köpüre, kudura kudura akan bir seyl, bu yağma, bu gâret ve istila seyli nasıl bir mania önünde coşkunluğundan ve kudurganlığından mahrum kalabilir, uzaklaşabilirdi?

**AHH.. FAKAT NEDEN SUSUYORSUNUZ? TATAR BAŞBUĞLARI
NE ZAMANDAN BERİ DÜŞÜNCELERİNİ SERBESTÇE SÖYLEMEKTEN
MEN EDİLMİŞ BULUNUYORLAR? SİZİ İCTİHÂDLARINIZI İLÂMDAN
MEN EDEN KUDRET KİMİN?**

Hayır, hayır!. Tıpkı Timur gibi pırl pırl parlayan çelik Moğol tolgaları ile örtülü kafalarında, gözlerinden belli oluyordu ki bir an içinde ve birden müthiş bir istifham fırtınası kopuvermişti.

İnanamıyorlardı.

Hayır, hayır inanılmazdı!..

Tıpkı şehenşâhları gibi dolu yemiş birer çavdar tarlasını andıran gibi çorak sakallı yüzlerinde garip işmizâzlar belirmişti.

Hayret, ıstırap, korku ve endişe bu çorak çavdar tarlalarını andıran simalarda bir an kucak kucağa geldi. Bu mütezat hisler bir an o çıkık elmacık kemikleriyle, bakanlara haşyet veren, haşin Moğol suratlarında sarmaş dolaş oldu. Ve bir an kurultay odasında bir firavun mezarı sükûnu hüküm sürdü.

Timur, durduğu yerden hiç kımıldanmamıştı. Belinde sallanan uzun Bağdat kılıncının kabzasını sol eli ile sıkıyor, sağ elinde tuttuğu som fildişinden mamul asayı asabi asabi sol ayağının burnuna vuruyordu.

Ve, umumi hayret içinde, bu umumi hayreti, bu umumi hayretle sarmaş dolaş olan ıstırap, endişe ve korkuyu ezen ve gideren mütehakkim bir sesle devam etti:

-Sustunuz!.. Görüyorum ki susuyorsunuz!..

Ve birden bu mütehakkim sese erişilemez bir heybet katan şahane bir jestle, esasını havaya kaldırarak haykırdı:

-Fakat neden susuyorsunuz?.. Bu sükûn neden?.. Niçin hiç birinizin ağzı açılmadı. Niçin içinizden biri bu iddiamı curha kendinde cüret bulamadı?

Korktunuz mu?.. Benden mi korktunuz?

Bir lahza sustu. Art arda ve birbirinin ensesine bine bine ağzından fırlayan bu mütevâlî suallere, galiba cevap bekledi. Fakat kurultay azasından hiçbirisi dudaklarını kıpırdatacak cüreti kendinde bulamamıştı. Ayı postları üzerinde bağdaş kuran Mongol “Uluları’ndan” hiçbirinin ne elinde, ne dilinde bir hareket olmamıştı.

Ve.. Devam etti:

Yine sustunuz!.. Yine susuyorsunuz?. Ahh... Fakat neden susuyorsunuz?.. Ne zamandan beri Tatar başbuğları düşüncelerini söylemek cüretinden mahrum edilmiş bulunuyorlar?..

Hee, söylesenize?.. Sizin ictihâdlarınızı ilâmdan men eden kudret kimin?.. Hangi sefil kudret dillerinize kilit vurdu?

**DÜNYA HARİTASINI İÇİNE (CORCOR) KATILMIŞ BİR (HERLE)
ÇANAĞINA ÇEVİREN MUZAFFER İSTİLA ORDUSUNUN ÇOK NÂFİZ-İ
ERKÂNINDAN BİRİ..**

Uzun aksakalından, sayısız senelerin kerem ve serdine cephe tutmuş kamburundan kaşlarını çatan garip ve her an azalan ve çoğalan asabiyet ve hiddetinden kurultayın belli başlı azasından olduğu anlaşılan yaşlı bir Moğol Başbuğu, şehensâhın son sualini sert bir eda ile ağzına tıkadı. Sağ kolunu dirseğinde mühürlendirdi.. “Madras” mabetlerinde diz kuran bir “Buda” ulûhiyetiyle haykırdı:

-Cihangir!.. Sana yâr ve sadık olanları tahkir etme.. Biz, Moğol Başbuğları dileklerimizi söylemekten men edilemeyiz.. Biz, ne dilersek onu cihan yıkılsa söyleriz.

Timur kızmadı, bilakis az evvel simasında canlanan hiddet birdenbire siliniverdi.

Gözbebeklerinde bir tatlı tebessüm uçuşuverdi. Biraz istihza ile karışık;

-“Ya!” dedi. Demek ki böyle ha?..

İhtiyar başbuğ çok asabi ve anûd bir adama benziyordu. Dişlerini bir dana kızartması çiğniyormuş gibi sıkarak, avurtlarını oynatarak ısrar etti:

-Evet böyledir.. Bu böyledir!

Ve ilaveden çekinmedi:

-Böyledir ya.. Ne zannetmiştin sen?

Timur'un bu adama karşı garip bir zaafî olduğu anlaşılıyordu. Muhakkaktı ki bu adam, şu cihanı alt üst eden; dünya haritasını içine corcor²³¹ katılmış bir herle²³² çanağına döndüren muzaffer istila ordusunun çok nâfiz-i erkânından biri olacaktı.

Şehenşâha hitap ederken öyle hâkim, öyle mütekebbir bir tavırla el kaldırmıştı ki, bir başkasının böyle bir hareketi, hiç şüphe yok, kellesinin bedeninden ayrılmasına mâl olurdu.

Timur, zaptettiği şehirlerde, beldelerde yüz binlerce taze kellelerden ehramlar kurdurmuş bir gaddardı.

Yüz binlerce adamı önüne katmış bir müfrezeeye, yüz binlerce masumu esir etmiş bir süvari kıtasına rast gelince, harp sahalarında ilk işi, ehram kurdurmak olan bir denîydi.

Kurûn-ı vusta bu adam kadar gaddar, bu adam kadar kana susamış kimi görmüştü?

Hiç.. Değil mi?

Eeh.. Bunun önünde baş diremek elbette ki ufak bir iktidarın ifadesi olamazdı..

Fazla olarak Timur susmuştu da..

Evet, susmuş ve aksakallı başbuğun söz söylemesine intizar eylemişti.

Ve bu intizar uzun sürmedi. Kurultayı teşkil edenlerin hayretten büyüyen gözleri önünde ihtiyarın kambur vücudu, yirmi yaşında bir Kıpçak süvarisi çevikliğiyle doğruluverdi.

İhtiyar doğruldu ve doğrulur doğrulmaz az evvel kendilerine mağrur ve hâkim hitap eden şu "Padişahlar padişahı" Timur'a doğru metîn hatvelerle ilerledi.

Ona yaklaştı, yaklaştı.. Ve anında sağ eli son derece laubali tavırla "Büyük Tatar'ın" geniş omuzlarına doğru uzandı.

²³¹ Corcor: Pekmez.

²³² Herle: Un tatlısı.

**EY CİHANGİR TİMUR! UNUTMA Kİ BİR MONGOL SÜVARİSİ TABUTA
GİRİNCEYE KADAR ON SEKİZ YAŞINDA BİR GENÇTİR!**

**Biz Kıpçak Atlıları, On Sekizinci Yaşlarını Mezarlarında Bitiren Fevkal-
Beşerlerdeniz!**

Mert doğmuş, mert büyümüş ve mert yaşamış adamların hançerelerinden çıkan taklit edilemez, telkinkâr bir ahenkle, yavaş yavaş ve kelimeleri tane tane telaffuz ederek söyledi:

-Cihangir! Hiddetinde hata ettin! Haksızsın! Haksızlık ettin! Kızacak, bağırarak, soracak ve haykıracak biziz. Kızmak, bağırarak, sormak ve haykırmak.. Şu dakikada bu.. Bizim hakkımızdır! Senin değil..

Timur, sakin ve sâkit dinliyordu.

İhtiyar sesine an-be-an kuvvet ve şiddet vererek devam etti:

-Anladın mı cihangir? Bu bizim hakkımızdır. Kızacak biziz.. Kızmalıyız ve hakka ki kızdık.. Sükûtumuz korkumuzdan değildi. Hiddetimizi yenmek için, kendi nefsimizle mücadele halinde idik.. Ve bunu içindi ki, sana istediğin cevabı vermekte geciktik..

İhtiyar başbuğ sol elini uzattı. Gayet teklifsiz bir tavır ile şehensâhın kırçıl sakalını tuttu:

-“Bak!” dedi. Artık yaşlandın.. Artık sen de benim gibi bir ayağı çukurda bir ihtiyarsın..

Yüzünde garip bir tebessüm belirmişti. Garip ve müstehzi bir tebessüm..

Ve.. İlave etti:

-İnsan on sekiz yaşında iken damarlarını yakan harareti, ömründe bir defa daha duyamaz.. Bu, muhakkaktır. Fakat “Timur Şah..” Ey Cihangir “Timur!” Unutma ki, bir Mongol süvarisi tabuta girinceye kadar, on sekiz yaşında bir gençtir. Biz Kıpçak atlıları, on sekizinci yaşlarını mezarlarında bitiren fevkal-beşerlerdeniz! Anladın mı Timur? İşte bizim muhayyirül-ukûl muvaffakiyetlerimizin yegâne sırrı! İşte bizim yegâne ve hakiki kuvvetimiz.. Binaen-aleyh sözlerim seni derin ve elemli düşüncelere sokmasın! Türkistan illerinde güneş gören silahşörler için yaş; üzerinde

tevakkuf edilecek bir ehemmiyet değildir. Sakallarımız uzayabilir. Yanaklarımızı ve çenelerimizi çerçeveleyen kılların aklaştıklarını görebiliriz. Fakat bu bizim damarlarımızda dolaşan kanın hararetini teşdîden başka bir şeye yaramaz. Düşmanlarımız, bizim yaşlandığımızı, kocadığımızı zannettikleri anda, karşılarında bizi, yine evvelinkinden daha genç, yine evvelinkinden daha dinç ve sağlam bulurlar. Biz tunçtan adamlarız, Timur!

Kurultay erkânı saniyeden saniyeye ziyadeleşen bir dikkatle ve hayretle bu sözlere kulak kabartıyordu.

Acaba aksakallı ve kambur başbuğ bu mukaddimeye neden lüzum görmüştü? Ve acaba bu mukaddimededen sonra şehensâha neler söylemek niyetinde bulunuyordu?

**BİZE ŞUNUN İNADI, BUNUN TEHDİDİ VİZ GELİR.. BİZE
TEHDİTLERDEN, RAKİPLERDEN BAHSEDEN BEDBÎNLERİ, KİM
OLURSA OLSUNLAR CEHENNEME YOLLAMAKTA TEREDDÜT
ETMEYİZ!**

Kurultay erkânını hayret ve dikkate sevk eden iki istifham, işte bunlardı.

Mamafih garip ve tatlı bir laubalilikle, fakat her kelimesini kulaklara ve beyinlere perçimleye perçimleye söyleyen ihtiyar, arkadaşlarının sabrını suistimal etmedi ve birden sadede girdi:

-Bunları bana söyleten nedir biliyor musun? Şüphesiz ki biliyorsun. Senin kafanda esen endişeler.. Endişeli düşünceler.. Evet bu endişeler ve bu endişeli düşüncelerdir ki beni bin bir dereden su getirmeye icbâr ettiler. Cihangir! Sen “İskender’in”, “Atlı Han’ın” ve “Cengiz’in” hatıralarını, üst üste yığıdığın büyük zaferlerle gölgede bıraktın. Yarın tarihin ne tarafından bakarlarsa baksınlar göz önüne gelecek en büyük fâtil sen olacaksın! Bu muhakkaktır. Biz buna iman etmiş bulunuyoruz! Fakat görüyorum ki sen bize, bizi imansızlığa sevk edecek bir dille, inanamayacağımız şeylerden bahsediyorsun. Kudretimizin karşısında baş direyecek küstahlardan, kurduğumuz büyük devletin temellerini kazıyacak tehditlerden dem vuruyorsun.. Ve ilave ediyorsun ki bu küstah kolay kolay râm edilecek bir cebîn değildir.

Deminden beri sakin ve sâkit duran Timur'un dudakları kıvıldandı ve bu dudaklar arasından boğuk bir ses, bir tek kelime fışkırdı:

-Evet..

Demek ki musirdi. Demek ki şehensâh el-an az evvel söylediği sözlerin ehemmiyetinde musir bulunuyordu. Demek ki, çok ciddi bir tehdit ile karşılaşmış bulunuyorlardı.

Kurultay erkânı bu bir tek kelimededen bu manaları istihrâc ettiler.

Fakat ihtiyar hiç oralı olmadı. Daima nîk-bîn, daima kuvvetlerinden emin bir mert ve kahraman tavrı ile devam etti:

-“Biz..” dedi. Şu anda seninle hemfikir bulunmuyoruz.. Biz şu anda da her zamanki gibi kudretimizden emin ve mutmain bulunuyoruz. Hazinelerimiz ağız ağza dolu.. Ordularımızın maneviyatı her zamankinden daha sağlam! Ve biz Tatar başbuğları şimdi geçirdiğimiz tecrübelerden adeta çelikleşmiş iradeler kazanmış bulunuyoruz. Binaen-aleyh bize şunun tehdidi, bunun inadı vız gelir. Karşımıza çıkacak her tehdidi, her zülül küstahı bir hamlede yere çalabiliriz. Anladın mı cihangir? Bize tehditlerden, rakiplerden bedbîn bir lisanla bahsetmen bizi ancak tahkire cüret edeceklerin ağızlarına yaraşır.. Ve..

İhtiyar buraya gelince bir lahza durakladı.

Sağ eli Timur'un omuzundan ayrıldı. Yavaş yavaş havaya kalktı. Ve kambur başbuğ, başını geriye çevirerek arkadaşlarına kısa bir nazar atfettikten sonra, pür-hiddet haykırdı:

-Ve.. Bizi tahkire cüret edecek adam kim olursa olsun, biz onun kafasını koparırız cihangir!.. Bunu böylece bil... Ey Timur Şah!

Sonra geri geri çekilerek, az evvel kalktığı posta yaklaştı. Hiçbir merasime ve teklife lüzum görmeksizin, ani bir hareketle çömeldi. Bağdaş kurdu. Ve yine az evvelki gibi, tıpkı arkadaşları gibi ellerini dizleri üzerine koyarak; bir ebül-hevl vakâr ve sükûnu ile bî-hareket kaldı.

**PERDE PERDE YÜKSELEN VE YÜKSELDİKÇE FIRTINALAR ,
KASIRGALAR, SARSARLAR GİBİ UĞULDAYAN BİR SESLE BÜYÜK
TATAR, ENDİŞELERİNİ; ISTIRAPLARINI BİRER BİRER..**

Kurultay erkânı, ihtiyar başbuğun pür-hiddet haykırışını, tabii ve alelade bir hadise şeklinde karşılamışlardı.

Sanki bu adam, Timur gibi gaddar bir cihangirin suratına bağırması değildi.. Sanki bu adamın haykırışında bir fevkaladelik yoktu.. Sanki Semerkant Sarayı'nın hâkimi böyle hadîd hitaplara her an ve her zaman maruz kalan bir adammış gibi, sanki böyle hitaplarda kızacak, böyle hitapları bir cüretkarlık, bir küstahlık addedecek adamlardan değilmiş gibi, lakayt duruyordu.

Gümüş şamdanlardan ziya alan dîvân odası yeniden derin bir sükûta gark olmuştu.

İhtiyar sormuştu.

Ayı postları üzerinde bağdaş kurmuş oturan Tatar “Uluları” da susuyorlardı.

Belliydi ki, hepsi, ihtiyarın sözlerine ayniyle iştirak etmiş bulunuyorlardı.

Aksi takdirde içlerinden herhangi birisinin ayağa kalkması ve herhangi bir itirazda bulunması pek kâbildi.

Cihangirin yanına gitmek, teklifsiz tavırlarla sakalını okşamak ve onun burnu dibinde avazı çıktığı kadar bağırarak herhalde yalnız bu ihtiyara ait bir imtiyaz olamazdı.

Vaziyet bunu gösteriyordu. Timur Şah, “Sizi düşüncelerinizi serbestçe söylemekten men eden kim?” dememiş miydi? İhtiyar, “Bizi tahkire cüret edecek adam kim olursa olsun biz onun kafasını koparırız” diyememiş miydi? Demek ki Mongol “Uluları” ictihâdlarında her zaman hür adamlardı.

O halde.. Kurultayın otuz dokuz azası neden dolayı ağız açmıyorlardı.

Demek ki, sözü uzatmaya lüzum görmüyorlardı.

Demek ki ihtiyar başbuğun nokta-i nazarlarını kendi nokta-i nazarları addetmişlerdi.

Demek ki onun söylediklerini ayniyle benimsemişlerdi.

Binaen-aleyh söz yeniden cihangir Timur'a teveccüh ediyordu.

Muhakkak ki bu böyle idi.

Ve cihangir Timur'un ağız yeniden açıldı. Perde perde yükselen, yükseldikçe fırtınalar, kasırgalar, sarsarlar gibi uğuldayan bir sesle büyük Tatar, endişelerini, ıstıraplarını birer birer teşrîhe başladı:

-“Tatar Uluları..” diye haykırdı. Ey ordularımı zaferlerden zaferlere ulaştıran dünyanın yarısını bize râm ettiren başbuğlar! Sultan “Celayir'i” unutacak kadar zaman geçmedi değil mi? Azerbaycan şahı “Yusuf Han'ın” hatıraları, bilmem ki beyinlerinizden silindi mi?

Bir dakika sustu. Suallerine cevap bekledi.

İhtiyar başbuğun sesi, kurultay erkânına birer defa daha tercüman oldu:

-Hayır şah! Unutmuş değiliz.

-Yaa. Pekala.. Öyle ise dinleyiniz beni! Size bir parça bunlardan bahsetmek isterim Sultan “Celayir” ve Yusuf Han.. Bu iki gün ser-nigûn tâc-dâr; bir zamanlar kararlarını istihfaf ile karşıladığımız bu iki hükümdar, son günlerde garip bir faaliyetin, tuhaf bir hareketin başına geçmiş bulunmaktadırlar. Bunu bana “Tebriz” ve “Bağdat'taki” adamlarım haber verdiler.. “Tebriz” ve “Bağdat'taki” adamlarım, bundan iki ay evvel bana gönderdikleri namelerde diyorlardı ki; “Azerbaycan'da” ve “Irak'ta” için için kaynayan bir isyan hazırlığı vardır. Fakat bu istilaya karşı yerli halkta baş gösteren ve adem-i memnuniyetten menba alan bir aksül-amel değildir. Ötede beride dolaşan, gizli gizli tahrikâтта bulunan bir takım esrarengiz adamların eser-i teşvik ve iğvâsıdır. Buna ben inanmamıştım. Daha doğrusu bu istihbaratı biraz kayd-ı ihtiyatta telakki eylemiştim. Biliyorsunuz ki son zamanlarda hafî işlere memur ettiğimiz adamlar, daima bize yalan ve yanlış haberler göndererek paramızı ve teveccühümüzü suistimal tarîkine sülûk etmişlerdir. Mamafih mesele mühimdi. Yalan ve yanlış ihbâratta bulunmaları mümkün olsa idi dahi, bu istihbaratı ehemmiyetsiz addetmeye imkân yoktu. Binaen-aleyh keyfiyeti başka bir cihetten tetkike lüzum görmüştüm. Derhal Edirne'de bulunan memurlarımızı keyfiyetten haberdar eyledim ve hususi bir sâf ile ve bin bir ihtiyat ile kendilerinden Yusuf Han hakkında malumat istedim. Bilirsiniz ki Diyar-ı Rum'da bu işlerle mütevaggil olan

adamımız her vecihle itimadımıza liyakat kesbetmiş bir namuskâr erdir. Çelik Noyan, yakın akrabalarımızdandır. Yalan yanlış haberlerle bizden iltifat ve menfaat koparmak tenezzülünde bulunmayacak derecede asil ve civan-merttir.

İhtiyar başbuğun ağzından yine bir cümle-i tasdik çıkıverdi:

-Elbette cihangir.. Bilmez olur muyuz? Çelik Noyan'ın damarlarında Kıpçak kanı dolaşır.

**IRAKLILARLA AZERBAJCANLILAR'IN GÜNDEMEN GÜNE ŞAHA
KALKAN MİLLİ GURURLARI VE BU MİLLİ GURURLARIN İSTİLA
ORDULARINA KARŞI DUYDUKLARI KİN VE GAYZ.. ŞU ADAMLARIN
ELLERİNDE MÜTHİŞ BİR KUDRETE İNKILAP EDEBİLİRDİ.**

Timur; bu sözleri duymamış gibi devam etti:

-Çelik Noyan nezdine izâm ettiğimiz sâ-i deruhde eylediği vezâifi mükemmelen ifa etmiştir. Birçok müşkilatı iktihâm ederek, kendisine tevdi ettiğimiz tahrîrî talimatı “Çelik Noyan'a” teslim etmiş ve “Çelik Noyan'ın” kendisine teslim eylediği tahrîrî malumatı birçok sergüzeştler geçirdikten, birçok tehlikelere göğüs gerdikten sonra bu sabah bize tevdi eylemiştir.

“Timur” burada bir parça durdu. Elini kılınç kayışına asılı bir meşin torbaya daldırdı. Kurultay odasında şimdi endişeli bir hava esiyor gibiydi. İhtiyar başbuğun ateşli hitabesi akabinde herkesin yüzünde iz salan lakayt, birdenbire silinivermişti. İstila ordusunun kırk büyük serdarı Timur Şah'ın sözlerine, artık yüksek bir ehemmiyet vermeye başlamışlardı.

Öyle ya.. Cihangir, öyle şeylerden bahsediyordu ki..

Azerbaycan'da isyan..

Irak'ta isyan..

Sultan Ahmet Celayir...

Yusuf Şah..

Bunlar her birisinin kafasında, şimdi kol kola tutuşmuş birer Azrail tahavvüsüyle korkutucu ve haşyet verici bir raksa başlamışlardı.

“Ahmet Celayir” ile “Yusuf Han;” kurultay erkânının nazarlarında ciddi birer kıymet ifade eden hüviyetlerdi.

Fil-vaki, Ahmet Celayir’de, Yusuf Han’da kendilerine mağlup olmuş; idare ettikleri orduların önünde, taçlarını da, tahtlarını, saltanatlarını, vatanlarını ve hatta harem-i hâslarını da terk ederek firar etmiş adamlardı.

Halk bunları seviyordu.

Kurultay erkânı bunu biliyorlardı. Ve yine biliyorlardı ki Timur’un mezâlimi karşısında Iraklılarla Azerbaycanlılar’ın günden güne şaha kalkan milli gururu ve bu milli gururun istila ordularına karşı duyduğu kin ve gayz, bu adamların elinde dehşet bir kudrete inkılap edebilirdi. Karakoyunlular’ın tâc-dârı Yusuf Han, devrinin pek tanınmış, ön safta serdarlarından biriydi. Azerbaycan ordusunun mağlubiyeti “Timur’un” askeri dehâsından çok ziyade, kumandası altındaki sayısız kuvvetlerin tefevvukundan doğmuş bir eserdi.

“Ahmet Celayir’de” Yusuf Han’dan geri kalan bir kudret değildi. Fazla olarak onun ruhunda teskîn edilemez bir kin, bir intikam alevlenmiş bulunuyordu. Karıları, kızları ve çocukları esir edilen ve esir edildikten sonra en sefil tecavüzlere maruz kalan bir tâc-dârın intikamı herhalde pek korkunç olurdu!

İşte kurultay erkânının lakaydısını birdenbire umumi bir alakaya, bir endişeye tahvil eden bu düşünceler olmuştu.

Susuyorlardı.

Susuyorlar ve bekliyorlardı. Cihangirin vereceği izahatı bekliyorlardı.

**AZERBAYCAN’DAN NASIL VE NE SÜRATLE ÇIKTIKLARINA AKIL
ERDİREMEDİĞİM BAZI ESRARENGİZ EŞHASA HER GÜN EDİRNE
SOKAKLARINDA RASTGELMEKTEYİM..**

Ve bu; gecikmedi Timur Şah, kılıncı kayışında asılı meşin torbadan dörde bükülmüş bir kâğıt çıkardı. Sonra bunu seri ve acul bir hareketle açarak:

-“Dinleyiniz!” diye bağırdı. Çelik Noyan’ın gönderdiği nameyi okuyacağım..
Dinleyiniz bunu!.

Ve.. Okumaya başladı.. Mektup uzun değildi. İşte meali:

Cihangir!

“Emirlerini tebliğ ettim. Mamafih istediklerine cevap vermek için çok çalışmaya lüzum görmedim. Çünkü esasen ben, bu işler üzerinde çalışmak lüzumunu çoktan duymuştum. Yusuf Han’ın buradaki vaziyeti son beş ay zarfında çok değişmişti. Edirne Sarayı’na iltica ettiği günden beri vaktini yemek yemek ve uyumakla imrâr eyleyen Azeri padişahı son zamanlarda garip bir faaliyete başlamıştı. Bu, benim nazar-ı dikkatimi celb ettiğinden, size faydalı olabilirim ümidiyle kendisini cesedi bir tetkik ve takibe maruz bırakmıştım. Fil-vaki bu evvela pek güç olmuştu. Sarayda tanıdığım yoktu. Halbuki Yusuf Han dışarıya pek nadiren çıkıyordu. Hatta bu zamanlarda da kendisiyle temas imkânsızdı. Çünkü saraydan ancak padişahın refakatinde, at üstünde ava gitmek için çıkıyordu. Mamafih para her zaman ve her yerde olduğu gibi, burada da, istediğim anda, arzu ettiğimi yaptırttı. Şu dakikada Yusuf Han’ın kaç lokma ekmek yediğini bile tespit edebiliyorum. Maiyetine memur-i hâdim kendisine tevdi ettiğim vazifeyi kabul etmiştir. İşte size şimdilik verebileceğim katî malumat şundan ibarettir:

“Sorduğunuz gibi, haber aldığınız gibi Yusuf Han gizli gizli ve için için tertibat almaktadır. Nasıl ve ne suretle Azerbaycan’dan çıkabildiklerine akıl erdiremediğim bazı esrarengiz eşhasa her gün Edirne sokaklarında tesadüf edilmektedir. Bunları giyinişlerinden ve yürüyüşlerinden Tebriz asilzâdelerine benzettim. Hâdimin bana haber verdiğine göre Yusuf Han bugünlerde sık sık ve gizli gizli bu asilzâdelerle temas etmekte imiş. Hâdim ilave ediyor ki, bunlardan iki tanesi yakında Edirne’den hareket edeceklermiş. Bit-tab sizi zamanında haberdar edeceğim. Edirne Sultanı’nın bu işlerden malumatı olduğu şüphesizdir. Yusuf Han’a saray hazinesinden her zaman istediği kadar para verilmekte olduğunu da memurumuz olan hâdim bana haber vermiştir. (Ahmet Celayir) hakkında henüz hiçbir malumata sahip değilim. Dikkat ve itina tavsiye ederim..”

Name burada bitiyordu. Sultan-ı İklim-i Rum’un pay-i tahtını tecessüs ile muvazzaf “Çelik Noyan’ın” hükümdarına gönderdiği namenin metni bundan ibaretti.

**ŞU ANDA TEHDİT EDİLEN BİZİZ.. HEM TEHDİT EDEN DE KİM?
BAYEZİD.. EĞER BİR AY EVVEL BİRİ BANA GELİP DE “BAYEZİD SENİ
TEHDİDE KÂDİRDİR” DEMİŞ OLSAYDI ŞÜPHE SİZ Kİ BUNA BEN
KAHKAHALARLA GÜLERDİM..**

“Timur” kalın parşömeni tekrar dörde katladı.

Yüzünde hiçbir fevkaladelik yoktu. Gayet tabii bir tavırla nameyi, kılınc kayışında asılı duran meşin torbaya soktu. Lakayt bir hareketle torbanın iplerini çekerek ağzını büzdü:

-“İşte bu kadar..” dedi. Memurumuzun bize bildirdikleri bundan ibaret.. Görülüyor ki, Edirne’de bir takım şayan-ı dikkat faaliyetler var ve bu faaliyetler doğrudan doğruya bizi tehdide matûf! Yarın.. Yarın değilse öbür gün, Anadolu’yu baştanbaşa istila edebilecek bir kudretin karşısında elbette Edirne Sultanı, ellerini kavuşturup hareketsiz kalacak değildi. Bilhassa “Bayezid” gibi bir sultanın uzun müddet bize lakayt olmasına imkân yoktu. (Ahmet Celayir) ile (Yusuf Han’ı) pay-i tahtında kabul ve sarayında misafir eylemesi de gösteriyordu ki (Bayezid), er geç karşılaşmaya mecbur kalacağımız bir düşmandır; ve bu düşman işte artık yüzündeki nekâbı sıyırmakta tereddüt etmiyor ve belki meşru addedebileceğimiz bir müdafaaya da tenezzül etmiyor. Ne yapıyor biliyor musunuz? Elbette biliyorsunuz ve görüyorsunuz... Bize hücumu kalkıyor. Evet.. Vaziyet tasavvurumuzun fevkinde garabet kesbetmiştir. Düne kadar Sultan-ı İklim-i Rum’un Anadolu’sunu tehdit eden biz idik.. Biz.. Ve tehditlerini infaza kâdir bir kuvvetin başında bulunuyorduk. Zannediyorduk ki “Edirne” bizden korkuyor. “Edirne” bizden çekiniyor. Fakat şimdi vaziyet artık tamamıyla kesb-i vuzûh eylemiştir. Şuanda tehdit edilen biziz.. Hem tehdit eden de kim? Bayezid.. Eğer bir ay evvel, biri gelip de bana “Bayezid seni tehdide kâdirdir” demiş olsa idi; şüphesiz ki buna ben kahkahalarla gülerdim.. Ve bu gülüş hakka ki yerinde olurdu. Lakin şu anda işleri tamamıyla bir aks olmuştur. Memurlarım Irak’ta ve Azerbaycan’da bizi tehdit edenlerden bahsettiler. Çelik Noyan bizi Edirne’deki faaliyetten haberdar ediyor. Ben, Semerkant Sultanı “Timur”, size sarâhaten itiraf ediyorum ki, bu tehditler korkutmazsa bile üzerinde tevakkufa değer bir kıymeti hâiz bulunmaktadırlar. “Edirne’nin” teşvikiyle Azerbaycan ve Irak’ta başlayacak bir ihtilal bizi bütün hüviyetimizle beraber mezara

gömebilir. Binaen-aleyh, ben Timur Şah size şunu teklif ediyorum: Bir an evvel faaliyete geçmek elzendir. Evvela memurlarımızın haber verdikleri isyan muharriklerini Azerbaycan'da ve Irak'ta birer birer yakalayarak temizlememiz lazımdır. Sonra (Çelik Noyan'ın) haber verdiği iki Azeri asilzâdesini, Edirne'den Anadolu'ya geçer geçmez adım adım takibe başlamak ve Azerbaycan'a kadar arkalarını bırakmamak elzendir. Bunların tevkîfleri doğru olmaz. Bilakis bunlara geniş bir faaliyet ve hürriyet vermek, temas edeceklerini birer birer avlamak en doğru tarz-ı hareket olur ve nihayet, en katî bir şekilde Sultan Celayir ve Yusuf Han namları verilen mağlup Azeri ve Irak hükümdarlarını "Edirne'den" uzaklaştırmanın çaresini bulmalıyız.

İhtiyar başbuğ yine tasdik etti:

-Beli.. Hiç diyecek yok.. En doğru ve en kestirme tarîk budur.

Timur, kurultayın diğer azasına hitap ederek sordu:

-Serdarlarım!. Ya siz ne dersiniz?

Ayı postları üzerinde oturanlar yek-dil ve yek-ahenk bağırıştılar:

-Doğru!. Doğru!. Böyle yapmalı..

**EY İKLİM-İ RUM'DA PADİŞAH OLAN BİRADERİMİZ YILDIRIM
BAYEZİD HAN!. MALUM OLA Kİ BİZ TA GERİNİN ŞEHİRLERİNDE
MUZAFFER VE MANSUR-I HÜKÜMRAN OLAN PADİŞAHIZ!**

Semerkant ilinin sultanı bir lahza durdu, düşünür gibi oldu. Sonra fildişi esasına dayana dayana tahtına doğru yürüdü. Dîvân odasında tam bir sükûn vardı. Bir dakika sonra Timur, öküz kafası tahtının üzerinde oturmuş bulunuyordu. Ve son derece hâkim bir tavırla haykırdı:

-Altay Noyan!

İhtiyar başbuğun yanbaşında oturan bir kurultay azası süratle yerinde doğrularak cevap verdi:

-Buyur şahım..

-Bir name yazdırmak istiyorum..

“Altay Noyan” otuz beş yaşında genç bir adamdı. İstila ordusunda azim yararlıklar göstermiş ve birçok hususi faaliyetleri kendisini “Timur’un” kâtib-i hususisi mevkisine yükseltmişti. Derhal öküz kafası tahtın yanına vardı. Hiçbir râsimeye lüzum görmeksizin süratle diz çöktü ve yere oturdu. Belinde kılınç gibi sarkan bir büyücek meşin torbayı açtı, orta kıtada bir kâğıt ve bir altın divit çıkardı:

-“Hazırım şahım..” diye mırıldandı.

“Timur” bir iki kere öksürdü, kılıncını asabi bir tavırla dizleri üzerine yerleştirerek haykırdı:

-Yaz!. “Ey İklim-i Rum’da padişah olan biraderimiz Yıldırım Bayezid Han..”

Bağırıyor ve fakat kelimeleri aheste aheste ve teker teker telaffuz ediyordu.

“Altay Noyan”, içinde mahir bir kâtib-i hususi ihtimamıyla kalem cızırdatıyordu.

“Timur” bir şehensâh azametiyle devam etti:

-Malum ola ki biz ta gerinin şehirlerinde yeni muzaffer ve mansûr olan padişahız! Cemî ümerâ üzerine nasr ve teyit ile memuruz ve cemî âbâd bizim, hakka ki kollarımız gibidir.

“Altay Noyan” sol dizini dikmiş ve sol elinde tuttuğu bir kalın sahtiyan parçasını dizine dayamıştı.

Yavaş yavaş ve söz kalemini çıtırdata çıtırdata yazıyor; ara sıra kaleminin çatlağına dolaşan lif parçalarını asabi asabi entarisinin kollarında temizliyordu.

“Timur” bir iki dakika kadar tevakkuf ettikten sonra:

-“Yazdın mı?” diye sordu.

Ve “Altay Noyan’ın” hürmetle boğulan sesi;

-“Peki şahım..” cevabını verir vermez, son derece haşîn bir tavırla bağırıldı:

-Yaz! “Pes.. Âgâh evvelki, Kara Yusuf ve Sultan “Ahmet Celayir”, ikisi maân bizim kılıncımız, havfindan ve leşkerimiz heybetinden firar eylemişlerdir.

Kurultay azası büyük bir dikkat ve alaka ile “Timur’un” Sultan-ı İklim-i Rum’a hitaben yazdırdığı nameye kulak veriyorlardı.

Hepsi anlamışlardı ki, Türk âleminin bu iki büyükbaşı arasında senelerden beri devam edegelen ve gün geçtikçe gerginleşen kin, gayz ve hiddet artık şu dakikada nihai bir tesâdüme yaklaşmış bulunuyordu.

Artık ne olursa olacaktı! Ve şüphesizdi ki, Yıldırım ile Timur'un akıbetlerini tayin edecek katî bir mücadele, mebdeni şu dakikada şehensâhın kâtibine yazdırdığı satırlardan alacaktı.

Binaen-aleyh bu dikkat ve alaka yerinde idi. Dîvân odasında tam bir sükûn vardı ve bu sükûn içinde oturanlar değil “Timur’un” ağzından çıkan tehditlerin bir kelimesini, lâ-alet-tayîn bir sivrisinek vızıltısını bile kulaktan kaçırıyorlardı.

Şehensâh gözlerini yummuş; ellerini sıkmıştı.

Kâtib-i hususisine yazdırdığı kelimelerin her harfi ağzından bin bir yıldırım gibi fırlıyordu! Galiba, Sultan-ı İklim-i Rum, gümüş şamdanların loş gölgeleri arasında şimdi, bir hayal gibi belirmişti. Ve galiba Timur'un yumuk gözleri bu hayali görüyor ve bu hayale karşı hitap ediyordu.

Ve.. Devam etti:

-El-yevm, haberdar bulunuyoruz ki evvel cânibde hüsn-i kabul göregelmektedirler. Binâen-alâ-zalik ey biraderimiz olan İklim-i Rum Sultanı Bayezid Han!. Sana ilâm ve iblâğ eyliyoruz ki onların her biri maddetül-fesâd ve müfsidül-bilâd ve mühlikül-ibâd olup firavun ve Hâmân gibi gulüvv-i istikbâr ile kâfirler idüğü mahfî değildir.

“Timur”, dakikadan dakikaya hiddetleniyor ve hiddetlendikçe kelimeler ağzından tasavvuru imkânsız bir süratle çıkıyordu.

Bu itibarla “Altay Noyan” nameyi harfiyen zabt ve tahrire çok güçlük çekiyordu.

İhtiyar başbuğ, galiba hükümdarının gazap ve şiddetinden memnun olmuştu ki;

-“Çok âlâ... Âlâ... Billahi âlâ!” diye söylendi.

Ve büyük “Müstevlinin” kurultay azasına şu hitapta bulunmasına sebebiyet verdi:

-Serdarlarım.. Maksudımız Irak ve Azerbaycan illerinin mağlup hükümdarlarını son menfâlarından mahrum eylemektir. Eğer Yıldırım Han bu iki düşmanımıza kucak açmaktan sarf-ı nazar edecek olursa Irak ve Azerbaycan artık bizi korkutabilecek bir vaziyetten çıkacaktır. Siz ne dersiniz?

BU ÖYLE BİR SULTANDIR Kİ, HER ŞEYİ BİR ŞEY İÇİN, BİR ASIRDA KAZANDIĞINI BİR SANİYEDE VE BİR SANİYE İÇİN FEDA EDEBİLİR!

Sevilen Bir Kadın Bir Sultan Kalbinde, Ne Zelzeleler, Ne Kıyametler, Ne Tufanlar, Ne Kasırgalar Koparamaz?

Saatlerden beri sükûn içinde birer ölü hareketsizliğiyle duran başbuğlardan biri, ihtiyar başbuğun tam karşısında oturan orta yaşlı ve iri yarı bir serdar ani bir doğruluşla ayağa kalktı:

-“Cihangir!” diye bağırdı. Ben bu nokta-i nazara muhâlifim..

-Neden?..

Timur bu tek kelimeli suali şayan-ı hayret bir soğukkanlılıkla sormuştu.

Evet soğukkanlılıkla ve şayan-ı hayret bir soğukkanlılıkla..

Çünkü bu adam, karar haline gelmiş tasavvurlarına hiç kimsenin itiraz etmesini çekemez bir hilkatti. Fil-vaki kurultay azasına tam bir serbesti ve hürriyet-i münakaşa vermiş bulunuyordu. Fakat bu nihayet istişârî bir mahiyette idi ve istişâre biter bitmez artık ona itiraz, hiç kimsenin tasarruf edemeyeceği haklardandır.

Yani bir küstahlık..

Ve böyle bir küstah, Cihangir Timur tarafından pek fena bir mukâbeleye maruz kalırdı. Şu dakikada da vaziyet bundan ibaret değil miydi? İşte Timur Şah kararını vermiş, kâtib-i hususisini önüne oturtmuş ve.. Yazdırıyordu.

O halde bu serdarın itirazı, nihayet şahın hiddet ve gazabını tahrik edebilirdi.. Değil mi?

Herkes, derin bir hayretle bakakalmıştı. Her kafanın iki gözü, bir şaha, bir de küstah serdara dikiliyordu.

“Timur” sualini, aynı soğukkanlılıkla bir defa daha tekrarladı:

-Neden?

Ve serdar cevap verdi:

-Çünkü cihangir; bu bizim izzet-i nefsimizi rencide edecek bir mukâbele ile karşılaşacaktır. Bu, bence muhakkaktır.

-Nasıl? .. Nasıl bir mukâbele?. Nasıl bir mukâbele tahayyül ediyorsun ki bizim izzet-i nefsimizi rencide eylesin?..

-Basit.. İklim-i Rum'da sultan olan Bayezid, her şeyden evvel çok mağrur olan bir adamdır. Bu öyle bir sultandır ki, her şeyini bir şey için, bin asırda kazandığını bir saniyede ve bir saniye içinde feda edebilir. Ve bu mağrur adam sûret-i katîyede kestiriyorum ki bize vereceği cevabı en tahkîr-âmîz lisanıyla yazdırmakta bir an tereddüt etmeyecektir..

Buraya gelince serdar durdu. Kurultay azasında da “Timur Şah'ta” da büyük bir alaka uyanmıştı.

Belliydi ki bu adam bir şeyler biliyordu. Belliydi ki bu adam “Edirne” Sultanı'nın ahval-i ruhiyesine az çok vâkıf bulunuyordu. Görülüyordu ki, sözleri ağzından hiç düşünmeksizin çıkıyordu.

Cihangir..

-“Ey?” dedi. Bilhassa.. “Bilhassası” da ne oluyor?

Serdar ateşli ateşli devam etti:

-Şu oluyor ki şahım.. “Sultan- İklim-i Rum'un” bu dakikada derin bir aşka esir bulunduğunu da nazar-ı itibara almak lazımdır. Bir sultan bir kudrettir. Fakat âşık bir sultan dehşetli ve kahhar bir kudret olur. Kadın, sevilen bir kadın bir sultan kalbinde bir kasırga, bir tufan, bir zelzele ve bir kıyamet yaratır.

Bu son cümle öyle şiddetli bir lisan ile söylenmişti ki, Timur birden öküz kafası tahtının üzerinde doğruluverdi ve tıpkı bir kasırga gibi, bir tufan gibi içinde bin zelzele ve bir kıyamet uğuldayan bir sesle haykırdı:

-Ya.. Fakat kim bu kadın? Kim bu kadın ki Sultan-ı İklim-i Rum'u karşımızda kahhar bir düşman haline yükseltiyor?

**BU, SIRBİSTAN DİYARININ HÜKÜMDARI KRAL “BRANKOVIÇ’İN”
KIZIDIR. NİĞBOLU HARBİNDE ZAFER SULTAN-I İKLİM-İ RUM’A
TEVECCÜH ETTİKTEN SONRA..**

-Olivera...

İri yarı serdarın ağzından bu kelime, son derece tabii bir sesle çıkmıştı.

“Timur Şah” düşünceli bir tavırla gözlerini yumarak, pür-merak ve tecessüs, sordu:

-Olivera mı? Fakat bu da kim?

İhtiyar başbuğ, genç bir delikanlı çevikliğiyle, diz çöktüğü yerden doğruldu. İri yarı serdarın cevap vermesine meydan bırakmadan uzun beyaz sakalını titrete titrete söylendi:

-Cihangirim! Bu, Sırbistan diyarının hükümranı, Kral “Brankoviç’in kızıdır. Yıldırım Bayezid nezdine, Niğbolu Harbi’nde zafer Sultan-ı İklım-i Rum’a teveccüh ettikten sonra izâm edilmiştir. El-yevm Edirne Sarayı’nda sultan, bu hatun kişidir.

-Hayret!. Fakat neden bugüne kadar ben bu hadiseden bî-haber bulunduruluyorum?

Heee? Neden? Niçin bu cihet bana bildirilmemişti?

Semerkant Sultanı’nın ağzından bu sözler derin bir hiddet ve asabiyetle çıkıvermişlerdi.

Ve birdenbire kapakları açılan gözleri öyle dehhaş bir nazarla ihtiyar başbuğa dikilivermişlerdi ki; Kurultayın otuz dokuz azası birden yıldırımla çarpılmışa dönüvermişti.

Mamafih aksakallı serdara bu vız geldi.

Anlaşıyordu ki, mezarına gireceği ana kadar on sekizinci yaşının hararetini damarlarında duyacağını iddia eden bu aksakallı Kıpçak atlısı, öyle olur olmaz tehditlere kulak asmaktan pek uzak bir adamdı.

Kim bilir ne küvsler dinlemişti! Kim bilir ne serencamlar geçirmişti.

Ve.. Sanki cihangir “Timur’un” içinde bin bir şimşek çakan nazarları kendi üzerine dikili bulunmuyorlarmış gibi, sakin, sade ve tatlı bir sesle; cevap verdi:

-Çünkü şehenşâhım.. Bu ciheti size ilâm ancak şu anda bir lüzum olmuştur. Yoksa dün, yoksa evvelki gün bu ciheti cihangir Timur Şah’a iblâğ bir kurultay azası için bî-lüzum vazifelerden addolunurdu.

Bu sözler, Kıpçak atlılarına yakışan bir vakâr ile telaffuz edilmişlerdi. Ve aksakallının kansız dudakları arasından öyle muhteşem bir talâkatla fırlayıvermişlerdi ki “Timur”, daha ilerisine varamadı.

-“Peki..” diye mırıldandı. Haklısınız.. Ve... İri yarı serdara teveccüh ederek boğuk bir sesle ilave etti:

-Siz!.. “Ulu Tekin” yerinize oturunuz! Kıymetli fikirlerinizden istifade mutlak bir lüzum olmuştur. Kurultayın hitâmını müteakip sizinle bu ciheti uzun uzadıya konuşmak isterim.

İri yarı serdar, hafifçe baş eğerek hükümdarını selamladı. Gümüş şamdanlardan birinin yanına serili ayı postunun üzerine süratle çömeliverdi.

Cihangir, fildişi esasını yavaş yavaş havaya kaldırarak, serdarlarına ateşli bir nazar atfetti. Sonra, içinde bin bir tehdit uğuldayan bir sesle:

-“Kıpçak atlıları!” diye bağırdı. Bizim en büyük kıymetimiz ebedî gençliğimizde değildir! Biz, en büyük kıymetimizi tevazumuzdan ve soğukkanlılığımızdan alırız. Serdar “Ulu Tekin’in” söylediklerini dinlediniz. Bize müstakbel düşmanımızın muhtemel tahkirlerinden bahsetti. Serdarımız, belki haklıdır; belki değil.. Belki İklim-i Rum Sultanı, bize göndereceği cevabî nameyi sarayının en müdevvin-i bâlâ-pervâz tahkirleriyle imla eyleyecektir. Belki de munsıf davranacaktır. Kâtibinin kalemini, bize, hitap edilmesi mutâd yumuşaklıkla tahrik ettirecektir. Bütün bunlar üzerlerinde uzun boylu tevakkuf edilecek noktalar değildirlerdir. Düşmanımızın yapacağı şey, onun bileceği ve isteyeceği şeydir. Bizim yapacağımız şeyler ise, bizim bileceğimiz ve isteyeceğimiz şeyler olacaktır. Biz bâlâ-pervâz adamlar değilleriz. Biz, asılları, nesilleri malum, kuvvetleri, kudretleri ölçülmüş, tecrübe edilmiş insanlarız. Tahkire tahkirle mukâbele etmesini elbette biliriz. Fakat mefrûz ve muhayyel tahkirata cephe almak bir manasızlıktır. Biz bu

ana kadar kimseyi tahkir etmiş değiliz. Tahkir zayıfın silahıdır. Kudretli adam tahkir etmez.. Ederse, belki kahreder, fakat hakaret etmez. Binaen-aleyh dostlarım.. Müsaade ediniz. Sultan-ı İklım-i Rum'a, bizim lisanımızla, benim istediğim lisan ile mert Kıpçak atlılarının her izzet-i nefse hürmetkâr olan lisanı ile namemizi kayd ve tahrir ettirelim. Eğer namemiz bir hakaret ile mukabele görürse, bizi tahkire cüret edecek küstahı kahretmek kılıncımızın borcu olur..

**MEZBURLAR VE ADAMLARI HERHANGİ DİYARA VARIRLARSAN
NEKBET VE ŞEÂMET DAHİ BİRLİKTE VARDIĞINDA ŞÜPHENİZ
OLMAYA!**

**Zinhar Emirlerimize Muhalefet Etmeyesiz.. Kande Kaldı Ki Bizimle
Ceng ve Cidâl Edesiz!.**

Başını mağrur-ı vakûr kaldırdı. Dudaklarını büze büze, kudretinden emin bir hükümdarın istihfâf ve istihzasıyla haykırdı:

-Semerkant ordularının, kahretmekten gayrı vazifeleri mahv ve harap etmekten başka emelleri mi vardır?

Ve.. Hâkim bir yürüyüşle, sakar sakar, tahtına vardı. Öküz kafasının iki boynuzuna abana abana yerine oturdu:

-“Haydi! Altay!” diye bağırdı. Devam ediyorum.. Yaz bakalım! Fakat galiba az evvel yazdıklarını unutmuştu ki, ancak, kâtibinin elindeki kâğda şöyle bir göz gezdirdikten sonra devam edebildi:

-Öyle olsa, evvel iki müdbiri nezd-i devletine kabul bir hata-yı azîm olur. “Fecâ-sivâ-i hilâlüd-diyâr” mazmunuyla amel edesiz. İlla “İnne fir'avne ve hâmâne ve cunûdehumâ kânû hâtîn.”

Altay, bütün süratiyle yazıyordu. Son cümleinin son kelimesini de kaydedince “Timur” sağ elinin şehadet parmağını sallaya sallaya haykırdı:

-Mezbûrlar ve adamları herhangi diyara varırlarsa, nekbet ve şeâmet dahi birlikte vardığında şüpheniz olmaya! Ve haşa ki, onlar gibi kimselerin sizin gibi bir padişah-ı azîmüş-şânın kanadı altında temekkün etmeleri makul ola! Size nasihat

ederim ki, zinhâr onları sohbetinize götürmeyip sakınasız! Belki hatta kendilerini diyâr ü bilâdınızdan nefy ü men edesiz!

Ve, tasavvuru imkânsız bir gayz ve şiddetle dişlerini sıkarak dîvân odasını yerinden sarsan bir hiddetle bağırdı:

-“Zinhâr emirlerimize muhâlif etmeyesiniz, ki kahrımıza müstahak olmak mukarrıdır. Zira bize muhâlefet edenlerin ahvâli elbette ki mesmûnuz olmuştur. Binâen-aleyh bizimle kîl ü kâli inkisârdan hazer edesiz! Kande kaldı ki ceng ü cidâl edesiz?”

KALIN PARŞÖMEN KÂĞIDI KARALAYAN SATIRLARIN ALTINDA ŞU İKİ KELİME BELİRDİ:

RASTİ RESTİ..

BU İKİ KELİME ŞEHENŞÂH TİMUR’UN REMZ-İ HAKİMİYETİ İDİ..

Vay anasını!

Bu ne hiddet ve şiddetti..

Öyle kudurgan bir kin ve gayz ile bağıyor, öyle dehşet-engiz bir eda ile el sallıyordu ki...

Kelimeler ağzından, yalın kılıncı birer Tatar süvarisi savletiyle sanki îlgâr ediyorlardı.

Beti benzi kül kesilmişti.

Bu muydu o sükûndan, tevazudan ve soğukkanlılıktan bahseden adam?

Hahhahhah!.. Fakat gülünürdü; nihayet gülünürdü bu hale...

“Timur”, az evvel mahviyetten ve tevazudan dem vuran “Şehenşâh Timur”, bir an içinde o kadar değişmiş, o kadar değişmiş, o kadar değişmişti ki..

Sakalları, bıyıkları tel tel olmuştu. Gözleri kanlanmış, gözbebekleri de değirmileşmişti.

Vücudu hiddetinden zangır zangır titriyor; eli muttasıl dizleri üstündeki eğri Bağdat kılıncının kabzasını sıkıyordu.

“Altay Noyan’ın” kalemi bu sırada cızırtısını bitirmişti.

Kâtib-i hususinin sesi, yavaşça mırıldandı:

-Tamam şehensâhım..

-Âlâ!

“Timur” seri bir hareketle sol elinin orta parmağını süsleyen kalın bir altın halkayı çıkardı.

Hâkim ve âmir bir tavırla uzatarak:

-“Al şunu.” diye bağırdı. Al şunu ve bas mührümüzü.

Bu halkanın üzerine büyük ve kıymetli bir akik taş merbuttu. Bu, cihangirin mührü idi.

“Altay Noyan” zâhidâne bir huşu ile burnunun dibine uzanan yüzüğü aldı. Sağ elinin küçük parmağını divite daldırarak mürekkepletti. Eğildi. Parşömenin altını hafifçe yaladı. Eski devirlerin kâtiplerine has bir alışkanlıkla mührü tatbik etti.

Kalın parşömen kâğıdı karalayan satırların altında şu iki kelime belirdi:

Râstî restî!

Bu iki kelime Şehensâh Timur’un “Remz-i hâkimiyeti” idi..

Sonra.. Seri bir hareketle nameyi dörde büktü ve bu dörde bükülü kalın kâğıdı koinundan çıkardığı ince sahtiyan bir keseciğe daldırarak, yine hürmetkâr bir sesle;

-“Tamam cihangir!” diye mırıldandı.

SEMERKANT HÜKÜMETİ’NİN ŞEREF VE HAYSİYETİNİ, TATAR İHTİŞAMININ SATVET VE ŞEVKETİNİ TEMSİL EDEN BİR SEFİR GİBİ MERT VE CESUR VE CÜRETKÂR OL! HASSALARIMDAN TAM BİR BÖLÜK SÜVARİ SENİ VE DERUHDE ETTİĞİN VAZİFEYİ MUHAFAZAYA MEMUR OLACAKTIR.

“Timur” kim bilir nasıl ve ne derin bir düşünceye dalmıştı ki, bir müddet sustu.

Başını önüne eğmişti, çorak bir çavdar tarlasını andıran simasında garip buruşukluklar peyda olmuştu. Dudaklarını asabi asabi ısırıyor. Burnundan, yarışı kazanamamış bir Arap atı hırsıyla kesik kesik soluyordu.

Neden sonra başını kaldırdı. Yorgun bir eda ile ve fakat yine küstah bir haykırıyla:

-“Ulu Tekin!” diye bağırdı.

İri yarı serdar, bir anda ve tekrar yerinden kalktı:

-“Buyur şahım.” diye mırıldanarak baş kesti.

-Yaklaş! Yanıma yaklaş!

Bu emri “Timur”, sağ kolunu şahane bir tavır ile havaya kaldırarak vermişti.

“Ulu Tekin”, iki adım ilerledi.

-Yaklaş! Daha yaklaş!

Serdar iki adım daha ilerledi.

-Yaklaş diyorum sana! Yanıma yaklaş!..

Serdar ölçülü adımlarla ilerledi, ilerledi. Şehenşâhın ta burnunun dibine yanaştı.

-Emret şahım...

-Al şunu!

Şevketli büyük Tatar’ın sol eli “Altay Noyan’ın” dizi üstünde duran sahtiyan zarfı işaret etmişti.

“Serdar” derhal bu emri yerine getirdi.

Akabinde “Timur’un” yavaş yavaş ayağa kalktığı görüldü:

-Ulu Tekin!

Bu hitap, dost bir sesle, dost bir sesin arkadaşça ve tatlı ahengiyle yayılmıştı.

Ve.. Timur Şah bu dost sesiyle, bu dost sesin arkadaşça ve tatlı ahengiyle şunları söyledi:

-Namemizi Edirne Sarayı'na izâm şu andan itibaren ahde ki mevdû bir vazifedir. Ulu Tekin! Sultan-ı İklîm-i Rum'un nezdine gideceksin!. Ve Sultan-ı İklîm-i Rum'a, sarayında ve bizzat kendi elinle bu namemi tevdi edeceksin. Semerkant Hükümeti'nin şeref ve haysiyetini, Tatar ihtişamının satvet ve şevketini temsil eden bir sefir gibi mert, cesur ve cüretkâr olacaksın! Hassalarımın tam bir bölük süvari seni ve deruhde ettiğin sefâret vazifesini muhafazaya memur edilecektir. Arkadaşlarını intihâb-ı salâhiyetini sana terk ediyorum. Beğendiklerini al.. İsteddiğin atları ve dilediğin süvarileri seç! Senden istediğim yegâne şey sürattir! "Yıldırım Bayezid'in" nezdine tıpkı bir yıldırım gibi gideceksin ve bir yıldırım süratiyle geriye döneceksin! Hazinedarım sana ve maiyetine dilediğin kadar harc-ı râh verecektir. Bu işte hesap kitap olmayacak!

Ulu Tekin, hükümdarının karşısında baş kesti.

**ŞİMDİ SERDAR ULU TEKİN İLE TİMUR HAN KIRK GÜMÜŞ
ŞAMDANDAN ZİYA ALAN ODADA YAPAYALNIZ KALMIŞLARDI.
ZEMİNİ ÖRTEN KIPÇAK KİLİMİNİN ÜZERİNE..**

"Timur" bu defa da kurultay azasına hitap eyledi:

-Ey serdarlarım.. Ey Tatar ordularının yarınki zaferine zımân olan ulular!. Namemizi Edirne Sarayı'na izâm, tasavvurâtımızı Sultan-ı İklîm-i Rum'a iblâğ vazifesini "Ulu Tekin'e" tevdi eyledik.. Ne dersiniz?

Gümüş şamdanlar altında bî-hareket duran zî-ruh "Ebül-hevller", yek-nesâk hareketlerle kımıldandılar ve yek-ahenk bağırdılar:

-Musîb!.

- Musîb!. Musîb!.

Bu bir nevi karar mahiyetinde idi. Timur bir ikinci teklifte daha bulundu:

-Serdarımız Ulu Tekin'e seyahati esnasında geçeceği yerlerde müstakbel ve muhtemel bir harpte lehimize bir hareket temin edebilecek bazı hususi ve mahrem vezâif tevdi edeceğiz ve mesuliyeti şahsımıza teveccüh etmek üzere hazinedarımıza emredeceğiz ki serdarımıza dilediği kadar para vere... Ne dersiniz?

Kurultay; bunu da müttehidten kabulde tereddüt etmedi:

- Musîb!

- Musîb! Musîb!

“Timur”, bunun üzerine fildişi esasını dîvân odasının kapısına doğru uzatarak haykırdı:

-Meclis dağılsın! Celse hitâm buldu...

Tatar Uluları birer zıplayışta postları üzerinde doğruldular. Müttehid hareketlerle sağ ellerini kalpleri üzerine bastırarak şehensâhın önünde hep birden baş eğdiler. Sonra birer birer ve geri geri çekilerek odadan dışarıya çıktılar.

Şimdi serdar “Ulu Tekin” ile Timur, kırk gümüş şamdandan ziya alan odada yapayalnız kalmışlardı. Ve Timur, serdarının kolundan tuttu, bir kenara çekti. Zemini örten Kıpçak kiliminin üzerine ikisi birden ve karşı karşıya çömeliverdiler.

Bir saat sonra, Halep Kalesi’nin büyük kapısı homurdana homurdana açılıyor, yüz atlı, elde mızrak, doludizgin uzaklaşıyordu. Bunlar “Cihangir Timur Şah’ın” Sultan-ı İklîm-i Rum’a hitap eden namesini hâmil sefiri muhafazaya memur bulunuyorlardı. Halep Kalesi’nden çıkıyorlar, Edirne Kalesi’ne yollanıyorlardı.

**ŞİMDİ HALEP’TE YALNIZ ONUN HÜKMÜ, ONUN EMRİ SULTAN.. VE
BU SESSİZLİK İŞTE ONDANDIR, BÜYÜK HALEP MATEM İÇİNDEDİR.
TATAR ATLILARININ YATAĞANLARI ALTINDA İNLEYEN
EVLATLARININ...**

Kan ve Ölüm Kusan Bir Ordu!

Halep!..

Tan yeri yavaş yavaş ağarıyor. Etrafta ruha üzüntü veren bir garabet var.

Ne bir tavuk gıtgıtlıyor; ne bir kuş cıvıltısı işitiliyor; ne de bir davar sesi..

Hiç. Hiç. Hiçbir gürültü yok.

Şehir, sanki “Asur Banipal’a” mezar olmuş.

Halep valilerine mahsus muhteşem sarayın ikinci katındayız.

Ne derin bir sessizlik içinde bilseniz..

Halep'i saran esrarengiz sükûn burada da hükmünü sürüyor...

Loş dehlizlerden birinde bir gölge kıvıldandı.

Geniş hatvelerle ilerliyor.

Sanatkâr ellerden çıkmış nakışlarla süslü kubbelerin altından geçti.

İşte.. Mermer ve somaki sütunlarla müzeyyen büyük salona dalıyor..

Tan yerini ağartan “803” senesi rebûlün on üçüncü günüdür.

Hükümet-i Mısıriye'nin Suriye kıtasındaki son mevki-i müstahkemi “Halep”, tam iki günden beridir ki; Mısır hükümdarı Sultan Ferec'in bayraklarını kalelerinden ve surlarından indirmiş bulunuyor.

Artık kurun-ı vustanın, sayısı belirsiz istilalarına, hücumlarına göğüs geren tarihi ve meşhur “Halep”, “Halebüş-şehbâ” Cihangir Timur Şah'ın beldesidir.

Artık “Halep” bir Mısır şehri değildir; artık Halep'te Mısır vatandaşı olmak bir şeref değildir.

İki gün evvel, yani “803” senesi rebiül-evvelinin, on birinci günü her harbin galibi muzaffer ve mansûr olan Timur, ani bir hücum ile Halep mevki-i müstahkemenin mağrur müdâfilerini târ ve mâr etmiş ve hiç beklenilmedik bir anda, hiç ümit edilmeyen bir tarz ile şehri zapt ve teshir eylemiştir.

Şimdi Halep onun beldesidir. Yalnız onun. Halep'te, şimdi yalnız onun hükmü, onun emri sultan..

Bu sessizlik işte bundandır. Büyük Halep, matem içindedir. Tatar atlılarının yatağanları altında inim inim inleyen evkaflarının matemini içindedir.

Sanki şehir, beş on gün evvel surlar ile çerçeveselenen zengin ve müreffeh mahallelerinin artık mezarı olmuştur. Hiç bir ev yoktur ki sokak kapısının eşliğinden, en mahrem yerine kadar kana bulanmamış olsun!

**GECELERİ KAMER, ŞEHRE AVUÇ AVUÇ FOSFOR SERPERKEN
SULTAN FEREC'İN VALİSİ GULAMLARI İLE, BAYGIN BAKIŞLI**

ODALIKLARI İLE BURAYA ÇIKAR, ŞU HAVUZUN ETRAFINDAKİ KUŞ TÜYÜ ŞİLTELER ÜZERİNDE...

Mısır Sultanları'nın hakimiyetini "Halebüş-şehba'da" temsile memur valilerin muhteşem sarayında galiba yegâne bir hayat, yegâne zî-ruh, şu adamdı.

Şu adam..

Şu hoş dehlizden seri hatvelerle geçerek somaki sütunlarla müzeyyen büyük salona dalan adam...

Ve bu adam, tıpkı bir ehram içinde hortlamış karakoncoloslar gibi koyu kara bir irtisam ile sallana sallana, sakar bir yürüyüşle büyük salondan geçti

Bir kenarda, geniş bir mermer merdivenin basamaklarında yükselmeye başladı.

Bu merdiven, sarayın üçüncü katına müntehi idi.

Üçüncü kat..

Fakat zannedilmesin ki burası odaları, salonları olan bir yerdi:

Hayır hayır.. Burası geniş ve uzun bir terâse idi. Etrafı oyma mermer korkuluklarla çevrilmiş büyük bir terâse..

Zemin baştanbaşa kırmızı ve yeşil somaki murabbalarla müzeyyendi. Tam orta yerde müsemmenüş-şekil bir mermer havuz göze çarpıyordu.

Bir mermer havuz, fiskiyelerinden sular fişkiran bir havuz..

Serin bir rüzgâr ruha tatlı baygınlıklar serpiyor, tan yerindeki aydınlık yavaş yavaş şehri saran karanlıkları ufuklardan kovuyordu.

Burası, bu yer, Halep Valilerine mahsus sarayın esrarengiz bir zevk ve huzûz menbası idi.

Mısır Sultanı'nın "Halebüş-şehba'da" saltanatını temsil eden en son vali, burada zührenin bütün sihir ve füsununu tatmış idi.

Geceleri, kamer, şehre avuç avuç fosfor serperken Sultan Ferec'in valisi, gulâmları ile, baygın bakışlı odalıkları ile buraya çıkar; şu havuzun etrafına serpili kuş tüyü şilteler üzerine serpilir ve gerine gerine sabahı bulurdu.

Halep'in yegâne zî-ruhu olan adam mermer merdivenleri süratle çıktı. Terâsenin ortasına kadar aynı hızla yürüdüktan sonra birdenbire durdu. Serin rüzgâr kim bilir üzerinde nasıl bir tesir yapmıştı?

İki elini havaya kaldırarak derin bir şehik aldı:

-“Oh!. Ne iyi iyi!” diye mırıldandı.

Sonra, yavaş yavaş mermer havuza doğru yürüdü. Fıskiyelerden fişkırان berrak sulara ellerini uzattı.

Bir an durdu. Akabinde belinden çıkardığı sırmalı bir çevre ile ellerini kurularak terâsenin korkuluklarına doğru ilerledi. Hafifçe eğilerek göğsünü işlemeli mermer cidara dayadı. Başını iki elleri arasına alarak gözlerini ufkun ağaran tarafına dikti.

YALNIZ BU ADAMDIR Kİ, HER DEM MUZAFFER BİR ORDUNUN VE MİLYONLARCA BEŞERİN BAŞ EĞDİĞİ KUDRETİ İSTİHFAF EDEBİLİR.. VE YALNIZ BU ADAMDIR Kİ HER EMRİN, HER ARZUNUN FEVKİNDE YAŞAR..

Kimdi bu adam?

Herkesin derin bir uyku içinde bulunduğu şu anda nasıl oluyordu da bu yatağından çıkmış bulunuyordu?

Şehir Tatar istilasını altında idi; ve hiçbir Tatar tasavvur edilemezdi ki, herkesin yaptığı işten aykırı hareket edebilsin!

İstila ordusunda her şey, büyük müstevlinin emri ile yapılırdı. Madem ki şu dakikada herkes derin bir uykuda bulunuyordu. Demek ki Timur Han'ın emri, şu an için bundan ibaretti. O halde nasıl oluyordu da bu adam cihangir şehensâhın arzusuyla mütezat bir harekete kıyam edebilmiş bulunuyordu?

Hayret etmeyiniz!

Bu adam ne esrarengiz bir hüviyetin müşahhasıdır: Ne de muamma-âlûd desîseler, fırladıklar çevirmeye hazırlanan bir fırladıkçı, bir dessâs...

Bu adam herkesin derin bir uyku içinde bunaldığı Halep'te yatağına girmemek hakkını hâiz yegâne zî-ruhtur.

Tatar istilası altında tir tir titreyen yüz binlerce beşerin yanında onlara benzemeyen yegâne hüviyet, yegâne zî-ruhtur..

Yalnız bu adamdır ki, her şeyi ancak büyük müstevlinin emriyle yapan Tatar ordusunun içinde her emrin, her arzusun üstünde ve fevkinde yaşar..

Yalnız bu adamdır ki her dem muzaffer bir ordunun ve milyonlarca beşerin baş eğdiği kudreti istihfaf edebilir.

Çünkü bu bütün bir ordunun önünde baş eğdiği kudreti temsil eder. Çünkü yüz milyonlara hükmeden “Ulu Timur’un” ta kendisidir.

**KESMEK, EZMEK, YAKMAK YIKMAK İÇİN YAŞAYANLARA,
KESİLECEK, YAKILACAK YIKILACAK, EZİLECEK MÂ-LEZİME
TEMİNİ LAZIMDI. KAR, KIŞ, SICAK, SOĞUK DİNLEMEKSİZİN HER AN
ÖLÜME ATILMAYA MÜHEYYA OLANLAR...**

Kurultay dağıldıktan sonra name-i mahsusunu Yıldırım Bayezid'e îsâle memur-ı serdarıyla baş başa kalan Timur, ona kim bilir nasıl esrarengiz bir takım emirlerde, tavsiyelerde bulunmuştu.

Bu cihet meçhul...

Yalnız sabit olan bir nokta varsa, o da serdar Ulu Tekin'i uğurladıktan sonra Timur'un bir iki saat dîvân odasında derin düşüncelere daldığıdır.

Evet.. Kurultay azası dağıldıktan sonra, sâî-i mahsus yola çıktıktan sonra Timur Han'ı bir düşüncedir almıştı.

Orada, serdarı ile burun buruna oturduğu yerde uzun müddet bî-hareket kalmış ve dalgın dalgın düşünmüştü.

Dîvân odası, sâbıkâ Mısır valilerine mahsus sarayın ikinci katında idi.

Şehrin zaptı akabinde karargâhını büyük surun merkezi kulesinde kuran Timur Şah bir gün sonra buraya nakleylemişti. Bunun sebebi gayetle basit idi:

Çünkü merkezi kulede uyumak, istirahat etmek imkânı bulunamamıştı.

Ama.. Zannedilmesin ki, bu imkânsızlık kulenin tarz-ı inşasında idi. Hayır hayır mesele büsbütün başka idi. Tatar ordusu büyük surun merkezi kule ile birlikte bir müselles teşkil eden diğer iki burcunu mahbes ittihazına elverişli bulmuştu. Keyfiyet derhal Timur'a bildirilmişti.

Tatar hakani bunda bir mahzur bulmamıştı. Binaen-aleyh isrâ derhal buraya nakledilmişti.

Fakat işte o anda azîm bir hatada bulunulduğu anlaşılmıştı. Durmadan dinlenmeden bir düziye çalışan Tatar cellatlarının palaları önünde resm-i geçit yapan isrânın âh ve figânı kâinatı tutmuştu. Kılınç altına eli kolu bağlı diz çöktürülen zavallılar öyle acı acı, öyle tüyler ürpertici bağırışlarla tazallüme başlamışlardı ki Timur kulaklarını dinlendirebilmek için başvuracak ancak iki çare bulabilmişti.

Ya isrâyı öldürtmekten sarf-ı nazar edilecekti, ki bu heriflerin tezellümkâr âh ve vâhlarına nihayet verilebilsin.. Yahut da buradan yani merkez kuleden uzaklaşılacaktı ki bu tüyler ürpertici figanlar kulaklara ulaşmasınlar!

Bu iki çarenin en insani şekli bu en merd-âne bir afüvv ile esirlere hayatlarını bağışlamaktan ibaretti. Lakin kana susamış Tatar süvarilerine öldürülecek adam, döktürülecek kan lazımdı. Tatar süvarisi yalnız bunun için yaşıyordu. Onun bütün emeli, bütün arzusu, kesmek, ezmek, yakmak ve yıkmaktan ibaret değil miydi?

Tatar sürülerini dest-i Kıpçak'tan ta Suriye illerine sürgün ettiren hırsın merkez sıkleti bu idi.

Binaen-aleyh, bir orduyu baştanbaşa delgîr etmek doğru olamazdı. Kesmek, ezmek, yakmak, yıkmak için yaşayanlara ve ancak bunun için emir altında kar, kış, sıcak, soğuk dinlemeksizin her an ölüme atılmaktan çekinmeyenlere, kesilecek, ezilecek, yakılacak, mâ-lezime temini lazımdı.

Bunun için ikinci çareye başvurulmuştu. Timur Han sevgili kahramanlarını delgîr etmemek, sevgili kahramanlarının bir türlü tatmin edilemeyen kan ibtilâsını duyurmak için merkezi kuleden uzaklaşmayı muvâfık bulmuştu.

Oh o kadar öldürmüşler, o kadar öldürmüşlerdi ki.. O kadar yakmışlar; o kadar parçalamışlar, o kadar yağma, o kadar talan, o kadar mahv ve harap etmişlerdi ki..

İşte iki günden beri Timur Şah'ın karargâhı bu saraya nakledilmiş bulunuyordu. Azgın Tatar ordularının dizginlerini elinde tutan Timur işte iki günden beri Sultan Ferec'in valilerine bir zamanlar zevk ve haz sunan bu müzeyyen dairelerde ikâmet ediyordu.

Serdar Ulu Tekin'i uğurladıktan sonra yavaş yavaş dîvân odasından çıkmış ve loş dehlizlerden ağır ağır geçerek terâseye müntehi mermer merdivenleri çıkmıştı.

Şimdi oymalı korkuluklara dayanmış, ağır ağır ağaran tan yerine göz dikmişti.

**UZAKTAN BAKAN BİR ADAM, ŞU DURUŞTAN, BU BAKIŞTAN, ŞU
UFKUN ENGİNLERİNE DOĞRU DALGIN DALGIN UZANAN
NAZARLARDAN NİHAYET BU MANAYI ÇIKARABİLİRDİ:
TİMUR KORKUYORDU!**

Acaba neler düşünüyordu?

Acaba artık kan dökmeye, yakmaya yıkmaya kanıksamış mıydı?

Acaba, bütün bir şehir, esirleriyle, hayvanlarıyla ve müstevlileriyle derin bir uyku içinde sessiz ve bî-hareket bunalırken, dünyayı emirlerinin önünde münkad edebilen şu adam neler düşünüyordu.

Neler mi düşünüyordu?

Oh.. Çok derin şeyler düşünüyordu.

Uykusu kaçmıştı. Gözlerinden, omuzlarının çarpılışından ve duruşundan belli oluyordu ki fena halde yorgundu da..

Galiba korkuyordu.

Uzaktan bakan bir adam, Şu duruştan ve bu bakıştan, Şu ufkun enginlerine doğru dalgın dalgın uzanan nazarlardan nihayet bu manayı çıkarabilirdi. Timur korkuyordu.

Evet, bu muhakkaktı. Muhakkaktı ki bu adam mhiŐ endişeler içinde bunalıyordu. Esrarengiz ve muam-ald heyecanlarla mustarip bulunuyordu.

Cihanın dörtte üçünü keyfine rm etmiş bir adamın, gecenin bu saatinde uykusuz kalması, sarayının تنها bir köşesinde yapayalnız bulunması, sonra uzun uzadıya b-hareket, ağaran ufuklara göz saldırması nihayet bunu işrâb edebilirdi. Evet Timur Han korkuyordu.

Semerkant sultanı, Tatarlar'ın büyük sultanı, istila ordularının hâkim ve ferman-beri Timur Han Grkan²³³ ve sahib-kıran korkuyordu.

Mustaripti. EndiŐnkti. Ve bu endişe ile bu ıstrabın sebebi tamamıyla basit idi:

Ulu Tatar, kurduğu muazzam saltanatın temellerini sağlam bulmuyordu. Ulu Tatar, kurduğu muazzam saltanatın kuvvetli bir rüzgâr önünde zedelenebileceğinden hatta yıkılabileceğinden rkyordu.

Bu, kbildi. Bu, muhtemeldi.

Kıpçak ovalarından kalkan ve sırf kılınç kuvvetiyle dünyanın dörtte üçünü zabteden bir iktidar, bütün satvet ve Şevketini yine yalnız bu kılıÇtan alıyordu.

Başka hiçbir fevkaladelik Ulu Tatar'ın saflarında ve lehinde mevcut değildi.

Eh.. Kılınç her an ve her zaman bir devlete ebedi bir teşekkül kıymeti veremezdi.

Mağlup kuvvetlerin için için kaynayan gayz ve kini Timur ordularının ihtiyaımı karşısında kararın, paslanan mızraklara yeniden birer parlaklık, birer elik parlaklığı verebilirdi.

İŞte o zaman curcuna da kopardı.

Timur bundan korkuyordu. Bu korkusunda hiç Şüphesiz haklı idi de..

²³³ Hükümdar-ı zam manasına.

Her kudret merhale merhale tekâmüle yaklaşır, en son, tekâmül merhalesine ulaştığı anda tevakkuf başlardı.

Bu, tabiatın en değışmez bir takdiri.. Bir kanunu idi. Eh.. Şu dakikada Timur hissediyordu ki artık kumandası altındaki kuvvetler bu son merhaleye, tekâmül merhalesine erişmiş ve ulaşmış bulunuyorlardı.

Binaen-aleyh artık istila ordusu tevakkuf noktasına varmış addedilebilirdi.

**ORDU BUGÜN ADETA “ŞAM-I ŞERİF” ÇARŞISININ
BAZİRGANLARINDAN MÜTEŞEKKİL İMİŞ GİBİ GARİP
ENMÜZECLERLE DOLMUŞTU.. ŞEHVET, REFAH, KUMAR, KADIN
ARTIK ÖNÜNE GEÇİLEMEZ BİR SALGIN HALİNDE...**

Tevakkuf.. Akan, coşan, köpüren ve dalgalanan bir istila seylinin durması..

Of! Bu insana derin bir tedehhüş telkin edebilen fevkaladeliklerdendi.

Tevakkuf bir istila kahramanı için ihtizâr demektir. Bir ihtizâr.. Yani bir ölüm başlangıcı!

Büyük Tatar görüyordu ki, bu ihtizâr başlamak üzere idi de.

Türkistan çöllerinden kopup dört bir tarafa haşyet salan ordu, bu ordu muydu?

Hayır hayır.. O başka idi.. Bu, yine başka..

Timur titreye titreye düşünüyordu.

Nasıl düşünmesindi ki, Kıpçak atlıları şu dakikalarda Bağdatlı mirasyedi gibi rehavete dû-çâr olmuş bulunuyorlardı.

İstila harplerinin ilk başladığı gün, etrafına bir sürü çakı gibi adam toplayan büyük müstevli, şimdi etrafında esneyen, belini güç doğrultan, atına arkadaş yardımıyla binebilen bir takım bitkin adamlar görüyordu.

İstila ordusunun, o, harpten, ölümden ve kandan başka bir şey düşünmeyen azgın silahşörleri, israf ve sefahat, rahat ve refah içinde kamburlaşan, peltekleşen mağlup milletlerle temas ede ede artık aşağı yukarı onlara benzemeye başlamışlardı.

O azgın Tatar atlılarının haşarı cesaretleri yavaş yavaş tarihe karışıyordu. Bağdat'ın, Şam'ın sakallarına kına, gözlerine sürme çeken şehvet-perestleriyle düşe kalka, yayık yüzlü sahra delikanlıları da yavaş yavaş sakallarını kınalamaya, gözlerine sürme sürmeye özenmişlerdi.

Ordu bugün adeta “Şam-ı Şerif'in” çarşısının bezirgânlarından müteşekkil imiş gibi garip enmüzecelele dolmuş idi.

Ah.. Muhakkaktı bu..

Gürkan görüyordu bunu!

Görüyordu ki, şehvet, refah, kadın, musiki, kumar, aşk, para ve mücevher, tezeyyün, telebbüs.. Bütün bu, en son muasır incelikler, ordusunda bir salgın haline gelmişti.

Ve bu salgın umumileşmişti de..

Eh.. Eğer bu iş biraz daha önüne geçilmezse başına büyük bir çorap örebilirdi.

Kıpçak atlılarını kadından, kumardan; aşktan, mücevherden, tezeyyünden ve telebbüsten uzaklaştırmak lazımdı. Aksi takdirde vaziyet pek feci olurdu.

Bu, o uzun ve yorucu harp ve darplarla kazanılan büyük neticeyi bir an içinde mahvedebilirdi. Bunun önüne bir an evvel geçmek lazım gelirdi.

Aksi takdirde büyük Tatar Saltanatı, çok geçmez, göçer, maziye karışır, giderdi.

**O DEMİRDEN BİLEKLİ ZİNDE VE GENÇ KUDRETİN, DÖRT BİR
TARAF A İHTİRAS KIVILCIMLARI FIŞKIRTAN VE HER KIVILCIMIN
DÜŞTÜĞÜ YERDE SÖNDÜRÜLEMEZ YANGINLAR YARATAN
MEŞALESİ ŞİMDİ GÜR BİR KİLİSE KANDİLİNDEN BAŞKA BİR ŞEY
MİYDİ?**

İşte Roma.. İşte Makedonya, işte Cengiz Han'ın ölü saltanatı..

Bunlardan hangi birisi meydanda idi?.

Roma mı?

Makedonya mı?

Yoksa.. Cihangir Han saltanatı mı?

O Cengiz Han saltanatı ki, akan, coşan, kaynayan istilâkâr savleti önünde
“Sedd-i Çin bile bir mania olamamıştı..

Hey.. Hey!.

Hey gidi hey!

O eski camlar şimdi bardak olmuştu. O eski saltanatların yerlerinde şimdi
yeller esiyordu!

Nerede kalmıştı o, Büyük İskender-i Rumi'nin ta Hint illerine karar-ı korku
saçan şevket ve satveti:

Sâhân-ı şevket ve satveti!

Nerede kalmıştı Cengiz'in haşmeti?

Bir zamanlar bin bir yıldırımlı bir fırtına gibi önüne geleni kasıp kavuran
Timuçin, artık dimağlarda güçlkle canlanabilen sönük bir hatıra değil miydi?

O Roma? O büyük Roma? Çelik gövdelerini pırıldata pırıldata bir zamanlar
zaferden zafere ulaşanların büyük Roma'sı, nerede kalmıştı?

Ne olmuştu Roma?

Ondan artakalan, şu meflûc Şark İmparatorluğu değil miydi?

O, demirden bilekleri zinde ve genç kudretin, dünyanın dört bir tarafına
ihtiras kıvılcımları fişkirtan ve bir kıvılcımın düştüğü yerde söndürülemez yangınlar
yaratan meşalesi şimdi kör bir kilise kandilinden başka bir şey miydi?

Öyle bir kilise kandili ki, her an İklim-i Rum Sultanı'nın ciğerlerini
boşaltacak bir zeffiri ile sönmeye mahkûmdu.

Bütün bu muhteşem saltanatların inkırâzı sanki birbirinden pek aykırı pek
mütezat şartlarla mı olmuştu?

Bunların hepsini mahveden, kahreden sanki birbirinden başka şeyler miydi?

Cengiz'in oğullarına en son darbeyi indiren kendisi idi.

Bu ulu cihangirin son vârislerini pek yakından tanımıştı.

Bunlar, kılınçtan çok ziyade, kadınların, genç delikanlıların, pûselerin ve nîvmin kurbanı olmuşlardı.

Garbî Roma da böylelikle ölmüştü. İskender-i Rumî'nin ölümünü takip eden büyük Makedonya İmparatorluğu inhilâli de böyle olmuştu.

Eh.. Tarihin göz önünde bulundurduğu bu vakalardan ibret almak lazımdı.

Mazaallah hiç beklenilmedik bir anda, neler.. Neler olmazdı!

**BİZZAT KENDİSİ, BİR ZAMANLAR, KIZ KARDEŞİNİ TEZVİC ETTİĞİ
ADAMI KATLEDEREK MEVKİ-İ İKTİDARA GEÇMİŞ, BAŞINA TAÇ,
BELİNE MURASSA SEYF KUŞANMIŞ DEĞİL MİYDİ?**

İnsan, bilhassa bir hükümdar olursa, hiç kimseye emniyet etmemek gerekti.

Kurultay azası da olsa, basit bir sıra neferi de olsa, kadın, erkek, çoluk çocuk, zî-ruh bî-ruh da olsa herkesin düşmanlığından korkulmak gerekti.

Faraza şu aksakallı başbuğ..

Faraza Çelik Noyan..

Faraza şu serdar Ulu Tekin.. Bir gün insanlık karşısında tehlikeli bir rakip rolü oynamaya kalkışabilirdi!

Olmaz olmazdı.

Hem efendim. Misal meydanda idi.

Bizzat kendisi, bir zamanlar kız kardeşini tezevvüç ettiği adamı katlederek mevki-i iktidara geçmiş, başına taç, beline murassa seyf kuşanmış değil miydi?

Öyle bir devirde yaşanıyordu ki, en ufak bir lakaydı, basit bir ihtiyatsızlık insanın bütün emellerini, bütün mevcudiyetini bir an içinde mahv ve harap edebilirdi.

Evet.. Sarîh ve kâfi idi.

Tatar ordusunu ıslah etmek devri gelmiş ve belki de hatta geçmişti.

Son derecede seri hareket etmek, son derece şedid ve tedhişkâr olmak lazımdı.

Mazaallah ordunun basit bir ihlali tasavvur edilemeyecek derecede feci akıbetler doğurabilirdi.

Kıpçak süvarisi, nihayet gayesi meçhul, endişeleri meçhul? His ve fikri madûm bir tuhaf kukla idi.

Birisi ona düştü müydü.. Artık oradan ötesini düşünen olmazdı.

**SEVKÜL-CEYŞ MERKEZİNDEN, HAKİKİ ÜSSÜNDEN FERSAHLARCA
UZAK BİR YERDE SERSERİ BİR ORDU. TATAR SALTANATININ İŞTE
ŞU DAKİKADAKİ HAKİKİ MANASI BU İDİ!**

“Azerbaycan’da” ihtilal hazırlıkları, Irak’ta ihtilal hazırlıkları. Sonra zaferlerine mağrur, mağlubiyet denilen büyük zilletten vareste bir Yıldırım Bayezid..

Ve onun teskini güç, hırs ve kini..

Sultan Celayir..

Yusuf Han Karakoyunlu.

Ve bütün bunların; bu her biri başlı başına korkunç kâbusların karşısında her dem inhilale amade bir ordu..

Bu muydu büyük Tatar Saltanatı’nın kıymet ve ifadesi? Bundan mı ibaret olacaktı; o yüzlerce seferin, yüzlerce, binlerce zaferlerin neticesi?

Ah.. Bu vaziyette bulunan bir hükümdar elbette ki korkardı.

Ve Timur korkuyordu.

İşte bunun için korkuyordu.

Büyük Tatar Saltanatı’nın iç yüzü işte bundan ibaretti.

Bütün dünyayı korkutan istila ordusunun manevi vaziyeti işte bu idi.

Bereket versin ki, bunu bilen yalnız kendisiydi. Yalnız Timur Han biliyordu ki;

Semerkant Saltanatı ve ona baş eğen bütün mağlup iklimler ve hatalar birbirlerine her an kopması mümkün ve muhtemel bir pamuk ipliğiyle merbut bulunuyordu.

Ah.. Bu böyle idi işte..

Bütün dünyanın gözü önünde koskocaman bir dev, kıpkızıl bir ifrit bir ejderha gibi hayret saçan Timur işte böyle içi kof bir heyelandan ibaretti.

Hiç insan bu vaziyette bulunurdu da düşünmez ve korkmaz olur muydu?

Fil-vaki Yıldırım'a gönderdiği mektubunda gayet sert bir lisan kullanmaktan çekinmemişti. Fakat bu nihayet bir blöftü. Yıldırım derhal harbe kıyam edecek olsa pek berbat bir küreyveye düşmüş olacaktı.

Sevkül-ceyş merkezinden, hakiki üssünden fersahlarca uzak bir yerde serseri bir ordu..

Tatar Saltanatı'nın işte şu dakikadaki hakiki manası bu idi.

Eğer İklim-i Rum Sultanı bir an evvel Azerbaycan ve Irak'ta bir isyan çıkarmaya muvaffak olursa Timur'un büyük gemisi şapa oturmuş olacaktı.

AZERBAYCANLILAR VE IRAKLILAR KANSIZ ADAMLAR DEĞİLLERDİ.

BUNLAR, DAMARLARINDA YAKAN BİR KAN DOLAŞAN MERT VE CENGAVER BİR KAVMİN EVLATLARI İDİLER..

Azerbaycan'ı ve Irak'ı nasıl zabt ettiklerini bir o, bir de Allah'ı biliyordu. Hem o zaman bu mağlup memleketlerin içinde bin bir dâhili entrika, bin bir kardeş kini çarpışmakta idi.

Halbuki şimdi... Şimdi vaziyet hiç de böyle değildi.

Müşterek düşman karşısında münferit ve müteferrik kinlerle ihtiraslar birleşmişler, bir tek mecraya akmışlardı; ve bu, şayan-ı hayret bir süratle olmuştu.

Sanki sözleşmişlermiş gibi, sanki uzun uzadıya baş başa verdikten sonra söz birliği etmişlermiş gibi Azerbaycan'da ve Irak'ta senelerce, asırlarca birbirlerini

yiyeceklerini birbirlerinin kanlarını akıtanlar birdenbire kinlerini ve gayzlarını unutmuşlar ve kucaklaşmışlardı.

Timur aynı zamanda siyasi bir adımdı da.. Zabtedilen memleketlerin en iyi idare edilebilecekleri tarzı bilmez değildi.

Biliyordu ki; târ ve mâr edilen bir devlet, esarete ancak dâhili teşettütlerin devamı müddetince baş eğebilir.

Azerbaycanlılar ve Iraklılar, kansız adamlar değillerdi. Bunlar damarlarında yakan bir kan dolaşan mert ve cengâver bir kavmin evlatları idiler. Bunların ecnebi istilasına baş direyememeleri için bir tek çare vardı:

O da gerek Azerbaycan'da, gerekse Irak'ta milli bir ittihâd husûlüne meydan vermemekti.

İlk zamanlarda Timur, çok memnun bulunuyordu. İstilasını altında inim inim inleyenlerin birbirlerini gırtlaklamak için fırsat kolladıklarını görüyor, Ali ile Veli arasındaki buğz ve gayzın kendi ekmeğine yağ sürdüğünü hissediyordu. Lakin bu uzun müddet devam edememişti. Esirleri birdenbire birbirlerine el uzatmışlar ve bir an içinde birini öbüründen ayıran, uzaklaştıran ihtikâr uçurumunu ortadan kaldırıvermişlerdi.

Ah!. O kadar çok çalışmıştı, o kadar çok çalışmıştı ki.. Paralar mı dağıtmamıştı, entrikalar mı çevirmemişti?

Eğer kardeş muharebeleri için sarfettiği gizli, ellerle tevzi ettirdiği paraları hesap etmek lazım gelse idi; elde edilecek yekûn insanı hayretlere gark ederdi. Bir hazine sarf etmişti. Hazineler sarf etmişti.

Ali'ye "Kaç!" demişti, avuç dolusu altınlar dağıtmıştı. Veli'ye "Kovala" demişti; çuvallarla; çil çil sarılar serpmişti. Fakat ne Ali kaçmıştı, ne de Veli kaçması muhtemel bir Ali'yi kovalamak temayülünde bulunmuştu.

Hiç. Hiçbir şeyi yapamamıştı.

Ne bir Azerbaycanlı ne de bir Iraklı'nın müstevlinin körüklediği dâhili teşettütlere alet olmaya yanaşmıştı.

**FAKAT SİLAH ANCAK ETTEN VE KEMİKTEN GELEN TEHDİTLERE
KARŞI NAFİ OLABİLİR BİR VASITA İDİ.. KAFALARDAN GELEN
TEHDİTLER..**

Esir ülkelerin yoksul ve sefil bed-bahtları, insiyaklarından gelen bir vahdetle kucaklaşmışlar, sarmaşmışlar ve hep birden, yalnız bir kudrete karşı cephe almışlardı.

Tatarlar..

Ve.. Kıpçak atlılarının kılınçlarından ürkenler, şimdi Kıpçak atlarını ürkütebilecek bir kuvvet yaratabilmek istidadında idiler.

Hepsinin damarlarını yakan ezeli kin ve gayz şimdi bir tek mecrada birleşmiş ve bütün mecra içinde bu kin ve gayz bir tek hedefe doğru yuvarlanmıştı:

Timur Saltanatı..

Hem öyle bir süratle, öyle azgın bir süratle, öyle kudurgan bir süratle köpüre köpüre ilerleyen bir seyl meydana gelmişti ki..

Of.. Bunun karşısında ürkmeyecek değme yiğit mi bulunurdu?

Fil-vaki Timur yine bu tehlikeyi ber-taraf edebilecek kudreti kendisinde bulabilmişti.

Nasıl olsa, elindeki kuvvetle, ister Azerbaycan'da olsun ve isterse Irak'ta olsun herhangi bir isyanı doğmadan tepeleyebileceğini ümit edebilmişti. Ümit eylemiş ve hatta buna hazırlanmıştır bile.. İlk fırsatta istediği istikamete tahrik edilecek yüz binlerce kuvvet tahşîd eylemişti.

Fakat silah ancak etten ve kemikten gelen tehditlere karşı nâfi olabilir bir vasıta idi.

Kafalardan gelen tehditler silahla izale edilemezlerdi. İşte şu anda vaziyet böyle bir fecaat kesbeylemiş bulunuyordu. Azerbaycan'da ve Irak'ta kitlelerin insiyakından doğan aksül-amel ortak şuurlu bir hareket haline inkılap edebilecek bir istidad elde edebilmişti. Başsız Azerbaycan artık bir baş yaratabilmişti, kafasız Irak'ın artık bir kafası vardı.

Kara Yusuf'un tahrik edeceği bir isyan kolay kolay söndürülemeyecekti. Bilhassa o Kara Yusuf ki arkasını, Timur'un yegâne rakibi ve belki de düşmanı Yıldırım'ın hazinelerine ve ordusuna dayamıştı. O Kara Yusuf ki, uzun zaman gözünü çıkarmaya çalıştığı Sultan Ahmet Celayir'le bile artık müttefik olmuş bulunuyordu.

Binaen-aleyh Timur günden güne değil, saniyeden saniyeye büyüyen hayati bir tehlike karşısında kaldığına iman-ı tam ile kâni olmuştu. Ordu.. Ordusu? Ah!. Sağlam kafalı, iyi görüşlü bir asker gözü vardı "Gürkan'da". Ordusuna eskisi gibi fazla bel bağlanamayacağını adam akıllı görüyor, anlıyordu. Cepleri dolu, sırtları mükemmel; karınları tok adamları harbe cebretmek imkânı olan şeylerden değildi. Harp ve darp, hayati menfaatleri diplerinden, köklerinden baltalanmış kitlelerin umumi cûş ve hurûşuyla zafere ulaşabilirdi. "Kıpçak" ovalarında aç ve susuz yaşayanlar, Semerkant sokaklarında yalın ayak başıkabak dolaşanlar istila harpleri için misilleri bulunmaz, eşsiz unsurlardı.

Fakat karnı tok, sırtı pek, müzeyyen, mülebbes paralı ve ganî, Halep'te, Şam'da ve Bağdat'ta sefahat sürenler, ne yaya ok sürebilirlerdi, ne de boyuna pala çalabilirlerdi.

**...SALTANATIMIN TEMELLERİ SARSILIYOR, DÖRT BİR TARAFTA
YER YER YANGINLAR BAŞ GÖSTERİYOR.. GALİBA ESKİ KURDUN
İHTİYARLADIĞINI ZANNEDİYORLAR..**

Ortalık şimdi, adam akıllı aydınlanmıştı. Öteden beriden tek tük at kişnemeleri, horoz sesleri ve birkaç sarhoş öksürüğü işitiliyordu.

Timur'un ufku dalgın dalgın süzen gözleri bir an kapandı. Sağ kolu dirseğinde yavaş yavaş hareketlendi. Eli asabi bir hamle ile kırçıl sakallarına sarıldı. Sonra birden, Gürkan'ın korkuluğa dayalı vücudu dikleşti.

Bir iki adım geriye çekildi.

Gözlerini açmaksızın, elini sakalından çekmeksizin hafif hafif, düşünceli düşünceli başını salladı.

Uykusuzluktan kenarları köpürmüş dudakları kıpırdadı.

Dişleri müthiş bir hiddetle sıkılmış adamların sesiyle hükümdar-ı âzamin söylendiği işitildi.

-Vaziyetin vehametinden zerre kadar şüphe edilemez. Saltanatın temelleri sarsılıyor. Dört bir tarafta yer yer yangınlar baş gösteriyor. Bu hayra alamet değildir. Galiba eski kurdun ihtiyarladığını zannediyorlar. Herhalde böyle olacak! Zannediyorlar ki biz artık yıprandık. Zedelendik, kuvvetsizlendik... Zavallılar! Fil-hakika eski kurdun bugün dişleri birer birer düşüyor.. Doğru.. Fil-hakika ihtiyar kurdun kıllarına ak düştü. Doğru.. Doğru.. Evet, bunların hepsi doğru.. Lakin doğru olmayan bir nokta var. Bilmiyorlar, bilemiyorlar ki biz dişsiz de olsak, saçlarımız aklaşmış da olsa yine ısrabilecek vasıtalarından mahrum addedilemeyiz. Damarları kemikleşmiş ihtiyarlar, genç telakki edilmelidirler. Bizi genç addetmeyenler aldanırlar.

Birden gözleri açıldı ve ellerini tehditkâr bir eda ile göğe kaldırarak sesini yükseltti:

-Ah!.. Ah!. Aldanıyorsun Kara Yusuf! Aldanıyorsunuz ey bana diş bileyen düşmanlarım. Aldanıyorsunuz ey Sultan Ahmet'ler ve ey Azeri silahşörler.. Aldanıyorsunuz!

İklim-i Rum Sultanı'nda, bizim bileklerimizi bükecek kudret yoktur. Evet ondan korkanlar vardır. Fakat biz bir Şark İmparatoru değiliz. Aldandığınız nokta işte burası.. Biz ne bir Şark İmparatoru'yuz.. Ne de herhangi bir Anadolu Beyi! Karamanlılarla boy ölçüşeni bizi de tepeleyebilir farz ettiğiniz için aldanıyorsunuz!

Bir an düşünür gibi oldu. Başı titrek bir eda ile, fakat meçhul düşmanlarına meydan okur gibi sallandı ve sesi gök gürler gibi bir ahenk alarak devam etti:

-Ordumuzu istisgar edebilirsiniz! Kıpçaklı atlarımızı hiçe sayabilirsiniz. Tatar tir-keşlerinin kollarında adale kuvveti kalmamış olabilir. Tatar Başbuğları'nın beyinleri sulanabilir. Fakat bunların hiçbirisi bir mana ifade edemez Burada bir tek kudret vardır: Ben... Benim o yakan adam... Benim o öldüren, kahreden, galebe eden adam.. Tatar ordusu yoktur... Kıpçak atlıları yoktur... Anlaşıldı mı? Var olan benim.. Ben.. Timur galebelerini, zaferlerini yalnız kendisine medyûn olan büyük Timur! Ulu Timur! Gürkan ve sahib-kıran Timur! Anladınız mı ey Bayezid'ten medet umanlar?

**MISIR'IN ÂSÂR-DÎDE EHRAMLARINI BİR VURUŞTA HÂK İLE YEKSÂN
EDEBİLECEK BİR ŞİDDETLE YUMRUKLARINI SIKARAK ..**

Yüzünde iğrenç bir tebessüm, iğrenç ve müstehzi bir tebessüm belirdi. Elleri birden kalçalarına dayandı.

Bir deli gibi tımarhaneden yeni kaçmış; zincirlerinden yeni boşanmış çılgın, zırzır bir deli gibi gülmeye başladı..

Kahkahalarla güldü, güldü, güldü.

Fakat bu öyle bir gülüştü ki ne bir dost bundan neşe alabilirdi, ne de bir düşman korkutabilirdi bu gülüş.

Garip, gâh manalı, gâh manasız ahenklerle sarayın terâsesinde ihtizaz eden bir gülüş.

Manalı ve manasız.. Evet. Fakat manasızlığında mana; manasında manasızlık mündemic bir gülüş..

Esrarengiz, mana-âlûd bir gülüş... Tam bunun, bu adamın, şu şayan-ı hayret yaratılışın gülüşü..

Ve.. Güldü, güldü, güldü..

Neden sonra kahkahalarında bir yavaşlama sezilebildi.

O zaman, yumruklarına Mısır'ın âsâr-dîde ehramlarını bir vuruşta hâk ile yeksân edebilecek bir şiddetle havada daireler resmettirmeye başladı.

Timur'a bir hal olmuştu. Salladı yumruklarını...

Salladı..

Salladı..

Salladı..

Önüne yalın kılıç bir sürü düşman çıkmış bir adamın, can havliyle mezbuh-âne saldırışı gibi bir saldırıyla mevhum hayallere vurdu.

Vurdu.

Vurdu.

Sonra yine birden elleri kalçalarına dayandı.

Gırtlğını kazır gibi, yırtar gibi, gâh şeytani, gâh madeni kahkahalar fırlatmaya başladı.

Güldü.

Güldü.

Güldü.

Yine kahkahalarla güldü.

TEBASININ GÖZLERİNE ÜN SALAN TEHDİTKÂR FEVKALADELİĞİNİ TAKINARAK ELİNİ BELİNDEKİ HANÇERE ATTI

-KİM O?

Şimdi artık ufukta güneş, on üç rebiül-evvel çengeline adam akıllı yakasını taktırmış bulunuyordu.

Serin bir sabahın damarlarda kan kaynatan o tasavvur edilemez güzelliği ile Gürkan'ın gözleri önünde Halep yavaş yavaş uyanmaya başlamıştı.

Birden nalçeli bir kunduradan çıkan ayak sesleri işitildi.

Galiba merdivenlerden birisi çıkıyordu.

Timur ani bir cebr-i nefisle kahkahalarını kesti. Ve yine ani bir cebr-i nefisle o tebaasının gözlerine ün salan taklit edilemez sade ve fakat tehditkâr fevkaladeliğini takınarak elini belindeki hançerine attı:

-“Kim o?” diye bağırdı.

Bir ses, boğuk boğuk cevap verdi:

-Ben.. Gök Demir..

Ve evvela bir baş, onun arkasından bir çift geniş omuz, daha sonra ince belli, uzun zerre entarili bir vücut; mermer merdivenlerden terâsenin somaki murabbalı sathı üzerinde belirdi:

Bu genç bir adamdı. Sabah güneşinin kızıl ışıklarıyla pırıl pırıl parlayan çelik tolgası altında kalın kara kaşlarla gölgelenen bir çift abanoz göz, bunun çok zeki, çok çapkın ve pek zen-perest olduğuna işaret ediyordu.

Geniş ve ölçülü hatvelerle, dimdik ve vakur bir yürüyüşle ilerledi.

Timur'a tam on adım yaklaştı. Sağ elini kalbi üzerine bastırarak, hürmetkâr bir rükû ile eğildi. Belinde çok enli, uzun, ama pek uzun bir kılınç vardı.

Tam bir vustâî silahşör gibi giyinmişti. Üzerinde ziynet namına hiçbir şey yoktu. Sade, pek sade fakat bu sadeliği ile beraber pek kibar bir tarzda telebbüs eylemişti.

Kılıncının kını adi demirden mamuldü. Kabzası murassa değildi. Parmaklarında ne bir halka, ne bir yüzük vardı.

Çelik tellerden örülmüş bir zırhı; adi bir yün entari üzerine geçirmişti. Fakat entari o derece kibar, hareketi o kadar vakur idi ki; insan bunun asil bir adam olduğunda zerre kadar tereddüt edemezdi.

KAŞLARINI ÇATMIŞ, KİRPİKSİZ, ÇAPAKLI, ÇİPİL GÖZLERİYLE YİYECEK GİBİ BAKIYORDU..

Timur Han karşısında eğilmiş duran silahşöre şöyle bir baktı. Sonra vaziyetinden emin bir adam gibi, elini hançerinin kabzasından ayırarak:

-“Gök Demir!” diye söylendi. Doğrul!

Kibar tavırlı zırh-pûş, eğildiği gibi ahenktâr bir hareketle, yavaş yavaş doğruldu. Ve yine geniş ve mevzun hatvelerle ilerledi, şahın tam burnu dibine yanaştı.

-Ne var? Niçin geldin?

Bu suali soran Timur olmuştu. Gök Demir cevap verdi:

-Şimdi bir sâî geldi cihangir!

-Yaaa!

-Beli cihangir!.

-Nereden geliyor bu sâî?

-Meraga'dan cihangir..

-Meraga'dan mı?

-Beli..

-Fakat bu tuhaf bir iş.. Niçin gelmiş? Kim göndermiş bunu?

-Hüsrev Mirza.. Cihangir..

Timur Han ber-mutad gözlerini yumdu. Bu onun düşündüğüne delalet ederdi. “Hükümdar-ı âzam” düşünürken daima gözlerini yummayı itiyâd etmişti. Mamafih bu düşünce galiba uzun sürmemişti ki Timur'un gözleri birdenbire açıldı. İki eliyle bıyıklarını asabi asabi burarak sordu:

-Peki.. Gök Demir! Nerede bu sâî?

-Aşağıda cihangir!.

Timur, silahşöre şöyle bir baktı; ve birdenbire muhaverenin mevzusunu değiştirerek garip bir sesle bağırdı:

-Âlâ.. Lakin benim burada bulunabileceğimi nereden anladınız?

Bu, Timur Han'ın maiyetine ne derece emniyet ve itimadı olduğunu gösteren bir misaldi.

Öyle ya.. Burada bulunacağını nereden tahmin etmişlerdi? Nasıl olmuştu da kendisinin üçüncü katta bulunduğundan haberdar bulunuyorlardı?

Yoksa kendisi, daimi bir tecessüs altında bulunduruluyordu.

Üst kata çıkarken yolda hiç kimseye rastgelmemişti. Hem öyle bir saatte dairesinden çıkmıştı ki, bu saatte herkesin derin bir uykuya dalmış bulunması lazım gelirdi. Acaba bu, bir casus muydu?

Kaşlarını çatmış, kirpiksiz, çapaklı ve çıpıl gözleriyle yiyecek gibi bakıyordu.

Gök Demir, bu vaziyetten galiba işkillenmişti ki birden cevap veremedi.

Gürkan سوالini tekrarladı:

-Hee? Benim burada bulunabileceğimi nereden anladınız?

Zırh-pûş silahşör; soğukkanlılıkla:

-“Tahmin etmiştim cihangir!” diye mırıldandı.

Bu Timur’u tatmin etmemişti. Mamafih ilerisine gitmedi.

-“Âlâ..” diye söylendi.

Ve sonra birden tabiileşerek emretti:

-Hüsrev Mirza’nın sâîsi hemen buraya getirilsin..

**YILDIRIMLA VURULMUŞ GİBİ KENDİSİNİ YERE ATTI. SECDEYE
VARDI. RÜTBESİZ SİLAHŞÖRLER (SEMERKANT) SULTANINI BÖYLE
SELAMLARLARDI!**

Gök Demir, derhal soldan geri indi. Koşar gibi yürüyüşle uzaklaştı. Merdivenleri dörder dörder atlayarak indi.

Ve.. Tam bir dakika sonra yanında iri yarı bir adam olduğu halde tekrar terâsenin üzerinde belirdi. Ulu Tatar hâkim bir el hareketiyle sâîye yaklaşmasını emrederek haykırdı:

-Gel!

Bu, dana derisinden bir hırka-yı lâbisti. Belinde enli, fakat kısa bir kılınc vardı. Bir kılınc değil. Daha doğrusu, büyücek bir pala..

Yalın ayaktı. Donunun paçalarını dizlerine kadar sıvamıştı. Omuzlarına kadar çıplak kollarının tenini görmek müşkildi. O derece kıllı bir vücudu vardı ki.. Oh! Bu bir hiç şüphesiz adam değil bir maymundu.

Timur’un iradesini işitir işitmez koşu koşu ilerledi. Ve tam şahın yanına varır varmaz, birden tıpkı yıldırımla vurulmuş gibi kendisini yere attı. Secdeye varmıştı. Rütbesiz silahşörler büyük Tatar’ı böyle selamlarlardı.

-Doğrul! Bu emri Şah Timur garip bir gayz ile dişlerini sıkarak vermişti.

Sâî derhal ayağa kalktı. Ve ani bir hareketle elini göğsüne daldırarak sahtiyan bir zarf çıkardı. İki eliyle tutarak üst üste üç defa öptükten sonra, sol dizini yere değdirdi. Sonra kollarını kaldırarak zarfı Semerkant Sultanı’nın hâk-pâyine ref etti!

Gürkan hiçbir kelime söylemeksizin sahtiyan zarfı sâînin elinden aldı.

Acul bir tavırla üzerini saran kırmızı ibrişimi kopardı. Yırtar gibi bir hamle ile açtı. Mazrufu çıkardı.

**PARMAKLARININ UÇLARINA NAR-I BEYZA HALİNE GETİRİLMİŞ
İĞNELER DALDIRTTIM. ŞİMDİ HER GÜN BÜYÜK KALENİN MERKEZİ
YAĞLI KAZIKLAR..**

Gök Demir bir kenarda put gibi dimdik duruyordu.

Yüzünün ne bir hattı kıpırdanıyor; ne de gözkapakları bir an gözlerinin yorgunluğunu dinlendirmeye yeltenebiliyordu.

Sâî el-an yerden kalkmamıştı.

Orada, diz çöktüğü yerde, diz üstü kalmıştı.

Semerkant ilinin tâc-darı mazrufu süratle açtı.

Gözlerini satırlar üzerinde gezdirmeye başladı.

Mamafih uzun uzadıya okumak, her tâc-dar gibi Timur'un da pek sevdiği şeylerden değildi. Fil-hakika bu adam, şu yakan, yıkan ve yakıp yıkarken zerre kadar teessür duymayan adam, ilme ve şiire az çok alaka duymuş bir insandı. Fakat herhangi bir kitabı eline alıp okuduğu ender tesadüf olunur hadiselerdendi.

Musâhibleri vardı. Kıraatçıları vardı. Onları karşısına alır, istediği kitabı onların ellerine tutuşturur, onlara okutur ve kendisi sedirine uzanarak dinlenirdi.

Binaen-aleyh, henüz üç dört satır okumadan başını kaldırdı:

-“Gök Demir!” diye haykırdı. Şunu al ve oku!

Zırh-pûş silahşör bu emrin tekrarına meydan bırakmadı. Büyük bir isticâl ile şahın yanına vardı. Hürmetkârane el uzattı. Nameyi aldı. Gür bir sesle ve kelimelere, satırlara menûs bir kâri süratiyle okumaya başladı.

İşte Hüsrev Mirza denilen adamın Timur'a ilam ve iblağ eylediği şeyler..

Gürkan!

Ellerinden öperiz. Atlılarım ve piyadelerim de ellerinden öperler. Malumun ola ki burada ahval son günlerde fevkalade vehamet kesbeylemiştir. Meraga'daki karargâhımız her an feci taarruzlara göğüs germeye hazırlanmaktadır. Azerbaycan'ın her tarafında garip bir galeyana hissediyoruz. Garip diyorum, çünkü bütün mesaimize rağmen bunun esbabını, istihdaf edegeldiği neticeleri teşhis mümkün olmadı. Son günlerde gizli gizli taarruzlarla karşılaşmaktayız. Gece, etraf karardıktan sonra Meraga civarında yaya veya atlı bir askerin dolaşmasına imkân kalmamıştır. Meçhul bir takım mütacâvizler beliriyor ve derhal yalnız yakaladıkları adamlarımızı katlediyorlar. Sıkı emirler neşrettim. Sokaklarda davullu münadiler gezdirerek halka bir tek askerimizin katli mukabilinde yüz şehirliyi astıracağı, oka dizdireceğimi ilan eyledim. Fakat bu tehditlerim hiçbir netice vermedi. Halkta için için kaynayan bir düşmanlık seziliyor. Şehrin ileri gelenlerinden bir çoğunu geceleyin tevkif ettirerek kalenin zindanlarına attırdım. İşkence ettirdim, dövürdüm, vücutlarına kızgın şişler sokturdum. Birçoklarının gözlerine mil çektirdim. Üç beş tane kadının dişlerini birer birer kerpetenlerle çıkarttım. Birkaç tanesinin parmak uçlarına nar-ı beyza haline getirilmiş iğneler daldırttım, yine bir şey öğrenmek kabil olmadı. Şimdi her gün güpegündüz büyük kulenin üzerine yağlı kazıklar çaktırıyorduk ve bunlara, Meragalılar'ın gözleri önünde şehrin ileri gelenlerinden üç tanesini oturtuyorduk. Bu derece büyük bir tedhiş dahi matlub-ı neticeyi hâsıl edemedi. Yine bildiklerinden dönmediler. Yine geceleri, etraf kararır kararmaz boş avladıkları adamlarımızı katlediyorlar. Bunlardan bazılarının cesetlerini ele geçirebiliyoruz. Fakat birçoğunu bulmak dahi kabil olamıyor. Mamafih zannetmeyiniz ki alâ-melein-nâs yaptırdığım işkenceleri seyre gelenler kendi arzuları ile geliyorlar. Hayır Gürkan! Katiyen, böyle bir fikre zâhib olma! Halkı işkence yapılan büyük burcun yanına her gün cebren getiriyorduk. Bir alay süvari yalın kılıncı şehrin dört bir tarafına dağılıyordu ve muannid herifleri kırbaçlarla döve döve istediğim yere getirebiliyorduk. Binaen-aleyh hissediyorduk ki bunda bir fevkaladelik vardır. Muhakkak bu herifler bir söz birliği etmiş olacaktırlar. Müsellah bir kuvvete bu derece cebr ve işkence karşısında kafa tutmaları gösteriyor ki bunlar pek yakında umumi bir kıyam hazırlamakla meşgul bulunuyorlar. Meragalılar'ın öteden beri korkak adamlar oldukları nazar-ı dikkate alınırca tahminimin ne derece hakikate yakın olduğu tebeyyün eder. Gürkan! Bütün bunları ilave etmek isterim ki, geçen sene ve daha evvelki seneler muntazaman

toplayabildiğimiz bâclar da suya düşer gibi olmuştur. Meraga, muayyen müddeti iki ay geçtiği halde el-an taahhüt eylediği vergiyi tediye etmemiştir. Halbuki bu sene mahsulat pek bereketli ve halk pek keyifliydi. Bu dahi şayan-ı dikkattir. Binaenaleyh bu cihetleri iyice ve etraflıca tetkik ederek bize yeni talimat vermenize intizar ediyoruz. Şu ciheti de ilave ve tekrarı bî-lüzum görmüyorum ki; bu talimatın sürat-i mümkinine ile bize iblağı bir zarurettir. Maazallah boş avlanmak pek muhtemeldir. Bize baş direyen şehirlerin bütün gayretimize rağmen taannüdlerinde ber-devam olmaları pek yakında pek mühim hâdisât ile karşılaşabileceğimize delildir. Elllerinden öperim Gürkan! Atlılarım ve piyadelerim ellerinden öperler Gürkan!

İmza:

Hüsrev

Meraga'da Semerkant ve Mâverâ-yı Kafkas Muhafaza Süvarileri Başbuğu.

ÇIPLAK BACAKLI TATAR, BİR ÇEKİRGE ZIPLAYIŞIYLA DOĞRULDU.

TİMUR HÂKİM BİR SESLE HAYKIRDI:

-DEFOL

Name burada bitiyordu. Gök Demir işini bilen bir adam tavrıyla nameyi dörde büktü ve sağ elini kalbi üzerine basarak eğildi. Hükümdarına uzattı.

Böyle bir name karşısında bir tâc-dar ne yapar? Elbette iki elini başına basar, bir parça olsun düşünür... Değil mi?

Hata ediyorsunuz.. Timur'a bu muhayyel ve mevhum tehditler vız gelmişti galiba.. Ki ellerini kalçalarına dayadı.

Ve.. Bir tâc-dar olduğunu unutmuşmuş gibi, yanbaşında bir Tatar asilzadesi ve bir Kıpçaklı basit süvari neferi bulunduğundan gafilmış gibi kahkahalarla gülmeye başladı.

Güldü, güldü, güldü.

Bir şeytan gibi, cehennemden yeni kaçmış bir şeytan gibi madeni kahkahalarla güldü. Gök Demir Han ile sâî bakakalmışlardı.

Hiç böyle bir hal hayrete değmez miydi?

Elbette değerdı... Ve elbette ki Timur Şah'ın bu haline bakakalmışlardı.

Gürkan, neden sonra kendisine gelebildi. Kahkahalarını güçlükle keserek, yorgun yorgun bir kere nefes aldı sonra birden, o mağrur tavrını takınarak ordulara hükmeden gür sesiyle bağırdı:

-Pekala!.. Pekala! Öyle olsun..

Ve elindeki fildişi asa ile sâinin omuzunu dürterek emretti:

-Kalk..

Çıplak bacaklı Tatar bir çekirge zıplayışıyla doğruldu. Timur aynı hâkim sesle haykırdı:

-Defol!

Bu tek kelime, sanki Tatar sâiden bir devekuşu yaratmıştı. Meşin hırkalı adam uçmakla koşmak arasında bir gidişle merdivenleri boyladı. Şimdi Gök Demir'le şah, karşı karşıya kalmışlardı. Gürkan "Hükümdar-ı âzam-ı" asilzadeyi bir an süzdü. Sonra ani kararlar vermiş adamların çâlâkîsiyle ve büyük bir tekellüfsüzlükle genç adamın koluna geçerek;

-“Haydi... Gök Demir!” dedi. Beni daireme kadar götür..

Acul hatvelerle merdiveni boyladılar. Basamakları üçer üçer atladılar. Az sonra kurultaya mahsus büyük dîvân odasına dalmış bulunuyorlardı.

Timur Han azametli azametli ilerledi. Öküz kafası tahta yaklaştı; ve boynuzlardan birini mağrur bir eda ile kavrayarak bağırdı:

-Gök Demir Han! Başbuğlarımız davet olunsunlar! Kurultaya danışılacak işlerimiz var!

**ŞEHVİ-İ CEM AYINLERE SAHNE OLAN BÜYÜK VE ŞAHANE
SARAYLARI İLE CİHANIN DÖRT BİR TARAFINDA TESKİNİ GÜÇ
İHTİRASLAR UYANDIRAN “MERAGA..”**

Meraga..

Hüsrev Mirza..

Katiller, cinayetler! Şekilleri ve sebepleri meçhul taarruzlar, tecavüzler..

Tatar süvarileri, işkenceler, tırnakları sökülenler, merkezi burcun üzerinde çakılı kazıklar ve bu kazıkları iç yağlarıyla yağlayan sivri tepeli kırmızı külahlı korkunç cellatlar.. Parmaklarının uçlarına kızgın iğneler batırılan güzel Azeri kızları..

Ve nihayet yine Meraga.

Acaba bu Meraga neresi?

İzah edelim:

Meraga eski bir tarihin hatıralarını taşıyan Azeri şehirlerinden birisidir. Tebriz'in tam seksen fersah cenubunda ve meşhur "Sehend Kuh'un" eteklerinde kâimdir. Yanbaşında, Urmiye Gölü'nde munsabını bulan mini mini ve şirin bir nehir akar.

Ahalisi öteden beri kendi halinde yaşamakta ve işinden gücünden başka bir şey düşünmekle tanılan Meraga Suru'nun azameti, kalesinin bin bir hücumla göğüs germiş rasânetiyle kendisini tarihe perçimlemiştir.

Çarşısı, hamamları ve bu çarşının içinde harıl harıl çalışan, çalışkan ahalisiyle Meraga kurun-ı vusta bir arı kovanından farksızdır.

Zaferlerin, galebelerin, mağlubiyetlerle kahkari hezimetlerin gâh gâh dert ve belasını ve birçok defalarca zevk ve şâd-mânisiyle süren, tadan bu şehir Hülâgû Han'a pay-i taht olduğu günden beridir ki lâ-yemût, nadir, cihan beldelerinden biri olmuştur.

İlhanlılar zamanında "Meraga" pek büyük bir debdebe içinde çalkanır, pek şehvî-i cem ayinlere sahne olan büyük ve şahane saraylarıyla cihanın dört bir tarafında teskini güç ihtirasları uyandırır.

O devirlerde bir zevk, bir şehvet, bir haz ve sürûr mabedi idi. Meraga..

Ah Meraga.. Ah o devirlerin, ah o İlhanlılar'ın Meraga'sı!

Pay-i taht "Meraga.."

Evvel saltanatın yerlerinde şimdi yeller esiyordu.

Mamafih, bu beldenin bütün şöhreti fuhuş ve zinadan, saraylardan, debdebelerden, tantanalardan ibaret olmamıştı.

Nasrettin Tûsî'de buranın uzun zamanlar hemşehrisi olmuştu. Onun bina ettiği rasathane fil-vaki şimdi bir harabedir. Fakat ne olursa olsun bu büyük adam, içinde yaşadığı bir camiaya az şerefler bırakmış olamazdı.

Binalar bu arı kovanında baştanbaşa beyaz mermerlerden mamuldü. Şehrin pek yakınında Gürkan adı verilen bir köyceğiz vardı; ki bunun etrafı ser-apa mermer ocaklarıyla çevrelenmiş bulunuyordu. İşte Meraga kendisini bembeyaz eden mermer saraylar bu ocaklara medyundu.

Yalnız Meraga mı ya?

Bütün Azerbaycan şehirlerini ve bütün İran saraylarını yaratan sanatkâr eller; sanki eserlerini tespite hizmet eden mermerleri başka bir yerden mi ele geçirebiliyorlardı?

Bağlar, bahçeler, mehtaptan gümüş bambu alanlara melce-i kameriyeler, havuzlar, fiskiyeler, zevkler, saltanatlar, ihtiraslar ve kin ve gayzlar beldesi olan, Meraga, işte böyle bir yerdi. Bir zamanlar İlhanlılar'a pay-i taht olan Meraga işte böyle bir tarihin beldesiydi.

TİMUR, ORDUSUNUN BÜYÜK RÜTBELİ ÂMİRLERİNDEN PEK ZİYADE ÇEKİNİRDİ. “DÂÎYE-İ İSTİKLAL” DENİLEN BİR HASTALIK VARDI Kİ...

Tatar ordularının istila seyleri Azerbaycan'ı silip süpürdükten sonra, Meraga büyük neşesini, bütün zevkini ve her hususiyetini kaybeylemiştir.

Artık Meraga eski Meraga değildi. Artık İlhanlılar'ın tarihi pay-i tahtı, boynunda esaret lülesi, zilletle yerlerde sürüklenen bir sefiller beldesi olmuştu.

Ne zevki kalmıştı. Ne haz ve şehveti kalmıştı. Ne de o cem ayinlerinden bahseden kalmıştı.

Nasrettin Tûsî'nin rasathanesinden tutunuz; ta o zengin şehirlilerin beyaz gürkan mermerinden masnû saraylarına, kâşânelerine kadar; ve bu mükellef “Darül-

huzûz'lardan" tutunuz; ta kenar mahallelerin sakfi deşik kulübelerine kadar, şehir, kapkara bir mateme bürünmüştü. Tatar müstevliler, bu tarihi beldenin yağma edilmedik, talan edilmedik bir yerini bırakmamışlardı. Timur ordularının eline düşen her bed-baht belde gibi Meraga'da can, mal ve namus her şey Gânîliler'e piş-keş çekmişti.

Kılınç ve kırç darbeleri altında.. Ve bit-tab cebren, kahren, kerhen.

Ve bu, senelerce böyle devam edegelmişti. Timur Han Azerbaycan'a memur kıtaatını Meraga'dan idare ettiriyordu. Burada azim bir süvari kuvveti tahşid edilmişti.

Azerbaycan'ın hemen her tarafında yer yer, küme küme mevcut sayısı belirsiz Tatar sadları Kıpçak hezârları her yeni vaziyet karşısında buradan talimat alırlardı. Meraga'da mütehaşşid süvari kuvveti ise, her hadise önünde hassas olur ve istenilen yere Yıldırım gibi yetişirdi.

Hüsrev Mirza, işte bu süvari kıtaatının kumandanı, Azerbaycan işgal kuvvetler başbuğu idi.

Binaen-aleyh pek mühim bir vazifenin adamıydı. Timur bunun tecrübelerinden, zekâsından ve askeri kıymetlerinden her zaman sitayişle bahsederdi. Hiç kimseye emniyeti olmayan bu adamın, yalnız Hüsrev Mirza'ya karşı fazla teveccühkâr olduğu da görülüyordu. Buldukları yerde, kumandaları altındaki kuvvetleri ayartarak istiklal ilan etmelerini her zaman muhtemel gördüğü için Gürkan her altı ayda bir, ordunun büyük rütbeli âmirlerini becâyış ettirmeyi itiyâd eylemişti. Bu itiyâddan istisna edilen yegâne bahtiyar sahib-i seyf Hüsrev Mirza idi.

Bu, tabii pek yerinde olan bir adamdı. Nereye gönderilse, hangi işte memur edilse, vazifesini en kısa bir zamanda ve mutlaka muvaffakiyetle bitirirdi.

Hiçbir zaman, hiçbir yerde izhâr aczettiği görülmemişti.

Cesurdu.

Zeki idi.

Fedakâr ve kabiliyetli idi.

Öyle olur olmaz hadiseleri Timur'a bildirmeye lüzum görmez ani kararlarla ve kendi kendisine herhangi bir hadiseyi halleder ve ancak işini bitirdikten sonra hükümdarını meseleden haberdar eylerdi.

Binaen-aleyh "Hüsrev Mirza'nın" Kaan gözünde sahib-i kıymet olmasına bir mani yoktu. Bu adam işte ilk defa olarak bu gün "Gürkan'a" bir name yazarak talimat aramıştı. Demek ki muhtemel addettiği hadisenin azametinden tevehhüm eylemiş bulunuyordu.

Mektubunda da yazmıyor muydu ya?

Kendiliğinden neler neler yapmamıştı!

Asmıştı. Kesmişti. Tırnak sökmüş, dil kopartmış, yağlı kazıklara diri diri adamlar oturtturmuştu. Ve bütün bunları hiç kimseye hiçbir şey danışmaya lüzum görmeden yapıvermişti.

Demek ki vaziyette azim bir fevkaladelik vardı. Hüsrev Mirza'nın itiyâdlarındaki bu ani tahavvül açıkça bunu işrâb ediyordu.

Azerbaycan, dizginlerini koparmaya azmetmiş bir hâlisüd-dem Arap atı gibi şahlanmaya, sağa sola çifte sallamaya başlamıştı galiba..

Eh.. Bu takdirde İlhanlılar'ın pay-i tahtında pek ciddi işlere başlamak, Azerbaycan'ı yeni baştan zapt ve teshire kalkışmak icap ederdi.

Elbette bu böyle idi. Ve elbette bu böyle olacaktı. Timur Han buna mecburdu. Ve Gök Demir işte bu mecburiyetten ilcâsıyla idi ki başbuğları kurultaya davetle memur edilmişti

SÜRÜN! SÜRÜN! SÜRÜN!

**KİM BİLİR KAÇ BİN, KAÇ ON BİN, KAÇ YÜZ BİN HANÇEREDEN
ÇIKAN GÜR VE VAKUR BİR AHENK...**

Tam yirmi dört saat sonra... Ertesi gün.. Yani rebiül-evvelin on dördüncü salı günü..

Tan yeri yavaş yavaş ağarırken Halep Kalesi'nin büyük kapısı boğuk gürültüleriyle açılıyor.

Kim bilir ne zamandan beri yağ yüzü görmemiş paslı rezzeleri üzerinde mihverlenen kapı kanatları iri yarı yirmişer Tatar nöbetçinin adelerine isyan ede ede ve güçlkle râm edilebildiler. Arkalarına kadar dayanıverdiler.

Şehir garip bir uğultu içinde çalkalanıyor, yüksek binaların gölge saldığı dar sokaklarda, tolgaları ile mızrakları ve yalın kılınçları pırıl pırıl parlayan bir sürü asker kaynaşıyor.

Birden, demirci körüklerini andıran bir çift ciğer, bir insan hançeresinden şu kelimeyi, şu tek kelimeyi “Halep” Surları’na fırlattı:

-Sürün.²³⁴

Kim bilir kaç bin, kaç on bin ve belki de kaç yüz bin hançere, bu tek kelimeyi hep birden gür ve vakur bir ahenkle tekrarlamıştı; ki şehir, surları, kaleleri, burç ve bârûları ve saraylarıyla beraber yerinden oynuyor gibi oldu:

-Sürün! Sürün!

Akabinde dar sokaklarda bir kaçışmadır başladı. Parlak tolgalı zırhlı piyadeler, yalın kılınçlı Tatarlar, kocaman palalarını mağrur mağrur okşayan yalın ayak serden geçtiler yol ortalarından çekildiler. Yüzlerce davuldan çıkan gök gürlmesine benzer bir gürültü Halep’i ta temellerinden oynatacak bir şiddetle kulaklara çarpmıştı.

Bu, şah ile maiyetinin sarayı terk ettiklerine alametti. Az evvel arı kovanlarını andıran sokaklarda şimdi bir “Tıs” bile işitilmiyordu. Herkes çenesini kısmış, bir duvar kenarına sırtını vermiş, yerinde put gibi kımıldanmaksızın duruyordu.

Mesele basitti. Halep’in bu sabah, bu kadar erken uyanmış olması “Timur Han’ın” bir iradesi mukteziyâtındandı.

Dün gece, tam nısfül-leylde şehrin dört bir tarafına dağılan hassa süvarileri kıtaâtı birer birer dolaşarak “Cüz ü tamm” kumandanlarına büyük Tatar’ın bir iradesini tebliğ eylemişlerdi. Semerkant sultanı, ales-sabah içtimaya davet ettiği başbuğlarıyla tam yirmi dört saat, baş başa kalmıştı. Tam yirmi dört uzun saat, kurultay erkânı postları üzerinde çömele çömele hükümdarı dinlemişler, hükümdar

²³⁴ Tatarların harp narası.

ile münakaşa etmişler, hepsi birer birer ve her birisi ayrı ayrı muhtelif meseleler etrafında nokta-i nazarlar serd eylemişler ve nihayet nısfül-leyle yakın Timur Han'ın bir teklifini ittifak-ı ârâ ile kabul ve tasdik etmişlerdi.

Bu teklif kısaca şundan ibaretti:

İstila ordularının merkezini “Halep'ten” “Meraga'ya” nakletmek. Timur bunu elzem addettiğini söylemiş eğer pek yakın bir zamanda pek feci hadiselerle karşılaşmak istenilmiyorsa Halep'ten Meraga'ya bir an evvel yollanmanın çaresine bakılmasını ileri sürmüştü.

Tabi bütün bu içtima mevzusu teşkil eden yegâne esas “Hüsrev Mirza'nın” namesi olmuştu.

Azadan bir kısmı işte bu kadar ehemmiyet vermek doğru olamayacağını söylemişler, bir kısmı ise hararetle şaha taraftar kesilmişlerdi:

“Halep'ten” uzaklaşmak istemeyenler, Azerbaycan'dan gelen haberlerin sıhhatine emin bulunmadıklarını açıkça söyleyerek, mevhumâta itibarın doğru olamayacağına ısrar eylemişlerdi.

Diğerleri ise, kendini göstermeye başlayan çıbanın derhal dağılması lazım geleceğinde musir olmuşlardı.

Bunlar diyorlardı ki; eğer “Karargâh” Meraga'ya nakledilirse, her şeyden evvel umumi bir emniyet tesir etmiş olacaktır. Azerbaycan'da herhangi bir hareket mevcuttur. Yahut değildir. Bunu tetkikten evvel “Böyle bir hareketin vukusu muhtemel midir?” Bunun tetkiki icap eder fikrinde idiler.

Ne.. İlave ediyorlardı ki; eğer için için kaynayan bir isyan hakikaten hissedilebilecek bir dereceye gelmiş ise kati ve dipten bir temizlik yapmak lazımdır. Yılanı, ısırmasına meydan bırakmadan öldürmekten daha tabii ne olabilir?

Bit-tab bu sonuncular daha iyi düşünebilinilirdi. Fakat bu miyânda pek müfrit teklifler de yapılmıştı. Genç ve henüz kan dökmeye teşne, hâhişger bir takım başbuğlar, yalın kılınç Azerbaycan'ı taramak arzusunu gösteriyorlardı. Yani istiyorlardı ki, Kıpçak süvarileri hayvanlarını mahmuzlasınlar, palalarına, kılınçlarına asılsınlar ve “Tebriz'den” başlayarak bütün “Kara Yusuf” ülkesini bir baştan bir başa çiğnesinler, geçsinler..

Ve.. Çiğnedikleri yerlerde, artık ot bitmesin.. Koyunlar kuzulamasın..

Ve.. Geçtikleri yerlerde kadın, erkek, çoluk çocuk önlerine kim çıkarsa, kime rastgelirse kılınçları, palaları kimlere yetişebilirse kessinler, parçalasınlar!

Öldürsünler.. Öldürsünler ve öldürsünler!

Ve hep birden kana susamış, bir hoş ve hurûş ile, dîvân odasının duvarlarını birbirine çarptırarak bir hoş ve hurûşla bağırılmışlardı:

-Sürün! Sürün! Sürün!

**SIRTINA EN MUHTEŞEM ZIRHINI GEÇİRMİŞ, BAŞINA EN KIYMETTAR
MİĞFERİNİ TAKMIŞTI. BAĞDAT'IN EN MUTENÂ BİR ESER-İ SANATI
OLAN BU MİĞFER...**

Fakat itiraf edilmelidir ki büyük Tatar, bu müfrit delikanlı, başbuğlarına karşı pek taraftar, pek muvâfik bir lisan kullanmamıştı:

-“Kan mı?” diye sormuştu. Kan mı? Hâlâ mı kan? Hayır dostlarım! Hayır! Artık kandan ve ölümden dem vurmayınız... Dökülecek kanlar döküldü. Azerbaycan’da kır çiçekler bile, yabaniyeler bile renklerini değiştirdiler. Gelincikler gibi hepsi kıpkızıl renklerle yeşeriyorlar. Kan.. Ölüm.. Belki bizi üzerlerine savlete icbâr edecek yeni düşmanlarımıza gözdağı verebilir. Lakin Azerbaycan için Azerbaycan’ı bize dost edebilmek için kan?. Hayır hayır? Bu bî-lüzumdur. Bu bî-faydadır. Azerbaycan’ı kendimize ısındırmak lazımdır.

Faydalı olabilecek iş işte budur. “Meraga’ya” gideceğiz.. “Meraga’ya” gitmeliyiz.. Bunu istiyorum. Fakat Meraga’ya Azerbaycan’da kan dökmeye değil, Tebrizlilerin dostu olmak için gideceğiz..

Ve.. İşte ordu artık yola düzülüyordu. İttifak-ı ârâ ile kabul ve tasvip olunan karar bu idi.

Ve yola düzülen ordu, Timur Han’ın bu nokta-i nazarını tervîc eden bir azm ile ağırlıklarını hazırlamıştı.

Saraydan çıkan şah, Halep Kalesi’nin büyük kapısı önüne vardığı zaman ortalık tamamıyla aydınlanmıştı. Büyük Tatar sırtına en mükemmel zırhını geçirmiş,

başına en muhteşem tuğlu ve altın kakmalı miğferini takmıştı. Bu miğfer, Bağdat'ın en muhteşem bir eser-i sanatı olarak tanılıyordu. Büyük istilacı, Sultan Ahmet Celayir'in hazinelerini ele geçirdiği zaman buna tesâhub edebilmişti.

Etrafındaki maiyet-i hassasıyla Timur bu sabah o kadar mühîb, o kadar göz kamaştırıcı idi ki..

Davul seslerini işitir işitmez dar sokakların birer köşesine çekilen askerleri ona takdir ile, huşu ile bakakalmışlardı.

Oh.. Bu maiyet-i hassa cidden canlı bir azamet heykeli idi. Hepsi ser-âpâ zırhlara müstağrik bulunuyorlardı.

Hepsi kılınçlarını çekmişler, mahmuzlarını, atlarının karınlarına daldırmışlardı.

Hepsinin tolgaları üzerinde gümüş levhalara merbut yeşil tuğlar yelpazeleniyor, hepsinin gözlerinde ölümlerden yılmaz hakiki silahşörlerin her ere meydan okuyan, tereddütsüz erkekliği vel-fecr okuyordu.

**KURUTULMUŞ VE GERİLMİŞ BİR EŞEK DERİSİ İÇİN NE BÜYÜK
MAZHARİYET! CİHANI TİTRETEN BİR KUVVET, BÜTÜN O VELEH-
ENGİZ İKTİDARINI ŞU EŞEK DERİLERİNDEN ALIYORDU..**

Gök Demir, şahın yanbaşında duruyordu. “Timur’un” ikide bir kişneye kişneye şahlanan uç ayağı, sekmeli doru küheylanı ile bineği arasında tam bir at boyu mesafe vardı. Gürkan, Halep'in dar sokaklarında karıncalar gibi kaynaşan askerlerini bir an mağrur nazarlarla seyretti. Sonra, Gök Demir'e başıyla garip bir işaret verdi.

Bu galiba ordunun yürüyüşe başlama zamanı geldiğine delalet ediyordu; ki Gök Demir der-akab has süvarilerinin etrafını dâiren-mâdâr çevirmiş bulunan davulculara doğru elini uzattı.

Boyunlarına asılı büyük davulları her an gümbürdetmeye âmâde duran tablzenler hep birden tokmak kaldırdılar.

Az evvel kulaklar sağır idi. O dehhaş gürültü, şimdi daha büyük bir şiddetle tekerrüre başlamıştı. Atlar ürkek zıplayışlarla gemlerini dartakladılar. Of.. Bu ne cûş u hurûstu!

Hiç şüphesiz bu tabl-zenler, pek sanatkâr adamlardı!

Şu basit ve manasız aletten bu kadar coşturan bir musiki yaratmak az buz bir sanat eseri olamazdı!

Vuruyorlar, vuruyorlar, bir düziye vuruyorlardı.

Tokmakları kalkıyor ve mutarrid bir korkunçlukla havayı darbeleyen bu tokmaklar, davulların göbeğine iner inmez göklere meydan okuyan Tatar leşlerine yeni zaferlerden şevk, uzak ve ulaşılması güç diyarlardan koku getiriyordu.

Kurutulmuş ve gerilmiş bir eşek derisi için ne büyük mazhariyet!

Cihanı titreten bir kuvvet, şu anda görülüyordu ki bütün o veleh-engiz iktidarını, tokmaklanan şu eşek derilerinden alıyordu! Emr-i nevîni tam bir çeyrek saat Halep'i sarstı.

Sonra tokmaklar hep birden durdular. Sesler kesildi. Büyük Tatar'ın bir ikinci göz işareti üzerine Gök Demir Han'ın eli bir defa daha havaya kalktı. Muzaffer ordunun pür-gurur harp narası yüz binlerce göğüste birden körüklendi:

-Sürün! Sürün! Sürün!

Akabinde Timur'un atını mahmuzladığı ve doludizgin kale kapısından dışarıya uğradığı görüldü. Bunu maiyet-i hassa harekete gelen atları takip etti. Az sonra büyük ordu, Azerbaycan'a doğru yola düzülmüş bulunuyordu.

İKİNCİ KISIM

BURASI SABAHKİ MÜCADELENİN EN KANLI SAFHASINA SAHNE OLAN YERDİ. DOLU DİZGİN, OVAYI ORTASINDAN İKİYE BİÇER GİBİ AT KOŞTURAN SÜVARİLER..

Korkulu Rüyalar..

Hatırlıyoruz değil mi?

Elbette ki hatırlayacağız.

Bolu Beyi'nin adamları ile meçhul delikanlı arasında cereyan eden mücadeleyi hatırlamamak kabil mi? Hani şu Bolu Ovası'nda saatlerce devam eden kavgayı..

Güneş artık yakmıyordu..

Akşam üzeri..

Saman'ın ötesini berisini renkleyen gölgeler gittikçe koyulaşıyor.

Ovada ses, seda yok..

Ne meleyen bir kuzu.. Ne de kişneyen bir at..

Hiç, hiçbir şey yok.

Yalnız dere, yosma inhinalarla üzerine eğilen sükûd-ı dilleri şehvetle okşuyor, yalıyor.

İşte bu kadar.

Ötede beride bî-hareket uzanmış yatan birkaç ceset.. Ve ovayı yer yer benekleyen birkaç geniş kan lekesi göze batıyor.

Bunlar meçhul delikanlının kılıncından cehennemi boylayan, maiyet-i hassaya mensup haydut kılıklı serserilerdir.

Birden ta uzakta bir karartı belirdi.

Bir karartı... Gittikçe yaklaşan, yaklaştıkça büyüyen ve büyüdükçe şekillenen bir karartı..

Bunu bir ikinci, ikinciyi bir üçüncü ve sonra bunları hep birden küme halinde yaklaşan, büyüyen ve şekillenen karartılar takip etti.

Karartılar.. Evet.

Adlarını koyalım.

Süvariler.. Doludizgin, ovayı ikiye yarar gibi bir süratle at koşturan süvariler..

Ve bunlar, çok geçmeden Bolu Ovası'nın tam ortasına varıvermiş bulunuyorlardı.

Burası sabahki mücadelenin en kanlı safhasına sahne olan yerd.

Cesetler burada idi. Kan lekeleriyle yer yer lekelenen yer burasıydı.

Ve buraya gelir gelmez en önde koşan atın birdenbire durduğu görüldü. Süvarisi bir zıplayışta yere atladı. Cesetlerden birine doğru koştu.

Az sonra diğerleri de aynı yerde gem kasiyorlardı. Ve hepsi birden atlarından yere atladılar.

En öndeki atın süvarisi cesede şöyle bir göz atar atmaz boğa böğürüşünü andıran bir nara fırlattı ve akabinde pür-hiddet doğruldu.

-“Vay melun karı vay!..” diye bağırdı. Adamlarımı pırasa doğrar gibi doğramış ha..

Bu, Nurettin Veli'nin ta kendisi idi.

**ÇAKŞIRI, KUŞAĞI, HER YERİ KIPKIZIL KANA BULANMIŞTI.
BIYIKLARI PIHTILAŞMIŞ BİR KANLA BİRBİRİNE YAPIŞMIŞ,
DUDAKLARININ KENARINDAN BEYAZ BİR KÖPÜK..**

Yüzünde hayret, hiddet, kin, gayz, elli bin his birden iz salmıştı.

Hayret ediyordu. Elbette ki edecekti. Serçeden farksız bir kızın ardından saatlerce koşan adamları muvaffakiyetsizlikle avdet etmişlerdi. Buna hayret edilmez miydi?

Hiddet ediyordu. Elbette ki hiddet edecekti. Kuş elden kaçmıştı. Artık onu nerede bulabilirdi? Balsa bile eskisi gibi kapana kısırtmak için günlerce vakit ve fırsat beklemek lazım gelmez miydi?

Kindardı, gayz duyuyordu. Elbette ki kin ve gayz duyacaktı. Hassalarının en mükemmelleri bu yolda doğranıvermişlerdi!

İri yarı hassalardan biri uzaktan bağırdı:

-Bey.. “Recep” Ağa’mız da burada..

-Ne? “Recep’te” mi yaralı?

Nurettin bu sözleri büyük bir telaş ile söylemişti.

Ve süratle hassanın yanına vararak sordu:

-Nerede?

-İşte..

Hassa parmağıyla üç adım ötede yatan bir vücudu işaret etti ve sonra birden hayretle ve sevinçle:

-“Ah.. Ah.. Bey! Bey! Kımıldanıyor.. Kımıldanıyor..” diye bağırdı.

-Ne? Kımıldanıyor ha?

-Evet Bey..

Derhal koşuştular..

Recep hakikaten hafif hafif kımıldanıyordu.

st başı fena halde kanlanmıştı. Cepkeni, çakşırı, kuşağı, her yeri kıpkızıl bir kana boyanmıştı.

Omuzundan derin bir yara almıştı. Mamafih pek bitkin bir halde idi.

Gözlerini sımsıkı yummuştu.

Belli belirsiz nefes alıyordu.

Bıyıkları, pıhtılaşmış bir kanla birbirine yapışmış, dudaklarının kenarından beyaz bir köpük akıyordu.

“Nurettin Veli”, sağı kolu mesabesindeki bu adamın şu feci vaziyetini görünce yüzünü adam akıllı buruşturmuştu.

Derhal eğildi. şerik-i crmnn başını dizlerine dayadı.

Sol eliyle cepkenini açarak kalbini yokladı.

Hassa süvarileri bu hareketleri endişeli nazarlarla takip ediyorlardı.

Bey’in muayenesi uzun sürmedi. Birden, geriye döndü:

-“Haydi çocuklar!” diye bağırdı. şunu kaldırım.. Köşke nakledin!.

Bu emir derhal yerine getirildi.

**HİÇ BOLU BEYİ DENİLEN ŞU MENFUR YARADILIŞTA BÖYLE İNSANÎ
BİR DÜŞÜNCE TASAVVUR EDİLEBİLİR MİYDİ? ONUN OLSA OLSA BİR
TEK ENDİŞESİ OLABİLİRDİ..**

Recep'i elden ayaktan yakaladılar. Büyük bir dikkat ve itina ile sallasirt ettiler.

Hayvanlardan birine doğru yaklaştırdılar. Galiba, yaralıyı ata bindirmek niyetini güdüyorlardı.

Fakat Bey buna mümanaat etti:

-“Olmaz!” diye bağırdı. Yarası açılır.. Fazla kan zayi etmiş olur.. Zaten zavallının hali pek berbat..

Hakikaten bu tehlikeli bir iş olurdu. At sırtında sallana sallana Recep'in canı çıkması pek muhtemeldi.

Hassalar bit-tabii beyin emrine itiraz edemediler, çar-naçar yaya olarak yola düzüldüler.

Nurettin Veli, at üstünde büyük bir alaka ile onbaşının harekâtını tetkik ediyordu.

Acaba neden bu kadar itina gösteriyordu?

Recep'in hayatı kendisi için bu kadar kıymetli miydi?

Hayır.. “Nurettin Veli'ye” böyle bir his isnad etmek onda bir parça insanlık bulunduğuna kanaat etmek demektir.

Hiç Bolu Beyi denilen şu menfur yaradılışta böyle insani bir düşünce tasavvur edilebilir mi?

Onun bu anda tek bir endişesi vardır. Ve bu bir tek endişe fil-hakika Recep'in doğru dürüst köşke nakledilmesinden ibarettir.

Çünkü Nurettin, Recep'in ölümünü şu anda katiyen istememektedir.

Bunun sebebi de gayetle basittir:

Çünkü ovada cereyan eden hadisenin tarihçesini hassalardan öğrenmek kabil olmamıştır.

Çile Sirtı'ndaki son mücadeleden kurtulabilenler kendilerine yüzlerce meçhul haydudun hücum ettiğini iddia etmişlerdir.

Evet.. Yüzlerce meçhul haydudun...

Bit-tabı Bey buna inanmamıştı. Yüz tane müsellaah adam Bolu Kalesi'nin burnu dibinde harekete geçebilsin. Bey buna itimat edememektedir.

“Recep” öteden beri kendisinin en ziyade doğru özlü olarak tanıdığı bir adamıdır. Ve bu ana dek hiçbir zaman kendisini aldatmak cihetine gitmemiştir.

Güneş artık yavaş yavaş gözden silinmeye başlamıştı.

Yaralıyı incitmek için son derece aheste hatvelerle ilerleyen kafiye, hiç şüphesiz gece çok ilerledikten sonra köşke varabilecekti.

Binaen-aleyh, Bey saniyeden saniyeye kararın ufka bir nazar atfettikten sonra:

-Hey çocuklar!- diye bağırdı. Ben köşke bir an evvel ulaşmak mecburiyetindeyim. Siz yavaş yavaş Recep'i nakledersiniz.. Olmaz mı?

Hassalardan bu sözlere itiraza kimin cürret etmesi muhtemeldi.

Hiç şüphesiz hiçbirisinin değil.

-Emredersin Bey! diye yek-avaz bağırıştılar.

Nurettin, bir el işaretiyle maiyetine dört süvari tefrik etti. Ve hayvanını mahmuzlar mahmuzlamaz ovanın gittikçe koyulaşan boşlukları arasına dalıverdi.

**SARI SAÇLI, SARI PALA BIYIKLI ADAM GALİBA DİĞERLERİNDEN
DAHA EVVEL YATAĞINI TERK ETMİŞ OLACAKTI Kİ, GİYİNMIŞ,
KUŞANMIŞ VE HATTA..**

Yeraltında, Sarayı'nda..

Bu sırada Yeraltı Sarayı'nda bir harekettir başlamıştı.

Kim bilir ne zamandan beri biriken bir yorgunlukla saatlerce derin uykulara dalan meçhul silahşörlere birer birer yataklarından fırlıyorlardı.

Yer yer meşaleler yakılmıştı.

Burada yaşayanlarla, yerüstünde yaşayanlar arasında çok şayan-ı dikkat bir fark olduğu muhakkaktı.

Dışarıda herkes kararan hava ile beraber yataklarına girmeye hazırlanırken, bunlar birer birer yataklarından çıkıyorlardı.

Değil mi ya? Bunda bariz bir başkalık vardı.

Sarı saçlı, sarı pala bıyıklı adam, galiba diğerlerinden daha evvel yatağını terk etmiş olacaktı, ki giyinmiş, kuşanmış ve hatta kılıncını bile beline takmış bulunuyordu.

Hepsinin ilk işi birer birer gencin yatmakta bulunduğu sedire varmak oldu.

Endişeli, istifhamkâr nazarlarla birer birer delikanlıyı süzdüler.

Genç hiç kımıldamıyor, kesik kesik, fakat rahat rahat nefes alıyordu.

İki kız.. O iki güzel yeraltı papatyası yere serili şilteler üzerinde bî-hareket duruyorlardı.

İkisi de uyumamışlardı. İkisinin de gözlerinden uyku akıyordu. Belli ki yorulmuşlardı. Fakat ne birisinde, ne de ötekisinde gözlerini kapamak arzusu gözükiyordu.

Genç silahşörün hayatıyla pek yakından alakadar olmak, anlaşılıyordu ki artık ikisi için de tuhaf bir ihtiyaç olmuştu.

Sarı bıyıklı adam, kestane saçlı kıza göz ucuyla işaret ederek kafasını salladı:

-Nasıl?

-İyi.. İyice.. Mışıl mışıl uyudu. Yalnız birkaç defa sayıklar gibi oldu. O kadar..

-Ya.. Merhemden sürdünüz mü?

-Bir defa sürdüyduk ya..

-İyi ama yaranın iyileştiği nereden malum?

Kız bir lahza sustu. Fakat sonra işten anlayan bir tavırla gülümsedi:

-Be hey Ağa.. Hiç yarasından kan akmakta devam eden bir adam böyle tatlı tatlı uyuyabilir mi?

Sarı bıyıklı adam:

-Doğru.. diye mırıldandı. Haklısın..

Bu sırada delikanlıda küçük bir kımıldanış sezildi.

Genç uykusunu almış bir adam rehavetiyle bir iki gerindi.

Sonra, göz kapakları kırpışa kırpışa açılıverdi.

**GALİBA KENDİSİNİ BU ADAMLARA, BU ADAMLARI VE ŞU
KADINLARI KENDİSİNE, SONRA ŞU YERALTI SARAYI'NIN
SAKİNLERİNİ DELİKANLIYA RABTEDEN ESRARI..**

Uyanmıştı.

Yüzünde tatlı bir kırmızılık var.. Gözlerinin altında bel kemiği kırılmış bir yorgunluğun son izleri göze çarpıyor.

Hafif hafif gülümsedi.

İki güzel kız, sarı bıyıklı adam ve bütün pala bıyıklılar sedirin etrafına toplandılar..

Yirmi otuz ağız, birden sordu:

-Nasılsın?

-Nasılsın?

-Nasılsın? Nasılsın?

Bu tehalük, gösteriyordu ki şu genç silahşör bütün bu adamların nazarında çok büyük bir kıymetin sahibi idi.

Fakat bu adamlar, şu delikanlıyı neden bu kadar seviyorlardı?

Bu delikanlıyı, ki kendilerini bir türlü tanıyamıyordu.

Bu delikanlıyı ki şu muhitin yabancısı olduğu her hareketinden belli oluyordu.

Silahşörlerin, bu birbirlerinin omuzuna basa basa hep birden sordukları sayısı belirsiz suallere, genç toptan bir cevap verdi:

-İyyim ağalar. Sancılarım dindi gibi bir şey..

-Oh.. Oh.. Memnun olduk.. Oh.. Ya Rabb çok şükür sana!

Bu dua, bu sevinçli dua sarı bıyıklı adamın dudaklarından çıkmıştı.

Ve yine onun bir işaretiyle, henüz yüzlerini yıkamamış bulunan, henüz çapaklı gözlerinden uyku sızan iri yarı meçhul adamlar birer tarafa çekildiler.

Ağa, akabinde ikinci bir el işaretiyle genç kızları da sedirin kenarından uzaklaştırıverdi.

Delikanlı ile baş başa kalmak istediği görülüyordu.

Acaba neden buna lüzum görmüştü?

Galiba kendisini bu adamlara, bu adamları ve şu kadınları kendisine, sonra bütün şu Yeraltı Sarayı'nın sakinlerini delikanlıya rabteden esrarı birer birer dile getirecekti...

Elbette böyle olacaktı. Bunun başka bir sebebi olamazdı.

Nitekim, sedirin ayakları ucunda serili şiltelerden birini altına çeker çekmez, sakin ve yavaş bir sesle söze başladı.

Söze başladı ve derhal sadra girdi.

-“Delikanlı!” dedi. Şimdi seninle konuşabilecek bir haldeyiz. Sabahleyin sen yaralı idin, biz yorgunduk. Fakat şimdi sen az çok kendini toplamış bulunuyorsun... Biz ise adam akıllı uyku çektik.

Ve sordu:

-Bizim kim olduğumuzu hiç merak etmiyor musun?

Genç masum bir bakışla gözlerini Sarı Bıyıklı Ağa'nın gözlerine dikerek cevap verdi:

-Yook!. Katiyen..

**MERAK BİR NEVİ TECESSÜSTÜ.. MÜTECESSİS VE CASUS OLANLAR
YANI HER ŞEYE MERAK EDEN, KENDİSİNİ ALAKADAR ETMEYEN
HADİSELERİ ÖĞRENMEYE ÇALIŞANLAR..**

Hiç şüphesiz bu adam böyle cevaba intizar etmiyordu ve etmemekte de hakka ki yerden göğe kadar haklıydı.

Bir silahşöre bir takım meçhul adamlar yardım ediyorlar, hem de hiç ümit etmediği bir yerde ve bir zaman..

Sonra kendisini bir dağın ortasında açılan esrarengiz bir menfezden garip bir tahtez-zemin-i melce idhal ediyorlar..

Eh.. Bu silahşörün bu adamlara karşı az çok alaka duyması lazım gelmez mi?

Binaen-aleyh hayret etmişti. Ve bu hayretini gizlemeksizin sordu:

-Nasıl? Bizim kim olabileceğimizi hiç merak etmiyorsun ha?

Genç yine sakın sakın karşılık verdi:

-Canım ağa niye merak edeceğim... Neyi merak edeceğim! Ben, herkesin işine pek o kadar karışanlardan değilim. İnsanları ikiye ayırmada iktifa ederim. Dostlar ve düşmanlar. Dost olanlarla baş başa kalınır, konuşulur. Düşmanlarla baş başa gelinmez, vuruşulur. Sizin bana dost olduğunuz muhakkak.. Çünkü benim imdadıma yetiştiniz. Hayatınızı tehlikeye koydunuz, beni kurtardınız. Eh.. Bundan ötesini merak etmeye sebep yok! Siz belki iyi adamlarsınız. Belki değilsiniz. Belki yeryüzünün en fena adamlarsınız. Belki bu benim düşüneceğim bir cihet değil. Siz bana iyilik ettiniz, sizin kim olabileceğinizi fenalık ettiğiniz adamlar merak etsinler.

Bu cidden civan-merdane verilmiş bir cevap idi.

Ancak açık kalpli, mert yürekli insanlar böyle düşünebilirlerdi. Zaten yüzlerce adamın karşısında tek başına kılıncı çeken bir silahşörden başka türlü bir cevap beklemek manasızlık olurdu.

Merak bir nevi tecessüstü. Mütecessis ve casus ile her şeye merak eden, kendisini alakadar etmeyen hadiseleri öğrenmeye çalışan bir adam, biraz tuhaf bir enmuzec değil midir?.

Mamafih sarı bıyıklı adam, bu nokta-i nazardan taraftar olanlardan değildi galiba.. Ki ısrar ile bir defa daha sordu:

-Demek sen bizim kim olduğumuzu merak etmiyorsun?

-Katiyen..

Bu tek kelime, gencin ağzından erkekçe bir gurur alarak çıkmıştı.

Sarı bıyıklı adam;

-“Pekala.. Pekala..” diye mırıldandı.

Ve sonra sesini biraz yükselterek ilave etti:

-Pekala. Sen meraksız bir adam olabilirsin! Lakin bu benim sana anlatmak istediklerimi boğazıma tıkayamaz.. Sana sırrımızı, bizi, burada gördüklerini birbirlerine rabteden sırları tevdi etmeye mecburum.

Gözlerini garip bir tavır ile gencin gözlerine dikerek bir iki dakika durakladı. Anlaşılan muhatabını tetkik etmek istemişti. Genç:

-“Peki canım” diye söylendi. O halde söyle!

-Lakin evvela senden söz almaklığım lazım gelir.

-Nasıl söz? Ne sözü?

-Bize sadık kalacağına dair vereceğin sözü.

Genç bilâ-pervâ bir saniye düşünceye bile lüzum görmeksizin cevap verdi:

-Pekala Ağam.. Madem ki böyle bir söze lüzum görüyorsunuz.. O halde sizi temin etmek isterim: Her an, her zaman size sadık kalacağım.. Ölünceye kadar, gözlerim gece ile gündüzü tefrikten aciz kalıncaya kadar size sadık olacağım.. Sizin için yaşayacağım.. Sizin için öleceğim.. Çarpışmak lazım geldiği zaman beni en önde göreceksiniz. Kaçmak lazım geldiği zaman en geride ben kalacağım. Canınıza kastedecek düşmanlar her zaman evvela bana erişecekler. Hayatım, damarlarımdaki kan, beynim, aklım, fikrim, kılıncım, gençliğim, her şeyim sizin yolunuzda ve sizin için çalışacak...

Sarı adamın gözlerinde sevinç, bir yanardağ gibi lavlar saçtı. İki eliyle gencin yogandan dışarıya çıkmış bulunan elini yakaladı. Dostane bir tavırla sıktı, sıktı. Sonra ani bir hareketle bu eli dudaklarına yanaştırdı.. Öptü.

**BELLİ Kİ SEN ARSLAN SÜTÜ EMMİŞ BİR ER OĞLU ERSİN.. ARTIK
SANA HER ŞEYİ SÖYLEYEBİLİRİZ. ŞİMDİDEN SONRA SENDE SEN DE
BİZDENSİN..**

Delikanlı buna hayret etmişti.

Bu ne demektir?

Niçin, ne sebebe mini elini öpüyordu bu adam?

Gözlerini açtı. Muhatabını dikkatli dikkatli süzdü.

Sarı bıyıklı adamın büyük bu neşe ve sevinç içinde yüzdüğü görülüyordu.

Acaba ne olmuştu? Nereden menbasını almıştı bu sevinç?

Sakın verdiği cevaba sevinmiş olmasın..

Fakat bunda bir fevkaladelik var mıydı?

Gayet tabii bir iş yapmıştı. Kendisinden sadakat istemişlerdi. Elbette ki sadık olacaktı.

Madem ki kendisine dost olanlarla beraber bulunuyordu. Madem ki dostluk görmüştü. Elbette bu dostluğa dostlukla mukabele edecekti. Binaen-aleyh kendisinden istenilen sözü derhal vermişti.

Acaba bunda bir gayr-i tabiiyet, bir fevkaladelik mi bulmuşlardı?

Acaba kendisinin böyle bir sadakat sözü vereceğine evvelden emniyet edilmiyor muydu?

Sormak, bunları sormak istedi. Lakin pala bıyıklı adam buna zaman ve meydan bırakmamıştı.

Tatlı tatlı gülümseyerek:

-“Memnun oldum genç adam!” diye mırıldanmıştı. Memnun oldum.. Belli ki sen arslan sütü emmiş bir er oğlu ersin.. Artık sana her şeyi söyleyebiliriz. Sen de şimdiden sonra bizdensin!. Artık seni de kendimizden biliyoruz. Sana bizi birbirimize rabteden esrarı birer birer söyleyeceğim.

Gencin elini hararetle hararetle bir defa daha sıktı. Sonra iki eliyle pala bıyıklarını kavrayarak, birkaç saniye kadar düşünceye daldı.

Yeraltı Sarayı’nda tam bir sükûn hüküm sürüyordu.

Delikanlı hiç ses çıkarmaksızın bekledi.

Bakalım bu esrar nelerdi?

Herhalde, böyle herkesten uzak bir yerde yaşamının bir takım şayan-ı dikkat sebepleri olacaktı. Herhalde bu adamlar, hiç yoktan bir mesele için böyle yeraltına girmiş bulunamazlardı.

Yeraltında yaşamak, gizli yaşamak demekti. Gizli yaşayanların kendilerini başkalarından uzaklaştırmaları herhalde bir takım mühim endişelerden doğan bir ihtiyaç olacaktı.

Sarı bıyıklı adam; neden sonra:

-“Genç adam.” diye bağırdı. Dünyada en tatlı şey nedir bilir misin?

Ve anında kendi sualine garip bir hiddet ve asabiyetle sesini yükselterek yine kendisi cevap verdi:

-İntikam! İntikam!

**BEN VE ŞURADA GÖRDÜĞÜN ADAMLAR YALNIZ BUNUN İÇİN
YAŞIYORUZ.. ANLADIN MI? BİZİ BİRBİRİMİZE RABTEDEN SIRRIN
HEDEFİ İŞTE BUDUR!**

Dışlerini gıcırdatmış, yumruklarını sıkımişti.

Yüzü, kulaklarının ardına kadar al al olmuştu. Gözlerinde şimdi, insanın ödünü patlatacak pür-şiddet yıldırımlar çakıyordu. Ve.. Devam etti:

-İntikam! İntikam!.. Evet, genç adam!. İntikam! Yeryüzünde bundan daha tatlı hiçbir şey yoktur.. Anladın mı? İntikamdan daha tatlı hiçbir şey tasavvur edilemez.

Sağ elini üst üste bir kaç defa göğsüne vurarak bağırdı:

-Ve.. Biz.. İşte bunun için yaşıyoruz! Genç adam! Mert adam! Biz.. Ben ve şurada gördüğün adamlar, yalnız bunun için yaşıyoruz.. Anladın mı? Bizi birbirimize rabteden sırrın hedefi işte bu.. İntikam!

Bî-şuur bir hiddetle avazı çıktığı kadar haykırdı:

-İntikam! İntikam!.

Ağzından köpükler saçılıyordu. Burnunun delikleri açılıyor, kapanıyor, açılıp açılıp kapanıyordu.

Genç silahşör, hayretle bakakalmıştı.

Vay anasını be! Bu ne kızgınlıktı!

Bu ne kuduz bir hiddetti!

Kelimeler ağzından, her önüne geleni dalayan birer kuduz köpek gibi fırlıyorlardı.

Dilde bu kadar şiddetli bir ahenk alan intikam; kim bilir nasıl esrarengiz bir hikâyenin mevzusuydu.

Şüphesiz ki bu, böyle olacaktı. Ve muhakkak ki bu hikâyeye bir faciannın tarihçesi olacaktı.

Büyük bir alaka ile:

-Ağam.. “Sizi dinliyorum” dedi. Öyle hissediyorum ki, siz pek acı bir hatıradan bahsetmek üzere bulunuyorsunuz. Sizi ser-apa kulak kesilerek dinleyeceğim. Buna emin olunuz..

Ve.. Hararetli hararetli ilâve etti:

-Hem buna emin olunuz.. Hem de şuna emin olunuz ki anlatacağımız facia ne olursa olsun, hedefiniz ne olursa olsun düşmanlarımız şu andan itibaren benim de düşmanım. İntikamınız benim de intikamımdır.

**SARI BIYIKLI ADAMIN HİKAYESİ! HIÇ ÖLEN, ÖLDÜKTEN SONRA
CESEDİ PARÇALANAN VE YENEN BİR ADAM HAYATTA OLABİLİR
MİYDİ? BİR ÖLÜ DİRİLİYORDU..**

Sarı bıyıklı adam takdirkâr ve çok samimi bir nazarla genci süze süze anlatmaya başladı:

-Ben, tam yirmi seneden beri ayağını dünyadan kesmiş bir adamım. Beni şu anda herkes ölmüş biliyor. Ölmüş.. Parçalana parçalana, hançerlene hançerlene ölmüş bir adam cesedi Çile'nin yalçın kayalıkları arasına fırlatılmış, atılmış, kartallarla çakalların gagalarıyla pençeleriyle paramparça edilmiş bir adam.. Kim bilir hangi yırtıcı kuşun kursağına yem olmuş bir bî-çare zavallı bir kurban.

Terlemişti...

Belinden kenarları incilerle işlenmiş ipek bir çevre çıkardı. İyi terbiye görmüş bir asil aile çocuğu gibi kibar bir hareketle çevreyi alnında gezdirdi.

Yorgun ve yüreğinden vurgun bir eda ile devam etti:

-Dostlarım.. Şüphe etmiyorum.. Arkamdan ağladılar. Bu muhakkaktır. Muhakkak ki dostlarım, mezarı meçhul eski arkadaşlarına matem tuttular. Ölümünden keder, elem ve acı duydular. Düşmanlarım, şüphe etmiyorum.. Arkamdan sevindiler. Bu, muhakkaktır. Muhakkak ki düşmanlarım mezarı meçhul eski rakiplerine oynadıkları oyundan büyük bir zevk duydular. Elbette böyle olacaktı.. Çünkü ölümün, onlara hiç beklemedikleri, rüyalarında bile tahayyül edemedikleri hazineleri, ihtişamı, satvet ve şevketi bağışladı. Hiç böyle bir rakibin hiç böyle muhteşem miranlar bırakan bir rakibin ölümüne sevinilmez mi?

Bir an durdu..

Delikanlı, dakikadan dakikaya artan bir hayretle bakakalmıştı.

Hiç hayret edilmez olur muydu? Buna kim olsa hayret ederdi.

Nelerden bahsediyordu bu adam?

Servetten, hazinelerden, ihtişamdan, satvet ve şevketten...

Sonra da öldüğünü, sarp kayalıklar arasına fırlatılıp atılan cesedinin kuşlara kurtlara yem olduğunu söylüyordu.

Bu ne tuhaf, ne garip bir işti!.

Hiç ölen, öldükten sonra cesedi parçalanan ve yenen bir adam hayatta olabilir miydi?

Bir ölü... Diriliyordu. Yani bir bas-ü badel mevt mevzu bahisti.

Dini bütün bir müselman olmasına rağmen genç silahşör, doğrusu ya.. Bir türlü, bir insanın öldükten sonra tekrar dirileceğine kani bulunanlardan değildi.

Mamafih ne sesini çıkardı, ne de itiraz etti. Bit-tabii böyle bir yerde bu kadar büyük bir ciddiyetle söz söyleyen bir adamın hikâyesini boğazına tıkmak doğru bir iş olamazdı.

**BOLU'DA SALTANAT SÜREN DEREBEYİ BENİM BABAMDİ.. ONUN
BABASI, YANİ DEDEM, DEDEMİN BABASI VE PEK ESKİ ZAMANLARA
KADAR MERDİVEN KURABİLEN BİR TARİH..**

Bunun için susuyordu.

Sarı bıyıklı adamın tevakkufu uzun sürmedi. İncili çevresiyle birkaç defa daha alınının terlerini sildikten sonra, tabii ve sakin bir sesle devam etti:

-Hikâyem.. Oh!. Benim hikâyem.. Cidden fecidir. Genç adam.. Cidden fecidir.. Benim hikâyem. Ben öyle bir sergüzeştin kahramanıym ki, talihin, tesadüfün başıma yığıdığı, önüme çıkardığı binlerce felaketler eğer bir diğerini hedef ittihaz etmiş olsa idiler; böyle bir sergüzeştin benden gayrı kahramanı muhakkak çoktan ademi boylamış olurdu.

Lakin ben kırağıya karşı sırtı zırlı bir patlıcan gibi bütün felaketlerime karşı dayanabilecek kudreti kendimde bulabildim.

Gözlerinde garip bir hüznün dalgalandı. Gözbebekleri nemlenir gibi oldu. Hatta göz kirpikleri arasında bir iki damla yaş süzüldü.

Ağlıyor muydu?

Kim bilir?...

Fakat hayır! Ağlamıyordu. Ağlayan bir adamın yüzünde hazin ışımlar belirir değil mi?

Hayır hayır.. Sarı bıyıklı adamın yüzünde ne ufak bir çizgi, ne de küçük bir buruşuk bile görülüyordu.

Hayır.. Muhakkak ki ağlamıyordu.

Kirpiklerinden yanaklarına süzülen ve yanaklarından tekerlene tekerlene, yanık yüzünde nemli izler bırakarak çenesine doğru uzanan bu gözyaşları, sinirleri bozuk bir zayıf kalpli adamın ağlayışından çok ziyade, sinirleri sağlam, kudretli bir iradeye sahip bir erkek kin ve gayzına delalet edebilirdi.

Ve devam etti:

-Bir zamanlar “Bolu” bizim taht-ı hükmümüzde idi. “Bolu’da” saltanat süren Derebeyi benim babamdı. Onun babası, yani dedem, dedemin babası ve pek eski zamanlara kadar merdiven kurabilen bir tarih imtidâdınca biz “Bolu’ya” hükmetmiştik. Babam tasavvur edebilecek en iyi insandan daha mükemmel, daha haluk, daha yüksek ve nezih bir hüviyetti. “Bolu’da” onun ismi her zaman hürmetle, sevgi ile yadedilegelmişti. Bütün hayatı yalnız iyilikle geçmiş bir adam elbette sevilir değil mi beyzadem?

Delikanlı ister istemez tasdik etti:

-Elbette ağam.. Elbette..

Sarı bıyıklı adam bir iki defa derin derin iç çekti. Sonra:

-”Bolu’da” doğmuş olmadığınız anlaşılıyor. diye devam etti. Eğer “Bolu’da” doğmuş olsa idiniz derhal ismi hatırıma gelecekti ve siz onu rahmetle yad etmekte bu kadar tehir etmiş olmayacaktınız..

Bu biraz sitemkâr bir tarzda söylenmişti.

Delikanlı büyük bir tehalükle hatasını tazmine çalıştı:

-Allah gani gani rahmet eylesin!

**YA BUGÜNKÜ SERSERİ KİM? KİM O SERSERİ Kİ BUGÜN BABAMDAN,
DEDEMĐEN BANA MEVRUS SARAYLARDA, TAHTLARDA YAŞIYOR?
HAZİNELERİMİZE, ARAZİMİZE VE KALELERİMİZE..**

-Evet mert dostum.. Hakkın rahmeti onun üzerine olsun.. O büyük adamın üzerine ulaşsın Hakk'ın rahmeti.. Ki bana baba olmuştu, ki hayatımı ben ona medyunum. Yalnız hayatımı mı ya.. Hayatımın her safhası bin bir işkence ile dolu bütün tezahüratını.. Eğer o kadar iyi ve insan bir adam olmamış olsaydı, şüphesiz ki ben, bugün bana ait olması lazım gelen her şeyden istifade edebilecek bir vaziyette bulunurdum.. Ah! "Bedrettin Veli.." Ah! Sen neden bu kadar çok namuskâr ve faziletli olmuşsun? Neden? Neden?

Sesi yine tehditler saçan bir şiddet almaya başlamıştı. Gencin elini tutarak haykırdı:

-”Bedrettin Veli..” Mert silahşör! Bu ismi hiç işitmemiş miydin?

-Hayır.. Asilzadem..

-Hakkın var.. Nereden işitebilirdin ki.. Bu benim babamın ismidir.. Ailemizden Bolu'da saltanat süren son beyin, son derebeyinin ismi..

Yüzünde garip bir gülümseme hatlandı. Garip bir gülümseme.. Ağlar gibi, kusar ve parçalar gibi bir gülümseme..

Ve, başını sağdan sola, soldan sağa sallayarak devam etti:

-Ailemizden gelen en son derebeyi... Demiştım değil mi? Hata.. Büyük bir hata.. Ya bugünkü serseri kim? Kim o serseri ki bugün babamdan, dedemden bana mevrus saraylarda, tahtlarda yaşıyor? Hazineselerimize, arazimize ve kalelerimize tasarruf edebiliyor; adamlarımıza, süvarilerimize ve tir-endazlarımıza hükmetmekte zerre kadar tereddüt eylediği görülmüyor. Sanki o bir başka nesilden mi? Ah.. Şüphesiz ki o da bizden. O da bizden.

Asabi bir kahkaha, tıpkı bir engerek ıslığı gibi gırtlığını yırttı. Pos bıyıkları arasından fırladı.

O da bizden.. Elbette ki, o da bizden.. Bunun mutlaka böyle olması lazım geliyor.. Buna itimat etmeye mecburuz. Bunu söyleyen o! Kendisi! “Ben (Bedrettin Veli’nin) oğluyum” diyen o!. Alçak serseri.. O aslı, nesli meçhul haydut...

Vaziyetteki gayr-i tabiiik galiba kendi nazar-ı dikkatini de celpetmişti ki, birdenbire toplanır gibi oldu.

Bir iki saniye kadar kendini dinledi. Sonra sesini sakın ve tabii bir perdeye akort ederek hikâyesine devam etti:

-Evet.. Bugün “Bolu’da”, hüküm süren adam, aslı nesli meçhul bir serseriden başka bir şey değildir. Aslı meçhul, nesli meçhul bir serseri, bir gasıb.. Bolu Beyleri’nin hakiki varisi benim.. Çünkü Bolu’da hüküm süren Veli’ler Hanedanı’nın en son evladı benden başkası değildir. Ben “Bedrettin’in” hakiki oğluyum ve onun sulbundan dünyaya gelmiş benden başka hiç bir fert yoktur. Anladın mı beyzadem..

Belliydi ki, artık, sarı bıyıklı adam hikayesinin en can alacak yerlerine gelmek üzere bulunuyordu. Delikanlı büyük bir dikkat ve merak içinde idi. Sesini kesmiş nefes almaktan bile müctenib dinliyordu.

YAZIN ILICALAR YANINDAKİ KÖŞKTE, KIŞIN (BOLU) KALESİ’NİN BEYLERE MAHSUS OLAN DAİRESİNDE BEN HEP BABAMLA YANYANA YAŞARDIM..

Ve.. O, devam etti:

-Mamafih bu cihet zannetme ki Boluluların meçhulüdür. Hayır.. Bunu Bolu’da bilmeyen kimse yoktur. Herkes bilir ki bir insan-ı kâmil olan Bedrettin’in bir tek evladı vardı ve herkes bilir ki bu evlat bugün Bolu’da hüküm süren Nurettin’den bir başkasıydı. O halde nasıl oluyor da Bolulular çok sevdikleri bir adamın oğluna tâbi bulunmuyorlar? İşte sana anlatacağım hikayenin esas budur. Çünkü her Bolulu, Bedrettin’in hakiki oğlunu ölmüş addetmektedir. Ve her Bolu vatandaşı bu gencin ölümünü yani benim ölümümü der-hatır ettikçe acı acı feryattan kendini alamaz.

Alnını yine su gibi bir ter basmıştı. İncili çevreyi bir defa daha alnında gezdirdikten sonra sarı bıyıklı gözlerini kapayarak başını sallaya sallaya, meyus bir eda ile ilave etti:

-Ben ölmedim.. Tesadüf.. Bir tesadüf nasılsa bana yâr oldu. Muhakkak bir ölümden yakamı kurtarabildim. Fakat keşke ölseydim. O kadar çok eziyet çektim, o kadar çok sıkıntılar, sefaletler içinde yüzdüm ki.. Mamafih boşu boşuna vakit kaybediyorum. Sana asıl hikayemi anlatayım.. Ben şimdi tam otuz beş yaşındayım. Babamı gayetle iyi hatırlarım.

Annem, ben doğarken vefat ettiği için, annemi pek çok seven babam, bana misili ender görülür bir şefkatle sarılmıştı. Beni hiç bir zaman yanından uzaklaştırmazdı. Hemen her zaman benimle beraber bulunurdu. Yazın ılıcalar yanındaki köşkte, kışın Bolu Kalesi'nin beylere mahsus olan dairesinde, ben hep babamla yan yana yaşırdım. Mini mini atlarım vardı. Bana güzel kılınçlar, zarif elbiseler hediye ederdi. Bir söylediğimin, ikinci bir defa tekrarına lüzum hissedildiğini göremezdim. On birinci yaşıma bastığım güne kadar bu hayat böylece devam etti. Yapayalnızdım. Yalnız hizmetkârlarım, atlarım, silahlarımla ve bir de babam ile düşüp kalkıyordum. Hiçbir akranım yoktu. Bir arkadaştan mahrumdum. Bunu babama söyledim. Kaç kere sarayın pencerelerinden sokağa bakmış ve kaç kere sokaklarda birbirleriyle itişen, birbirleriyle dövüşen şehir çocuklarını hasretle, gıpta ile, kıskançlıkla seyretmişim. Onların belki servetleri yoktu. Belki onlar benim gibi giyinemiyorlardı. Benim gibi karınları tok, sırtları pek değildi. Fakat onların birer dert ortağı, birer arkadaşı, birer sevdikleri, seviştikleri vardı. Ve hissediyordum ki bütün yoksulluklarına rağmen onlar senden daha mesut yaşıyorlardı. Babam beni dinledi. Evvela bana hak vermişti; ki çok geçmeden sarayda bir ikinci çocuk görülmeye başladı. Bu, benden biraz kabaca idi. Birkaç yaş benden büyüktü. Merak etmişim. Acaba bu da kim? Kardeşim olmadığını biliyordum. Bir gün babam onunla beni tanıştırdı. Adına "Nurettin" diyorlardı ve beni atıma bindiren seyisin söylediğine bakılırsa kendisini evlatlık, veled-i manevi olarak saraya kabul etmişti. Sevinmişim. Oh! O kadar çok sevinmişim ki.. Tasavvur edemezsin beyzadem.. O kadar çok, o kadar çok sevinmişim ki.. Artık yalnız olmayacaktım. Artık benim de bir arkadaşım, candan bir yoldaşım olacaktı. Ve.. Saf ve derin bir muhabbetle bu çocuğa kendimi rabtettekte gecikmedim. Babam bana ne alıyorsa ona da alıyordu. Bana ne hediye ediyorsa ona da ediyordu. Çok geçmeden onun da benim gibi atları, onun da benim gibi kıymetli elbiseleri, mücevheratı ve sayisleri, uşakları olmuştu. İtiraf etmeliyim benden büyük olan Nurettin ilk zamanlarda cidden beni küçük bir kardaş gibi

sevmekte tereddüt etmemiştir. Ve böylece günler geçti. Böylece aylar geçti. Ve biz gün geçtikçe, ay geçtikçe, biraz büyüyor, biraz daha erkekleşiyorduk. Benim at uşağım, “Recep” isminde iri yarı bir adamdı. Ben bu adamı nedense çok sevmiştim.

Babam benim bir dediğimi iki ettirmediği için kendisine karşı fazla müteveccih bulunduğum “Recep’i” az zamanda ihya etmekte gecikmemişti. Uşağıma tarlalar vermişti. Civar köylerde arazi hediye etmişti. Bolu’da bir ev lütfetmişti. Daha neler neler.. Saymakta şimdi müşkilat çekeceğim için bu ciheti uzatmaktan vazgeçiyorum. “Recep” hemen her fırsattan istifade eder, bana bu Nurettin’i çekiştirirdi. Ona nazaran “Nurettin” görmemiş bir adamın çocuğuydu. Hem de namuşru bir çocuğu.. Anası her nasılsa recmedilmekten kurtulabilmişti. Buna sarayda bu kadar yüz vermenin doğru olmayacağını da ilaveden çekinmezdi. Hatta bir gün Nurettin’i bila-iltizam hayvandan düşürmüş, bacağının incinmesine sebebiyet vermişti.

Fakat ben, doğrusu ya.. Recep’e bir türlü hak veremiyordum. Felânın tevellüdü gayr-i meşru bazı esrar ile muhat imiş.. “Bana ne?” diye düşünüyordum. Öyle ya! Bu ciheti düşünecek ben değilim. Elbette ki Bolu’da hüküm süren babamın bu işlere aklı benden daha âlâ ererdi. Bolu’da cereyan eden hangi hadise vardı ki herhangi bir adam onu babam kadar iyi bilebilsin. Binaen-aleyh Recep’in Nurettin’e karşı hissettiği buğz ve gayza ben bazen lakayt, bazen de açıktan açığa aleyhtar oluyordum. Lakin kim bilir “Recep” neden bu çocuğa karşı ciddi bir düşmanlık hissetmişti? Bunu anlayamamıştım. Nitekim bu cihet daha el-an meçhulümdür. Evet.. Recep bir zamanlar düşman olduğu adama niçin düşman olmuştu? Buna neden lüzum görmüştü? Buna ben bir türlü akıl erdirememekteyim.. Nasıl akıl erdirebilirim ki; bir zamanlar kanına susadığını söylemekte büyük bir zevk ve haz duyduğu adamın, “Recep” şimdi şu dakikada hizmetkârıydı.

Bu cihet delikanlının da garibine gitmişti:

-“Hizmetkârı mı dediniz?” diye sordu.

-Öyle ya Nurettin’in maiyet-i hassa süvarileri bugün “Recep’in” emri altındadır. Yani benim at uşağım Recep, bugün sabık düşmanının hayatını muhafaza ile muvazzaftır..

-“Tuhaf!. Cidden tuhaf!” diye mırıldandı genç silahşör.

-Tuhaf ya. Her ne hal ise beyzadem. Bunu beyhude yere derinleştirmekte mana yoktur. Bu mevzu üzerinde ben o kadar kafa yordum; o kadar da kafa yordum ki.. Uykusuz geceler geçirdim, fakat bir türlü bu işin künhüne varamadım. Acaba Recep o zaman bu adama hakikaten düşmanlık hissediyor muydu? Yoksa ikisi birlik olmuşlardı da kendilerini birbirlerine düşman göstermekte bir menfaat mi kastediyorlardı! Bunlar bence halledilmiş degillerdir. Uzatmayalım da sadede girelim... Ha.. Ne diyordum? Evet, “Recep” fil-hakika “Nurettin’i” düşürtmüş ve ayağını incittirmişti. Hatta babam bana fevkal-hadd kızmış, “Recep’i” sıra dayağına çektirecek olmuştu. Bereket versin ben müdahale etmişim. Yoksa lâ-akall üç yüz değnek yiyeceği muhakkaktı. Bu vakadan tam üç sene sonra idi. Ben oldukça büyümüşüm. On dört on beş yaşında bir genç olmuşum. Nurettin ise bıyıkları terlemiş bir delikanlı olmuştu. “Recep” ile aralarındaki düşmanlık ber-mutad devam ediyordu. Lakin artık Recep ulu orta onun aleyhinde bulunamıyordu. Çünkü zaman geçtikçe Nurettin babamın teveccühünü kazanıyor adeta ondan hakiki bir evlat muamelesi görmeye başlıyordu. Fakat ne de olsa benim vaziyetim başka idi. Memlekette herkesten hürmet görüyordum. Tabiatıyla bu böyle olacaktı. Çünkü babamın yegâne erkek evladı idim ve zavallı babacığım gün geçtikçe ayağını çukura kaydırıyordu. Ben veliahtı idim. Yani müstakbel Bolu Beyi... Herkes gözüme girmeye çabalıyor, benden iltifat ve dostluk görenler şehirde kollarını sallaya sallaya dolaşıyorlardı. Nihayet beklenen o gayr-ı kabil-i ictinab dakika ulaştı. Bir gece yatsı namazından sonra gözlerini hayata yumdu.

-Nurlar içinde yatsın!

BUDALA! BUDALA! NE DE BUDALA İMİŞİM YA RABB! BİLSE İDİM Kİ BU GÖZYAŞLARI KADAR SAHTE, BU GÖZYAŞLARI KADAR ZORAKİ...

Delikanlı tehalükle devam etti:

-Evet genç adam!. Hakk’ın rahmeti onun, o her zaman mert ve asil olan babam “Bedrettin Veli’nin” üzerine olsun, ki hayatında ne bir karınca ne de bir mini mini kuş ondan fenalık görmemiştir. Ha.. Ne diyordum? Bir gece yarısı babam öldü. Ben bittabi fena halde muztarib ve meyus olmuşum. Herkesin bin bir dereden su getirerek yaptıkları ısrarlar pek beyhude oldu. Babamın yanağı yanında diz çöktüm.

Ağladım, ağladım, ağladım.. Nasıl ağlamazdım ki, annemi görmemiştim bana ikinci bir ana olan bu nuranî adamdan da artık ebediyen mahrum kalıyordum.

Belliydi ki, sarı bıyıklı adam sözlerinde çok samimi idi. Çünkü hikâyesinin burasına gelince, sanki şu anda dahi ölmüş babasının yatağı başında bulunuyormuş gibi hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı. Gözlerinden öyle bir seyl-i keder boşanmıştı ki, hiç şüphesiz bu ancak pek yürekten ve içeriden bir teessürün ifadesi olabilirdi. İncili çevre yine vazifesini görmekte gecikmedi. Gözler kurulandı. Alnını ıslatan ter damlacıkları bir defa daha silindiler. Yeraltı Sarayı'nın esrarengiz sakini, hikâyesine, tekrar bıraktığı yerden başladı.

Recep, benim gün geçtikçe samimiyet kesbettiğim bir dostum haline inkılap ettiği için yanı başımdan ayrılmamıştı. Evet, o artık benim at uşağım değildi. Bolu Sarayı'nda ve hayatta yegâne bakiyem olan adamdı. Nurettin de yatağın ayağı ucunda diz çökmüş ağlıyordu. Eeh.. Tabii, değil miydi ya! Elbette ağlayacaktı. Onun da ağlaması lazımdı. Çünkü ölen nuranî sakallı ihtiyar benden, kendi hakiki evladından daha çok ziyade ona nafi olmuştu. Kim bilir onu hangi çökük sakflı viraneden kaldırmış, zengin, muhteşem bir sarayın her kula nasip olmaz refahına kavuşturmuştu. Hüngür hüngür ağlıyordu, işitiyordum. Hafakanlarla boğula boğula ağlıyordu.

Sarı bıyıklı adam, hikâyesinin burasına gelince başından bir kâbus defetmek ister gibi elini kolunu sallaya sallaya silkindi, içini çekti. Sonra meyus bir sesle devam etti:

-Budala! Budala! Ne de budala imişim ya Rabb! Ah.. Bilse idim.. Bilse idim.. Bilse idim ki bu gözyaşları kadar sahte, bu gözyaşları kadar zoraki yeryüzünde başka bir şey yoktur. Oh.. Hiç şüphesiz o zaman işler pek başka olurdu. Muhakkak ki başka olurdu. Hadisat hiç şüphe etmem. Hiç şüphe etmem ki böyle cereyan etmezdi. Fakat nereden bilebilirdim; nasıl tahmin edilebilirdi ki babamın ölüsü başında, birisi sadık bir hizmetkâr, öbürü hayatında benden ve babamdan yalnız iyilik görmüş bir delikanlı... El ele versinler... Ve.. Beni, ortadan kaldırmayı tasmim etmiş bulunsunlar... Bunu nasıl bilebilirdim? Nasıl tahmin edilebilirdi bu mefsedet?

Bu son iki sual genci muhatap etmişti.

Sarı bıyıklı adam sanki bunlara cevap almak istiyormuş gibi gözlerini gencin göz bebeklerine dikerek bir müddet bekledi.

Hatta.. Bu suallerini musirâne tekrar eyledi:

Heee.. Beyzadem.. Nasıl bilebilirdim bunu? Hiç tahmin edebilir miydim?

Bit-tabii genç cevap vermedi. Neye cevap verecekti? Ne diyebilirdi ki? Dinliyordu. Dinlemekle iktifa ediyordu. Buna mecburdu.

Sarı bıyıklı adam sesini perde perde yükselterek adeta bağırır gibi, haykırır gibi hikâyesine başladı.

-Nereden tahmin edebilirdim ki “Recep” şu hemen her gün bana Nurettin’i çekiştiren herif Nurettin ile şu attan kasten düşürterek ayağını kırdığı adamla birleşmiş, söz birliği etmiş olsun.. Sonra ikisi birden el ele vererek beni katletmeyi gözlerine almış bulunsunlar. Ah.. Şu dünya denilen mezbelede hiç kimseye itimat haiz değildir. Bilhassa dostlara, dost oldukları iddia edenlere..

SANKİ DEHHÂŞ BİR ZELZELE OLMUŞTU! SANKİ YERYÜZÜ ZANGIR ZANGIR SALLANMIŞ, SARSILMIŞTI.. VE BEN, BİR MİNARENİN TEPESİNDEN..

Hatırasını toplamak gibi bir iki dakika durakladı.

Başını iki eli arasına alarak bir parça düşündü.

Sonra yine ateşli ateşli devam etti:

-Vakit epey ilerlemişti. Sarayda herkes yatağına girmişti. Belki de hatta kale nöbetçileri bile yerlerinde şekerleme yapıyorlardı. Ses seda yoktu. Fena halde sinirlerim bozulduğu için, galiba olduğum yerde uyuya kalmışım. Aradan kim bilir ne kadar zaman geçmiş? Burasını hatırlamıyorum. Birden bir sadme ile uyanır gibi oldum. Sanki dehhâş bir zelzele olmuştu. Yeryüzü zangır zangır sallanmış, sarsılmıştı; ve ben bir minarenin tepesinden beyin üstü yere yuvarlanıvermişim. Buna benzer bir sadme... Bir sarsıntı duydum. Ve anında kendimden geçmişim. Bayılmışım galiba.. Oradan ötesini bilmiyorum. Nasıl olmuş? Ne olmuş? Gözlerimi açtığı zaman kendimi katı bir zemin üzerinde ve kısıvrak bağlanmış buldum.

Bağları öyle sıkılmışlar öyle sıkılmışlardı ki, kollarımı ayaklarımı değil parmaklarımı bile oynatamıyordum. Bağırarak istedim. Sesimi çıkaramadım. Nefes almakta müthiş müşkilat hissediyordum. Ağzıma kalın bir tıkaç sokmuşlardı.

Issız bir ovada, yahut bir dağın tepesinde bulunduğumu tahmin ettim. Oh! Öyle korkmuş, öyle korkmuştum ki... Hiç genç bir çocuk, eli kolu bağlı.. Ha.. Söylemeyi unuttum. Sahih.. Başıma bir de çuval geçirmişlerdi. Etrafımı görmem bile imkânsızdı. Galiba, ne de olsa biraz kıpırdanabilmişim ki, yanı başımda bir ses, “Recep’in” sesi şu bana sadık ve dost olan at uşağım “Recep’in” sesi.. “Uyandı” diye söylendi. Demek ki yalnız değildim. Başucumda bekleyenler vardı. Bu evvela bana bir teselli, verdi. Dostlarımin beni kurtarmaya gelmiş olacaklarını bir an düşünür gibi oldum. Heyhât bu sönüp geçen bir ümit olmuştu. Bunlar nasıl dostlardı ki benim böyle bir berbat vaziyette bulunmama göz yumuyorlardı. Bağlarımı çözmek, ağzımdaki tıkaçı çıkarmak, şu çuvaldan beni halâs etmek için ne bekliyorlardı? İlk teselliyi bu ani düşünce katletmekte gecikmedi. Birden bir korku hissettim. Bir korku.. İlkinden daha müthiş, ilk korkuyu gölgede bırakacak derecede müthiş bir korku. Sırtımdan buz gibi soğuk bir ter boşandığını duydum. “Recep’in” sesi haşin haşin bir defa daha yükseldi: “Bey, çabuk olalım! Vaktimiz kalmıyor.” Galiba gece idi. Etraf zifiri bir karanlık içinde idi. Bu defa da “Nurettin’in” sesini duydum: “Hakkın var!” diyordu. Bir evvela işini bitiriverelim.” Tüylerimin diken diken olduğunu hissetmişim. Çuval yavaş yavaş vücudumdan sıyrıldı. Bir dağ başında, ıssız bir dağın sivri kayalarla dolu zirvesinde yattığımızı gördüm. İki gölge yanı başımda ayakta duruyordu. Bunlardan biri “Nurettin”, diğeri ise “Recep.” Başka kimse yoktu. “Recep’in” az ötesinde iki at başlarını yere eğmişler, çorak zeminde beyhude gayretlerle ısırılacak ot arıyorlardı.

OH.. O KAHKAHA! O ŞEYTAN KAHKAHASI! O SOĞUK KAHKAHA..

YILAN ISLIKLARINI ANDIRAN O KAHKAHA!

Asabi asabi kıvrandım.

Sanki adalelerimde o kuvvet varmış gibi, iplerimi koparmak için mezbuh-âne çalıştım.

Debelendim.

Yaralı bir kaplan, hâlet-i nezde nasıl yakasını ölümden kurtarmaya çalışırsa öyle çalıştım.

Fakat beyhude gayret!. Dedim ya.. Beyhude gayret ve beyhude.. Zahmet!

Bu debelenişin, bu çabalayışın bana iyiliğinden ziyade fenalığı dokunmuştu. Bağlarım daha ziyade sıkışmışlardı. Ve bu daha ziyade sıkışan bağlar, mafsallarımı koparır gibi bir şiddetle sıkıvermişlerdi. Bir kahkaha işittim..

Sarı bıyıklı adamın gözlerinde birden mütedehhiş bir açılış oldu. Ani bir silkinişle oturduğu yerden geriledi. Bir an müthiş bir tehlike ile karşılaşan adamlar gibi derin şehiklerle göğsü kalktı kalktı indi. Sonra yüzünde tatlı bir tebessüm belirdi.

Birden bire tabiileşerek devam etti:

-Oh.. O kahkaha!. O şeytan kahkahası. O soğuk kahkaha! Yılan ısıklarını andıran soğuk kahkaha ve zaman hatırımda canlansa vücuduma bir ürperti gelir. Bel kemiğimin sızladığını, tüylerimin diken diken olduğunu hissedirim. Evet, ne diyordum? Bir kahkaha işittim. Bu bizim dostun hançeresinden fırlamıştı. “Recep” gülmüştü. at uşağım “Recep”.. Ve, anında karanlıklar arasında bir çelik parıltısı gözüme çarptı. Akabinde sol omuzumla sol memem arasında müthiş bir acı hissettim. Bunu sağ omuzumla sağ memem arasında duyduğum bir ikinci müthiş acı takip etti. Vücudumun bir zıp zıp gibi birden bire yerden kesildiğini, sonra olduğu gibi tekrar yere düştüğünü hatırlıyorum. Oradan ötesi meçhulüm.. Bayılmışım. Aradan kim bilir ne kadar zaman geçmiş?..

Eliyle salonun müntehâsında bir noktayı işaret etti:

-İşte burada.. Şu şimdi senin üzerinde yattığın sedir yok mu? Eeh.. Bu işte orada idi; ve beni üzerine yatırmışlardı. Her tarafım yanıyordu. Sanki beni çırılçıplak kızgın bir saç üzerine yatırmışlardı. Oh! Öyle yanıyordum, öyle yanıyordum ki sonradan anlattılar.. Tam dört ay hayatla memat arasında debelenmiş durmuşum. Hummalar, sayıklamalar, birbirini vely eder, yaralarım üç gün kapanır beş gün açılmış.. Yüzlerce defa hayatımdan ümitlerini kat etmişler.

Dalgın dalgın bir müddet düşündü. Gözlerini salonun meçhul bir tespit ederek dakikalarca bî-hareket kaldı. Sonra boğuk bir sesle ve kelimeleri teker teker telaffuz ederek söylendi:

-Ne insan adamlarmış.. Ne mert, ne ali-cenab, ne yüksek kalpli adamlarmış.. Tam dört ay baş ucumda uyku uyumamışlar.. Tam dört ay saniyeden saniyeye artan bir gayretle beni tedaviye çalışmışlar. Basit akılları ile yabani otlardan ilaçlar kaynatmışlar, merhemler yapmışlar.. Gâh civar köylerden bu işlere akli erenleri dağa kaldırmışlar...

Buraya gelince yine durdu. Delikanlının yüzüne istifhamkâr bir nazar atfetti:

-”Anlamıyor musun?” diye sordu. Ben Bolu Beyi’nin oğlu olan ben haydutların içine düşmüştüm. Haydutların. Evet. Basbayağı adam sayan önüne geleni öldüren köyleri basan kızları dağlara kaçırın haydutların.. Ve bu haydutlar bana babamın sarayında görmediğim iyilikleri yapmakta bir an tereddüt etmemişlerdi. Hayatlarını tehlikelere koyarak birçok defa şehre kadar inmişlerdi. İlave edeyim ki bunların her birisi (Bolu’da) ele geçtiği takdirde yağlı kazığa geçirilmesi musammim mahkûmlardandı. Fakat böyle olduğu halde benim için hayatlarını tehlikeye koymakta zerre kadar tereddüt etmemişlerdi. Sonradan anlatmışlardı: Yine her zaman ki gibi bir pusu tertip etmişler. Bir kervan geçecekmiş. Niyetleri bunu soymak imiş. Şu tahtez-zemin-i melcenin gizli menfezini açmışlar. Ve dışarıya çıkmışlar.. Henüz üç beş adım atmışlar ki bir inilti kulaklarına çalınmış.. Derhal sesin geldiği tarafa gitmişler, beni bulmuşlar. Ben bî-hoş bir halde koridor arasında uzanmış yatıyormuşum. Etrafımda bir iki çakal uluyormuş, belki bir kaç dakika daha gecikmiş olsalarmış ben şimdi kim bilir hangi vahşi hayvanın kursağına girmiş bulunacaktım. İşlerini güçlerini derhal bırakmışlar. Kervana kuracakları pusudan der-akab sarf-ı nazar etmişler. Bu şüphesiz ki haydut kısmı için yapılabilecek fedakârlıkların en azamisidir. Değil mi? Hemen beni elden ayaktan tahtez-zemin-i melceye nakletmişler..

O KADAR SERİ BİR TEVALİ İLE GÜNLER HAFTALARI, HAFTALAR AYLARI VE AYLAR SENELERİ DOLDURDULAR Kİ.. KUŞLARA, KURTLARA..

Yanı başında duran gümüş bir su ibriği kaldırarak ağzına dayadı. Fena halde susamıştı. Kana kana içti.

Sonra incili çevresiyle bıyıklarını kurutarak devam etti:

-İşte o zamandan beri ben de kendileriyle beraber yaşıyordum. Evvela benim kim olduğumu bilmiyorlardı. Yine içlerinden ancak bir iki tanesi biliyor. Aralarına karıştığım günden beri bana yaptıkları iyiliğe mukabeleden çekinmedim. Şimdi artık tam bir haydut gibi azılı bir dağ adamı gibi yaşıyorum. Baskınlar yapıyoruz, kız kaçırıyoruz, adam öldürüyoruz, kervanı soyuyoruz; ben bütün bu işlerde en önde olan ve ileride gidenleriyim. İki ay evvel beni kendilerine reis yaptılar.. Tam yirmi seneden beri bu hayat böylece devam ediyor.

Evet.. Tam yirmi seneden beri.. Ben, “Bolu” Beyi büyük Bedrettin’in sulbundan dünyaya gelen biricik evlat, tam yirmi sene oluyor ki burada, şu dağ başında, yalçın kayalıkla arasındaki gizli menfeziyle bin bir esrara anahtar uyduran bu tahtez-zemin melcede yaşıyorum. Hayat ne kadar da çabuk geçiyor? Tüysüz bir delikanlının kaşarlanmış bir haydut haline gelebilmesi için kâfi bir zaman olan bu yirmi sene, bilemezsin genç adam, ne kadar süratle güzeran edip geçti.. Oh.. Çabuk, çok çabuk o kadar seri bir tevali ile günler haftaları, haftalar ayları ve aylar seneleri doldurdular ki.. Kuşlara kurtlara eli kolu bağlı bir yem olarak gösterildiğim zamanı hatırladıkça, sanki o kanlı hadise dün cereyan etmiş imiş gibi gözlerimin önüne yaklaşıyor.

Delikanlı, buraya gelince sarı bıyıklı adamın bir el işaretiyle sözlerini kesti.

-”Peki asilzadem.. Yalnız bir şey sormak istiyorum. Müsaade buyurulur mu?” dedi.

-Hay hay..

-Acaba “Recep” ile beraber şu Nurettin’in bu suikasttan garzleri ne imiş?

-Arz etmiştim zannederim..

-Anlaşılan söz karıştı da hatırlayamıyorum. Lütfen tekrar eder misiniz?

-Oh. Şüphesiz.. Şüphesiz.. At uşağım ile beraber babamın veled-i manevisi olan Nurettin tarafından şahsıma tevcih edilen suikastın yegane hedefi beni ortadan kaldırmaktı.

Âlâ.. Fakat bundan nasıl bir menfaat vehmediliyordu?

-Basit.. Bunun anlaşılmayacak bir ciheti yok. Ben Bolu Beyliği'nin vâris-i yeganesiydim. Ne babamın başka bir çocuğu vardı, ne de hanedanımızın uzaktan yakından başka bir mensubu. Hiç kimsemiz yoktu. Binaenaleyh ben ortadan kalkınca “Bolu” Hanedanı tamamıyla tarihe karışmış oluyordu.

-Evet..

Sarı bıyıklı adam genç silahşöre hayretle karışık bir nazar atfetti.

Öyle ya bu kadar basit bir dalavereye de akıl erdiremedikten sonra insan yeryüzünde yaşar, dağ başlarında kılıncı sallarmıydı?

Ve, deminki samimi ciddiyetiyle taban tabana zıt bir istihza ile gülümseyerek,

-“Fazla izahata lüzum kaldı mı dersiniz?” diye sordu. Zannederim, artık anlaşılmayan bir cihet yok.

Yağız delikanlı hiç de bu fikirde bulunmuyordu ki bir defa daha;

-“Âlâ!” diye söylendikten sonra yine kemâl-i ciddiyetle:

-”Fakat bundan onlara ne?” diye sordu. Bolu Hanedanı'nın tarihe karışmasından onlara ne! Nasıl bir fayda vehmediyorlardı?

BOLU HANEDANININ TARİHE KARIŞMASINDAN ONLARA NE Mİ OLURDU? NELER Mİ VEHMEDİYORLARDI? FAKAT BİLMİYOR MUSUNUZ Kİ “BOLU'DA” BEYLİK EVLÂTTAN EVLÂDA İNTİKAL EDER?

Sarı bıyıklı adamın kaşları çatıldı. Muhabına şöyle bir baktı. Elbette bakardı ya..

Bir insan biraz zeki olduktan kelli, bu kadar ayan beyan bir hadiseye intikal edemez miydi?

Acaba delikanlıda bir gayr-i tabiiyet mi başlamıştı?

Yağız silahşörü dikkatli dikkatli süzdü. Budalalaşmış mıydı? Yoksa kaçırıyor muydu?

Ağır yaralıların ekserisinde böyle dimağı teşevvüşler görülmüştü.

Olmaz olmazdı.. Bu delikanlı da hiç beklenilmedik bir anda feci bir ruhi tebeddül geçirebilirdi.

Mamafih ne yüzünde, ne gözlerinde ne de hareketlerinde bir fevkaladelik görmemişti.

Kendi kendine;

-“Olabilir ya..” diye düşündü. Belki de intikal edemedi. Hasta bir adamdan fazla bir şey beklenemez..

Ve.. Delikanlının son sualine sarahaten cevap verdi:

-Bolu Hanedanı'nın tarihe karışmasından onlara ne mi olurdu? Ne gibi menfaatler mi vehmediyorlardı? Fakat beyzadem.. Bu çok açık, çok basit.. “Bolu’da” beylik evlattan evlada intikal eder. Evlatsız vefat eden bir beyden sonra, hanedanın tebdili lazım gelir. Halbuki “Bedrettin’in” bir tek evladı vardı.. Bu hanedanın en son ve yegâne varisiydi. Binaen-aleyh hanedanın tebdili için “Bedrettin’i” evlatsız bırakmak, yani biricik varisi ortadan kaldırmak lazım gelirdi.

-Ya.. Demek ki bu adamlar hanedanın tebdilini istiyorlardı.

-Elbette..

-Peki ama.. Size suikast yapmakla bu arzularını yerine getirebildiler mi?

-Elbette..

-Ya.. Demek ki şimdi “Bolu’da” yine bir bey var. Ve bu bey sizin hanedanınıza mensup değil..

Sarı bıyıklı adam, can sıkıntısını ima eder bir tarzda içini çekti, kafasını salladı. Sonra hiddetli hiddetli:

-Öyle.. diye söylendi. Bolu’da şimdi bir bey var.. Ve bu bey hanedanımıza mensup değildir.

-Halk bunu resmen biliyor mu?

-Oh.. Hayır.

-E... Nasıl oluyor öyle ise bu iş? Halk, sizden başka Bedrettin Veli'nin evladı bulunmadığına vâkıf değil miydi?

Bu son iki sual zeki bir adamın, hadiselerden neticeler istintacına yarayan bir kafanın sanihalarıydı.

Muhakkak ki bu böyle idi.

Binaenaleyh sarı bıyıklı adam, söylediği sözlere laftan anlar bir muhatap bulduğuna emniyet ederek cevap verdi:

-Vâkıftı. Halk biliyordu ki Bedrettin'in yegâne evladı ve varisi benim. Ve benden başkası yoktu.

-O halde nasıl oluyor da mevkiniz göz göre göre gaspedilmiş bulunuyor?

**SONRASI MALUM.. HALK DER-AKAB BU YOBAZ MÜFTÜ'NÜN
DALAVERESİNE KANDI.. VE HEMEN O AKŞAM, “NURETTİN'İ”
“BOLU'YA” BEY YAPTILAR..**

Yeraltı Sarayı'nın sakini elemli bir sesle buna da cevap ulaştırdı:

-Bu da başka bir hikâyedir. Yahut hikâyenin başka bir cephesidir. Katillerim.. Yahut beni katletmek isteyenler, Bolu müftüsünü de ele almışlardı. Bu paracanlı bir softa idi. Bir softa. Bir yobaz. Başında taşıdığı kallaviye bakarak kendisini Allah adamı zannedenleri şeytanlara satan bir medrese serserisi! Bed-nâm bir yobaz. Ben ortadan kalkar kalkmaz, yani halk benim izimi kaybeder etmez bu herif der-akab bir fetva ile babamın veled-i manevisini, varis-i yegâne olarak tanıttırıyordu.

-Babanın veled-i manevisini mi?

-Evet.. Yani Nurettin'i...

Yağız delikanlı, bu cevap ile pek ziyade derinden alakadar oluvermişti. Birdenbire ziyadeleşen ve hararet kesbeden bir alaka ile, sol gözünü kırparak garip bir tarzda başını salladı.

Ve..

-“Eeey?..” dedi. Sonra:

-Sonrası malum.. Halk der-akab bu yobaz müftünün dalaveresine kandı... Ve hemen o akşam Nurettin'i Bolu'ya bey yaptılar.

-Yaaaa...

-Davullar çalındı... Oyunlar oynandı. Meşaleler yakıldı. Şehirde günlerce şehri ayinler yapıldı. Nurettin, Bolu Kalesi'nin beylere mahsus dairelerine bir varis-i hakiki gibi yerleşiverdi. Ve ilk işi benim sabık at uşağımı, yani Recep'i hassa sipahilerine amir yapmak oldu. Recep'e ağalık verdi. Mallar verdi. Arazi verdi. Cariyeler ve hademeler verdi.

-Ya..

-Evet.. Şerik-i cürmünü ihmal etmedi. Çünkü onun kendisine bir gün fenalık edebilecek yegâne kudret olduğunu biliyordu. Onu tasavvurunun fevkinde izaz etti.

Yağız silahşör, şimdi gözlerini odanın meçhul bir köşesine dikmiş, derin, pek derin düşüncelere dalmıştı.

ÇÜNKÜ DEDEM MERHUM, OĞLUNUN KENDİ TENSİBİ HARİCİNDE İZDİVACINA MÜMANAAT ETMEKTE İMİŞ.

Sarı bıyıklı adamın son sözlerini işitmiş mi idi? Kim bilir.. Belki işitmişti. Belki de işitmemişti. Yalnız şurası sarih ve aşikârdı:

Hitabenin son kısımları ile her nedense pek ziyade alakadar olmuştu..

Bir müddet ikisi de sustular. Salon derin bir sükûna gömüldü. Neden sonra genç silahşörün dudakları yavaş yavaş açıldı. Garip bir hiddet ve asabiyet bir çift beyaz diş arasında şu sual tane tane dizilen bir inci gerdenlik gibi dikkatle ve büyük bir itina ile çıktı:

-Peki asilzadem müftü nasıl bir fetva vermişti?

Sarı bıyıklı adam meyus bir lisan ile cevap verdi:

-Güya ben esasen Bedrettin'in hakiki evladı değil imişim. Kendisi bir din adamı olmak mülabesesiyle buna çoktan vâkıf oluyormuş. Bedrettin hayatında bir defa evlenmiş imiş. Fakat bu izdivaç bazı esbabın ilcasıyla gizli olmuş ve uzun zaman ketum kalmasına dikkat edilmiş. Çünkü dedem merhum oğlunun kendi tensibi haricinde izdivaca mümanaat etmekte bulunuyormuş. Halbuki Bedrettin, Bolu köylülerinden bir kıza çıldırasıya aşık imiş. Babasının rızası hilafında her şeyi göze

olarak bânegâh-ı şerî bu kızı nefesine tezvîc eylemiş imiş. İşte Nurettin bu izdivacın mahsulü bulunuyormuş.. Halbuki ben Bedrettin'in Bolu'ya bey olduktan sonra istifraş eylediği aslı nesli meçhul bir odalığın mahsulü imişim; fazla olarak hakikaten Bedrettin'in sulbundan dünyaya geldiğim dahi şayan-ı münakaşa imiş. Çünkü hassa onbaşlılarından birisiyle muaşakasından dolayı bu kadın, yani annem, bil-ahire saray dâhilinde gizlice recmedilmiş imiş. Müftü bu noktada şunu da ilave ediyor: Recm hakkındaki fetvayı babamın da talebi üzerine yine bizzat kendisi vermiş imiş.. Anlıyor musun şimdi vaziyeti?

-Evet asilzadem..

-İşte böyle!.. Netice bu! Ben bir piç hem de annesi zinasından dolayı recmedilmiş aslı nesli meçhul bir piç! Nurettin ise, meşru bir izdivacın uzun zaman gadre uğramış bî-çare bir mahsulü!.

Güldü: Yüzünde kindar işmizazlar çizen bir tebessüm dolaştı.

-“Bittabi..” diye devam etti. Hadise bu rengi aldıktan sonra ortada bir mesele kalmadı. Nurettin varis-i hakiki addedildi. Beni soran bile olmadı.

**YALAN! YALAN! YALAN! YALAN SÖYLÜYORSUN BEHEY ADAM!..
TASAVVURU İMKANSIZ BİR MEHABET, KORKUNÇ BİR MEHABET
KESBETMİŞ.. VE...**

Gözlerinde yine birer damla yaş belirdi. Yeisten boğulan bir sesle mırıldandı:

-Bir kişi.. Bir kişi bile beni sormadı; beni düşünmedi.. Şu dünya ne berbat mezbeledir. Halbuki ben herkes için o kadar iyi olmuşum.. Herkese o kadar yâr, o kadar vefadâr bir dost olmuşum ki.. Eline geçen her kıymeti, önüne çıkan ilk muhtaç bedbahta tevzi eden, elbiselerini bile mahalle aralarında çıplak dolaşanlara veren bir dost.. Şehirlileri, saraylarda yaşayanlardan ayıran o cürümü ben çoktan ortadan kaldırmıştım. Sarayda yaşadığım devirlerde beni herkes bir beyzadeden ziyade bir Bolu hemşehrisi addederdi.

Başını büyük bir teessüfle soldan sağa, sağdan sola salladı. Tikisine tiksine devam etti:

-İğrenç.. İğrenç! Ah.. İnsanlar çok iğrenç mahluklardır.. Asilzadem. Çok iğrenç mahlûklardır. İçlerinden bir tanesi.. Bir tanesi bile bir zamanlar benim kendilerine ne kadar iyi olduğumu hatırlamaya yeltenmedi.

Ne o? Fakat ne oluyor?

Genç silahşörde bir fevkaladelik var.

Vay anasını!

Gözleri adeta analarından uğruyor gibi..

Burun deliklerinden, soluklar birer kasırğa şiddetiyle girip çıkıyorlar.

Dudaklarından köpükler saçılıyor.

Yumrukları sıkıldı..

Tuhaf, cidden tuhaf! Fakat ne oluyor şu genç delikanlıya?

Sarı bıyıklı adam, hiç bu fevkaladeliliğin farkında değil..

Başını önüne eğmiş.. Pis pis düşünüyor.

Ve, silahşör, yaralarının ağrılarına, sargılarının açabileceklerine belki de bu mevzii iyileşmenin yeniden hadd ve hummalarla dolu bir devreye girebileceğine zerre kadar ehemmiyet vermeksizin doğruldu.

Süratle ve hızla üzerindeki yorganı attı.

Yorgun ve zayıf bir yaralıdan ümit edilmeyecek derecede hadîd bir tavırla ve şiddetle haykırdı:

-Yalan! Yalan söylüyorsun behey adam. Yalan! Yalan! Yalan!

Kelimeler tıpkı birer yıldırım gibi ağızından fırlamışlar ve tahtez-zemin salonun loşlukları arasında esrarengiz şimşekler çakarak duvardan duvara mekik dokumuşlardı.

Sarı bıyıklı adam, fena rüyalar gören bî-tâb bir uyku sersemi gibi can havliyle ve ürkek bir ürperme ile yerinden zıpladı:

Ve bütün mertliğine, bütün cesaretine rağmen korktu. İrkildi. Bila-ihtiyar geriledi.

Genç silahşör Şimdi tasavvuru imkânsız bir mehabet, korkunç bir mehabet kesbetmiş bulunuyordu.

Ve aynı hadid tavrıyla, sesine hatta birkaç kat fazla Őiddetler vererek bir defa daha haykırdı:

-Yalan! Yalan! Yalan söylüyorsun behey adam! Yalan! Yalan! Yalan!

**ÖYLE ŞEDİD BİR LİSAN İLE KONUŞUYOR ; KAŞLARINA, GÖZLERİNE,
ÖYLE DEHŞETLER SAVURUCU BİR KUDRET VERİYORDU Kİ..**

Tahtez-zemin sarayın ötesine berisine dağılmış bulunan haydutlarla kadınlarda galiba bu gök gürültülerinden baskın sesi işitince, birden gayr-i tabii bir vaziyet tahaddüs ettiğini zannetmişlerdi; ki birden sağda solda, boş köşelerde, birer ikişer tehditkar gölgeler beliriverdi.

Sarı bıyıklı adam: “Acaba bu genç deliriyor mu?” gibilerinden şöyle bir etrafı süzdü.

Galiba fena halde korkmuştu da..

Gerilemek, daha ziyade gerilemek istedi. Belki de doludizgin kaçmaya niyet etmişti. Fakat bacakları bir türlü kafasına hizmet etmiyor, hizmet edemiyordu.

Olduğu yerde sanki tabanlarından çivilenmiş imiş gibi saplanıp kalmıştı.

Neden sonra kendisini toparlayabildi.

Güç hal ile:

-“Fakat.. Fakat..” diye kekeledi. Ne oluyorsunuz? Kendinize geliniz beyzadem..

Delikanlı bu sözlere ehemmiyet vermedi.

Onda galiba bir fikr-i sabit canlanmıştı.

Yumruklarını sıkı sıkı sarı bıyıklı adamın üzerine yürüdü.

Bir defa daha haykırdı:

-Yalan! Yalan! Yalan söylüyorsun behey adam!.

Ve akabinde dişlerini gıcırdata gıcırdata bağırdı:

-İnsanlar iğrenç mahlûklardır. Buna ben de iman edenlerdenim.. Fakat bil ki iğrenç olmayan mahluklar da vardır yeryüzünde.. Ve sen, böyle bir mahlukun vücudundan tegafül edemezsin.. Sağ elinin şehadet parmağını sarı bıyıklı adamın iki kaşı arasına değdire değdire, ağzından köpükler saçarak tekrar etti:

-Anladın mı? Sen.. Bilhassa sen böyle bir mahlûkun vücudundan tegafül edemezsin!

Delikanlı öyle kanaat telkin eden bir eda ile öyle ikna edici bir sesle söylüyordu ki buna hayret etmemek imkânsızdı.

Tuhaf değil miydi ya.. Nelerden bahsediyordu, neler söylüyordu bu genç adam..

Sanki sarı bıyıklı adamla uzun seneler baş başa yaşamış imiş gibi, sanki kırk yıllık bir dost imiş de onun bütün esrar-ı hayatına vâkıf bulunuyor imiş gibi konuşuyordu.

Bedrettin Veli'nin hakiki oğlu ve yegâne varisi bulunduğunu söyleyen adam diline kilit vurulmuş bir işkence mahkûmu gibi susmuş ve durakalmıştı.

Genç öyle şedîd bir lisan kullanıyor, kaşlarına ve gözlerine öyle dehşetler savurucu bir kudret vererek haykırıyordu ki, ancak birçok hakikatlere vâkıf bir adamın böyle bir tavr-ı hitaba kendisinde salâhiyet bulabileceği şüphesizdi.

Galiba bu yaralı arslan bir şeyler söylüyordu.

Bir şeyler.. Belki de birçok şeyler biliyordu.

İlk hayret ve tereddüt devresi geçer geçmez sarı bıyıklı adamın yavaş yavaş toparlandığı görüldü.

Tahtez-zemin sarayın büyük salonunu saran loşluklar arasında beliren gölgeler birer birer ilerlemeye başlamışlardı. Hatta bunlardan bir iki tanesi gence yatak vazifesine göre sedire kadar yaklaşmayı da faydasız bulmuşlardı.

Hepsi tetikte duruyorlardı. Sarı bıyıklı adamı yani reislerini, muhatarada hissetmişler ve hemen yardımına koşmuşlardı. Herhangi bir mücadelede muhakkak ki müdahaleleri gencin aleyhine olacaktı.

Ellerini palalarına atmışlar, kamalarının, bıçaklarının, hançerlerinin kabzalarını çoktan kavramışlardı.

Delikanlının en ufak hareketlerini gözden kaçırmıyorlar, sarı bıyıklı adamın en küçük bir işareti muntazar bulunuyorlardı.

Mamafih sarı bıyıklı adam, arkadaşlarına bekledikleri gibi bir işaret vermedi. Bilakis kaşlarını çatarak, delikanlının kendisine hitap ederken kullandığı dürüş tavırlarla kollarını salladı ve hiddetle haykırdı:

-Ne geldiniz? Niye geldiniz? Kim çağırdı sizi buraya? Defolunuz!. Haydi! Geldiğiniz yerlere gidiniz!

Yeraltı Sarayı'nda bu adamın tam ve hakim bir kudrete sahip olduğu anlaşılıyordu. Bizzat onun lehine müdahale niyetiyle gelen yeraltı sakinleri bir tek kelimeyle cevap bile verememeksizin savldan geri ettiler. Önlerine baka baka, mahcup bir korkaklıkla gözden kayboldular..

**AH.. MUHAKKAK Kİ BEN O KADAR BEYGİR KAFALI DEĞİLİM.. SİZİ
DİL-GİR ETTİM. BU DA MUHAKKAK.. FAKAT İTİRAF ETMELİYİM
Kİ...**

Sarı bıyıklı adam salonda kendinden başka kimse kalmadığına emniyet getirince delikanlıya yaklaştı. Tatlı bir sesle:

-”Beyzadem!” diye mırıldandı. Bilmeksizin sizi rencide ettiğimi tahmin ediyorum. Hissediyorum ki sözlerimden hatıranız pek derin bir ıztırab duymuş bulunuyor. Sizi henüz tanımıyorum. Kim olduğunuz meçhulümüzdür. Mamafih ne olursanız olunuz, biliniz ki size

Bu sözler cidden, hakiki bir asaletin ifadeleri idiler. Ancak temiz kanlı, temiz ruhlu, iyi bir ibtidai terbiye görmüş bir adam karşısındakilerin ıztırabından böyle asil bir teessür duyabilirdi.

Tatlı dil bu defa da, her zamanki gibi, her yerde olduğu gibi yine meseleyi hall ve fasletti. Delikanlı bila-itiraz yatağına girdi. Yorganını çekti.

Mamafih el-an burnundan soluyordu. El-an gözlerinde garip bir hiddet ve asabiyet şimşek çakıyordu.

Salonda kısa ve istifhamlarla dolu bir sükûn hüküm sürdü.

Sarı bıyıklı adam ne olduğunu şaşırılmış, gözlerini genç silahşöre dikmiş, hatırasını yokluyor. Gelişi güzel ağzından çıkan üç beş söz ile bu gencin nasıl bir teessür duymuş olabileceğini düşünüyordu.

Hayret ediyordu. Elbette ki hayret edecekti.

Bolulu olmayan, Bolu Beyleri'nin hükümran oldukları topraklara ilk defa ayak basan bir gencin, senelerce evvel cereyan eden bir hadiseye uzaktan uzağa alakadar üç beş kelimededen böyle pür-şiddet bir asabiyetle dūçâr olması elbette insanı hayretlere gark edecek bir fevkaladelikti.

Hayret etmişti.. Hayret ediyordu.. Elbette ki hayret etmişti. Elbette ki hayret edecekti.

Mamafih hayreti pek uzun sürmedi. Çünkü genç bizzat izahat vermek lüzumunu hissetmekte gecikmemişti.

Birkaç dakika evvelki hiddet ve şiddetine taban tabana zıt bir neşe ile ve hatta kahkahalarla gülerek söze başladı:

-Hahhahhaah... Sizi fazla dil-gîr ettim zannederim. Değil mi asilzadem? Sizi fazla dil-gir ettim..

Sarı bıyıklı adam, "Hayır hayır.." demek ister gibi başını sallayacak oldu. Genç elini uzatarak;

-Oh.. Başınızı sallamayınız; diye devam etti. Başınızı sallamayınız.. Sizi dil-gir ettiğimi anlamayacak kadar beygir kafalı değilim. Ah.. Muhakkak ki o kadar beygir kafalı değilim. Sizi dil-gir ettim.. Bu muhakkak. Fakat itiraf etmeliyim ki siz de beni tasavvur edebileceğinizden daha ziyade dil-gir etmiş bulunuyorsunuz. Hiç şüphesiz bu, istemeksizin oldu. Bir tesadüf.. İşte bu kadar. Nereden bilebilirdiniz ki ben Bolu'yu ilk defa gören bir yabancı, Bolu Beyleri'nin sarayında her gözden gizli cereyan etmiş bir hadisede dil-gir olabilecek cihetler bulabildiğim.. Şüphesiz ki bunu bilemezsiniz. Binaen-aleyh beyhude yere sizi rencide eden ben oldum. Şimdi size

müsaade ediniz de hikayemi anlatayım.. Ne o? Hayret mi ettiniz? Evet. Evet.. Size hikâyemi anlatmak istiyorum. Benim de bir hikâyem vardır. Hem çok tatlı çok meraklı bir hikayem..

**SARI BIYIKLI ADAM BAŞTANBAŞA DİKKAT KESİLMİŞTİ.
YILDIRIMLA VURULMUŞ BİR ÇINAR AĞACI GİBİ..**

Sarı bıyıklı adam, tekrar kalktığı şilteye oturdu.

Genç silahşör tatlı tatlı gülümseyerek sözlerine devam etti.

-Demiştiniz ki bir tek adam, koskocaman Bolu şehrinde bir tek adam, iyiliklerinize mukabele edebilecek derecede mertlik göstermedi. Değil mi?

Yeraltı sakinlerinin reisi boğuk bir sesle cevap verdi:

-Ne için gizleyeyim? İtiraf etmeliyim ki bundan derin bir teessür duymaktayım. El-an.. Şu dakikada bile Bolu'da bana taraftar bir şahıs bulamadığımı tahattür ettikçe yüreğim sızlıyor.

-Lakin size hata ettiğinizi anlatacağım. Siz hata ediyorsunuz.. Çünkü böyle bir adamın mevcudiyetinden gafil bulunuyorsunuz.

-Ne?.. Böyle bir adam mı var?. Bana taraftar olabilen bir adam var mı?

-Elbette var.. Daha doğrusu vardı.

-Tuhaf şey... Fakat kim bu? Kim bu namuskâr adam?

-Sözlerimi kesmeyiniz. Bildiklerimi size birer birer anlatacağım.. İşte başlıyorum. Bir varmış bir yokmuş...

-Fakat bu cidden tuhaf.. Bir masal mı söylemek niyetindesiniz?

-Masal mı?

-Öyle ya.

-Eh. Pek masal denemezse de.. Masal değildir de denilemez.. Şöyle böyle işte ona yakın bir şey..

Ve muhatabının başka bir sual sorabilmesine meydan vermeden devam etti:

-Evet; ne diyordum? Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde adına Bolu derler bir şehir varmış. Bu şehrin büyük kaleleri, mükemmel sarayları, kâşaneleri, görenleri hayretlere gark edermiş. Etrafı bağlarla bahçelerle çevrili imiş. Bu şehir bir yermiş ki velhasıl, onu gören bir daha içinden ayrılmak istemezmiş.

Sarı bıyıklı adam baştanbaşa dikkat kesilmişti. Delikanlının yarı istihza yarı alayla karışık hikâyesinden bir şeyler çıkacağını anlamıştı. Dilini kısmış, sesini kesmişti. Ne bir işaretle bulunuyor, ne de yerinden kıpırdanıyordu. Yıldırımla vurulmuş bir çınar ağacı nasıl devrildiği yerde bî-hareket kalırsa, tıpkı öylece şiltesine oturmuş duruyordu.

Genç silahşör her kelimesinde kasti birer tevakkufla hikâyesine yavaş yavaş devam etti:

-Halk, hayatından pek memnun imiş. Herkes işiyle gücüyle meşgul oluyor, her alın teri, her emek, mükâfatını görüyor imiş, memleketin dört bir tarafında tam bir saadet hüküm sürüyormuş. Çünkü Bolu'da hâkim olan Bey cidden namuskâr, mert, kâmil ve insan bir asilzade imiş. Ne kimsenin ırz ve namusunda, ne de tebaasından birinin servet ve saadetinde gözü varmış.

Sarı bıyıklı adamın gittikçe alaka duyduğu kabil-i inkâr değildi. Hatta verdiği sözü unutarak acul bir atılganlıkla:

-Kimmiş? diye sormaktan kendini alamadı. Kimmiş? Kimmiş bu bey? Adı ne imiş?

Delikanlı dudaklarında aynı tatlı ve nim-i müstehzi tebessüm cevap vermekte bir beis görmedi:

-Adı mı? Adını da mı öğrenmek istiyorsunuz?

-Elbette..

-Eh.. Size fazla merak vermek bence doğru olmadığı için haydi bu arzunuzu da yerine getireyim. Bu asil hakimin ismi Bedrettin imiş..

-Bedrettin mi?

-Evet asilzadem.. Bedrettin, daha doğrusu Bedrettin Veli..

-Ya.. Babam babam..

ŞAKRAK BİR KAHKAHA ATARAK DEVAM ETTİ:

-BAK.. SİZİN BİLMEDİĞİNİZ ŞEYLER VARMIŞ..

VE BEN BİLİYORMUŞUM.. HEE? DİNLEYİNİZ BENİ ÖYLE İSE!.

Gözlerini delikanlının gözlerine dikerek garip garip baktı:

-“Fakat babamdan niçin bahsediyorsunuz?” diye sordu.

-Elbette bir sebebi var! diye cevap verdi genç adam. Elbette bunun bir sebebi var..

-Bunu bir an evvel öğrenmek isterim..

-Olabilir. İsteyebilirsiniz.. Lakin bunun yegâne şekli ve çaresi sözlerimi kesmemenizdir. İşte devam ediyorum. Ha, ne diyordum? Bedrettin Veli namus ve fazilette yegâne bir adammış. Bunu bana anlatan adam ilave etmişti ki, Bedrettin hal-i hayatında ermiş sırr-ı ilahiye vâsıl olmuş hakiki bir “Veli” idi de.. Bu benim fikrim değil.. Bana anlatanın fikri.. Dikkat ediniz devam ediyorum.. Bedrettin’in sırdaşı kendi süt biraderi imiş. Bedrettin dertlerini yalnız bu adama dökermiş.

-Süt biraderi mi dediniz?

-Evet.. Süt biraderi.

-Fakat babamın böyle bir kardaşı olduğundan ben malumat-dar değilim..

-Olabilir. Siz malumat-dar bulunamazsınız.. Fakat bu hiç bir zaman bir fevkaladelik ifade etmez.

Neden? Nasıl söz bu!

-Açayım.. Behey canım behey asilzadem. Siz ki iki serserinin burnunuz dibinde oynadıkları oyuna bile zamanında agah olamamışsınız. Elbette ki sizin bir şey bilip bilememenizde bir fevkaladelik olamaz..

Bu sözler tatlı bir sesle söylenmişlerdi. Fakat hiç şüphesiz oldukça acı bir tahkiri, bir tezyifi de tazammun ediyorlardı. Mamafih sarı bıyıklı adam hiç sesini çıkarmadı.

Genç silahşör şakrak bir kahkaha atarak devam etti:

-Hahhahhaaah!. Bak sizin bilmediğiniz şeyler varmış.. Ve ben bunları biliyordum. Hee? Hele dinleyiniz.. Nurettin Veli'nin süt kardaşı kendinden oldukça genç imiş. Çünkü Bedrettin'i emzirdikten tam on beş sene sonradır ki bu birader süt annesinin rahminden dünyaya fırlayabilecek fırsatı elde edebilmiş ve ancak on beş yaşına geldiği zaman anası kendisini Bolu'ya göndermiş..

-Demek ki Bolu'da doğmamış.. Bolulu değil..

-Hayır. Bolu'da doğmamıştır bu süt birader.. Sivas'ta doğmuştur. Daha doğrusu Sivas'a yakın Hanköy'de ..

-Kocasını evvelce Bedrettin'in babası zamanında kalede baş sayıs imiş. İlk çocukları ile Bedrettin aynı zamanda doğmuşlar. Fakat sayısın oğlu ölmüş. Her nedense yaşamamış. İyi bakmamışlar. Kim bilir ne olmuş? Orası pek hatırımda değil.. Kadın Bedrettin Veli'yi emzirmiş. Aradan birkaç sene geçince baş sayıs beyden izin almış, köyüne dönmüş. İşte bana bu hikayeyi anlatan o zaman doğmuş. On beş yaşına kadar Hanköy'de kalmış. Sonra babası kendisini Bolu kalesine göndermiş. Bedrettin Veli bittabi sütannesinin çocuğuna gayet fazla güler yüz göstermiş. Çocuk ona o çocuğa dost olmuşlar. Gel zaman git zaman bir gün gelmiş ki genç çocuk büyümüş ve tıpkı babası gibi kaleye seyis başı olmuş, canla başla çalışıyormuş. Az zamanda babasını gölgede bırakan bir sayıs olduğunu herkese ispat etmiş. Bedrettin Veli'nin iki şeye pek merakı varmış: At ve kadın.

**...O RAHMETLİ VE MÜBAREK ADAM, BÜTÜN GAYRETİNE RAĞMEN
BU İŞTE TAM BİR MUVAFFAKİYETSİZLİK İÇİNDE YÜZERMİŞ..**

YALNIZ BİR DEFA, NASILSA BİR KAÇAMAK YAPABİLMİŞ..

Delikanlı buraya gelince muhatabına şöyle dikkatli dikkatli bir baktı. Ve akabinde her kelime üzerinde ayrı ayrı tevakkuf ederek son cümlesini tekrarladı:

-Anlaşıldı mı asilzadem?.. Bolu Beyi Bedrettin Veli'nin iki şeye merakı biraz ziyadece imiş! Ata ve kadına çılgınca bir alaka gösterirmiş. At merakı hiç kimsenin nazar-ı dikkatini celbedemeyeceği için bu işin sır tarafı olamaz.. Fakat kadın işi, malum ya.. Biraz tuhaf bir iştir. İşte bu cihetten yana Bedrettin merhumun başı biraz

fazlaca dertte imiş.. Filhakika sarayında birçok cariyeler varmış. Lakin Bolu Beyi bunlardan ziyade şehrin ve civar köylerin gözde aile kadınlarına alaka gösterirmiş.

-Yalan! Yalan! Vallahi yalan!

Sarı bıyıklı adamın dudakları arasından bu sözler bir ok yağmuru gibi gencin suratına fırlamışlardı.

Fakat o zerre kadar istifini bozmaksızın hikâyesine devam etti:

-Muhakkak.. Muhakkak.. Bu cihet muhakkak ki söylediğim gibi.. Lakin, bu sözleri bana söyleyen ilave etmeyi de unutmamıştı ki: Bedrettin Veli bütün hayatı imtidadınca ne şehrin ne de civar köylerden birinin şöyle eli ayağı düzgün bir hatununa muvaffak olamamıştı. Anlaşıldı mı! Baban...

-Nur içinde yatsın..

-Evet.. Nur içinde yatsın! Baban..

-O rahmetli o mübarek adam.

-Evet. O rahmetli ve mübarek adam bütün gayretine rağmen bu işte tam bir muvaffakiyetsizlik içinde yüzermiş. Yalnız..

-Eh.. Yalnız. Yalnız..

-Yalnız, bir defa nasılsa bir kaçamak olmuş..

-Bu nasıl söz?

-Tekrar tekrar sükûnet tavsiye ederim. Ben nakil vazifesi görmekteyim. Binaen-aleyh mesele yok.. Ha ne diyordum? Yalnız bir defa garip bir tesadüf işe yaramış. Bakınız nasıl? Beyin kadınlar nezdindeki muvaffakiyetsizler karşısında sayis başının muvaffakiyetleri şayan-ı hayret derecede çokmuş.. O derecede ki bu adam hemen hemen her alaka duyduğu kadına muvaffak olmakta gecikmezmiş. Çünkü evvela Bedrettin Veli'den genç imiş.. Bu, bir sonra iyi ata binermiş. Sonra.. Hemen hemen her gün civar köylere gider, yüksek mevki sahibi bir adam olmadığı için her önüne gelenle düşüp kalkar, çeşme başlarında pınar başlarında köy kızlarıyla şakalaşacak fırsatlar elde edermiş. Dostları yani kadın dostlar, dikkat buyrula! O kadar çoğalmış, o kadar çoğalmış ki, sayis başı da artık tâb ve mecal kalmaz olmuş. Bir müddet istirahatata ihtiyaç duymuş. Saraydan çıkmamaya başlamış. Lakin yakın

köylerden birinde adına “Pembe” derler. Pür-güzel hatuncağız varmış ki sayisin derdiyle yanar dururmuş. Sayis bir hafta, iki hafta, bir ay görünmeyince, bir akşam içi yanmış, köyünden çıkmış, nısfül-leyle yakın bir zamanda kaleye varmış. Saray ahırlarının bulunduğu yere nasılsa girebilmiş, doğruca sayis başının odasına dalmış. Başlamış âh ve zâra... Malum a... İşte ben seni seviyordum da sen bana lakayt kalıyorsun da.. Gibilerden başlamış dertlerini dökmeye. Halbuki geceleyin saray müştemilatına misafir kabul etmek memnu imiş. Hem de şiddetle.. Ne yapsın zavallı sayis tatlılıkla “Git artık” demiş. Dinleyen kim? Kovacak olmuş.. Yine aynı hal.. Tam bu sırada kapı da çalınmaz mı? Yan pencereden şöyle bir gözünü uydurmuş, bakmış. Bir de kimi görsün.. Bizzat Bey’in kendisi değil mi? Meğer Bedrettin Velinin uykusu kaçmış, gelmiş süt kardaşını ziyarete.. Bit-tabı sayis derhal kapıyı açmış. Açmış ama, şaşkınlıkla kızı saklayabilecek zaman da bulamamış. Bedrettin derhal kaşlarını çatmış: “Kim bu kadın?” diye kükremiş. Saraya geceleyin misafir kabul edilmediğini bilmiyor musun? Zavallı süt kardaş süt dökmüş kedilere dönmüş! Çünkü Bedrettin bütün hulus kalbine rağmen emirlerinin tamamıyla infazı isteyen ve emirleri haricine çıkanları derhal tecziye eden bir adammış. Hemen bir yalan uydurmuş. Beyi bir kenara çekmiş, ve; “Devletlim!” demiş. Bu seni görmek için yanıp tutuşuyor. Merhamet et bu taze kadına.. Halbuki bu, beyin hazır tarafı. Derhal sırtıvermiş...

-Rahmetli mübarek adam..

**SAYİS BAŞIYDIN YA.. NE ZANNETMİŞTİNİZ? ÇOCUĞUN BABASI,
PEMBE'DEN DOĞAN ÇOCUĞUN BABASI BEDRETTİN VELİ DEĞİLDİ!**

-Ya rahmetli mübarek adam.. Derhal sırtıvermiş, ve sayis başını kolundan tutunca odadan dışarıya fırlatmış. Oradan ötesi artık malum. Kız galiba çokça oynak bir haspa imiş ki, aylarca Bedrettin’i yakmış tutuşturmuş. Hatta bu sevdanın bir de meyvesi elde edilivermiş...

-Ne diyorsun?

-Hakikati söylüyorum... Bir gün Bedrettin’e kendi sulbundan bir erkek evlat doğduğu haber verilmiş. Zavallı ne yapsın.. Bittabi buna inanıvermiş, kadına paralar,

mücevherler, arazi vermiş ve vadetmiş ki çocuk büyüyünce istikbali de temin edilmiş olacaktır.

-Vay anasını?

-Halbuki, çocuk Bedrettin'in sulbundan tevellüd etmiş değilmiş...

-Yaaa!..

-Evet. Çünkü bu sözleri bana hikaye eden ilave eylemişti ki, kız Bedrettin'i tanımazdan iki ay evvel hamile kalmış bulunuyordu.

Sarı bıyıklı adam alaka ile sordu:

-Tuhaf şey... Kimden hamile kaldığını da söylemiş mi?

-Elbette...

-Yaaa kimden? Sayis başından mı?

-Evet sayis başından! Fakat zavallı bey bunu nasıl bilsin ve nereden bilsin? Çocuk sanki kendi sulbundan doğmuş imiş gibi gece gizlice kadının köyüne civar köylerden birindeki evine gitmiş.. Çocuğu kucağına almış, öpmüş, sıkmış, sevmiş ve bizzat ad koymuş..

Sarı bıyıklı adamın alakası o kadar şiddetlenmişti ki; nerede ise gencin ağzına giriverecekti. O kadar yanına sokulmuştu... Ve sordu?

-Ad mı koymuş dediniz?

-Evet.. Çocuğu kucağına almış ve kulağına eğilerek üç defa üst üste bağırması: Nurettin! Nurettin! Nurettin!

-Ne? Ne? Neee? Nurettin mi?

-Beli..

-Nurettin mi?

-Öyle ya a canım..

-Nurettin ha. Demek ki bu. Şu.. O. O herif.! Heee..

Delikanlı çapkın çapkın gülümsedi:

-Öyle ya.. Öyle ya.. O herif işte..

-Demek ki onun babası.. Sayıs ha?. Sayıs başımız ha?

-Evet beyzadem.. Bugün Bolu Beyi olan adam demin hikâye ettiğiniz gibi Bedrettin'in değil, sayıs başısının nâ-meşru veled-i. Bedrettin ile zerre kadar alakası yoktur.

-O halde müftü yalan söylüyor..

-Bunu yeni mi anlıyorsunuz?.

-Hayır.. Fakat şimdi onun yalanını yüzüne saçabilecek vaziyette bulunuyorum.

-Elbette..

DELİKANLI ŞAKRAK BİR KAHKAHA ATTI:

-BİZ, SERSERİLER “UN ÇUVALLARINA BENZERİZ VURULDUKÇA TOZARIZ!”

Sarı bıyıklı adam o kadar keyiflenmişti ki neşesinden yerinde oturamıyordu.

Kalktı.

Salonu geniş ve seri hatvelerle arşınlamaya başladı.

Galiba ani kararlar vermiş, onu deliklere fevkalade hazırlanmış bulunuyordu.

Fakat delikanlı, bir işaretiyle onu düşüncesinden alakoydu; ve hâkim bir tavırla yanına çağırdı:

-Beyzadem buraya gel bakalım..

-Niçin?

-Niçini miçini var mı ya.. Hikayem daha bitmedi de ondan..

-Adam sen de.. Başka vakit anlatırsın..

-Aldanıyorsunuz.. Asıl hikayemin mabadını dinlemelisiniz, ki benden adam akıllı istifade edebilmiş olasınız..

-Yaa!..

Delikanlı şakrak bir kahkaha attı:

-Biz serseriler, un çuvallarına benzeriz.. Vuruldukça tozarız.

Sarı bıyıklı adam ısrar etmedi. Söz dinledi. Yavaş yavaş sedire yaklaştı. Az evvel kalktığı şilteye tekrar yaklaşıverdi.

Genç silahşör, tatlı tatlı hikâyesine devam etti:

-Aradan seneler geçiyor. Bir sene, beş sene, on sene... Nihayet bir gün tam on beşinci senenin ilk günü. Bedrettin Veli ales-sabah sayıs başının yanına varıyor. Ve resmi bir tavır ile emrediyor: Derhal atına bin! Yanına bir de yedek binek al! Doğru köye git! Nurettin'i al ve gel!. Bit-tabii sayıs başı bu emri derhal yerine getiriyor. Akşam üzeri Nurettin Bolu Kalesi'nin beylere mahsus kısmına imtiyazlı bir misafir olarak yerleşmiş bulunuyor..

Sarı bıyıklı adam birden bire yerinden zıpladı:

-Doğru bir mart günüydü. Martın birinci günüydü. Ah.. Evet evet.. Nurettin bir mart günü gelmişti saraya. Silahşör sakın bir tavırla;

-“Canım.. Ne oluyorsunuz?” diye söylendi. Durunuz! Sözlerimi kesmeyiniz. Ve yine hikâyesine başladı:

-Halbuki bu zamana kadar Bedrettin'in ikinci çocuğu dünyaya gelmiş bulunuyordu. Bir hercai meşreb olan Bedrettin, köylü kıvrak ile nihayet bir sene baş göz olmaya tahammül edebilmiş, sonra eşraftan birinin kızıyla izdivaç eylemişti. Bu izdivacın da bir mahsulü vardı. Erkek.. Cici bir çocuk.. Babasının ve anasının kibarlığını asaletini tamamıyla şahsında mezc etmiş bir evlat annesi kendisini doğururken vefat ettiği için Nurettin buna karşı biraz çokça şefik imiş de.. Adına Burhanettin diyorlarmış.

-Ah.. Fakat bu keramet! Bu bir keramet! Bir keramet bu! Muhakkak ki siz bir velisiniz!

Sarı bıyıklı adam mandalından kurtulmuş bir zenberek gibi yerinden zıpladı. Gencin ellerine sarıldı evvela elleri, sonra gencin yüzünü, ağzını, burnunu, alnını, dudakları neresine değdiyse orasını bir çılgın gibi, bir mecnun gibi şapur şapur öpmeye başladı.

Bir taraftan öpüyor; bir taraftan da bağıyordu:

-Ah.. Muhakkak ki siz bir velisiniz! Bir keramet sahibisiniz! Bir keramet sahibisiniz! Yoksa ismimin (Burhanettin) olduğunu nereden bilebilirdiniz?

**BEDRETTİN VELİ'NİN HAKİKİ VARİSİ OLAN ÇOCUĞU YAKINDAN
TANIYORSUN HA? ONUN İSMİNİ BİLEBİLİYORSUN HA?**

Öyle çılgın bir savlet ile, öyle gemi azıya almış bir saldırış ile gence sarılıyordu ki..

Oh.. Bu şayan-ı hayretti!

Sarı bıyıklı adam bir çılgına dönmüştü. Hem de eli kolu bağlanacak sırtına deli gömleği geçirilecek bir çılgına..

Ve bu meserret delisinin bi-şuur taşkınlıkları bir müddet daha sürdü. Delikanlıyı öptü, öptü, öptü.

Kucakladı, kucakladı, kucakladı.

Bağırdı, bağırdı, bağırdı.

Bağırdı, haykırdı ve çağırdı.

Neden sonra o da ancak güç hal ile sükûnet bulabildi.

Halecan-ı kalbe müptela bir adam gibi kesik kesik ve sık sık soluyarak yerine oturuverdi.

Mamafih el-an söylenmekten kendini alamıyordu:

-Ah.. Muhakkak ki bir sahib-i kerametsin beyzadem.. Sen muhakkak ki bir sahib-i kerametsin! Bedrettin Veli'nin hakiki varisi olan çocuğu bu kadar yakından tanıyorsun ha? Onun ismini de biliyorsun ha? Onun ismini, yani benim ismini, benim ismimin Burhanettin olduğunu biliyorsun ha? Ah.. Muhakkak ki sen bir keramet sahibisin?

Sarı bıyıklı adamın taşkınlığı o kadar ani olmuş ve bütün bu sahne o kadar süratle cereyan edivermişti ki delikanlı bir an ne olduğunu şaşırılmışa dönmüştü.

Birkaç saniye aptal aptal bakakaldı; ve ancak o tamamıyla tabiileştikten sonra kendisinde söz söyleyebilecek kudreti buldu.

Ve yine.. O tatlı tebessüm dudaklarında dalgalanırken;

-“Ey asilzadem!” diyebildi. Artık hikâyeme devam edebilirim değil mi?

-Şüphesiz.. Fakat sen kimsin? Evvela bunu öğrenmek isterim..

-Sırasıyla.. Her şey sırasıyla.. Şahsımın bu hikâyede henüz bir ehemmiyeti yoktur. Mamafih az sabrediniz. Onu öğreneceksiniz. Nerede kalmıştık? Ha.. Nurettin saraya gelmişti değil mi?

-Evet..

-Bak unutmamışsınız.

-Nasıl unutturum? Sözlerinizi birer birer ezberlemekle meşgulüm..

**SANA BİR VASIYETTE BULUNMAK İSTİYORUM. EĞER BU
VASİYETİMİ YERİNE GETİRMEZSEN GÖZLERİM ARKADA KALIR.
BENİM YEGANE EMELİM..**

O halde hikâyemin mabadını daha dikkatli dinlemenizi tavsiye ederim. Çünkü asıl şimdi söyleyeceklerimdir ki Bedrettin Velinin küçük oğlunu alakadar ederler..

-Yaaa..

-Beli asilzadem.. Dinleyiniz! Başlıyorum: Bedrettin’in öteden beri ata merakı varmış. Küçük oğlunu da iyi bir binici olarak yetiştirmek istediğini bir gün sayıs başısına bildirmiş. Derhal bir iki tane güzel midilli hayvanı buldurulmuş. Sayıs başı beyinden aldığı emri mucibince bizzat Burhanettin’e ders vermek istemiş. Lakin o kadar çok meşgalesi varmış ki.. Çar-naçar bu vazifeyi uşaklardan birine devretmeye mecbur kalmış. Açık göz birini seçmiş. Bunun adına “Recep” diyorlarmış..

-Recep mi? Ah.. Evet.. Evet öyle ya.. At uşağım Recep..

-Bu, iyi bir binici imiş.. Ve derhal işe başlamış.

Genç silahşörün söyleye söyleye artık damağı kurumuştı galiba.. Ki bir lahza durakladı. Sedirin yanındaki ibiği kavrayarak dudaklarına dayadı. Kana kana su içti. Sonra, sol elinin tersiyle ağzının ıslaklığını gidererek:

-“Her ne hal ise..” diye hikayesine devam etti. Lüzumsuz tafsilattan sarfi nazar edelim.. Aradan seneler geçiyor. Bedrettin Veli ihtiyarladıkça ihtiyarlıyor. Nihayet bir gün kendisinde bir fenalık hissedince sayis başını davet ediyor? Diyor ki “Ey kardaşlık ben artık yolcuym. Sana bir vasiyette bulunmak istiyorum. Eğer bu vasiyetimi yerine getirmezsen gözüm arkada kalır. Ve şunları söylüyor: Benim yegane emelim oğlum Burhanettin’i yerimde görmektir. Ondan başka birisinin bir gün olup da Bolu’da hüküm sürebileceğini düşündükçe aklım başımdan gidiyor. Böyle bir fikrin hatırıma gelmesine birçok sebepler var. Ben fena halde hastayım. İhtiyarım. Yakın bir zamanda gözlerimi yumacağım tabiidir. Çocuk arkamda kimsesiz kalacak. Yetim ve kimsesiz bir çocuk eli kolu bağlı dağ başında bırakılmış kuzulara benzer. Hangi kurt daha evvel rast gelirse o parçalar. İyisi mi? Şöyle düşündüm: Ne olur ne olmaz, ihtiyat gerek. Bolu eşrafı sureta bana taraftar fakat hakikatle her birisi ayrı ayrı bana düşmandır. Bu niçin böyledir? Yahut böyle midir, değil midir? Bunu sana uzun boylu anlatmaya ne vakit ne de lüzum vardır. Servetimin mühim bir kısmını hiç kimsenin bilmeyeceği bir yere saklamayı faydalı buldum. Bu yeri seninle benden başka kimse bilmeyecektir. Bittabi ben de kendimden ümit kesmiş bulunduğum için vefatımı müteakip gizli hazinemi yalnız sen bileceksin. Sana vasiyetim şudur ki, bunu ancak oğlum Burhanettin’e yirmi yaşını doldurduğu zaman haber veresin.. Taş çatlasa ondan bir başkası bu işten haberdar olmayacaktır. Ve Bedrettin Veli ile sayis başısı el birliğiyle kalenin herkese meçhul bir yerinde gizli bir mahal ihzar ederler ve yine hiç kimsenin nazar-ı dikkatini celbetmeden hazinenin dörtte üçü buraya naklolunur.

Sarı bıyıklı adam hayretle;

-“Ne diyorsun?” diye sordu.

-Ne diyeceğim.. Hakikatlerden bahsediyorum. Hakiki söylüyorum. Sözlerimi kesmeyiniz de dinleyiniz beni!..

YANİSİ MANİSİ BU İŞTE!. BEDRETTİN'İN HAZİNESİ BUGÜN OLDUĞU GİBİ YERİNDEDİR. BAŞ SAYİS BUNA TENEZZÜL ETMEMİŞTİR.

-Fakat bu hazine nerede?

Genç silahşör canının sıkıldığını gizlemeksizin cevap verdi:

-Nerede olacak, nerede ise orada..

-Kimse el sürmemiş mi?

-Elbette sürmemiş.. Nasıl el sürülebilirmiş? Öyle bir yer ki, orası Bedrettin tarafından baş sayise vasiyet edilmiş bulunuyor..

-Canım! Baş sayis, baş sayis diyorsunuz, bu bir melek mi sanki?

-Neden melek olacakmış? Basbayağı bir adam. Bizim gibi.. İki elli, iki ayaklı, tek kafalı bir adam..

-Gördünüz mü ya? Hiç bir sayis bu kadar mühim bir sırta agah olur da bu gizli servetten şahsen istifade cihetine gitmez mi?

-Orasını bilmem. Belki yeryüzünde herkes böyle bir fırsat ihmal etmez fakat baş sayis buna tenezzül etmemiştir.

-Yani?

-Yanisi manisi bu işte.. Bedrettin'in hazinesi bugün olduğu gibi yerindedir.

Sarı bıyıklı adam yine halecan-ı kalbe tutulmuş, yerinde duramıyordu:

-“İnanmam! İnanmam!” diye bağırdı. Buna inanılmaz..

Delikanlı bu sözlere kızar gibi oldu. Mağrur bir eda ile; kendinden emin bir adam tavrı ile ve kulaklarının ardına kadar kıpkırmızı kesilerek cevap verdi:

-Sinirlenmeyiniz canım! İspatı kolaydır.

Ve büyük bir cebr-i nefle sesine azamı sükûnet vererek devam etti:

-Hazine.. Tekrar ediyorum; olduğu gibi yerinde durmaktadır. Sayis başı beyine verdiği sözü merd-ane tutmuştur. Hem o derecede ki tasavvura bile tüyler ürpertecek derecede müthiş işkencelere maruz kaldığı halde sırrını vermeye razı olmamış sırrını vermemiştir.

Genç silahşörün sükûnetinde öyle hâkim ve telkinkâr bir fevkaladelik vardı ki sarı bıyıklı adam susakalmıştı. Ser-âpâ kulak kesilmiş dinliyordu.

-Evet, en tahammülsüz işkencelere maruz kaldığı halde bu sırrı, sayıs başı söylememiş, ağyara yar olmamıştır. Şimdi hikâyemin en can alacak noktasına geçiyorum. Bedrettin Veli'nin öldüğü geceden bahsedeceğim.

Gözlerini sarı bıyıklı adamın gözbebeklerine dikerek bu sözleri söylemişti..

Ve saniyeden saniyeye kuvvet kesbeden bir sesle ilave eyledi:

-Siz hikâyenizde demiştiniz ki ölünün yatağı başında üç kişi kalmıştı. Ben, Nurettin ve sayıs "Recep". Bu doğru değildir.

-Nasıl?

-Nasıl olduğunu şimdi anlatacağım yalnız sözlerimi kesmemeye dikkat ediniz. Evet.. Ne diyordum? Bedrettin Velinin ölüm döşeği etrafında toplananlar üç kişi değildiler. Dört idiler. Siz, Nurettin, Recep, bir de sayıs başı.. Öyle hissediyorum ki siz Recep ile babanızdan ve Nurettin'den başka sarayda kimseyi tanımıyorsunuz. Sayıs başı, aynı zamanda babanızın süt kardaşı olduğu halde kendisiyle zerre kadar alakadar olmamanız bunu gösteriyor. Ne ise.. Bu ciheti geçelim. Ve fena ki siz olduğunuz yerde sızıyor, uyuyorsunuz; Nurettin derhal Recep'e başıyla bir işaret veriyor. Sayıs başı orada sizi beklemekle meşgul bulunduğu için derhal toparlanıyor. Fakat müdahaleye fırsat bulamıyor. Birden kafasına bir kılınc kabzası iniyor, olduğu yerde yıkılıp kalıyor. Kendisine geldiği zaman eli kolu bağlı kalenin tahtez-zemin zindanlarından birine atılmış bulunduğunu görüyor..

-Hayret!

BAKSANA.. SAYIS BAŞI! SEN HABERDAR MISIN Kİ BEDRETTİN'İN HAZİNESİ BUGÜN TAM TAKIR KIRMIZI BAKIR BİR HALDEDİR?

Aradan bir kaç gün geçiyor. Ne arayan var ne de soran. Birden yanı başında Recep'in dineldiğini görüyor. A.. Sayıs başının akli başından gidiyor. Bir de ne baksın! Recep baştanbaşa sırmalara müstağırık bir elbiseyi labis ipek poşular, sırmalı kuşaklar, altın saplı hançerler içinde değil mi? Aşinalık edecek oluyor. Sabık sayıs

hiç oralı bile olmuyor. Ellerini birbirine vurarak şaklatıyor. Zindanın içinde iki muhafız beliriyor ve sayis başını yakaladıkları gibi doğruca Bedrettin'in yanına çıkarıyorlar. Zavallı sayis nereden bilsin ki beyinin hakiki oğlu dağ başlarında kuşlara kurtlara yem olmaktadır. Derhal bağırıp çağırmaya başlar. Kendilerine Burhanettin veliye şikâyet ile tehdide kalkışır. Buna karşısındakiler kahkahalarla gülerler. Sayis başı kızır kızdıkça kızır. Öbürleri sanki söz birliği etmişlermiş gibi ne söylerlerse kahkahalara boğarlar. İşin tuhafı ak sakallı Bolu müftüsünün de bu sırada Nurettin'in yanında bulunmasında.. Yani şu sizin yobaz dediğiniz kallavi sarıklı deyus herifin! Anladınız mı? O da orada imiş.. Sayis başı yavaş yavaş etrafına dikkat etmeye başlamış. Bakmış ki vaziyet biraz tuhaf Nurettin hakimane tavırlar takınıyor Recep ile müftü karşısında el pençe divan duruyorlar. Sesini biraz kısmış. Tam bu sırada müftü ağzını açmış: Baksana sayis başı demiş. Sen haberdar mısın ki, Bolu Beyi'nin hazinesi tam takır kırmızı bakır bir haldedir. Ve ilave etmiş. Halbuki Bedrettin merhum meşhur servet sahiplerinden birisiydi. Sen bu hale ne mana verirsin? Sayis susmuş. Hiç cevap vermemiş. Fakat müftü azıttıkça azıtmış: “Biz demiş şöyle düşündük. Sen onun mahrem-i esrarı idin. Hazineye ne olduysa bilsen bilsen sen bilirsin! Binaen-aleyh karar verdik: Hakikati bize söyletinceye kadar sana işkence ettireceğiz. Sayis başı yine ehemmiyet vermemiş. Bu heriflerin elinde nasıl bir salahiyet bulabileceğine bir türlü akıl erdirememiş. Mamafih müftü sözünün eri çıkmış muhafızları kapı dışarı atmışlar. Recep ile beraber derhal işe başlamışlar. Evvela sayis başının tırnaklarını birer birer sökmüşler. Fakat zavallının can acısıyla bir şeyler söyleyeceğini beyhude yere beklemişler. Sonra kızgın iğnelerle işe girişmişler. Parmak uçlarını delik deşik etmişler, yine bir netice elde edememişler. Sayis tınmamış bile fakat heriflerde gaddarlıkta yekta.. Zavallının tabanlarını dağlamaya.. Bu pek tahammülsüz bir gazap olmuş. Sayis başı dayanamamış bağırması:

-Peki.. Behey adamlar! Fakat siz ne salahiyetle benden suallerinize cevap arıyorsunuz. Müftü sarik olmuş:

-“Senden cevap isteyen biz değiliz! Bolu Beyi'dir..” demiş.

-Bolu Beyi dediğiniz adam nerededir?

-Görmüyor musun? İşte karşıda duruyor..

Ve .. Nurettin'i göstermişler.

Sayis parmağını uzatarak haykırmış:

-Bu mu? Bu mu Bolu'nun beyi?

-”Öyle ya diye cevap vermişler.” Bolu Beyi Nurettin Veli budur.

İşte o zaman bir curcunaydı kopmuş. Sayis avazı çıktığı kadar bağıarak haykırmış:

-Tüüüh.. Bre melun softa. Tüüüh bre alçak Recep! Bolu Beyi bu ha? Bolu'ya bu melunu bey yaptınız ha? Bre haydutlar bu piçin biridir. Bir piç! Na-meşru bir piç! Hem de kimin piçi biliyor musunuz? Benim.. Benim.. Onun babası benim.. Ben! Ben! Benim onun babası..

Müftü ile Recep korkularından donakalmışlar.. Biri bir yana öbürü öbür tarafa çekilmiş. Ve hep birden Nurettin'e bakmışlar. Herif zerre kadar ehemmiyet vermemiş bu sözlere.. Yahut ehemmiyet vermiş de vermiyormuş gibi göstermiş kendini. Yavaş yavaş yerinden kalkmış.. Sayis başı.. Yani babası, eli kolu bağlı yerde upuzun yatırılmış bulunuyormuş. Hemen üzerine doğru yürüyüvermiş. Hançerini çekmiş. Sanki bir çam ağacı üzerine adını kazıyormuş gibi dehhaş bir soğukkanlılıkla hançerin sivri ucunu babasının sağ gözüne daldırmış! Oymuş bu gözü..

SAYİS BAŞI ÇARMIHA GERİLMİŞ BİR İSA GİBİ ÇIRILÇIPLAK.. OYUK GÖZLERİNİN DELİKLERİNDEN KANLAR SIZIYOR..

NISFÜL-LEYL..

Sarı bıyıklı adamın elleri bila-ihtiyar yüzünü kapakladılar..

Tüyleri diken diken olmuştu.

Genç silahşör, kindar bir gayz ile dişlerini sıkı sıkı hikâyesine devam etti:

-Sayis can acısıyla boğazlanan boğalar gibi bağırılmış. Fakat cellat herif zerre kadar merhamet duymamış. Hançerini kanlı kanlı havaya kaldırmış ve bu defa da sayisin sol gözüne daldırıvermiş.. Sayis bir defa daha acı acı haykırmış ve bayılıvermiş! Buradan ötesini bilmiyor, hatırlamıyor.. Onu hemen o gece çıplak bir atın üzerine sırt üstü bağlamışlar, kale kapısından dışarıya uğratıvermişler:

Delikanlı, korkunç bir kâbusu defetmek isteyen adamlar gibi elini alnının üzerinde gezdirerek bir müddet sustu.

Tahtez-zemin sarayda şimdi istifhamlarla dolu garip bir sükûn hüküm sürüyordu.

Sarı bıyıklı adam işittiklerine bir türlü inanamayanlar gibi alık alık delikanlıya bakakalmıştı:

-”Sonra” diye sordu. Sonra?

-Sonrası.. Bunun sonrası öyle feci bir sergüzeştir ki.. Of onu hatırladıkça yahut bana bu kısmı anlatan adamın sözlerini hatırladıkça tüylerim diken diken oluyor.

-Ey. Anlatmayacak mısın?

-Niçin anlatmayayım. Elbette anlatacağım.. Yavaş yavaş fakat madem ki öğrenmek için acele ediyorsunuz. Derhal sadra giriyorum. Dinleyiniz! Nısfül-leyl.. Kale kapısı yavaş yavaş açılıyor. Bir at.. İri yarı, kara yağız bir at çıkarılıyor. Üzerinde sayis başı, çarمیha gerilmiş İsa gibi çırılçiplak ! Oyuk gözlerinin deliklerinden kanlar sızıyor! Bî-hoş.. Kendinden geçmiş bir halde.. Atın başını tutan Recep'tir. Bu ciheti sayis başının hayal meyal duyduğu seslerden anlayabiliyoruz. Bir kırbaç şaklıyor ve birden hayvan cehennemi bir suretle koşmaya başlıyor. Artık, bundan ötesi kim bir ne kadar imtidad eden bir koşmanın faciasıdır! Hayvan koşar, koşar, koşarmış.. Sayisin kolları ayakları gerilir, adelerinin her biri ayrı ayrı kopar gibi olurmuş. Hayvan kim bilir nerelere gitmiş, nereleri dolaşmış? Ve yine kim bilir nasıl bir tesadüf, nasıl bir hayırlı tesadüf ile köyün birine dalıvermiş! Köylüler derhal koşuşmuşlar. Sayisin bağlarını çözmüşler, karnını doyurmuşlar. Yaralarını temizlemişler. Kendisine giyecek vermişler ve ancak günlerce devam eden tam bir istirahattan sonra serencamını sormuşlar, hikayesini öğrenmek niyetini gütmüşler. Fakat sayis söylememiş. Yalnız rica etmiş, hayvanıma bir palan vurunuz. Ben Sivas'ın Hanköyü'ndenim. Oraya gitmek istiyorum. Bana yol gösterin demiş! Köylüler iyi adamlarmış. Daha ilerisine gitmemişler ve derhal arzularını yerine getirmişler. Hayvana bir palan vurmüşler, kendisine yolluk nevale düzmüşler. Hatta fazla olarak yanına bir de yol arkadaşı katmışlar. Meğer orası “Araç” imiş. Sayis

hemen yola düzülmüş; “Kastamonu’yu”, “Çankırı’yi”, “Ankara’yi”, “Ayaş’ı”, “Kırşehir” ve “Kayseri’yi” geçmişler.

Nihayet günün birinde Hanköy’e varıvermişler. Bit-tabi sayisin ailesi mateme bürünmüş. Yolda kendisine arkadaşlık eden köylüye çok itibar etmişler ve ancak uzun bir müddet misafir ettikten sonra adamcağız selametlemişler.

BİR GÜN ÇOCUĞUNU KARŞISINA OTURTTU.. BABASININ YÜREKLER YAKICI SERANCAMINI ÇOCUK HIÇKIRA HIÇKIRA AĞLAYARAK DİNLEDİ.

Buraya gelince genç silahşörün dudaklarındaki tatlı tebessüm birden bire siliniverdi.

Yüzünü derin bir yeis bürüdü.

Gözbebeklerinden sıcak yaşlar fışkırmaya başladı:

-Sayisin ailesi.. Ne diyordum? Evet sayisin ailesi müthiş bir mateme bürünmüş. Nasıl bürünmesin ki, nasıl bürünmez olsun ki sayis bu ailenin yegâne istinatgâhıdır.

Bir dakika durdu. Galiba bazı şeyler hatırlamıştı.

Gam verici bazı şeyler.

Hatta ağlar gibi de olmuştu.

Kara gözlerinin bebeklerinde birer volkan yanan o güzel, o cazip gözlerinin nemlendikleri görülüyordu.

Mamafih gözbebeklerinde toplanan bu içeriden gelen yaşlar kirpiklerinden süzülmedi.

Süzülemediler.

Büyük bir cebr-i nefisle, yeisini yenmiş, yaşlarını içine akıtmıştı.

Ve.. Devam etti:

-Aile.. Ah.. Ben bu aileyi, bu zavallı aileyi pek yakından tanıdım. O, bir kadından, bir de ondan.. O, gözleri hançerlerle oyulan zavallı sayisten mürekkebd.

Kadın kırkına yaklaşmıştı. Sabur ve mütehammildi. Zengin değildi. Kocasına sadıktı. Hem o derecede sadıktı ki..

Başını salladı.

Galiba bu tafsilatı lüzumsuz bulmuştu. Derhal sadede girdi:

-Tam bir sene geçmişti. Bu serencamdan sonra tam bir sene geçmişti. Allah kör sayise bir evlat ihsan etti. Bir erkek evlat. Ailenin bütün neşesi ondan ibaretti. Sayıs bütün kudretini onu yetiştirmeye sarf etti. Onu iyi bir silahşör yaptı.

İyi bir binici yaptı. Ona hayatta iyi olmayı, mert olmayı telkine çalıştı. Bu sırada attan da, hani şu kendisini sırtında dağdan dağa, bayırdan bayıra, dereden dereye taşımış olan tarihi attan da bir döl alınmıştı. Döl.. Kara yağız bir taydı. Bu döl..

Sarı bıyıklı adama gözlerini dikti. Onun koluna sımsıkı yapışarak haykırdı:

-Ve bir gün.. Bir gün çocuğunu karşısına aldı. Çocuk kör babasını yürekler yırtıcı serencamını hiçkıra hiçkıra anlattığı acıklı sergüzeştini bizzat kendi ağzından dinledi. En ince noktalarına kadar..

Gözlerinden sızan yaşlar öyle samimi, öyle yürekten bir teessürün ifadeleri idiler ki. Sarı bıyıklı adam içinde gayr-i ihtiyari bir sızı duydu.

Bu, ölümlerden yılmaz, şimşeklerle yıldırımlardan yoğrulmuş, gözlerinden volkanlar fişkiran er oğlu er, acaba neden böyle derin bir aleme giriftar olmuştu!

Şu yağız benizli, çatık kaşlı silahşör, hiç şüphesiz tayın lâ-alet sergüzeştin hikayesinden bu kadar yürek yakıcı bir yeisin zehrini almış olamazdı.

Gence dikkatli dikkatli baktı.

Genci dikkatli dikkatli süzdü.

Hayır hayır.. Bu adam kendisini pek yakından alakadar eden bir maceranın teessürü altında bulunuyordu.

Muhakkak, muhakkak ki bu böyle idi.

Her hareketi bunu gösteriyordu. Belliydi ki delikanlının ağzından çıkan her kelime yüz bin elemenden zehir olan bir engerek gibi dudaklarında ıslık çalıyordu.

**O DERECEDE Kİ YASLALAR GÖZ GÖZÜ GÖREMEZ BİR HALE
GETİRİLDİ. TAYIN YEMİ DE SUYU DA BURADAN VERİLİYORDU ..**

Gence bir defa daha baktı.

Dikkatle baktı..

İçindekileri birer birer kancalamak ve dışarıya vurmak isteyen bir bakışla baktı.

Galiba sayise böyle bir şeyler anlar gibi olmuştu.

Mamafih, hiç ses çıkmadı.

Başını önüne eğdi.

Pala bıyıklarını bura bura kabarttı.

Delikanlı şimdi son derece ateşlenmişti.

-“Anladın mı ağam?” diye devam etti. -Köylüler o attan da bir dal almışlardı. Bu mükemmel bir tay olmuştu, büyümüşü, büyüdükçe güzelleşmiş ve güzelleştikçe delikanlıya dost olmuştu. Delikanlıya yani kör sayisin Hanköy’deki karısından doğan oğluna.. Ve bir gün sayis oğlunu çağırdı: “Ali!” dedi.

Sarı bıyıklı adamın kolunu dürterek ilave etti:

-Duydunuz mu asilzadem? Sayis oğluna Ali diye hitap ediyor. Çünkü çocuğunun ismi Ali’dir, anladınız mı? Ali.. Ruşen Ali.. Bu ismi unutmamanızı tavsiye ederim. Şimdi gelelim hikayemize.. Evet sayis oğluna Ali dedi. Şu tayı gözlerimle göremedim. Fakat kişnemelerinden, yürürken ayaklarından çıkan sestem, ve el yordamıyla sıvazlaya sıvazlaya anlayabildiğim adalelerinden hissediyorum ki çok cins bir at olacak.. Şunu adam akıllı terbiye etmeyi düşünüyorum. Ne dersin? Sana tarif edeceklerimi yapar mısın? Çocuk bu sözlerden büyük bir memnuniyet duydu. Babasına derhal muvafakat cevabı verdi. Bedrettin Veli’nin süt kardaşı itiraf edilmelidir ki hayvan yetiştirmekte ve hayvan terbiye etmekte aşağı yukarı bir deha sahibi idi. İlk işi tayın ahırını her taraftan keçelerle sardırma oldu. O derecede ki yaslalar göz gözü görmez bir hale getirildi. Tayın yemi de suyu da buradan veriliyordu. Hayvanı ayda bir defa olsun ahırdan çıkarmak memnu idi. Sayis hiç

kimsenin ahıra yaklaşmasına da cevaz vermemiştir. Yalnız günde üç defa delikanlı hayvanın yanına giriyor; otunu, arpasını, suyunu veriyor, ahırını süpürüyor, temizliyordu. Ara sıra sayisin de bizzat değneğine dayana dayana ahıra girdiği görülüyordu. Bedrettin'in kör süt kardaşı elleriyle tayın bacaklarını ve boynunu sıvazlıyor, sonra kendi kendine bir şeyler mırıldanarak odasına çekiliyordu. Nihayet bir gün.. Tam bir sene sonra bir gün.. 1 Nisan günü iki günden beri üst üste yağın yağmurlar, bardaktan, küplerden boşanır gibi yağın yağmurlar her tarafı çamura gark etmişti. Sayis oğluna emretti: "Tayı ahırdan çıkar.."

**TAM BİR SAAT KOŞTU. ANCAK NEDEN SONRA KÖR SAYİSİN SESİ
İŞİTİLİNCE VE ÇOCUK GEMLERİNE ASILINCA DURDU. ATI DERHAL
TARLADAN...**

Bu emir derhal yerine getirildi. Hayvan öyle bir kuvvetlenmişti ki yerinde duramıyordu. Kişniyordu. Şahlanıyordu. Art ayaklarıyla şen ve pür-neşe.. Çifteler atıyordu. Kör baba mutadi vecihle yine atın ötesini berisini yokladı ve akabinde bir ikinci emir verdi; Şuna hemen bir eğer vurulsun! Çocuk koştu. Eyerin taya vurulması beş dakikalık bir iş olmuştu. Sayisin ikinci emrini bir üçüncü emir takip etti: Haydi şimdi.. Atla sırtına! Sür karşıki tarlaya! Ve kör baba sağ elini evin yanı başında ki tarlaya doğru uzatıvermişti. Orası cılık bir çamur gölü haline gelmişti. Bir kaç gün evvel taze nadas yapılmış ve bu nadasın üzerine yağın şedid yağmurlar burasını geçilemez bir hale sokmuştu. Mamafih çocuk hiç tınmadı. Derhal hayvanı sürdü. Tarlaya daldı. Çamur dize kadar yükseliyordu. Tayın her adım atışında göğsüne kadar çamura daldığı görülüyordu. Fakat o kadar kuvvetli bir hayvan olmuştu ki bu tay, bu hale rağmen yine doludizgin koşabiliyordu. Hem ne koşuş.. Diz boyuna çıkan çamura zerre kadar ehemmiyet vermiyor, koşarken süratinden bir şey kaybelemiyordu. Koştu, koştu, koştu. Ancak neden sonra kör sayisin sesi uzaklardan işitilince ve çocuk gemlerine asılınca durdu. Bedrettin'in süt kardeşi: "Yeter artık!" diye bağırmıştı. Çocuk hemen atı tarladan çıkardı. Eve yaklaştı. İşte o zaman babası yine hayvanın ötesini berisini yokladıktan sonra, ayaklarını birer birer muayene etti.

Doğrulduğu zaman her on kederli duran yüzünde tatlı bir sevincin çizgileri belirmişti. Tayın boynunu okşayarak çenesini öptü. “Maşaallah! Maşaallah!” diye mırıldandı. Ve oğluna “Haydi Ali!” dedi. Tayı ahıra çek! Yemini ver! Sonra gel beni odada ocak başında bul! Sana söyleyeceklerim var..

Sayisin oğlu tayı biraz gezdirdikten sonra, tekrar ahırına soktu.. Eyerini çıkardı ve yaslasına bağladı. Çok geçmeden baba oğul bir yer odasının, peykeleri üzerinde karşılıklı bağdaş kurmuş bulunuyorlardı. Kör sayıs başını önüne eğdi. Bir müddet murakabeye dalmış dervişler gibi düşündü.

Sonra mağmum bir tavırla ve fakat birçok şeylere azmetmiş ve etrafındakilere telkin etmeye karar vermiş bir adam gibi söze başladı:

-”Oğlum!” dedi. Sana oğlum derken içimde ne derin bir zevk bir gurur canlandığını bilemezsin! Oğlum! Beni dinle.. Sana babanı bugünkü hale sokan feci serencamı hikaye edeceğim. Baban böyle değildi. Onun da herkes gibi iki gözü vardı. Uzakları pek uzakları görürdü. Bahar köyümüzün etrafına avuç avuç renk serptiği zamanlar o da tıpkı senin gibi badem ağaçlarının çiçeklendiğini şeftalilerin zerdalilerin renk renk oyalarla süslendiklerini gördü. Tarlalarda yeşillikler arasında dolaşan genç köy kızları, şimdi tıpkı sana baktıkları gibi babana da bakarlardı. Ve.. Birçokları yavrum onun için çıldırırlardı. Evet çıldırırlardı. Çünkü babanın söylendiğine göre gözleri pek güzeldi. Şimdi zavallı baban baharı burnuyla burnuna çarpan kokularla tahmin edebiliyor. Tarlalar arasında orak sallayan güzel köy kızlarının yalnız kulaklarında akislenen kahkahalarıyla kendisini oyalayabiliyor. Sana beni bu hale getiren hadiseyi serencamı nakledeceğim dinle beni!

**GAYET BÜYÜK BİR RESMİYETLE SOL DİZİNİ YERE KOYDU. EĞİLDİ.
ELİNİ UZATTI.. SARI BIYIKLI ADAMIN, YANİ BURHANETTİN
VELİ’NİN ELİNİ TUTTU..**

Genç yatakta sol tarafına doğru eğildi. Başını sarı bıyıklı adamın burnu dibine kadar yaklaştırarak haykırdı:

-Demin size acıklı safhalarını birer birer naklettiğim hikayeyi kör sayis oğluna anlattı. Evet birer birer ne fazla ne de eksik. Size nasıl anlattıysam tıpkı böyle..

Sarı bıyıklı adam, vaziyete intikal ettiğini gösteren bir tebessümle ve mütehalikâne:

-“Fakat bu çocuk kimdi?” diye sordu. Sakın bu siz olmayasınız?.

Genç silahşör gök gürültülerini bastırabilecek bir sesle ve göğsünü gere gere haykırdı:

-Hayır!. Hayır beyzadem hayır! Aldanmıyorsunuz! Tam üzerine bastınız!. Ben. Evet ben!. Kör sayisin oğlu olan. Benim.. Babanız merhum Bedrettin velinin süt kardaşı olan kör sayisin oğlu benim. Babanın gözlerini hançerle oyan alçak heriften intikam almaya azmeden Bedrettin’in hakiki varisi olan meşru evladı Burhanettin’i Bolu’ya bey yapmaya azmeden benim!

Ve yaralı olmasına rağmen çevik bir zıplayışla yerinden kalktı. Bir kenarda dayalı duran uzun enli ve geniş kılıncı seri el hareketleriyle beline taktı.

Mağrur bir yürüyüşle hareketlerini şaşkın şaşkın takip eden sarı bıyıklı adamın yanına yaklaştı.

Gayet büyük bir resmiyetle sol dizini yere koydu.

Eğildi.

Elini uzattı.

Elini.. Sarı bıyıklı adamın hareketlerini şaşkın nazarlarla takip eden Burhanettin Veli’nin elini tuttu.

Ve bu eli çok hürmetkâr bir tavırla dudaklarına değdirerek yavaş bir sesle mırıldandı:

-Beyim.. Şu dakikadan itibaren emriniz altındayım. Her arzunuz her talebiniz tarafımdan der-ân yerine getirilecektir. Yerde, denizde, düzde, dağda, bayırda ve şehirde nerede ölürsem öleyim ister iki elim kana batmış bulunsun. İsterse eğer ayaklarım kötürüm kollarım solak, gözlerim kör, ağzım dilsiz, burnum koku alamaz

derecede berbat bir halde bulunsun, yine her emriniz bu hizmetkârınız tarafından der-ân yerine getirilmiş olacaktır.

Ve akabinde doğruldu.

İki adım geri çekildi.

Ani bir çekişle uzun kılıncın kınından çıkararak havada üst üste üç defa salladı, tahtez-zemin sarayı yerinden oynatacak derecede gür ve vakur bir sesle üst üste üç defa haykırdı:

-Nurettin! Günlerin sayılıdır! Nurettin! Günlerin sayılıdır! Ey Nurettin! Günlerin sayılıdır!..

**MERT OL! METİN OL! NEZİHÜL-KALP OL! TEMİZLİKTE HİÇBİR
ZAMAN ZERRE KADAR İNHİRAF ETME! LÂ-ALET-TAYİN
SERGÜZEŞTLER ARAMAYA ÇIKMIŞ BİR SERSERİDEN..**

Sonra kılıncını tekrar kınına soktu. Seri bir hareketle belindeki tokayı çözerek onu az evvel aldığı yere koydu.

Tekrar sedire uzandı.

Şimdi sarı bıyıklı adamın gözlerinde nezih bir kardaşlığın, nezih bir arkadaşlığın nezih ve samimi bir dostluğun, ateşini ruhun en temiz derinliklerinden alan mukaddes çerağı alevlenmişti.

Mamafih delikanlı buna dikkat edecek vakit bulamamıştı. Gözleri hülyavi uzayışlarla salonun loş köşelerinden birine saplanmıştı. Ve devam etti:

-İşte beyzadem. Kör sayıs, yani babam hikayesini bana anlattıktan sonra.. Şu kılıncı.. Ki bizzat babanız merhum Bedrettin'in kullandığı muhteşem silahtır ki babama hediye olunduğu andan itibaren, edildikten sonra, ailemiz indinde büyük kutsiyet kesbetmiştir.

Ve sağ elini az ötede, bir kenarda dayalı duran kılınca doğru uzatarak, gittikçe ateşlenen bir sesle:

-“Bunu.. İşte bunu!” dedi. Şu kılıncı aldı. Kendi eliyle belime taktı. Sonra ahıra gitmek istediğini söyledi. Koluna geçtim. Evin kapısında, sapandan yeni

kurtulmuş bir taş gibi fırladı. Tayı yaslardan çıkardı. Kendi elleriyle eyerledi ve eğildi. Tıpkı yedi iklim hükmeden cihangirlere yapıldığı gibi bir dizini yere koydu. Elleriyle üzengileri tuttu. Israrıma rağmen cebr ile zor ile dizini bana basamak yaptırdı. Ayağımı kendi eliyle üzengiye geçirdi. Ve.. Tıpkı yedi iklime hükmeden bir cihangir gibi beni kendi eliyle eyerlediği tayın üzerine bindirdi.

Gözlerinden şimdi nohut tanesi büyüklüğünde yaşlar akıyordu.

Hıçkırıklarını artık gizlemiyordu.

Hafakanlarla boğula boğula ağlıyordu.

Ve.. Küçük dilini yerinde kopartacak hatta ona bir mermi şiddetiyle midelerini deldirtecek derecede dehşetli bir iç çekişiyle karışık ilave etti:

-Oh.. O dakika.. O dakika hiç hatırımdan çıkmaz. Şuanda dahi onu gözümün önünde tecessüm etmiş görüyorum. Zavallı babacığım.. Kalın, budaklı değneğine iki eliyle dayanarak bir müddet düşünceye dalmıştı. Başını eğmiş belini bükmişti. Her biri birer kör kuyu ağzına benzeyen oyuk göz deliklerinde birden bire bir tufan kaynamıştı. Solgun yanaklarının üzerine yaşlar tıpkı oluklardan boşanan yağmurlar gibi akmıştı ve ağlamıştı, ağlamış ki ağlamış. Neden sonra onun doğrulduğunu görmüştüm. Az evvel bükük beli, çökük omuzları ile mezara gireceği dakikaya muntazar meyus bir ölüm namzedine benzeyen ihtiyar, birden yırtıcı kaplanlara gözdağı verebilecek çelikten adeleli bir genç pehlivan oluvermişti. Budaklı, kalın değneğini, hırstan ve gazaptan titreyen eliyle havaya kaldırarak, bir kin ve gayz kasırgası gibi; ahveri, evimizi ve ahırla ve evimizle beraber bütün Hanköy'ü Sivas topraklarından kopartıp tâ.. Kaf Dağları'nın ardına uçurtacak derecede şedid bir kasırga gibi uğultularla haykırdı:

-Ali! Ruşen Ali! Oğlum Ali! Mert ol! Yolunun üstünde her on bir ölümlü tuzak, sayısız elem ve ölüm tuzağı bulacaksın!.. Geçtiğin her dere kıyısında, geceleyeceğin her dağ başında, her ormanda sürü sürü katillerle, sürü sürü canavar tıynetli insanlarla, gözlerini kan bürümüş sayısız belirsiz haydutlarla karşılaşacaksın! Korkma! Mert ol! izzet-i nefsinin her şeyden üstün tut!.. Hiç kimseye bel bağlama! Tehlike hissettiğin anda bil ki yegâne yar belinde sallanan kılıncındır. Kimseden vefa umma! Bil ki dünyada vefa sana altındaki yağız taydan gelebilir.. Ondan gayri vefadâr dost arama!. Belinde sallanan kılıncın namusun olsun! Onu rezil etmekten ise

her an ölümü evla bil. Fakat her an her basit hiddet elini bunun kabzasına saldırmazın! Onu çekmek için çok düşün! Çektikten sonra ise düşüneneğin yalnız bir şey vardır: Ölüm.. Önüne kim çıkarsa onun ölümü! Sana dış bilemeye kim cürret etmişse onun ölümü!

Anladın mı yiğit oğlum benim?.. Anladın mı? Mert ol! Metin ol! Nezhül-kalp ol! Temizlikten zerre kadar inhiraf etme! La-alet-tayın sergüzeşt aramaya çıkmış bir serseriden farklı olmaya çalış.. Şimdi, hayvanını mahmuzlarken kafanda ne varsa hepsini bir tarafa at.. Yalnız bir şey kalsın bu er oğlu er kafasında.. İntikam! İntikam! Babanın intikamı! O bir zamanlar Hanköy kızlarını çıldırtan gözlerin intikamı! O filvaki benim oğlumdur. Bundan şüphem yok.. Muhakkak ki onu o kıvrak karı benden peydahlamıştı.. Ve yine muhakkak ki o bugüne bugün senin de kardaşındır. Lakin zerre kadar merhamet etme! Köpeği, tıpkı bir köpek gibi ayaklarının altına al! Çiğne, çiğne ve öyle gebert! Bedrettin'in hayatta olduğunu zannetmiyorum. O rezil muhakkak ki onu beni bu hale koymazdan evvel öldürmekte tereddüt etmemiştir. Değil mi? Babasını bu hale koyan bir serseriden başka bir şey ümit edilebilir mi? Fakat eğer bir tesadüf, mesut bir tesadüf o yavruyu celladının elinden kurtarabilmişse onu kendine amir bil! O benim çok hürmet ettiğim bir adamın oğludur. Mamafih sana onu sev diye emredemem. Yalnız nezhül-kalp olmanı tavsiye ediyorum. Bu kadar.. Nezhül-kalp olanların zayıflara ezilmiş, hakları gaspedilmiş, hayatları tehdit edilmiş bulunanlara yardım, boyunlarına borçtur. Elini uzattı. Öptüm. "Haydi! Yolun açık olsun!" diye haykırdı. Sonra dilini ağzında, yalnız mahir binicilerin şaklatabileceği bir tarzda şaklatarak tayı ürküttü... Az sonra ben yola düzölmüş bulunuyordum.. İşte beyzadem benim hikayem de bundan ibarettir.

**BU SABAHKI, AYDINLIKTA CEREYAN ETTİ. GÖZ GÖRE GÖRE
YAPILAN ÇARPIŞMALARDAN PEK KORKULMAZ.. FAKAT BİR GECE
YARISI KAVGASI..**

Galiba bir şey unutmuştu.. Galiba değil, muhakkak ki söyleyeceği sözlerden bir kısmını söylemeyi unutmuş bulunuyordu, ki sol elinin orta parmağını ağzına sokarak bir lahza düşünür gibi oldu.

Sarı bıyıklı adam sevinç içerisinde idi.

Delikanlı, başını sallayarak birkaç saniye daha düşündü.. Sonra birden bire:
-”Ha. Ha..” diye haykırdı. Az daha unuttuyordum..

Ve sözlerinin başkaları tarafından duyulmasını istemeyen bir adam ihtiyatıyla gözlerini tahtez-zemin salonun boşlukları arasında dolaştırarak sarı bıyıklı adamın sol omuzunu kavradı.

Onu kendisine doğru çekti.

Ağzını kulağına dayayarak bir şeyler söyledi.

Bedrettin velinin hakkı gasp edilmiş oğlu bir şeyler tasdik eder gibi başını bir iki kere salladı. Ve:

-“Beli.. Beli..” diye üst üste birkaç defa söylendi. Beli.. Beli.. Beli..

Sonra sesini bir parça daha yükselterek sarıh bir cümle söyledi:

İnsan her şeyini gizli tutmalıdır. Dünya bu.. Hakkınız var. Buraya kadar sağ salim gelebilmeniz bile şayanı hayrettir. Ta Sivas’tan Çile Dağı’nı boylamak az buz hünelerden değildir.

Genç silahşörün yüzünde bu sözler yarı müstehzi, yarı emel-nâk bir tebessüm çizivermişti.

-“Doğru söylüyorsun beyzade.” diye mırıldandı. Hele dün akşam başımdan geçen bir sergüzeşt az kalsın beni bu hünlerden mahrum edecekti.

-Nasıl sergüzeşt?

-Basbayağı. Bir hücumla maruz kalıverdim.

-Ha.. Şu.. Bu sabahki hadiseden bahsetmek istiyorsunuz değil mi?

Hayır.. Hayır.. Bu sabahki aydınlıkta cereyan eden bir çarpışmadır. Gündüz göz göre göre yapılan mücadelelerden pek korkulmaz. Bahsetmek istediğim başka bir şey. Dün gece.. Dün gece yarısı başımdan geçen bir sergüzeşt. Tam nısfül-leylde bir pusuya düşüvermeyeyim mi!

-Ne diyorsunuz? Tuhaf şey..

-Anlatayım..

-Fena halde yorulmuştum. Mengen'in arkasından sapmış, iki saatten beri at sırtında yol almıştım. Çile'nin art tarafında..

-Çile'nin mi?

-Öyle ya canım.. Çile'nin.. Çile Dağı'nın art tarafındaki sath-ı maili yeni yeni tırmanıyordum. Bilmem bilir misiniz? Orada sıkça bir kuru vardır.

Sarı bıyıklı adamın yüzünde endişeli bir teessür canlandı.

Düşünceli düşünceli:

-“Beli..” diye homurdandı..

-Eh.. İşte o koruya henüz varmıştım. Maksadım, şöyle bir uyku kestirmektir. Atımın gemini yeni kasmıştım, yere inecektim. Bir ses işittim: Dur! Davranma! Vay anasını ne oluyorduk be? Filvaki Bolu toprağına ayak basmış bulunuyordum. Burada Nurettin hüküm sürüyordu. Haydi, şehirde olsak diyelim ki haydutluğa cevaz var. Fakat dağ başında olsun insanın rahat edebilmesi lazımdır. Ne oluyoruz? demeye kalmadan dört tarafımın çevrildiğini hissettim. Her taraf zifiri bir karanlık içinde idi. Göz gözü göremiyordu.

Yalnız, herhalde geldiğim yerde pek dostane bir kabul, bir hüsn-i kabul göremeyeceğimi anlamıştım. Derhal kılıncıma asıldım.. Ve.. Bittabi anlarsınız ya? Mücadele epey uzun sürdü. Karşımdakiler şöyle böyle adamlar değillerdi. Öyle hissediyordum ki ellerinden kurtulmak pek güç olacaktı. Hem kim bilir beni ne zannetmişlerdi? İyi bir av?.. Olur a, belki de iyi bir av zannetmişlerdi.. Ki üzerime öldüresiye saldırıyorlardı. Halbuki bende kötü bir bakır akçe dahi yoktu. Ve çarpıştık.. Ama ne çarpışış!.. Şüphesizdi ki bu kadar adamın önünde benim galebem mevzu-i bahis olamazdı. Kaçmaya çalıştım.. Ve.. Kaçabildim.. Evet kaçabildim. Bu da şüphe etmiyorum ki lehime kaydedilecek bir muvaffakiyetti. Çünkü bu sayede hayatımı kazanmış oldum. Değil mi? Başka ne yapabilirdim? Bir haydut çetesiyle baş başa uğraşılabilir miydi?..

**SEN BİZİM ELİMİZE DÜŞMÜŞTÜN VE CİDDEN KURTULMAKLIĞIN
BİR HARİKA OLDU. YOKSA ŞİMDİ SEN ÇOKTAN ÖBÜR DÜNYAYI
BOYLAMIŞ BULUNURDUN!**

Sarı bıyıklı adam bir zıplayışta yerinden kalktı. Gencin ellerine sarıldı. Şimdi yüzünde açık kalpli adamların tatlı tebessümü seziliyordu:

-”Evet” dedi. Hakkın var.. Bir haydut çetesiyle başa baş uğraşamazdı. Hele bu haydutların cidden azılı adamlar olduklarını düşünecek olursak.. Kaçısın lehine kaydedilecek bir muvaffakiyettir. Doğrusunu istersen haydutlar bile senin ellerinden kurtulabilmene hayret etmişlerdi..

Delikanlı sarı bıyıklıya garip garip bakakaldı. O bilâ-fütûr devam etti:

-Evet. Hayret etmişlerdi.. Daha doğrusu hayret etmiştik.

-Ne dediniz? Hayret mi etmiştiniz? Kim bu hayret eden? Siz mi?

-Öyle ya...

-Ne münasebet?

-Münasebeti şu ki, sen bizim elimize düşmüştün! Anladın mı?

-Hayret!..

-Evet, hakikat işte bu.. Sen bizim elimize düşmüştün. Ve cidden kurtulmaklığın bir harika oldu. Yoksa şimdi sen çoktan öbür dünyayı boylamış bulunacaktın. Sana nefes aldirtmayacağımız şüphesizdi.. Çünkü biz seni la-alet-tayin bir yolcu değil..

-Eeyy?

-Bir casus zannetmiştik..

-Casus mu? Bir casus ha..

-Evet..

-Fakat neyin casusu? Kimin casusu?

-Kimin olacak... “Nurettin’in” .. Bolu Beyi Nurettin Veli’nin ..

Ve kahkahalarla gülerek:

-“Telaş etme! Telaş etme.” diye haykırdı. Telaş etmeyiniz beyzadem.. İzah edeyim. Biz son günlerde artık katı kararlar vermiş bulunuyorduk. Maksudumuz sarihti. Ne olursa olsun bir şeyler yapmak istiyorduk. Ama ne yapacaktık? Onu

kendimizde bilmiyorduk. Bir şeyler yapacaktık işte. Dün akşam niyetimiz gece yarısından sonra ılıcalara doğru şöyle bir sarkmaktı. Ben intikam ateşiyle yanıyordum. İlıcalara doğru sarkacak ve tesadüf yardım ederse yazlık saraya da şöyle bir akın edecektik. Artık tahammülümüz, sabrımız kalmamıştı. Elbette bilirsiniz. Böyle ani kararlar vermiş, gizli işler yapmaya kalkışmış adamlar gayet ürkek olurlar. Haydutlardan korkmazlar fakat başladıkları işin yarıda kalması ihtimali kendilerini ürkütür.

Bazen bir çalı bir dev gibi gözleri önünde büyür, bazen bir ağaç dalı bir heyula gibi gözüdür. Eeh.. Tasavvur ediniz ki, siz ne bir ağaç dalı idiniz, ne de bir çalı demeti.. Basbayağı bir adam hem de atlı ve “Davranma” der demez kılınca davranan bir silahşör.. Elbette ki korkmuştuk ve elbette ki işinizi bitirmek mazur görürsünüz ama sizi öbür dünyaya göndermek boynumuza borç oluvermişti.. Mamafih..

ÇOCUKLAR! ÇOCUKLAR! HEEY ÇOCUKLAR ŞİMDİDEN SONRA REİSİNİZ BEN DEĞİLİM.. BUDUR! DUVDUM DUVMADIM DEMEYİNİZ!

Gülüyordu.. Kahkahalarla gülüyordu:

-“Fakat sizi” diye ilave etti. Dişimize göre bulamadık. Sizi ısırarak isterken dişlerimiz kırılıverdi.

Ve eğildi. Delikanlının alnından öptü:

-Ah.. Çok yazık olurdu. Pek yazık olurdu. İşte o zaman iki elimi dibinden keser ve kendimi diri diri yakardım. Sizi öldürmüş olsa idik, Nurettin’in esrarı ilelebet yüzüne vurulamazdı.

-“Yalnız onun mu?” diye cevap verdi genç silahşör. Babam bilhassa müftü olacak sarıklı yobazdan intikam almaya beni memur etti. Onu, aksakalından tutarak sürüklemeye ve sarığını boynuna sararak boğmaya söz verdim. Sarı bıyıklı adam;

-“İnşaallah!” diye seslendi.

Akabinde ellerini birbirine vurdu ve bağırdı:

-Çocuklar! Çocuklar! Heey çocuklar!

Tahtel-arz salonun dört bir tarafını gölgeleyen loşluklar arasında bir hareket oldu ve birden salon ağız ağza insanla doluverdi. Tahtez-zemin sarayın ne kadar esrarengiz sakini varsa hepsi birden sarı bıyıklı adamın davetine icabet eylemişti.

Burhanettin'in bir el işaretiyle herkes olduğu yerde diz çöktü. Sanki hepsi dillerini yutmuşlarmış gibi derin bir sessizlik oldu.

Sarı bıyıklı adam ayakta duruyordu. Yalnız o oturmamıştı.

Ve emreden, hükmeden bir sesle;

-Ağalar! Dostlar! diye bağırdı. Şu delikanlıyı görüyor musunuz? Bu suali herkes, hep birden cevaplayıverdi:

-Beli.. Ağam!..

-Eh... Öyle ise ben, reisiniz olmak sıfatıyla şimdi size söylüyorum ki bu genç silahşör, benden daha özge, daha kahraman, daha işe yarar bir arslandır. Bu günden itibaren mevkimizi kendisine terk ediyorum. Şimdiden sonra reisiniz ben değilim!. Budur!

**O HALDE SANA EMREDİYORUM. SANA EMRETMEK HAKKINI DA
BENDEN NEZ EDEMEZSİN YA? SANA EMREDİYORUM İŞTE..
EMREDİYORUM Kİ..**

Buna itiraz eden yalnız genç silahşörün kendisi oldu. Tahtez-zemin sarayın esrarengiz sakinlerinden hiç birisi bunda gayr-i tabii bir cihet bulmamışlardı. Sarı bıyıklı adama pek büyük bir itimat ve emniyet besliyorlardı. Madem ki o: "Şimdiden sonra reisiniz budur!" demişti. Bunda hiç gayr-i tabiiyet görmüyorlardı.

Bilhassa bu genç silahşörü kendi gözleriyle iş başında görmüşlerdi. Onun ne arslan yürekli bir delikanlı olduğunu içlerinde anlamayan kalmamıştı. Hatta bu tayinden memnun da olmuş bulunuyorlardı.

Lakin genç silahşör galiba bu fikirde değildi; ki umumi sükun içinde gürleyen sesiyle haykırdı:

-Hayır ağalar.. Ben buna muarızım.

Haydutlar hep birden bağırdılar:

-Neden?

-Çünkü eski reisinizin benden çok büyük bir kahraman ve daha mükemmel bir silahşör olduğuna kanaatim vardır. İnsanlar kendilerinden daha yüksek buldukları kimselere hükmedemezler. Halbuki reislik, her şeyden evvel amiriyet ve hakimiyet meselesidir. Şahsıma karşı gösterilen itimattan ve emniyetten çok memnunum. Lakin sizden samimiyetle rica ederim. Ne emrederseniz ediniz. Başımı kefeye koyarak söylüyorum; tamamıyla yerine getirmeye müheyyayım, yalnız beni bunun fevkine çıkarmayınız..

Ve “Bunun” derken sağ elini “Burhanettin Veli’ye” doğru uzatıverdi. Lakin o da buna muarız bulunuyordu; ki suretini buruşturarak haykırdı:

-O halde sana emrediyorum.. Emretmek hakkını da benden nez edemezsin ya? Sana emrediyorum işte! Emrediyorum ki bugünden itibaren tahtez-zemin saraydaki vazifen bize reis olmaktan ibarettir.

Artık buna karşı söylenilecek bir söz olamazdı. Sarı bıyıklı adamın muhakkak ki bunda istihdaf ettiği bir mana vardı. Binaen-aleyh:

-“Pekala asilzadem..” demeye mecbur oldu. Bugünden itibaren emirlerinizi yerine getirmeye çalışacağımı vadediyorum.

Bu cevap tahtez-zemin sarayın esrarengiz sakinleri tarafından büyük bir neşenin, azim bir sürurun izharını mucib oldu.

Hep birden sağ kollarını havaya kaldırarak sevinçle bağırdılar:

-Yaşasın Hasan Ağa’mız! Yaşasın yeni reisimiz!

Sarı bıyıklı adam gencin kulağına eğilerek şu izahatı hikayesine ilaveye lüzum gördü:

-Sakin ha.. Burada bana “Burhanettin” diye hitap etmeyesin! Bunlar beni Hasan Ağa bilirler..

Genç silahşör tasdik makamında başını salladı.

Bu sırada, nasıl ve ne suretle bu haydut yatağında bulduklarına delikanlının bir türlü akıl erdiremediği iki güzel kız, kalabalık arasında süratle geçerek yanlarına yaklaşmışlardı.

“Burhanettin” bunları görünce elini belindeki kıvrık hançere atarak bağırdı:

-Arkadaşlar and içeceğiz.. Hazırlanın!.

Yeraltı sakinleri insiyaki bir vahdet-i hareketle hep birden mintanlarının sol kollarını omuzlarına kadar sıvadılar.

**ŞİMDİ HANÇERLERİMİZLE KOLLARIMIZI DELECEĞİZ.. .HEPİMİZİN
KANINDAN BİRKAÇ DAMLA BU ŞERBET KASESİNE AKACAK.. SONRA
HEPİMİZ BİRER BİRER..**

Bir dakika kadar süren kısa bir sükûn oldu. Sonra yine sarı bıyıklı adamın sesi umumi sükûn içinde yükseldi:

-Reis!

Bu hitap delikanlıyı muhatap etmişti. Ruşen Ali;

-“Emret!” diye haykırdı.

Az kalsın.. “Emret ‘Burhanettin Veli’ Bey!” diye ağzından kaçıracaktı. Fakat bereket versin tam zamanında çenesini mandallayabilmişti.

Sarı bıyıklı tatlı bir gülümseme ile;

-“Reis!” diye hitabını tekrarladı. Emretmek burada artık senin hakkındır.

Estağfirullah! Biz reisimize ancak hürmetle söz söyleyebiliriz. Ona emretmeye dilimiz varmaz.

Ve kemal-i ciddiyetle ilave etti:

-Burada adet böyledir. İçimize her yeni karışan muhakkak bizimle beraber ant içmeye mecburdur. Bu..

Kıvrık uçlu hançeri kestane saçlı güzel kızın göğsüne doğru uzatarak söyledi:

-Bu, yeraltı sakinlerinin bacısıdır. Elinde tuttuğu kabı görüyorsun ya..

Delikanlı dikkat etti. Evet.. Genç ve güzel kızın elinde som gümüşten mamul büyücek bir tas vardı.

-“Beli..” diye mırıldandı.

-Onun içi koruk şerbeti ile doludur. Şimdi hepimiz hançerimizle kollarımızı deleceğiz. Hepimizin kanından birkaç damla bu şerbet kasesine akacak.. Sonra hepimizin kanı ile karışan bu koruk şerbetinden birer birer içeceğiz.. Anlaşıldı mı reis?

Delikanlı yine;

-“Beli..” diye mırıldandı.

Ve anında hançerini çıkararak koluna saplayacak oldu. Lakin sarı bıyıklı buna mani oldu:

-Hey reis. Ne de aculsun.. Dur bakalım.. Daha sıranız gelmedi. Evvela biz.. Sonra sen! Burada kaide böyledir. En son delinen deri reisin derisidir.

Saçı sakalı bembeyaz bir iri yarı haydut kemal-i ciddiyetle ilave etti:

-Yalnız burada değil, dağ başlarında da ve vurgunlarda da soygunlarda da böyledir. Biz bir bir gebermeden reisin kılına dokunmak kimin haddine?..

Ve tehditkâr bir tavır ile hançerini havaya kaldırdı.

Bu sırada sarı bıyıklı adam büyük bir soğukkanlılıkla hançerini koluna daldırılmış kolunun yanık, kavruk teninden süzülen kan damlalarını koruk şerbeti ile dolu kâseye akıtıvermişti.

Bunu diğerleri takip ettiler. Hepsi birer birer kâsenin yanına yaklaşıyor, ve hepsi birer birer gözlerini kırpmaya bile lüzum görmeksizin büyük bir soğukkanlılıkla hançerini koluna daldırıyor, kanını koruk şerbetine karıştırıyordu:

Nihayet sıra delikanlıya da gelmişti. Yeraltı sakinleri büyük bir dikkatle gözlerini ona dikmişlerdi. En küçük bir hareketini bile nazardan kaçırmıyorlardı. Genç silahşör mert ve cesur bir yürüyüşle güzel kestane saçlıya yaklaştı. Hançerini çekti. Gayet tabii bir iş yapıyormuş gibi, zerre kadar tereddüt etmeksizin, hançerinin sipsivri ucunu sol kolunun tam pazısı üzerine daldırıverdi.

Hem öyle öbürlerinin yaptığı gibi bin bir ihtiyat ile değil, vurasıya daldırıvermişti.

İnce bir kan sütunu havaya fıskırıyordu. Hançer, bir damara isabet eylemişti. Açılan delikten şarıl şarıl kanlar akmaya başladı.

Diğerleri bu manzaradan telaşa düşer gibi oldular. Lakin o hiç bana bile dememişti.

Kolunu kâseye doğru uzattı.

-REİS! AFFET AMA BU YARADAKİ KAN ONUNLA DİNMEZ..

-NE YAPACAĞIZ YA?

-DAĞLAYIVERİRSEN OLUR BİTER!

Bir damla. Beş damla. On damla değil.. Bir fincan, iki fincan, üç fincan dolusu kan, damarlarından kâseye aktarma oldu. Yeraltı sakinleri hayretle birbirlerine bakakalmışlardı.

Vay anasını! Hançeri bütün hızıyla kaldırıp koluna yerleştirdiği halde “Bana mı?” bile dememişti.

Zerre kadar acı duymamışa benziyordu.

Kolundan şarıl şarıl akan kanlar vız gelmişti.

Sarı bıyıklı adam kestane saçlı kıza doğru ellerini uzatarak;

-Ver yavrum şunu! dedi.

Ve kâseyi alır almaz genç silahşörün dudaklarına dayadı:

-Reis! Şimdi başı çekmek sırası sende. Haydi bakalım!

Delikanlı bilâ-tereddüt dudaklarını gümüş kaseye değdirdi. Bir sürü yeraltı sakininin kanyla karışmış bulunan koruk şerbetinden birkaç yudum içti.

Haydutlar bunu görünce pür-şevk ve sürur haykırıştılar:

-Yaşa! Yaşa! Yaşasın genç reisimiz!

Yağız silahşörden sonra kaseye dudak değdiren sarı bıyıklı adam oldu; ve onu bütün diğerleri takip ettiler.

Bu sırada güzel kızlardan ikincisi, bir kenarda harıl harıl yanan ocağın başında çömelmiş bir şeyler başarıyordu. Genç, sıvalı kolundaki yarayı sarmak için

belinden çevresini çıkarmak istedi. Lakin ak sakallı haydut buna mani oldu; ve garip bir tarzda dudak bükerek;

-“Reis!” diye mırıldandı. Affet ama.. Bu yaradaki kan onunla dinmez..

Delikanlı;

-“Eey.. Ne yapalım!” dedi. Böyle mi bırakalım?

-Yok a canım.. Dağlayıverirsen olur biter.

-Dağlamak mı? Fakat ne ile?

-Görmüyor musun? Hep bekliyoruz. Bak bacının biri ocak başında nal kızdırıyor.

Hakikaten tam bu anda sarışın güzel ocak başında doğruluvermiş ve kendilerine doğru dönmüştü.

Elinde, uzun demir saplara merbut iki kızgın nal vardı.

Kızgın nar-ı beyza haline gelinceye kadar kızdırılmış, kıza kıza evvela kıpkırmızı sonra bembeyaz kesilmiş iki nal..

Ve.. Sarışın kız, kırta kırta yürüyerek, sanki bir kadeh şarap ikram etmeye geliyormuş gibi iki dişini lal dudakları arasından gösteren bir gülüşle yanlarına yaklaşmıştı.

Bir dizini yere koydu.

Ve;

-“Buyur reis!” diye mırıldandı.

Delikanlı, bak işte bundan ürküvermişti.

Yara.. Bıçak, hançer, kılıç, balta ve satır yarası.. Hayır hayır! Bunlardan hiç korkmamıştı.

Fakat ateşte kızdırıla kızdırıla bembeyaz olmuş bir nal parçasıyla yarasını dağlamak..

Ne yalan söyleyeyim? Bak bundan korkuyordu. Doğrusu ya.. Hani şöyle böyle iççeğizi titreyivermişti!

Mamafih duracak vakit değildi.

Ne yapıp yapıp, uzatılan demiri almak ve bu kızgın nal parçasını kolundaki yaranın üstüne, ama tam üstüne bastırmak lazımdı.

Yeraltı sakinleri gözlerini üzerine dikmişler kemal-i dikkatle onu süzüyorlardı.

Hiç, beklemeye gelmezdi. Reislik idi bu.. Şaka şey değil.

Ve.. Ani bir karar ile sağ elini uzattı.

BİR YANIK KOKUSU BURUNLARA ÇARPTI.. BİR YANIK KOKUSU!.
EVET, YAĞLI BİR PAÇAVRANIN YANMASINI HATIRLATAN BİR
KOKU!

Güzel kızın verdiği demir sapı yakaladı.

Zerre kadar tereddüt etmeksizin kaldırdı. Ve kaldırdığı gibi büyük bir süratle ve hızla yaranın üzerine basıverdi:

-Cızzzz!

Bir duman, yağlı bir duman yükseldi.

Bir koku.. Bir yanık kokusu.. Yağlı bir kıl kokusu burunlara çarptı.

Oof.. Öyle acımış, öyle acımıştı ki.

O kadar canı yanmış, öyle berbat derecede acımıştı ki kolu..

Bağırılmak için büyük bir cebr-i nefse lüzum görmüştü.

Bağırılmak.. Oh!. Bu şurada, bu iri yarı, her biri bir orangutan maymunu kadar azılı vücutlu haydutların karşısında iki paralık olmak için bundan mükemmel bir vasıta bulunamazdı.

Bağırılmak! “Kolumu dağladım.” diye bağırılmak. Efendim.. Efendim.. Bu yeraltında öyle tatlı canlılık göstermek, bir an içinde insanın rezil olması demektir. Binaen-aleyh, canı yandığı halde, duyduğu acıdan ağlayası geldiği halde, sanki buzlu koruk şerbeti içmişmiş de neşesinden, keyfinden yerinde duramıyormuş gibi bir vaziyet aldı.

Hatta sırttı da ..

Aksakallı haydut, gencin yüzünde zerre kadar korkaklık hissetmeyince candan ve yürekten, avazı çıktığı kadar haykırdı:

-Yaşa! Yaşa! Reis! Hay yaşayasın reis!

Ve ani bir hareketle genç silahşörün elindeki kızgın demiri kavrar kavramaz, vücuda gelmiş bir rıfai dervişi şuuruzluğuyula koluna, kendi kolunda az evvel kendi hançeriyle açtığı küçük yaranın üzerine bastırırverdi..

Yine bir duman çıktı.. Yağlı bir duman..

Yine bir yanık kokusu burunlara çarptı.

Bir yanık kokusu.. Fakat yağlı bir paçavranın yanmasını hatırlatan bir koku..

Ve.. Sonra o da güldü. Onun da aksakallı yüzünün güneş yanıkları ve kim bilir hangi esrarengiz hadiselerin tarihçelerini taşıyan bıçak yaralarıyla yer yer lekeli ve yamalı satırlarında, neşeli bir adamın, keyfinden yerinde duramayan bir adamın süruru dalgalandı.

Az sonra bu iş de bitmişti. Yeraltı sakinleri birer birer kızgın nallarla kollarını dağlamışlardı ve şimdi sanki birer akik şekeri çiğnemişlermiş gibi tatlı tatlı gülümseyerek mintanlarının yenlerini indirmekle meşgul bulunuyorlardı.

Sarı bıyıklı adam, dostane bir tavırla gencin karnını elleyerek mırıldandı:

-Artık rahat rahat yemek yiyebiliriz. Nasıl? Acıktınız... Değil mi reis?

Delikanlı hakikaten fena halde acıkmıştı. Tasdik makamında başını salladı. Bunun üzerine Burhanettin ellerini birbirine vurarak haykırdı:

-Arkadaşlar haydi sofraya! Kızlar çabuk olunuz!

Ve neşeli bir nara atarak bağırıldı:

-Acıktım.. Acıktım. Aç bir boz dağ kurdu gibiyim..

**ÖYLE KIZMIŞ, ÖYLE KIZMIŞTI Kİ, ŞU ANDA EĞER “TİMUR ŞAH”
ELİNE GEÇMİŞ BULUNSA İDİ MUHAKKAK DİŞLERİ İLE
PARAMPARÇA EDER VE YERDİ!**

Name Dediğın İŖte Bytle Yazılır!

-Âlâ!.. Âlâ! Pekala!

Sultan-ı İklım-i Rum Yıldırım Bayezid Han Serdar Ulu Tekin'in elinden Timur Ŗah'ın namesini teslim eder etmez kaŖlarını atmıŖ bütün azametini dudaklarında teksif ederek iŖte bytle haykırmıŖtı:

- Âlâ! Âlâ! Pekala!

Ve akabinde irade eylemiŖti:

-Yusuf Han nezdimize isal kılına!

Bu irade bir ŖimŖek süratiyle yerine getirilmiŖti.

PadiŖah'ın mukarribini, nedimleri derhal, dört nalla doludizgin, ta ve tahtından mahrum “Ŗah-ı Azeri'nin” hücresine koŖuŖmuŖlardı; ve “Ŗah-ı Azeri'yi” elden ayaktan adeta karga tulumba eder gibi kaldırarak yine berk-asa bir hızla huzur-ı Ŗahaneye avdet eylemiŖlerdi.

Serdar “Ulu Tekin” ne olduğunu anlayamamıŖtı.

Yıldırım Han nameye Ŗyle bir göz atar atmaz diŖlerini gıncırdatarak hançerinin kabzasını okŖar gibi olmuŖ ve hemen “Timur Ŗah'ın” adamların huzurundan ıkarmıŖtı.

Öyle kızmıŖ, öyle kızmıŖtı ki Ŗu anda eğer Timur Ŗah eline gemiŖ bulunsa idi muhakkak kendisini diŖleri ile diri diri parçalayacağı Ŗphesizdi.

Büyük Tatar'ın namesi mağrur sultanı tam en can alacak yerinden vurmıŖtı.

Yıldırım nameye göz atar atmaz, reviyet-i adeselerine çarpan ilk cümle Ŗu olmuŖtu:

Biz Allah'ın yeryüzünde nusret behŖettiėi ulu hakanız!

Vay anasını! Hiç Sultan-ı İklım-i Rum'a bytle bir söz söylenebilir miydi?

Allah'ın yeryüzünde nusret bahŖylediėi ulu hakan!

Fakat Yıldırım, bunun ancak kendisi olabileceğine kani bulunuyordu.

Zavallı Timur Han serdarına öyle gazup bir nazar atfetmişti ki, Ulu Tekin bir an başının omuzları arasından ayrılır gibi olduğunu zennetmişti.

Öyle bir bakış ile bakmıştı Yıldırım Han.. Ki her gözünün bebeğinden sanki zavallı serdarın boynuna doğru yüz bin cellat satırı uzanıvermişti!

Yusuf Han, şişman göbeğini hoplata hoplata huzur-ı şahaneye dahil olunca, Yıldırım hafifçe yerinden kımıldanarak kendisine güler yüzle yanı başında bir yer işaret etti.

Azerbaycan Şahı iki elini göğsü üzerinde birleştirerek bir müddet ayakta durdu. Ve ancak İklim-i Rum Sultanı'nın ikinci bir işareti üzerine kendisine gösterilen yere oturdu.

**KAZ OLMADIĞI ŞÜPHESİZ BULUNMAKLA BERABER BU TECRÜBENİN
CİDDEN MÜSEBBET BİR İLİM PARÇASI OLDUĞUNU YUSUF HAN'IN
VAZİYETİYLE İSPAT ETMEK PEK MÜMKÜNDÜ.**

Kara Yusuf bu adama karşı cidden samimi bir hürmet hissetmişti. Çünkü ondan yalnız erkeklik görmüştü.

Hakikaten Bayezid, bu menkub ve her şeyden mahrum Asya-yı tâc-dâra büyük bir âli-cenâplıkla muamele etmişti.

Ne gibi bir şey ile davet edildiğini bilmediği için, kendisine vaki olacak hitaba dört göz ve on altı kulakla intizar ediyordu.

Üzerine kırmızı dallı al zerif (zeriften) bir entari giymişti. Boynunda tam yedi dizi nohut büyüklüğünde incilerden mamul bir kıymettar gerdanlık vardı. Parmaklarının her birinde üç dört elmas yüzük göze çarpıyordu.

Aman ya Rabbi! Ne şişman! Ne şişman bir adamdı bu!

Daha doğrusu.. Ne kadar şişmiş, şişmiş ve şişmişti!

Malum a.. Kazları şişirmek için kümese kapamak pek eskiden tecrübe edilmiş bir hakikattir.

Kaz olmadığı şüphesiz bulunmakla beraber, bu tecrübenin cidden müsebbet bir ilim parçası olduğunu Yusuf Han'ın vaziyetiyle ispat pek mümkündür. Çünkü bu

zat Yıldırım Han'ın sarayına ilk geldiği gün iri yarı, azılı vücutlu, arslan yapılı çakı gibi bir silahşördü.

Mütemadi bir istirahat, daimi bir eküllük onu işte bu hale sokuvermişti. Odasından çıktığı yoktu. İşi gücü yemek yemekten ibaretti.

Aman Allah'ım!. Ne yiyor, ne yiyor, ne de yiyordu!

İşte bu şişmanlık bunun neticesi olmuştu.

Yıldırım, Azeri Şahı'nı çok intizarda bırakmadı.

Tatlı bir lisan ve fasih bir farisi ile;

-“Biraderimiz!” dedi. Timur Han'dan bugün bir name aldık. Metni biraderimizi de şahsen alakadar etmekte olduğu için bunu bir defa da size göstermeyi faydasız addetmedik.

Ve yanı başında duran mektubu uzattı.

-İşte! Şu.. Okuyunuz. Fikirlerinizden istifademiz pek memuldür.

Kara Yusuf Han, hürmetkâr bir uzanişla parmaklarını nağmeye değdirdi. Bir saniye sonra, büyük bir dikkat ve alaka ile başını eğmiş, gözlerini dikmiş Timur'un kâtib-i hususisi tarafından yazılan satırları yiyecek gibi bir dikkatle süzmeye başlamıştı.

Yıldırım neticeye muntazar, hançerinin murassa sapıyla oynuyordu.

Azeri Şahı'nın işi uzun sürmedi. Çok geçmeden, gözlerinde müstehzi bir tebessüm belirirken başını kaldırdı. Nameyi Yıldırım'ın yanı başına bırakarak ağzını açtı:

-Fikirlerime büyük bir ehemmiyet atfı doğru olamaz.. Fakat madem ki biraderimiz bu arzuyu izhar buyuruyorlar, öyle ise diyelim ki biz bu bâlâ-pervaz iddialara gülmekteyiz..

BİZİM İÇİN KAZANILMIŞ BİR DOSTLUK, KAYBEDİLECEK BÜTÜN BİR SALTANATA BEDELDİR. YOKSA BASİT BİR TEHDİT, HIÇ BİR ZAMAN

BİZİ.. DOSTLARIMIZI DÜŞMANLARIMIZA TESLİM ETTİRECEK KADAR ADİLEŞTİREMEZ!

Kara Yusuf görmüş, geçirmiş adamların insana derhal emniyet telkin eden, tecrübelere müstenid-i itimad-ı nefsiyle konuşuyor.

Yıldırım'ı bu cihet memnun etmişti. Gülümseyerek;

-“Beli!” dedi. Doğru söz.. Biz dahi bu bâlâ-pervaz hale gülmekteyiz..

Azeri Şahı devam etti:

-Biraderimizin dahi manzuru olmuş olsa gerektir ki mevzu-i bahis olan bizzat şahsımızdır. Derhal söylemeliyim ki bir şahıs için azim arbedelere, neticesi meşkûk seferlere kıyam bir eser-i devrini addedilemez. Eğer Timur, şahsımın kendisine teslimini müteakip merd-âne hareket vadeylese, yani der-i devletinize hücum gibi, şahs-ı şahanenize buğz ve adavet gibi nefsanîyetlerden tenezzüh eyleyebilirse, en eslem tarik-i arzusunun incazı, hakir şahsımın ona teslimidir. Şimdiki halde ben, biraderimize bunu tavsiye eylemek isterim.

Yıldırım kaşlarını çatarak sordu:

-Ya (Sultan Celayir) için ne buyuruluyor?

-Hakeza.. Onun da der-akab teslimi lazım gelir. Ben ve o taç ve tahtından mahrum birer bî-çare halindeyiz. Edirne Sarayı'nda pek şahane bir hüsn-i kabul ve itibar gördük. İnsaniyet ve merdaneyi şunu emreder ki; iyilik görülen yere iyilik edilmezse hiç olmazsa kötülükten hazer oluna! Şuanda maal-esef gördüğümüz iyiliklere mukabele edebilecek halde değiliz. Binaen-aleyh hiç olmazsa zat-ı şahanelerini bir düşman tecavüzünden masun kılmanın çaresine bakmalıyız..

Bayezid'in bu sözler fena halde gururuna dokunmuştu.

Yavaş yavaş, hafif hafif ve fakat hızını ve şiddetini geme vurmak imkansız bir tavır ve lisan ile;

-“Biraderimiz!” dedi. Biz ya hep ya hiç! diyen ashab-ı düsturdanız! Bizim için kelbiyet hiçbir zaman mevzu-i bahis edilemez. Biz, dostlarımıza dost oluncaya kadar çok düşünenlerdeniz. Fakat vakta ki dostumuza dost oluruz, o andan itibaren bizi ondan tefrik imkânsızlaşır. Düşmanlarımıza karşı da böyleyiz. Biaen-ala-zalîk

size Şimdi kemal-i samimiyetle söylüyoruz: Siz dostumuzsunuz. Bizim için kazanılmış bir dost, kaybedilecek bütün bir saltanata bedeldir. Siz madem ki bizim der-i devletimizde el-hâlet hâzihi dost bir melce bulmuŐsunuzdur. Bu, bunun ila-nihaye bu Şekilde ber-devam olacağına delalet eyler. Yoksa basit bir tehdit bizi dostlarımızı, düşmanlarımıza teslim e icbar eylemez. Bu cihet böylece malum ola!.. Kaldı ki, karşımızdaki adam müşterek düŐmanımızdır. Timur yle bir lain tek bacaktır ki onun bu namesiyle neyi işrâb eylemek istediğini biz fehmeylemiŐ bulunuyoruz. Behey biraderimiz devletli! Onun kasd-ı mahsus harptir. Onun bize dahi gayzı vardır. Yalnız siyaset kelbiyeti ile harekette menfaat tasavvur eylemektedir. Anlamıyor musun? Sen bizi onun kasd-ı mahsusundan haberdar değil miyiz zannedersin? Hem behey devletli biraderim! Sen bizi böyle çiğ etten mamul köfteleri hazma kabiliyetli mi sanırsın?

YUSUF HAN'DA DER-AKAB AYAĞA KALKTI. BAYEZİD AZERİ ŐAHİ'NİN KOLUNA GEÇMİŞTİ. İKİSİ BİRDEN..

Kara Yusuf Han bu belagat(!) karşısında lal ve ebkem kalmıştı. Mamafih hiç Şüphesiz sevinmiŐti de..

Gerdanının lp etlerini oynatarak, sanki boğazından aşağıya hakikaten iđ²³⁵ köfteler geçiyormuŐ gibi yutkuna yutkuna;

-“HaŐaaa! HaŐaaa!” diye söylendi.

Yıldırım bu cevaba fazla ehemmiyet vermeksizin doğruldu.

Bu, mülakatın nihayet bulduğuna alametti.

Yusuf Han'da der-akab ayağa kalkmaya lüzum gördü. Bayezid, Azeri Şahı'nın koluna geçti ve ikisi birden geniş hatvelerle divan odasından ıktılar.

Yıldırım dehlizin nihayetine kadar misafirini selametledi.

Sonra kendisi, seri adımlarla geriye döndü. Adeta koşar gibi bir süratle hareme doğru yollandı.

²³⁵ çiğ köfte el-an Şark vilayetlerinde çok makbule geçmektedir.

Fakat tam haremi selamlığa rabteden kapıyı açarken, aklına bir şey gelmişmiş gibi birden geriye döndü, tekrar divan odasını boyladı. Orada, az evvel oturduğu yerde duran nameyi kavradı ve soluk soluğa tekrar dehlizi geçti, hareme daldı.

Sağda solda nöbet bekleyen tuluşiler, ak ağalar ve cariyeler onu görünce birer birer yere kapanıyorlar, secdeye varıyorlardı.

Kölelerinin bu köpekleşmeleri arasından İklim-i Rum Sultanı mağrur adımlarla geçti. Harem dairesinin en mükellef döşenmiş hücrelerinden birine dalıverdi.

BEN SANA SÖYLEMEMİŞ MİYDİM? GÖRDÜN MÜ ŞİMDİ? HİÇ YOKTAN BİR MUHAREBE.. HEM DE NİÇİN? İKİ SERSERİ YÜZÜNDEN!

Burası bizim meçhulümüz değildir. Bu hücre, şu mükellef döşeli hücre, Prenses Olivera'nın her gece İklim-i Rum Sultanı'na zevk ve şehvet sunduğu mahall-i zifaftır.

Ve.. İşte.. Olivera'da burada.

Nah.. Şu karşiki köşeye dayalı müdebdeb sedir üzerinde..

Her zamanki gibi yine çırılçıplak... Dolgun kalçalarını titrete titrete debelenerek ceylan derili ve kuş tüyü yastıklar arasında gâh yüzü koyun, gâh sırt üstü uzanarak yatıyor.

Yıldırım'ı görünce birden yerinden zıpladı.

Yüzünde o her zamanki cali tebessüm bir şeytanet resmederken Bayezid'e yaklaştı.

Mevzun kollarını onun boynuna dolayarak şehvetten boğulan bir sesle:

-Oh sultanım... diye inledi.

Mamafih Yıldırım'ın içinden galiba şimdi geçenler pek başka şeylerdi ki, tâc-dâr hiç oralı bile olmadı. Maşukasının şehvetine, kudurgan bir sevgiyle değil, fakat dostane bir okşayışla mukabele ederek;

-Gel! dedi. Seninle konuşacaklarım var.

Ve onu kolundan tutarak sedirin yanına sürüklerken adeta emretti:

-Otur.

Olivera aşığına şaşkın şaşkın bakakalmıştı. Oturdu. İstifhamkâr bir nazarla onu tetkike başladı.. Ve sordu:

-Ne var?

Yıldırım:

-Ne mi var? diye mırıldandı. Ne olacak Timur Şah.. Artık bizi tehdide başladı.

-Nasıl?

-Nasılı masılı bu işte.. Al.. Gönderdiği name burada..

(Olivera) ne Farisi, ne de Türkçe okuyamazdı.

Endişeden, meraktan ziyade tecessüs ifade eden bir bakışla;

-Ya.. dedi. Demek tehdit ediyor ha?

-Beli.

-Fakat ne diyor? Ne istiyor? Harp mi ilan etmek niyetinde?

-Hemen hemen ona yakın bir iş.. Benden Sultan Ahmet ile Kara Yusuf Han'ın teslimini talep ediyor.

(Olivera) sevincini gizlemeksizin:

-Ben sana söylememiş mi idim? dedi. Ben sana söylememiş mi idim. Gördün mü şimdi? Hiç yoktan bir muharebe. Hem niçin? İki serseriye muhafaza edeceğim diye.. Doğrusu ya.. Ne yazık dökülecek kanlara!

-Ne demek istiyorsun?

Yıldırım bu suali kaşlarını çatarak sormuştu.

Aldığı cevap bu oldu:

-Şunu demek istiyorum ki bu iki serseri için askerlerin kanını akıtmak manasızdır. Hem netice de meşkûk.. Değil mi?

-Yani?.

-Zannederim ki Timur ile çarpışmak pek kolay iş değildir.

-Adam sen de.. Görürüz orasını..

-Sen bilirsin! Sonra “Bana Olivera söylemişti” dersin! Başını taştan taşa çarparsın!

CASUS; CASUS, CASUS HA? “OLİVERA” BİR CASUSTU HA? BİRDEN GÖZLERİ KARARDI, GÜZEL KADININ ÜZERİNE DOĞRU..

Yıldırım’ın gözleri analarından uğrar gibi büyüdüler.

Yüzü kıpkırmızı kesildi, eli bila-ihtiyar beline gitti. Neler söylüyordu bu kadın?

Başını taştan taşa çarpacak kendisi mi idi?

Demek ki maşukası Timur’dan bu kadar fazla korkuyordu.

Lakin... Lakin...

Bir şüphe kurdu beynini yemeye başlamıştı.

Bu kadın neden dolayı Timur’a bu kadar fazla ehemmiyet veriyordu? Ve.. Nasıl oluyordu da Timur’un yapacağı şeyleri ondan evvel bilebiliyordu?..

Kendisine aylarca evvel Timur’un bir gün bu iki taşsız padişahın teslimini talep edeceğini söyleyen bu kadındı.

Nasıl oluyordu da bunu bilebiliyordu?

Bu, ya bir keramet meselesiydi.

Bir keramet.. Bir mucize..

Yahut da, bu kadının Timur Han ile sıkı bir alakası olmak icap ederdi.

Keramet.. Eh doğrusu ya.. Yıldırım buna hiç de kulak asan adamlardan değildi.

Güzel kadın ne olduğuna şaşırmişti. Yıldırım'ın hiddeti ve bu hiddeti takip eden saldırışı o kadar ani, o kadar seri olmuştu ki kımıldayacak vakit bile bulamamıştı.

Baygın ve bî-tab, olduğu yerde uzanıp kalmıştı. Niğbolu muzafferinin her biri birer çelik gürzü andıran yumruklarından bu derece müthiş bir ziyafete maruz kalan bir vücutta “Eyler tutar” yer mi kalırdı ki?.

Bayezid, maşukasına lakayt bir nazar atfettikten sonra çevik bir hareketle sedirden kalktı. Geldiği gibi seri bir yürüyüşle, adeta koşar gibi bir yürüyüşle, dehlizlerden dolaştı.

Az evvel Timur'un elçisini kabul ettiği odaya tekrar daldı.

MÜREKKEP YALAMIŞ, ZEYHTEN VE LİFTEN (ÇEŞNİ) ALMIŞ KURUN-I VUSTA UKALALARINA MAHSUS BİR YÜRÜYÜŞLE HUZURA DAHİL OLDU..

Hiddeti hala üzerinde idi. Olivera'nın sözleri hala kulaklarında akslar yapıyordu. Kollarını göğsü üzerinde çaprazlayarak bir müddet divan odasını arşınladı.

Bir aşağı, bir yukarı dolaştı. Dolaştı.

Gâh kaşlarını çatıyor, gâh kaşlarına neşesi yerinde bir av köpeğinin kuyruk sallayışına benzer kurslar restmettiriyordu.

Neden sonra abus suratında şeytanetkâr bir gülümseme belirdi.

Galiba bir şeyler düşünmüş, bir şeyler aramıştı. Ve galiba, düşündüklerinden elde ettiği neticeyi beğenmişti, galiba aradığı şeyi bulmuştu ve bulduğundan memnun idi.

Ellerini, o taklit edilemez azametiyle birbirine vurarak şaklattı.

Nereden çıktığı belli olmayan bir adam; kısa boylu, buruşuk yüzlü, ablak bir adam korka korka odaya girdi.

Eski devirlerde padişah namı verilen fanilere her faninin göstermeye mecburiyet duyduğu bir kelbiyetle yere yattı, secdeye vardı:

-Emret sultanım!..

Bayezid Han'ın iradesi kısa oldu. Kâtibini istiyordu. Edirne Sarayı tevkiisi çelebiyi istiyordu.

Buruşuk yüzlü herif, der-akab doğruldu, doğrulmasıyla beraber odadan dışarı fırlaması bir oldu.

Az sonra, sırtında ipek yüzlü başak bir kürk taşıyan top sakallı, otuz beşlik bir adam; mürekkebe yalamış zeyhten ve liften çeşni almış kurun-ı vusta ukalalarına mahsus bir yürüyüşle huzura dahil oluyordu.

Bu dahi, tıpkı ablak çehreli ak ağası gibi secdeye varmakta gecikmedi.

Yıldırım, ona bakmamıştı bile..

Arkasını kapıya dönmüş, ellerini göğsü üzerinde kavuşturmuş, duruyordu.

Mamafih artık insiyakına karışan bir huşunet ile ber-mutad emretmekte tereddüt etmedi:

-Çelebi.. Doğrul!

Ve akabinde, sol tarafta bir yer şiltesine doğru elini uzatarak boğuk boğuk mırıldandı:

-Şöyle otur.. Timur Şah'a bir name yazdırmak dileriz!..

Bu kısa izahat top sakallı çelebinin vaziyete intikali için kâfi gelmişti.

Der-akab kürkünün önlerini aralıklayarak sağ elini mintanının çapraz kavuşmuş yakasından içeriye daldırdı.

Kırmızı bir sahtiyan cüzdan çıkardı. Dizleri üstüne koydu. Sonra eli bir ikinci defa daha harekete geldi. Fakat bu defa mintanından değil, şalvarı ile mintanı arasındaki hadd-i faslı örten lâhur kuşağın bükümlerinden birine daldı.

Som altından mamul ve baştanbaşa murassa bir divit çıkardı.

Of.. Bu ne heybetli bir divitti yahu!.

İnsan bunu harp meydanlarında eline geçirecek olsa idi, muhakkak ki yanlışlıkla bir gürze benzetirdi.

Sapı, aşağı yukarı endaze boyunda idi.

Başı, yani mürekkep dolu hokkanın bulunduğu yer, iki yumruk büyüklüğünde vardı.

Eh.. Doğrusu ya, sıkışık zamanda insan bunu pekala gürz yerine de kullanabilirdi. Hani Çelebi Efendi şöyle dar bir yerde, canı boğazına kadar geliverdimiydi, bunu iki eliyle sapından yakalayıp yaratana sığınarak karşısındakinin kafasına yerleştiriverdimi, mesele kalmazdı.

Hani ya.. Allah göstermesin, insanın beyni olduğu gibi mahfazasından fırlar ve ademoğlu “İh!” diyemeden cehennemi boylardı.

Her ne hal ise.. Edirne Sarayı Hümayunu tevkii çelebisinin belinde taşıdığı divit hakkında fazla izahata lüzum yok.

Yıldırım onun hareketlerini dikkatle takip ediyordu.

Çelebi diviti önüne koydu. Kuyruk kapağını açarak içinden bir iki saz kalem çıkardı. Bunlardan her birinin tulu iki karış vardı. Hepsini birer birer muayene ederek kemal-i itina ile çıtlattı. Akabinde kırmızı sahtiyan cüzdandan çıkardığı büyük ve kalın bir kağıdı dizi üzerine yayarak Hünkar’a hitap edecek cüreti güç hal ile kendisinde bulabildi.

Korka korka, adeta kekeleye kekeleye:

Fermanına muntazırım şevketli.. diye mırıldandı.

HARPLERE GÖĞÜS GERMEK İÇİN HAZIRLANIYOR VE YALNIZ HARP İÇİN YAŞIYORDU. MAMAFİH YILDIRIM’IN GÖZLERİNDE..

Yıldırım galiba ona bakıyor, fakat onu görmüyordu.

Pek derin düşüncelere daldığı anlaşılıyordu.

Herhalde bu, böyle olacaktı.

Gözlerini çelebinin dizleri üzerinde yayılı duran kağıda dikmiş, olduğu yerde dimdik ve bî-hareket duruyordu.

Elbette ki düşünecekti. Şaka şey değildi bu..

Yazdıracağı mektup, lâ-alet-tayin bir Anadolu Derebeyi'ne, yahut bir kale amirine hitap etmeyecekti.

Bu, her on kılınç çekmeye müheyya bir düşmana hitap edecekti.

Öyle bir düşman ki her dakika, her saniye en meşakkatli ve güç harplere göğüs germek için hazırlanıyor ve yalnız harp için yaşıyordu.

Mamafih Yıldırım'ın gözlerinde hiçbir korkaklık, en küçük bir ürkeklik ve çekingenlik bile görülüyordu.

Bilakis.. Bu gözlerde, en yapılamaz şeyleri yapmaya azmetmiş, en önüne geçilemez tehditlerden bî-perva bir irade parlıyordu.

Ve birden, haykırdı. Sağ elini göğsü üzerinden ayırarak çelebinin dizine doğru uzatan bir şiddetle, haykırdı:

-Yaz!.

**KÖROĞLU!. EVET KÖRÜN OĞLU! KÖR SAYISIN OĞLU! BU İÇİNDE
BÜTÜN BİR İNTİKAMI, BÜTÜN BİR KİNİ, GAYZI, GAZABI, BÜTÜN BİR
KUDURGAN SAVLETİ MEZC EDEN..**

Bedrettin Veli'nin Gizli Hazinesi

Aradan tam bir ay geçmişti. Yeraltı Sarayı'nda bir fevkaladelik mahsustu. Haydutlar yer yer kümeler teşkil etmişler, harıl harıl çalışıyorlardı.

Fakat sakın kendilerini buğday öğütmekle meşgul zannetmeyesiniz.. Hayır hayır.. Yeraltı Sarayı'nda meşguliyet kelimesi hiçbir zaman böyle işleri istihdaf eden bir manayı tazammun edemez:

Hayır hayır.. Haydutlar ne buğday öğütüyorlar ne de buna benzer herhangi bir işleri var.

Onların hepsini meşgul eden şey pek başkadır. Haydi merakınızı tahrir etmeyelim... Dostlarımızın ne ile uğraştıklarını bir an evvel söyleyelim:

Yeraltı sakinleri bugün kılınçlarını, palalarını, hançerlerini, bıçaklarını silmekle, temizlemekle ve bilemekle meşguldürler.

Duymuyor musunuz Şu insanı sinirlendiren gürültüleri?..

Bunlar büyük salonda çalışan dört büyük bileği taşından gelmektedir.

Her haydut, sıra ile silahlarını burada keskinleştiriyor; sonra kayışlarını, tokalarını tamir ediyor; ve daha sonra ayaklarına yemenilerini geçirerek kılıncını beline takıyor ve bir kenarda bağdaş kuruyor..

Tam bir aydan beri genç silahşor yeraltında her sözü derhal infaz edilen bir amir olmuştur.

Şimdi burada o ne derse o olur; o ne istemezse onu yapmak kimsenin haddi değildir.

Kör sayisin oğlu yaralarından zerrece muzib bulunmamaktadır. Güzel kestane saçlı kızın sayesinde tamamıyla eski haline gelmiştir.

Ona artık “Asilzade”, “Beyzade” diye hitap edilmemektedir. Sadece “Köroğlu” denmektedir.

Köroğlu.

Evet körün oğlu.. Kör sayisin oğlu..

Bu, içinde bütün bir intikamı, bütün bir kini, gayzı, gazabı; öldürmeye, kesmeye, koparmaya azmetmiş bütün bir kudurgan savleti mezc eden bir hitaptır.

Köroğlu!

Kör sayisin oğlu!

Bolu Sarayı’nda hakim olan alçak katilin, kendi eliyle gözlerini oyduğu adamın oğlu!

Bedrettin Velinin süt kardaşının oğlu..

Sarı bıyıklı adam tahtez-zemin sarayı melce-i ittihaz eden haydutların sabık-ı reisi, yani Bedrettin’in öz oğlu ve hakiki varisi, genç silahşöre dört elle sarılmıştır.

Artık büyük günler yaklaşmaktadır.

İntikam günleri adım adım yaklaşmaktadır.

Bolu Sarayı’ndaki gâsıb melunun son dakikaları gelmiş çatmıştır.

Bunlar (Burhanettin) ile (Köroğlu'nun) fikirleridir.

Genç silahşör bir an evvel Nurettin'in işini bitirmeye azmetmiştir.

Ne olursa olacak, ne yapılırsa yapılacak, fakat Nurettin melununun kellesini mızrağa geçirtecek dakika geciktirilmeyecek.

Sarı bıyıklı adam ile Köroğlu işte şurada, tam şu karşımızdaki köşede yan yana ayakta duruyorlar.

Yanı başlarında yere diz çökmüş hüngür hüngür ağlayan bir kadın gözünüze çarpmadı mı?

O da bizim Fatma'mızdır.

Evet "Fatma".. Kırmızı gelinciğin ta kendisi..

Çoban Memet'in maşukası Fatma..

Genç silahşörün, ant içtiği gün, yani reis olduğunun ilk günü ağzından çıkan ilk emir bu olmuştu:

-Bir kız, kırmızı şalvarlı bir kız, dağ başında yalnız kalmıştır. Onu arayınız ve bulunuz!..

Haydutların bu emre hep birden verdikleri cevap ise kısa ve sarih olmuştu:

-Peki reis!

Ve tam bir dakika sonra kırmızı gelinciği onun yanına getirivermişlerdi. Çünkü (Fatma) uzaklarda değildi. Haydutlar, genci nasıl Yeraltı Sarayı'na sokmuşlarsa onu da öylece esrarengiz melcelerine misafir icbar etmişlerdi.

Bütün bir kanlı sergüzeşti birkaç saat içinde yaşayan kız, rahat bir döşek bulur bulmaz derhal derin bir uykuya dalmış ve bir sürü kabuslu rüyalar gördükten sonra ancak ertesi gün akşam üzeri, yani gencin hikayesini anlatmasını müteakip kendine gelebilmişti. Binaen-aleyh onu reisin yanına getirmek güç olmamıştı.

Delikanlı sırf şahsı için o kadar kan döktüğü kızın sergüzeştini sarı bıyıklı adamla beraber dinledikten sonra onun da kolundan birkaç damla kan gümüş kâseye damlattırılmış ve ona da tıpkı kendisi gibi ant içirtilmişti.

Şimdi sevgilisi gözleri önünde katledilen köylü kızı ile babasının gözleri oyulan delikanlı ve dağ başlarında yarı ölü bir halde vahşi kuşlarla yırtıcı hayvanlara peşkeş çekilen sarı bıyıklı adam; kandan ve kinden yoğurulmuş bir alçı ile taşları birbirine kaynatılmış üç köşeli bir intikam ehramını andırıyordu.

DOMUZ ALI! SEN BİRİNCİ KOLU AL VE ÇIK! GİDECEĞİN YERİ BİLİYORSUN YA?

-BELİ AĞAM!..

Köroğlu, uzun kılıncını beline takmıştı. Sarı bıyıklı adamın da belinde topuklarını döven geniş bir kılıncı asılı idi.

İkisi de adamlarının hareketlerini kemal-i dikkatle tetkik ediyorlardı.

Bileği taşları bir düziye işliyor, haydutlar kemal-i süratle hazırlanıyorlardı. Çok geçmeden her iş olup bitmişti. Son bileği taşı en son kılıncı biledikten ve en geriye kalan yeraltı sakini de yemenilerini ayağına geçirdikten sonra Köroğlu ellerini kalçalarına dayayarak tıpkı bir ordu kumandanı gibi teker teker arkadaşlarını muayeneye başladı.

Kılıncılarını, hançerlerini, bıçaklarını birer birer gözden geçirdi.

Sonra sarı bıyıklı adama dönerek:

-“Tamam!” diye bağırdı. Tamam ve mükemmel..

Burhanettin de tıpkı onun gibi ellerini kalçalarına dayayarak salıntılı bir yürüyüşle haydutları kısaca muayene etti. Ve akabinde aksakallı iri yarı bir hayduda yaklaşarak;

-“Domuz Ali!” dedi. Sen birinci kolu al ve çık.. Gideceğin yeri biliyorsun ya..

-Beli ağa..

-Tekrar tarife lüzum yok değil mi?

-Hayır ağa..

-Haydi öyle ise.. Vakit kaybetmeye gelmez. Hayvanların bulunacakları yerlerde malum. Ve gözlerini aç aça ilave etti:

-Bak bir defa daha tekrar ediyorum. Bu akşam kan dökmek lüzumsuzdur. Mümkün meretebe işlerimizi sessiz yapmaya mecburuz. Anladın mı?

-Beli ağa.

Aksakallı derhal yanına on kişi alarak salondan çıktı. Uzaklaştı.

Sarı bıyıklı adam Köroğlu'na dönerek mırıldandı:

-Ben de yanına on kişi alacağım. (Hasan) torbalarla katırları tam zamanında orada bulunduracak!

Ve cevap vermesine meydan bırakmadan delikanlıya sarıldı. Yanaklarından öptü. Gözleri yaşarmıştı.

Söylediği gibi haydutlardan onunu da o arkasına aldı. Domuz Ali'nin arkasından, seri bir yürüyüşle salondan çıktı. Adamları da kendisini takip etmişlerdi.

Şimdi Yeraltı Sarayı'nın Büyük Divanhanesi'nde yirmi haydutla genç silahşörden başka kimse kalmamıştı.

A KIZ! AMMA DA TUHAF SÖYLÜYORSUN HA? AYOL BİZ GELİN KAYIRMAYA MI GİDİYORUZ?

Ha.. Bak az daha unutuyorduk. Kırmızı gelincik ile kestane saçlı kızı da hesaba katınız!.

Sarı bıyıklı adam ile arkadaşları uzaklaştıktan pek az sonra Fatma, yavaş yavaş delikanlıya yaklaşarak kolundan tuttu.

Dudakları solmuş, yüzünde renk kalmamıştı. Garip bir heyecana esir olduğu her hareketinden belli oluyordu.

Genç silahşör ona, içten gelen bir yakınlıkla dostane bir nazar atfetti. Ve, yüzünü tatlaştırmaya çalışarak sordu:

-Ne o Fatma? Ne istiyorsun.. Bir dileğin mi var?

Kırmızı gelincik, işitilir işitilmez bir sesle:

-“Beli ağam...” diye mırıldandı. Beli.. Bir dileğim var.

Ve, gözlerinde, güzel gözlerinin bebeklerinde birer şimşek çakarken, sesini yükselterek ilave etti:

-Ben de geleceğim.. Ben de seninle beraber gideceğim.

Delikanlı bir saniye düşünür gibi oldu; sonra kati ve lâ-yetegayyer kararlar tefhim eden bir hakim gibi kısa ve sarih, cevap verdi:

-Olamaz Fatma! Olamaz bacım..

Genç kızın kaşlarında ani bir çatılış göze çarptı.

Dişleri birbirine kenetlenir gibi oldu.

Avurtlarını asabi asabi oynatarak genç silahşörün yakasına sarıldı.

Ve mini mini ellerinden, mevzun ve yumuşak kollarından ümit edilemez bir şiddetle delikanlıyı sarsarak suratına haykırdı:

-Neden? Neden olamazmış? Neden? Hee.. Söylesene Köroğlu? Neden olamazmış? Neden ben de seninle gelemezmişim? Hee ? Söylesene?

Genç silahşör, iki elini kalçalarına dayamıştı. İki elinin başparmaklarını kılıncının kayışına geçirmişti. Bıyıklarına çapkın gerinişler veren tebessümü dudaklarından silmeksizin cevap verdi:

-Gece yarısı mağaralarından çıkan haydutların yanında senin işin olamaz... Bizim yapılacak bir sürü işlerimiz var.. Görmedin mi? Sabahtan beri hazırlanıyoruz. Kılınçlarımızı, hançerlerimizi, palalarımızı bilettik. Saatlerce baş başa verdik, konuştuk. Elbette adam akıllı bir ihtiyata muhtacız. Böyle bir zamanda seni yanımızda bulundurmamak doğru olmaz..

Ve.. Sol eliyle sarışın kızın, el-an yakasını bırakmış bulunan elini tutarak çok tatlı bir sesle;

-“Anladın mı bacı?” diye sordu. Anladın mı şimdi? Kim bilir nasıl bir serencam geçireceğiz!. Belki de bir daha buraya dönmek hiç birimize nasip olmayacak.. Eh. Doğrusu ya.. Böyle bir sergüzeşte seni katmak hiç işime gelmez...

Fakat genç kız onunla beraber olmayı kafasına sağlam yerleştirmiş bulunuyordu, ki bu manasız sözlere zerre kadar kulak asmadı.

Tekrar ve daha kuvvetle talebinde musir oldu:

-Ben fazla laf istemiyorum.. Köroğlu! Beni de beraber alacaksınız.. Benim neyim eksik.. Kör müyüm topal mı?

Bu son sözleri işitince delikanlı bila-ihhtiyar şakrak bir kahkaha fırlattı:

-“A kız.. Amma da tuhaf şeyler söylüyorsun be!” diye söylendi. Ayol biz gelin kayırmaya mı gidiyoruz? Sen böyle mi sanıyorsun yoksa..

Ve büyük bir hiddetle, kelimeleri tane tane telaffuz ederek haykırdı:

-Bu gece biz, kanla oynamaya gidiyoruz. Anladın mı Fatma? Kanla oynayacağız bu gece.. Epi topu kırk kişiyiz.. Kırk kişi ile koskocaman bir kaleyi basmaya gidiyoruz. Duydun mu? İyi duydun mu sözlerimi? Karşımızda en azdan dört eli silah tutan düşman var.. Ve biz ancak kırk kişiyiz.. Böyle bir zamanda seni yanımıza almak imkânsızdır.

Kırmızı gelincik bu sözlere de karşılık bulmakta gecikmedi:

-“Daha iyi ya..” dedi. Ben de gelince bir kişi daha artmış olacağız.. Bir fazla, bir eksikten daha iyi değil midir?

BİR GECE, BEN YİNE ARKADAŞLARIMLA BERABER BURADAN, TIPKI BU GECEKİ GİBİ DIŞARIYA ÇIKACAĞIM.. O GECE YAPILACAK İŞ PEK BÜYÜK VE ÇOK KANLI OLACAKTIR BACI!

Köroğlu bu suale cevap vermedi. En son söyleyeceği sözü ilk önce söyleyen bir adam tavrıyla Fatma’yı hafifçe göğsünden iterek iki adım geriye çekildi.

Bir kenarda sessiz sedasız bekleyip duran haydutlara eliyle bir işaret vererek:

-“Haydi arkadaşlar!” dedi. Tam vaktidir biz de yola düzulelim..

Yeraltı sakinleri bir kelime cevap vermeksizin ikişer ikişer divanhaneden çıktılar. Tahtez-zemin-i melcenin menfezine yükselen merdivene, müntehi karanlık dehlize daldılar.

Fatma el-an yaramaz bir çocuk yalışkanlığıyla ricalarında ısrar ediyordu.

Köroğlu, son defa olarak ona şu sözleri söyledi:

-Bacı! Haydi artık çocukluktan vazgeç.. Bu gece senin bizimle beraber yapabileceğin bir iş yoktur.

Bu sırada deminden beri cereyan eden münakaşayı mütecessis nazarlarla takip eden kestane saçlı kız, yanlarına yaklaşmıştı.

Delikanlı Fatma'yı ona doğru iterek:

-“Pembe!” dedi. Bacıma iyi bak.. Benim yokluğumu ona hissettirme.. Sana emanet ediyorum kendisini..

Sonra üç adımda divanhaneyi bir baştan bir başa kat ederek dehlize yol veren kapıya vardı.

Mamafih tokmağı çevirirken, tekrar geriye dönmekten kendisini alamadı ve garip bir heyecan ile titreyen dudakları arasından şu sözlerin fışkırdıkları işitildi:

-Bacı! Merak etme! Bu sefer bizim için bir ölüm seferi olmayacaktır. Çok geçmeden buraya dönmüş olacağız. Fakat bacı; şunu da unutma ki, bir gün, yakın zamanda bir gün.. Yahut bir gece ben yine arkadaşlarımla beraber buradan, tıpkı bu geceki gibi dışarıya çıkacağım. O gece yapılacak iş, büyük bir iş olacaktır. Büyük ve kanlı bir iş. O gece ben ve arkadaşlarım buradan ölmeye niyet ederek uzaklaşmış olacağız. Fakat belki ölmek bize yine nasip olmayacak.. O gece.. Anladın mı bacı? Bu sözlerimi unutma! İyi dinle beni. O gece.. Seni de yanıma alacağım.. Sen de benimle beraber bulunacaksın! Çünkü o gece buradan ben babamın intikamını almak için çıkacağım.. Ve babamın intikamını almaya çıkarken bacım senin, gözleri oyulan Memet'ciğini de kardaşının her zaman hatırında tuttuğunu sana ispat edeceğim.

Ve.. Ciğerlerinin bütün kuvvetiyle haykırdı:

-O gece bacı! Memet'ini hatırımdan çıkarmadığımı anlayacaksın! Anladın mı bacım? Artık Tanrı'ya emanet ol!

Tokmağı hızla çevirdi. Yıldırım gibi bir süratle ve koşa koşa dehlizin karanlıkları arasına daldı.

**KALEDE VE KALENİN TEHDİDİ ALTINDA BİRER ÖLÜ SESSİZLİĞİ
İÇİNDE YAŞAYAN ŞEHRİN DAR SOKAKLARINDA CİNLER TOP
OYNUYORDU.**

Göz Kamaştırın Bir Servet...

Bolu derin bir sükun içinde idi. Şehir, göz gözü görmez bir karanlığa gömülmüş uyuyordu. Kurun-u vustanın Anadolu şehirlerine musallat olan o ağır, kâbuslu ve bunaltıcı uykusu Nurettin'in esirlerine sanki avuç avuç ölü toprağı serpmişti.

Ne bir köpek havlıyordu; ne de bir nezleli nöbetçinin öksürüğü işitiliyordu.

Bey, henüz şehre avdet etmemişti. El-an yazlık sarayında ikamet ediyordu.

Bu, şu sessizliğin sebeplerinden birisiydi.

Kalede ve kalenin tehdidi altında birer ölü sessizliği içinde yaşayan şehrin dar sokaklarında cinler top oynuyordu.

Nurettin, kışın Bolu Kalesi'nin beylere mahsus dairesinde ikamet ederken şehirde geceleri garip bir uyanıklık hissedilirdi.

Bir uyanıklık.. Garip ve tuhaf bir uyanıklık.

Evet.. Kışın devamı müddetince Bolu'yu nısfül-leyl daima uyanık bulurdu. Çünkü Nurettin denilen herifin şerrinden kendisini bir türlü masun addedemeyen Bolulu'yu uyku tutmazdı.

Gece olur olmaz rakıdan ve şaraptan gayrı bir endişeleri olmayan muhafızlar kafalarını tütsüledikten sonra şehrin sokaklarına dağılırlar ve bu melunların naralarıyla, küfürlerle karışık katil tehditlerinden zavallı Bolu halkı ne yapacağını şaşırırdı. Ana baba, çoluk çocuk, her Bolulu yatağında bağdaş kurar ağlaya ağlaya titrer dururdu. Fakat yaz gelince iş değişir...

Vakta ki saray bütün reziletleriyle, bütün namussuzluğu ve alçaklığıyla beraber ılıcalar civarına göç eder; o zaman şehirde herkes derin bir sevince müptela olur.

Çünkü sokakları dolaşan serseri muhafızlar artık kale haricindeki köylere musallat olmaya başlamışlardır. Artık şehirlerde sarhoşlar nara atmaz. Artık

Nurettin'in köpekleri uluya uluya zavallı Bolu hemşehrisinin uykusunu kaçtırtamaz. Ve artık Bolu'da herkes bütün bir kışın uykusuzluğunu, ürkekliğini ve zehrini gidermek vaziyetini elde eder.

...BU KULE VE KULE İLE BERABER DİĞER İKİ KÜÇÜK KULE BİR MÜSELLESİN ÜÇ KÖŞESİNİ..

İşte şehir bu gece, böyle bir sessizlik içinde idi.

Sokaklarda bir tek zî-ruh yoktu. Herkes evine çekilmiş, belki de yatsı namazından sonra kocaman şehrin hiçbir tarafında yatağına girmeyen kalmamıştı.

Yalnız büyük kule önünde bir nöbetçi vardı. İşte bu kadar..

Mamafih o da, galiba çoktan derin bir uykuya dalmıştı.

Fil-vaki ayakta duruyordu. Lakin bulunduğu yerden kımıldayamaması gösteriyordu ki hazret, nöbetten ziyade gördüğü rüyalarla meşguldü.

Arkasını kulenin sarp yapılı duvarına vermiş; başını, iki eliyle sıkı sıkı tuttuğu mızrağına dayamıştı.

Kale kapısı kemal-i dikkatle kapatılmış ve emniyet mandalları da sürülmüştü.

Büyük kule Nurettin'in ikamet ettiği daireyi ihtiva eden yerdi.

Büyük kule.. Şehrin o zamanki halini bilmeyenler burasını kalenin burçlarından ayırt edemezlerdi. Fakat hadd-i zâtında burası sarayın ta kendisiydi.

Bu kule ve bu kule ile beraber diğer iki küçük kule bir müsellesin üç köşesini teşkil ediyorlardı.

Aralarındaki sahada büyücek bir bahçe ve bu bahçenin ortasında birkaç küçücük köşk vardı.

Harem dairesi büyük kulenin hemen yanbaşıda idi.

Bedrettin Velinin yaptırdığı bu mükellef daire şu anda bomboştu. Ne kulelerde, ne bu dairede ve ne de beyin şahsına mahsus olan bütün müselles içindeki binalarda bir ışık yandığı görülmüyordu.

Saray civarında şimdi hayat, yalnız şu Nurettin'in haydutluğunu temsil eden tîr-endâzın şahsında temessül ediyordu. Bu haydut da kim bilir şu anda ne hülyalı rüyalarla meşguldü.

**DERHAL ÜSTÜNE ÜŞÜSTÜLER.. BİRİSİ ÇAKŞIRINI ÇEKTİ.. ÖBÜRÜ
CEPKENİNİ ALDI.. GÖZ AÇIP KAPAYINCAYA KADAR..**

Birden büyük kalenin yanında tesadüf eden sur bacasının üzerinde bir hayal belirdi.

Nöbetçi bunun hiç farkında olmamıştı. Hayal, surun iç tarafına şöyle bir gelişi güzel nazar atfettikten sonra, dışarıya doğru koluyla bir işaret yaptı.

Henüz göz açıp kapayincaya kadar bir an geçmemişti ki surun üzerinde bir ikinci, bir üçüncü ve bir dördüncü hayal daha beliriverdi.

İçlerinden biri belinden, kalınca bir urgan çıkararak büyük bir ilmek yaptı. Mazgallardan birine geçirdi.

Ve akabinde.. Hepsi birbiri ardı sıra buna tutunarak aşağıya indiler.

Nöbetçi hala işin farkında olmamıştı.

Horul horul uyuyordu. Mamafih bu cidden şayan-ı hayretti. Ayaküstü, dimdik, yalnız arkasını duvara dayayarak uyuyabilmek, haydi diyelim ki herkesin yapageldiği işlerdendir. Fakat bunun nihayet bir derecesi vardır a efendim..

İnsan, beş dakika, on dakika bu vaziyette kestirebilir.. Fakat sonra?.

Sonra paldır küldür burun üstü yere yuvarlanıverir.

Nöbetçi galiba, bu tarzda uyku uyumaya pek eskiden idmanlı bir adamdı ki hiç kımıldanmıyordu bile..

Teres herif!.. Sanki kuş tüyü şilteler üzerinde uzanmış imiş gibi üstüne üstün bir de ağız tadıyla horulduyordu.

Hayaller yere inince ayaklarının ucuna basarak ihtiyatlı yürüyüşlerle onun tarafına doğru ilerlediler.

İlerlediler. Ve tamam yanına yaklaşınca hep birden üzerine yükleniverdiler.

İçlerinden birisi elinde tuttuğu kalınca bir odun parçasını küttedek kafasına indirdi.

Herif “ıh” demeye vakit bulamadı. Bir kütük gibi kaskatı yere yuvarlandı.

Derhal üstüne üşüştüler. Birisi çakşırını çekti, öbürü cepkenini aldı. Göz açıp kapayınca kadar herifi çırılçıplak bir hale getirdiler.

Tuhaf şey.. Acaba bütün bu gürültü patırtı sırf şu herifi soymak için mi ihtiyar edilmişti? Fakat bu bir manasızlık olurdu.

Meçhul adamlardan ikisi elbiselerinden tecrit edilen muhafızın ellerini, kollarını sımsıkı bağladıktan sonra ayaklarından kavrayarak çektiler, yerde sürükleye sürükleye kale kapısının çok karanlık bir köşesinde bırakıverdiler.

...VE KILINCININ KABZASIYLA BÜYÜK KULENİN YANIBAŞINDA İÇİNDEN HAFİF BİR ZİYA ÇIKAN, KULÜBEMSİ BİR YER.

Beş dakika sonra bir ikinci nöbetçi, aynı yerde, uzun mızrağına dayanmış nöbet beklemeye başlamıştı.

Fakat bu, birincisi gibi sersem sersem uyuyup horuldamiyordu. Bilakis dört gözle etrafı süzüyor, en küçük bir gürültüye kulak kabartıyordu. Mamafih demin surdan aşağı inen meçhul adamların buna zerre kadar ehemmiyet vermedikleri de görülüyordu. Bunu şayan-ı hayret bulmayınız. Mesele tamamıyla basittir. Bu ikinci nöbetçi gecenin bu ilerlemiş vaktinde, kim bilir nasıl esrarengiz maksatlar istihdaf eden şu meçhul adamlardan birisidir.

Zavallı nöbetçiyi bi-hoş bir halde bir kenara yatırdıktan sonra, sırtından çıkartılan elbiselerini giyinmiştir.

Ve.. Bu sahte nöbetçinin ilk işi büyük kapının arkasından mandalları çekmek oldu.

Diğer üç hayal de kendisine yardım ettiler. Az sonra kapının bir kanadı ardına kadar açılmış bulunuyordu.

Hayallerden birisi koşa koşa dışarıya çıktı. Az sonra arkasında on beş, yirmi kişi olduğu halde geri dönüyordu.

Nöbetçi bir kenara çekildi. Dışarıdan gelenler hiç ses çıkarmaksızın birer ikişer surun ötesine berisine dağıldılar.

Çok geçmeden, on kişi daha kale kapısından içeriye giriyordu. Bunların önünde yürüyen yalın kılınç bir adam yavaşça ardı sıra gelen iri yarı bir gölgeye şu emri verdi:

-Sen dört kişi al! Benimle beraber geleceksin! Öbürleri tee... Şurada beklesinler.

Ve kılıncının kabzasıyla büyük kulenin yanı başında, içinden hafif bir ziya çıkan küçük, kulübemsi bir binayı işaret ederek ilave etti:

-Orası muhafızların koğuşudur. İçlerinden birinin kımıldandığını görünce.. Hiç iki bir etmesinler.. Derhal bassınlar palayı!. Anladın mı?

-Beli ağam..

-İri yarı gölge bu cevabı verir vermez der-akab arkasına döndü.. Hafifçe bir kaç kelime fısıldadı.

Bir dakika sonra emir yerine götürülmüştü. İkinci müfrezeden ayrılan beş kişi ses çıkarmaksızın ihtiyatkâr bir yürüyüşle muhafızların koğuşuna doğru ilerlemişler ve kulübeyi dört taraftan sarmışlardı.

Yalın kılınçlı adam bunun üzerine iri yarı gölgeyi kolundan tutarak:

-“Haydi artık..” dedi. İşimize başlayalım... Evvela büyük kuleye gireceğiz.. Sen git kapıyı kapat.. Adamlarımıza emrimizi tekrarla!.. Yanlarından geçecek yabancı kim olursa olsun derhal tepelenecektir. Kimseye aman vermesinler. Hiç birisi yerini terk etmesin.. Sonra karışmam. Böyle bir zamanda ha bize kancıklık etmiş, ha.. Yerini terk etmiş.. İkisi de birdir. Üç ıslık sesi işitilirse vakit kaybetmeden kaçmaya çalışınlar.. Bu tehlikede bulunduğumuza işaret olacaktır. Kendi yüzümüzden başkalarını ölüme sevk etmek doğru değildir. Anlaşıldı mı?

-Beli ağam..

İri yarı gölge, seri hatvelerle evvela kapıya sonra sağa sola seğirtti. Her gittiği yerde gizlenmiş bulunan arkadaşlarına birer birer bu sözleri tekrar ettiği anlaşılıyordu. Çok geçmeden avdet etti:

-Tamam ağam.. diye mırıldandı.

Bunun üzerine yine yalın kılınç adam, kuleye doğru yürüdü.

Anlaşıyordu ki bu adamlar buraya dostane bir misafirat için gelmiş değillerdi.

Gizli ve düşmanca bir ziyarete çok benzeyen bu geliş, elbette ki kuleye düşmanca bir girişı icap ettirirdi.

Yalın kılınçlı adam sanki babasının evine giriyormuş gibi serbest serbest kapıya yanaştı.

...GAYET TABİİ BİR TAVIRLA, BELİNİ SARAN KUŞAĞIN GENİŞ BÜKLÜMLERİ ARASINDAN BİR ANAHTAR ÇIKARDI..

Bu bir saray kapısından çok ziyade bir kümes kapısına benziyordu.

O kadar dar, ufak ve basıktı ki.. Bunun içinden şu devasa muhafızların nasıl geçebildikleri şayan-ı hayretti.

Kalın zincirlerle iki taraftan duvara tutturulmuştu. Birbirinden büyük iki asma kilidi vardı. Kapıyı açmak için bu zincirleri kırmak ve bu kilitleri açmak lazımdı.

Halbuki bu kilitleri kolay kolay açmak imkansızdı.

Ya.. Bu zincirleri kırmak kabil miydi?

Halkaları birbirine rabteden zincirin her boğumu aşığı yukarı bir bilek kalınlığında vardı.

Doğrusu ya “Nurettin Veli” sarayının bu yegâne medhalini sağlam kazığa bağlamıştı!

Yalın kılınçlı adam kapıyı şöyle bir yordamladı. Zincirin ötesini berisini elledi. Sonra asma kilidi kavrayarak bir iki kere tartakladı.

İri yarı gölge de bu sırada yanına yaklaşmış bulunuyordu. Diğer dört meçhul adama gelince, bunlar da palalarını sıyırmışlar. Yalın kılınçlı adamın etrafında bir emniyet zinciri tertip etmişlerdi.

Bolu el-an o derin uyku içinde sessiz ve sedasız bunalmakta ber-devamdı.

Diğerlerinin amiri olduğu anlaşılan yalın kılınçlı adam ancak birkaç saniye süren muayenesini bitirdikten sonra elini kuşağına daldırdı.

Hareketlerinde zerre kadar isticial görünmüyordu. Gayet tabii bir tavırla, belini saran kuşağının geniş büklümleri arasından bir anahtar çıkardı. Sanki Bolu Çarşısı'nda dokuma bezler satan kendi halinde bir dükkan sahibi imiş de gece vakti evine dönmüş bulunuyormuş gibi teklifsizce asma kilidi tuttu. Anahtarı deliğine yerleştirdi. Az sonra sükûn içinde hafif bir çınırtı iştiliverdi:

-Çıt! Çıt!

Kilidin deliğinde anahtar üst üste iki defa döndürülmüştü.

Bunu bir şakırtı takip etti. Halkalardan boşalınılan zincirin şakırtısı.

Anında küçük demir kapının ardına kadar dayandığı görüldü.

Yalın kılınçlı adam yanındakilere yavaşça;

-Haydi! dedi. Arkamdan geliniz!

Ve çevik bir zıplayışla kuleden içeriye daldı.

İri yarı gölge ve diğer dört dal kılınç kendisini takip etmişlerdi.

...İÇLERİNDEN DÖRDÜNÜ KANCALI İPLERLE SURLARA ÇIKARTARAK NÖBETÇİYİ HÂLE YOLA KOYMUŞLAR, KAPIYI AÇMIŞLARDI..

Uzun uzadıya dalga geçmek artık lüzumsuzlaştı.

“Değil mi kârim?”

“Birbirimize madik oynamak manasızlığından vazgeçelim..”

“Şüphe yok ki bu gece zairlerinin kim olduklarını artık içimizde anlamayan kalmadı.”

Bunlardan en önde giden yalın kılınçlı adam Koroğlu'nun tam kendisidir. Yanındaki iri yarı gölge ise bizzat “Sarı bıyıklı” adamdır. Yani “Burhanettin Veli..”

El-hâsıl şu dakikada Bolu'nun büyük kulesini muhasara edenler yeraltı sarayının sakinlerinden ibarettir.

Maksatları malum...

Bedrettin Veli'nin vefatından az evvel seyis başısı ile birlikte bir yere gizledikleri hazineyi aramaya gelmişlerdir.

Ayrı ayrı yeraltından çıkan üç müfreze üç ayrı koldan ilerleyerek kaleye yüz adımlık bir mesafede birleşmişler ve sonra içlerinden dördünü kancalı iplerle surlara çıkartarak nöbetçiyi hale yola koymuşlar, kapıyı açmışlar ve babalarının evine giriyorlarmış gibi hepsi birden kaleden içeriye girmişlerdi.

Mamafih ihtiyatı da elden bırakmamışlardır ha..

Aksakallı haydut ile maiyetindeki on adam her ihtimale karşı surların haricinde kalmışlardı.

Onlar şimdi elleri kılınçlarının kabzasında dört bir tarafı gözetlemekle meşguldürler.

Büyük kalenin için son derece karanlıktı.

Burhanettin Köroğlu'nun kulağına eğilerek hafifçe fısıldadı:

-Meşaleyi yaktırayım mı?

Delikanlı kati bir lisanla ve hatta lüzumundan fazla yüksek bir sesle:

-“Hayır hayır!” diye söylendi. Hayır! Ben gideceğimiz yeri biliyorum. Birbirimizin arkasını tutmak kâfidir..

Burhanettin fazla söz söylemedi. Derhal gencin arkasına geçti. Kuşağından yakaladı. Diğer dört haydut da kendisini taklit ettiler. Hepsi birbirinin arkasına geçti; ve her birisi, önündekinin sol kuşağından yakaladı.

Sağ elleriyle kılınçlarını tutuyorlardı.

Köroğlu;

-“Haydi çocuklar!.” dedi. Evvela bu karanlık dehlizden ilerleyeceğiz.

Yürüdüler.

Burası, ne çok geniş, ne de çok dar bir yerdi.

Fakat amma da uzundu ha..

Bir türlü nihayetine erişilemiyordu.

Karanlıklar arasında, tıpkı tünelden geçen bir sürat katarı gibi yürüyorlardı.

Ve.. Yürüdüler. Yürüdüler, yürüdüler...

Nihayet, dehlizin öbür ucuna vusul müyesser oldu.

Köroğlu bir saniye kadar durdu.

Kılıncını sağa sola sallayarak bir şeyler aradı.

Tok bir ses işitildi;

-“Hah..” diye mırıldandı delikanlı. -Babamın söylediği çıkıyor. Burada bir merdiven olacak.. Haydi çocuklar.. Geliniz arkamdan..

Katar yeniden hareket etti.

Az sonra merdivenin son basamağını da çıkmış bulunuyorlardı.

Köroğlu sağ taraftaki cidarı takip ederek ilerledi. Hem yürüyor hem de eliyle duvarı yokluyordu.

Bir kapı, bir kapı daha, bir üçüncü kapı daha geçtiler..

Tam bir dördüncü kapının önüne gelince delikanlı, arkasına sımsıkı yapışmış bulunan sarı bıyıklıya;

-“Burhanettin!” dedi. Babanın yatak odasına vardık.

-Yakalım mı meşaleyi?

-Hayır!. Daha zamanı gelmedi.

Fakat bu defa da sarı bıyıklı ısrar etti:

-Of canım.. Bıktım bu ihtiyatkârlıktan artık!. Yakalım şu meşaleyi! Tam yirmi seneden beri hasretini çektiğim bu yerleri görmek istiyorum.. Aah hayır hayır! Beni bundan men edemezsiniz.

-Olmaz..

Köroğlu, bu tek kelime ağzından çıkar çıkmaz tekrar harekete geldi. Kapının mandalını çevirdi. Bu, kilitli değildi. Derhal açıldı.. İçeriye girdiler.

Delikanlı yine sağ tarafı takip ederek yürümeye başladı.

Odanın bir dılını, yordamlaya yordamlaya geçtiler.

Bunu, ikinci dılın boylu boyunca yapılan resm-i geçit takip etti.

Az sonra üçüncü dılın tam ortasında açılmış, bir kurt keçesiyle örtülü genişçe bir medhalden geçiyorlardı.

Delikanlı mahsus yer yer şevk ile söylendi.

-Babamın söyledikleri birer birer çıkıyor. Burhanettin hazineye yaklaşıyoruz.

-İnşaallah..

-Bak göreceksin.. O serveti elimizle koymuş gibi bulacağız.. Babam demişti ki, küçük kapıdan girdikten sonra dehlizi geçince sağda bir merdiven vardır; Çıkarsın! Birinci katta yine sağ tarafta dördüncü kapıdan içeri girersin! Tam karşına gelen tarafta kurt keçesiyle örtülü bir geçit vardır. Geçersin!. Bir ikinci dehlize dalarsın sol tarafa doğru üç adım yürü duvarda bir halı vardır.

Bunu söylerken sola saptı ve adımlarını saydı.

-Bir!. İki!. Üç!.

Burhanettin eliyle duvarı yokladı. Hakikaten burada bir halı vardı.

Köroğlu:

-“Nası!” diye sordu. Gördün mü?

-Hayret! Hayret!

-Dur öyle ağzını bir karış açma! Babam demişti ki bu halıyı kaldırınca altından daracık bir merdiven çıkar. Haydi bakalım.. Bu emir de yerini bulsun..

Halının bir ucundan tuttu. Çekti:

Kılıncını önüne uzattı..

Yine bir tok ses çıktı. Hakikaten burada da ancak bir insanın geçebileceği genişlikte bir merdiven vardı.

Bir kelime söylemeksizin basamaklara yükselmeye başladılar.

Delikanlı sol eliyle sol tarafta ki cidarı yokluyor, bir taraftan da muttasıl basamakları sayıyordu:

-Bir!. İki! Üç! Dört! Beş! Altı! Yedi! Tamam!

**...AKABİNDE, EVVELA ÖLGÜN VE SONRA GİTTİKÇE FAZLALAŞAN
KIZIL BİR IŞIK KARANLIKLARI YIRTTI.**

Burhanettin heyecanla:

-“Ne oldu?” diye sordu.

Genç ona cevap vermedi. Yalnız arkadan gelen adamlarına emretti:

-Meşaleyi yakınız!

Deminden beri sessiz sedasız Burhanettin ile Köroğlu’nu takip edenlerde bir hareket oldu. Bir çakmak taşının bir çelik parçasına vurulmasından çıkan bir ses duyuldu.

Bir ışıkcağız yandı.

Bir kıvılcım fırladı.

Bir kav kokusu duyuldu.

Üç dört göğüsten çıkan bir üfleyiş işitildi.

Akabinde, evvela ölgün ve sonra gittikçe fazlalaşan kızıl bir ışık karanlıkları yırttı.

Altı adam damdaracak bir merdivende bulduklarını gördüler.

Köroğlu, yanı başında duran Burhaneddin’e merdivenin sol tarafındaki cidarı göstererek fısıldadı:

-İşte dostum. Babamın tarifine göre hazinenin bulunduğu yer burasıydı.

Sarı bıyıklı adam emniyetsiz bir tavırla:

-“Burası mı?” diye mırıldandı.

-Evet...

-Yanılmış olmayasınız?

-Neden yanılalım?.

-Ben bir türlü emniyet edemiyorum da.

-O sizin bileceğiniz iş.. Beni tarifıyla buraya kadar getiren babam burada beni aldatamaz.

Ve can sıkıntısı ima eder bir tarzda başını geriye çevirerek adamlarına emretti:

-Hazır olunuz..

Duvar dümdüzdü. Ne bir girintisi, ne de bir çıkıntısı, hiçbir şeyi yoktu. Sarayın her tarafında olduğu gibi burada da rengârenk nakışlar göze çarpıyordu.

Köroğlu esrarengiz bir tavırla eğildi. Sol eliyle merdiven basamağından bil-
itibar yukarıya doğru duvarı karışlamaya başladı.

Bir taraftan karışıyor, bir taraftan hafif hafif sayıyordu:

-Bir.. İki.. Üç, dört, beş..

Tam beş karış ölçmüştü.

Basamaktan itibaren burası kendi omuzu hizasına kadar yükselen bir irtifa teşkil ediyordu.

Sonuncu karşısında küçük parmağının vardığı yere bütün kuvvetiyle dayandı.

Hafif bir çatırtı işitildi.

Akabinde, gece yarısı ziyaretçileri gözleri önünde duvarın bir kısmını tıpkı bir dolap kapağı gibi açılmış buldular.

Evet, evet.. Duvarda bir buçuk karış irtifasında ve dört karış genişliğinde müstatilüş-şekil bir delik açılıvermişti.

Sarı bıyıklı adam hayretle bakakalmıştı.

Delikanlı müstehzi bir kahkaha fırlatarak:

-Nasıl ağam? dedi. İnandın mı şimdi?

Ve suallerine cevap almadan ilave etti:

-Benim babam özü sözü doğru bir adamdır. Bedrettin Veli'nin hazinesi işte buradadır. Bu delik içinde tam altı çekmece bulacağız.. Ağz ağza kıymettar taşlar ve altınlarla dolu altı çekmece..

İki elini birden delikten içeri soktu.

Hakikaten burası bir define yeri idi. Çok geçmeden çekmecenin birisini delikten dışarıya çıkarıyordu.

Bu som gümüşten mamuldü.

Adamlarından birine uzatarak emretti;

-Al şunu!

Ve akabinde ellerini tekrar daldırdı. Bir ikinci, bir üçüncü, bir dördüncü ve bir beşinci çekmeceyi birbiri ardı sıra delikten çıkardı.

Bunların kimisi gümüşten, kimisi altından ve kimisi altın kakmalı cevizden mamuldü..

Fakat öyle ağır, öyle ağır idiler ki bir tanesini bile taşımakta bu iri yarı haydutlar bayağı müşkilat çekiyorlardı.

Delikanlı dört çekmeceyi, dört hayduda verdi. Beşinci çekmeceyi de Burhanettin'in elleri arasına koyduktan sonra, gizli yerde kalan son çekmeceyi çekerek deliği kapadı:

-“Haydi arkadaşlar!” dedi. Şimdi son süratle bu menhus yerden dışarı çıkmaya çalışalım! Meşaleyi söndürünüz!

Merdivenden indiler! İkinci dehlizi geçerek Bedrettin merhumun odasına girdiler. Burada meşaleyi tutan adam kucağındaki sandığı yere koyarak sırtından saltasını çıkardı. Meşaleyi ani bir hareketle buna sararak yere attı ve üzerine bastı.

...HERİFLER EŞEKLER GİBİ HORULDUYORLARDI.

**ŞEHİRE BİR SÜRÜ YABANCI GİRMİŞTİ. BU YABANCILAR, ZİNCİRLER
VE ASMA KİLİTLERLE KAPALI BİR KAPIYI AÇMIŞLARDI.**

Bir iki dakika kadar durdular.

Etraf yine zifiri bir karanlığa bürünüyordu.

Meşale sönmüştü.

Herif tekrar sandığı kucakladı.

Odadan çıktılar.

Sola döndüler.. Alt kata müntehi merdiveni dörder dörder atlayarak indiler.

Uzun ve karanlık dehlizi alışkın adımlarla geçtiler.

Kulenin dar ve basık kapısından dışarıya fırladılar.

Şehir aynı bunaltıcı sükûn içinde uyuyordu.

Kapıyı ihtimam ile kapadılar.

Kalın zincirleri tekrar halkalara geçirdiler. Büyük asma kilidi tekrar yerine astılar.

Kulenin yanı başındaki muhafaza koğuşunda küçük bir hareket bile olmamıştı.

Herifler eşekler gibi horulduyorlardı.

Şehire bir sürü yabancı girmişti. Bu yabancılar zincirler ve asma kilitlerle kapalı bir kapıyı açmışlardı. Bu yabancılar büyük kuleye girerek sandıklarla eşya aşırılmışlardı. Böyle olduğu halde muhafızlar el-an her şeyden bi-haber bulunuyorlardı.

Kapı iyice kapandıktan sonra “Köroğlu” arkadaşlarına başıyla bir işaret verdi.

Hepsi birden surun büyük kapısına doğru yürüdüler.

Bu sırada muhafızların koğuşuna nezaret edenlerle, surun boylu boyunca dizili duran haydutlar da müttehiden yerlerini terk etmişler, sandıkları taşıyanların arkasına düşmüşlerdi.

Gürültü çıkarmamaya dikkat ederek kapıyı açtılar. Süratle dışarıya çıktılar.

Az sonra hepsi birden tahtez-zemin-i melcenin yolunu tutmuş bulunuyorlardı.

**AH.. KEŞKE BU İDDİA, ŞU GENCİN İDDİASI DOĞRU OLSA İDİ..
İNŞAALLAH BEDRETTİN'İN HAZİNESİ ELLERİNE GEÇMİŞ
BULUNURDU!**

Tan yeri ağarırken Çile'nin cenub sath-ı üzerindeki gizli menfezin kapağı yavaş yavaş kapanıvermişti. Artık yeraltı sarayının esrarengiz sakinleri cüretkâr teşebbüslerinin muvaffakiyetinden emin olabiliyorlardı.

Fakat acaba bu sandıklarda neler vardı?

Köroğlu, Bedrettin Veli'nin gizli hazinesini hakikaten ele geçirebilmiş miydi?

Babasının tarif ettiği yerde bulunan bu sandıklar hakikaten göz kamaştırıcı bir servetin mahfazaları mı idiler?

Bu sualler yeraltı sakinlerinin kafalarında endişeden bir fırtına yaratmıştı; ve bu müşterek endişe, az sonra hepsini birden orta sofada birleştirmiş bulunuyordu.

Sandıklar, yan yana yere konmuşlardı.

Herkes pür-heyecan bekleyiyordu. Ah.. Keşke şu gencin iddiası doğru olsa idi!

İnşaallah Bedrettin'in hazinesi ellerine geçmiş bulunuyordu. Fil-vaki Köroğlu, içine ilk defa girdiğine şüphe etmedikleri kulede bunları eliyle koymuşmuş gibi buluvermişti. Bu şüphesiz ki kendisine emniyet edilmesini icap ettiren bir fevkaladelikti.

Mamafih "Olmaz" olmazdı. Şu Nurettin denilen serseri de az buz lainlerden değildi. Hiç bu adam şu kulenin içinde, bu sandıklarla tam yirmi sene burun buruna yaşardı da bunların yerini keşfetmez olur muydu?

İşte endişelerinin en can alan yeri bu idi. Belki delikanlı haklıydı. Belki hazineyi Bedrettin bunların içine saklamıştı. Fakat (Nurettin'in) sarayı baştan başa elememesi imkânsızdı.

Binaen-aleyh sandıkların boşaltılmış bulunması da pek muhtemeldi.

Sarı bıyıklı adam, sanki bütün arkadaşlarının endişesine tercüman oluyormuş gibi sordu:

-Ne dersin reis! Emeğimiz boşa gitmeyecek ya?

Köroğlu anlamamazlıktan gelerek gülümsedi:

-Ne demek istiyorsun?

-Acaba hakikaten şu sandıklar altın mı dolu?

-Zannedirim..

Ve bir üçüncü suale fırsat vermeden, genç silahşör haydutlara emretti:

-Haydi arkadaşlar.. Açın şunları!

Eller, hep birden kamalara sarıldılar.

Henüz beş dakika geçmemiştii ki, altı sandığın altı kapağı birden rezzeleri üzerinde mücevverlenerek açılmış bulunuyorlardı.

Haydutlar hayretle gerilediler.

Hepsinin ağzı bir karış açılmıştı.

Aksakallı adamın dudakları arasından bila-ihtiyar bir haykırış fırladı:

-Ohhaaa! Bu ne be?

Evet.. Hakikaten bu ne idi?

Hiç, bu görülmüş, işitilmiş bir şey miydi?

Ne servetti bu?

Hayal bile; en hayalperver bir adamın, muhayyilesi en sağlam bir hayalperverin hayali bile bu kadar azametli bir servete ulaşamazdı.

Altı sandığın altısı da ağız ağıza, tıklım tıklım doldurulmuştu.

O elmaslar, inciler, örnek, renk, cins cins kıymettar taşlar.. İncili kemerler, o taşlar, o sorguclar..

Neler neler yoktu bu sandıkların içinde Rabb'im!

**GÖZ OYUCULARIN GÖZLERİNİ OYACAĞIZ. RİYAKÂR SEFİLLERİN
BOĞAZLARINI BOLU MÜFTÜSÜ’NÜN SARIĞIYLA SIKACAZ BACI!
İNTİKAM, İNTİKAM, İNTİKAM ALACAĞIZ BACI!**

Köroğlu vaadini yerine getiren adamların taklit edilemez gururuyla ellerini kalçalarına dayayarak yeraltı sakinlerini şöyle... Bir süzdü.

Sonra ince bıyıklarını bura bura yüksek sesle haykırdı:

-Arkadaşlar! Bu servet sizindir.. Bunu ben size hediye ediyorum. Ben! Yani reisiniz! Köroğlu!..

Haydutların gözlerinde tasavvuru imkânsız bir sevinç dalgalandı.

Nasıl? Bu servet kendilerinin oluyordu ha?.

Kulaklarına bir türlü inanamıyorlardı.

Hay anasını! Bu servet kendilerinin oluyordu ha?!

Hayır hayır... Muhakkak ki reis, onlarla alay etmek istemişti.

Aksakallı haydut, emniyetsiz bir tavırla:

-“Reis!” dedi. Sahi mi söylüyorsun?

Köroğlu bütün bir ciddiyetle cevap verdi:

-Evet..

Ve anında emretti:

-Sandıklarda ne varsa hepsini dışarı çıkarınız! Boşaltınız şu sandıkları!

Yeraltı sakinleri bal peteğine üşüşen karasinekler gibi sandıklara yanaştılar.

Acil hareketlerle boşaltmaya başladılar.

Az sonra altı sandığı dolduran misilsiz servet ayakları ucunda Yeraltı Sarayı’nın temeli toprak zemini üzerinde; tıpkı tuz buz olmuş bir billur ayna gibi dökülmüş, saçılmış bulunuyordu.

Genç silahşör, sarı bıyıklı adama yaklaştı. Sol kolunu onun omuzuna dayayarak fısıldadı:

-Burhanettin! Artık biz zenginiz o fakir.. Artık onunla başa baş mücadele edebilecek bir kudrete sahip olduk. Artık korkma! Emin ol kuvvetinden!. Bedrettin Veli'nin varis-i meşrusuna Bolu Sarayları'nın anahtarlarını teslim edeceğimiz gün yaklaşıyor!

Bu sırada Fatma'da yanlarına yaklaşmış bulunuyordu. "Koroğlu" güzel köylü kızının ipek saçları arasına parmaklarını bir kardaş şefkatiyle daldırarak kükredi:

-İntikam! İntikam bacı! İntikam alacağımız an yaklaşıyor bacı! Göz oyucuların gözlerini oyacağız! Riyakâr sefillerin boğazlarını Bolu Müftüsü'nün sarığıyla sıkacağız bacı! İntikam! İntikam! İntikam alacağız bacı! İntikam!

Bu son hitap ile genç, bizzat Bolu Müftüsü'nü kastediyordu.

Burhanettin'in kolları, içten gelen bir arzu ile Koroğlu'nun çelikten dövülmüş bir intikam abidesine pek benzeyen vücuduna dolandılar.

Kırmızı gelinciğin gözlerinde kızıl bir şimşek çaktı.

Önlerine yığılan servetin azametinden tedehhüş eden, çıldırır gibi olan haydutlar ne olduğunu bilmeksizin, bî-şuur haykırışlarla genç silahşörün son sözlerini tekrarladılar:

-İntikam! İntikam! İntikam alacağız bacı! İntikam!

SON

SONUÇ

Tarih; geniş anlamıyla insanlığın, buna oranla daha dar olarak milletlerin kendi geçmişleriyle kurdukları bağıdır. Bu anlamıyla tarih, ortak bir geçmişin mahsulü olması hasebiyle toplulukları, anlamsız birer kalabalık olmaktan çıkarır ve millet olma bilincine ulaştırır. Tarih bu haliyle öncelikle bir bilgidir ve üzerinde bilimin soğukluğunu ve ciddiliğini taşır.

Tarihi yapanın, tarihîlik atfettiğimiz o günün insanının duyguları, psikolojisi, yaptığı hata veya doğrularının toplamı olduğunu bir kenara bırakarak sadece olaylara odaklanmak, tarihi soyut bir bilim haline getirmiştir. Tarihi salt bilginin soğukluğundan, insansızlıktan ve dolayısıyla soyutluktan kurtaran; ona duygularıyla, psikolojisiyle, hata ve doğrularıyla somut bir varlık olan insanı katan ve onun üzerinden tarihi değerlendirerek geniş kitlelere yayan edebiyattır. Bu vesileyle tarih soyut bir bilim olmanın dışına çıkmış ve genel anlamıyla güzel sanatların, daha özel anlamıyla ise edebiyatın; şiir, hikâye, roman, tiyatro gibi edebî türlerin ilham kaynağı ve malzemesi olmuştur. Bu türler içinde en yaygını ise, tarihî romandır. Tarihî roman yazarı, yaşadığı zamana göre geçmişte kalmış olayları konu alarak, onları beyin süzgecinden geçirip kurgular ve ona insan faktörünü yerleştirerek salt soyut bilginin soğukluğundan uzaklaştırır. Dolayısıyla tarihin daha çok merak edilmesini sağlayarak geniş kitlelerce ilgiyle okunmasını sağlar. Tarihî romanın amacı elbette ki tarih olmak veya tarihin yerine geçmek değildir. Onun amacı, tarihi soyut bir bilgi olmaktan çıkarıp insan faktörünü de ekleyerek onu somutlaştırmak, kurgu ile beraber tarihe bilimden öte bir durum kazandırmak ve millî kültür unsuru olarak nesilden nesile nakledilmesini sağlamaktır.

Roman, kurmaca esasına dayalı bir tür olduğu için yazar, yaratma ve yeniden inşa etme süreçleriyle mevcut bilgiyi değiştirerek yeniden kurgular. Bu noktada sanatçının psikolojisi ve dünya görüşü doğrultusunda bilgi, yeniden şekillenerek yeni bir boyuta ulaşır. Tarih ise, belgelere dayanmak mecburiyetinde olduğu için tarafsız kalmak zorunda, olanı olduğu gibi anlatmak durumundadır. Tarihçi ideolojisi doğrultusunda yorum yapma hakkına sahip olsa da bunu belgelerle ispat etmek zorundadır. Tarihî roman yazarı, daha önce tarihçinin tespit ettiği olayları yaratma ve hayal etme yetenekleri çerçevesinde bilimsel verilere bağlı kalma zorunluluğu

olmadan yorumlar, zihninde canlandırır ve kurgular. Tarih biliminin bilgi, belge eksikliği gibi sebeplerle açıklayamadığı boşlukları tarihî roman yazarı, hayal gücüyle doldurabilmektedir.

Tarihî roman, bir takım millî değerlerin aktarılması ve toplumun kendi tarihi etrafında sağlam bir şuur edinmesini sağlamak amacıyla bolca yazılmış ve okunmuş bir roman türü olagelmıştır. Bu dönemde yaygın olan milliyetçilik yerli kaynaklara ve tarihe yönelmeyi zorunlu kılmıştır. Milliyetçiliğin özellikleri olan geçmişi bilme ve yaşanan çağa rol modeller sunma edebiyatın malzemesi ve esin kaynağı olmuştur. Bu açıdan Türk edebiyatında tarihî roman alanında verilen ilk eserlere bakıldığında, tarihin mümkün olduğu kadar yakından takip edildiği, tarihî gerçeklere sadık kalındığı görülür. Tarihî romanın en önemli şartlarından birisi, tarihî gerçekliğe uygunluk, onu tahrif etmeme ve mümkün olduğu kadar ona bağlı kalma olarak gösterilir. Bu noktada tarihî romanın, tarih gibi kalıp bilgileri tekrar etmesi; roman türünün şahsına münhasır olan kurgu özelliğini hiçe sayması ve dolayısıyla yaratmayla eşdeğer olan sanat yönünden ödün vermesi anlamına gelir ki bu, romanın var oluşuna aykırı bir durumdur ve romandan beklenen bu olmamalıdır. Nitekim ilk tarihî romanlarda tarihe sıkı sıkıya bağlı olma düşüncesi varken daha sonraları, özellikle yeni tarihsel kuram ile beraber postmodern dediğimiz eserlerde bu anlayış değişmiş yazarın özgürlük alanı genişlemiştir.

Tarihî roman yazarının karşılaşacağı en büyük sıkıntılardan birisi, eserini yazmadan önce bir araştırma ve öğrenme sürecinden geçmek zorunda olmasıdır. Çünkü yazar, soyut ve olay merkezli olan tarihî belgelerden hareketle hiç bilmediği bir dönemi, insan faktörünü de ekleyerek somutlaştıracak ve olaylara sosyal, psikolojik bir içerik kazandırarak romanında kurgulayacaktır. Bu araştırma ve öğrenme aşamasından sonra ayıklama ve kurgulama süreci gelişir ki bu süreçte yazar elindeki tarihsel malzemelere bakarak muhayyilesinin yardımıyla tarihi yeniden kurgular ve inşa eder.

Tarihî romanın bir diğer önemli meselesi de yaratma ve kurgulamanın getirdiği ideolojik yapısıdır. Öncelikle yazar dediğimiz varlığın her şeyden önce duyguları, düşünceleri ve psikolojisiyle etten ve kemikten bir insan olduğu; bir toplumun, ailenin ve çevrenin içinden çıktığı; yaşamış olduğu zamanın sosyal,

ekonomik ve siyasî şartlarından etkilendiği unutulmamalıdır. Bu nokta-i nazardan bakıldığında insan olan yazarın, bir kurgulama ve yaratma işlemini ifade eden sanat eseri elbette ki onun düşüncelerini içerebilir.

Tarihî romanın isimlendirilmesi ve konumlandırılması hakkında fark gözetmeksizin tarihle ilgili bütün eserleri tarihî roman olarak addedenlerin yanı sıra farklı isimler almasını, tasniflendirilmesini teklif edenler de olmuş; bu doğrultuda tarihî romanların yazılış tarihi, içerik, amaç ve işlevine göre farklı isimler alıp almaması ya da romandan ayrı bir tür olup olmaması tartışılmalı konulardan olmuştur. Bu tartışmalar hâlâ sürmekle birlikte, tarihle ilgili romanların hepsine tarihî roman denilmemesi gerektiği; yazıldığı tarih, içerik, amaç ve işlevine göre farklı isimler alması gerektiği görüşü hâkimdir ve bizce de mantıklı olan budur. Tarihî romanın, romandan ayrı bir tür olup olmaması konusunda ise ağırlıklı görüş, tarihî romanın, roman alt başlığında kümelendirilmesi gerektiği düşüncesidir.

Tarihî roman, içinde tarihi barındırsa da tarih biliminden çok uzaktır. O, yazarın muhayyilesi ölçüsünde sınırsızdır. İnsan unsurunu gözden kaçıran ve bu yönüyle soyut ve kuru kalan tarih biliminin aksine tarihî roman, insanın ve onun doğrularının, yanlışlarının; sevinçlerinin, hüznlerinin dolayısıyla insanı insan yapan bütün duyguların merkezde olduğu sanat ve edebiyatın bir anlatım ve ifade etme şeklidir. Geçmişte yaşanan olaylardan hareketle insanı, romanının merkezine koyan yazar, yazacağı kişi veya dönem hakkında topladığı bilgi ve belgeleri inceledikten sonra, hayal dünyasında yaptığı kurguyu zihin süzgecinden geçirerek eserini yaratır. Yazar, tarihe bağlı kalmak zorunda değildir. Onu buna mecbur etmek, onu ve dolayısıyla sanat ve edebiyatı tarihin bir kopyası, alternatifini yapar. Oysa sanat, bir kopya veya alternatif değil özgün bir alandır. O, görünenin arkasındaki gerçeğe ulaşmak ister. Nizamettin Nazif de, kendisini bir tarihçi olarak görmemektedir. O, kendisine yakıştırılan tarihçi sıfatını reddeder. En zor şeyin, olmayanı yapmak olduğunu söyleyen yazar, kendisinin tarih yazmadığını, uydurduğunu belirtir. Adına yazar, şair, sanatçı dediğimiz insanların duygularının olduğunu, bir aileye, bir çevreye ve en nihayetinde içinde doğup büyüdüğü bir topluma mensup olduğunu ve döneminin şartlarına göre olaylardan etkilenip sanatını da buna göre şekillendireceğini unutmamak gerekir. Nitekim Nizamettin Nazif de, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde gözlerini dünya açmış ve gençlik döneminde

Cumhuriyet rejimiyle tanışmıştır. Çok uluslu bir yapıyı içinde barındıran Osmanlı'nın çöküşü ve temelinde ulus devlet anlayışı olan Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu yazarı da etkiler ve yazar, tarihî romanlarının konusunu dönemin ideolojisine göre şekillendirir.

Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun tarihî romanlarında, devrinin sosyal, siyasal ve ekonomik olaylarından etkilendiğini, eserlerini bu çerçevede yazdığını, dönemin şartları gereği Osmanlı padişahlarına ve gayr-i müslimlerden devşirme olarak getirildikten sonra padişah eşi ya da vezir, sadrazam mertebelerine ulaşanlara olumsuz bir pencereden baktığını söyleyebiliriz. Bunun sebebi olarak, devrinin ulus devlet anlayışıyla ve yeni bir devlet kurulurken bu anlayışa uygun olmayan Osmanlı'yı reddetmek gerektiği düşüncesiyle hareket ettiği söylenebilir. Ancak, Osmanlı'nın yıkılmasında gayr-i müslimlerin kardeşlik maskesi altında Müslümanları, Abdülhamid gibi padişahlara karşı kışkırtması ve onun devrilmesinden sonra bir bir bağımsızlık istemeleri de, Nizamettin Nazif'in dimağında yer edinmiş olacak ki, Abdülhamid'i eserlerinde övüp savunurken; diğer padişahlara, özü gayr-i müslim olan devşirme eş ve vezirlere karşı sürekli bir olumsuz tutum içerisindedir. Cumhuriyet rejiminden etkilenmesinin bir tezahürü olarak eserlerinde, padişahlara karşı Türk halkını temsil eden kurmaca bir şahsiyet yaratan yazar, başarıların padişahlar sayesinde değil, Türk halkı sayesinde kazanıldığı tezini işler. Yazarın kendi beğenilerinden hareketle, romanlarında kadın tip ve karakterlerini sürekli sarışın olarak yarattığı da görülür. Romanlarında macera, cinsellik ve ihanet, yasak aşk, içki, unsurları da ön plandadır. Üslûp yönünden eserlerine bakıldığında, eserlerini hâkim / tanrısal bakış açısıyla kaleme alan yazar, merak unsurunu sürekli ön planda tutarken bazen bu durumu abartarak uzatır. Buna karşılık romanlarını tezatlar üzerine kuran yazar, padişahlar ve saray yönetimine karşı yarattığı karakterlerde oldukça başarılıdır.

Araştırmamıza konu olan *Köroğlu* romanında ise yazar, tanrısal / hâkim bakış açısıyla olayları ağırlıklı olarak kendisi anlatır. Bu durumda yazar, roman ile okuyucu arasına girerek olayları kendisi yorumlar ve olayları, kendi perspektifinden sunar. Bu bakış açısı, modern romanın özelliklerinden olan, yazarın olaylardan dolayısıyla romandan soyutlanmasını temel alan günümüz roman anlayışına göre bir anlatım tekniği kusuru olarak göze çarpar. Bu anlatım türünde yazar, ağırlıklı olarak

anlatma-tahkiye etme tekniğini kullanır. Yazarın, merak ve heyecan unsurunu üst düzeyde tutabilmek adına en küçük hususları bile gereksiz yere uzattığı görülür. Kişilerin ve mekânların gereksiz şekilde uzatılarak tasvir edilmesi, olayların üzerinde çok durulması romanın niteliğini artırsa da nicel olarak kalitesinin arttığı anlamına gelmemektedir. Yazar, özetleme tekniği kullanarak gereksiz ayrıntılardan uzaklaşmak yerine, sayfalar boyu süren tanıtımlar, tasvirler yapmayı tercih eder. Olaylar, yoğun bir şekilde anlatılmış olmasına karşın, şahıslar arası diyalogların buna paralel olarak yoğun olmadığı gözlemlenir. Yazar, olayları ön plâna çıkardığı için kişilerin iç dünyalarında olup bitenleri, onların duygularını yansıtan iç diyalog, iç monolog, bilinç akımı gibi modern anlatım tekniklerinden yararlanmak yerine daha çok klâsik anlatım tekniklerinden yararlanır. Kişileri ve mekânları tanıtmak için anlatma-hikâye etme tekniğini kullanan yazar, yaptığı tasvirlerle de anlatımını destekler.

Romanın birinci cildi, anlatma-tahkiye etme ve tasvir etme teknikleriyle hikâye edilirken; ikinci ciltten itibaren, Köroğlu ve Burhanettin'in konuşmaları ile beraber anlatma-gösterme, diyalog, iç çözümleme ve geri dönüş tekniklerinin kullanıldığına şahit olunur. Bu sebeple birinci cilde oranla ikinci cildin çok daha akıcı, hareketli ve heyecan verici olduğu söylenebilir. Yazar, serim bölümünden itibaren atılmaya başlanan düğümleri çözüm bölümünde Köroğlu ve Burhanettin'e çözdürür. Bu kısımlarda dar ve yapıcı anlamda geriye dönüşler yapıldığına tanıklık edilir. Romanda, iç çözümleme tekniği yok denecek kadar azdır. İkinci ciltte, karşımıza çıkan bu teknikte, Köroğlu'nun şaşkınlıkları konu edilir. Romanda diyalog tekniği de çok azdır. Yazar, kahramanların uzun konuşmalar yapmasına fırsat vermeden müdâhil olur ve anlatmaya devam eder. Bazı roman kişilerini gerçek hayattaki gibi yöresel dil özellikleriyle konuşturarak romanına bir gerçeklik kazandırır. Böylelikle yazar, roman diline bir çeşni verir ve dilini tekdüzelikten kurtarır. Yazarın, bazı bölümlerde ise, yöresel ağız özelliğini uygulamayı unutup roman kişilerini İstanbul Türkçesiyle konuşturduğu görülür.

Olaylar, üç vaka zinciri hâlinde anlatılır. Birinci vaka zincirinde merkezî şahıslar Köroğlu ve Burhanettin Veli'dir. İkinci vaka zincirinde merkezî şahıslar, Yıldırım Bayezid ve Timur'dur. Üçüncü vaka zincirinde ise, merkezî şahıs Nasrettin Hoca'dır. Yıldırım Bayezid-Timur, Köroğlu ve Nasrettin Hoca birbirlerinden farklı

zamanlarda yaşamış olmasına karşın yazar, bu tarihî karakterlere romanında yer verir. Roman bu yönüyle, birden fazla merkezî şahsın olduğu üçüncü tip vakanın güzel bir örneğidir. Olaylar bu dört merkezî şahıs etrafında cereyan eder. Roman boyunca, Yıldırım Bayezid ve Bolu Beyi Nurettin arasında bir hükümdar-derebeyi ilişkisinden başka bir bağ yoktur. Olaylar kendi içinde ve akışında gerçekleşirken sebep-sonuç bağlamında çözümlenir. Nasrettin Hoca etrafında gelişen olayların ise, romanın bütünüyle hiçbir bağlantısı yoktur. Yazar, Nasrettin Hoca etrafında gelişen vaka zinciri hariç diğer vaka zincirlerini sırasıyla işlemez. Bir vaka zincirindeki olayları anlatırken kesip bir diğer vaka zincirine geçerek okuyucuda merak unsurunu artırır. Yazar, bunu yaparken vaka zincirleri arasındaki sayfa sayısını o kadar uzatır ki, okuyucuya bir önceki vaka zincirinde olup bitenleri hatırlatma ihtiyacı duyar. Roman, entrik unsurların yerleştirilmesi ve bunların çözümü açısından oldukça başarılıdır. Yazar, romanını, bir ve ikinci vaka zincirinde, olayların ortasından başlayarak kurgulamayı tercih eder. Nasrettin Hoca'nın konu edildiği üçüncü vaka zinciri haricindeki vaka zincirlerinin sonlarını ucu açık şekilde bırakır. Aslında yazar, bunu bilerek yapar. Romanın sonunu, okuyucusunun muhayyilesine bırakır. Diğer yandan o dönemde romanlarını, gazetelerde tefrika hâlinde yayımlayan yazar, romanlarına ilgi olur, okunur ve gazete çok satarsa, devamını daha sonra yazma düşüncesiyle böyle bir yola tevaccüh etmiş olabileceğini de ihtimal dâhilinde tutmakta fayda vardır.

Metinlerarası ilişkiler bağlamında yazar, daha önceleri Peyami Safa'dan görmeye alışık olduğumuz tarzda, anlatacağı kısımdan en çarpıcı yeri seçip başlık olarak kullanarak epigraf yöntemini romanında uygular. Metinlerarası ilişki olduğunu düşündüren ve çağrıştıran diğer tarihî olaylar olarak: *Köroğlu Destanı*, *Binbir Gece Masalları*, Fatih Sultan Mehmed'in, babası II. Murad'a yazdığı mektup ile Çin Sarayı'nı basan Kürşad ve Kırk Çerisi'nden çağrışımlar olması, Timur ve Yıldırım Bayezid'in savaşmadan önce mektuplaşmaları ve masal türüne ait olan ifade kalıplarının kullanılması gösterilebilir.

Romanda dikkat çeken diğer bir ayrıntı da, romanın kadın kişilerinin hep sarışın olmasıdır. Köroğlu'nu iyileştirme görevini üstlenen Pembe ve Nasrettin Hoca'nın kızı Emine haricinde bütün kadınlar sarışıdır. Örneğin Fatma sarışıdır, Nurettin'in haremde öldürdüğü kadın sarışıdır, Olivera sarışıdır ve nihayet

Pembe'nin yanındaki Ayşe de sarışıdır. Ayrıca, romanda kadınların sürekli cinsel yönlerine vurgu vardır. Romanı değerlendirirken sadece yazardan ve yazarın hayatından hareketle değerlendirmek, salt bir biçimde bu açıdan bakmak elbette ki bizi yanıltabilir fakat eseri, yazarından, onun hayatından, yaşadığı dönemden, zevk ve beğenilerinden büsbütün ayrı tutmak da yanlış bir tutum olacaktır.

Romanda dikkat çeken bir diğer ve son özellik ise, yazarın çeşitli sayfalarda, bazı sözcüklerin anlamını vermek ve çeşitli yerleri tanıtmak için dipnot düşmesidir. Yazar, romanının değişik yerlerinde yirmi dokuz kere dipnot düşer. Bazı kelimelerin anlamlarını verdiği bölümler haricinde, çeşitli yerler hakkında bilgi vermek için de bu yolu izleyen yazarın bu uygulaması, bir üslûp sorunu olarak karşımıza çıkar. Modern romanda bir kusur olarak görülen bu durum, konu tarihî roman olduğunda daha da önem kazanır. Tarihî roman, tarih gibi bilgi vermek için değil, tarihî bilgiler ışığında olayları kurgulamak ve tahkiye etmek için yazılır. Yazar, her ne kadar 1208-1284 yılları arasında yaşayan Nasrettin Hoca, 1360-1463 yılları arasında yaşayan Yıldırım Bayezid ile 1336-1405 yılları arasında yaşayan Timur ve on altıncı yüzyılda yaşadığı rivayet edilen Köroğlu gibi farklı dönemlerde yaşamış olan tarihî şahsiyetleri romanına konu ederek tarihten uzaklaşıp sanatın kurgu imkânından yararlınsa da düştüğü dipnotlarda bilgi vererek romanında hedefinden şaşmış ve bu yönüyle bir üslup kusuru doğurmuştur.

Tarihî romanların, salt tarih bilgilerine dayandırılmasına karşı olduğunu söyleyen yazarın eserlerinden anlaşılın, hayal gücünün sınırsız olduğudur. Nitekim onun roman yazma sebebi de, Mehmet Asım'ın bu hayal gücünü fark etmesi ve onu roman yazma konusunda teşvik etmesidir. Bu, bir anlamda roman ve sanat için olması gereken bir durumdur. Sanatın ve sanatçının amacı, hayal gücü nispetinde eserler üretmesidir. Bu noktada yazar, eserini ortaya koyarken hayal dünyasındakileri beyin süzgecinden geçirerek bir kurgu yaratır. Bu açıdan bakıldığında normal görünen durum, konu tarihî roman olduğunda hassaslaşır. Tarihî romanlar, hiçbir olumsuzluğun ve eleştirinin hoş karşılanmadığı bir alan olarak karşımıza çıkar. Hele ki bu olumsuzluk ve eleştiriler, romanda tarihin tahrif edilmesi boyutunda olduğunda insanların ve eleştirilenlerin tepkisini çeker. Yazacağı her eserde sınırsız bir özgürlüğe sahip olan yazardan, tarihî romanlarda, tarihe sıkı sıkıya bağlı olmasa da eserindeki tarihî şahsiyetler ve olaylar konusunda daha dikkatli olması beklenir. Bu

beklenti elbette yerindedir. Tarihî roman yazarından, yazacağı dönemle ilgili araştırmalar yapması, bu araştırmalar neticesinde bir kurgu oluşturması ve bu kurguyu oluştururken de tarihi tahrif etmemesi beklenir. Ancak son yıllardaki postmodern tarihî roman anlayışının, tarihe uymayı reddettiği düşünüldüğünde Nizamettin Nazif'in daha o yıllarda bu akımı başlattığı söylenebilir. O, aynı dönemde yaşamasa da Nasrettin Hoca'yı, Yıldırım Bayezid ile Timur'un savaş sürecini ve Köroğlu'nu aynı roman içinde buluşturmayı başarmıştır. Nitekim Nizamettin Nazif, Cumhuriyet döneminin ilk tarihî roman yazarıdır. O, birçok yazarı bu alana çekmiş ve örnek alınmış, fikirleri önemsenen bir yazardır. Her yazarın, yaşadığı devrin aynası olduğu nokta-i nazarından hareketle Nizamettin Nazif'in de devrindeki siyasi olaylardan doğal olarak etkilendiğini söyleyebiliriz. Eserleri, okuma zamanına göre değil, yazıya geçirildiği dönemin şartlarına göre değerlendirmek gerekir. Dönemin ünlü yazarlarının dahi aynı gazetede eserleri tefrika edilirken, insanların onun eserine rağbet göstermeleri bir tesadüf değildir. Yazar, kendisinin ve Cumhuriyet döneminin ilk tarihî romanı olan *Kara Davud*'un ikinci cildini Ahmet Haşim'e ithaf ederken Ahmet Haşim'den de büyük övgüler almıştır.

Döneminde halk ve aydınlar tarafından büyük bir ilgi gören eseri bugünkü bakış açısıyla değerlendirdiğimizde; ideolojik, ısmarlama, sanattan yoksun, popülerite için yazılmış macera romanı olarak zikretmek ve hafife almak öyle zannediyoruz ki yanlış bir tutumdur. Döneminde tarihî romanın ilk örneği olarak zikredilen ve günümüz alfabetine çevrilen yazarın *Kara Davud* adlı eseriyle başlayarak *Deli Deryalı*, *Kolkola* ve *Karlı Dağlar* gibi eserlerle devam eden bu romanları, günümüz anlayışı çerçevesinde sınıflandırıldığında, Hülya Argunşah ve Zeki Taştan gibi bu alanın öncüleri ile buna ek olarak Ahmet Özcan ve Murat Kacıroğlu gibi isimler tarafından popüler tarihî roman olarak ifade edilir. Biz de, eski harflerle yazılıp çevirisi yapılmadığı için değerlendirmeye tâbi tutulamayan *Köroğlu* adlı eserin günümüz alfabetine çevirisini yapıp klâsik inceleme yöntemiyle tahlil ettikten sonra, bu alanda yapılan yeni tanım ve tasnifler neticesinde eserin, popüler tarihî romana dâhil edilmesinin doğru olduğunu söyleyebiliriz. Son olarak şunu da belirtmek gerekir ki, yazarın eserlerinin popüler tarihî romana dâhil edilmesi, bu eserlerin kıymet-i harbiyesinden bir şey eksiltmeyeceği gibi dönemde yakalamış olduğu başarılarından da bir şey kaybettirmeyecektir.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmed ve Said Öztürk. *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1999.
- AKTAŞ, Şerif. *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1991.
- ALAİN. *Edebiyat Üstüne Söyleşiler*, çev. Asım Bezirci, Say Yayınları, İstanbul, 1985.
- ARGUNŞAH, Hülya. “Klasik Tarihî Roman Üzerine”, *Tarih ve Roman*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2016, s.97-146.
- ARGUNŞAH, Hülya. “Tarihî Romanda Postmodern Arayışlar”, *Tarih ve Roman*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2016, s.63-80.
- ARGUNŞAH, Hülya. “Tarihî Romanın Yükselişi”, *Hece (Türk Romanı Özel Sayısı)*, C.1, S.65-66-67, Mayıs-Haziran-Temmuz 2002 (Genişletilmiş Üçüncü Baskı Mayıs 2017), s.527-539.
- ARGUNŞAH, Hülya. “Tarihî Roman”, *Tarih ve Roman*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2016, s.9-28.
- ARGUNŞAH, Hülya. “Tarihle İlgili Romanlarda Tarif ve Tasnifle İlgili Bazı Tenkit ve Teklifler”, *Tarih ve Roman*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2016, s.51-62.
- ARMAĞAN, Mustafa. *Abdülhamid'in Kurtlarla Dansı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2018.
- BORATAV, Pertev Naili. *Köroğlu Destanı (Bütün Eserleri-6)*, Bilge Su Yayınları, Ankara, 2016.
- CARR, Edward H. *Tarih Nedir?*, çev. Misket Gizem Göktürk, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.
- ÇETİN, Nurullah. *Roman Çözümleme Yöntemi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2017.
- ERAYDIN ARGUNŞAH, Hülya. *Türk Edebiyatında Tarihî Roman (Türk Tarihiyle İlgili)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1990.
- GÖĞEBAKAN, Turgut. *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

- KACIROĞLU, Murat. *Millî Mücadele ve Erken Dönem Cumhuriyet Romanı (Yapı ve Tema 1919-1928)*, Kriter Yayınevi, İstanbul, 2008.
- KAYA, Önder. “Matbuât Âleminin Deli Nizam’ı”, *Müteferrika*, Kitabiyat Dergisi, S.51, Ocak 2017, s.191-254.
- NARLI, Mehmet. *Roman Ne Anlatır?*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2012.
- OKAY, Vahap. *Babiali Konuşuyor (Yokuşun Tükettikleri)*, Okay Yayınevi, İstanbul, 1989.
- ÖZCAN, Ahmet. *Türkiye’de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2011.
- PAMUK, Orhan. *Öteki Renkler*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2016.
- SİNEMA TÜRK “Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu”
<http://www.sinematurk.com/kisi/1947-nizamettin-nazif-tepedelenlioglu/>
(10.01.2018).
- SUÇIKAR, Tarkan. *Emir Timur Yıldırım Bayezid*, Kripto Yayınları, Ankara, 2015.
- TEPEDELENLİOĞLU, Nizamettin Nazif. *Koroğlu*, Hüsn-i Tabiat Matbaası, İstanbul, 1928.
- TEPEDELENLİOĞLU, Nizamettin Nazif. *Ordu ve Politika*, Bedir Yayınları, İstanbul, 1967.
- TİMUR, Taner. *Osmanlı-Türk Romanında Tarih, Toplum, Kimlik*, Afa Yayınları, İstanbul, 1991.
- TURAL, Sadık. “Tarihî Roman Geleneği veya Cezmi Tahkiyeli Eser ve Tarih”, *Tarihten Destana Akan Duyarlılık*, Yüce Erek Yayınevi, Ankara, 2006, s.93-126.
- TURAL, Sadık. “Tarihî Roman ve Atsız’ın Tarihî Romanları Üzerine Düşünceler”, *Zamanın Elinden Tutmak*, Yüce Erek Yayınevi, Ankara, 2006, s.209-246.
- TAŞTAN, Zeki. “Tarihî Romanda Tarihî Şahsiyetleri Kurgulamak”, *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Van, 2013, S.24, s.19-53.

TAŞTAN, Zeki. *Türk Edebiyatında Tarihi Romanlar (Türk Tarihi İle İlgili 1871-1950)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2000.

YALÇIN, Alemdar. *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı 1920-1946*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2017.

YALÇIN ÇELİK, Sıdıka Dilek. *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

**26 AĞUSTOS 2014 TARİHLİ ESKADER İLE BASIN İLAN KURUMU
MÜŞTEREKLİĞİNDE YAPILAN NİZAMETTİN NAZİF
TEPEDELENLİOĞLU'NU ANMA TÖRENİ'NDE İŞTİRAKÇILARIN
YAPTIĞI KONUŞMALAR**

Dursun GÜRLEK: Efendim hepinizi saygı ile selamlıyorum. Hoş geldiniz. Biraz sonra güzel bir sohbetimiz başlayacak ve Bâb-ı Âlî'nin önemli isimlerinden gazetecilik tarihi bakımından sonra derece önemli bir şahsiyet olan Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nu Ahmet Abi çok güzel anlatacak. Evet teminat veriyorum. Çünkü benim bilebildiğim kadarıyla en az kırk yıldır Bâb-ı Âlî'de olan bir şahsiyettir Ahmet Abi'miz. Dolayısıyla sohbetimizin zevkli geçeceğinden eminim. Bu vesileyle şunu da söylemek isterim ki, Ahmet Güner Elgin Bey ile bendeniz en az 40 yıldır tanışıyoruz. *Yeni İstanbul* gazetesinden başlamak üzere. Makalelerini, köşe yazılarını okuyordum. Hatta adı geçen gazetede birlikte çalışma imkânı da doğdu. Daha başka gazetelerde kendisini takip ettim. Kıvrak bir üslubu vardır. Bilmiyorum kendisi kabul eder mi ama ben Peyami Safa'ya benzetiyorum üslubunu. Manzara üst başlığı ile çok güzel köşe yazıları yazıyor idi. Şimdi biz bunlara köşe yazıları diyoruz ama eskiden bunun adı köşe yazarı değildi, fıkra muharriri idi. Tabi bunu da bazıları yanlış anlıyor. Bu yazar hep fıkra mı anlatıyor? Hayır! Dolayısıyla Ahmet Abi Bâb-ı Âlî'nin kıdemli ve kendisini okutmayı başaran fıkra muharrirlerindedir. Elbette Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu gibi başka şahsiyetleri de, Bâb-ı Âlî'de şu veya bu şekilde isim yapmış ünlü kimseleri de tanıyor. Sadece Nazif Beyi değil. Mesela bir Vecdi Birün vardı ki Bâb-ı Âlî'de tipik bir şahsiyetti. Zaman zaman inşallah ondan da bahsedecek. Müsaade ederse zaten ben arada bir, kendisine bazı sorular yönelteceğim. Dolayısı ile sohbetimizin renkli ve ahenkli geçmesini temin etmeye çalışacağım. Çünkü biz klâsiklikten usandık. Yek-nesaklıktan usandık. Mevzuattan usandık. Biraz hareketli, biraz ilgi çekici sahneler olsun ki söylenen sözler işe yarasın diyorum. Böyle kısa bir mukaddimeden sonra şimdi sözü Ahmet Abi'ye bırakıyorum. Acaba Bâb-ı Âlî'nin ismi çok uzun, unvanı çok uzun Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, meşhur Tepedelenli Ali Paşa'nın sülalesinden geldiğini söylemiş. Derler ki, Bâb-ı Âlî'de ismi uzun gazeteci budur. İsmi ve unvanı uzun devlet adamı da eski İstanbul Valisi'dir. İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Ordinaryüs Profesör Doktor Fahrettin Gökay. Evet Ahmet Abi buyurun, sizi dinliyoruz.

Ahmet Güner ELGİN: Efendim merhabalar. Hoş geldiniz. Arkadaşlar benden Nizamettin Nazif Hoca hakkında konuşmamı rica ettiklerinde, benim fevkalade saygı duyduğum ve hemen hemen muhtelif vesilelerle sık sık hatırladığım bir büyüğüm hakkında bir iki satır bir şey söyleme fırsatı yakaladığım için çok mutlu oldum. Fakat bugün sabahleyin bir ufak rahatsızlık geçirdim. Mehmet kardeşimize telefon ettim: “Gelmek istediğim halde, ola ki rahatsızlık devam ederse gelemeyeceğim ama gelmek için de elimden geleni yapacağım.” dedim. Geldim! Çok da mutluyum, karşınızda olduğum için. Şimdi Nizamettin Nazif Hoca’yı anlatırken anekdottan, beraber çalışmamız sırasında hocayla başımızdan geçen bazı küçük vakalardan bahsedeceğim ki, hocanın mizacı meydana çıksın. Hoca pek tarife sığan veya çok basit sıradan bir tarifin içine girecek bir adam değildi. Çok değişik bir tipti. Hocanın yetiştiği, doğduğu, geliştiği, büyüdüğü, olgun yaşlarda itikal ettiği ve son senelerinde bulunduğu şartlarda o kadar ilginç ve acayip ki... Hocanın bu coşkun mizacı iyice karmakarışık oldu. O yüzden onunla ilgili anlatacağımız anekdotları, “biraz olabilir” karşılamak lazım. Çünkü çok garip olarak vasıflandıracağımız olaylar olmuştur. 1966 yılıydı zannediyorum. Tam hatırlamıyorum. Şişhane’de, yeni İstanbul binasındaydık. Beyoğlu Kaymakamlığı’na bakan tarafta, hoca da yazı işlerinde... Hoca, kenarda çok mütevazı bir masada oturuyordu. Yazarımızdı. Yazı yazıyordu bize. Yazı yazmaktan daha çok bizim kendi münasebetimiz; ona sormak, ondan bir şeyler öğrenmek, onun sık sık bize anlattığı dönemin olaylarını dinlemek şeklinde geçiyordu. O masa, hocanın pek değerine, -gerçi masalarla ölçülmüyor ama- yine de böyle düzgün bir şeyler koyalım dedik önüne. Biz çalışmaya başladığı zaman dedik ama Peyami Bey’in, rahmetlinin bir masası vardı. Duruyordu. Peyami Bey’in o güzel masasını kendisine teklif ettik. Felaket şekilde tersledi bizi... “Bu masaya kimse oturursa gırtlığımı sıkırım!” dedi. “Peki hocam.” dedik, onu korumaya aldık. Kendisi, üzerinde zor yazı yazılır, acayip bir masa seçti. Bir gün, hoca o masasının başında yazı yazıyor. Yazarken de rahatsız edilmekten, kim gelirse gelsin fevkalade rahatsız olur, öfkelenir ve o sakınmayan üslubuyla ağzına geleni söylerdi. Şimdi oturuyor orada. Bizim de muzip, yazı işlerinde çalışan bir arkadaşlarımız vardı. Hocaya çok takılırlardı. Hocayı çok severler, hoca da onları çok severdi. Şimdi *Son Posta*’da yazan bir arkadaşımız var: Rauf Tamer. O, Argun Berker diye bir arkadaşımız var. İki pencerenin önündeler, camdan dışarı bakıyorlar. Ben de

masamda çalışıyorum. Hoca da orada yazı yazıyor. Rauf ile Argun konuşurlarken seslerini hocanın duyacağı şekilde yükselterek: “Fevkalade!” dedi birisi, öbürü de “Harikulade!” dedi. “Ben ömrümde böyle müthiş bir şey görmedim!” dedi. Birisi dedi ki: “Acaba buralarda mı oturuyor?” Öbürü de: “Ben daha önce görmedim. Herhalde gayr-i müslim.” filan dedi. Böyle yüksek sesle konuşunca hoca birden dikleşti. Kafasını kaldırdı. “Fevkalade müstesna bir hanımefendi.” dedi birisi, öbürüne. Bize duyurmak için. Hoca tekrar dikleşti. Hoca göbeğiyle masayı bir itti... Doğru, camın önüne. Baktı camın önüne hiçbir şey yok. “Hani? Nerede?” dedi hoca. “Hoca geç kaldın gitti, geçti gitti hanımefendi.” dediler. “Bir daha” dedi, “Vaktinde haber verin!” dedi. “Yukarıdan gelirken bana haber verin.” dedi. Tekrar gitti yerine oturdu ama çok bağırdı çocuklara. Yerine oturdu. On dakika sonra gazetenin Genel Müdürü Kenan Boran adında bir zat. Kapıyı itti ve içeri girdi. Hocaya seslendi. “Hocam!” dedi: “Milli Birlik Komitesi Üyeleri, üç kişi yukarıdalar. sizi görmek istiyorlar.” Yukarıda da Kemal Uzan Bey var, gazetenin sahibi. Kemal Uzan Bey’in odasında yukarı kata çıkmışlar, orada bekliyorlar. Zannediyorum biri Muzaffer Özdağ, biri de Ahmet Er. Hocayı da merak ediyorlar Nizamettin Hoca’yı tanımak istiyorlar. Kemal Baran geldi: “Hocam!” dedi, “Sizi tanımak istiyorlar...” dedi. Hoca bir sinirlendi... “Ben size bin kere beni yazı yazarken rahatsız etmeyin!” demedim mi? “Kim onlar?” dedi. “Madem bu kadar meraklılar, buraya gelsinler!” dedi. “Benim yazarken yerimden hiç kıpırdadığımı gördünüz mü?” “Top patlasa yerimden oynamam!” dedi. “Cumhurbaşkanı gelse ben yerimden kıpırdamam. Onlara mı gideceğim, gelsinler!” Şimdi, hep on dakika önceki olayı düşünüyoruz. Bir de şimdiki olayı düşünüyoruz. Hoca bu işte! Birincisi: “Kendi, o hoş, cevval karakterinin göstergesi.”; ikincisi ise: “Gazetecilik denilen, -artık tabi biz böyle söyleyince genç arkadaşlarda eskiler öyle söylüyor mesleğe uzak kaldıklarından bizi eleştirmek için filan diyor- gazetecilik denilen, fevkalade itibarlı olması gereken, fevkalade ayrı bir meslek!” Yani memlekette gazetecilik mesleği; anayasa, kanunlar şunlar bunlar gibi nizam veren, yön veren, düzelten, ihraz eden, uyaran özel bir meslek grubu idi. Hoca, bunun en son temsilcilerinden birisidir. Başı dik, mağrur, yukarıda... Hiç kimseye eyvallah etmeyen! “Vali Bey” filan diye “Reis” der Belediye Başkanı’na, konuşur rahat. Bakanlarla, milletvekilleri ile rahat konuşur. Hiç eziklik duymayan! Yazılarında, özel görüşmelerinde hep böyle... Gazetecilik mesleğinin

itibarını, yukarıda tutan bir adamdı. Buna özel bir dikkat eden adamdı. Benim kendisine hayranlık duyduklarımdan, belki de en önemlisi budur. Ben ondan; gazetecinin nasıl davranması gerektiğini, toplum içinde kendisinden vehmolunan bir takım mevki makam sahibi kişiler karşısında nasıl davranılması gerektiğini ondan öğrendim, gördüm. Tabii, ne kadar uyguladığımızı bilemiyorum. Ama ondan gördüm. Üstelik bu adam, Abdülhamit'in son dönemlerinde doğmuş. Biraz çocukluğu geçmiş derken imparatorluğun yıkımını görmüş. Sonra İstanbul'un işgalini görmüş. Ankara'nın sefaletini görmüş. Mücadele günlerini, mağlubiyet günlerini görmüş. Arkasından Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulma, bocalama dönemini görmüş. Bir de demokrasi dediğimiz rejimi görmüş. Bu rejimlerden geçen her türlü insanı, makam sahibi insanları görmüş. Böyle bir adam, katiyen mesleğini kimseye ezdirmemiştir, kullandırmamıştır. Her zaman mesleğini, itibarını korumuştur ve fevkalade bir rahatlık sağlamıştır kendine. Bu şekilde. Ben hep onun peşinde giderken hayret ederdim haline ve bunu, takdir etmeye çalışırdım. Hocanın en büyük özelliği buydu. Şimdi benim anlattığım anekdotta, Milli Birlik Komitesi Üyeleri, o zaman, aşağı yukarı Türkiye'nin en önemli adamlarıydılar. Onlara tavır, kesinlikle yapmacık bir tavır değildi. Nizamettin Nazif Hoca'nın gazetecilik damarının ağır bastığı anlardan biriydi. "Hayır" dedi "Madem beni görmek istiyorlar buraya gelsinler! Ben onların ayağına gidemem..." Hâlbuki o sırada belki gazeteci olup da orada olacak ve o tarz bir davete maruz kalacak kimselerin, koşa koşa merdivenleri çıkıp onların yanına gidip "Hoş geldiniz." diyeceğine eminim ben. Çünkü ben bu anlattığımı, Gazeteciler Cemiyeti gibi çok değer verdiğimiz cemiyetimizin çok tanınmış itibarlı bir şahsının yaptığını gördüm. Darbenin başındaki bir zatın, askerinin, cemiyeti ziyaret ederken, merdivenlerden çıkarken, koşarak gidip elini öptüğünü gördüm. Ben şahit oldum! Bu zatta, ismini şimdi söylesem hayret edersiniz. "Hadi canım!" diyeceğiniz bir zattır. Böyle meslek, böyle icraat, böyle tavırların içerisinde hoca, bayrak gibi ortaya çıkıyor. Yalnız, bu söylediğim misalde değil... Her şeyde böyle! Nitekim fırsatımız olursa bunları anlatacağız. Bazı olaylarda yine aynı şeyi tekrarlamıştır hoca... Bâb-ı Âlî'de üç nesil ile çalıştım ben. Yani bizden öncekilerle, bizim neslimizle ve bizden sonraki gençlerin nesli ile... Üçü ile de, uzun meslek hayatımızda beraber çalışma fırsatı bulduk. Sırt sırta, omuz omuza çalıştık. Çok iyi hatıralarımız, mesailerimiz oldu. Bu üç ayrı grup içerisinde değerli gazeteci

arkadaşlarımız, büyüklerimiz de oldu. Hepsi ile beraber çok şey öğrendik. Ama benim hesap verirken veya düşünürken söyleyeceğim şudur: “Benim bu yüzlerce katile içerisinde gıpta ettiğim, “Keşke onun gibi olabilseydim!” dediğim, fevkalade önemli dediğim gazeteci sayısı ya ikidir, ya üçtür, ya da dördür! Bunu geçmez...” Bunların başında Nizamettin Nazif Hoca gelir. Birincisi odur! Diğer iki tanesi de bizim neslin temsilcileri idi. Onlarda yaşamıyorlar zaten gittiler. Yani bu kadar kişinin içerisinde Nizam Hoca'nın yeri müstesnadır. Ayrı bir yeri vardır. Şimdi ben size -biraz da müsamahanıza sığınarak- şöyle bir şey yapmak istiyorum. Nizamettin Nazif 1970'de vefat etti. 1970 Mayıs'ının yirmilerinde filan. Vefatının birinci yıldönümünde gazetemizde onun ile ilgili şeyler yaptık. Altan Deliorman kardeşimizin çabası ve Nizamettin Hoca'nın son hanımının yardımlarıyla bir vakıf kuruldu, mezarının yapılması için. Nizam Hoca'nın vefatının birinci yıl dönümü olduğu için, Nizam Hoca'nın benim üzerimdeki tesiri taze, etkisi taze, hatıraları taze... Nizam Hoca'yla -benim bakışım- hâlâ berabermişiz gibi... O yüzden birinci yıldönümünde benim Nizam Hoca hakkında söylediklerim gayet samimi, doğru tespitlerimdir. Aradan şimdi kırk küsur yıl geçmiş. Kırk beş yıl geçmiş. Şimdi kabuk bağlamış bazı şeyler. Şimdi ne kadar onu anlatmaya çalışsam yine de unuttuğum, ihmal ettiğim bir takım şeyler olabilir. Onun için diyorum ki: “O gün, birinci yıldönümünün olduğu gün yazdığım bir yazıdan çok kısa bir bölümünü okuyayım ve bir anlamda hocayı da bir defa daha kimliğiyle anlamış oluruz.” “Türk Basını'nın erkek sesi, Osmanlı'nın son döneminin belki de en büyük temsilcisi olan üstadımız Nizamettin Nazif Beyefendi'nin vefatı için usulden sözler ve ağıtlar hem yersiz olacak, hem de her türlü riyadan, övgüden nefret eden merhumun ruhunu rahatsız edecektir. Türk Basını'nın en eski ve en güçlü kalemlerinden olduğu halde kalemmini hiçbir partinin emrine vermeyen ve politikanın her türlüşünden nefret eden sevgili üstadımız üstünlüğünü ve etrafında uyandırdığı saygıyı da zaten bu üstün vasıflarından almıştı. Haksızlığın, ahmaklığın ve peşin hükmün karşısında idi. Mesleğinin haysiyetini her şeyin üstünde tutmuş, basının pek çok eskisinde gördüğümüz yanaşmalık ve kapı kulluğu düzenini reddetmiştir. Devlete bağlılık fikrinin; halkının yanında ve haksızın karşısında olarak hiç kimsede bu kadar haşmetle tecessüm ettiğini görmedik. Osmanlılığın bütün güzel hasletlerini ve yeni nesillere ancak kalın kitaplarla anlatılacak büyüklüğünü onun şahsında seyretmiş,

adeta kaybettiğimiz toprakların önemini üstadın ızdıraplı gür sesinde ve en büyük kederlerinde bile dik tuttuğu dağ gibi görünüşünde seyretmişizdir. Bâb-ı Âlî’de yirmi yaşında bir polis muhabiri heyecanı ile ben bunu bizzat gördüm o yaşında. 1970’ler Bâb-ı Âlîsi’nde aynı heyecanı duyan ve hareketsiz muhabirlere çok ağır sözler hitap ediyordu. 20 yaşındaki bir polis muhabiri heyecanı ile hadiseleri takip eder, kim olursa olsun neşriyat müdürüne, mesleğine, mesleğinin en büyük adamıymış gibi saygı gösterir. Her gün kendisini yenileyen şahsiyeti ile ve mesleğin şart gördüğü bitmez tecessüsü ile yaşının, yetmiş yaşının günlerinde bile özellikle bir gurur abidesi gibi çevresini süsleyip değerlendirirdi. Her Osmanlı gibi askerdi. Her Osmanlı gibi milletin ve memleketinin inançlarına saygılı, tarihin perçimlediği prensiplerine bağlı, kafası ve yüreği ile coşkun bir karakter idi. Nizamettin Nazif Beyefendi’nin hiçbir şahıs karşısında ve hiçbir durumda eziklik hissettiğini, küçüldüğünü, sindiğini görmedik. Haklılığın, yürekliliğin, mesleğin şahsiyet ve itibarına gösterdiği saygının işareti olan bu karakteri her zaman sevmiş, örnek almaya çalışmışızdır. Merhuma Allah’tan çok rahmet diliyorum. Kendisi hakkında, kendi tarafımda tanımak iltifatlarına nail olmak şerefini ömrümün sonuna kadar edeple taşıyacağıma hatırası önünde söz veriyorum.” Bu, vefatının birinci yıl döneminde Bâb-ı Âlî’de, *Sabah* gazetesinde yazdığım bir yazıdır. Görüldüğü gibi hocaya duyulan saygımızın ve sevgimizin heyecanını muhafaza ediyor ve koruyoruz. Demek ki hocaya olan sevgi ve saygı bizde devam ediyor. Efendim hoca, körfezde bir Yunan adası olan Taşoz’da doğar. Oranın çok eski, tanınmış ailelerindedir. Tepedelenlioğulları ailesinin çocuğudur. Gazeteciliği babasından tevasür etmiş çünkü babası da gazeteci ve bir gazetenin sahibidir. Orada bir gazete çıkarıyor, onun sahibi. Hoca 1909’larda -1901’de doğduğuna göre- İstanbul’a geliyor. Bazı okullara veriliyor. Okuyor. Bu arada Askerî Deniz Okulu’na giriyor. Oradan ayrılıyor. İstanbul Hukuk Mektebi’ne giriyor. Oradan Ticaret Mektebi’ne giriyor. Yani bunlar hocanın o coşkun, hareketli mizacının da bir nevi görüntüleri, işaretleri idi. Oradan da çıkıyor. O sırada Rusya’da devrim yapılmış. Bütün dünya gençliği Rus devriminin fevkalade etkisi altında. Biz de yakınız tabi. Aynı şey bizde de oluyor ve bir ara hoca bu meraklı gençlerle filan Moskova’ya gidiyor. Hatta orada bir süre kalıyor. Moskova Üniversitesi’nde öğrencilik yapıyor. Orada devrim sinemasının çok parlak başlangıç günlerinde önemli yönetmenlerden birkaçının stüdyosunda, atölyesinde

montajda, kurguda filan çalışıyor. Sinemaya ilgisi de oradan başlıyor. Sonra hoca Türkiye'ye dönüyor. Oradan aldığı esintilerle Eskişehir'de Arif Oruç denilen bir gazeteci var. Tanınmış eski gazetecilerdendir. Sene 1921 filan, Milli Mücadele yılları. Eskişehir'de Arif Bey ile gazete çıkarıyor *Yeni Dünya* diye. *Yeni Dünya*; isminden de anlaşılacağı üzere o sırada esmekte olan, bir takım ideolojik merak veren fantezilerin yolunda gitmeye çabalayan, TBMM'nin ve o zamanki yasaların el verdiği ölçüde sosyalizm isteyen bir gazete. Bu gazetede biraz da o günlerin havasından istifade ederek ve cesaret bularak işçileri örgütleniyor. Efendim İştirakiyun -bilmem ne şeyi cemiyeti gibi bir şey- yoluyla sendikalaştırıyor işçileri ve onları greve teşvik ediyor. Bu sırada gazetede bunu yaparken de broşürler basıyor. Broşürleri işçilere dağıtıyorlar filan. Beyannameler. Ankara'nın dikkatini çekiyor. Ankara, bu çabanın altında Çerkez Ethem ve arkadaşlarının parmağı olduğu görüşündedir. O zaman o konuya duyduğu hassasiyet çok fazla olduğu için hemen olayın üstüne atlıyor ve bir gece hükümetin sevk ettiği zabıta matbaayı basarak oradakileri tutukluyorlar. Arif Bey hasta olduğu için gazeteye bir süre gelmiyor. Evinde olduğu için dokunmuyorlar ona. Bu arada Nizamettin Hoca da tutuklanıyor ve işçilere yazılan son beyannamenin -ki metni itibari ile Ankara'yı çok kızdıran bir beyanname- Ankara'daki bazı çevrelerce Nizamettin Hoca'nın kaleminden çıktığı görüşü hâkimdir.. Dolayısı ile diğerleri süratle yapılan muhâkemelerde üçer beşer mahkûmiyetlere uğradılar. Nizamettin Hoca sekiz yıla mahkûm oluyor. Hocayı Diyarbakır Hapishanesi'ne gönderiyorlar. Sekiz yıl. Bizim sosyalist hareketler tarihinde bundan sonrası -hocanın tahliye edildiği süreye kadar olan kısım- karışık. Şu bakımdan karışık: Bazıları Mustafa Kemal'e ve Ankara Hükümeti'ne Eskişehir'de neler olup bittiğini Nizamettin Nazif Hoca'nın ihbar ettiğini söylüyorlar. Tabi bu ne kadar doğru bilemiyoruz. Yalnız Nizam Hoca o zaman -hoca filan diyoruz ama- 22 yaşında filan hoca. Efendim tutuklanmasından beş ay sonra özel bir aflu hoca, genç Nizam tahliye ediliyor ve Ankara'ya geliyor. Büyük Nutuk'ta Mustafa Kemal kendisine Eskişehir'de olan olayların ihbar edildiğini söylüyor. Ben bölümü biraz karıştırdım, araştırdım ama bulamadım. Söylüyor fakat muhbirin kim olduğunu söylemiyor. İsmi vermiyor yani. Neyse hoca beş ay sonra Ankara'ya geliyor. *Hakimiyet-i Milliye* gazetesine giriyor ve ondan sonra orada çalışmaya başlıyor. Ondan sonra fiilî, resmî gazetecilik hayatı ölünceye kadar -aşağı

yukarı çok küçük bir boşluk var, onun dışında- bilfiil devam ediyor. Hoca 1921’de önce Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde memurluk yapıyor. Sonra oradan 1922’de *Hâkimiyet-i Milliye*’ye geçiyor ve orada çalışmaya başlıyor. Şimdi bize, *Yeni İstanbul*’da konuşurken, yazarken, çizerken -bazı meseleler olduğunda- bize o günlerin önemli olaylarını aktarırdı. Bu olaylar o kadar önemli ki hiçbir kitapta yazmaz. Hiçbir kimse bilmez ve söylemez. Yalnız biz onları duyuyoruz. Tabi o zaman bizim havai taraflarımız da oldu, gençlik dönemleri. Söyleyenin kim olduğu, söylenenin önemli olduğu tam müdrük olmadığımız günler. Keşke onları bir ses kaydına almak mümkün olsa idi. (Ara veriliyor.)

Katılımcı: Nazif Bey’in Rusya’ya gidiş tarihi nedir? Kimler ile beraber gitmiştir?

Ahmet Güner ELGİN: Hayır! Onlarla beraber gitmedi hoca. Beraber giden kabile ile değil. İstanbul’dan şu şekilde gitti... Sinema muhitine hoca o zaman yeni girmişti. Rusya’daki devrim sineması çevreleri ile bir teması olmuştu. Sonra Rusya bir heyet gönderdi belgeselin 10. yılı için. Ben hocanın o sırada Rusya’daki sinemacılarla ilişkisi olan bir grubun yardımıyla, onlardan bilgi alarak İstanbul’dan gittiğini biliyorum. Yani sizin, bizim aklımıza gelen grupla değil. Alakası yok. Onları zannediyorum daha sonra oldu. Çünkü onlar Anadolu’ya geçeceğiz diye oradan gittiler. Onları daha sonra, hocanın daha erkendir. Nitekim onlar Rusya’ya yeni gitmişken hoca dönmüştü. 1921-22’lerde hoca *Hakimiyet-i Milliye*’de çalışıyor. Muhabirlik yapıyor. Koşturuyor. Hoca bir gün şöyle bir şey söylemişti. Polatlı’ya kadar yaklaşmışlar. Silah yok, para yok, asker yok. O günleri bizzat yaşamış hoca. Bazen böyle aklına geldikçe çok önemli gördüğü şeyleri “Bırakın işlerinizi, güçlerinizi!” der anlatırdı kendisi. “Onları -olduğu kadar- ben zapt etmeye çalıştım.” der. Şimdi o günlerde, o anlattıklarından bazı şeyleri şimdi size aktaracağım. Bir gün hocaya gazeteden görev veriliyor. *Hakimiyet-i Milliye*’den. Biz kendi aramızda konuşurken hoca masasında duymuştu. Demokrat Parti yıkıldıktan sonra, darbeden sonraki üçüncü, dördüncü sene filan bir bakan odasına tefriş ediyor. Yani meraklı döküyor odasını. Eski eşyalarını atıyor filan. Bu olay da gazetelere intikal ediyor. Bazı gazeteler de hafif tenkit edici. Tabi o zaman pek de cesaret edemiyorlar. Hoca bizim konuşmamızı filan duydu. “Nedir olay?” dedi. Biz anlattık hocaya. Böyle böyle bir şey olmuş. Hoca çok öfkelenmiş. “Yarınki yazımı buna

ayıracağım.” dedi. “Şimdi size bir olay anlatacağım, dinleyin.” dedi. “Buyurun hocam.” Dedik, susturduk çocukları. Hoca dedi ki: “Ben *Hakimiyet-i Milliye*’de çalışırken bana bir gün müdürüm -21 yaşında- git bayındırlık vekili ile görüş askere bir bina vereceklerdi, -o zaman Ankara’nın eski binalarından birini düzeltme gibi bir şeyler varmış- git bak, ne olmuş?” diye görev vermişler hocaya. Hoca da almış kalemini defterini gitmiş. “Han gibi bir yerde dediler, sordum.” diyor. “Burada.” dediler diyor. “Çıktım.” diyor odalardan, merdivenlerden. “Kapının önünde bir Mehmetçik er bekliyordu. Sordum.” “Evet burası.” demiş. “Ben” demiş “Vekil ile görüşeceğim.” demiş. “Buyurun.” demiş almış içeri. “Girdim” diyor. “Masa gibi bir şey var orada oturuyor.” diyor. “Boş bir oda.” diyor. “Perdeler boş, cam var, pencere var. Bir de masanın karşısında iskemle var.” diyor. “Otursam mı oturmasam mı diyeceğim bir iskemle duruyor.” diyor. “Buyurun kardeş.” demişler Nizamettin Bey iskemleye oturmuş Nizam Hoca: “Sordum soracaklarımı ondan da cevaplarımı aldım. Kalktım teşekkür ettim kendilerine onlar da kalktılar tokalaşarak uğurladılar. O sırada gözüm oturduğu yere ilişti. TBMM Hükümeti’nin bir vekili gaz tenekesinin üzerinde oturuyordu.” diyor. Gaz tenekesi. O zaman Shell teneke var. Onun tersine çevirmiş ve oraya Ankara kilimlerinden bir küçük parça -köşe yastığı kilimi onu koymuş oturuyor. “Ayağa kalkınca gördüm.” diyor. “Benim için o konuşma önemli değil ama o manzara çok önemli! O kadar dokundu ki...” diyor. “Sonra döndü dedi ki: ‘Şimdi bunu duydunuz! Bunu herkese anlatın’ dedi.” Hoca “Bu vekil orada çok ağır bir kelime kullanıyor. Yaptığı işe bakın.” dedi. “Bir de o zaman ki şartlarda -düşman kapıya dayanmış yiyecek yok, su yok, silah yok, asker yok öyle günlerimizde- vekilin oturduğu o şeye bakın!” dedi. Bize çok enteresan gelmişti. Korkunç bir şey, hiç görmediğimiz bir şey. Bizzat şahit olduğu şeyi anlatıyor adam. Gaz tenekesinin üstünde bir devletin, bir vekili. Derken aradan bir süre geçtikten sonra: “Madem bu konular açıldı durun şimdi size o günlerin vehametini, o günlerin sıkıntısını, mahrumiyetini -ancak böyle olaylarla anlatmak lazım- ben bir tane daha şey anlatayım aklınızda kalsın.” dedi. “Şimdi” dedi “Bir gün gazetede bana Mustafa Kemal Paşa’nın karargahına gideceksin dediler.” Yine 1921’ler 1922’ler filan. “Seni çağırıyorlar.” dediler veya onlar gönderiyor. “Peki dedim gittim.” dedi. Karargaha -işte eski acayip binalar, bina da denmez de işte neyse- gitmiş. “Asker nöbetçiler hemen beni karşıladılar.” dedi. “Beni bir odaya aldılar, içeri soktular, kapıyı da

kapattılar. Baktım dışarda...” dedi “Böyle ahşap, berbat, hiçbir lüksü olmayan bir oda.” “İki tane zat var içeride; birisi yüzbaşı, birisi de -böyle karikatürlerde eskiden vardı şimdi bilmiyorum yapıyorlar mı? Eskiden karikatürlerde memur tipi çizerken bir tip vardı hani hafif kamburu çıkmıştır, gözlüğü vardır düşmek üzeredir. Koltuğunun altında bir dosyası vardır. Elinde kalem. Zayıftır.- Bu tipten birisi var.” dedi. “Efendim ben de ikisine kendimi tanıttım.” dedi. “Ayakta duruyoruz” dedi, “Oturacak yer yok zaten.” “Az sonra kapı vuruldu içeri geldi, bir şey dedi.” “Bir yüzbaşı: ‘Tamam mısınız?’ ‘Tamamız.’ dediler.” Üç kişi varız.” “Şimdi” demiş Yüzbaşı “Paşa’nın yaveri gelecek size bazı bilgiler verecek.” demiş. “Az sonra zannediyorum bir albay içeri girdi” diyor. “Kendini tanıttı. Sonra biz de kendimizi tanıttık.” “Paşa’nın çok önem verdiği önemli bir şey için sizi çağırdık.” demiş. “Efendim şimdi kendisi de inecek bizzat size, sizden ne istediğini söyleyecek.” “Az sonra kapı açıldı” diyor “İçeri Mustafa Kemal Paşa girdi.” diyor. “Fevkalade yorgun, uykusuz, sıkıntılı bir şekilde içeri girdi diyor.” bize. Efendim “Sen kimsin?” “Sen kimsin?” hepsi kimliklerimizi söyledik diyor. Mustafa Kemal Paşa: “Az sonra arkadaşlarım buraya bir şeyler getirecekler. Onun hesabını, kitabını bana kurşuna kadar yapacaksınız ve bana zabıtla teslim edeceksiniz. Zabıt tutacaksınız. Bakın devletin bir tane adamı var burada. Ordudan bir tane var. Bir de işte basından bir tane adam var. Üçünüz zabıt tutacaksınız yaverim zaptı bana getirecek. Ondan sonra bu odadan çıkabileceksiniz. Şimdi getirecekler benim yanımda göreceksiniz. Ondan sonra kapı üzerinize kilitlenecek ve iki tane nöbetçi koyduk. Nöbetçiler kapı kilitli olduğu halde bekleyecekler. İşiniz bittikten sonra kapıyı vuracaksınız yaverim gelecek.” der. Neyse. “Az sonra” diyor böyle “Bu kadar büyük değil belki ama birazda böyle şey gibi şimdiki su bidonları var ya büyük onun gibi bir şey ama metal öyle bir şey getirildi.” “İki Mehmetçik getirdiler.” diyor. “Ondan sonra bir dakika dedi.” diyor yaver. “Hemen içeriden bir çarşaf getirdiler.” diyor. “Beyaz çarşafı o yarık tahtaların üstüne, zemine serdiler” diyor ve Mehmetçikler “Onu getirdiler çarşafın üstüne koydular.” Diyor. “Yaver de onların yardımıyla bir şeyleri açmış yanlarından.” “Açıldı.” diyor. “Bir şey açıldı sesinden hissettik.” diyor. “Mehmetçikler üstünü, kapağını açtılar ve gittiler” diyor. “Mustafa Kemal Paşa, yaver ve bir de bizler kaldık.” diyor. “Yaver ile yüzbaşı” diyor “Onu tuttular, çarşafın üstüne ters çevirdiler.” “Hayatımda hiç böyle bir manzara görmedim.” diyor.

“Çil çil altınlar.” diyor. “Bu kadar çok altınlar ve paralar şöyle bir yığıldı. Silkeledik bir kenara koydular.” diyor. “Bunları sayacaksınız kaç tane var imza atacaksınız, zaptı bana getireceksiniz ve biriniz sayarken öbürü tekrar eski yerine koyacak.” demiş. “Aranızda görev bölümü yapın” demiş. Neyse. “Tamam mı? Tamam. Gitti” diyor. “Kapattı kapıyı.” Yaver: “Tamam mı her şey? Anlaşıldı mı?” demiş “Anlaşıldı paşam” demişler. “Sonra gittiler ve kapıyı üstümüze kilitlediler.” diyor. “İki tane de kapıda nöbetçi var.” “Ondan sonra biz ne yapalım işte sen not tut, sen zabıt tut, sen içeri at, ben tutayım” diye konuşmuşlar filan böyle yığılı altın para. Neyse ondan sonra “İki, üç saat sürdü” diyor bu meşgalemiz. “Tekrar metal şeyin, küçük sandık gibi şeyin içine doldurduk, kapattık. Zaptı hazırlıyoruz.” Oradaki memur Nizamettin Hoca’ya: “Siz sayarken bir tanesi yuvarlanıp gitti.” demiş. “Tahtanın dışına çıktı, tahtanın arasından aşağı düştü bir tanesi.” demiş. Yahu tamam da şimdi nereye düştü bu altın? Ne yapacağız? Düşmüştür, düşmemiştir derken “Neyse.” demiş hoca. “Tamam biz onu buluruz.” filan demişler. “Peki” demiş memur “Siz bilirsiniz.” “İmzaladık” diyor. “Şu kadar altın var diye ismimizin altına imzalattılar. Kapıya vurduk yaver geldi verdik.” diyor. Yaver tam teşekkür edip zaptı alıp gidecek derken yüzbaşı -ne de olsa ast üst münasebeti var saklamak olmaz- “Albayım” demiş “Yalnız bir tane parayı aşağıya düşürdük.” demiş. “Yahu olur mu öyle şey?” demiş. “Niye bulmadınız? Almadınız? Nereye düştü? Kapı kilitli nereye gider?” demişler. “Bir dakika ben bu zatı götüreyim” demiş. “Bir dakika sonra paşa geldi içeri.” diyor. “Aman Allah’ım” diyor. “Bir zılgıt geçti bize nasıl bağırıyor, nasıl hakaret ediyor bize.” diyor. “Bir şey de diyemiyoruz.” diyor. “Yahu siz nasıl bu laubaliliği, bu edepsizliği yaparsınız” demiş. “Nasıl onu ihmal edersiniz? Ne olacak? “Nereye gitti o?” demiş. “Ben size sonuna kadar, tek kuruşuna kadar yazıp imzalayıp bana getireceksiniz demedim mi?” demiş. “Hanginiz gidecekse gitsin nereye düşürdüyse bulup getirsin. Kapıya bir nöbetçi daha koyacağım hiçbir yere kıvılcaklanmayacaksınız.” demiş. Ondan sonra yavere de: “Sakın ha! Hepsi tamam olacak. Bir daha yanıma gelme” demiş. Kapıyı kilitledi diye düşünürler. “Kime soracağız? Soracak kimse yok. Mehmetçikler de bilmez.” diyorlar. Ne yapalım, ne edelim derken demişler ki Nizam Hoca’ya “Sen en gencimizsin. Yirmi, yirmi bir yaşında genç delikanlısın. Sen aşağı in, git koridora dolaş, herkese sor. Sen bunun altını hesap et ne varsa oraya bak.” Hoca diyor ki: “Ancak yarım saat sonra bizim olduğumuz yerin altındaki odayı

keşfedebildim. Gittim oraya kapı kilitli kapı. Kapalı kapı. Tekme ile açtık girdik.” diyor. “Girdik, gördük ki orası hizbe” diyor. “Kiler, hizbe gibi bir yer. Örümcek ağları, pislik,... Allah Allah. Karanlık, ışık yok. Ben burada nasıl bulacağım?” Fakat paşanın o halini görünce diyor ki hoca, çok iyi hatırlıyorum: “Hâlâ sanki elimle o toprakların içinden parmaklarımı dolaştırıyormuş gibi hissediyorum.” diyor. Bütün odayı böyle toprağın içine elini sokaraktan, tahtaları bir yana ataraktan arıyor.. “Altını nereye isabet ediyor diye düşünüp yarım saate yakın parmaklarımı dolaştırdım. Nihayet elime geldi alçak. Hemen onu sildim, avucuma aldım sıkıca. Çıktım yukarı ‘Buldum’ dedim.” “Allah razı olsun çok iyi oldu yoksa bizi buradan çıkarmazlardı.” filan demişler. Zapta sonuncu parayı da ilave etmişler. Tekrar imzalamışlar. Kapıyı tutan askere haber vermişler. Yaver gelmiş “Her şey tamam mı?” demiş. Parayı koymuşlar. “Tamam.” demişler. “Peki.” demiş almış zaptı götürmüş. Yaver paşaya gitmiş durumu anlatmış herhalde o da memnun olmuş. Çünkü sonra geldi dedi hoca. “Paşa geldi.” dedi. Mustafa Kemal Paşa: “İşte işi yarım bırakırsanız böyle olur. Ya orada bıraksa idiniz gidecekti altın. Dışardaki Mehmetçik’in tek kuruşa bile ihtiyacı var! Koca altın lirayı bırakıp gidiyorsunuz. Öyle şey mi olur? Bunlar dindaşlarımızdan, kardeşlerimizden gönderilmiş paralardan, yardımlardan bir kısmıdır. Hem onlara ayıp olur, hem de bize edepsizlik olur. Madem çalıştınız, sabahtan akşama kadar epey uğraştınız ben de size bir müjde vereyim o zaman.” demiş. Sevinmişler filan. “Bugün” demiş “Bugün yemekte kuru fasulye ile pilav var. Bunu beraber yiyelim. Ayrılmayın sakın. Midemiz bayram yapsın.” demiş. Hoca: “Mustafa Kemal Paşa kuru fasulye pilav müjdesini bizzat kendisi verdi. Hep çorbayla mı besleniyorlardı? İlk defa mı kuru fasulye pilav yiyorlardı.” diyor kendi kendine. “İlk defa o akşam tesadüfen kuru fasulye pilav var karargahta. Bizi de misafir ettiler.” diyor. Nizam hoca “Durum bu!” diyor. “Durum bu idi. Ben bunları bizzat gördüm yaşadım. İki tane olay anlattım size. Bunları anlatmaya kalksan şimdiki neslin idraki almaz. Böyle bir şey hayal bile edilemez. O yüzden bunları yazın, okuyun, düşünün, kıyaslayın, herkese söyleyin.” diyor. O iki örnek hiç unutmadığım anılardandı. Birkaç yazıda da kullandım.

Dursun GÜRLEK: Sürede bitiyor. Az kaldı. Ahmet Abi’ye bazı sorular soracağım. Nizamettin Bey bu kadar meşhur bir yazar olmasına, çok yazılar yazmasına rağmen -hatta bildiğim kadarıyla *Ordu ve Politika, Sultan İkinci*

Abdülhamid ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Komitacılar gibi sahasında son derece kıymetli kitaplar yazmış olmasına rağmen- bugün hem şahsı unutuldu, hem eserleri unutuldu. Nizamettin Nazif ismini duyunca heyecanlanan sizin gibi, bizim gibi birkaç insan maalesef. Hoş, diğer yazarlarımız için de aynı şeyler söz konusu ama Nizamettin Nazif Bey'in bu başına gelen unutulma hastalığı neden kaynaklanıyor? Ailesi de kitaplarının yayınlanmasına müsaade etmiyor mu? O kıymetli makaleleri gazete köşelerinde unutuldu gitti ve önceleri değişik bir kesimden Halk Partisi'nden gelmesine rağmen hayatının son döneminde -sizin çok iyi bildiğiniz- böyle milliyetçi, mukaddesatçı ve İslamî manada çok güzel yazılar yazdı. Daha açık konuşalım. Mesela 1960'lı yıllarda ilk irtica laflarının çok konuşulduğu bir zamanda cesur yazılar yazdı. Mesela *Yeni İstiklal* gazetesinde hocaların bile korkup ağzına alamadıkları Said Nursi'yi müdafaa eden yazılar yazdı. Biraz da bu yönleri ile alakalı sizlerden bir şeyler duyalım.

Ahmet Güner ELGİN: Şimdi biz bu memleketin sahibiyiz. Yani bütün vatandaşlar olarak sahibiyiz. Bütün kurumlarıyla sahibiyiz. Tarihin sahibiyiz, geleceğin sahibiyiz. Ve sanki burada kiracı imiş gibi bir takım kimselere, onlarda bir takım güçler vehmedip -bir takım komplo teorileri diyorlar popüler tabirle- komplo teorileri üreterek bizi yanlış yollara sevk edecek, netice almamızı önleyecek bir takım yorumlar yapmanın tarafı değilim. Hocanın unutturulmak istendiği kanaatinde değilim. Yani hiçbir kimsenin böyle bir gayreti, bir çalışması, çabası olduğunu kanaatinde değilim. Çünkü hocanın insanları bu kadar öfkeli edebilecek, kızdıracak özelliğinin olduğu kanaatinde değilim. Dolayısıyla böyle bir şey olamaz diye düşünüyorum. Kitapların yayınlanması meselesine gelince... Ben, yayıncılık nedir? Nasıl oluyor? Nelere dikkat edilir? Bilmem. Ama pekala kitapları yayınlanabilir. Ben hiçbirisinin bir sakıncası olduğunu zannetmiyorum. Hatta eğer güzel bir pazarlaması, güzel bir arz hali yapılırsa çokta beğenilerek okunacak, tutulacak eserleri olduğu kanaatindeyim. Çünkü birkaç tanesini okudum, biliyorum. Ve ikincisi, hocanın kitapları tarihî gerçekler üzerine kurulu olduğu için tarihî gerçekler de var. Yani hoca yalan söylemez. Çok az eklemeler yapar. O da asıl konunun bütünlüğünü bozamaz. Şimdi bu kitaplar yayınlanabilir. Ben ayrıca şunu da söylüyorum. Hoca bir ara gazeteciliğe ara vermişti. 1948 yılında *Hürriyet* gazetesi çıkmaya başladığında, -tam bilmiyorum yanlış bir şey söylemiş olmak istemem, gazetenin yayını ile birlikte mi

başladı yoksa yayından bir sene sonra mı ne- hoca kendisine ayrılmış çok güzel bir köşede efendim, yazılar yazmaya başladı, fıkralar. Bu fıkralar, yazdığı yazıların hepsi birinci sınıf kitap olabilir. Türkiye'nin hiç yazılmamış, hiç konuşulmamış gerek Milli Mücadele, gerek Türk Basın hikayeleri olarak iki ayrı branşta çok güzel iki kitap olabilecek yazılardır bunlar. *Hürriyet* gazetesinde bu yazılar uzun süre yayımlandı. Ben de çoğunu kesip saklamışım. Türk Basın Tarihi'nin bütün koridorları, köşeleri, hepsini ince teferruatına kadar -kim kimle ilişkiliydi? Kim kime kazık attı? Kim kimin gazetesini çaldı? Kim kime ne yaptı? Kim Milli Mücadele'ye arkasını döndü?- Hepsini konuşurarak, kahramanları yani oradaki şahısları konuşurarak yazmıştı. Uzun uzun yazdı. Bu pekala yayıncıyı ilgilendirecek bir konu. İkincisi Milli Mücadele Ankara'sını, oradaki siyasî kavgaları çok güzel yazdı bu yazılarında. O da ayrıca çok güzel bir kitap olabilir. Şimdi demek istediğim şu: Hocanın yayımlanmış kitaplarının dışında, bir de pekala yayımlanabilecek hazır malzemesi var. Şimdi bunlar Şevket Evgi'nin talebi, ısrarı üzerine *Ordu ve Politika* yazıldı. Efendim, askerın siyasete burnunu soktuğu, Enver Paşa'dan önce organize giriştikleri günlerden 27 Mayıs Darbesi'ne kadar usturlu bir şekilde söylenebilecek ne varsa hepsini hoca o kitapta yazmıştı. Ben o kitabı, *Bedir Yayınevi* yayımladıktan sonra hiçbir yerde görmedim. Kendi kütüphanemde bile yok. Mesela bu kitap pekala okunabilir. İkincisi, hocanın gereken ilgiyi görmeme meselesi biraz da kişiseldir. Yani eserleri açısından görmemesi bizim ayıbımız. Türk fikir hayatının, basın hayatının ayıbı. Efendim, hocanın kişisel olarak da hiçbir mensubiyeti yoktu. Yani şu manada yoktu: Herkesin kendi adamını, kendinden taraf olanı koruduğu bir kapısı varken onun mensup olduğu cemiyet bu konuda destekçisi değildi. Cemiyet, gazeteciler, gazeteci dernekleri. Gazeteciler cemiyeti. Örneğin şu bulunduğumuz binanın artık sahibi midir? Neyse. Cemiyetimiz bu konularda çok büyük ihmalkârlıklar yapıyor. Ayrım yapıyor. Bakın ben size Nizamettin Nazif diye birini anlattım. Gazeteciliği, bir nevi anayasası gibi adamın kafasında. Kimseye tenezzülü yok. Aç kalmış, kimsenin kapısını çalmamış. Böyle bir adam. Çünkü ben gazeteciyim kardeşim diyor. Benim mesleğim şöyle şöyledir; onurludur, itibarlıdır. Ben kimsenin başını önüne eğmemiş bir adamım diyor.

Katılımcı: Bir soru sorabilir miyim?

Ahmet Güner ELGİN: Tabi ki.

Katılımcı: Nizamettin Nazif'e sahip çıkmak hepimizin görevi. Bence sadece cemiyetten beklememek lazım. Aramızda hürmetli hocalarımız var. Erol Bey var mesela. Bütün makalelerini bir öğrencisine toplatabilir. Yine aramızda yayıncılar var. O, toplanan makaleleri kitap olarak yayınlar. Böylece Nizamettin Nazif'in kitaplaşmamış olan bütün yazıları bir veya iki ciltten kültür hayatımıza kazandırılabilir.

Diğer katılımcı: Aile bunlardan telif istemeyecek mi?

Katılımcı: Aile ile görüşülüp anlaşılır.

Dursun GÜRLEK: Bazen ailelerden de problem çıkıyor. Onları hâletmek lazım.

Ahmet Güner ELGİN: Ben ailesinden böyle bir şey çıkarabileceğini düşünmüyorum. Şimdi demin söylediklerimi bir parantez içinde söylemiş olayım. Maalesef öyledir ama başka, daha güçlü sahip çıkılacak kurumlarımız var dediğiniz gibi. Onlar öyle, sahip çıkamıyor. Hoca gerçekten değerli bir adamdır. Gerçekten yeni nesillere örnek olarak gösterilebilecek bir adamdır. Politikadan o kadar uzak ve politika konusunda o kadar gaflet içinde bir adamdır ki -hocaya gaflet yakıştırması yapmış olmayalım, özür beyan edelim- yani o kadar politikaya meşrebi uygun değil ki, politikada Cumhuriyet Halk Partili görünmüştür. Cumhuriyet Halk Partisi her seçimde onu -İstanbul'da otuz tane mi? Otuz aday filan var- listenin hep sonuna koymuştur. Yani o eski Ankara'dan kalma Atatürk'e yakınlığından Halk Partili'dir. O adamların partiye mensupluklarını da yargılamamak lazım. Çünkü bunlara biz hükmedemeyiz, karar veremeyiz. Neyse. Yani demek istediğim partici de değil. O yüzden dediğiniz gibi hocayı ancak yaşatsa yaşatsa üniversitemiz, yayıncılarımız yaşatır. Kardeşim hocanın sekiz, on tane birinci sınıf kitabı var. Bunlar zamanında ikişer defa filme alınmış, şimdi değil. Şimdi o kadar habersizler ki kitaplardan. Bunların bir tanesi birinci sınıf dizi olur. Televizyon dizisi olur. Hiç habersizler. Bu kitapların hepsi çok güzel kitaplardır. Efendim Fatih'e tokat attırmış. Hocayı yakından tanımış olsanız, bunların hoca için önemli şeyler olmadığını anlarsınız. Çünkü hoca sağına soluna tokat atarak giden bir adamdır. Böyle bir adamcağızdır. Tabi sonra çok pişman olmuştur. Yiğitlik vardı. Kavgalar vardı. Basında büyük olaylar oldu. Hoca oradan dönmedi. O öyle kaldı. Bir o olay var.

Dursun GÜRLEK: *Kara Davud* kitabında geçiyor bu hikaye. Fatih Sultan Mehmed Manisa'da şehzade iken yani daha padişah olmadan Kara Davud'a Fatih'i tokatlatıyor Tabi Ahmet Abi'nin de dediği gibi... O zaman basında bu büyük bir hadise oluyor. Yine Ahmet Abi'nin dediği gibi deli dolu bir adam. Zaten kendisi Deli Nizam diye biliniyor Bâb-ı Âlî'de. Fakat o deli dolu üslubu, deli dolu şahsiyeti bir yana çok bilgi birikimi ve çok renkli bir üslubu var. Ben o gazetede yazılarının çoğunu takip ettim. Tabi yaşım itibari ile son dönemlerini. Tadı damağımda kalmıştır. Ahmet Abi'nin dediği gibi o yazıların mutlak suretle ama dikkatle toplanıp kitap olarak neşredilmesi lazım. Tahminime göre on, on beş ciltlik kitap olur. Daha fazla bile olabilir. Onun neşredilmesi gerekir. 1970'te vefat etti. Ama hâlâ eserleri elimizde yok.

Ahmet Güner ELGİN: Şimdi Fatih tokadı yedi. O tokadı sanki kendileri yemiş gibi büyük yaygara çıkaranlara gidip sorsanız “Ne zaman Fatih'in lehine yazı yazdın ya? Ne zaman Sultan Murad'ın veya herhangi bir padişahın lehine yazı yazdınız?” deseniz hiç birisi cevap veremez. Olay çıkaranların çoğu böyledir. Nizam'a vurmak için bir fırsat çıktı ya. Neyse geçti gitti. Bizim padişahlarımız, oğullarını eğitmek için hocaların ellerine değneği verip bir tane vur sırtına da hocanın değerini öğrensın derlerdi. II. Murat gibi. 23 Nisan 1970 Meclis'in açılışının ellinci yıldönümü. Ben de Ankara'da *Sabah*'ın büro şefiyim. Bizim Bozbeyli de Meclis Başkanı. Birinci Büyük Millet Meclisi'nde çok güzel bir kabul verdiler. O binada tören ve konuşmalar yapıldı. Şimdi Birinci Büyük Millet Meclisi'nden kalma on bir kişi var. Onlar da geldiler, getirildiler. İsmet Paşa, Fahrettin paşa, Tevfik Rüştü, şunlar bunlar. Onlar da oturuyorlar filan. Ben de oralarda dolaşıyorum. Yukarıdan birisi benim ismimi bağırdı Baktım ki Nizamettin Hoca. “Yukarı gel!” dedi. Gittim. Baktım Tevfik Rüştü ile oturuyorlar. Kimse yok başka. “Ahmet senin ne işin var aşağıda?” dedi. “Niye efendim?” dedim. “Yahu gazetecilerin locası burası! Birinci Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı gün ben buradaydım. Biz balkonda oturuyorduk. Aşağıya bizi sokmazlardı.” dedi. Yukarıdaydı “Sen de yukarı gel! Boş ver onları.” dedi. Beni Tevfik Rüştü Bey ile tanıştırdı. Orada oturduk. Orada bile, Birinci Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı günde bile hoca orada arz etmiş. Ayrıca bir arkadaşım bir şey söyledi az evvel ona cevap olarak söyleyeyim. Şimdi efendim biz hocaya -ara sıra hocanın hayatını anlatırken böyle şeyleri de anlatmakta yarar var

çünkü hocanın karakterini daha çok bu mizahî hikayeler anlatır- eski mahrumiyet döneminin Ankara'sını anlatırken hoca: "Ahmet!" dedi. "Ben Tepedelenlioğlu ailesinin oğluyum, çocuğuyum. Babamın Taşoz Adası'nda hali vakti çok yerinde idi. Ben evde ayağıma ipek çorap giydim. Çoraplarımın hepsi ipekti ve halı biraz sert ise ayağım incinirdi. Bir de şimdiki halimize bak. Ankara'da ne hallere maruz kaldık. Yani o Nizam gitti yerine bu geldi düşün artık." dedi. Hocanın bir de evlenme meselesi vardır. Çok evlenmiştir hoca. Bir gün biz yine arkadaşlarla konuşuyoruz. "Hocam!" dedik "Bize soruyorlar... Biz senin çok sevgili arkadaşların olduğumuz halde cevap veremiyoruz." Mizahî bir şekilde şöyle dedi: "Ben de bilmiyorum. Bakın, Moskova Ansiklopedisi var. O ansiklopedi doğrusunu söyler. Ben de oradan öğrendim." Tabi ne kadar doğru bilmiyorum. Hoca sekiz defa evlenmiş. Sekizinci evliliği *Hürriyet* gazetesinin bir mensubudur. Son evliliği o idi. O hanım baktı ona. Zaten hoca hastalanmadı. Hoca hasta ölmedi. Bir gece gazeteden çıktı. Yürüdü bizim romancı Oğuz Özdeş vardı. Onunla beraber gece eve giderken Sirkeci'de sucuk ekmek bile yemişler. Gece rahatsız oldu. Yani öyle nane molla değildi. Ben hocanın rahatsız olduğunu görmedim. Çocukları var. Ünlü romancı Suat Derviş var. O, onun eşlerinden biridir. Şimdi konumuzu son bir anı ile bitirelim. *Yeni İstanbul* gazetesinde çıkmış bir yazısının orijinali bu. Köşesinin başlığı "Bence" idi. Sene 1968. Hocanın artık boğazına kadar gelmiş. O sırada devrimci güçler, şunlar bunlar derken sokaklarda olaylar başlamıştı. Hoca tabi devletin işin içinden nasıl sıyrılarak çıktığını biliyor. Olayları biliyor. Milletın batmak üzere olduğu zamanları biliyor. Görmüş geçirmiş. Yani devlet, vatan, millet, toprak bir mucize ile kurtulmuş. Onu bildiği için bu tarz şeylere çok öfkeleniyor. Felaket öfkeleniyor. Bir gün getirdi bana dedi ki "Milletime Beyanname diye bir yazı yazdım, bunu yayınlatalım!" dedi. "Hay hay hocam." dedim. Burada; o çocukları sokağa çıkararlara, devletin ve milletin kıymetini bilmeyenlere, ne kadar önemli bir şey yaşadıklarını bilmeyenlere çok ağır şekilde seslenen ve kürsü nutuğu gibi bir yazı yazmıştı. Dursun kardeşimin dediği gibi onun vatanperverliği ve milliyetperverliği bu yazısında çok açık görünüyor. Bunu okuyacak değilim size, okumayacağım. Yalnız bazı şeyleri okuyacağım. Diyor ki: "Ortadoğu'da önde gelen bir millettik. Petrolümüz, altınımız, teknik kudretimiz olmadığı halde adeta Ortadoğu'da rehber millet halinde idik. Dikkat bu prestij her gün biraz daha elimizde eriyor. Ve hiç ummadığımız Yahudi devleti Ortadoğu'da

yerimizi alıyor. Sokak kavgacıları. Siz kimin çocuklarıdır. Sizi bu yangına atan kimdir? Türkiye'yi yıkmayınız. Genç vatandaşlar. Elinize geçen miras yalnız kutsal değildir. Maddidir de ve çok zengindir de. Ağzındaki peyniri tilkiye kaptıran kargaya dönmekten korkunuz!" Yukarıdan aşağı çok uzun ve nefis bir yazıdır. Bu hassasiyeti gösteren ve de eskiyi yaşadığı için onunla kıyas ederek "Ne günlerden geçerek geldik siz bunların kıymetini bilmiyorsunuz!" dediği bir yazıdır. Hepinize beni nezaketle dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. Hocamızı da bu vesile ile anmış olduk. Allah rahmet eylesin. Çok değerli, mübarek bir adamdı. Bundan sonra daha sık, daha güzel anılmasını temenni ediyoruz. İnşallah, imkanımız olduğu sürece de anacağız. Benim hasbelkader size söyleyebileceğim şudur: "Gerçekten benim hayatımda rastladığım yüzlerce gazeteci içinde bir veya iki kişiden birisidir. Çok önemli bir adamdır. Yaşam, mevkiim ne olursa olsun yanında dururdum. Yanında durmaktan iftihar ettiğim bir adamdır. Böyle güzel bir adamın kıymetini bilelim. Tabi biz sohbet şeklinde söylenebilecek ne kadar şey varsa söylemeye çalıştık."

Dursun GÜRLEK: Teşekkür ediyorum Ahmet Abi. Bizi, Bâb-ı Âlî'nin eski günlerine götürdü. Ahmet Abi'nin söylediklerini teyit edercesine söylemek gerekirse Nizamettin Bey hem bilgili ama daha çok cesur bir kalemdi. Mesela en acımasız eleştirildiği günlerde bizzat Sultan Abdülhamid'i en güzel yazan kişidir. *Sultan İkinci Abdülhamid ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Komitacılar* kitabı son derece önemlidir. Diğerlerini biliyorsunuz: Nihal Atsız, Necip Fazıl... Türkiye'de ilk Abdülhamid kitabını yazan şahsiyetlerdir bunlar. O bakımdan genç arkadaşlardan rica ediyorum. Kitaplarını okusunlar. Bir daha huzurunuzda Ahmet Bey'e teşekkür ediyorum. Dinlediğiniz için sizlere de teşekkür ediyorum. Önümüzdeki sohbetlerde, konferanslarda görüşmek üzere... Herkese hayırlı akşamlar.